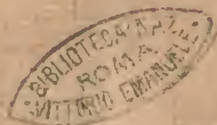
CLEMENTIS PAPE QUINTI SINGULARES CONSTITUTIONUM TEXTUS: TAM 20. EXTRAUAGANTIUM...

Clemens 5.>, Ioannes 22.>

BIBLIOTECA NAZ.LE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

¶ Clemētis pape quīti cōstitutiōes·

¶ Prohemium.

Iohānes epūs ser
uꝰ seruoꝝ dei: di
lectis filijs do-
ctoribꝰ ⁊ schola
ribus vniuersis
Bonōie ꝯmorā-
tibꝰ salutē ⁊ apo
stolicā bñdictionē. ¶ Quā nulla iurꝭ
sāctio quātūcūqꝫ ꝓ p̄censo digesta cōsi
lio ad hūane nature varietatē ⁊ ma-
chinatiōes eiꝰ iopīabiles sufficit nec
ad decisionē lucidā sue nodose ābi-
guitatꝭ attigit: eo ꝑserti φ vix aliq̄d
adeo certū claꝝqꝫ statuit. q̄n ex cāis
emergētibꝰ q̄bꝰ iura iā posita mede-
ri nō possit: i dubiū reuocet. ¶ Qz ēt
ab adolescētia viri ꝓcliuis ad malū
sēsualitas hūana decliat: ꝑ q̄ȯ moꝝ
subuersio i clero ⁊ ppl'o freq̄nt obre-
pit necessaria ē supioris auctoritas:
vt tā ꝑ desīatōis opportūe suffra-
giū tollat ābiguitates auferat: alt-
catiōes dirimat: ⁊ obscura succidat:
ꝗ ꝑ cultorꝭ ꝓuidi sarculū extirpet vi
cia: ⁊ ꝟtutes īserat: corrigat excessꝰ
moresqꝫ reformet. ¶ Hec sane felicis
recordatōis Clemēs pa. v. ꝑdeces. nr̄
prudent' attēdēs ⁊ ꝓuide cupiēs de-
formatoꝝ reformatiōi ꝓspicere: sol-
uere difficilia ac sāctiōes q̄stiōibꝰ ⁊
negocijs iminētibꝰ ꝯsonas ꝓmlgare
¶ Dudū nedū i ꝯcilio Uienēsi q̄n etiā
añ ⁊ post ipz ꝯciliū cōstitutiōes plu-
rimas edidit: i q̄bus multa vtilia sta
tuit/atqꝫ salubria: ⁊ nōnulla dubia i
iudicijs ⁊ extra frequentata decidit.
¶ Et lz eas collatas i vnū volumē et
sub cōgruis titulis collatas mittere
decreuissz ⁊ dare i cōe subiectis: assi
dua tñ occupatio circa magna ac sorꝭ
tis hūane ꝯditio: q̄ ipz de medio su-
stulit i cā fuerūt q̄re suū i hac parte ꝓ
positū nō ipleuit. ¶ Nos etiā q̄ sicut
eidē: licz imeriti i apostolatꝰ officio
dño ꝑmittēte: successimꝰ sic ⁊ i affe-
ctꝰ plenitudie i his q̄ ꝯpēdiū vniuer
si cōcernūt successisse debemus: tot
grādibꝰ agēdis ⁊ arduis fuimꝰ a nr̄e
ꝓmotōis exordio circūsepti φ tā ex
hoc ꝗ ex causis rōabilibꝰ alijs: quas
sub silētio ꝑuidimꝰ cōmittēdas hacꝰ
ctas vobis ꝯmunicare cōstitutiōes
fuimꝰ hactenꝰ ipediti. ¶ Nūc igitur
oportunitate captata illas vobis sub
bulla nr̄a trāsmittimꝰ. ¶ Uniuersita
ti vestre per ap̄lica scripta mādātes
quatenꝰ eas p̄mpto affectu suscipia
tis ⁊ studio alacri eis sic vobꝭ manis
festatis ⁊ cognitis vsuri de cetero in
iudicijs ⁊ i scholis. ¶ Data auinioñ.
vijñ. Kal. nouēbris pōtificatꝰ nostri
anno. ij.

¶ De sancta trinitate ⁊ fide
apostolica. Clemēs. v. in ꝯci. vienē.

Capl. vnicū

FIdei catholice fundamēto pre
ter q̄ȯ teste ap̄lo: nemo potest
aliud ponere firmit' inherentes apte
cū sancta matre ecclia ꝯfitemur vni-
genitū dei filiū in his omnibꝰ in q̄bꝰ
deꝰ pat' existit: vna cū patre eternali
ter subsistētē partes nr̄e nature simł
vnitas ex q̄bꝰ in se verus deꝰ existēs
fieret verus homo humanū vcz cor-
pus passibile: ⁊ aīam intellectiuā seu
rationalē ipsum corpus vere per se ⁊
essentialiter informantē assumpsisse
ex tēpore in virginali thalamo ad vni
tatē sue ypostasis ⁊ ꝑsone. Et φ i hac
assumpta natura ipm dei ꝟbū ꝓ oīm
operāda salute: nō solū affigi cruci
et i ea mori voluit sed etiā emisso iā
spiritu ꝑforari lācea sustinuit latus
suū vt exinde ꝓfluentibꝰ vndis aque
et sanguinis formaret vnica ⁊ imma
culata ac ꝟgo sancta mat' ecclia cō-
iunx xp̄i. Sicut de latere primi hoīs
soporati. Eua sibi in cōiugiū est for
mata. vt sic certe figure p̄mi ⁊ veterꝭ
Ade: qui secūdū apostolū est forma
futuri nostro nouissimo adam id est
xp̄o ꝟitas respōderet. ¶ Hec est inq̄
ꝟitas illius ꝑgrādis aq̄le vallata tes
timonio: quā ꝓpheta vidit Ezechiel
aīalibꝰ ceteris euāgelicis trāsuo-
lantē btī Iohānis vcz ap̄li ⁊ euāge
liste: q̄ sacramenti huiꝰ rem gestam
narrās ⁊ ordinē i euāgelio suo dixit.
Ad iesum aūt cū venissent vt viderūt
eū iā mortuū: nō fregerūt eius cru-
ra: sz vnꝰ militū lācea latꝰ eiꝰ aperuit
et continuo exiuit sanguis ⁊ aqua: et
q̄ vidit testimoniū perhibuit: ⁊ verū
est testimoniū eius: ⁊ ille scit q̄ vera

dicit vt τ vos credatis. ¶ Nos igiť
ad tā preclarū testimoniū ac sctōꝝ pa
trū τ doctoꝝ cōmunē sniam aplice
cōsiderationis: ad quā dūtaxat hec
declarare ptinet: aciē cōuertentes:
sacro approbante ꝯsilio declaramꝰ
predictū apostolū τ euāgelistā Jo-
hannē rectū ī premissis facte rei or
dinē tenuisse: narrando ꝙ xp̄o iam
mortuo vnꝰ militū lācea latus eius
aperuit. ¶ Porro doctrinā oēm seu
positionē temere asserentē aut ver-
tentē in dubium ꝙ suba aīe rōnalis
seu itellectiue vere ac ꝑ se humani
corpis nō sit forma velut erroneam
ac veritati catholice inimicā fidei p̄-
dicto sacro approbāte ꝯcilio repro-
bamus. Diffinientes vt cunctis no-
ta sit fidei sincere veritas: ac preclu
dať vniuersis erroribus aditus ne
subitrent ꝙ q̄sq̄s deinceps asserere
defendere seu tenere ptinaciť p̄sum
pserit. Quod aīa rōnalis seu itelle-
ctiua nō sit forma corporis hūani ꝑ
se τ essentialiť tāꝗ̄ hereticꝰ sit cen-
sendus. ¶ Ad hoc baptisma vnicum
baptizatos oēs in xp̄o regenerās ē:
sicut vnꝰ deus ac fides vnica: ab oī
bus fideliť cōfitendū. Qđ celebratū
in aqua ī noīe pr̄is / τ filiȷ̄ / τ sp̄ūssan
cti: credimꝰ eē tā adultis ꝗ̄ paruu-
lis cōiter ꝑfectū remediū ad salutē
¶ Uerū qr ꝗ̄tū ad effectū baptismi
in paruulis repiunť doctores quidā
theologi opiniones ꝯrias habuisse
Quibusdā ex ipsis dicētibꝰ ꝑ virtu
tē baptismi paruulis q̇dē culpā re-
mitti: sȝ gratiā nō cōferri. Aliȷ̄s ecō
tra asserentibꝰ: ꝙ τ culpa eisdē ī ba
ptismo remittiť τ v̄tutes ac iformās
gr̄a infundiť quo ad habitū et si nō
ꝑ illo tp̄e quo ad vsum. ¶ Nos attē
dentes gn̄alē efficaciā mortis xp̄i:
q̄ ꝑ baptisma applicať pariter oībꝰ
baptizatis opinionē scđam: q̄ dicit
tā paruulis ꝗ̄ adultis cōferri ī ba-
ptismo informātē gratiā τ virtutes
tāꝗ̄ ꝓbabiliorē τ dictis sctōꝝ τ do
ctorū modernoꝝ theologie magis
cōsonā τ concordē sacro approban
te consilio duximus eligendam.
¶ De rescriptis. Cle. v. in ꝯci. Uien̄.

Abbates aut aliȷ̄ religiosi q̇bus
libȝ administrationibꝰ p̄sidētes Cap.i.
occasiōe prioratuū seu alioꝝ locorū
subditoꝝ eisdē: nullum auctoritate
līarum aplice se. vel legatoꝝ ipsius
quomōlibet valeāt ꝯuenire. Nisi vbi
et corā q̇bꝰ p̄oratuū τ locoꝝ ipsorū
p̄oribꝰ aut aliȷ̄s gubernatoribꝰ non
liceret. Nec occasione locoꝝ ad mē
sas ptinentiū eorūdē aliud ipsis sup
hoc liceat: ꝗ̄ si loca sic p̄missa sp̄a-
les sub eis gubernatores haberent
¶ Et q̇s aūt aliquē contra hec vexa
re p̄sumpserit: in expēsis sibi τ itera
esse per iudicē curie quo vexatio
fiet huiusmodi cōdēnetur: omnisq̄
ꝓcessus cōtra p̄missa habitꝰ sit irri
tus ipso iure. ¶ Idem in eodem. Cap.ii.
Et si principalis officialis epī
aut religiosus ꝯuētualē obti
nens p̄oratū: ꝯuis ad p̄oratū eundē
prior nō ꝯsueuerit ꝑ electionē assu
mi a se. apo. vel legato eiusdem dari
valeat delegatus. ¶ In officiali tn̄
foraneo aut religioso monasteriȷ̄ sub
priore claustrali nequaꝗ̄ hoc volu-
mus obseruari. ¶ Idem in eodem.
Auditor ī romana curia depu- Ca.iii.
tatꝰ a nobis de bn̄ficio qđ ꝓ-
nunciabit alicui de iure fore debitū
poterit sibi absq̄ cōmissione alia vē
entietur circuitꝰ ꝓuidere. ¶ Idem
Gratie vt de dignitate vľ bn̄fi- ca.iiii.
cio curato tibi ꝓuideať renū
ciare videriſ: si añ adeptionē eiusdē
aliđ bn̄ficiū pacifice assequaris qđ
simľ de iure cū dignitate vel bn̄ficio
virtute dicte gr̄e tibi debito retine
re nō posses licȝ illud resignaueris
aut sis resignare paratus. ¶ Idem Cap.v.
Litteras nr̄as sup ꝯferēdo tibi
bn̄ficio vacaturo directas ad
bn̄ficiū post datā ipaꝝ creatū statui
mus nō extēdi. ¶ De electione τ ele
cti potestate. Cle. v. in cōcilio Uien̄.
Cum rōni nō ꝯgruat vt hoīes Cap.i.
dispatis ꝓfessionis vel hitus
simul ī eisdē monasteriȷ̄s socientur
¶ Prohibemus ne religiosus aliq̇s
in abbatē: vel p̄latū alteriꝰ religiōis
vel hitus de cetero eligať. ¶ Qđ si
secꝰ actū extiterit: sit eo ip̄o irritum

et inane. ¶ Per hoc aūt q̄n religios⁹ suus in ep̄m secularis vel cuiuslibet regular̄ eccl'e licite possit eligi nō intendimus prohibere. ¶ Idem.

Ca.ij. NE romani electioni pontificis ī determinate opinionū diuersitas aliq̄d possit obstaculū vel dilationē offerre. ¶ Nos int̄ cetera p̄cipue attēdentes, q̄ lex superioris p inferiorē tolli non pōt opinionē astruere: sicut accepim⁹: satagentē q̄ cōstitutio felicis recordatiōis gre. pa. x. p̄decessoris nr̄i circa electionem p̄fatā edita i conci. Lugd. p cetū cardinaliū ro. ec. ipsa vacāte modificari possit: corrigi vel imutari: aut q̄c q̄3 ei detrahi siue addi vl' dispensari quomōlibet circa ipsam seu aliquā ei⁹ partē. aut eisdē etiā renūciari p eū tanq̄ d̄itati non p̄sonā de fratrū nr̄oꝝ consilio reprobam⁹: irritū nichilomin⁹ et inane decernētes q̄cq̄d p̄tātis aut iurisditionis ad romanū d̄ū viuit pontificē ptinētis: nisi quatenus ī constitutione p̄dicta p̄mittitur cetus ip̄e duxerit eadē vacāte eccl'a exercendum. ¶ Ego tū prouiso q̄ si eiusdē eccl'e camerariū aut maiorē vel aliq̄s alios ex penitētiariis: quorū offm̄ p obitū eiusdē pōtificis nolumus expirare p mortē vel al's deficere quouismō ptingat valeat eidē cetus ad tp̄s vacatiōis hmōi p nūero deficientiū vel āplioꝝ etiā q̄tum ad penitētiarios si hoc eidē cetui cōcorditer expedire videbit' alios subrogare. ¶ Sane cū iuxta p̄stitutionē predictā papa extra ciuitatē in qua cū sua erat curia moriēte in ciuitate i cui⁹ districtu seu territorio mori' sit regularit' successoris electio celebrāda district⁹ seu t'ritoriū noīe diocesim hoc ausu intelligendū fore cēsemus. Ego tū adiecto q̄ si in certo loco cāꝝ īrarū aplicarū audiētia remanēte papā alibi mori cōtingat non ibi sed vbi p̄dicta fuerit audiētia mēorata electio celebret': etiā si eadē audientia t̄p̄e mortis huius vacare noscat': nisi forsan an̄ mortē eadē ordinatū esset p papā de curia transferēda quo casu seruet' p̄uisio constitutionis predicte. Porro si romano nō electo pōtifice: cardiales oēs simulvel successiue: q̄d absit ex tunc ptigerit p̄claue deputatū eisdem hi ad quos ptinet executio constitutionis p̄dicte illos ex ipsis q̄bus infirmitas corpis aut nota debilitas excusationē non dabit idē conclaue q̄cito potuerunt reintrare p̄p ellat. Penas in p̄dicta cōstitutione contētas: nisi hoc fecerit incursuri. Cardiales aūt hmōi cōclaue reintrātes ad electionē iā dictā pcedant: et al's cōstitutionē p̄fatā obseruent scd̄m statū in q̄ erant i eodē cōclaui: q̄n ipsum vt p̄mittitur: exiuerunt. ¶ Ceterū vt circa electionē predictā eo magis vitentur dissensiones et scismata quo minor eligētibus aderit diffidendi facultas decernim⁹ vt null⁹ cardialiū cuiuslibet excōicationis suspensionis aut interdicti p̄textu a dicta valeat electione repelli. Iuribus aliis circa electionē eadē hacten⁹ edict' plene in suo robore duraturis.

¶ Uerū q: tā ex p̄uisis remediis q̄3 ex orōnibus ad deū sup hmōi negocio effundēdis q̄ breuit' hmōi celebretur electio p̄sumendū est pbabiliter et sperādū statuim⁹ vt electi et alii q̄ ex quacūq3 cā ad sidē aplicam venire vel mittere sint astricti ad ipsam cū vacat sicut non vacaret venire vel mittere teneantur. ¶ Idem.

CAusā electiōis: postulationis seu p̄uisiōis p appellationem ab ip̄a vel occasiōe ipsi⁹ ad se. apo. emissam tūc demū ad sedē eandē deuolui cēsem⁹ cū i appellati aut p̄curatoris eiusdē in ipsa cā sp̄aliter cōstituti p̄ntia int'posita fuerit. aut eorū alteri infra mēsem ab int'positione ipsi⁹ vel saltē post lapsum eiusdē mēsis q̄cito p̄mode fieri poterit legitime intimata porrecto vc3 sibi sub scriptura autētica vel plecto illius tenore et copia mō cōsimili si petita fuerit inde facta ¶ q̄ si forsā appellatū a bes̄se. et p̄curatorē talē nō inueniri contigat i domū quā tp̄e appellat⁹ hītare cōmuniter p̄sueuit vel si dom⁹ eadē i remotis existat i eccl'a Ca.iij.

cathedrali ī cui⁹ ciuitate vł diocesi
cōsistit bñficiū ⁊ nihilomin⁹ vtroqȝ
casu in eccl'ia vel bñficio de q̄ agit̄
volum⁹ appellationē hmōi publica
ri ac de ipa qñcunqȝ petitum fuerit
copiā modo pmisso fieri appellato.
¶ Uerū si propt̄ appellati aut suoꝝ
metū vel potentiā itimatio fieri ne-
queat vt pfert̄ appellationē eandē ī
loco aliquo publico sic solēniter vo
lumus publicari q̄ ad appellati seu
eius pcuratoris noticiā possit veri
similiter puenire. ¶ Intimatio vero
alit̄ facta oī careat iurī effectu. Nec
cā p appellationē eandē ad sedē ces-
seat deuoluta pdictā nisi ad appella
tū ei⁹ plena ⁊ certa noticia īfra tps
pdictū aliter puenisset. ¶ Idē q̄qȝ
in aliis casib⁹ obfuari volum⁹: in q̄
bus reqrit̄ itimatio faciēda. ¶ Idē

Constitutionē vt circa editā in
ca.iiij. cōcilio Lugd. locū decernētib⁹
bus nō hre: qñ q̄ opponant̄ directe
respiciūt ius eccl'ie vel opponētis p
sone. sed tm̄ vbi p ppetitorē vel op-
positorē quēlibet appellantē in for-
mā aut psonas defectus vel crimina
opponūt̄. ¶ Ceterū cū circa crīa vel
defectus debitā circūstātiarū speci
ficationē pdictus omittit appellās
nō est postmodū ī psecutiōe negocii
sup his audiēd⁹: etiā si circūstātias
hmōi vel pbationes earū p iuramē
tū asserat ad se puenisse de nouo.
¶ Sane si q̄s cui⁹ interest ab electio
ne/postulatione/ vl puisione dure-
rit appellandū: opponendo crīa vel
defectus: forma dicte cōstitutionis
omissa eodē postmodū appellationē
hmōi prosequēte: ali⁹ supueniēs nō
appellans ptra appellatū in eadē cā
pncipaliter admitti nō dȝ p iteresse
cōmuni eosdē articulos prosequēdo
licet appellāti possit assistere ne cō
cludat: non tñ ei propter hoc prose-
cutionē propriū interēsse denegam⁹
¶ Insup si appellās ab electione po
stulatione/ vel puisione p viā q̄rele
p viā simplicis cām agat vel eā ap-
pellato agente defendat: repellit̄ ab
obiectib⁹ in appellatiōe sua expssis
aliis: nisi psciterit ipsā formā ser

uasse predictā: preterq̄ in casib⁹ in
cōstitutione premissa exceptis etiā
si appellationē suā nō psequat̄ nec
exhibeat ⁊ illa se asserat nolle vti dū
tñ de ipsa coram iudice fiat fides: qȝ
p ipsā ius repellendi eosdē aduersa
rios est quesitū. ¶ Illius vero psti
tutionis forme omissio lȝ appellātē
ab obiectib⁹ in formā electionis vel
psonas eligentiū vel electi ppositꝰ
vel pponendis ⁊ eoꝝ faciēda proba
tione repellat: probationē tñ factam
sup ōis p aduersariū confessionē vel
al's legitime non infirmat. ¶ Idem

In plerisqȝ ecclesiis nedū (qd̄ ca.v.
dolētes referim⁹) psidio facul
tatū priuatis sed ⁊ clero carētib⁹ et
populo xpiano multos frequēter ex
religiosos pferri īprouida supioꝝ
puisio ad pōtificatus assumit hono
rē: q̄ nec (vt expediret) prodesse: nec
preesse (vt deceret) volētes instabili
tate vagatiōis ⁊ mēdicitatis oppro
brio serenitatē pontificalis obnubi
lāt dignitatis. ¶ Uolētes igr̄ cōtra
temeritatē tā facientiū q̄ vt frequē
tius recipiētiū puisiones hmōi pro
uidere de cōsilio fratrū nroꝝ statui
mus: vt nullus de cetero q̄tacunqȝ
dignitate ppollēs nisi spāli sup hoc
auctoritate se. apo. fulciat̄: de pasto
re prouideat cathedrali ecclesie sibi
qualitercūqȝ subiecte q̄ clero cares
at ⁊ subditis xpianis. Nullusqȝ reli
giosus a suo dn̄o q̄ puisioni tali cō
sentiat licentiet̄ plato. Qd̄ si licētia
tus etiā hmōi puisioni cōsenserit:
et in epm se fecerit aut pmiserit cō
secrari: in epali nullatenus recipiat̄
honore. Sed in tāte ābitionis penā
sub religionis ac monasterii sui pre
lato semp sic degat hūilis iaceatqȝ
prostrat⁹ q̄ null⁹ eidē in religione
sua vel extra ad gradū honoris vel
administrationis cuiuslibȝ sit ascēsus
¶ Nos em̄ q̄cquid cōtra pmissa vel
aliqd̄ premissoꝝ cōtigerit attentari
irritū eē decernim⁹ ⁊ inane ptraria
q̄cūqȝ psuetudie nō obstāte ¶ Sane
circa pfatas eccl'ias pmissa sic spās-
liter puidēda decernim⁹ q̄ circa p
uisionē quarūlibet aliarū facultatū

superior nec coartare intēdimꝰ nec vltra iur; ꝑis limites āpliare. ¶ Idē

Quod circa religiosoꝝ electio∗nes sup discordia ꝛ minoritas te nūeri bonifaciana constitutione cauetur: de discordia ꝛ numeri mino ritate que in facto non in fictiōe vel iuris effectu consistunt: deb ere in∗telligi declaramus. ¶ Idem.

ca.vii. Statutū sup bonis a p̄latis ca thedraliū regulariū ꝛ colle∗giatarū ecclisarū dimissis aut obue niētibus t̄p̄e vacationis earū futur; successoribus fideli t̄ reseruādis edi tū: locū declaramꝰ h̄re in oī emolu mento qđ prouenit ex iurisdictiōe: et sigillo curie ecclesiastice vel secula∗ris: aut al̄r vndecūq; qđ ad p̄latos ecclesiis nō vacātibꝰ ꝑtineret: cō∗suetudine qualibet ꝯtraria nō obstā te: ita tñ ꝙ ī istis ꝛ similibꝰ rōnabi∗les deducant expense. ¶ Ceterū ad singulares ꝑsonas ad quas rōne di gnitatū quas obtinēt iurisdictio cū eius emolumēto deuoluit: sed vacā te de ꝯsuetudine ꝓuilegio / vel iure alio sp̄ali nolumꝰ p̄fitē ꝯstitutionē extēdi. ¶ Idem

c.viii. Cum cōcessa religioso a supio∗re suo licētia: vt electioni vel ꝑuisioni si quā de ipso ꝯtigerit fieri suū dare possit assensum āmbitionis vitiū dicā paret: nulliꝰ eā existere vo lumꝰ firmitatis. ¶ De renūciatiōe.

¶ Clemens.v.in concilio Uienē.

Cap̄m vnicū Cum illusio ꝛ vartatio ī ꝑsonis ecclesiasticis maxīe sint vitāde p̄nti cōstitutione sancimꝰ vt si quis ad cedēdū pōtificali aut aliḡ cuilibꝫ dignitati vel bñficio ꝓcuratorē spō te, ac libere ꝯstituerit ꝛ ipsum igno rantē postmodū duxerit quomodo libet reuocādū teneat cessio facta ꝑ eū anteq̄ ad ipsiꝰ vel illiꝰ: in cuius manibꝰ cessio fuerat faciēda noticiā reuocatio hm̄oi sit deducta nisi for te ꝑ ipsos aut alios maliciose factū fuerit quominus ad eos vel eorum alterū ante cessionē potuerit reuo∗catio peruenisse.

¶ De supplēda negligētia p̄latorū.

¶ Clemens.v.in concilio Uienē.

Quia regulares p̄lati ꝑoratꝰ ec clesias administrationes aut q̄ uis alia bñficia ad eoꝝ dispositionē spectātia cū vacant: iterdū cōmitte re negligūt vel cōferre infra t̄ps in lateranē. concil. ꝯstitutū: diocesani lo corū in nō exēptis sua ī exēptis ꝑo aplica auctoritate negligētiā super hoc suppleāt eorūdē. ¶ Prioratus ecclias administrationes ꝛ bñficia hm̄oi: illa dez q̄ consueuerūt ꝑ secu lares gubernari: secularibꝰ clericis alia vero q̄ religiosis dūtaxat com∗mitti sunt solita vel cōferri: religio sis monasterioꝝ quoꝝ p̄lati hm̄oi negligentes fuerint conferendo. Cap̄m vnicū

¶ Eadem quoq; auctoritate dioce∗sani suffulti nullo mō ꝑmittant: ꝙ iidē p̄lati ꝑoratus ecclias administra tiones aut bñficia hm̄oi applicent mēsis suis pēsiones ve nouas eis im ponāt aut veteres augeāt: siue que ipsis de nouo īposite sunt sine aucto ritate soluātur. ¶ Premissa vero de ꝑoratibꝰ ecclesiis: administrationibꝰ et bñficiis itelligimꝰ q̄ non sunt de mensa p̄latoꝝ ipsoꝝ sed sp̄ales prio res seu administratores seu rectores cōsueuerūt h̄re: iꝫ priores seu admi nistratores hm̄oi libere possunt ad claustrum cum oportuerit reuocare ¶ In q̄bus etiā cōstitutionē Boni∗facii pape octaui predecessoris nr̄i bona beneficioꝝ vacantiū occupari a p̄latis vel aliis ꝓhibentē. ¶ Ac ni chilominus in ꝑoratibꝰ hm̄oi ꝛ ec∗clesiis illud Bonifacii eiusdē statu tū qđ religiosum quēcūq; pluribus preesse ꝓhibet ꝑoratibꝰ: aut eccle siis curā aīarū habētibꝰ: ēt si cura ipsa nō ꝑ eū sꝫ ꝑ aliū habeat exerce ri: locū sibi cēsuimus vēdicare iꝫ ēt eisdem prioratibus cura non immi neat supradicta.

¶ De etate ꝛ qualitate ꝛ ordine pre ficiendorū. ¶ Clemēs.v.ī ꝯci.Uieñ. Cap̄.i.

Cum ecclie q̄bꝰ p̄ficiūt persone minus idonee scientia moribꝰ vel eta te: grauia propter hoc (vt docet experientia) nonnunq̄ perferant

in spiritualibus et temporalibus detrimentis.
¶ Nos volentes per locorum diocesanos quibus ratione officii hoc competit: precipue super hoc diligentius precaveri: eis districte iniungimus ut ipsi statuta canonica que super premittendis personis in huiusmodi ecclesiis hactenus emanarunt / diligentius per seipsos observent: et faciant a suis subditis inviolabiliter observari: si divinam offensam et sedis apostolice debitam vitare voluerint ultionem. ¶ Idem.

ca.ij. Ut hi qui divinis in cathedralibus vel collegiatis secularibus vel regularibus ecclesiis sunt mancipati officiis vel mancipabuntur in posterum ad suscipiendos sacros ordines propensius inducantur: statuimus: ut nullus decetero in huiusmodi ecclesiis vocem in capitulo habeat etiam si hoc sibi ab aliis libere concedatur nisi saltem in subdiaconatus ordine fuerit constitutus. ¶ Illi vero qui dignitates personatus / officia / vel prebendas quibus certi ordines sunt annexi pacifice nunc obtinent in eisdem ecclesiis vel obtinuerint in futurum: nisi iusto impedimento cessante ad huiusmodi ordines se promovere fecerint infra annum ex tunc donec ad eos promoti fuerint: nullo modo vocem in capitulo habeant earundem. Ipsis insuper distributionum que dantur his qui certis horis intersunt pars dimidia subtrahatur: non obstantibus quibuslibet consuetudinibus vel statutis. Penis aliis que contra tales promoveri ad ordines recusantes statuuntur in iure: nihilominus in suo robore permansuris. ¶ Idem.

ca.iij. Generalem ecclesie observantiam volentes antiquis iuribus in hac parte preferri decernimus ut alio non obstante impedimento canonico / possit quis libere in decimooctavo ad subdiaconatus. in .xx. ad diaconatus: et in vigesimo quinto etatis sue anno ad presbyteratus ordines promoveri. ¶ De officio vicarii. Clemens .v. in concilio viennensi.

Cap. unicum Que de ecclesiis curam animarum habentibus per receptionem altarium similium admittendis. ¶ Ac de ipsarum rectoribus promovendis ad sacerdotium. ¶ Et de eorum etate a iure statuta noscuntur: in perpetuis ecclesiarum parrochialium vicariis et assumptis ad eas

volumus observari. ¶ De officio et potestate iudicis deleg. ¶ Clemens .v. in concilio viennensi.

Iudices super receptione testium in causa civili ¶ Nec non executores ad Capl. unicum providendum aliquibus si per inquisitionem sollertem eos esse vite laudabilis et conversationis honeste repererint a sede apostolica deputati: aliis possunt committere licite vices suas ¶ De officio ordinarii. Clemens .v. in concilio viennensi.

Ut clericorum audacia qui pretextu privilegii clericalis ordinis impunitatem excessuum obtinere sperantes cap.i. nonnulla multotiens committunt enormia per que nimirum diffamatur ecclesia: et scandala gravia in populo generantur: potissime cum talia per eos ad quos horum spectat correctio deserantur (ut plurimum incorrecta) propensius compescatur. ¶ Eisdem episcopis districte iniungimus: quatenus sic circa correctionem clericorum huiusmodi vigilanter intendant: et diligenter sui officii debitum exequantur: quod et iidem clerici metu pene a suis arceantur insolentiis et alii eorum exemplo perterriti consimilia admittere merito pertimescant. ¶ Idem.

Et si ab apostolice sedis legato de beneficio facta collatio beneficium ca.ij. aliud obtinenti non valeat: nisi de illo quod obtinet facta fuerit mentio specialis In aliis tamen quibuslibet collationem beneficiorum habentibus nolumus observari. ¶ De procuratoribus. Clemens .v. in concilio viennensi

Instrumento vel litteris quibus te aliquis causis suis procuratorem constituens per te Capl. primum debito modo cavit simpliciter nulla facta protestatione: a te scienter receptis non potes postea recusare defensionem illius imo cogi poteris ipsum defendere in omnibus causis et negociis ad que predicta instrumenta seu littere se extendunt. Cum per hoc ad omnia tunc prestitisse videaris assensum. ¶ Idem.

Non potest procurator ad agendum vel defendendum iurandum de calumnia et veritate dicenda: et generaliter ad omnia Ca.ij. alia que speciale mandatum exigunt constitutionis nisi aliud super hoc in mandatis habeat opponere personam electi seu eius

cui ꝯpulsio faciēda vł facta crimina vel defect⁹. Cū sub gn̄alitate tali gra uiora nō veniāt vel maiora ꝙ̄ i ipo pcuratorio sint expressa. ¶ Idem.

C. iij. Religiosus pcurator et ꝑ aliū religiosum sui vł alteri⁹ monasterij fuerit cōstitutus: sicut nō pōt sine sui superioris licētia pcuratōis officiū suscipere nisi p suo i eadē lite cōsorte. ¶ Ita nō potest aliū pcuratorē ꝯstituere seu substituere: etiam si per ꝯstituentē hoc sibi expsse fuerit cōmissum. ¶ Idem.

C. iiij. Procuratorē a ꝑlato re ctore vł alio q̄libet p ecclia sua vł bn̄ficio ꝯstitutū: p mortē ꝯstituentis re uocari cēsem⁹. Etiā quo ad negocia iā incepta ⁊ causas in q̄b⁹ per ipsum lis fuerit ante mortē hmōi ꝯtestata.

¶ De restitutione integrū. Clemens. v. in ꝯcilio vienen.

Capl. vnicū. Ab ecclia aduersus lapsum tēporis in q̄ se lesam affirmat in integrū restitutio peti pōt ⁊ cū restitutiōis hmōi finiri debet īfra q̄drienniū ꝯtinuū a tp̄e lesiōis: etiā si min⁹ quadriēnio tempus lesionis existat ¶ Sed nō fiat restitutio nisi ad tātū tempus quātū se lesam fore pbabit.

¶ Liber. ij. ¶ De iudicijs.

Cap. i. Dudū bonifacius papa octau⁹ ꝑdecessor nr̄ cōstituit vt citatiōes aūctoritate aplīca de ꝑsonis q̄buscunq: ac etiā albo ꝑtoris ꝑpositorū extra etiā dies solēnes i q̄b⁹ romani pontifices pcessus ꝯsueuerūt facere gn̄ales: ipso papa spāliter ⁊ ex certa sciētia id mādāte facte in aplīcarū audiētia publica litterar̄ vł i papali palatio publice postmodū maioris ecclīe loci i quo roman⁹ pontifex cū sua curia residebit ianuis affigende sic valeant atq artēt citatos post lapsum terminū q̄ ꝯsiderata distātia locor̄ citationib⁹ ipsis apponi ꝯuenit cōpetentē ac si ad eos ꝑsonaliter deuenissent. ¶ Quia vo statutū ipm rationabiliter edictū ꝑpter maliciā tēporis tūc instātis nōnullis nimis rigorosum videt. Nos rigorē ipsum māsuetudīe tēperātes idē statutū ⁊ ꝑfatū modū citādi restringim⁹ ad illos tm̄ ⁊ in illis locū volum⁹ sibi vendicare q̄ faciūt impediūt vel pcurāt per se vel p alios q̄quomō ne ad eos possit citatio ꝑuenire vel quor̄ domicilia siue loca non ꝑn̄t tute libere de adiri. ¶ Porro et qd̄ circa citationes absētiū tā dieb⁹ solēnib⁹ ꝙ̄ aliis ecclia romana diuersis ex causis interdū facere ꝯsueuit: per ꝑsentē ꝯstitutionē seu moderationē in nullo volumus derogari. ¶ Idem.

Ca. ij. Dispēdiosam ꝓrogationē litiū quā interdū ex subtili ordinis iudiciar̄ obseruatiōe causar̄ docet experiētia ꝑuenire: restringere i subscript̄ casib⁹ cupiētes. ¶ Statuim⁹ vt in causis sup electionib⁹: postulationib⁹/vel ꝓuisionib⁹ aut sup dignitatibus: ꝑsonatib⁹ officijs canonicatib⁹ vel ꝑbēdis seu q̄busuis bn̄ficijs ecclīasticis aut sup decimis ad q̄r̄ū etiā ꝑstationē possūt q̄ tenēt ad eas ꝑmoniti cēsura ecclīastica coerceri necnō sup matrimonijs vel vsuris et eas quoq̄mō tāgētib⁹ vētilādis pcedi valeat de cetero simpliciter et de plāo ac sine strepitu iudicij ⁊ figura. ¶ Uolētes nō solū ad futura negocia s; ad ꝑsentia ⁊ adhuc etiā p appellationem pdētia hoc extēdi. ¶ De foro ꝯpetēti. Clemēs. v. i ꝯci. vienen.

Capl. vnicū. Quāuis sacris canonib⁹ sit gn̄aliter interdictū ne q̄s ep̄s iurisditionē in diocesi exerceat alienanos tn̄ ep̄is q̄ a suis sedib⁹ ꝓteruia i ꝑior̄ expulsi nō audēt ꝑpt̄ metū ꝑsequētiū i suis ciuitatib⁹ vł diocesib⁹ aut ear̄ ꝑte aliq̄ residere: nec iurisditionē ad se spectātē per se vel p aliū ibi exercere ne iniuria eorum in expulsiōe ipsor̄ irrogata eccleijs hoc ꝑtextu remaneat īpunita: ducim⁹ indulgēdū vt in diocesib⁹ alienis i ciuitatib⁹ vc; vel locis insignib⁹ suis ecclesijs vicinorib⁹ in q̄b⁹ poterūt secure morari: ⁊ iurisditionē suā libere exercere: possint cōtra suos expulsores ⁊ eor̄ in hac parte cōsiliarios et fautores dummodo ciuitas: vel loca hmōi eisdē expulsorib⁹ cōsiliarijs: et

fautorib⁹ sint secura: ubi psonaliter vel ad domū si hoc tute fieri valeat: alioqn publice i ecclesia cathedrali loci vel domicilijs eorūdē citati fuerint: libere pcedere put iusticia suadebit. Si vero dicti epi ausi nō fuerint hmōi suos expulsores vel eorū cōsiliarios: aut fautores dicto mō citare vel ipsi maliciose impedimētū pstiterint ne potuerit sic citari licitū sit eisdē epis vt expulsores: cōsiliarios et fautores eosdē dieb⁹ aliqb⁹ dominicis et festiuis cū pplis cōuenerit ad diuia: vt sic facta citatio ad eos puenire verisimilius psumat citēt vel citari faciāt publice i ecclesijs ciuitatū vel locoꝝ insigniū pdictoꝝ: et pcedāt deinde cōtra ipsos citati taliter statuto ipsis perēptorio termino cō petenti corā eisdē episcopis noluerint pparere: ac citati legitime alias extitissent. ¶ Eisdem etiā episcopis indulgem⁹ vt inter suos subditos: ne ob defectū iusticie dispēdiū aliquod patiātur: possint in diocesib⁹ alienis in quib⁹ morā traxerit: dūmodo per se vel p aliū hoc i suis pprijs diocesibus facere nō audeāt vel nō possint iurisdictionē suā omnimodā exercere. Ita tamē q subdit: qui expulsores vel eorū fautores aut consiliarij non fuerint vltra duas dietas a fine sue diocesis nō trahātur. ¶ Volum⁹ insup vt ante omnia a diocesanis locorū i quib⁹ morā traxerint petāt licentiā in pmissis quam si obtinere nequiuerit: pcedāt nihilomin⁹ put superius est expressum. ¶ Sane si pdicti epi asseruerint se nō fuisse ausos pfatos expulsores: cōsiliarios vl fautores psonalit / vel ad domū / aut publice: vt premittit in eorū ecclesia cathedrali citare vel ipos maliciose pstitisse impedimētū ne per eos potuerint sic citari aut q in suis diocesibus iurisdictionē per se vel per aliū cōtra ipsos exercere nequeāt vel nō audēt: stari sup his volum⁹ assertionib⁹ eorūdē. Ipsis districtius iniūgentes sub interminatione diuini iudicij: ne circa premissa cōtra cōsciētias quicq̄ mendaciter: aut dolose asserant vel cōfingāt. ¶ Eorūdē autem episcopoꝝ sentētias et pcessus quos in pmissis casib⁹ in alijs diocesibus duxerit faciēdos denūciēt seu denūciari faciāt per suas dioceses cōuicini episcopi: cū ab eis fuerit requisiti. ¶ Per pmissa aūt nullaꝝ ex trāscursu tēporis quāticūq. vel alijs q̄quomodo locoꝝ diocesanis vel alijs quibuscūq iurisditionem habētib⁹ in locis premissis in quib⁹ predicti epi sic expulsi iurisditionē (vt predicitur exercebūt) preiudiciū generet.

¶ De causa possessionis et pprietatis. Clemens. v. in cōsilio vieñ.

Causa bñficiali per appellationem ad se aposto. legitime deuoluta tā appellatōi q̄ appellato licere decernim⁹ nedū petitoriū sed et possessoriū itētare. Et i spoliātōdiū ante cause cōclusionē suspēdere petitoriū a se et ab aduersario intētatū in so lo possessorio pcedendo. Cap. vnicū

¶ De dolo et cōtumacia. Cle. v. ipsi. vieñ.

Si ante diffinitiuā sententiā a iudice qs appellādo recedat: et iudex sue appellationi non citato vlterius in causa pcedēs cōtra ipm etiā absentē sententiā diffinitiuā pmulget: poterit idē appellās i dicta sentētia infra tempus debitū appellare. Nisi eius prima appellatio esset friuola manifeste. Capi. vnicū

¶ Ut lite pēdēte nil innouet. Clemens. v. in cōsilio vieñ.

Si duob⁹ in romana curia sup bñficio sibi collato litigantibus i eadē curia mori cōtingat vtrūq collationē hmōi bñficij ad romanū pōtificē: si vero extra dictā curiā ad ordinariū decernim⁹ ptinere: nisi forsan alius ab eis i dicto beneficio ius haberet. Quod si vnū in dicta curia alterū vero extra mori cōtingat: si moriēs in curia bñficiū possidebat ad ro. pontificē: si vero alius ad ordinariū pertineat collatio supradicta. Neutro autē ipsorū beneficiū possidente: erit Romanus pōtifex ppter auctoritatē prerogatiuā in collatiōe huiusmodi preferendus. ¶ Si vero alter tantūmodo siue possessor siue petitor decedat: si superstes vel ali⁹ cap. i.

cuius interfit causam nihilominus
ꝓsequatur: cū interim beneficiū de
iure ꝯferri nō possit ad quē collatio
eiꝰ pertineat futurꝰ declarabit euen
tus. Nā si ad defectū pertinuisse be-
neficiū fuerit declaratū ꝑtinebit ad
papā si ille in curia vel ad ordinariū
si extra curiā sit defunctus. ¶ Quod
si ad neutrū illud spectasse ꝯstiterit:
ad ordinarium collatio pertinebit.
¶ Salua tamē in ꝓmissis oībus ro.
pon. potestate ad quē ecclesiarū ꝑso
natuū dignitatū aliorumqꝫ bñficioꝝ
ecclesiasticoꝝ plena et libera disposi-
tio ex sue potestatis plenitudine nos
scitur pertinere. ¶ Idem.

ca.ii. Cum lite pendente nihil debeat
innouari: litem quo ad hoc pē
dere censemꝰ postqꝫ a iudice compe
tenti in ea emanauit: et ad partē cita
tam puenit vel ea factū fuit quomi-
nus ad eiꝰ noticiā pueniret. Dum tñ
in citatione ꝑdicta talia sint expressa
per q̄ plene possit instrui sup quibꝰ
in iudicio cōuenit. ¶ De sequestra-
tione possessionū et fructuū. Clemēs
v. in cōsilio vienen.

Cap.i. Ad cōpescēdas litigan-
tiū malicias diffinimꝰ:
vt vna cōtra possessorē
diffinitiua sententia sup
bñficio apud sedē apo-
stolicā dictaret in peti-
torio vel possessorio pmulgata bñficiū
ipsum etiā si dignitas vel ꝑsonatus
existat: et curā habeat animaꝝ a pos
sessore hmōi dū tñ triennio pacifice
antea ab eo possessum nō fuerit. per
loci ordinariū apō aliquā ꝑsonā ido
neā sequestret q̄ plenā de ipso: et de-
bitā curā gerēs id qđ de fructibus
ipsius: debitis eiusdē supportatione
oneribꝰ supesse cōtigerit illi restituat q̄
finalē in causa victoriā obtinebit.
¶ Si quis aūt sequestrationē hmōi
īpedire vel fructꝰ sequestratos quos
quomō ꝓsumpserit occupare excōi-
catiōis incurrat sententiā ipso facto:
a qua nisi īpedimento prius amoto et
occupatis per eū fructibꝰ restitutis
nullatenꝰ absoluātur. Et nihilominꝰ
si de litigantibꝰ fuerit a iure, si qđ in
hmōi bñficio: vel ad ipsum forsitan
cōpetebat eidē hoc ipso se nouerit
cecidisse. ¶ Premissis nedū circa fu
tura: sed etiā circa per appellationē
pendētia negocia obseruādis ¶ Nō
obstāte si ɔtra ꝑfatā sententiā de nul
litate forsan opponat. ¶ De pbatio-
nibus. Clemens. v. in cōsilio vienen.

Iterius nris qbꝰ nos dignita-
tes q̄slibet seu bñficia collatōi
nre vel sedi aplice reseruasse: aut resi- Capl. vnicū
gnationē bñficii alicuiꝰ recepisse: vel
recipiendi potestatē aliū cōmisisse:
vel aliquē excōicasse: seu suspēdisse
seu aliquē capellanū nrm: vel fami-
liarem fuisse: vel alia similia super
quibus gratia vel intētio nostra fun
detur fecisse narramꝰ censemꝰ super
sic narratis fidē plenariā adhibēdā.
Volētes ad preterita et pēdētia: etiā
p appellationē negocia hec extēdi.
¶ De testibꝰ. Clemēs. v. in ɔci. vien.

Cum iudei qdā et sarra- Capl. primū
ceni sicut accepimꝰ: qꝫ
sup ciuilibus aut crimi-
nalibꝰ ɔiuncti p xpianos
nō possit se puilegiare
gum et pncipū tueantur:
qꝛ id nedū iuri cōtrariū: sed et xpiane
religioni opprobriosum ē qꝫplurimū
et aduersum: reges eosdē pncipes i
dño exhortamur ne ɔcedāt hmōi de
cetero puilegia vel seruēt: aut ꝑuare
pmittāt etiā iā cōcessa. ¶ Qꝫ si iudei
aut sarraceni puilegiis talibꝰ vti pre
sumpserit xpianoꝝ cōmunio eis sub
trahat sic qꝫ xpiani ab eoꝝ abstinere
cōmuniōe cēsura ecclastica si opus
fuerit cōpellantur. ¶ Idem.

Testibꝰ rite receptis et eoꝝ atte Capl. vnicū
stationibꝰ publicatꝭ sicut nō li
sup eisdē vel directo ɔtrarūs articul
alios vel eosdē testes i pncipali cā ꝓ
ducere sic nō dꝫ in appellatiōibꝰ cā
licere. Cū nō minꝰ i appellatiōibꝰ qꝫ
in pncipali cā subornatio sit timēda.
¶ De iureiu. Clemēs. v. in ɔci. vien.

Romani pncipes ortodoxe fidei
pfessores sacrosanctā romanā
eccle. cuiꝰ caput est xps redēptor nr ca.iii.
ac romanum pontificem eiusdem re
demptoris vicariū feruore fidei et cla

re deuotionis ꝓmptitudine venerā- tes eidē romano pōtifici: a quo ap- probationē ꝑsone ad imperialis celsi- tudinis apicē assumende necnō vn ctionē/ꝯsecrationē: ⁊ imperij coronā accipiūt sua submittere capita non reputarunt indignū: seqꝫ illi ⁊ eidē ecclesie q̄ a grecis imperiū transtulit in germanos: ⁊ a qua ad ceteros eo rū principes ius ⁊ ptās eligendi re- gē imperatorē postmodū ꝓmouendū ꝑuenit: astringere vinculo iuramenti prout tā mos obseruationis ātique ꝗ̄ temporibus nouissimis renouate ꝗ̄ for- ma iuramēti hmōi sacris inserta ca nonibus manifestant. ¶ Dudū sane inter quondā Hēricū imperatorē tūc romanorꝫ regē ⁊ charissimū i xpo fi liū nostrū Robertū cicilie regē gra uis discordia suscitata. ¶ Nos multꝭ grandibusqꝫ periculis q̄ exinde ꝓue- turaverisimiliṫ timebanṫ: itendētes celeri ⁊ optimo remedio obuiare q̄ busdā ex fratribꝫ nr̄is sancte ro. ec. car. exn̄tibꝫ tūc i vrbe ꝓ reformāda pace ⁊ solidanda ꝯcordia inṫ reges eosdē lr̄as nostras sub certa forma duximus destinādas inter alia inse rentes in eis ꝙ cū ipsi reges eiusdē eccliē spālissimi filij sub iuramento fidelitatis ⁊ al's multipliciter essent astricti ipsiꝰ ecclīe debeant esse ꝓm ptissimi defensores. ¶ Dictis autē lr̄is i noticiā dicti Henrici ad ipsū iam ꝓmoti sic deductis: idē Henri- cus ab eisdē cardinalibꝰ reqsitus vt sup cōtentis i illis suū ꝓpositū rn̄de ret quasi moleste tulisset ꝙ de iura- mento fidelitatis hmōi ꝑ eū prestito in dictis lr̄is mentio hretur: nō fa- miliariter nec secrete vt tractande pacis qualitas exigebat: sed multis tabellionibꝰ accersitis ⁊ reqsitis ab eo ꝙ de rn̄sionibus suis ꝯficerēt pu blica instrumēta: inter cetera publice ꝑ̄nte multitudine hoim copiosa rn̄- dit se non fore cuiꝗ̄ ad iuramentū fidelitatis astrictū ⁊ ꝙ nūquā fece- rit iuramentū ꝓpter qđ foret ad iu- ramentū fidelitatis obligatꝰ: ⁊ ꝙ ip se nesciebat ꝙ antecessores sui Ro- mani imperatores vnꝗ̄ iuramentum

hmōi prestitissent simulās se imme morē iuramētorꝫ q̄ nobis añ corona tionē suā prestiterat: ⁊ post corona- tionē etiā innouarat. ¶ Nos itaqꝫ attēdentes ꝙ hmōi rn̄sio si sub dis- simulatione ptrāsiret vel silentio pal lietur. posset in magnū ⁊ eidēs pre iudiciū ro. ec. redū dare: dignum ad modū ⁊ oportunū fore ꝑspeximus: vt de iuramentis hmōi ꝑnti constitutioni ꝑ̄ti aliqua breuiṫ annectamꝰ. Dictꝰ nāqꝫ H. ꝗ̄ primū fuit i regē romano rū electus solēnes ad nos nuncios destinauit dans eis ꝑ suas patentes lr̄as plenū ⁊ spāle mandatū exponē di nobis ꝑ eo deuotionē ipsius ⁊ re uerentiā filialē: quā ad nos ⁊ ro. ec. sincero gerere dicebat affectu nec- non petēdi/⁊ impetrandi a nobis fauo rē ⁊ gratiā ꝯsuetos offerēdi quoqꝫ nobis ⁊ ꝑ̄standi ꝑ eo ⁊ in ipsiꝰ aiam debite nobis ⁊ eidē ecclīe fidelitatꝭ et cuiuslibꝫ alteriꝰ generis iuramē tū: ac nichilominꝰ petēdi a nobis ꝑ nostras sibi manꝰ impēdi vnctionem ꝯsecrationē ⁊ romani impij diadema. ¶ Prefatis itaqꝫ nūciis i nr̄a ⁊ fra- trū nr̄orꝫ ꝑ̄ntia cōstitutis ac secūdū dicti tenorē mandati auiusione: vbi tūc eramꝰ cū nr̄a curia residētes in publico ꝯsistorio in quo erat plator ⁊ aliorꝫ tā clericorꝫ ꝗ̄ laicorꝫ nō mo dica multitudo ꝑmissis ꝑ eos coram nobis expositis supplicādo petitis hūiliter ⁊ oblatis. ¶ Nos eodē mā- dato ⁊ decreto electionis eiusdē H. ex parte principū tā ecclīasticorū ꝗ̄ secularium quendā elegerāt nobis ꝑ dictos nūcios ꝑ̄ntatis plena cū eis- dē fratribus deliberatiōe discussis factaqꝫ nobis de electione hmōi cō cordi/⁊ legitima plena fide: examina- ta qꝫ ꝑsona ipsius. H. prout absentia patiebaṫ eiusdē ⁊ de ipsiꝰ fidei ꝓbita te: ⁊ aliis q̄ in ꝑsona imperatoris sunt merito reqrenda: cū pluribꝰ prela- tis ⁊ aliis magne auctoritatis viris q̄ eiusdē. H. mores/ꝯditionē/⁊ statū plenius nouerāt: inqsito: eiusqꝫ per sona cuius etiā nos ⁊ fratres nostri aliqualē priꝰ noticiā habebamꝰ pro pter quod facilius transiuimus in

examinatione huiusmodi idonea rei putata: ipsum nominauimus: denūciauimus et declarauimus regē Romanorū ipsius approbātes psonā: eūqꝫ sufficientē et habilem declarātes ad suscipiēdā Imperialis celsitudinis dignitatem: decernentes vnctionē cōsecrationē: iperiūqꝫ romani coronā sibi per manus nostras debere pcedi. ¶ Et subsequēter a pfatis nūcijs sufficiēs ad hoc ab eo: vt pmittit: mādatū habētibus secūdū formā in decret. que incipit tibi dn̄o cō prehensam fidelitat. recipimus iuramētū ¶ Postqꝫ idem. H. cōsecrationis et coronationis sue tēpore aliud eisdē cardinalibus: quos ad impēdēdum sibi hmōi cōsecrationis et coronationis insignia miseramus ad vrbē illud nostro nomie recipientibus iuramentū prestitit corporale: qd in libro pōtificali ro. prestandū pon. per imperatorē coronationis sue tēpore cōtinetur: cuius tenor dignoscitur esse talis. Ego. H. romanorū rex annuente dn̄o futurus Imperator: pmitto spōdeo et polliceor atqꝫ iuro corā deo et btō Petro me deceterō ptectorē pcuratorē et defensorē fore summi pōtificis: et huius sancte ro. ec. in omnibus necessitatibus et vtilitatibus suis custodiendo et cōseruādo possessiōes/honores et iura eius quātū diuino suffultus adiutorio fuero sm scire et posse meū recta et pura fide sic me deus adiuuet et hec sancta dei euangelia. ¶ Ceterū quia iuramēta hmōi fidelitatis existant a retro romanis pncipibus: nō fuit hactenus hesitatū immo tā quodā. Albertus rex romanorū mediatus predecessor hērici bonifacio pape. viij. pdecessori nostro tpe approbationis eiusdē Alberti qꝫ Rodulphus pater ipsius et aliū prede. eiusdē romanorū reges diuersis nris pdecessoribus iuramētū fidelitatis et obediētie pstiterūt. Idemqꝫ Bonifaciū memoratū.

¶ A iuramento hmōi ab eo recepto de fratrū suorū cōsilio: psente prelatorum et aliorū multitudine copiosa auctoritate apostolica recepit in specialem suū filiū et ecclesie memorate ipsūqꝫ i regē romanorū assūpsit i imperatorē postmodū pmouēdū. Verū qꝫ sepefatus. H. qui i primis diebus fuit de hac luce subtractus: nō virtutē et mentē sꝫ nudū verborū illectās corticē sensūqꝫ cōfūdēs iuramēto restringēdo pdicta curiose videbatur asserere: vt pfert: illa ad debitū fidelitatis hmōi nō extēdi nouo mō curiositatis huius culēte veritatis ātidotū pntis declarationis oraculo putauimus apponēdū. Qꝛ ꝫ capitulis iuramēto fidelitatis cōtētis solicita meditatiōe pensatis ipa capl'a in pfati Imperatoris iuramētis qꝫtū ad effectū mētē et virtutē ipsorum nō est dubiū ptineri. Nos pter missis et aliis rōnibus ne qs i Romanū assūptus pncipē vel i posterū assumēdus: an iuramēta hmōi p dictum Henri. Imperatorē pbita et p successores ipsius i futurū pstāda fidelitatis existāt in dubitationē deducere audeat: vel sup his ptrariū astruere veritati/auctoritate aplica de fratrū nostrorum consilio declaramus illa iuramēta pdicta fidelitatis existere/et censeri debere. ¶ Porro pter iuramēta pdicta idē Henricus suorum inherēs pdecessorū vestigijs pluresqꝫ ingrederetur italiā: vel ibidē intra aliqua exerceret sub testionio suorū patentiū litterarum in manibus dilecti filij Johis de mollianis scolastici eccl'ie tulenēsis capellani nri ad hoc spālr p nos missi: nr̄o et pfate eccl'e noie recipiētis pmisit: et tactis sacrosctis euangelijs iuramēto firmauit: qꝫ eādē eccl'am et fidē catholicam pura fide: totisqꝫ viribus cōseruaret reuerēter: et ēt defēsaret: oīmqꝫ heresim scisma't hereticos qslibet: fautores et receptatores et defensores ipsorum exterminaret p posse ac nūqꝫ cū saraceno: pagano: scismatico: seu alio qūolibꝫ cōmunionē catholice fidei nō hñte aut cū aliqꝫ alio pfate eccl'e inimico/vl' rebelli seu eidē manifeste suspecto vnionē quālibet: seu parētelā aut cōfederationē iniret sꝫ tā nr̄am qꝫ successorū nrorum psonas honorē et statū manu teneret: defēderet: et cōseruaret ptra oēs hoies cuiuscūqꝫ existerēt pemiēntie dignitatis

vel stat⁹. Eidẽ etiã adiicies iuramẽto
q manuteneret ĩp̄ atq; seruaret p̄ui
legia oĩa p̄ p̄decessores suos reges
ac ĩpatores romãos p̄fate romãe et
aliis q̄buslibz ecclesiis q̄cũq; ɔcessa
t̄pe ⁊ ptinentie cuiuscũq;. Ipaq; oĩa
et sp̄alr ac p̄cipue p̄clare mẽorie Cõ
stãtinũ Henricũ Karolũ Ottonẽ q̄r
tũ Federicũ s̄m atq; Rodulphũ pre
decessores ip̄ius sup cõcessione reco
gnitione: aduocatiõe: ãnotatiõe: q̄ta
tiõe ⁊ libera dimissiõe t̄rarũ ⁊ p̄uin
ciarũ romãe eccl'ie vbilibz positarum
quarũ etiã multas noiati expressit se
di ap̄lice romãisq; põtificib⁹ sup q̄s
cũq; tenore cõcessa recognouit ɔfir
mauit: ⁊ ex certa sciẽtia innouauit ac
etiã de nouo ɔcessit ⁊ terras ip̄as at
q; p̄uincias recognouit ad ius ⁊ p̄p̄e
tate ip̄ius eccl'ie plenissime ptinere:
easq; nihilomin⁹ ex abũdãtia de no
uo ecclesie prefate donauit sub p̄di
cto se obligãs iuramento q ip̄as ali
quã ve ip̄arũ partẽ nullovnq; t̄pe oc
cuparet: seu q̄tũ ĩ eo esset: ab alio per
mitteret occupari. Nec ĩ eis aut ali
qua parte ip̄arũ iura aliqua possessi
ones/aut tenuitas haberet seu q̄uo
libz possideret nec ĩ eis etiã potesta
tie seu cuiusuis capitanie aut iurisdi
ctionẽ quãcũq; p̄ se vel p̄ aliũ exerce
ret. q;q; vt p̄nceps catholic⁹ ⁊ sepe
dicte eccl'ie aduocat⁹ atq; defẽsor ip
sã iuuaret: ⁊ cõsiliis ⁊ auxiliis illi as
sisteret oportunis cõtra quoscũq; ĩ
obediẽtes ⁊ rebelles eidem ⁊ p̄cipue
cõtra occupãtes seu turbãtes t̄ras
p̄dictas seu p̄uincias vel partẽ quãli
bet earũdẽ. Sub eodẽ etiã iuramẽto
p̄misit q tã ip̄az ro. eccle. q̄ alias ec
clesias libertatẽ eccl'iasticã bona iu
ra p̄latos ⁊ m̄istros eccl'iarũ ip̄aruz
manuteneret/cõseruaret atq; defen
deret suo posse. Et q eccl'ia romana
vassalos cõtra iusticiã nullaten⁹ of
fensuros deuotos ac fideles eccl'e et
in ĩperio cõstitutos benigne tracta
ret: nec eos opprimeret cõtra iustici
am aut (q̄tũ ĩ eo esset) p̄ aliũ opprimi
sustineret: sʒ ĩ suis potius iurib⁹ ⁊ iu
sticiis conseruaret. Hoc quoq; iura
mẽtũ ⁊ etiã p̄stinũ p̄ eo nobis p̄ suos
nũcios vt p̄mittit p̄stitũ: receptis
sue coronatiõis insigniis renouauit. p̄
us ĩ patẽtib⁹ añ coronatiõnẽ ip̄az ei⁹
regio magno sigillo ⁊ aliis post coro
nationẽ eãdẽ ei⁹ ĩperiali aurea bulla
munitis inde cõfectis litis quas ĩ ar
chiuis romãe ec. reponi: ⁊ diligẽter
cõseruari fecim⁹ pleni⁹ ptinet. ¶ De
exceptiõib⁹. Clemẽs. v. ĩ ɔcilio Uiẽ. Capi. vnicũ

Excõicatiõis exceptio di
latorie in q̄libz parte li
tis opponi põt t̄m no
peremptorio p̄ iudicẽ as
signato ad p̄ponẽdum
exceptiões declinato
rias nõ obstãte. ¶ Seruata t̄n ɔstitu
tiõe felicis recordationis Inno. pa.
q̄rti edita circa hoc in concilio lug
du. ¶ De sententia et re iudicata. Cap. i.
¶ Clemẽs. v. in concilio. Uiẽ.

Vt calũniis litigãtiũ oc
currat is q̄ ĩ beneficiali
vel alia quauis cã tres
cõtra se in petitorio vel
possessorio sn̄ias repor
tauit: ad agẽdũ de nulli
tate ip̄arũ vel alicui⁹ ex eis nullate
nus admittat donec h̄mõi sn̄ie ple
narie fuerit executiõi mãdate. ¶ Si
militr̄ si ille cõtra quẽ tres sn̄ie diffi
nitiue late fuerit ab ĩterlocutoria vl
grauamie añ p̄lationẽ ip̄arũ vel ear
alicui⁹ se appellasse ⁊ causã appella
tionis h̄mõi adhuc pẽdere p̄ponat
sentẽtiarũ p̄dictarũ executionẽ tali
p̄textu nolum⁹ ĩpediri. Que ad cãs
qualitercũq; etiã p̄ appellationẽ pẽ
dẽtes durim⁹ extẽdẽda. ¶ Idem. Ca. ii.

PAstoralis cura sollicitudĩs no
bis diuinit⁹ sup cũctas christi
ani populi nationes iniũcta nos ĩui
gilare remediis subiectorũ. eorũdẽ
p̄iculis obuiare: ⁊ scãdala remouere
cõpellit. ¶ Sane cũ iam dubiũ inter
quendã henricũ ĩpatorẽ romanũ et
charissimũ in xp̄o filiũ nostrũ Rober
tũ Sicilie regẽ grauis fuisset mate
ria turbatiõis exorta: asserente dein
de imperatore p̄dicto q cũ q̄busdam
ipsius subditis rex cõfederationes ⁊
conspirationes fecerat ĩ ip̄ius maie
statis offensã: q;q; tractauerat ⁊ ois

dinauerat: vt ciuitates quedã sub im
periũ et īpatoris eiusdẽ obedientia cõ
sistẽtes cõtra eũ et īperiũ rebellarẽt
gẽtesq3 suis ip̄i9 fulte subsidio: nõnul
las īperij ciuitates et castra īde vio
lenter eiectis ip̄ius īpatoris officiali
bus: occuparũt et p ip̄o rege occupa
ta tenebãt. Ac alias etiã īvrbe et alibi
in īperij et impatoris eiusdẽ cõtẽptũ
et sue maiestatis iniuriã et reipu. de
trimẽtũ multa grauia fuerũt p regẽ
eũdem ac malicia et īstigatione ip̄ius
tã a suis stipẽdiarijs q̄ a subditis ī
peratoris cõmissa. p̄ehabitis p im
peratorẽ eundẽ quibusdã processib9
cõtra eũ tũ absentẽ q̄uis legitie iux
ta īperatoris assertionẽ / citatũ / ac q
supradicta erãt notoria p īperialem
īterlocutoriã declarata īperator ip̄e
regem affirmans pp̄ter p̄missa lese
maiestat' criminis reũ esse ĩ eũ pem
ptorie (vt dixit) et sufficienter citatũ:
sed comparere contumaciter recusã
tem tanq̄ rebellem proditorem et ho
stem īperij ac reum criminis supra
dicti priuationis omniũ dignitatum
quocũq3 cõprehẽsarũ titulo et quib9
se ītitulabat rex ip̄e auctoritatũ quo
q3 honorũ prouinciarũ terrarũ: bono
rum: iuriũ et iurisdictionũ tã ppetuo
rũ q̄ temporalium: et si quando veni
ret in suam et īperij fortiam mutila
tionis etiã capitis sententiam p̄mul
gauit: oẽm supplẽdo defectũ si quis
forsitan fuerat ex solennitate iuris
omissus in processib9 memoratis pre
missa: vt asseruit faciẽs exigenti iu
sticia et de imperiali etiam potestate.
¶ Uerum quia huiusmodi sententia
que non a discretione mr̄e virtutũ
sed nouerca iusticie voluntaria scili
cet iudicantis precipitatione p̄cessit
partus forsan se deteriores haberet:
si ip̄ius sententie in efficacia in pu
blicum precone iusticia nõ prodiret.
¶ Nos circa eam tali vti prouisione
volentes: que detectis ip̄ius defecti
bus seminata per eam extinguat pi
cula: et ĩ ratione reddẽda sit posterĩ
profutura ipsam subijciẽdam esse p
vidimus lime iusticie ac recte libra
mini rationis. Eiusdem igitur caussis

et continentia necnon conditione si
lorum a quo et in quem lata fuit dili
genti et debita ex consideratione p̄s
satis: patenter ex eis illius astruitur
euidentia nullitatis et manifeste ar
guitur temeritas promulgantis.
¶ Notorium quippe ac indubitatum
existit: q grandis exercitus ip̄e di
ctorũ processuum et sententie conti
nue impatori assistens regẽ ipsum eũ
suos persequebatur odio capitali: p̄e
fanaq3 ciuitas in qua lata fuit memo
rata sententia regem capitali habe
bat odio notorio et antiquo. ¶ Esto
igitur q rex ipse alias ad p̄missa fu
isset legitime per imperatorem cita
tus nunquid venire debuit ad iudicẽ
exercitu feroci ac grandi ipsiq3 cita
to vt premittitur odioso stipatum?
¶ Nũquid etiam debuit cõparere in
loco ad modum populoso multũ po
tenti ac prefato in eum odio prouoca
to? ¶ Quis enim auderet vel qua ra
tione aliquis teneretur consistorij ta
lis subire iudiciũ et se ĩ hostiũ sinu
reponere ac ad mortem per violentã
iniuriam non per iusticiam inferen
dam vltroneũ se offerret? ¶ Hec qui
dem iure timentur hec de more vitã
tur hec hũana fugit ratio hec abhor
ret natura. ¶ Desiperet igitur qui ci
tationem huiusmodi saperet artasse
citatum. Ut illud tanq̄ notissimum
nullatenus omittamus q regem ex
tra districtum imperij in regno sci
licet Sicilie notorie ac continue tem
pore supradicto morantem citare nõ
potuit imperator nec citatio si quam
forsan de ipso infra imperij fines fe
cit citatum extra imperium constitu
tum artauit. ¶ Nos quoq3 regis or
dinarius iudex q ad imperatoris iu
dicium citaremus vel citari aut re
mitti faceremus eundem nequaq̄ fui
mus requisiti imo licet ad nos et cu
riam nostram temporib9 illis rumo
res frequenter de curia imperato
ris venirent: iuxta eum etiam quidã
ex fratribus nostris essent prius ta
men dicte sententie promulgatio q̄
aliquid de processibus antecedenti
bus ad audientiam nostrã peruenit.

¶ Denicꝫ lꝫ rex ipe t̃ras aliquas ab iꝑatore tenere dicat̃ i feudū nō tñ in cis sꝫ i regno ꝑfato domiciliū suū fo uebat vñ iꝑator i ipiꝰ ꝑsonā nullā rō ne trarꝫ hmōi nisi ex natura feudorū debitā supioritatē hēbat. ¶ ꝙ si pu nitio crimis ifra districtū iꝑialē cō missi ad iꝑatorē forsā ꝑtinuisse asse rat̃ Uerꝫ est q̄dē si i eodē districtu fu isset inuētꝰ delinquens:vel ad illud de more remissꝰ. ¶ Dicit ne ꝙ snīaꝫ me ruit q̄ a iudice q̄ ꝑ regē tute adiri nō potuit ⁊ i loco notorie: vt ꝑfert̃:non tuto: i absētē nec citatū legitīe ac i auditū ꝑ ꝯñs ⁊ indefēsū nō maturo fuit iudicio sꝫ ꝑcipitio ⁊ de tāto ꝑꝑ: tim crimīe ꝓmulgata? ¶ Rursꝰ nō ē silentio relinquēdū: ꝙ ipe rex nr̃ ⁊ ec cl'ie romāe rōe regni ꝑdicti notorie subditꝰ hōcꝫ ligiꝰ ⁊ vasallꝰ:ac i eodē regno vt ꝑmittit̃ i ipio certū ꝯtinuū et notoriū suū hñs domiciliū ac ori ginē iñ trahēs iꝑatori eo mō nō sub fuit ꝙ i eū crimē lese maiestatꝫ ꝯmi serit q̄tūlibꝫ oīa i snīa supradicta cō tētaꝑ veritatē idubiā ꝯtinerēt sicꝫ ne dū cū iure imo nec cū iurꝫ colore tu lit iꝑator snīam supradictā i regē ex cā q̄ ꝟitatis subsistētiā nō hēbat: ꝓ pter quā ēt quatenꝰ i eo fuit regē eū dē ꝑuādo regno ⁊ regia dignitate ac t̃ris ēt aliīs: ⁊ iurisdictiōibꝰ ꝑpetuis et tp̄alibꝰ dignitatibꝰ: q̄ sub eo nulla tenꝰ vl̃ ab eo sꝫ a nobꝫ ⁊ sub nobis te nebat : necnō ꝓcedēdo ꝯ̈ regē eūdē ex illis q̄ ꝑ ipiꝰ stipēdiarios ac nōnul los iꝑatoris eiusdē subiectos ꝑ mali ciā ⁊ istigationē regis ipius ꝯtra eū fuisse ꝯmissa i vrbe dicebat. Cū ⁊ si il la fuisset ibidē reuera ꝯmissa punitio tñ eorꝫ i regē velut i extra districtū iꝑij cōmissorꝫ ad iꝑatorē nullatenꝰ ꝑtine ret ihibēdo ēt i eadē snīa sub magna rū appositiōe penarū quarꝫ aliq̄s si bi applicari mādauit ne q̄s dicto re gi ꝑinmeret i suis r̃ndere debitꝫ i ip siusve familiaritate vl̃ ꝑuitio rema nere:aut eidē ꝯtra ipꝫ iꝑatorē : quis mō ipēdere:ꝯsiliū:auxiliū:vl̃ fauorē cū debitores:ꝑuitores ⁊ auxiliatores hmōi extra iꝑiū ⁊ i regno ꝯstituti ꝑdicto nullatenꝰ iꝑatori subesset:nec ex cōmittēdis i regno eodē dictꝫ pos sēt penis astrigi vel alit̃ cōdēnari ꝑ ipꝫ absoluēdo q̄cꝫ ab oī fidelitate o bligatōe seruitio ꝓmissiōe ac pacto ꝓuicias oēs ciuitates ⁊ castra et loca ipiuscꝫ vassalos ⁊ feudatarios ⁊ ali os quoslibꝫ eidē regi q̄uolibꝫ obliga tos cū icluderēt absolutione hmōi: terre ⁊ ꝑsone nobis ⁊ eccl'e romane subiecte ꝓpe t̃minos ꝑtātis excessit i messē nr̃aꝫ mittēs ꝑperā suā falcem Ceterū defectꝰ suppletio circa ꝓcess sus adhibita supradictos nō tm̄ va let ad iustificationem ipoꝝ ⁊ snīe sus pradicte / q̄tū ad eoꝝ sigillationē eē notā cū nullā sup ꝑmissis ꝑtātē ha beret iꝑator i regem sibi: alias q̄ vt ꝑfert nō subditū:nō citatū legitime aut remissū ⁊ extra districtū ipiꝰ cō tinue ac notorie ꝯsistētē: nec ꝑdicta suppletio circa subditū ēt ad ea po tuissꝫ de rōe referri ꝑ q̄ de crimīe ꝑs serti sic graui delato defēsiōis q̄ a iu re ꝓuēit naturali:facultas adimi va luissꝫ:cū illa iꝑatori tolli nō licuerit q̄ iuris naturalis existūt. ¶ Ut igr̃ si cut mēorata snīa iuris caret effectu sic auctoritate ⁊ nole rei careāt iudi cate:vt nec i opiniōe cōi aut vulgi la biis nomē hēre snīe mereat̃ / vt ēt in magnū iusticie ac pacis obsequū scā dalosis occurrat̃ ꝑiculis q̄ cū nr̃a et eccl'ie ꝓuīciarū multarū regnorū et gētiū turbatiōe nō modica posset oc casiōe ipiꝰ ꝑ tp̄e suboriri. Nos tā ex supioritate quā ad iꝑeriū nōē dubiū nos hēre: q̄ ex ꝑtāte i quā vacāte i perio. iꝑatori succedimꝰ ⁊ nihilomi nꝰ ex illiꝰ plenitudīe ꝑtātis quā xp̄s rex regū ⁊ dñs dñantiū nobis lꝫ ime ritis i ꝑsōa btī petri ꝯcessit snīam ⁊ ꝓcessus oēs ꝑdictos ⁊ q̄cq̄d ex eis se cutū est vl̃ occasiōe ipoꝝ de frm nr̃o rū cōcilio declaramꝰ fuisse ⁊ eē oīno irritos ⁊ inanes:nullūcꝫ debere aut de buisse sortiri effectū seu nocumētuꝫ vl̃ notā afferre cuicꝫ vel q̄uolibꝫ at tulisse. Ipsoscꝫ nihilominꝰ quatenꝰ ꝓcesserūt de fctō ⁊ q̄cq̄d ex eis secu tū est vl̃ ob eos vl̃ i posterū seq̄ pos set i irritū reuocemꝰ. ¶ De appella tionibꝰ. ¶ Clemēs. v. i cōcilio Uien.

ca.i.
Si a iudicib⁹ duobus vel pluribus fuerit appellatum: quia forte de facili eorum presentia simul haberi non possit: licet coram ipsis vel maiori parte ipsorum appellare: ꝛ apostolos petere separatim valebit quam appellatio talis acsi sit fuisset in eorum presentia ab omnibus appellatum. Est tamen appellatio ignoranti appellationis necnon de lationis eorum et termini prefixionis si subsecute fuerint intimatio legitime
ca.ii. facienda. ¶ Idem.

Quamuis rigor iuris exposcat eum qui appellat debere petere apostolos congruo loco ꝛ tempore sepius ꝛ instanter nos tamen antiquam ꝛ communem obseruantiam litigantium sequi ꝛ equitatem rigori preferri volentes decernimus sufficere quod per appellantem simul vno contextu apostoli instanter ꝛ se pius postulentur. ¶ Verum si iudex a quo appellatur certum terminum ad recipiendos apostolos appellanti assignet ꝛ appellans assignato sibi termino non comparet coram eo nec petat apostolos sibi tradi appellationi sue renunciasse videtur. ¶ Similiter si iudex appellanti responderit: infra iuris terminum apostolos se daturum appellationi sen. renunciasse appellans intelligitur nisi infra dictum terminum congruo loco ꝛ tempore instanter ꝛ sepius saltem vno contextu petat apostolos ab eodem iudice sibi dari: vel si recipere recusat ablatos. ¶ Quod si iudex in termino ad dandum apostolos prefixo per eum ipsos appellanti petenti non dederit aut si dum peterent apostoli responderit se daturum eosdem: nullo termino certo sibi prefixo vel infra iuris terminum se eos asseruit velle dare postea per appellantem congruo loco ꝛ tempore sepius ꝛ instanter vno contextu etiam requisitus eos curauerit infra eundem terminum exhibere appellationem suam extunc prosequi possit appellans acsi expresse fuissent eidem
ca.iii. apostoli denegati. ¶ Idem.

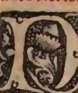
Sicut appellationem iudicialem sic ꝛ extra iudicialem infra annum a die interpositionis ipsius vel a die illati grauaminis vbi a facto grauamine appellatur prosequi ꝛ finire tenetur appellans. ¶ Quod si iusto impedimento cessante non fecerit debebit eius appellatio deserta censeri. ¶ Idem

Quandiu appellationis prosecutio c.iiii.
per compromissum vel alias de partium expresso consensu differtur tempus ad prosequendum eandem ab homine vel a iure prefixum currere nolumus appellanti. ¶ Nisi forte iudex videns ex dilatione periculum imminere perciperet in illa procedi. ¶ Idem.

Appellanti ab interlocutoria vel a ca.v.
grauamine iudicis non licet alleganti prosequi quam in appellatione sua nominati duntaxat expressas. ¶ Nec processus primi iudicis ex nouis / aut de nouo probandis iustificari potest: vel etiam impugnari sed tantum ex illis que acta fuerunt vel exhibita coram ipso. ¶ Idem. ca.vi.

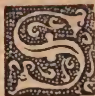
Si appellationem per negligentiam appellantis desertam appellans ipse cum appellato / aut appellatus etiam per se ꝛ principaliter prosequantur non ideo minus in rem iudicatam censebitur transiuisse sententia a qua fuerat appellatum. ¶ Idem.

Cum a repulsione exceptionis pre ca.vii.
emptorie secundo appellans succubit: non est in causa appellationis postmodum a diffinitiua emissa audiendus vlterius super ea. ¶ Nisi tunc rite proposita ex eo prius repulsa fuisset quia proponebatur lege. ¶ Liber.iii. ¶ De vita ꝛ honestate clericorum. Clemens.v.i. conci. Vien.

Diocesanis locorum districte precipimus: vt clericos carnificum / seu macellariorum aut tabernariorum officium: publice ꝛ personaliter exercentes moneant et etiam moneant vt sic ab huiusmodi officiis infra competentem terminum monentium ipsorum arbitrio moderandum desistant: ꝛ quod ipsa nullo vnquam tempore reassumant. ¶ Qui si taliter moniti ab his non destiterint: aut ipsa: vt premissum est exercendo resumpserint quicunque coniugati omnino non coniugati tribus vel rebus: ꝛ si omnino incedant vt laici: in personis priuilegium clericale quamdiu premissis institerint eo ipso amittant. Aduersus vero alios clericos negociationibus vel commerciis secularibus vel officiis non conuenientibus clericali proposito publice insistentes vel arma portantes sic canonica seruare studeant instituta quod ꝛ illi ab excessibus compescantur huiusmodi: ꝛ ipsi de damnabili circa hec negligentia nequeant reprehendi. ¶ Idem

Ca.ii. Quoniā qui abiectis vestib9 ꝓ
ꝓpio cōgruentib9 ordini, alias
assumere ⁊ ī publico portare rōna-
bili cā cessante ꝑsumit: ꝓfessorum
illius ordis ꝑrogatiua se reddit īdi
gnū: ꝑnti cōstitutione sancim9: ꝙ q̄
cūqꝫ cleric9 virgata vel partita veste
publice vtet̄ nisi cā rationabilis sub
sit (si bn̄ficiatus extiterit) ꝑ sex mē-
ses a ꝑceptione fructuū bn̄ficioꝝ q̄
obtinet sit eoipso suspēsus. ¶ Si ve
ro bn̄ficiatus nō fuerit: in sacris tn̄
ordibus citra sacerdotiū ꝯstitutus
per idem tps reddatur eoipso inha
bilis ad ecclesiasticū beneficiū obti
nendū. ¶ Idem quoqꝫ censemus de
clericis alijs vestē talē simul ⁊ ton-
surā publice deferentibus clericalē
¶ Dignitatē vero personatū seu bn̄
ficiū aliud obtinens cui cura imine
at aīarū necnon ceteri in sacerdotio
ꝯstituti: ac religiosi q̄libet quos opꝫ
ꝑ decentiā habitus extrinseci moꝝ
intrinsecā honestatē ostēdere: si pre
terq̄ ex cā rōnabili (publice vestem
ferant hmōi) aut ifulam seu pileum
lineum publice portent. ī capite: sint
eoipso bn̄ficiati: vcꝫ a perceptione
fructuū beneficioꝝ q̄ obtinent suspē
si per annū. Ceteri vero sacerdotes
⁊ religiosi q̄libꝫ per idē tempus red
dantur inhabiles ad quodcūqꝫ bn̄fi
cium ecclesiasticum obtinendum.
¶ Sed ⁊ tales ⁊ ceteri vtentes epi-
thogio seu tabardo foderato vsqꝫ
ad oram ⁊ ita breui ꝙ vestis īferior
notabilit̄ videat̄ epithogium ipsum
seculares clerici ⁊ religiosi admini
strationem habentes infra idem tē
pus illud teneant̄ suis superiorib9
assignare in pios vsus aliquos con
uertendum. ¶ Alioquin beneficiati
suspensionis ceteri vero inhabilita
tis penas predictas per idem tēpus
se nouerint incurrisse. ¶ Huic insu-
per adijcimus sanctioni vt clerici ꝑ
sertim bn̄ficiati caligis scacatis ru
beis aut viridib9 publice nō vtant̄

¶ De prebendis et dignitatibus.
¶ Clemens.v. in concilio Vien.

Si dignitatē habenti de
alia ꝓuidere mādem9 ca.i.
dispēsantes cū eo vt si
mul vtrāqꝫ valeat reti
nere de aīarū cura que
illis vel alteri earum
iminet non habita mentione gratia
hmōi velut subreptitia nulli9 peni
tus est momēti ꝙꝙ cōfectis sup ea
lrīs sit īcertū ꝙ aīarū cura si digni
tatib9 ipsis vel alteri earū imineat
nullaten9 negligat̄. Ad hoc si alicui
ꝓuideri mādemus de dignitate ad
cuiuscūqꝫ vel quorūcūqꝫ collatio-
nē ꝓuisionē: seu q̄uis dispositionē
aliā ī certa eccliā ꝑtinente quā lr̄a
mēsem duxerit acceptandā īhiben-
tes illi vel illis ad quoꝝ collationē
ꝓuisionē seu electionē dignitates ī
ipsa eccliā ꝑtinere noscunt̄ ne interī
ad collationē ipsarū seu ꝓuisionem
ꝓcedāt: vel quēquē eligāt ad easdē
de dignitate ad quā consueuit qs ꝑ
electionē assumi īpetrāti non pote-
rit ꝓuideri: cū ī concessione grē ad
quā nō augēdā sed exequēdā vn̄ q̄
de īhibitiōe sequūt̄ referri nullā de
electione fecerim9 mētionē. ¶ Idē
Per lr̄as sede apo. vel legatis
ipsius sup ꝓuisione quorūlibꝫ ca.ii.
clericoꝝ directas de xenodochijs le
prosarijs elemosinarijs seu hospita
libus etiam si ecclesias vel capellas
decimas aut alia spūalia iura noscā
tur habere nulli posse decernim9 ꝓ
uideri. ¶ Nisi hoc in apostolicis lit
teris caueatur expresse. ¶ Idem. Ca.iii.
Si plures obtinēs dignitates
aliā dignitatē aut bn̄ficiū cu
rā aīaꝝ habēs acceptet dispēsatiōe
sup hoc legitime nō obtēta ei9 pos
sessione adepta pacifice dignitates
quas pri9 habebat ipo facto vacare
censem9. ¶ Sicut si dignitatē vnicā
obtinēti alia similis conferatur ei9
pacifica possessione habita prima de
iure vacaret. ¶ Idem. ca.iiii.
Si roman9 pōtifex de bn̄ficio
alicui motu ꝓprio prouideat
de bn̄ficijs q̄ obtinet nō habita men
tione ꝓuisionē seu gratiā hmōi fore
validā declaram9 qualiacūqꝫ fuerit

bñficia dignitates aut psonat⁹ cū cu ra vl' sn̄ cura: ⁊ ī nūero quātocūq₃ q̄ is hēbat cū sibi puisio fcā fuit. Idē.

.D. Si de bñficio ad cuiuscūq₃ epi collationē spectāte alicui pfe rēdo scribam⁹: sibi illud cōferre nō poterit cui⁹ collatio ex negligētia ip si⁹ epi ad eiusdē caplm deuoluta exi stit. Et puideri sibi possit de illo etiā cui⁹ ad ipm epm ex sui capituli vl' al terius cuiuscūq₃ siue ad nos ex ipi⁹ epi ⁊ alioꝝ ī hoc eidē succedētiū ne gligētia collatō fuerit deuoluta. Idē

ca.vi. ¶ Si iuxta nr̄i formā mādati canō ni catū ⁊ pbēdā eccl'ie ruth nēsis adept⁹ dignitatē quā duxerit acceptādā ibi dē expectet archidiaconatū sibi post vacātē nō obstāte q' certa sit sibi an nexa pbēda poterit acceptare. ¶ Vti mq₃ pbēda hoc ipo vacabit q' scd'a₃ cum archidiaconatu pdicto pacifi ce fuerit assecut⁹. ¶ De cōcessiōe p bē. ⁊ ecc. nō vacā. Cle. v. ī cōsi. Vien.

capl. vnicū Cum ei quē scia reputam⁹ pdo neū si p īqsitionē executoris si bi deputati a nobis repertus fuerit eē vite laudabilis ⁊ cōuersatōis hone ste de bñficio certi valoris alicui pui deri mādamus adijcietes q' de bene ficio minoris valoris possit eidē sivo luerit puideri ac extūc etiā iane dei cernētes ⁊ irritū si secus a quoq₃ q̄ nis auctoritate cōtigerit attentari. Ut decretum hmōi ī euentū dūtaxat pdictarū cōditionū suum sortiat effe ctum ātēq₃ extat pma cōditio benefi cium pretaxati valoris ⁊ etiā minor̄ puisq₃ suā ipetrās sup valorum hmōi volūtatem declaret conferri libere poterit per ordinarium aut aliū exe cutorem a nobis ad prouidendum de tali beneficio deputatum. ¶ Secus autem fore censemus cum decreto apposito alicui prouideri mandam⁹ de beneficio qd infra mensem a vaca tionis ipsius noticia duxerit acceptā dum vt appositio mensis eiusdem a liqd afferat ipetrāti. Quietiā bñfi ciū qd acceptare poterat petēdo sibi p suū executorē ꝯferri aut recipiēdo sibi pñti collatū ipz ex hoc acceptare et collatiōe₃ talē sibi factā valē cēse mus. ¶ Ceterū ne vt tā diurnis vaca tionib⁹ q̄₃ fraudib⁹ ⁊ litib⁹ occurrat: predicte vacatiōis noticiā impetrās tem interpretamur habere ex q̄ ipsa vacatio ī loco vel eccl'ia huiusmodi beneficiū publice nota erit. Imputet quide₃ sibi si hec casu quo de ipsius cōmodo agitur: id qd per se vel per aliū scire potuerit ignorauit.

¶ De rebus ecclesie nō alienandis. Clemens. v. in cōcilio vien.

cap.i. Monasterioꝝ et aliarū adminis trationū regularium dispēdijs occurrere cupientes ppetuo phibes mus edicto ne q̄s religiosus mōaste rio pōratui eccl'ie seu administratiōi cui⁹ psidēs fuerit: redditus aut posses siones eiusdē alicui ad vitā eius seu aliud certū tēpus pecunia: etiā inde recepta quouismō ꝯcedat: nisi neces sitas aut vtilitas mōasterij pōratus ecclesie aut administrationis huius modi hoc exposcat: cōuētus sui: aut si cōuentū nō habeat: plati ppriū as sensu ad hoc nihilomin⁹ accedente. ¶ Si q̄s autē contra hoc fecerit pe nam suspensionis ab officio eo ipso incurrat nec ex cōcessione ipsius re cipiētis ius aliqd acquirat. ¶ Uerū pmissa ad locatōes vl' etiā redditiū aut fructuū venditiōes ad tēpus mo dicū faciēdas declaram⁹ nullatenus non extendi. ¶ Idem.

ca.ii. Si vna eccl'ia alteri eccl'ie seu dignitati alicui vel pbēde per episcopū suo consententie capitulo vniat aut religioso loco donet ex eo q' rector ipsius ad hoc vocat⁹ vel si vacabat defensor ei super hoc datus nō extitit: nequaq₃ id poterit impu gnari. ¶ Quod si episcopus: sui etiā capituli accedēte cōsensu: mēse sue: vel ipsi caplo aliquā duxerit eccle siā vnendā: hoc irritū esse decerni mus ⁊ inane: cōtra quāuis ꝯsuetudie nō obstāte. ¶ De rerū permutatiōe. Clemens. v. in cōcilio vien.

Cap. vnicū Ne ꝯcessiōe iur̄ vtentib⁹ ꝯferri circa spūalia illudat. Si q̄ bñfi cia ex cā pmutatiōis ab aliqb⁹ reli gnata: aliisq₃ ipis pmutare volētib⁹ ꝯferātnulli⁹ hoc edvolum⁹ firmitat₃

cathedrali i cuiꝰ ciuitate vł diocesi cōsistit bñficiū ⁊ nihilominꝰ vtroqꝫ casu in eccłia vel bñficio de q̄ agit volumꝰ appellationē hmōi publica ri ac de ipsa q̄licunqꝫ petitum fuerit copiā modo p̄missio fieri appellato. ¶ Uerū si ppꝫ appellati aut suoꝝ metū vel potentiā ītimatio fieri nequeat vt pfert appellationē eandē i loco aliquo publico sic solēniter volumus publicari ꝙ ad appellati seu eius pcuratoris noticiā possit veri similiter puenire. ¶ Intimatio vero aliꝫ facta oī careat iuriꝫ effectu. Nec cā p appellationē eandē ad sedē cēseaꝫ deuoluta pdictā nisi ad appellatū eiꝰ plena ⁊ certa noticia īfra tps pdictū aliter peruenisset. ¶ Idē q̄qꝫ in aliis casibꝰ obſuari volumꝰ: in q̄bus reqrit ītimatio faciēda. ¶ Idē

ca. iiii. Constitutionē vt circa editā in cōcilio Lugd. locū decernētibus nō hře: q̄si q̄ opponunꝫ directe respiciūt ius eccłie vel opponētis psone. sed tm̄ vbi p ppetitorē vel oppositorē quēlibet appellantē in formā aut psonas defectus vel crimina opponūꝫ. ¶ Ceterū cū circa crīa vel defectus debitā circūstātiarū specificationē pdictus omittit appellās nō est postmodū i psecutiōe negocii sup his audiēdꝰ: etiā si circūstātias hmōi vel pbationes earū p iuramētū asserat ad se peruenisse de nouo. ¶ Sane si q̄s cuiꝰ interest ab electione/ postulatione/ vł puisione duxerit appellandū: opponendo crīa vel defectus: forma dicte cōstitutionis omissa eodē postmodū appellationē hmōi prosequēte: aliꝰ supuenies nō appellans ptra appellatū in eadē cā pncipaliter admitti nō dꝫ p īteresse cōmuni eosdē articulos prosequēdo licet appellāti possit assistere ne cōcludat: non tm̄ ei propter hoc prosecutionē propriū interēsse denegamꝰ ¶ Insup si appellās ab electione postulatione/ vel puisione p viā q̄rele p viā simplicis cām agat vel eā appellato agente defendat: repellit ab obiectibꝰ in appellatiōe sua expssis et aliis: nisi pstiterit ipsā formā ser uasse predictā: preterq̄ in casibꝰ in cōstitutione premissa exceptis etiā si appellationē suā nō psequaꝫ nec exhibeaꝫ ⁊ illa se asserat nolle vti dū tm̄ de ipsa coram iudice fiat fides: qꝫ p ipsā ius repellendi eosdē aduersarios est quesitū. ¶ Illius vero pstitutionis forme omissio lꝫ appellātē ab obiectibꝰ in formā electionis vel psonas eligentiū vel electi ppositꝫ vel pponendis ⁊ eoꝝ faciēda probatione repellat: probationē tm̄ factam sup qīs p aduersarū confessionē vel alīs legitime non infirmat. ¶ Idem

In plerisqꝫ ecclesiis nedū (qꝺ dolētes referimꝰ) p̄sidio facultatū puuatis sed ⁊ clero carētibꝰ et populo xp̄iano multos frequēter et religiosos pferri īprouida suꝑiorū puisio ad pōtificatus assumit honorē: q̄ nec (vt expediret) prodesse: nec preesse (vt deceret) volētes instabilitate vagatiōis ⁊ mēdicitatis opprobrio serenitatē pontificalis obnubilāt dignitatis. ¶ Uolētes igꝫ cōtra temeritatē tā facientiū q̄ vt frequētius recipiētiū puisiones hmōi prouidere de cōsilio fratrū nroꝝ statuimꝰ: vt nullus de cetero q̄tacunqꝫ dignitate ppollēs nisi spāli sup hoc auctoritate se. apo. fulciaꝫ: de pastore prouideat cathedrali ecclesie sibi qualitercūqꝫ subiecte q̄ clero cares aꝫ ⁊ subditis xp̄ianis. Nullusqꝫ religiosus a suo dnō q̄ puisioni tali cōsentiat licentia plato. Qꝺ si licētiatus etiā hmōi puisioni cōsenserit: et in epm̄ se fecerit aut pmiserit cōsecrari: in epali nullatenus recipiaꝫ honore. Sed in tāte ābitionis penā sub religionis ac monasterii sui prelato semp sic degat hūilis taceatqꝫ prostratꝰ ꝙ nullꝰ eidē in religione sua vel extra ad gradū honoris vel admīstrationis cuiuslibꝫ sit ascēsus ¶ Nos eni q̄cquid cōtra pmissa vel aliqꝺ premissoꝝ cōtigerit attentari irritū eē decernimꝰ ⁊ inane ptraria q̄cūqꝫ psuetudie nō obstāte ¶ Sane circa pfatas ecclias pmissa sic spāliter puidēda decernimꝰ ꝙ circa puisionē quarūlibet aliarū facultatū ca. v.

superiorum nec coartare intēdimus nec ultra iuris ptis limites ampliare. ¶ Idē

Quod circa religiosorum electiones super discordia et minoritate numeri bonifaciana constitutione cauetur: de discordia et numeri minoritate que in facto non in fictione vel iuris effectu consistunt: debere intelligi declaramus. ¶ Idem.

ca.vii Statutum super bonis a platis cathedralium regularium et collegiatarum ecclesiarum dimissis aut obuenientibus tempore vacationis earum futuris successoribus fideliter reseruandis editum: locum declaramus habere in omni emolumento quod prouenit ex iurisdictione: et sigillo curie ecclesiastice vel secularis: aut aliter vndecunque quod ad platos ecclesiis nō vacātibus pertineret: cōsuetudine qualibet ptraria nō obstāte: ita tamen quod in illis et similibus rōnabiles deducantur expense. ¶ Ceterum ad singulares psonas ad quas rōne dignitatum quas obtinēt iurisdictio cum eius emolumēto deuoluitur: sed vacāte de psuetudine priuilegio/ vel iure alio spāli nolumus phrē pstitutionē extēdi. ¶ Idem

c.viii. Cum cōcessa religioso a supiore suo licētia: vt electioni vel postulationi si quā de ipso ptigerit fieri suum dare possit assensum ambitionis vitiū paret: nullius eā existere volumus firmitatis. ¶ De renūciatiōe.

¶ Clemens. v. in concilio Vienen.

Ca. unicum Cum illusio et variatio in psonis ecclesiasticis maxime sint vitāde pñti cōstitutione sancimus vt si quis ad cedēdum pōtificali aut alii cuilibet dignitati vel bñficio pcuratorē spōte ac libere pstituerit et ipsum ignorantē postmodum duxerit quomodolibet reuocādum teneat cessio facta p eum antequam ad ipsius vel illius: in cuius manibus cessio fuerat faciēda noticiā reuocatio huiusmodi sit deducta. Nisi forte p ipsos aut alios malitiose factum fuerit quominus ad eos vel eorum alterum ante cessionē potuerit reuocatio peruenisse.

¶ De supplēda negligētia platorum.

¶ Clemens. v. in concilio Vien.

Ca. unicum Quia regulares plati poratus ecclesias administrationes aut q̄uis alia bñficia ad eorum dispositionē spectātia cum vacant: interdum cōmittere negligūt vel cōferre infra tps in lateran. concil. pstitutum: diocesani locorum in nō exēptis sua in exēptis apostolica auctoritate negligētiā super hoc suppleāt eorūdē. ¶ Prioratus ecclias administrationes et bñficia huiusmodi: illa vz q̄ consueuerūt p seculares gubernari: secularibus clericis alia vero q̄ religiosis dūtaxat committi sunt solita vel cōferri: religiosis monasteriorum quorum plati huiusmodi negligentes fuerint conferendo.

¶ Eadem quoque auctoritate diocesani suffulti nullo mō pmittant: quod iidē plati poratus ecclias administrationes aut bñficia huiusmodi applicent mēsis suis pēsiones ve nouas eis imponāt aut veteres augeāt: sine que ipsis de nouo iposite sunt sine auctoritate soluātur. ¶ Premissa vero de poratibus ecclesiis: administrationibus et bñficiis intelligimus q̄ non sunt de mensa platorum ipsorum sed spāles priores seu administratores seu rectores cōsueuerūt hrē: iis priores seu administratores huiusmodi libere possunt ad claustrum cum oportuerit reuocare ¶ In quibus etiā cōstitutionē Bonifacii pape octaui predecessoris nri bona beneficiorum vacantium occupari a platis vel aliis phibentē. ¶ Ac nichilominus in poratibus huiusmodi et ecclesiis illud Bonifacii eiusdē statutum quod religiosum quecunque pluribus preesse phibet poratibus: aut ecclesiis curam aiarum habētibus; et si cura ipsa nō p eum sz p alium habeat exerceri: locum sibi cēsuimus vēdicare iis et eisdem prioratibus cura non immineat supradicta.

¶ De etate et qualitate et ordine preficiendorum. ¶ Clemēs. v. in pcil. Vien. Ca. i.

Cum ecclie quibus pficiūtur psone minus idonee scientia moribus vel etate: grauia propter hoc (vt docet experientia) nonnunquam perferant

in spiritualib⁹ ꝛ tꝑalib⁹ detrimentis. ¶ Nos volētes ꝑ locoꝝ diocesanos quib⁹ ratione officij hoc ꝓpetit: ꝓci pue sup hoc diligēti⁹ ꝓcaueri: eis di stricte iniūgim⁹ vt ipsi statuta cano nica q̄ sup ꝓfictēdis ꝑsonis in hmōi ecclesijs hacten⁹ emanarūt/diligen tius ꝑ seipsos obſuēt: ꝛ faciāt a suis subditꝭ inuiolabiliꝭ obseruari: si di uinā offensam ꝛ sedis aplice debitā vitare voluerint vltionē. ¶ Idem.

ca.ii. Ubi q̄ diuinis in cathedralib⁹ vł collegiatis secularib⁹ vł re gularib⁹ ecclesijs sūt mācipati offi cijs vel mācipabūt ł posterū ad susci piēdos sacros ordines ꝓpēsius idu cātur: statuim⁹: vt null⁹ decetero in hmōi ecclesijs vocē in caplo habeat etiā si hoc sibi ab alijs libere ꝯcedat nisi saltē in subdiaconatus ordie fue rit ꝯstitutus. ¶ Illi vo q̄ dignitates ꝑsonatus/officia/vel ꝓbendas q̄bus certi ordines sunt annexi pacifice nūc obtinēt in eisdē ecclesijs vł ob tinuerit in futurū: nisi iusto impedi mēto cessante ad hmōi ordines se ꝓ mouere fecerit infra annū ex tūc do nec ad eos ꝓmoti fuerint: nullo mō vocē ī capitulo habeāt earūdē. Ip sisq̄ distributionū q̄ dant his q̄ cer tis horis itersunt pars dimidia sub trahat: nō obstantib⁹ quibuslibet cō suetudinib⁹ vel statutis. Penis alijs que cōtra tales ꝓmoueri ad ordies recusantes statuūtur in iure: nihilo min⁹ ī suo robore ꝑmāsuris. ¶ Idē.

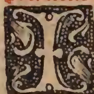
ca.iii. Generalē ecclesie obseruātiā vo lentes antiq̄s iurib⁹ in hac pte ꝓferri decernim⁹ vt alio nō obstāte impedimēto canonico / possit q̄s li bere in decimooctauo ad subdiaco natus. in. xx. ad diaconatus: ꝛ indige simo q̄nto etatis sue anno ad ꝑsbyte rat⁹ ordines ꝓmoueri. ¶ De officio vicarij Clemens. v. in ꝯci. vienēsi.

Cap. vnicū Que de ecclesijs curā animarū habentib⁹ ꝑ receptionē altarū similiū admittēdis. ¶ Ac de ipsarū rectorib⁹ ꝓmouēdis ad sacerdotiū. ¶ Et de eorū etate a iure statuta nos cūtur: in ꝑpetuis ecclesiarū parro chialiū vicarijs et assumptis ad eas volum⁹ obſuari. ¶ De officio ꝛ pt te iudicis deleg. ¶ Clemens. v. in cō cilio vienensi.

Iudices sup receptione testiū in cā ciuili ¶ Nec nō executores ad ꝓuidēdū aliquib⁹ si ꝑ inq̄sitionē so lertē eos esse vite laudabilis ꝛ cōuer sationis honeste repererit a sede apo stolica deputati: alijs possit ꝯmittere licite vices suas ¶ De officio ordi narij. Clemens. v. in ꝯcilio vieneñ. Capl. vnicū

Ut clericoꝝ audacia q̄ ꝑtextu ꝓuilegij clericalis ordinis im punitatē excessuū obtinere sperātes nōnulla multotiēs ꝯmittūt enormia per que nimirū diffamat ecclesia: et scādala grauia in ꝑplo generāt: po tissime cū talia ꝑ eꝑos ad quos hoꝝ spectat correctio deserāt (vt plurimū incorrecta) ꝓpēsius ꝯpescat. ¶ Eisdē eꝑis districte iniungim⁹: q̄tenus sic circa correctionē clericoꝝ hmōi vi gilāter intēdāt: et diligēter sui offi cij debitū exequātur: q̄ꝛ ijdē clerici metu pene a suis arceāt insolētijs et alij eoꝝ exēplo perterriti ꝑsilire ad silia merito pertinescāt. ¶ Idem. cap.ii.

Et si ab aplice sedis legato de bñficio facta collatio bñficiū aliud obtinētinon valeat: nisi de illo qđ obtinet facta fuerit mētio spālis In alijs tñ q̄bus libet collationē bñs ficioꝝ ꝓntib⁹ nolum⁹ obſuari. ¶ De ꝓcuratorib⁹. Clemēs. v. in ꝯci. v iesi. ca.iii.

Nstrumēto vel litteris q̄b⁹ te aliq̄s ī caussis sais ꝓcuratorē ꝯstituēs ꝑ te debito mō caute simpli citer nulla facta ꝓtesta tiōe: a te sciēter recept; nō potes postea recusare defensionē illi⁹ imo cogi poteris ipm defendere in oib⁹ causis ꝛ negocijs ad q̄ ꝓdicta instrumēta seu littere se extēdūt. Cū per hoc ad ola tuū ꝓstitisse videaris assensum. ¶ Idem. Capl. primū

Non potest ꝓ curator ad agēdū vel defendēdū iurādū de calū nia ꝛ veritate dicēda: ꝛ gñaliter ad ola alia q̄ speciale mādatū exigūt ꝯstitu tionis nisi aliud sup hoc ī mādat⁹ ha beat opponere ꝑsonā electi seu ei⁹ Ca.ii.

cui ꝯpulsio faciẽda vł facta crimina vel defect⁹. Cũ sub gñalitate tali grauiora nõ veniãt vel maiora ꝙ̃ i ipo ꝓcuratorio sint expressa. ¶ Idem.

Cap. iij. Religiosus ꝓcurator et si ꝑ aliũ religiosum sui vł alteri⁹ monasterij fuerit cõstitutus: sicut nõ põt sine sui superioris licẽtia ꝓcuratõis officiũ suscipere nisi ꝑ suo ł eadẽ lite cõsorte. ¶ Ita nõ potest aliũ ꝓcuratorẽ ꝯstituere seu substituere: etiam si per ꝯstituentẽ hoc sibi expsse fuerit cõmissum. ¶ Idem.

Cap. iiij. Procuratorẽ a ꝑlato re ctore vł alio q̃libet ꝑ eccl'ia sua vł bñficio ꝯstitutũ: ꝑ mortẽ ꝯstituentis reuocari cẽsem⁹. Etiã quo ad negociaiã incepta ⁊ causas in q̃b⁹ per ipsum lis fuerit ante mortẽ hm̃oi ꝯtestata.

¶ De restitutione integrũ. Clemens v. in ꝯcilio vienen.

Capl. vnicũ. Ab eccl'ia aduersus lapsum tẽporis in q̃ se lesam affirmat integrũ restitutio peti põt ⁊ cũ restitutiõis hm̃oi finiri debet ifra q̃driẽniũ ꝯtinuũ a tp̃e lesiõis: etiã si min⁹ quadriẽnio tempus lesionis existat ¶ Sed nõ fiat restitutio nisi ad tãtũ tempus quãtũ se lesam fore ꝓbabit.

¶ Liber. ij. ¶ De iudiciis.

Cap. i. Dudũ bonifacius papa octau⁹ ꝑdecessor nr̃ cõstituit vt citatiões auctoritate ap̃lica de ꝑsonis q̃buscunq₃: ac etiã albo ꝑtoris ꝑpositorũ extra etiã dies solẽnes i q̃b⁹ romani pontifices ꝓcessus ꝯsueuerũt facere gñales: ipso papa sp̄aliter ⁊ ex certa sciẽtia id mãdãte facte in ap̃licarũ audiẽtia publica litterarũ vł i papali palatio publice postmodũ maioris eccl'ie loci i quo roman⁹ pontifex cũ sua curia residebit ianuis affigende sic valeant atq₃ artẽt citatos post lapsum terminũ q̃ ꝯsiderata distãtia locorũ citationib⁹ ipsis apponi ꝯuenit cõpetentẽ ac si ad eos ꝑsonaliter deuenissent. ¶ Quia vo statutũ ipm rationabiliter edictũ ꝓpter malicias tẽporis tũc instãtis nõnullis nimis rigorosum videt. Nos rigorẽ ipsum mãsuetudie tẽperãtes idẽ statutũ ⁊ ꝑfatũ modũ citãdi restringim⁹ ad illos tm̃ ⁊ in illis locũ volum⁹ sibi vendicare q̃ faciũt impediũt vel ꝓcurãt per se vel ꝑ alios q̃quomõ ne ad eos possit citatio ꝑuenire vel quorũ domicilia siue loca non ꝑñt tute libere ve adiri. ¶ Porro et qd circa citationes absẽtiũ tã dieb⁹ solẽnib⁹ ꝙ̃ aliis eccl'ia romana diuersis ex causis interdũ facere ꝯsueuit: per ꝑsentẽ ꝯstitutionẽ seu moderationẽ in nullo volumus derogari. ¶ Idem.

Dispẽdiosam ꝓrogationẽ litiũ quã interdũ ex subtili ordinis iudiciarũ obseruatiõe causarũ docet experiẽtia ꝓuenire: restringere i subscripti₃ casib⁹ cupiẽtes. ¶ Statuim⁹ vt in causis sup electionib⁹: postulationib⁹/ vel ꝓuisionib⁹ aut sup dignitatibus: ꝑsonatib⁹ officiis canonicatib⁹ vel ꝑbẽdis seu q̃buslis bñficiis eccl'iasticis aut sup decimis ad q̃rũ etiã ꝑstationẽ possũt q̃ tenẽt ad eas ꝑmoniti cẽsura eccl'iastica coerceri necnõ sup matrimoniis vel vsuris et eas quoq̃mõ tãgẽtib⁹ vẽtilãdis ꝓcedi valeat de cetero simpliciter et de plão ac sine strepitu iudiciĩ ⁊ figura. ¶ Uolẽtes nõ solũ ad futura negocia s₃ ad ꝑsentia adhuc etiã ꝑ appellationem pẽdẽtia hoc extẽdi. Ca. ij.

¶ De foro ꝯpetẽti. Clemẽs. v. i ꝯci. vienen.

Quãuis sacris canonib⁹ sit gñāliter interdictũ ne q̃s ep̃s iurisditionẽ in diocesi exerceat aliena nos tñ ep̃is q̃ a suis sedib⁹ ꝯteruia ipiorũ expulsi nõ audẽt ꝑpt metũ ꝑsequẽtiũ i suis ciuitatib⁹ vł diocesib⁹ aut earũ ꝑte aliq̃ residere: nec iurisditionẽ ad se spectãtẽ per se vel ꝑ aliũ ibi exercere ne iniuria eorum in expulsiõe ipsorũ irrogata eccl'iis hoc ꝑtextu remaneat ipunita: ducim⁹ indulgẽdũ vt in diocesib⁹ alienis i ciuitatib⁹ vc₃ vel locis insignib⁹ suis ecclesiis vicinioribus in q̃b⁹ poterũt se secure morari: ⁊ iurisditionẽ suã libere exercere: possint cõtra suos expulsores ⁊ eorũ in hac parte cõsiliarios et fautores dummodo ciuitas: vel loca hm̃oi eisdẽ expulsorib⁹ cõsiliariis: et Capl. vnicũ

fautorib⁹ sint secura: vi⁹ psonaliter vel ad domū si hoc tute fieri valeat: alioqn publice i ecclesia cathedrali locivel domiciliis eorūdē citati fuerint: libere pcedere put iusticia suadebit. Si vo dicti epi ausi nō fuerit hmōi suos expulsores vel eorū cōsiliarios: aut fautoresdicto mō citare vel ipsi maliciose impedimētū pstiterint ne potuerit sic citari licitū sit eisdē epis vt expulsores: cōsiliarios et fautores eosdē dieb⁹ aliqb⁹ dominicis et festiuis cū pple cōuenerit ad diuia: vt sic facta citatio ad eos puenire verisimilius psumat citēt vel citari faciāt publice i ecclesiis ciuitatū vel locoꝝ insigniū pdictoꝝ: et pcedāt deinde cōtra ipsos citati taliter statuto ipsis perēptorio termino cōpetenti corā eisdē episcopis noluerint pparere: ac citati legitime alias extitissent. ¶ Eisdem etiā episcopis indulgem⁹ vt inter suos subditos: ne ob defectū iusticie dispēdiū aliquod patiātur: possint in diocesib⁹ alienis in quib⁹ morā traxerit: dūmodo per se vel p aliū hoc i suis ppriis diocesibus facere nō audeāt vel nō possint iurisdictionē suā omnimodā exercere. Ita tamē ꝙ subditi qui expulsores vel eorū fautores aut consiliarij non fuerint vltra duas dietas a fine sue diocesis nō trahātur. ¶ Volum⁹ insup vt ante omnia a diocesanis locorū i quib⁹ morā traxerint petāt licentiā in pmissis quam si obtinere nequiuerit: pcedāt nihilomin⁹ put superius est expressum. ¶ Sane si pdicti epi asseruerint se nō fuisse ausos pfatos expulsores: cōsiliarios vl fautores psonalit/ vel ad domū/ aut publice: vt premittit in eorū ecclesia cathedrali citare vel ipsos maliciose pstitisse impedimētū ne per eos potuerint sic citari aut ꝙ in suis diocesibus iurisdictionē per se vel per aliū cōtra ipsos exercere nequeāt vel nō audēt: stari sup his volum⁹ assertionib⁹ eorūdē. Ipsis districtius iniūgentes sub interminatione diuini iudicii: ne circa premissa cōtra cōsciētiā ꝗcꝗ mendaciter: aut dolose asserant vel cōfingāt. ¶ Eorūdē autem episcopoꝝ sentētias et pcessus quos in pmissis casib⁹ in aliis diocesibus duxerit faciēdos denūciēt seu denūciari faciāt per suas dioceses cōuicini episcopi: cū ab eis fuerit requisiti. ¶ Per pmissa ꝗ nullaꝫ ex trāscursu tēporis quātūcūꝗ. vel aliis ꝗquomodo locoꝝ diocesanis vel aliis quibuscūꝗ iurisdictionem habētib⁹ in locis premissis in quib⁹ predicti epi sic expulsi iurisdictionē (vt predicitur exercebūt) preiudiciū generet.

¶ De causa possessionis et pprietatis. Clemens.v. in cōsilio vien.

Causa bñficiali per appellationem ad se apostolegitime devoluta tā appellatōi ꝙ̄ appellato licere decernim⁹ nedū petitoriū sed et possessoriū itētare. Et spoliātꝫ odiū ante cause cōclusionē suspēdere petitoriū a se et ab aduersario intētatū in so lo possessorio pcedendo. Cap. vnicū

¶ De dolo et cōtumacia. Cle.v. ipsi. vien.

Si ante diffinitiuā sententiā a iudice ꝗs appellādo recedat: et iudex sue appellationi non citato vlterius in causa pcedēs cōtra ipm etiā absentē sententiā diffinitiuā pmulget: poterit idē appellās i dicta sentētia infra tempus debitū appellare. Nisi eius prima appellatio esset friuola māifeste. Capl. vnicū

¶ Ut lite pēdēte nil innouet. Clemens.v. in cōsilio vien.

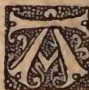
Si duob⁹ in romana curia sup bñficio sibi collato litigantibus i eadē curia mori cōtingat vtrūꝗ collationē hmōi bñficij ad romanū pōtificē: si vero extra dictā curiā ad ordinariū decernim⁹ ptinere: nisi forsan alius ab eis i dicto beneficio ius haberet. Quod si vnū in dicta curia alterū vero extra mori cōtingat: si moriēs in curia bñficiū possidebat ad ro. pontificē: si vero alius ad ordinariū pertineat collatio supradicta. Neutro autē ipsorū beneficiū possidente: erit Romanus pōtifex pter auctoritatꝫ prerogatiuā in collatiōe huiusmodi preferendus. ¶ Si vero alter tantūmodo sive possessor sive petitor decedat: si superstes vel ali⁹ cap. i.

Ca. ii. Cap. i.

cuius interlit causam nihilominus ꝓsequatur: cū interim beneficiū de iure ꝯferri nō possit ad quē collatio eiꝰ pertineat futurꝰ declarabit euentus. Nā si ad defectū pertinuisse beneficiū fuerit declaratū ꝑtinebit ad papā si ille in curia vel ad ordinariū si extra curiā sit defunctus. ¶ Quod si ad neutrū illud spectasse ꝯstiterit: ad ordinarium collatio pertinebit.

¶ Salua tamē in p̄missis oībus ro. pon. potestate ad quē ecclesiarū ꝑsonatuū dignitatū aliorumq̄ bñficioꝝ ecclesiasticoꝝ plena ⁊ libera dispositio ex sue potestatis plenitudine noscitur pertinere. ¶ Idem.

ca.ii. Cum lite pendente nihil debeat innouari: litem quo ad hoc pēdere censemꝰ postq̄ a iudice competenti in ea emanauit: ⁊ ad partē citatam puenit vel ea factū fuit quominus ad eiꝰ noticiā pueniret. Dum tñ in citatione p̄dicta talia sint expressa per q̄ plene possit instrui sup quibꝰ in iudicio cōuenit. ¶ De sequestratione possessionū ⁊ fructuū. Clemēs v. in cōsilio vienē.

Cap.i.
Ad cōspescēdas litigantiū malicias diffinimꝰ: vt vna cōtra possessorē diffinitiua sententia sup bñficio apud sedē apostolicā dictata in petitorio vł possessorio pmulgata bñficiū ipsum etiā si dignitas vel ꝑsonatus existat: et curā habeat animaꝝ a possessore hmōi dū tñ triēniū pacifice antea ab eo possessum nō fuerit, per loci ordinariū apd aliquā ꝑsonā idoneā sequestret q̄ plenā de ipso: ⁊ debitā curā gerēs id qd de fructibus ipsius: debitis eiusdē supportationibꝰ supesse cōtigerit illi restituat q̄ finalē in causa victoriā obtinebit.

¶ Si quis aūt sequestrationē hmōi ipedire vel fructꝰ sequestratos quoquomō ꝑsumpserit occupare excōicatiōis incurrat sententiā ipso facto: a qua nisi ipedimento prius amoto occupatis per eū fructibꝰ restitutis nullatenꝰ absoluatur. Et nihilominꝰ si vel litigantibꝰ fuerit a iure, si qd in hmōi bñficio: vel ad ipsum forsitan cōpetebat eidē hoc ipso se nouerit cecidisse. ¶ Premissis nedū circa futura: sed etiā circa per appellationē pendētia negocia obseruādis ¶ Nō obstāte si ɔtra p̄fatā sententiā de nullitate forsan opponat. ¶ De p̄bationibus. Clemens v. in cōsilio vienē.

Cap. vnicū Litteris nr̄is q̄bꝰ nos dignitates q̄slibet seu bñficia collatōi nr̄e vel sedi aplice reßuasse: aut resignationē bñficiū alicuiꝰ recepisse: vł recipiendi potestatē aliū cōmisisse: vel aliquē excōicasse: seu suspēdisse seu aliquē capellanū nr̄m: vel familiarem fuisse: vel alia similia super quibus gratia vel intētio nostra fundetur fecisse narramꝰ censemꝰ super sic narratis fidē plenariā adhibēdā. Volētes ad preterita et pēdētia: etiā p appellationē negocia hec extēdi. ¶ De testibꝰ. Clemēs v. in ɔci. vien.

Capi. primū
Cum iudei q̄dā et sarraceni sicut accepimꝰ: q̄ sup ciuilibus aut criminalibꝰ ɔuinci p xp̄ianos nō possit se p̄uilegiis regum ⁊ p̄ncipū tueantur: q̄ id nedū iuri cōtrariū: sed ⁊ xp̄iane religioni opprobriosum ē q̄plurimū et aduersum: reges eosdē p̄ncipes ⁊ dn̄o exhortamur ne ɔcedāt hmōi de cetero p̄uilegia vel seruēt: aut p̄uare pmittāt etiā iā cōcessa. ¶ q̄ si iudei aut sarraceni p̄uilegiis talibꝰ vti presumpserit xp̄ianoꝝ cōmunio eis subtrahat sic q̄ xp̄iani ab eoꝝ abstinere cōmuniōe cēsura ecclīastica si opus fuerit cōpellantur. ¶ Idem.

Capi. vnicū Testibꝰ rite receptis ⁊ eoꝝ attestationibꝰ publicatꝭ sicut nō lꝫ sup eisdē vł directo ɔtrariis articulꝭ alios vł eosdē testes i p̄ncipali cā ɔducere sic nō dꝫ in appellatiōibꝰ cā licere. Cū nō minꝰ i appellatiōibꝰ q̄ in p̄ncipali cā subornatio sit timēda. ¶ De iureiu. Clemēs v. in ɔci. vien.

ca.iii. Romani p̄ncipes ortodoxe fidei ꝓfessores sacrosanctā romanā eccle. cuiꝰ caput est xp̄s redēptor nr̄ ac romanum pontificem eiusdem redemptoris vicariū feruore fidei ⁊ cla

re deuotionis pro͏̄ptitudine venerā-tes eidē romano pōtifici: a quo ap-probationē psone ad iperialis celsi-tudinis apicē assumende necnō vn-ctionē/ɔsecrationē: ꝛ iperiū coronā accipiūt sua submittere capita non reputarunt indignū: seq3 illi ꝛ eidē ecclesie q̄ a grecis iperiū transtulit in germanos: ꝛ a qua ad ceteros eo-rū principes ius ꝛ ptās eligendi re-gē iperatorē postmodū ꝓmouendū puenit: astringere vinculo iuramenti prout tā mos obseruationis ātique ꝗbus nouissimis renouate q̄ for-ma iuramēti hmōi sacris inserta ca-nonibus manifestant. ¶ Dudū sane inter quondā hēricū iperatorē tūc romanoꝝ regē ꝛ charissimū i xp̄o fi-liū nostrū Robertū cicilie regē gra-ui discordia suscitata. ¶ Nos multꝭ grandibusq3 picul is q̄ exinde ꝓue-curauerisimilit̄ timebant: itendētes celeri ꝛ optimo remedio obuiare q̄-busdā ex fratrib9 nr̄is sancte ro. ec. car. extūtib9 tūc i vrbe ꝓ reformāda pace ꝛ solidanda ɔcordia int̄ reges eosdē lr̄as nostras sub certa forma duximus destinādas inter alia inse-rentes in eis ꝙ cū ipsi reges eiusdē eccl'e spālissimi filii sub iuramento fidelitatis ꝛ al's multipliciter essent astricti ipli9 eccl'e debeant esse pro͏̄-ptissimi defensores. ¶ Dictis autē lr̄is i noticiā dicti Henrici ad ipiū iam ꝓmoti sic deductis: idē Henri-cus ab eisdē cardinalib9 reqsitus vt sup cōtentis i illis suū ꝓpositū r̄nde-ret quasi moleste tulisset ꝙ de iura-mento fidelitatis hmōi p eū prestito in dictis lr̄is mentio hr̄etur: nō fa-miliariter nec secrete vt tractande pacis qualitas exigebat: sed multis tabellionib9 accersitis ꝛ reqsitis ab eo ꝙ de r̄nsionibus suis ɔficerēt pu-blica instrumēta: iter cetera publice p̄nte multitudine hoim copiosa r̄n-dit se non fore cuiq̄ ad iuramentū fidelitatis astrictū ꝛ ꝙ nūquā fece-rit iuramentū ꝓpter qd̄ foret ad iu-ramentū fidelitatis obligat9: ꝛ ꝙ ip-se nesciebat ꝙ antecessores sui Ro-mani iperatores vnq̄ iuramentum

hmōi prestitissent simulās se imme-morē iuramētoꝝ q̄ nobis an̄ corona-tionē suā prestiterat: ꝛ post corona-tionē etiā innouarat. ¶ Nos itaq3 attēdentes ꝙ hmōi r̄nsio si sub dis-simulatione ptrāseat vel silentio pal-lietur. posset in magnū ꝛ euidēs pre-iudiciū ro. ec. redū dare: dignum ad-modū ꝛ oportunū fore ꝓ spetimus: vt de iuramentis hmōi ɔstitutioni p̄nti aliqua breuit̄ annectam9. Dict9 nāq3 H. ꝙ primū fuit i regē romano-rū electus solēnes ad nos nuncios destinauit dans eis p suas patentes lr̄as plenū ꝛ spāle mandatū expon̄e-di nobis p eo deuotionē ipsius ꝛ re-uerentiā filialē: quā ad nos ꝛ ro. ec. sincero gerere dicebat affectu nec-non petēdi/ꝛ ipetrandi a nobis fauo-rē ꝛ gratiā ɔsuetos offerēdi quoq3 nobis ꝛ p̄standi p eo ꝛ in ipli9 aiam debite nobis ꝛ eidē eccl'e fidelitatꝭ ex cuiuslib3 alteri9 generis iuramē-tū: ac nichilomin9 petēdi a nobis p nostras sibi man9 ipēdi vnctionem ɔsecrationē ꝛ romani ipīi diadema. ¶ Prefatis itaq3 nūcijs i nr̄a ꝛ fra-trū nr̄oꝝ p̄ntia cōstitutis ac secūdū dicti tenorē mandati auinione: vbi tūc eram9 cū nr̄a curia residētes in publico ɔsistorio in quo erat p̄latoꝝ ꝛ alioꝝ tā clericoꝝ q̄ laicoꝝ nō mo-dica multitudo p̄missis p eos corā nobis expositis supplicādo petitis hūiliter ꝛ oblatis. ¶ Nos eodē mā-dato ꝛ decreto electionis eiusdē H. ex parte principū tā ecclīasticoꝝ q̄ secularium quendā elegerāt nobis p dictos nūcios p̄ntatis plena cū eis-dē fratribus deliberatiōe discussis factaq3 nobis de electione hmōi cō-cordi/ꝛ legitima plena fide: examia-ta q3 psona ipsius. H. prout absentia patiebat̄ eiusdē ꝛ de ipli9 fidei pbita-te: ꝛ alijs q̄ in psona iperatoris sunt merito reqrenda: cū plurib9 prela-tis ꝛ alijs magne auctoritatis viris q̄ eiusdē. H. mores/ɔditionē/ꝛ statū plenius nouerāt: inqsito: eiusq3 per-sona cuius etiā nos ꝛ fratres nostri aliqualē pri9 noticiā habebam9 pro-pter quod facilius transiuimus in

examinatione huiuſmodi idonea re-
putata: ipſum nominauimꝰ: denūcia-
uimꝰ ⁊ declarauimꝰ regē Romanoꝝ
ipſius approbātes ꝑſonā: eūq; ſuffi-
cientē et habilem declarātes ad ſu-
ſcipiēdā Imperialis celſitudinis di-
gnitatem: decernentes vnctionē cō-
ſecrationē: īperiūq; romani coronā
ſibi per manꝰ noſtras debere ꝯcedi.
¶ Et ſubſequēter a p̄fatis nūciis ſuf-
ficiēs ad hoc ab eo: vt p̄mittit̄: māda-
tū habētibꝰ ſecūdū formā in decretꝫ
que incipit tibi dn̄o cō prehenſam fi-
delitatꝫ recipimꝰ iuramētū ¶ Poſtq̄
idem. H. cōſecrationis et coronatio-
nis ſue tēpore aliud eiſdē cardinali-
bus: quos ad impēdēdum ſibi hmōi
cōſecrationis et coronationis inſignia
miſeramꝰ ad vrbē illud noſtro nomie
recipientibꝰ iuramentū preſtitit cor-
porale: qd̄ in libro pōtificali ro. pre-
ſtandū pon. per imperatorē corona-
tionis ſue tēpore cōtinetur: cuius te-
nor dignoſcitur eſſe talis. Ego. H. ro-
manoꝝ rex annuente dn̄o futurus
Imperator: ꝓmitto ſpōdeo ⁊ polli-
ceor atq; iuro corā deo ⁊ btō Petro
me decetero ꝓtectorē ꝓcuratorē ⁊ de-
fenſorē fore ſummi pōtificis: et huiꝰ
ſancte ro. ec. in omnibꝰ neceſſitatibꝰ
et vtilitatibꝰ ſuis cuſtodiendo ⁊ cō-
ſeruādo poſſeſſiōes/honores ⁊ iura
eiꝰ quātū diuino ſuffultus adiutorio
fuero ſm̄ ſcire et poſſe meū recta et
pura fide ſic me deus adiuuet et hec
ſancta dei euangelia. ¶ Ceterū quia
iuramēta hmōi fidelitatis extitant a
retro romanis p̄ncipibꝰ: nō fuit ha-
ctenus heſitatū immo tā quōdā. Al-
bertus rex romanoꝝ mediatus pre-
deceſſor hērici bonifacio pape. viii.
p̄deceſſori noſtro tp̄e approbationis
eiuſdē Alberti q̄ Rodulphus pater
ipſius ⁊ aliꝗ prede. eiuſdē romanoꝝ
reges diuerſis nr̄is p̄deceſſoribꝰ iu-
ramētū fidelitatis ⁊ obediētie p̄ſtite-
rūt. Idemq; Bonifaciū memoratū.
¶ A iuramento hmōi ab eo recepto
de fratrū ſuoꝝ cōſilio: p̄ſente prela-
torum ⁊ alioꝝ multitudine copioſa
auctoritate apoſtolica recepit in ſpe-
cialem ſuū filiū ⁊ eccleſie memorate

ipſūq; i regē romanoꝝ aſſūpſit i īpe-
ratorē poſtmodū ꝓmouēdū. Uerū qꝛ
ſepefatꝰ. H. qꝛ i p̄mis diebꝰ fuit de
hac luce ſubtractꝰ: nō virtutē ⁊ men-
tē ſꝫ nudū ꝟboꝝ īſectās corticē ſen-
ſūq; cōfūdēs iuramēto reſtringēdo
p̄dicta curioſe videbat̄ aſſerere: vt p̄-
fert̄: illa ad debitū fidelitatꝭ hmōi nō
extēdi nouo mō curioſitatis huiꝰ iuſ-
culēte ꝟitatis ātidotū p̄ntis decla-
ratiōis oraculo ꝓuidimꝰ apponēdū.
Nā ꝯ capitulis iuramēto fidelitatis
cōtētis ſolicita meditatiōe penſatis
ipa capl'a in p̄fati Impatoris iura-
mētis ꝯtētū ad effectū mētē ⁊ virtutē
ipoꝝ nō eſt dubiū ꝓtineri. Nos p̄ter-
miſſis ⁊ aliis rōnibꝰ ne qs i Roma-
nū aſſūptꝰ p̄ncipē vel i poſterū aſſu-
mēdus: an iuramēta hmōi ꝑ dictum
Henri. Impatorē p̄bita ⁊ ꝑ ſucceſſo-
res ipſius i futurū p̄ſtāda fidelitatꝫ
exiſtāt in dubitationē deducere aude-
at: vel ſuꝑ his ꝯtrariū aſtruere veri-
tati/auctoritate ap̄lica de fratrū no-
ſtroꝝ conſilio declaramus illa iura-
mēta p̄dicta fidelitatꝫ exiſtere/⁊ cen-
ſeri debere. ¶ Porro p̄ter iuramēta
p̄dicta idē Henricꝰ ſuoꝝ inherēs p̄-
deceſſoꝝ veſtigiis p̄uſq̄ ingrede-
retur italiā: vel ibidē iura aliqua ex-
erceret ſub teſtimonio ſuaꝝ patentiū
lraꝝ in manibꝰ dilecti filii Iohis de
molitanis ſcolaſtici eccl'ie tulenſis
capellani nr̄i ad hoc ſpāl'r ꝑ nos miſ-
ſi: nr̄o ⁊ p̄fate eccl'e noīe recipiētis ꝓ-
miſit: ⁊ tactis ſacroſctis euangeliis
iuramēto firmauit: q̄ eādē eccl'aꝫ ⁊ fi-
dē catholicam pure fide: totiſq; viri-
bꝰ cōſeruaret reuerēter: ⁊ ēt defēſa-
ret: oēmq; hereſim ſciſma ⁊ hereti-
cos q̄ſlibꝫ: fautores ⁊ receptatores ⁊
defenſores ipoꝝ extermīaret ꝓ poſſe
ac nūq̄ cū ſaraceno: pagano: ſciſma-
tico: ſeu alio q̄uolibꝫ cōmunionē ca-
tholice fidei nō hn̄te aut cū aliq̄ alio
p̄fate eccl'e inimico/vl' rebelli ſeu eidē
manifeſte ſuſpecto vnionē qualibet:
ſeu parētelā aut cōfederationē iniret
ſꝫ tā nr̄aꝫ q̄ ſucceſſoꝝ nr̄oꝝ ꝑſonas
honorē ⁊ ſtatū manu teneret: defēde-
ret: ⁊ cōſuaret ꝯtra oēs hoīes cuiuſ-
cūq; exiſterēt p̄eminētie dignitatis

vel statꝰ. Eidē etiā adijciēs iurāsse q manuteneret ip̄ atq; seruaret p̄uilegia oīa p̄ p̄decessores suos reges ac īpatores romāos p̄fate romāe et aliꝭ q̄buslibꝫ ecclesiis q̄cūq; ꝯcessa t̄p̄e ꝛ p̄tinentie cuiuscūq;. Ip̄aq; oīa et spālr ac p̄cipue p̄clare mēoꝛie Cōstātinū Henricū Karolū Ottonē q̄rtū Federicū s̄m atq; Rodulphū p̄re decessores ip̄ius sup̄ cōcessione recognitione: aduocatiōe: ānotatiōe: q̄tatiōe ꝛ libera dimissiōe t̄rarū ꝛ p̄uinciaꝝ romāe eccl̄ie vbilibꝫ positarum quarū etiā multas noīati expressit se di ap̄l̄ice romāisq; pōtificibꝰ sup̄ q̄scūq; tenoꝛe cōcessa recognouit ꝯfirmauit: ꝛ ex certa sciētia inouauit ac etiā de nouo ꝯcessit ꝛ terras ip̄as ac p̄uīcias recognouit ad ius ꝛ p̄p̄etate ip̄ius eccl̄ie plenissime p̄tinere: easq; nihilominꝰ ex abūdātia de nouo ecclesie p̄fate donauit sub p̄dicto se obligās iuramento q ip̄as aliquā ve ip̄arū partē nullo vnq; t̄p̄e occuparet: seu q̄ntū i eo essꝫ: ab alio permitteret occupari. Nec ī eis aut aliqua parte ip̄arū iura aliqua possessiones/aut tenuitas haberet seu q̄buslibꝫ possideret nec ī eis etiā potestatis seu cuiusuis capitanie aut iurisdictionē quācūq; p̄ se vel p̄ aliū exerceret. q;: vt p̄nceps catholicꝰ ꝛ sepedicte eccl̄ie aduocatꝰ atq; defēsoꝛ ip̄sā iuuaret: ꝛ cōsiliꝭ ꝛ auxiliꝭ illi assisteret opoꝛtunis cōtra quoscūq; inobediētes ꝛ rebelles eidem ꝛ p̄cipue cōtra occupātes seu turbātes t̄ras p̄dictas seu p̄uīcias vel partē quālibet earūdē. Sub eodē etiā iuramēto p̄misit q tā ip̄aꝫ ro. eccle. q̄ alias ecclesias libertatē eccl̄iasticā bona iura p̄latos ꝛ ministros ecclīarū ip̄aruꝫ manuteneret/cōseruaret atq; defenderet suo posse. Et q eccl̄ia romana vassalos cōtra iusticiā nullatenꝰ offensuros deuotos ac fideles eccl̄e et in īperio cōstitutos benigne tractaret: nec eos opp̄meret cōtra iusticiam aut (q̄ntū i eo essꝫ) p̄ aliū opp̄imi sustineret: sꝫ ī suis potius iuribꝰ ꝛ iusticiꝭ conseruaret. Hoc quoq; iuramētū ꝛ etiā p̄stitū p̄ eo nobis p̄ suos nūcios vt p̄mittit̄ p̄stitū: receptis sue coronatōis īsigniis renouauit. p̄ nāl patētibꝰ aū coronationē ip̄aꝫ eiꝰ regio magno sigillo ꝛ aliꝭ post coronationē eādē eiꝰ īperiali aurea bulla munitis īde cōfectis lr̄is quas i archiuis romāe ec. reponi: ꝛ diligēter cōseruari fecimꝰ pleniꝰ ꝯtinet̄. ¶ De exceptiōibꝰ. Clemēs. v. ī ꝯcilio Uie.

Capl. vnicū

Excōicatōis exceptio dilatoꝛie in q̄libꝫ parte litis opponi pōt t̄min̄o p̄emptoꝛio p̄ iudicē assignato ad ꝓponēdum exceptiōes declinatorias nō obstāte. ¶ Seruata t̄n̄ ꝯstitutiōe felicis recoꝛdationis Inno. pa. q̄rti edita circa hoc in concilio lugdu. ¶ De sententia et re iudicata. ¶ Clemēs. v. in concilio. Uiē.

Cap. i.

Ut calūniꝭ litigātiū occurrat̄ is q̄ i beneficiali vel alia quauis cā tres cōtra se in petitoꝛio vel possessoꝛio sn̄ias repoꝛtauit: ad agēdū de nullitate ip̄arū vel alicuiꝰ ex eis nullatenus admittat̄ donec hmōi sn̄ie plenarie fuerit executiōi mādate. ¶ Similit̄ si ille cōtra quē tres sn̄ie diffinitiue late fuerit ab īterlocutoꝛia vl̄ grauamie aū ꝓlationē ip̄arū vel earꝫ alicuiꝰ se appellasse ꝛ causā appellationis hmōi adhuc pēdere ꝓponat: sentētiarū p̄dictarū executionē tali p̄textu nolumꝰ īpediri. Que ad cās qualitercūq; etiā p̄ appellationē pēdētes ducimꝰ extēdēda. ¶ Idem.

Ca. ii.

Pastoꝛalis cura sollicitudis nobis diuinitꝰ sup̄ cūctas chr̄istiani populi nationes iniūcta nos invigilare remediꝭ subiectoꝝū. eorūdeꝫ p̄iculis obuiare: ꝛ scādala remouere cōpellit. ¶ Sane cū iam dubiū inter quendā henricū īpatoꝛē romanū et charissimū in xp̄o filiū nostrū Robertū Sicilie regē grauis fuissꝫ materia turbatiōis exoꝛta: asserente deinde imperatoꝛe p̄dicto q cū q̄busdam ip̄sius subditis rex cōfederationes ꝛ conspirationes fecerat i ip̄sius maiestatis offensā: q; tractauerat ꝛ ois

dinauerat: vt ciuitates quedã sub imperij ⁊ imperatoris eiusdẽ obediẽtia cõsistẽtes cõtra eũ ⁊ imperiũ rebellarẽt gẽtesq; suis ipsi⁹ fulte subsidio: nõnullas imperij ciuitates ⁊ castra idem violenter eiectis ipsius imperatoris officialibus: occuparũt ⁊ pro ipso rege occupata tenebãt. Ac alias etiã in vrbe ⁊ alibi in imperij ⁊ imperatoris eiusdẽ cõtẽptũ et sue maiestatis iniuriã ⁊ reipu. detrimẽtũ multa grauia fuerũt per regẽ eũdem ac malicia ⁊ instigatione ipsius tã a suis stipẽdiariis quã a subditis imperatoris cõmissa. Prehabitis per imperatorẽ eundẽ quibusdã processib⁹ cõtra eũ tñ absentẽ quãuis legitime iuxta imperatoris assertionẽ/citatũ/ac quod supradicta erãt notoria per imperialem interlocutoriã declarata imperator ipse regem affirmans propter premissa lese maiestatis criminis reũ esse in eũ peremptorie (vt dixit) ⁊ sufficienter citatũ: sed comparere contumaciter recusãtem tanquã rebellem proditorem ⁊ hostem imperij ac reum criminis supradicti priuationis omniũ dignitatum quorũcunq; cõprehẽsarũ titulo ⁊ quib⁹ se intitulabat rex ipse auctoritatũ quoq; bonorũ prouinciarũ terrarũ: bonorum: iuriũ ⁊ iurisdictionũ tã perpetuorũ quã temporalium: ⁊ si quando veniret in suam ⁊ imperij fortiam mutilationis etiã capitis sententiam promulgauit: oẽm supplẽdo defectũ si quis forsitan fuerat ex solennitate iuris omissus in processib⁹ memoratis premissa: vt asseruit faciẽs exigenti iusticia ⁊ de imperiali etiam potestate.

¶ Uerum quia huiusmodi sententia que non a discretione matre virtutũ sed nouerca iusticie voluntaria scilicet iudicantis precipitatione processit partus forsan se deteriores haberet: si ipsius sententie in efficacia in publicum precone iusticia nõ prodiret.

¶ Nos circa eam tali vti prouisione volentes: que detectis ipsius defectibus seminata per eam extinguat pericula: et in ratione reddẽda sit posterum profutura ipsam subijciẽdam esse preuidimus lime iusticie ac recte libramini rationis. Eiusdem igitur cause et continentia necnon conditione illorum a quo ⁊ in quem lata fuit diligenti et debita ex consideratione pensatis: patenter ex eis illius astruitur euidentia nullitatis et manifeste arguitur temeritas promulgantis.

¶ Notorium quippe ac indubitatum existit: quod grandis exercitus ipse dictorũ processuum et sententie continue imperatori assistens regẽ ipsum et suos persequebatur odio capitali: pisanaq; ciuitas in qua lata fuit memorata sententia regem capitali habebat odio notorio et antiquo. ¶ Esto igitur quod rex ipse alias ad premissa fuisset legitime per imperatorem citatus nunquid venire debuit ad iudicẽ exercitu feroci ac grandi ipsiq; citato vt premittitur odioso stipatum?

¶ Aliquid etiam debuit cõparere in loco ad modum populoso multũ potenti ac prefato in eum odio prouocato? ¶ Quis enim auderet vel qua ratione aliquis teneretur consistorij talis subire iudiciũ et se in hostiũ sinu reponere ac ad mortem per violentã iniuriam non per iusticiam inferendam vltroneũ se offerret? ¶ Hec quidem iure timentur hec de more vitantur hec humana fugit ratio hec abhorret natura. ¶ Desiperet igitur qui citationem huiusmodi saperet artasse citatum. Ut illud tanquã notissimum nullatenus omittamus quod regem extra districtum imperij in regno Sicilie notorie ac continue tempore supradicto morantem citare nõ potuit imperator nec citatio si quam forsan de ipso infra imperij fines fecit citatum extra imperium constitutum artauit. ¶ Nos quoq; regis ordinarius iudex quod ad imperatoris iudicium citaremus vel citari aut remitti faceremus eundem nequaquã fuimus requisiti imo licet ad nos et curiam nostram temporib⁹ illis rumores frequenter de curia imperatoris venirent: iuxta eum etiam quidã ex fratribus nostris essent prius tamen dicte sententie promulgatio quã aliquid de processibus antecedentibus ad audientiam nostrã peruenit.

¶ Deniq3 lz rex ipe fras aliquas ab
ipatore tenere dicat i feudū nō tñ in
cis s3 i regno pfato domiciliū suū fo
uebat vñ ipatori i ipi⁹ psonā nullā rō
ne frap hmōi nisi ex natura feudorū
debitā supioritatē hēbat. ¶ Qȝ si pu=
nitio crimis ifra districtū ipialē cō=
missi ad ipatorē forsā ptinuisse asse=
rat. Rex eñ qdē si i eodē districtu fu
isset iuēt⁹ delinquens: vel ad illud de
more remiss⁹. ¶ Dicit ne ꝙ snīaȝ me
ruit q a iudice q p regē iure adiri nō
potuit ⁊ i loco notorie: vt pferr: non
tuto: i absētē nec citatū legitie ac i
auditū p pñs ⁊ indefēsū nō maturo
fuit iudicio s3 pcipitio ⁊ de tāto ps=
tim crimie pmulgata. ¶ Rursus nō ē
silentio relinquēdū: qȝ ipe rex nr ⁊ ec
clie romāe rōe regni pdicti notorie
subdit⁹ hōq3 ligi⁹ ⁊ vasall⁹: ac i eodē
regno vt pmittit i ipso certū ptinuū
et notoriū suū hñs domiciliū ac ori=
ginē iñ trahēs ipatori eo mō nō sub
fuit qȝ i eū crimē lese maiestat3 pmi
serit q̄tūlib3 ola i snīa supradicta cō
tēta veritatē idubiā ptinerēt sicq3 ne
dū cū iure imo nec cū iur3 colore tu
lit ipator snīam supradictā i regē ex
cā q veritatis subsistētiā nō hēbat: p=
pter quā ēt quaten⁹ i eo fuit regē eū
dē puado regno ⁊ regia dignitate ac
fris ēt aliis: ⁊ iurisdictiōib⁹ ppetuis
et tpalib⁹ dignitatib⁹: q sub eo nulla
ten⁹ vl ab eo s3 a nob3 ⁊ sub nobis te
nebat: necnō pcedēdo 9 regē eūdē
ex illis q p ipi⁹ stipēdiarios ac nōnul
los ipatoris eiusdē subiectos p mali
ciā ⁊ istigationē regis ipius ptra eū
fuisse pmissa i vrbe dicebat. Cū ⁊ si il
la fuissēt ibidē reuera pmissa punitio
tñ eoꝝ i regē velut extra districtū ipū
cōmissoꝝ ad ipatorē nullaten⁹ ptine
ret ibibēdo ēt i eadē snīa sub magna
rū appositiōe penarū quaꝝ aliqs si=
bi applicari mādauit ne qs dicto re
gi pstumeret i suis rñdere debit3 i ip
siusve familiaritate vl suitio rema=
nere: aut eidē ptra ip3 ipatorē: quis
mō ipēdere: psiliū: auxiliū: vl fauorē
cū debitores: suitores ⁊ auxiliatores
hmōi extra iperiū ⁊ i regno pstituti
pdicto nullaten⁹ ipatori subessēt: nec
ex cōmittēdis i regno eodē dict3 pos
sēt penis astringi vel alit cōdēnari p
ip3 absoluēdo q3 ab oī fidelitate o=
bligatiōe seruitio pmissiōe ac pacto
puincias oēs ciuitates ⁊ castra et loca
ipiusq3 vassalos ⁊ feudatarios ⁊ alia
osquoslib3 eidē regi quolib3 obliga
tos cū icluderēt absolutione hmōi
terre ⁊ psone nobis ⁊ eccle romane
subiecte pp e fimios ptātis excessit i
messē nraȝ mittēs pperā suā falcem
Ceterū defect⁹ suppletio circa pcess
sus adhibita supradictos nō tm va=
let ad iustificationem ipoꝝ ⁊ snīe su=
pradicte / q̄tū ad eoꝝ sigillationē et
notā cū nullā sup pmissis ptātē ha=
beret ipator i regem sibi: alias vt p=
fert nō subditū: nō citatū legitime
aut remissū ⁊ extra districtū ipi⁹ cō
tinue ac notorie psistētē: nec pdicta
suppletio circa subditū ēt ad ea po=
tuiss3 de rōe referri p q de crimie ps
ferti sic graui delato defēsiōis q a iu
re pueit naturali: facultas adimi va
luiss3: cū illa ipatori tolli nō licuerit
q iuris naturalis existūt. ¶ Ut igr si
cut mēorata snīa iuris caret effectu
sic auctoritate ⁊ noie rei careāt iudi
cate: vt nec i opiniōe cōi aut vulgi la
biis nomē hēre snīe mereat / vt ēt in
magnū iusticie ac pacis obseqū scā
dalosis occurrat piculis q cū nra et
ecclie puinciarū multarū regnoꝝ et
gētiū turbatiōe nō modica posset oc
casiōe ipi⁹ p tpe suboriri. Nos tā ex
supioritate quā ad iperiū nōē dubiū
nos hēre: q̄ ex ptāte i quā vacāte i=
perio. ipatori succedim⁹ ⁊ nihilomis
n⁹ ex illi⁹ plenitudie ptātis quā xps
rex regū ⁊ dñs dñantiū nobis l3 ime
ritis i psōa bti petri pcessit snīam ⁊
pcessus oēs pdictos ⁊ qcqd ex eis se
cutū est vl occasiōe ipoꝝ de frm nro
rū cōcilio declaram⁹ fuisse ⁊ eē oino
irritos ⁊ ianes: nulliusq3 debere aut de
buisse sortiri effectū seu nocumētuȝ
vl notā afferre cuiq3 vel quolib3 at=
tulisse. Ipsosq3 nihilomin⁹ quaten⁹
pcesserūt de fctō ⁊ qcqd ex eis secu
tū est vl ob eos vl i posterū seq pos
set i irritū reuocem⁹. ¶ De appella
tionib⁹. ¶ Clemēs. v. i cōcilio Vien.

ca.i. SI a iudicib⁹ duobus aut pluribus fuerit appellandū: q̄r forte de facili eoꝝ p̄ñtia simul h̄ri nō posset: liceat coram ip̄is vel maiori pte ip̄oꝝ appellare: ⁊ ap̄los petere separati valebitq̄ appellatio talis acsi sic fuisset i eoꝝ p̄ñtia ab oīb⁹ appellatū. Sit tñ appellatio ignorāti appellatōis necnō de lationis eoꝝ et termini p̄fixionis si subsecute fuerint intimatio legitime facienda. ¶ Idem.

ca.ii. QUāuis rigor iuris exposcat eū q̄ appellat debere pet̄e ap̄los cōgruo loco ⁊ tp̄e sepi⁹ ⁊ istant̄: nos tñ āttiquā ⁊ cōez obseruātiā litigātiū seq̄ ⁊ eq̄tatē rigori p̄ferri volentes decernim⁹ sufficere q̄ p appellātē simul vno cōtextu ap̄li istāter ⁊ se pi⁹ postulent̄. ¶ Uex si iudex a q̄ appellat̄ certū t̄minū ad recipiēdos apostolos appellāti assignet ⁊ appellās i assignato sibi termīo nō ɔpareat corā eo nec petat ap̄los sibi tradi appellatiōi sue renūciasse videtur. ¶ Sil'r si iudex appellāti r̄nderit: infra iuris t̄minū ap̄los se daturū appellatiōi sen. renūciasse appellās intelligit̄ nisi īfra dictū t̄minū ɔgruo loco ⁊ tp̄e istant̄ ⁊ sepi⁹ saltē vno cōtextu petat ap̄los ab eodē iudice sibi dari: vel si recipere recusat oblatos. ¶ Qđ si iudex i t̄mīo ad dādū ap̄los p̄fixo p eū ip̄os appellāti petēti non dederit aut si dū peterent ap̄li r̄nderit se daturū eosdē: nullo termīo certo sibi p̄fixo vel īfra iuris terminū se eos asseruit velle dare postea p appellātē ɔgruo loco ⁊ tp̄e sepi⁹ ⁊ istāter vno cōtextu ēt req̄sit⁹ eos curauerit infra eundē terminū exhibere appellatiōnē suā extūc prosequi possit appellans acsi expresse fuissent eidē apostoli denegati. ¶ Idem.

ca.iii. SIcut appellationē iudicialem sic ⁊ extra iudicialē īfra ānū a die īterpositiōis ip̄i⁹ vl' a die illati grauamīs vbi a facto grauamīe appellat̄ p̄seq̄ ⁊ finire tenet̄ appellās. ¶ Qđ si iusto īpedimēto cessāte n̄ fecerit delebit ei⁹ appellatō debita cēseri. ¶ Idē

c.iiii. QUādiu appellatiōis p̄secutio p cōpromissū vel alias de ptiū exp̄sso cōsensu differt̄ tp̄s ad p̄seq̄ndū eādē ab hoīe vel a iure p̄fixū currere nolumus appellāti. ¶ Nisi forte iudex vidēs ex dilatiōe p̄iculū īminere p̄ciperet in illa pcedi. ¶ Idem.

ca.v. APpellāti ab īterlocutoria vl' a grauamīe iudicꝭ nō lz alleg̃as p̄seq̄ q̄ i appellatiōe sua noīati dūtaxat exp̄ssas. ¶ Nec pcessus p̄mi iudicis ex nouis/aut de nouo pbādis iustificari pōt: vel etiā īpugnari sed tātum ex illis que acta fuerunt vel exhibita corā ipso. ¶ Idem.

ca.vi. SI appellationē p negligētiam appellātis desertā appellans ip̄e cū appellato/aut appellatus ēt p se ⁊ p̄ncipal'r p̄sequant̄ nō iō min⁹ i rem iudicatā cēsebit̄ trāsiuisse s̄nia a qua fuerat appellatū. ¶ Idem.

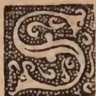
ca.vii. CUm a repulsione exceptiōis p̄emptorie sc̄do appellās succūbit: nō est i cā appellatiōis postmodū a diffinitiua emissa audiēdus vlteri⁹ sup ea. ¶ Nisi tūc rite pposita ex eo p̄us repulsa fuiss; q̄r pponebat̄ le pte.

¶ Liber. iii. ¶ De vita ⁊ honestate clericoꝝ. Clemēs. v. i ɔci. Uien.

cap.i. DIocesanis locoꝝ districte p̄cipim⁹: vt clericos carnificū/seu macellarioꝝ aut tabernarioꝝ officiū: publice ⁊ p̄sonal'r exercētes noīati et t̄cio moneāt vt sic ab hm̄ōi officijs infra ɔuenientē t̄minū monētiū ip̄oꝝ arbitrio moderādū desistāt: ⁊ q̄ ip̄a nullo vnq̄ tp̄e reassumāt. ¶ Qui si taliter moniti ab his nō destiterit: aut ip̄a: vt p̄missū ē exerēdo resūpserit q̄cūq̄ ɔiugati oīno nō ɔiugati ꝓ o i reb⁹: ⁊ si oīno icedāt vt laici: i p̄sonis p̄uilegiū clericale q̄diu p̄missis istiterint eo ip̄o amittāt. Aduers⁹ ꝓ o alios clericos negociatiōib⁹ vl' ɔmercijs secularib⁹ vl' officijs nō ɔuenientib⁹ clericali pposito publice īsistētes vl' arma portātes sic canōica seruare studeāt īstituta q̄ ⁊ illi ab excessib⁹ ɔpescant̄ hm̄ōi: ⁊ ip̄i de dānabili circa hec negligentia neq̄ant rep̄hendi. ¶ Idem

Ca.ij. Q Uoniā qui abiectis vestib⁹ p prio cōgruentib⁹ ordini, alias assumere ꝛ i publico portare rōnabili cā cessante psumit: pfessorum illius ordis prerogatiua se reddit idignū: pñti cōstitutione sancim⁹: ꝙ ꝗcūq; clericus virgata vel partita veste publice vtet nisi cā rationabilis sub sit (si bñficiatus extiterit) p sex mēses a pceptione fructuū bñficiorꝝ ꝗ obtinet sit eoipso suspēsus. ¶ Si vero bñficiatus nō fuerit: in sacris tñ ordibus citra sacerdotiū pstitutus per idem tps reddatur eoipso inhabilis ad ecclesiasticū beneficiū obtinendū. ¶ Idem quoq; censemus de clericis aliis veste talē simul ꝛ tonsurā publice deferentibus clericalē ¶ Dignitatē vero personatū seu bñficiū aliud obtinens cui cura imineat aiarū necnon ceteri in sacerdotio pstituti: ac religiosi ꝗlibet quos opꝫ p decentiā habitus extrinseci morū intrinsecā honestatē ostēdere: si preterꝙ ex cā rōnabili (publice vestem ferant hmōi) aut insulam seu pileum lineum publice portent, i capite: sint eoipso bñficiati: vcꝫ a perceptione fructuū beneficiorꝝ ꝗ obtinent suspēsi per annū. Ceteri vero sacerdotes ꝛ religiosi ꝗlibꝫ per idē tempus reddantur inhabiles ad quodcūq; bñficium ecclesiasticum obtinendum. ¶ Sed ꝛ tales ꝛ ceteri vtentes epithogio seu tabardo foderato vsq; ad oram ꝛ ita breui ꝙ vestis inferior notabilit videat epithogium ipsum seculares clerici ꝛ religiosi administrationem habentes infra idem tēpus illud teneant suis superiorib⁹ assignare in pios vsus aliquos conuertendum. ¶ Alioquin beneficiati suspensionis ceteri vero inhabilitatis penas predictas per idem tēpus se nouerint incurrisse. ¶ Huic insuper adiicimus sanctioni vt clerici ħ sertim bñficiati caligis scacatis rubeis aut viridib⁹ publice nō vtanꝛ

¶ De prebendis et dignitatibus.
¶ Clemen s.v. in concilio Vien.

Si dignitatē habenti de alia puidere mādem⁹ dispēsantes cū eo vt simul vtrāq; valeat retinere de aiarū cura que illis vel alteri earum iminet non habita mentione gratia hmōi velut subrepticia nulli⁹ penitus est momēti ꝙꝗ cōfectis sup ea lrīs sit icertū ꝙ aiarū cura si dignitatib⁹ ipsis vel alteri earū imineat nullaten⁹ negligaꝛ. Ad hoc si alicui puideri mādemus de dignitate ad cuiuscūq; vel quorūcūq; collationē pulsionē: seu ꝗuis dispositionē aliā i certa ecclia ptinente quā lr̄a mēsem duxerit acceptandā ihibentes illi vel illis ad quorꝝ collationē pulsionē seu electionē dignitates i ipsa ecclia ptinere noscunꝛ ne interi ad collationē ipsarū seu pulsionem pcedāt: vel quēquē eligāt ad easdē de dignitate ad quā consueuit ꝗs p electionē assumi ipetrāti non poterit puideri: cū i concessione grē ad quā nō augēdā sed exequēdā bñt ꝗ de ihibitiōe sequiꝛ referri nullā de electione fecerim⁹ mētionē. ¶ Idē ca.iiij. P Er lr̄as sede apo. vel legatis ipsius sup pulsione quorūlibꝫ clericorū directas de xenodochiis leprosariis elemosinariis seu hospitalibus etiam si ecclesias vel capellas decimas aut alia spūalia iura noscātur habere nulli posse decernim⁹ puideri. ¶ Nisi hoc in apostolicis litteris caueatur expresse. ¶ Idem. Ca.iij. S I plures obtinēs dignitates aliā dignitatē aut bñficiū curā aiarꝫ habēs acceptet dispēsatiōe sup hoc legitime nō obtēta ei⁹ possessione adepta pacifice dignitates quas pri⁹ habebat ipo facto vacare censem⁹. ¶ Sicut si dignitatē vnicā obtinēti a lia sim illis conferatur ei⁹ pacifica possessione habita prima de iure vacaret. ¶ Idem. ca.iiij. S I roman⁹ pōtifex de bñficio alicui motu pprio prouideat de bñficiis ꝗ obtinet nō habita mentione pulsionē seu gratiā hmōi fore validā declaram⁹ qualiacūq; fuerit

bñficia dignitates aut psonat⁹ cū cu
ra vl' sñ cura: ⁊ ī nūero quātocūq3 q̄
is hēbat cū sibi puisio fcā fuit. Idē.

ca.v. SI de bñficio ad cuiuscūq3 epī
collationē spectāte alicui pfe
rēdo scribam⁹: sibi illud cōferre nō
poterit cui⁹ collatio ex negligētia ip
si⁹ epī ad eiusdē capl'm deuoluta ext
stit. Is puideri sibi possit de illo etiā
cui⁹ ad ipm epm ex sui capituli vl' al
terius cuiuscūq3 siue ad nos ex ipi⁹
epī ⁊ aliop̄ ī hoc eidē succedētiū ne
gligētia collatō fuerit deuoluta. Idē

ca.vi. ¶ Si iuxta nr̄i formā mādati canō nī
catū ⁊ pbēdā ecclie rutinēsis adep t⁹
dignitatē quā duxerit acceptādā ibi
dē expectet archidiaconatū sibi post
vacātē nō obstāte q certa sit sibi an
nexa pbēda poterit acceptare. ¶ Di
misa pbēda hoc ipo vacabit q scd̄a
cum archidiaconatu pdicto pacifi
ce fuerit assecut⁹. ¶ De cōcessiōe p
bē. ⁊ ecc. nō vacā. Cle. v. ī cōsi. Vien.

capl. vnicū CUm ei quē idonea reputam⁹ ydo
neū si p īqsitionē executoris si
bi deputati a nobis reptus fuerit eē
vite laudabilis ⁊ cōuersatōis hone
ste de bñficio certi valoris alicui pui
deri mādamus adiicientes q de bene
ficio minoris valoris possit eidē si vo
luerit puideri ac extūc etiā sane de
cernētes ⁊ irritū si secus a quoq3 q̄
uis auctoritate cōtigerit attentari.
Q: decretum hmōi ī euentū dūtaxat
pdictarū cōditionū suum sortit effe
ctum āteq3 extat pma cōditio benefi
cium pretaxati valoris ⁊ etiā minor3
pusq3 suā īpetrās sup valorum hmōi
volūtatem declaret conferri libere
poterit per ordinarium aut aliū exe
cutorem a nobis ad prouidendum de
tali beneficio deputatum. ¶ Secus
autem fore censemus cum decreto
apposito alicui prouideri mandam⁹
de beneficio qd̄ infra mensem a vaca
tionis ipsius noticia duxerit aceptā
dum vt appositio mensis eiusdem a
liqd̄ afferat īpetrāti. Qui etiā bñfi
ciū qd̄ acceptare poterat petēdo sibi
p suū executorē cōferri aut recipiēdo
sibi pñti collatū ipo3 ex hoc acceptare
et collatiōe3 talit' sibi factā valē cēse
mus. ¶ Ceterū neve tā diuturnis vaca
tionib⁹ q3 fraudib⁹ ⁊ litib⁹ occurrat:
predicte vacatiōis noticiā impetrā
tem interpretamur habere ex q̄ ipsa
vacatio ī loco vel ecclia huiusmodi
beneficiū publice nota erit. Imputet
quide3 sibi si hec casu quo de ipsius
cōmodo agitur: id qd̄ per se vel per
aliū scire potuerit ignorauit.

¶ De rebus ecclesie nō alienandis.
Clemens. v. in cōcilio vien.

MOnasteriop̄ et aliarū adminis cap.i.
strationū regulariū dispēdiis
occurrere cupientes ppetuo phibe
mus edicto ne qs religiosus mōaste
rio porat⁹ ecclie seu administratiōi
cui⁹ pñidēs iura: redditus aut posses
siones eiusdē alicui ad vitā eius seu
aliud certū tēpus pecunia: etiā inde
recepta quouismō pcedat: nisi neces
sitas aut vtilitas mōasterii porat⁹
ecclesie aut administrationis huius
modi hoc exposcat: cōuētus sui: aut
si cōuentū nō habeat: plati ppriū as
sensu ad hoc nihilomin⁹ accedente.
¶ Si qs autē contra hoc fecerit pe
nam suspensionis ab officio eo ipso
incurrat nec ex cōcessione ipsius re
cipiētis ius aliqd̄ acquirat. ¶ Verū
pmissa ad locatiōes vl' etiā redditū
aut fructuū venditiōes ad tēpus mo
dicū faciēdas declaram⁹ vllatenus
non extendi. ¶ Idem.

SI vna ecclia alteri ecclie seu
dignitati alicui vel pbēde per ca.ii.
episcopū sue consententie capitulo
vniat aut religioso loco donet ex eo
q rector ipsius ad hoc vocat⁹ vel si
vacabat defensor et super hoc datus
nō extitit: nequaq3 id poterit impu
gnari. ¶ Quod si episcopus: sui etiā
capituli accedēte cōsensu: mēse sue:
vel ipsi caplo aliquā duxerit eccle
siā vniendā: hoc irritū esse decerni
mus ⁊ inane cōtra quauis psuetudie
nō obstāte. ¶ De rerū permutatiōe.
Clemens. v. in cōcilio vien. Cap. vnicū

NE pcessiōe iurispatronatib⁹ pferri
circa spūalia illudat. Si q̄ bñfi
cia ex cā pmutatiōis ab aliqb⁹ resi
gnata: aliisq3 ipis pmutare volētib⁹
pferātur nullius hoc cē volum⁹ firmitat3

Cap. vnicū De testamētis ⁊ vltimis volunta
tibus Clemēs.v.in ↄcilio.Vienē.
Religiosis etiā exēptis deputa
tis ad executionē cuiuslib; vl
time volūtat⁊ circa executiōis offm̄
qđ vtiq; nō p̄sit nisi a superiore suo
petita sup hoc licētia ⁊ obtenta a su
piore volētes p̄cidere materiā delis
quēdi.p̄ntis ↄstitutiōis auctorita
te statuim⁹ ꝙ tales etiā si plationis
fungāt officio locoꝝ ordinarijs debi
tā reddere:ipsiq; ordinarij ab eisdē
absq; dolo fraude/seu negligētia de
suscepte executiōis officio teneant
exigere rōnē. Illos q̄s circa id de
liqsse repererint in aliorꝝ exm̄ pena
debita quocūq; non obstāte priuile
gio puniturī. De sepulturis.
Clemens.v.in concilio Vienē.
ca.i. Eos q̄ prope temeritas
tis audacia defūctoꝝ
corpora non sine cōtē
ptu clauiū ecclie in ci
miterijs interdicti tp̄e i
casib⁹ non cōcessis a
iure vl' excōicatos publice aut noia
tim interdictos vel vsurarios manife
stos sciēt sepelire p̄sumunt decerni
mus ipso facto excōicationis snīe
subiacere:a qua nullaten⁹ absoluāt
nisi prius ad arbitrium diocesani ep̄i
eis qb⁹ p premissa fuerit iniuria ir
rogata satisfactionē exhibuerit ↄpe
tentē. Nullo eis circa p̄missa exē
ptionis vel quouis alio priuilegio
sub quacūq; forma vboꝝ ↄcessa ali
qualiter suffragante. Idē i eodē.
ca.ii. Dudū a Bonifacio pa. octauo
p̄decessore nr̄o litra scripta e
dita decretali B̄ndict⁹ pa.vndecim⁹
p̄decessor nr̄ aliā illius reuocatoriā
pmulgauit q̄ q; (vt pbauit effectus)
nedū pacis ab auctore ipsius spera
te fructū nō attulit quinimo discor
die p qua sedāda pcesserat:fomētū
nō modicū ministrauit nos eā oīno
cassantes aliā a p̄fato Bo. editā sa
cro istāte ⁊ approbante cōcilio inno
uam⁹:subijcētes tenorē illius q̄ di
noscit esse tal'. Bonifaci⁹ ep̄s ser
uus suoꝝ dei ad ppetuā rei mēoriā
Sup cathedrā p̄eminentie pasto
ralis diuina dispōnēte clemētia cō
stituti cū multe et arduis q̄ in ap̄lī
romane curie alueū vndiq; ↄfluunt
q̄si torrēs p̄grauamur negocijs cu
ris excitemur inūeris cogitatiōib⁹
plurimis distrahamur. circa id tn̄
feruētib⁹ votis itēdim⁹:vacam⁹ in
stanti⁹ ac opose studiū sollicitudīs
iptimur:vt ad diuini nois gliam:ex
altatione catholice fidei:⁊ pfectū fi
deliū aiarū:p̄cisis ⁊ radicit⁹ desidio
rū vepribus ⁊ litigiorum a fructib⁹
oīno subductis:int ecclīarū antisti
tes ad curā et regimē gregis dn̄ici
deputatos:ceterasq; psonas q̄s or
do clericalis icludit:pacis trāqlli
tas vigeat:feruor charitatis existat
inualescat ↄcordie vnitas aloꝝ idēti
tas pseueret. Scim⁹ ei ⁊ ex euidē
tia facti colligim⁹:ꝙ nō nisi i pacis
tp̄e bn̄ colit pacis auctor:nec igno
ram⁹ ꝙ dissentiōes ⁊ scādala prauis
actibus aditū p̄parant: rancores et
odia suscitant:⁊ illicitis morib⁹ as
sum p̄bent. Ab olī siq̄dem iter p̄la
tos ⁊ rectores seu sacerdotes ac cle
ricos parrochialiū ecclīarū p diuer
sas mūdi pūcias cōstitutos ex vna
pte:⁊ p̄dicatorū ⁊ minorū ordinū fra
tres ex alia pte pacis emulo fauore
zizanie pcurātes grauis ⁊ piculosa
discordia extitit suscitata sup p̄dica
tiōib⁹ fideliū populis faciēdis eorū
ↄfessionib⁹ audiēdis penitētijs iniū
gendis eisdē ⁊ tumulādis defūctoꝝ
corpibus q̄ apd̄ frēs ipsoꝝ ecclias si
ue loca noscūt eligere sepulturā.
Nos autē pij pris more laudabili
moleste ferentes icōmoda filioꝝ:re
ducētes ad exacte ↄsiderationis exa
mē:ac infra pectoris claustra solici
te reuoluentes ꝙ sit plena piculisq;
onusta dispēdijs:q̄q; i diuine maie
statis ↄspectu reddat exosa discor
dia supradicta. Et pptere a itēdētes
p̄ne solicitudinis studio illā p̄rius
euellere:ac oīmode submouere nul
lis vnq̄ futuris tp̄ibus fauente dn̄o
suscitandā:grādi q̄q; desiderio cu
piētes vt hmōi negociū qđ potissi
me insidet cordi nr̄o finē salubrē et
celerē p ap̄lice solertie studiū cōse

quaꝫ diligenti cū ffib9 nr̄is delibe-
ratione prehabita sup eo ad honorē
dei τ exaltationē catholice fidei qͥ
tū statū partium ꝑdictarū ac salutē
aiarū fideliū incremētū de ipoꝝ fra
trū cōsilio auctoritate aplica statui
mus τ ordinam9 vt dictoꝝ ordinum
ffes i ecclesiis τ locis eoꝝ ac in pla
teis cōibus libere valeāt clero τ po
pulo ꝑdicare ac proponere vbū dei
hora illa dūtaxat excepta i qua loco
rū ꝑlati ꝑdicare voluerint vel corā
se facere solēnit predicari i qua pre
dicare cessabūt ꝓterꝙ si aliq̄ de ꝑla
torū ipsoꝝ volūtate ꝓcesserit ac li-
centia spāli. In studiis aūt gn̄alib9
vbi smones ad clerū ex more fieri
solēt dieb9 illis in qb9 ꝑdicari solē
niter ꝯsueuit ad funera ēt mortuoꝝ
et i festis spālibus siue peculiarib9
eorūdē fratrū ꝑnt īdē ffes τ liceat
eis libere predicare nisi forte in illa
hora qua solz ad clerū in ꝑdictis lo
cis dei vbū proponi: epūs vel ꝑlatus
supior clerū ad se gn̄aliter cōuoca-
ret: aut ex aliqua rōne vel cā vrgēte
clerū ipsū duceret ꝯgregādū. ¶ In
ecclesiis aūt parrochialib9 ffes illi
nullaten9 audeant vel debeāt ꝑdica
re vel ꝓponere vbū dei nisi fratres
a predictis parrochialib9 sacerdoti
bus inuitati fuerit vel vocati τ de ip
sorū bn̄placito et assensu seu petita
licētia fuerit τ obtenta nisi epūs vel
prelat9 supior p eosdē ffes ꝑdicari
mādaret. ¶ Statuimus etiā τ ordia
mus auctoritate ꝑdicta vt i singulis
ciuitatib9 τ diocesib9 in qbus loca
fratrū ipsoꝝ ꝯsistere dinoscūt vel in
ciuitatib9 τ dioce. locis ipis vicinis
in qb9 loca hmōi nō habent magr̄i
ꝓres prouinciales ꝑdicatoꝝ aut eo-
rū vicarū τ gn̄ales τ prouinciales mi
nistri τ custodes minoꝝ ordinū ꝑdi
ctorū ad ꝑn̄tiā ꝑlatoꝝ eorūdē locoꝝ
se ꝯferant p se vel p ffes qs ad hoc
idoneos fore putauerit hūilit peti
turi vt ffes q ad hoc electi fuerit in
eoꝝ ciuitatib9 τ diocesi ꝯfessiones
subditoꝝ suoꝝ ꝯfiteri sibi volentiū
audire libere valeāt τ hmōi ꝯfitēti
bus ꝓut sm deū expedire cognoue
rint pn̄ias imponere salutares: atq3
eisdē absolutionis bn̄ficiū ipendere
de licētia gr̄a τ bn̄placito eorūdem
Ac deīn ꝑfati magr̄i ꝓres ꝓuincia
les τ ministri ordinū ꝑdictoꝝ eligere
studeāt psonas sufficiētes ydoneas
vita ꝓbatas discretas modestas ac
ꝙ ꝑitas ad tā salubre ministeriū et
offm̄ exequendū: qs sic ab ipsis ele
ctas repn̄tent vel faciāt ꝑn̄tari ꝑla
tis vt de eoꝝ licētia gr̄a τ bn̄placito
in ciuitatib9 τ dio. eorūdē hmōi pso
ne sic electe cōfessiones ꝯfiteri sibi
volētiū audiāt: iponant pn̄ias salu-
tares τ bn̄ficiū absolutiōis ipendāt
prout superi9 est expssum extra ciui
tates τ dio. in qb9 fuerint deputate
p quas eas volum9 τ nō p ꝓuincias
deputari ꝯfessionea nullaten9 audi
ture. Numerus aūt ꝑsonarū assumen
darū ad hmōi offm̄ exercēdū eē dꝫ
ꝓut vniuersitas cleri τ ppli ac mul-
titudo vel paucitas exigit eorūdem
Et iidē ꝑlati petitā licentiā ꝯfessio
nū hmōi audiendarū ꝯcesserit illā
ꝑfati magr̄i ministri τ alii cū gr̄arū
recipiant actione: dicteq3 psone sic
electe ꝯmissū sibi offm̄ exequant. q
si forte iā dicti ꝑlati quēquē ex dictꝫ
fratrib9 ꝑn̄tatis eisdē ad hmōi offi
ciū nollēt hre vel nō ducerēt admit
tendū: eo amoto vel substracto loco
ipsius sitr eisdē ꝑn̄tandus prelatis
possit τ dēat alius subrogari. ¶ Si
vero iidē ꝑlati ꝑfatis fratrib9 ad cō
fessiones vt ꝑmittitur audiēdas ele
ctis hmōi exhibere licentiā recusa
uerint: nos exnūc ipsis vt ꝯfessiōes
sibi cōfiteri volentiū libere liciteq3
audire valeāt: τ eisdē pn̄ias iponere
salutares: atq3 eisdē bn̄ficiū absolu
tionis ipartiri gratiose ꝯcedim9 de
plenitudine aplice ptātis. ¶ Per
hmōi aūt ꝯcessionē nequaꝙ intēdi-
mus psonis seu fratrib9 ipsis ad id
taliter deputatis: ptātē in hoc ipen
dere āpliorē ꝙ in eo curatis vl par
rochialib9 sacerdotib9 est a iure cō
cessa: nisi forsan eis ecclīarū prelati
vberiorē in hac parte gratiā spālit
ducerent faciendā. ¶ Hmōi quoq3
statuto τ ordinationib9 nostris ad-

ſcimus: vt fratres dictoꝝ ordinum in ecclesiis vel locis suis vbilibꝫ cō stitutis liberā (vt seqtur) habeant se pulturā: vcꝫ ꝙ oēs ad eam recipere valeant q̄ sepeliri elegerit in locis ꝛ ecclesiis memoratis. ¶ Uerū ne par rochiales eccliē ꝛ ipsarū curati siue rectores q̄ mistrare habēt ecclisiasti ca sacramenta: q̄bus noscit de iure ꝑpetere ꝑdicare seu ꝓponere verbū dei ꝛ ꝯfessiones audire fideliū debi tis ꝛ necessariis bñficiis defraudēt cū operariis mercedis exhibitio de beat auctoritate apo. ꝯstituimus et ordinamꝰ eadē vt dictorū ordinum frēs de obuētionibꝰ oībus tā fune ralibus q̄ q̄buscūqꝫ ꝛ quocūqꝫ reli ctis distincte vel indistincte ad q̄scun qꝫ certos vel determiatos vsus de q̄bus etiā quarta siue canonica por tio dari siue exigi nō ꝯsueuit vel nō dꝫ de iure: necnō de datis vel quali tercūqꝫ donatis in morte seu mortꝭ articulo ĩ infirmitate donātis vl̄ dā tis de qua decesserit quōcūqꝫ dire cte vel īdirecte fr̄ibus ipsis vl̄ aliis ꝑ eisdē quartā partē quā auctorita te apo. taxamꝰ ꝛ etiā limitamꝰ par rochialibꝰ sacerdotibꝰ ꝛ ecclīarum rectoribꝰ seu curatis largiri itegre teneant̄ facturi ꝛ caturi ꝙ nec aliū nec aliis q̄bus quarta hmōi minime deberet̄ ad ipsoꝝ fratrū vtilitatē vel ꝯmodū hmōi fiant relicta aut ĩ eos taliť data vel donata ꝓcedāt: seu qd̄ in morte vel ab infirmis hmōi dandū vel donādū fratribꝰ ipsis existeret et eorūdem dantiū vel donantiū sa nitate sibi dari vel donari procurēt ¶ In q̄bus ꝑ ipsos vitādis eoꝝ intē dimus ꝯsciētias onerare vt si qd̄ ab sit ꝑ fratres ipsos dolo vel fraude q̄cq̄ in hac parte agi fortasse ꝯtigei rit ꝑter id ꝙ eos ꝓpterea dictis sa cerdotibꝰ rectoribꝰ ꝛ curatis teneri volumꝰ etiā districta rō in extremi iudicii examine reqrat̄ ab eis Ultra portionē aūt hmōi nihil valeāt par rochiales rectores curati et prelati exigere supradicti: neqꝫ illi dicti fra tres amplꝰ impendere sint astricti: neqꝫ ad id a q̄q̄ possint aliqualiter coerceri. Nos etenī vt ĩ cūctis eque liter ꝛ pacifice fauēte dn̄o procedat̄ vniuersa ꝑuilegia gratias vbo seu scripto sub q̄cūqꝫ forma vl̄ exꝑssiōe seu cōceptione vboꝝ a nobis vl̄ pre decessoribus nr̄is romanis pōtificī bus cuicūqꝫ ordinū ꝑdictoꝝ ꝯcessa necnō ꝯsuetudines / ꝯuētiones statu ta ꝛ pacta inq̄tū sunt ꝑmissis vl̄ ali cui ꝑmissorū ꝯtraria ea penitꝰ reuo camus: vacuamꝰ: cassamus: ꝛ irrita mus: q̄nimmo cassa vel vacua. ꝛ irri ta nūciamꝰ: ꝛ decernimꝰ nullꝰ pro sus existere firmitatis. ¶ Ceterū vni uersos ecclīarum ꝑlatos cuiuscūqꝫ ꝑeminentie statꝰ vel dignitatis exi stant ac sacerdotes parrochiales et curatos siue rectores ꝑdictos ꝑntiū tenore rogamꝰ et hortamur attente nichilominꝰ sꝫ eis districte ꝑcipiē do. mādamꝰ quatenꝰ ꝑ diuina apo. sedis reuerētia ꝑdictos ꝛ ordines ꝛ ꝑfessores eoꝝ habētes affectu beni uolo ꝯmēdatos fratribꝰ ipsis non se difficiles / graues / duros / aut aspe ros / sed potius fauorabiles: propi cios: ac benignos: pīaqꝫ munificen tia liberales se studeāt exhibere sic eos in predicationis officio ꝛ propo sitionibꝰ verbi dei: ac in oībus aliis supradictis tanq̄ cooperatores eoꝝ ydoneos ꝛ laborū suorū participes prompta benignitate recipiant ac affectuose admittere nō omittāt vt proinde illis eterne beatitudinis ꝑ mium augeat̄ et aiarū saluti incre mēta felicia procurētur. Nec ipsos lateat ꝙ si secus ab eis agi fortasse contigerit in hac parte apo. se. beni gnitas q̄ ordines ꝛ professores eosdē vbere fauore prosequitur ꝛ gerit in visceribus charitatis contra eos nō immerito turbaret̄ nec eadē equani miter pati posset q̄n sup hoc ꝓuisio nis oportune remediū adhiberet ip sosqꝫ nichilominus celestis indigna tio principis digna pro meritis re pendentis: cuius obsequia fratrum ipsorum sedulitas curiosa prosequi tur minime preteriret.

¶ De decimis ꝑmitiis ꝛ oblatiōibꝰ

¶ Clemens. v. in concilio vien.

Cap.i. Religiosi q̃cunq; q̃ noua
lium aut alias decimas
ecclesijs debitas ad eos
ex aliqua cā legitima nō
spectantes appropriare
sibi presumpserit aut ex
q̄sitis fraudib⁹ seu dolorib⁹ vsurpa
re. ¶ Seu q̃ de aīalibus familiariū ⁊
pastoꝝ suoꝝ vel alioꝝ etiam aīalia
ipsa eoꝝ gregibus imiscentiū. Seu
q̃ de aīalibus que in fraudē ecclesia
rū in pluribus locis emūt emptaq;
tradunt vēditoribus vel alijs ab ip-
sis tenēda. Seu q̃ de terris quas tra
dunt alijs excolendas decimā solui
ecclesijs nō pmiserint aut phibue-
rint. nisi post requisitionē p eos quo
rū interterit sup hoc eis factā a pre-
missis destiterit infra mēsem aut si
de his q̄ ɔtra premissa vsurpare vel
retinere p̄sumpserit infra duos mē
ses dānificatis ecclesijs emendā nō
fecerint ɔpetētē sint ⁊ tādiu maneāt
ab officijs administrationibus ⁊ bñfi
cijs suis suspensi donec destiterit ⁊
satisfecerit vt superi⁹ est expressum
Q꞉ si religiosi hmōi administratiōes
vel bñficia non habeāt: eo casu quo
aliā supradicti suspēsionis: ipi sniaꝫ
excōicationis icurrāt: añ satisfactio
nem condignā nullaten⁹ absoluēdi
p̄uilegijs non obstantib⁹ q̄buscūq;
¶ Ceterū p̄missa extendi nolum⁹ ad
aīalia q̃ p religiosoꝝ ipoꝝ donatos
seu oblatos tenerēt: dū tñ illi regio
sis eisdē cū effectu donauerit aut ob
tulerint se ⁊ sua.

Cap.ii. ¶ Idem in eodem.

Si bñficioꝝ decima cuius sim
plicit ɔcedat ad tps scōm ta
xationē decime in illis partib⁹ i qb⁹
fiet ɔcessio ɔsueta ⁊ ad monetā cur
rentē cōiter ipa decima leuari pote
rit ⁊ debebit. ¶ Nec p collectores le
uatores siue exactores ipsi⁹ decime
eccliarū calices libros: ⁊ alia orna-
mēta diuinis officijs deputata ex cā
pignoris vel distractiōis capi vł re
Cap.i. cipi volum⁹ nec distrahi seu quōli-
bet occupari. ¶ De regularibus
transeuntibus ad religionem.
¶ Clemens. v. i concil. Vienen.
Vt pfessores cuiuslibet paupta-
tis ordīs eo liberi⁹ in qua vocati sūt
vocatione psistere: transeūtesq; ad
nō mēdicātiū ordinē i eodē ɔseruari
quieti⁹ studeāt q̃ i ipsis discordiarū
⁊ scismatū pductiua ābitio reȳmet
¶ Sacro cōcilio approbāte statui-
mus mēdicātes q̄slibꝫ q̃ ad nō mēdi
cantiū ordies āt aucto. apo. trāsibūt
in posterū q̃ve hacten⁹ trāsiuerit q̄
uis nūc p̄orat⁹ administrationes vel
officia aut curā aīarū vel regimē qō
cūq; obtineāt inibi vocē aut locū in
caplo nō hēe etiā si hoc sibi ab alijs
libere cōcedat. ¶ Ad p̄orat⁹q; admi
strationes aut q̄cūq; i antea nō assu
mi: officia āt tāq; vicarios seu mini
stros vł locū alioꝝ tenētes: q̃q; aīa
rū curam ⁊ regimē: nec p se possint
nec p alijs exercere. ¶ Quicqd aūt
in ɔ̃riū attētatū fuerit sit irritū ipo
iure: quouis p̄uilegio non obstante.
¶ Ad illoꝝ aūt mendicātiū ordines
q̄s aplica sedes comō subsistere vo-
luit vt eoꝝ pfessoribus ita i illis re-
manere liceret q̃ nulli extūc admit
terēt ad pfessionē eoꝝ q̄buscūq; con-
cessit licētiā generalē ad approba-
tos alios ordies trāseūdi p̄ntē nolu
mus ɔstitutionē extēdi. ¶ Idem.

Eos q̃ deīcepe i discretiōis cō Cap.ii.
stituti etate nouicioꝝ habituꝫ
in aliqua religiōe p annū portauerit
hoc ipso religionē illā decernimus
esse pfessos. ¶ Nisi hmōi habit⁹ in
colore scissura: vel forma se distictū
patent exhibeat ab habitu pfessoꝝ.
¶ De statu monachoꝝ vel canonico
rū regulariū. Cle. v. in concilio Vie.

Ne in agro dñico sacra vcꝫ mona Cap.i.
choꝝ nigroꝝ religiōe idecoꝝ
aliqd ɔ̃ brepat aut vitiosū q̃cq; pni-
ciose i segetē coalescat: sꝫ vt i illa po
ti⁹ flores honorꝫ ⁊ honestatꝫ fruct⁹
i vbertate succrescāt eis i vestib⁹ in
ordiatū oēm seu exq̄situ ornatū aut
cultū: necnō i cibis ⁊ potib⁹: eq̄tatu
ris ⁊ lectisternijs queuis notabilē i
dicētes excessū. ¶ Statuim⁹ vt su
perior vestis ipsoꝝ habitui proxima
nigri: bruni: aut albi coloris existat
iuxta morē apud eos seruari solituꝫ
in regione qua degūt: nec in quali-
tate panni regularis excedat mode

stia: nec queraꝛ qđ ꝑciosius ⁊ subti-
lius: sed qđ vtiliꝰ valeat inueniri. Sit
etiã vestis ipsa rotũda per circuitũ ⁊
nõ scissa: nec longitudine nimia: aut
breuitate notãda: largas etiã mani-
cas habeãt vsq ad pugnũ ꝓtensas:
nõ cõsutitias vel quomõlibet boto-
natas. Almutijs de panno nigro vel
pellibus caputiorũ loco cũ caputijs
habitus quẽ gestauerit sint ↄtẽti iu-
xta tamẽ dispositionẽ abbat' scissis
sup humeros ⁊ honestis caputijs vti
possint. In vestibꝰ sendatũ ꝑ fodera-
turis non portent. Estiualibꝰ largis:
aut botis altis ꝑ calciamẽtis vtãtur.
Nullus zonã: cultellũ: calcaria cum
ornatu deferre aut cũ sella clauorũ
ornatu declarata supfluo: vel nimis
alĩs sumptuosa: siue cũ freno ferratu
rã ad ornatũ habẽte eqtare ꝓsumat.
Rursus in locis in qbꝰ fuerit cõgre-
gatio duodecĩ monachoꝝ aut supra:
infra septa mõasterijs abbas ꝓor: aut
alius ꝓsidẽs portet flocũ de pãno ꝑ
flocis aut cucullis in ipso mõasterio
cõsueto monachi. vo aliĩ i monaste-
rijs in qbus flocos solliciti sunt por-
tare debeãt etiã vti eis. In alijs aũt
mõasterijs ⁊ infra domos ⁊ alios ꝓo
ratus vbi nõ est tãta cõgregatio mo
nachorũ cucullas clausas deferãt et
honestas. ¶ Cũ vo abbates priores
aut alios ꝓsidẽtes ⁊ mõachos alios
extra monasteriũ ꝓficisci cõtinget.
Flocum/cucullã/aut capã clausam
habeãt ⁊ subtus capã si eã portaue-
rint cucullã deferãt: aut si maluerit
scapulare. ¶ Cum autẽ ad seruiendũ
in diuinis officijs albis vel sacris ve
stibꝰ induẽtur: aut cũ occupabunꝛ in
operibꝰ: vti eis liceat scapulari. Ve
rũne ex diuersa acceptiõe quã in di-
uersis regionibꝰ hmõi vocabula fro
cus vez ⁊ cucculla dicũtur habere he-
sitãdi circa pmissa materia relinquaꝛ
cuculle noĩe habitũ longũ ⁊ amplũ:
sed manicas nõ habentẽ nomĩe vero
froci habitũ q lõgas ⁊ amplas habet
manicas nos intelligere declaramꝰ.
¶ Sane singulis mensibꝰ tam in mo
nasterijs ꝙ extra: sublata occasione
quacũq: ad cõfessionẽ saltem semel
accedãt oẽs ⁊ singuli monachi. Et in
prima dominica mẽsis cuiuslibet in
monasterijs semp cõmunicẽt: nisi ex
causa forte quam abbati/priori/ aut
penitẽtiarijs mõasterioꝝ nõ differãt
intimare eorũq iudicio vel abstineãt
vel accedãt. ¶ Regula qz cũ in capi-
tulo legiꝛ ab illo qui preest ipsi capi
tulo: vel alio cui hoc ipse iniũxerit:
ꝓpter iuniores vulgariter exponaꝛ.
Nouitijs etiã fidelis deputeꝛ instru
ctor tam in diuinis officijs ꝙ in ob-
seruantia regulari. ¶ Porro a vena-
tionibꝰ ⁊ aucupationibꝰ oẽs sẽp absti
neant nec eis interesse aut canes vel
aues venaticos per se vel alios tene-
re presumant/nec a familiaribꝰ secũ
morãtibꝰ teneri permittãt: nisi saltꝰ
viuaria: vel garenas ꝓꝑas vel ius ve-
nãdi in alienis haberẽt: in qbꝰ cuni-
culi vel fere alie forsan essent: q casu
hoc eis permittitur: dum tamẽ infra
mõasteria seu domos quas inhabi-
tãt aut eoꝝ clausuras venaticos ca-
nes nõ teneãt: nec venationi ꝓsentiã
exhibeãt personalẽ. ¶ Si quis autẽ
ꝓmissorũ temerarius extiterit viola
tor regulari subiaceat disciplinę. Et
nihilominꝰ si sotulares nõ corrigia
tos ⁊ altos aut caputia: vt prefertur
nõ fissa portare ꝓsumpserit siquidẽ
abbas vel prior nõ habẽs abbatẽ ꝓ-
priũ fuerit per annũ: se nouerit a be
neficiorũ collatiõe suspẽsum. Si vo
aliꝰ fuerit: ab administratione si quã
obtinet sit ꝑ annũ suspẽsus ꝙ si nul-
lam habeat: eo ipso per annũ reddaꝛ
inhabilis ad administrationẽ ⁊ eccl'a
sticũ beneficiũ obtinẽdum. Si q vo
eorũ venationi: aut aucupationi cla-
mose vel alias cũ canibꝰ aut auibꝰ ex
ꝓposito interfuerint iuxta ꝓmissam
personaꝝ distinctionẽ dictarũ suspẽ
sionis ⁊ inhabilitatis penas per biẽ-
niũ ipso facto icurrãt. ¶ Abbates aũt
vel priores a collatiõe vt ꝓmittiꝛ: be
neficioꝝ suspẽsos ad ꝓorẽ claustralẽ
cũ cõcilio vel assensu cõuẽtus vel ma
ioris partis ipsius eorũdẽ bñficiorũ
collatio deuolua. ¶ Quia vo nõnulli
monachorũ ipsorũ sicut accepimus
suaui iugo obseruãtie regularis ab-

fecto interdū ꝓprijs relictis monas
terijs se ī eis secure morari nō poss
se fingentes vel alio colore q̄sito per
curias ꝑncipū euagādo discurrūt ꝛ
nisi a ꝑlatis eoꝝ petita pēsio vel sub
uentio assignet̄ eisdē cōspirātes in
illos eisq̄ ꝑditionē vel alia grauia
imponētes ꝛ capi et incarcerari: ip
soꝝq̄ monasteria cōburi ꝓcurāt et
interdū monasterioꝝ ipsoꝝ bona in
totū vel in partē nō modicā occupa
re ꝑsumūt. Nos eoꝝ in hac parte re
probis ausibus obuiare volētes hoc
edicto ꝑpetuo ꝓhibem⁹ ne monachi
aut regulares canonici administra
tionē aliquā nō habentes ad curias
ꝑncipū absq̄ speciali ꝑlatoꝝ suoꝝ
licētia se ꝯferre ꝑsumāt ꝙ si vt suis
ꝑlatis aut monasterijs damnū aliqđ
inferant ad dictas curias se cōferre
ꝑsūpserit excōicatiōis sententiā eos
incurrere volum⁹ ipso facto. Prela
tis eoꝝ districte nihilomin⁹ iniūgē
tes vt ipsos a ꝑdictaꝝ curiarū eccel
su ꝛ alijs q̄buslibet vagationib⁹ ꝛ di
scursu diligēter ꝯpescere ac sup hoc
nō pcētes eisdē seuere corrigere nō
omittāt. Prefate q̄ȝ sententie monas
chos infra septa mōasterioꝝ sine li
cētia abbatū suoꝝ arma tenētes de
cernim⁹ subiacere. Ad hec ꝑdecesso
rū nostroꝝ vestigijs inherētes ꝑpe
tuo ꝓhibem⁹ edicto ne monachi sin
guli in singulis sibi cōmissis admi
nistrationib⁹ vel priorat ib⁹ habitare
ꝑsumāt. Sed si ꝓuentus ꝑoratuū seu
administrationū hmōi duobus forte
nō suppetāt: idē priorat⁹ seu admini
strationes: nisi ꝑ abbates ad sustēta
tionē duoꝝ sufficiētes reddātur: lo
cis alijs vicinioꝛib⁹ ad eoꝝ mōaste
ria pertinētib⁹ vl' ipsoꝝ mōasterioꝝ
officijs aut inter se inuicem put erit
ꝯmodius: cū ꝯsilio ꝛ assensu abbatū
ꝑ locoꝝ ipsoꝝ ordinarios vniāt̄. Mo
nachis locoꝝ qui alijs vniuntur prio
ribus ad claustrū primitus reuocā
dis: ꝛ clericis seruitoris ibidē de lo
coꝝ ipsoꝝ ꝓuentib⁹ ꝓuisione debita
faciēda. ¶ Ceterū prioratus cōuen
tuales alicui nisi. xxv. annū attigerit
alij vero curā aiarū habētes: si cura

ipsa per seculares habeat ꝑsbyteros
exerceri: cuiq̄ nisi. xx. annū ꝑegerit
cōferri nequeat aut ꝯmitti. Qui aūt
priorat⁹ istos vl' illos habuerint īfra
annū cōputādū a tenore collationis
seu cōmissiōis sibi facte de eis ꝛ pos
sessionis eoꝝ adepte: vel īfra vigesi
mū q̄ntū etatis sue annū: si aū annū
ipm nō cōuētuales ꝑorat⁹ eis ꝯmis
si fuerit: aut collati se faciāt ad sacer
dotiū ꝓmoueri. Qđ si cessante rōa
bili causa non fecerint: eo ipso nulla
etiā nominatione ꝑmissa: ꝑdictis ꝑo
ratib⁹ sint priuati q̄ ipsis iteꝝ ea vice
nullaten⁹ cōferātur. Sane ꝑoratus
aliq̄s siue admistratio ꝯmitti alicui
vel cōferri nō possit: nisi exꝑsse ꝓfes
sus fuerit ordinē monachalem: neq̄
priorat⁹ aut administrationes extra
monasteria obtinētes ꝓmittantur in
monasterijs: sȝ teneātur in ipsis ꝑo
ratib⁹ seu administrationib⁹ q̄cūq̄
nō obstāte ꝯsuetudine residere: nisi
ex studioꝝ vel alia causa rationabili
ad tēpus forte ab huiusmodi residē
tia excusētur. ¶ Ad ampliationē aūt
cultus diuini statuimus ꝙ monachi
q̄libȝ ad monitionē abbatꝭ se faciāt
ad oīs ordines sacros excusatione
cessante legitima ꝓmoueri. Rursum
vt ipsis monachis ꝓficiēdi in sciētijs
via opportuna nō desit ī singulis ip
soꝝ monasterijs q̄bus ad hoc suppe
tūt facultates: idoneus teneat̄ magi
ster: q̄ eos ī ꝑmitiuis sciētijs istruat
diligēter. ¶ Premissa igit̄ oīa et ea
nihilomin⁹ q̄ fe. re. Innocenti⁹ papa
q̄rtus ꝑdecessor nr̄ circa statū mōa
choꝝ ipsoꝝ ꝓ vberiori cultu obseruā
tie regularis quo ad vsum camissarū
abdicationē: ac de eoꝝ capitulis de
triēnio in triēniū celebrādis: et etiā
qđ ad q̄libet alia statuit q̄ oīa inoua
m⁹ ꝛ approbam⁹: exꝑsse volum⁹ et sta
tuim⁹ firmiter obſuari. Idē ei eodē.

HAttendētes ꝙ vbi gubernaculū
discipline cōtēnit̄ restat vt re ca. ii.
ligio naufraget̄: ꝓuidēdū censuim⁹
esse ꝑcipue ne ꝑ cōtēptū hmōi ī his
q̄ se sꝑo voto celebri despōderūt q̄c
q̄ reperiat̄ incōgruū: qđ in regula
ris ponat honestatis gloria maculā

diuinã merito possit offendere maie
statẽ. ¶ Hoc igit sacro approbãte ↄci
lio ducim⁹ statuẽdũ vt singula monia
liũ monasteria p ordinarios exẽpta
vcꝫ q̃ ita sedi ap̃lice q̄ n ulli aliũ sub-
iecta noscũtur ap̃lica: nõ exẽpta vero
ordinaria auctoritate ac exẽpta alia
per alios q̃b⁹ subsunt annis singulis
debeãt visitari. ¶ Uisitatores autem
hmõi sollicitudinis studiũ diligẽter
impẽdãt: vt moniales ipse quaꝝ nõ-
nullas dolẽtes audiuim⁹ in subscri-
ptis excedere: pãnis sericis variorũ
foderaturis sãdalicijs: comat⁹ ꝛ cor-
nutis crinib⁹ scacatis ꝛ virgat⁹ capu
tiolis nõ vtãtur nõ choreas: nõ festa
secularium ↄseq̃ntur nõ die noctu ve
p vicos ꝛ plateas incedant aut volu-
ptuosã alias vitã ducãt: easq̃ soler-
tius retrahant ab isolẽtijs q̃buslibet
et mũdi huius illecebris ac inducãt
easdẽ ad impendẽdũ in monasterijs
suis: deuotũ et debitũ virtutum dño
famulatũ. Ad que oĩa obſuãda mo-
niales easdẽ nõ obstantib⁹ exẽptio-
nibus ꝛ priuilegijs quibuscũq̃: q̃b⁹
tamẽ quo ad alia nolum⁹ preiudiciũ
generari per illos de quib⁹ supradi-
ctũ ẽ cõpelli iubem⁹ remedijs oppor-
tunis. ¶ Statuim⁹ insup vt q̃uis ad
regimẽ abbatiarũ assumpte i mona-
sterijs in quib⁹ abbatisse sunt solite
bñdici infra annũ sue cõfirmatiõis
a t̃pe cõputandũ mun⁹ bñdictiõis su
scipiãt: alioq̃n a iure suo: nisi sublit
causa rationabilis: prorsus se noue-
rint cecidisse p illos: ad quos id ꝑti-
net ↄuisiõe de abbaticis mõasterijs
ipsis canonice facienda. ¶ Illas q̃q̃
mulieres q̃ vulgo dicũtur canonice
seculares: ꝛ vt seculares canonici vi-
tam ducũt: nõ renũciãtes ꝓprio nec
ꝓfessionẽ aliquã faciẽtes: per locoꝝ
ordinarios si exẽpte nõ fuerint: sua/
si vero exẽpte fuerint ap̃lica auctori-
tate ꝑcipim⁹ visitari. Per hoc tñ nõ
intẽdẽtes earũ statutũ regulã seu or-
dinẽ approbare. ¶ Ipsos aũt visita-
tores notarijs duob⁹ ꝛ ꝑsonis duab⁹
sue eccl̃ie q̃ttuorviris alijs honestis
vtiq̃ ꝛ maturis precipim⁹ in ea quã
visitãdo faciẽt inq̃sitiõe fore ↄtẽtos.

¶ Si q̃ vero visitatores ipsos in ꝑmis-
sis ipedire ꝓsumpserit: seu aliq̃ pre-
missorũ: nisi moniti resipiscãt: ipso fa
cto excõicatiõis sentẽtiã se nouerit
incursuros ꝑuilegijs: statutis ꝛ ↄsue
tudinib⁹ q̃buslibet i ↄtrariũ minime
valitur⁹. ¶ De religio. domi. vt epo
sint subiecte. Clemẽs. v. in. ↄci. vieñ.

Cum de quibusdã mulierib⁹ be- Cap. i.
guinab⁹ vulgariter nũcupatis
q̃ cũ nulli ꝓmittãt obediẽtiã. nec ꝓ-
prijs renũciẽt: neq̃ ꝓfiteãtur aliquã
regulã approbatã religiose nequaq̃
existũt: quãq̃ habitũ q̃ beguinaꝝ dr̃
deferãt ꝛ adhereãt religiosis aliq̃b⁹
ad quos spẽaliter trahit affectio eas
rũdẽ nobis fide digna relatiõe insi-
nuatũ extiterit q̄ earũ aliq̃ q̃si ꝑda-
cte in mẽtis insaniã de summa trini-
tate ac diuina essentia disputẽt ꝛ ꝑdi
cent: ac circa fidei articulos ꝛ eccle-
siastica sacramẽta opiniones catho-
lice fidei ↄtrarias introducãt: ꝛ mul
tos sup his decipiẽtes simplices eos
in errores diuersosq̃ iducãt: alia q̃q̃
plura periculũ animaꝝ patiẽtia sub
quodã velamine sanctitatis faciãt et
cõmittãt. ¶ Nos tã ex his q̃ ex alijs
de ipsaꝝ opinione sinistra frequẽter
auditis eas merito suspectas hñtes
statũ earũdẽ sacro approbãte ↄcilio
perpetuo duximus prohibendũ: et a
dei eccl̃ia penit⁹ abolẽdũ: eisdem et
alijs mulierib⁹ q̃buscũq̃ sub pena ex
cõicationis: quã in cõtrariũ facien-
tes icurrere volum⁹ ipso facto. iniũ-
gentes expresse ne statũ hmõi dudũ
forte ab ipsis assumptũ q̃quomõ se-
ctentur vlterius vl̃ ipm aliq̃tenus de nouo
assumãt. ¶ Predictis vero religiosis p
quos eedẽ mulieres i hmõi beguina
gij statũ foueri: ꝛ ad ipm suscipiẽdũ
induci dicũtur: sub simili excõicatiõis
pena: quã eo ipo q̄ sec⁹ egerit se no-
uerit icursuros districti⁹ inhibem⁹
ne mulieres aliq̃s predictũ statũ: vt
ꝑmittitur: dudũ assũptũ sectãtes/ aut
ipm de nouo forsitã assumẽtes quo-
cũq̃ admittãt: ipsis sup eo sectando
vel assumẽdo ꝑbẽtes vllo modo cõsi
lium/auxiliũ/vel fauorẽ nullo cõtra
premissa ꝑuilegio valituro. ¶ Sane

per predicta ꝓhibere nequaq̄ intēdi
mus: q̄ si fuerint fideles aliq̄ mulie
res que ꝓmissa cōtinētia vel etiā nō
ꝓmissa honeste in suis cōuersantes
hospitalib9 penitentiā agere voluerit
et virtutū dn̄o in hūilitatis spū des
seruire: hoc eisdē liceat put dominꝰ
Ma.ij. ipsis inspirabit. ¶ Idem.

Quia contingit interdū q̄ xeno
dochiorū leprosariarū/elemo
synariorū/seu hospitalium rectores
locorū ipsorū cura postposita: bona
res: ⁊ iura ipsoꝝ interdū ab occupa
torū ⁊ vsurpatoꝝ manibus excutere
negligāt q̄nnimo ea collabi ⁊ deper
di: domos ⁊ edificia ruinis deforma
ri per mittunt ⁊ non attento q̄ loca
ipsa ad hoc fundata et fidelium ero
gationibꝰ dotata fuerit: vt pauperes
infectiq̄ lepra reciperent inibi: ⁊ ex
ꝓuentibus sustentarētur illoꝝ id re
nuūt inhumaniter facere prouentus
eosdē in vsus suos damnabiliter con
uertentes: cū tamē ea que ad certū
vsum largitione sunt destinata fide
liuꝫ: ad illū debeāt nō ad aliū: salua
q̄dē sedis aplice auctoritate: ꝯuerti.
Nos incuriā ⁊ abusuꝫ hmōi detestā
tes: hoc sacro ꝯcilio approbāte san
cimꝰ: vt hi ad quos id de iure vł sta
tuto in ipsoꝝ fundatiōe locoꝝ appo
sito: aut ex ꝯsuetudine ꝑscripta legi
time vel ꝑuilegio sedis aplice perti
net loca ipsa studeāt in ꝑdictis om
nibꝰ salubriter reformare: ac occupa
ta ꝑdita ⁊ alienata indebite i statū
reduci debitū faciāt: ⁊ ad ipsaꝝ mi
serabiliū ꝑsonaꝝ receptionē ⁊ sustē
tationē debitā iuxta facultates ⁊ ꝓ
uētus locoꝝ ipsoꝝ rectores ꝑdictos
ꝯpellere nō omittāt. In quo si forte
cōmiserit negligētiā vel defectū or
dinariis locoꝝ intelligimꝰ: vt ēt si pia
loca ꝑdicta exēptionis ꝑuilegio mu
nita cōsistāt p seipsos vel alios i eā
oīa ꝑmissa ⁊ singula ⁊ rectores eosdē
vtiq̄ nō exēptos ꝓpria exēptos vero ⁊
alios priuilegiatos aplica ad id au
ctoritate cōpellāt. Cōtradictores cu
iuscūq̄ status aut cōditiōis existāt
ac ꝑbētes eisdē circa ꝑmissa cōsiliū
auxiliū vł fauorē: ꝑ cēsurā ecclesiasticā

et aliis iuris remediis cōpescendo:
nullū cū exēptionibꝰ seu priuilegiis
ipsis q̄ ad alia ꝑiudiciū generādo.
¶ Ut autē premissa promptius obser
uent: nullꝰ ex locis ipsis secularibꝰ
clericis in bn̄ficiū cōferat etiā si de
cōsuetudine: quā reprobamꝰ penitꝰ
hoc fuerit obseruatū nisi i illoꝝ fun
datiōe secus cōstitutū fuerit seu per
electionē sit de rectore locis hmōi
ꝓuidēdū. Sed eoꝝ gubernatio viris
ꝓuidis idoneis ⁊ boni testimonii cō
mittāt q̄ sciāt velint ⁊ valeāt loca ipa
bona eoꝝ ac iura vtilit̄ regere ⁊ eoꝝ
ꝓuētus ⁊ redditꝰ in ꝑsonaꝝ vsum mi
serabiliū fideliter dispēsare et q̄s in
vsus alios bona ꝑdicta ꝯuertere ꝑsū
ptio verisimilis nō existat in q̄bꝰ sub
obtestatione diuini iudicii illorū ad
q̄s dictoꝝ locoꝝ ꝯmissio ꝑtinet ꝯsciē
tias oneramꝰ. Illi etiā q̄bꝰ dictoꝝ lo
coꝝ gubernatio seu administratio cō
mittet ad instar tutoꝝ ⁊ curatoꝝ iu
ramētū ꝑstare ac de locoꝝ ipoꝝ bōis
inuētaria ꝯficere ⁊ ordinariis seu aliis
q̄bꝰ subsūt loca hmōi vel deputādis
ab eis ānis singulis de administra
tiōe sua teneātur reddere rōnē. Q̄d
si secus quoq̄ fuerit attētatū colla
tionē ꝓuisionē seu ordinationē ipam
carere decernimꝰ omni robore firmi
tatiſ. ¶ Declarat ꝯstitutionē nō extē
di ad hospitalia religiosoꝝ vł milita
riū ordinum. ¶ Premissa vero ad hos
pitalia militariū ordinū aut religio
soꝝ/etiā alioꝝ extēdi minime: quoꝝ
tn̄ hospitaliū rectoribꝰ i scte obediē
tie ꝟtute mādamꝰ: vt i illis secūdū
suoꝝ ordinū instituta ⁊ āntiq̄s obſuā
tias ꝓuidere paupibꝰ ⁊ hospitalitatē
debitā in illis tenere ꝓcurēt: ad q̄d
p superiores eoꝝ arta districtiōe co
gātur statutis aut ꝯsuetudinibꝰ q̄bus
libꝫ nō obstātibꝰ i ꝑmissis. ¶ Ceterū
nr̄e itētiōis existit: q̄ si q̄ hospitalia
altare vł altaria ⁊ cimiteriū ab antiq̄
hūtis ⁊ ꝑsbyteros celebrātes et scr̄a
ecclesiastica pauperibꝰ ministrātes:
seu si parrochiales rectores ꝯsueue
rūt in illis exercere ꝑmissa antiqua
cōsuetudo seruet quo ad exercenda
⁊ ministrāda spiritualia supradicta

¶ De iure patronatus.

¶ Clemens.v.in concilio vienen̄.

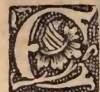
Cap.i.

Ut cõstitutio que ad ecclesiam aliquã quẽuis ad exemptorũ p̄ntatio nem admitti consuetudine non obstãte cõtraria ꝓhibet: nisi p̄ntato de ꝓuentib⁹ eiusdẽ ecclesie talis cõgrũ diocesano portio fuerit assignata vñ iura possit ep̄alia soluere/ꝛ sustẽtationẽ habere congruã sicut expedit obseruet: ipsam declarare ac q̄dam adiicere cõsulta hmõi sacri cõcilii approbatione prouidimus.

¶ Diocesanis sub obtestatione diuini iudicii districti⁹ inhibẽtes ne p̄ntatũ aliquẽ p quãcũq3 psonã ecclesiasticã ius p̄ntandi ad ecclesiã aliquã habentẽ admittant: nisi infra terminum ꝯpetentẽ p diocesanos ipsos p̄ntantibus p̄figendũ ipi p̄ntato fuerit corã eis (vt prescribit) cõgrua de ꝓuentibus ecclesie portio assignata. Quã si forsan iidẽ p̄ntantes infra terminũ ipsum assignare neglexerit: ne factũ eoꝝ noceat p̄ntato: statuimus vt extũc diocesani debeant p̄ntatum nisi aliud canonicũ obsistat admittere: ꝛ i penã p̄ntantiũ ad diocesanos ipsos ptãs assignationis hmõi deuoluat. Precipimus aũt diocesanis eisdẽ sub ipsius obtestatione diuini iudicii: ipsoꝝ ꝯsciẽtias oneram⁹ ꝙ moderationẽ portionis ipsius debite faciãt: nec odio vel fauore vel al's in pluri vel minori circa illã sciẽter excedãt. ¶ Sane i prioratuũ vel aliorũ tã regulariũ q̄ seculariũ laicorũ ecclesiis i qbus religiosi vel alii ad quos eoꝝ redditus ptinere noscunt: predicta cõsueuerũt onera supportare premissa nullaten⁹ obseruent sed onera oĩa que ecclesiarũ ipsarũ perpetuis p̄sbyteris aut vicariis icũberẽt si dicta eis assignatio facta esset: religiosi ꝛ alii supradicti plene subire ac pbr̄os seu vicarios ipsos decẽter tractare: necnõ sustẽtationẽ eis prestare sufficientẽ ꝛ congruã teneant. Ad que oĩa itegraliter adiplenda: ꝛ nichilomin⁹ ad obseruationẽ debitã assignationis p diocesanum in casu aliopt p̄mittitur faciẽde: religiosos p̄dictos ꝛ alios quoslibꝫ a diocesanis eisdẽ ecclesiastica volunt censura cõpelli: nõ obstantib⁹ exẽptionibus aut aliis qbuslibet p̄uilegiis consuetudib⁹: vl' statutꝫ ꝙ circa p̄missa vl' eoꝝ aliqd religiosis ipis aut aliis in illo volumus suffragari. ¶ Idẽ.

ca.ii. Plures ab vno ex patronis ecclesie relicti hr̄edes vocẽ dũtaxat vni⁹ habebũt in p̄ntatione rectoris. ¶ Et vt facili⁹ ꝓuideat ecclesiis: non iconueniẽs reputamus patronos ipsos iter se posse libere cõuenire de rectore ab eis alternis vicibus p̄ntando. ¶ Quib⁹ etiã ea de cã pmittimus vt plures ad vacantẽ ecclesiã possint eomodo presentare personas ꝙ vna ex eis eligi per episcopum valeat et admitti.

¶ De censibus exactionib⁹ ꝛ procurationibus. ¶ Cle.v.i cõci.vienen̄.

Cap.i. Um sit nature consonũ illos non recusare onera q̄ rerũ cõmoda complectũt: hac ippetuum valitura ꝯstitutiõe sancimus vt religiosi q̄cũq3 p monasteriis ꝛ ecclesiis que ad eos quocũq3 sint titulo deuoluta ꝓcurationes legatorũ se.apo.ac iura ep̄alia ꝛ alia prestari p ipsis anteq̄ ad eos ꝓuenissent solita ꝓ̄pte soluere studeãt nisi forsan se.apo.p̄uilegio: exemptione vel alia cã legittima ab his se valeãt excusare. ¶ Priuilegiũ vero seu exẽptiones hmõi ad monasteria seu ecclesias que ad eos obuenire continget in posterũ volumus non extendi. ¶ Idem.

Ca.ii. Ad nostrũ qd dolẽtes referim⁹ ꝓuenit auditũ ꝙ ecclesiarũ prelati ad monasteria cistercien̄. ordis accedẽtes: lꝫ ab eis charitatiue recipiantur: ꝛ eis curialiter necessaria ministrent. cibis tñ regularibus nõ cõtenti ꝯtra priuilegia dicti ordinis carnes petunt: ꝛ si eis nõ ministrẽt afferunt violẽter. Et lꝫ in locis eisdẽ fiant elemosyne ꝯpetenter: ipsi tñ p̄lati ipsis religiosis iuitis al's elemo

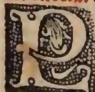
ſpnas faciūt etiā in aliquib⁹ locis in
qb⁹ ꝓcuratores nō hñt de cōſuetu:
dine vel de iure ꝑ eq̄taturis q̄ʒ feren:
dis licet nō egeāt ferri ⁊ coci eoꝝ ſui
officiū rōe pecuniā exigunt: ⁊ extor:
quēt. Nec cōpoſitiones ſup ꝓcura:
tionib⁹ inter p̄latos ipſos ⁊ eos ini:
tas eis ſeruāt ipſis etiā in recipien:
dis ꝓcurationib⁹: ita graues exiſtūt ca.ij.
ꝙ ipſis i eoꝝ monaſterijs ⁊ eccleſijs
ꝓcurationes recipiētib⁹ longi tēpo:
ris victum breuis hora conſumit: et
dum ꝓcuratiōes recipiūt canes ve:
naticos falcōes/⁊ accipitres ſecum
hñt. Et niſi voluntati ſatiſfiat eoꝝ va:
lue monaſterioꝝ ſeu eccleſiarū ꝓ vio
lentiā ſepe frāgūtur ⁊ ornamēta ec:
cleſie exportātur: pluresqꝫ ꝓcuratio
nes recipiūt vna die ſe. apo. p̄uilegio
nō ſuffulti: interdū i pecunia nume:
rata: viſitationis etiā officio nō im:
pēſo ⁊ occaſiōe dictarū ꝓcurationū
ſīdē prelati ab ipis frequēter exigūt
q̄ illis ſoluere nō tenētur intollera:
bilia eiſdē grauamina cumulantes.
Sūt ⁊ nōnulli q̄ ꝓcuratiōes nūcioꝝ ca.iij.
apo. ſe. aliaqꝫ extra ordinaria onera
exemptis ⁊ alijs religioſis ꝓ maiori
parte īponūt: vt ſe ac p̄ſbyteros li:
berēt ſeculares religioſos ad ordinā:
dū hm̄ōi onerū diſtributionē mīme
aſſumētes. In multꝫ etiā alijs p̄lati
exēpta monaſteria ⁊ ipſoꝝ eccleſias
vtroqꝫ illis iure ſubiectas grauāt i
ꝓcur. recipiēdis: ⁊ onerib⁹ inſolitꝫ
imponēdis. Nos igitur ſup his volē
tes de oportuno remedio ꝓuidere ſa
cri approbatione cōcilij duxim⁹ ſta:
tuendū vt ſi ep̄i nō cauſa viſitatiōis
ſed charitatiue hoſpitalitatꝫ ad mo:
naſteria venerint ſupradicta victua: ca.
lia gratioſe recipiāt: que charitatis
grā eis fuerint miniſtrata. Ipſis aūt
ep̄is ad monaſteria veniētib⁹ ſupra:
dicta: ⁊ ꝓcurationes ibidē recipien:
tib⁹ ſibi debitas de iure cōmuni: cō:
ſuetudīe p̄uilegio vel iure alias ſpe:
ciali in domib⁹ ipſorū monaſteriorū
extra tñ ſepta ipſoꝝ exiſtētib⁹ ſi que
fuerint ad hoc apte alio q̄n infra ſe:
pta non tñ infra portā quā regularē
appellāt carnium ꝓ cōgruētia tpis
ſi voluerit: p̄uilegio nō obſtāte q̄cūs
qꝫ cibaria miſtrāt. Nō icōuenientes re:
putam⁹ ſi fragmēta q̄ de mēſis ipoꝝ
ep̄oꝝ ſuoꝝ familiariū colligūt ꝑ ipo
rū ep̄oꝝ elemoſinarios ibidē paupi:
b⁹ erogēt. Ab alijs aūt grauaminib⁹
exp̄ſſis ſupius p̄lati diligenter abſti
neāt ſi dei ⁊ aplice ſedis idignationē
voluerint euitare. ¶ Idē in eodem.

PResenti ꝯſtitutiōe iubem⁹ vt lo ca.iij.
corū dioceſani cōtra eos q̄ ab
eccleſiis vl' ꝑſōis eccl'iaſticis ꝑ eaꝝ
reb⁹ ꝓprijs q̄s nō negociādi cā defe
rūt aut deferri faciūt vl' trāſmittūt:
pedagia vel guidagia ſuo vel alieno
noīe exigūt vl' extorquēt i alaꝝ ſuaꝝ
ꝑiculū ⁊ eoꝝ a q̄b⁹ ea exigūt p̄iudiciū
et grauamē excōicatiōis et iterdicti
ſnīas iure p̄latas p⁹ q̄ de his ipis cō
ſtiterit oīno publicēt vl' a ſuis ſubdi
tꝫ tādiu faciāt publicari donec illi ſic
exacta reſtituerit ⁊ de trāſgreſſione
hm̄ōi ſatiſfecerit ꝯpetēt. ¶ De cele:
bratiōe miſſarum ⁊ alijs diuinis of cap.i.
ficijs. ¶ Clemēs. v. i cōcilio Vien.

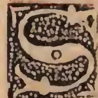
GRaui nimiꝝ turbatiōe
mouemur ꝙ ex nōnul:
loꝝ rectorū negligētia
q̄ dū ſpem īpunitatis ꝓ
mittit: mltā nutrire pe
ſtilētiā cōſueuit i ſub:
ditꝫ plerūqꝫ eccl'arū miſtri modeſtia
ordis clericalis abiecta dum offerre
deo ſacrificiū laudis fructū labiorū
ſuoꝝ i puritate cōſciētie ⁊ ai deuo:
tiōe deberēt horas canōicas dicere
ſeu pſallere: trāſcurrēdo ſincopādo
extranea q̄dē ⁊ plerūqꝫ vana ꝓphāa
et ihōeſta itermiſcendo colloq̄a: tar
de ad choꝝ cōueniēdo ſeu eccl'iaꝫ ip
ſā abſqꝫ rōabili cā. añ finē officij exe
undo frequēt aues iterdū portando
ſeu faciēdo portari. caneſqꝫ ſecū du:
cēdo venaticos ac q̄ſi nihil p̄tēdētes
de clericali militia i corōa veſtib⁹ ⁊
tōſura dīna ēt celebrare aut eis iteſ:
ſe nimis idenote p̄ſumūt. Nōnulli ēt
tā clerici q̄ laici p̄ſerti i feſtoꝝ certo
rū vigilijs dū i eccl'ijs deberēt ofoi
iſiſtē ſiuerēt i ipis earūqꝫ cymiterijs
choreas facē diſſolutas ⁊ iterdū ca:
nere cātilenas ac multas īſolētias ꝑ

petrare ex qb⁹ eccl̄iaꝝ ꝛ cimiterioꝝ violatiōes īhonesta variaq; delicta qñq; sequūt̄ ꝛ ecclīasticū plerūq; pturbat̄ officiū ī diuine maiestatis offēsā: ꝛ statū scādalū pploꝝ. ¶ In multis insup ecclesiis cū vasis vestimēt; et ceťis ornamēt; ad diuinū cultū necessariis idecētib⁹ vtiq; p̄sat; earū facultatib⁹ exħnt. ¶ Ne igr̄ trāsgressiōes inualescāt hmōi: aliisq; veniāt ī exēplū sacri ꝯcilij approbatione hoc fieri ꝓhibētes sācim⁹ vt illi ad qs id ptinet: ꝛ in eoꝝ si vtiq; exēpti nō sint negligētiā vel defectū locoꝝ ordinariū: si ꝟo exēpti fuerit aut alias circa hoc ꝓuilegiati supiores ipoꝝ oī negligētia vel icuria penit⁹ relegata: circa reformāda ꝑmissa ꝛ eoꝝ singula corrigēda necnō vt ī cathedralib⁹ regularib⁹ ꝛ collegiatis ecclesiis horis debit; deuote psallat̄. ¶ In aliis ꝟo ꝯuenient̄ ꝛ debite celebret̄ diuinū diurnū ꝛ nocturnū officiū: si dei ꝛ apostolice sedis idignationē euitare voluerit: sollicitā curēt diligētiā adhibere ꝯtradictores p cēsurā ecclīasticā dūmō ad eos illā exercere ptineat: aliisq; oportunis remediis ꝓpescēdo faciētes ꝓut ad eos spectat in his ꝛ alꝫ q ad diuinū cltū ꝛ moꝝ reformationē ptinēt ac ecclīaꝝ ꝛ cimiterioꝝ respiciūt hōestatē: sacroꝝ statuta canonū ad que scienda diligens cu‑
ca.ii. rent habere studium irrefragabiliter obseruari. ¶ Idem in eodem.

DIgnū p̄s⁹ ꝛ ꝯgruū arbitrātes q clerici tā religiosi q̄ alii cardinaliū sacrosctē ro.ecc. ac q̄runcūq; pōtificū gr̄as ꝛ cōiōnē apo.se.ħntiū cōmēsales domestici se possint ipsi diuinis officiis coaptare: vt illō qđ ijdē cardiales seu pōtifices dicēt officiū licite dicere valeāt. Nec ad dicendū aliqđ aliud teneāt̄ sacri approbatiōe ꝯcilij idulgem⁹. ¶ De baptismo ꝛ eius effectu. Clemēs.v.in cōci.Uien.

PResēti ꝓhibem⁹ edicto: ne qs de ceťo ī aulis vł camerís aut aliis ꝓuat; domib⁹: l; dūtaxat ī ecclesiis ī qb⁹ sunt ad hoc fōtes spālr̄ deputati aliquos. (Nisi regū vel ꝓncipū qb⁹ valeat in hoc casu deferri liberi extiterit. Aut tal' necessitas emerserit ꝓpt̄ quā neq̄at ad ecclāꝫ absq; piculo ꝓpt̄ hoc access⁹ hēri) audeat baptizare. ¶ Qui aūt sec⁹ ꝓsūpserit: aut suā in hoc p̄ntiā exhibuerit: talit̄ p epm suum castiget̄ q aliū attētare similia non ꝓsumāt. ¶ De reliquiis ꝛ veneratione sanctoꝝ. Clemēs.v.ī cōci.Uien. capi. vnicū

SI dñm ī sctis ei⁹ laudare iubemur dignū ꝑfecto iustū/ꝛ salutare nobis extitit: vt sibi ī sui quo nos q̄tidie spūalr̄ reficit mēoriā corpor; laudes festiue venerationis et gr̄as referam⁹. ¶ Hac igr̄ ꝯsideratione inducti cōstitutiōeꝫ a bone mēorie. Urbano papa q̄rto ꝑde. nr̄o sup hoc edetā: de ffm nr̄oꝝ cōsilio districte ꝑcipim⁹ obs̄uari. cui⁹ tenor sequit̄ ī hec verba. Urban⁹ epūs seru⁹ seruoꝝ dei venerabilib⁹ ffib⁹ patriarchis archiepis epis ꝛ aliis eccl̄iaꝝ ꝑlatis ꝛ c̄. ¶ Trāsitur⁹ de hoc mūdo ad p̄rem saluator nr̄ dñs Iesus xp̄s cū tps passiōis istaret sūpta cena: ī memoriam mortis sue instituit sūmū ꝛ magnificū sui corporis ꝛ sāguis sacramētū: corpus ī cibū ꝛ sanguinē ī poculū tribuendo. Nā quotiēs hūc panē māducamus/ꝛ calicē bibim⁹ mortē dñi ānūciamus. In institutiōe q̄dē hui⁹ sacramēti dixit ipse apl̄s: hoc facite ī meam cōmemorationē: vt ꝑcipuū ꝛ insigne memoriale sui amor; eximiū quo nos dilexit esset nobis hoc ꝑcelsū et venerabile sacramētū: mēoriale inq̄ mirabile ac stupēdū delectabile: suaue tutissimum ac sup omnia preciosum ī quo īnouata sūt signa ꝛ mirabilia īmutata ī quo habet̄ oē delectamentū ꝛ ois saporis suauitas ipsaq; dulcedo dñi degustatur: ī quo vtiq; vite suffragiū cōsequimur et salutis hoc est memoriale dulcissimū: ꝛ memoriale sacratissimum: et memoriale salutificum: in quo gratam redemptionis nostre recensemus memoriam in quo a malo retrahimur ꝛ ī bono cōfortamur et ad virtutum ꝛ gr̄a

rū pfícimus ſcremēta: ī quo pfecto pſícimus ipſius corpali pñtia ſalus ſ toris. ¶ Alia nāqȝ quorū mēoriā agi mus: ſpū mēteqȝ pplectimur: ſed nō ppt hoc realē eorū pñtiā obtinem⁹ In hac vō ſacramētali xpī cōmemo ratione ieſus xpūs ſub alia quidē for ma ī ppria vō ſubſtātia eſt nobiſcū. Aſcenſurus enī in celum dixit apl'is et eorū ſequacib⁹. Ecce ego vobiſcū ſum oībus dieb⁹ vſqȝ ad cōſūmatio nē ſcli: benigna ipſos pmiſſiōe con fortās q̄ remaneret z eſſȝ cū eis etiā pñtia corporali. ¶ O digna z nūq̄ in termittēda memoria in qua mortem noſtrā recolimus mortuā: noſtrūqȝ interitū īteriiſſe: ac lignū viuificū li gno crucis affixū fructū nobis attu liſſe ſalutis. ¶ Hec eſt cōmemoratio glorioſa que fidelīū animos replet gaudio ſalutari: z cū infuſiōe leticie deuotionis lachrymas ſubminiſtrat Exultamus nimirū noſtrā memorā do liberationē: et recolēdo paſſionē dominicā per quā liberati ſum⁹: vix lachrymas cōtinemus. ¶ In hac ita qȝ ſacratiſſima cōmemoratiōe aſſūt nobis ſuauitatis gaudiū ſimul z la chryme qr z ī ea cōgaudemus lachri mātes z lachrymam̄ deuotiōe gaudē tes letas habēdo lachrymas: z letici am lachrymantē nā z cor ingēti gfu ſum gaudio dulces per oculos ſtillat guttas. O diuini amoris īmēſitas di uine pietatis ſuperabūdātia diuine afluentia largitatis / dedit enī nobis dñs oīa que ſubiecit ſub pedib⁹ no ſtris z ſuppniuerſa terre creaturas cōtulit nobis dñi pncipatū. Ex mini ſtris etiā ſpirituū ſupiorū nobilitate et ſublimat hoīs dignitatē. ¶ Admi niſtratorū nāqȝ ſunt oēs in miniſte rīū pp̄ter eos q̄ hereditatē ſalutȝ ca piunt deſtinati z cū tam copioſa fue rit erga nos munificētia: volens ad huc ipē ī nobis ſuā exuberantē cha ritatē pcipua liberalitate mōſtrare ſemetipm nobis exhibuit: z tranſcē dēs oēm plenitudinē largitatis: om nē modū dilectiōis excedēs atribu it ſe in cibū. ¶ O ſingularis z admi randa libertas vbi donator venit in donū: datū eſt idem penit⁹ cū datore q̄ larga z pdiga largitas cū tribuit quis ſeipm. Dedit igr̄ nobis ſe ī pa bulū: vt qr p mortē hō corruerat: z p cibū ipē releuaret ad vitam. cecidit hō p cibū ligni mortiferū: releuat⁹ eſt hō p cibū ligni vitalis. In illo pe pēdit eſca mortis: in iſto pepēdit vi te alimentū. Illius eſus meruit leſio nē iſti⁹ guſtus ītulit ſanitatē / guſtus ſauciauit z guſt⁹ ſanauit vide qr vnde vulnus eſt ortū pdīt z medela et vnde mors ſubīt exīde vita euenit. ¶ De illo ſiqdē guſtu dicit̄ quacūqȝ die comederis morte morierȝ. ¶ De iſto vō legit̄ / ſi q̄s comederit ex hoc pane viuet ī eternū. Hic eſt cibus qui plene reficit / vere nutrit / ſūmeqȝ im pinguat / nō corp⁹ ſed cor / nō carnē ſed animā / non ventrē ſed mētē. Ho mini ergo q̄ ſpūali alimonia indige bat: ſaluator ipē miſericors de nobi liori z potētiori hui⁹ mūdi alimēto p anime refectiōe pia diſpoſitiōe pui dit decēs quoqȝ liberalitas extitit: z cōueniens opatio pietatis: vt verbū dei eternū qd̄ rōnabilis creature cib⁹ eſt z refectio factū caro ſe rationabi li creature carni z corpori hoī vcȝ in edulīū largiret̄: panē enī angelorum manducauit hō: z ideo ſaluator ait. Caro mea vere eſt cib⁹. Hic panis ſu mit̄: ſed vere nō cōſumitur: mandu catur ſed nō tranſmutatur: qr ī edē tem minime transformatur: ſed ſi di gne recipit̄ ſibi recipiēs conformat̄. O excellentiſſimū ſacrm̄. ¶ O adorā dū / venerādū / colēdū / glorificandū / pcipuis magnificādū laudib⁹: dignī pconījs exaltādū: cūctis honorandū ſtudījs deuotis pſequēdum obſequi is z ſinceris mentibus retinendum. ¶ O meōriale nobiliſſimū īītimis cō mēdandū pcordījs: firmit̄ aīo alligā dū: diligent̄ reſeruādū ī cordis vtro z meditatiōe ac celebratiōe ſedula re cēſendū. Hui⁹ meōrialis cōtinuā dei bem⁹ celebrare mēoriā: vt illi⁹ cui⁹ ipȝ fore mēoriale cognoſcimus ſemp memores exiſtamus: quia cui⁹ donū vel munus frequentius aſpicitur hu ius memoria ſtrictius retinetur.

¶ Licet igiť hoc memoꝛiale sacrm̄ ī quotidianis missarū solēnijs frequēter: ꝯuenieñs tñ arbitramur et dignū vt de ipo semel saltē ī āno ad ꝯfūdēdā spālr hereticoꝝ pfidiā ⁊ isaniam mēoꝛia solēnioꝛ ⁊ celebꝛioꝛ habeať. In die nāqꝫ cene dñi quo die xp̄us hoc istituit sacrm̄ vniuersalis eccľia p penitētiū recōciliatione sacri ꝯfectione chꝛismatis adipletiōe mādati circa lotionē pedū ⁊ alijs plurimū occupata plene vacare non pōt celebꝛationi huius maximi sacramenti. ¶ Hoc ēt circa sctōs quos p āni circulū veneramur ipa obseruat eccľa: vt quis ī letanijs ⁊ missis ac alijs ipsoꝝ memoꝛiam sepius renouemus. ¶ Nihilominꝰ tñ ipoꝝ natalicia certis diebꝰ p ānū solēniꝰ recolat. ¶ Festa ppť hoc eisdē diebꝰ specialia celebꝛādo. Et qꝛ ī his festis circa solennitatis debitū aliqd p negligētiā aut rei familiaris occupationē aut alias ex hūana fragilitate omittiť: statuit ipa mr̄ eccľia certā diē ī qua ḡnaliť oīm sctōꝝ cōmemoꝛatio fieret vt ī hac ipoꝛū celebꝛatione cōi qcqd ī ppꝛijs ipoꝝ festiuitatibꝰ omissum existeret solueret. ¶ Potissime igiť exequēdū est erga hoc viuificū sacrm̄ coꝛpoꝛis et sāguis iesu xp̄i q̄ est sctōꝝ oīꝫ gloria ⁊ coꝛona vt festiuitate ac celebꝛitate ꝑfulgeat spāli quatenꝰ ī eo qđ in alijs missarū officijs circa solēnitatē est foꝛsitan ꝑtermissū deuota diligētia suppleať ⁊ fides festiuitate ipa istāte itra se ꝑterita mēoꝛātes id qđ in ipis missarū solēnijs secularibus foꝛsan agēdis iplicitī aut alr̄s ex negligētia vel fragilitate hūana minꝰ plene gesserūt tūc attēte ī hūilitate spūs ⁊ animi puritate restaurēt. Intelleximꝰ aūt olī dū ī minoꝛi essemꝰ officio cōstituti ꝙ fuerat qbusdā catholicꝫ diuinitꝰ reuelatū: festū hmōi ḡnalr ī eccľia celebꝛādū. ¶ Nos itaqꝫ ad coꝛroboꝛationē ⁊ exultationem catholice fidei digne ac rōnabiliter duximꝰ statuēdū vt de tāto sacro ꝑter quotidianā mēoꝛiā quā de ipo facit eccľia: solēnioꝛ ⁊ specialioꝛ ānuatim mēoꝛia celebꝛeť certū ad hoc deſignātes ⁊ describētes diē: vꝫ feriā quītā primā post octauā pēthecostes vt ī ipa quita feria deuote turbe fideliū ppter hoc ad eccľias affectuose cōcurrāt: ⁊ tā clerici ꝙ ppľi gaudētes ī cātica laudū surgāt. Tūc enī oīm coꝛda ⁊ vota oꝛa ⁊ labia hymnos ꝑsoluāt leticie salutarꝫ: tūc psallat fides spes tripudiet: exultet caritas: deuotio plaudat: iubilet choꝛꝰ: puritas iocūdeť: tūc singuli alacri aīo pnaqꝫ volūtate ꝯueniāt sua studia laudabiliť exequēdo tāti festi solēnia celebꝛātes ⁊ vtinā ad xp̄i seruitium sic eiꝰ fideles ardoꝛ istāmet vt p hec et alia pficiētibꝰ ipis meritoꝝ cumulis apud eū q̄ se dedit p eis ī ꝑciū tribuitqꝫ seipis ī pabulū: tādē post huius vite decursū eis se ī pmiū largiať. ¶ Ideoqꝫ vniuersitatē vr̄am monemꝰ ⁊ hoꝛtamur ī dño ⁊ p aplīca scripta ī virtute sctē obediētie districte ꝑcipiēdo mādamꝰ ī remissionē peccaminū iniūgētes quatenꝰ tā excelsū et tā gľiosū festū ꝑdicta qnita feria singulis ānis deuote ac solēniť celebꝛetꝫ ⁊ faciatis studiose p vniuersas eccľias ciuitatū vr̄arū ⁊ diocesū celebꝛari subditos vr̄os in dñica dictā quītā feriā pxie ꝑcedēte salutaribꝰ monitis sollicite p vos ⁊ p alios exhoꝛtātes: vt p verā ⁊ purā cōfessionē elemosinarū largitionē: attētas: ⁊ sedulas/oꝛoes: ⁊ alia deuotōis ⁊ pietatis opa taliť se studeāt ꝑparare: ꝙ huius ꝑciosissimi sacramēti mereāť fieri participes illa die: possintqꝫ ipꝫ suscipere reuerēť: ac eiꝰ virtute augmētū cōseq̄ gr̄aꝝ. ¶ Nos enī xp̄i fideles ad colēdū tm̄ festū ⁊ celebꝛādū donis volētes spūalibꝰ alare/oībus vere penitētibꝰ ⁊ cōfessis q̄ matutinali officio festi eiusdē ī eccľia ī q̄ idē celebꝛabiť iterfuerit cētum. Qui xͦo misse totidē. Qui aūt ī ꝑmis ipius festi vespis iterfuerit silr centū. Qui xͦo ī scđis totidē. Illis xͦo q̄ ꝑme/tertie/⁊ sexte/⁊ none/ac cōpleto rij officijs iterfuerit p qualibꝫ hoꝛarū ipaꝝ quadragita. Illis aūt q̄ p octauas illiꝰ festi matutinalibꝰ vespꝛis misse ac ꝑdictaꝝ hoꝛarū officijs

interfuerit. centũ dies singulis octa barũ dieb⁹ de oipotentis dei m[isericordi]a/ac btõr apl'or Petri et pauli auctoritate cõfisi de iniũctis sibi pñiĩs relaxam⁹

De immunitate eccl'iar. Cle. v. i pci. Uie.

Capl. vnicũ

Quoniã ex cõstitutiõe Bo. pa. viii. pde. nr̃i q̃ incipit Clericis laycos. et ex declaratiõe seu declaratiõib⁹ ex illa postmodũ subsecutis nonnulla scãdala: magna pericula: et icõmoda grauia sũt secuta: et ãpliora seq̃ nisi celeri remedio succurrat: presumitur verisimiliter in futurum.

¶ Nos de cõcilio fr̃m nr̃or constitutionẽ et declarationẽ seu declaratiões pdictas: et q̃cq̃d ex eis secutũ est vel ob eas penit⁹ reuocam⁹ et eas h'riuolum⁹ p infectis. ¶ Uolẽtes et firmiter statuẽtes illud cõtra quoscũq laicos exigẽtes seu extorquẽtes ab ecclesiis ecclesiasticisq psonis tallias seu collectas aut exactiões q̃scũq: et cõtra dãtes ad id faciẽdũ cõsiliũ/auxiliũ vel fauorẽ necnõ et circa pstãdas subuẽtiões laicis ab ecclesiarũ platis ac aliis viris ecclesiasticis: inuiolabiliter obseruari. q̃d sup his a prede. nr̃o i lateran. et gñali cõciliis q̃ nos sub obtestatiõe diuini iudicii pcipim⁹ obseruari districte: salubriter est pmissum.

¶ Incipit liber quart⁹ ¶ De cõsãguinitate et affinitate. Cle. v. i. cõci. Uien.

Capl. vnicũ

Eos q̃ diuino timore postposito in suarũ picvlũ aiarũ: scienter in gradib⁹ cõsanguinitatis vl' affinitatis cõstitutione canõica interdictis: aut cũ monialib⁹ cõtrahere mr̃imonialiter nõ verent. Necnõ religiosos et moniales ac clericos in sacris ordinib⁹ cõstitutos mr̃imonia cõtrahẽtes refrenare metu pene ab hmõi eor temeritatis audacia cupientes. Ipsos excõicatiõis snie ipso facto decernim⁹ subiacere. ¶ Precipientes ecclesiar platis: vt illos q̃s eis cõstiterit taliter cõtraxisse excõicatos publice tãdiu nũcient seu a suis subditis faciãt nũciari: donec suũ humilit' recognoscẽtes errorẽ separent ab inuicẽ: et absolutiõis obtinere bñficiũ mereant. ¶ Per pdicta quoq in talib⁹ q̃ sic cõtrahẽtib⁹ alias penas impõũt: i nullo volumus derogari.

¶ Incipit liber quintus.

¶ De magistris et ne aliq̃d exigat p licẽtia docẽdi. Clemẽs. v. i cõci. Uien. Cap. i.

Inter sollicitudines nr̃is humeris icũbẽtes ppetui curare volum⁹ vt errãtes i viã veritatis inducere: ipsosq lucrifacere deo: sua nobis cooperãte gr̃a valeam⁹: hoc est qd̃ profecto desiderãter exq̃rimus: ad id nr̃e mẽtis sedulo destinam⁹ affectum: ac circa illud diligẽti studio vel studiosa diligẽtia vigilam⁹. ¶ Nõ ãbigim⁹ aũt qui ad hmõi nr̃m desiderium assequẽdũ diuinor eloquior sit expositio cõgrua ipsorũq fidelis pdicatio admodũ oportuna. Sed nec ignoram⁹ q̃n et hec pmiscant inaniter vacua redire: si auribus linguã loquẽtis ignorãtiũ pferant. Ideoq illius cui⁹ vicẽ i terris lz immeriti gerimus imitãtes exẽpliũ q̃ ituros p vniuersũ mundũ ad euãgelizãdũ aplos omni linguar genere fore voluit eruditos viris catholicis noticiã linguarũ habẽtib⁹ quib⁹ vtuntur infideles pcipue abũdare sãctã affectam⁹ ecclesiam q̃ infideles ipsos sciãt et valeãt sacris institutis instruere xp̃icolarũq collegio p doctrinã xp̃iane fidei ac susceptionem sacri baptismatis aggregare.

¶ Ut igit' peritia linguarũ hmõi possit habilit' p instructiõis efficaciã obtineri. ¶ Hoc sacro approbãte concilio: scholas in subscriptarũ linguarũ generib⁹ vbicũq romanã curiã residere cõtigerit: necnõ in parisieñ. et oxonieñ. bono. et salamantino studiis puidim⁹ erigẽdas. Statuẽtes vt i q̃libet locor teneant viri catholici sufficiẽtẽ hñtes hebraice/arabice et caldee/ linguarũ noticiã duo vez vniuscuiusq ligue piti q̃ scholas regant inibi: et libros de liguis ipsis i latinũ

fideliter transferētes alios linguas ipas sollicite doceāt: earūq peritiā studiosa i illos istructiōe trāsfūdāt ut istructi r edocti sufficiēter in linguis hmōi fructū separatū possint deo auctore pducere: fidē ppagaturi salubriter i ipsos populos infideles. Quib⁹ equidē i romana curia legentib⁹ p se.apo. i studiis vero parisien. p regem francie: i oxoñ. anglie. scotie/hybernie/valie/in bonoñ. p italie: in salamātino p hyspanie plates monasteria: capitula: puēt⁹ collegia exēpta r non exēpta: r ecclarum rectores i stipēdiis ppetentib⁹ r sūptibus volum⁹ puideri/cōtributionis onere singulis iuxta facultatē et exigentiā iponēdo. pui legiis r exēptionib⁹ qbuscūq ptrariis nequaq obstantib⁹ qbus tñ nolum⁹ quo ad alia preiudiciū generari. ¶ Idem.

cap. ii Cum sit nimis absurdum: vt qs cū vanitate r iperitia ad honorē ascēdat peritie ifarū: nō sine turbatione miramur illū apud scholasticos inualuisse abusum: q plerique eoꝝ q i quauis scientia ad doctorat⁹ vel magisteriū assumunt honorē cū sua solēniter pncipia faciūt: aut sui recipiūt isignia doctorat⁹: circa cibos vestes r alia sic i expensis excedunt q r ipsi trāseunte expensarum hmōi vanitate vacui plerūq remaneant r grauati. Et ceteri q vel nolūt vel nequeūt similes expensas subire hac occasione frequēter a receptiōe honoris hmōi retrahunt. ¶ Uolētes igr̄ de oportuno sup his remedio puidere: illis ad quos vbilibet pertinet honorē tribuere mēoratū districte precipimus: vt quoscūq ab eis de cetero dictū recipiētes honorem iuramēto prius astringant: ne vltra tria milia turoñ. argenteoꝝ i solēnitate circa hmōi doctoratū aut magisteriū quolibet adhibenda expēdāt. Ipsosq nihilominus nisi forsan notabilis cōditionis extiterit vt infra summā predictā hmōi moderent expēse efficaciter exhortātes: ac ū hoc illoꝝ cōgruere statuiderit iuramētum exigētes ab eis q certos infra summā ḡ pfatā taxandos ab ipsis expensarum terminos non excedant.
¶ Si qs aūt pontificali etiā dignitate pfulgens nō recepto pri⁹ iuramento pfato honorē cuiq tribuerit supradictū: a collatione magisterii seu doctorat⁹ cuiuslib; p sex mēses sequētes eoipso nouerit se suspēsum.

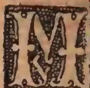
¶ De iudeis r sarracenis.

¶ Clemens. v. in concilio Uieñ. Cxm. vnicū

Cedit qdē i offensam diuini nominis r opprobriū fidei xp̄iane q in qbusdā mundi partib⁹ pncipibus xp̄ianis subiectis i qbus iterdū seorsum: iterdū vero pmixti cū xp̄ianis habitāt sarraceni: sacerdotes eorū zabazala vulgariter nūcupati: in templis seu mesqtis suis ad q iidem sarraceni pueniunt vt ibidē adorent perfidū machometū dieb⁹ singulis certis horis: i loco aliquo eminenti eiusdē machometi nomē xp̄ianis et sarracenis audiētibus alta voce inuocāt r extollūt ac ibidē verba qdā i illius honorem publice pfitentur. ¶ Ad locū insup vbi olī qdā sepult⁹ extitit sarracenus quē vt sanctū sarraceni alii venerāt r colant magna sarracenoꝝ earundē partiū: r ēt aliarū pfluit publice multitudo: ex qb⁹ nostre fidei non modicū detrahit r graue i cordib⁹ fideliū scandalū generat. ¶ Cū aūt hec in diuine maiestatis displicentia nō sint vllatenus tolerāda: sacro approbante cōcilio ipsa i terris xp̄ianoꝝ district⁹ fieri deinceps ihibemus. Uniuersis r singulis pncipib⁹ catholicis: sub quoꝝ dn̄io dicti sarraceni morant r fiunt pdicta sub obtestatione diuini iudicii obnoxius iniūgētes: quaten⁹ ipi tanq viri catholici r xp̄iane fidei seduli zelatores opprobriū qd tā ipsis q ceteris christicolis p premissa ingerit: debita pſideratione pēsantes ipm: vt proīde eterne beatudis pmiū assequant: de terris suis oīno auferant: r a suis subditis auferri pcurēt inhibēdo expsse ne pfata inuocatio seu professio nois ipsius sacrilegi machometi publice: aut pegrinatio pflibata ab aliquo i coꝝ existēte dos

minio audeat attētari deceꝑo: vꝉ quo modolibꝫ sustineri. ¶ Ut iꝓo q̄ secꝰ p̄s sūpserit: taliꝫ ob diuinā reuerētiā castigent ab ip̄is: ꝙ aliȷ̄ eoꝝ exēplo perterriti a p̄sūptione simili arceantur.

Cap.i. ¶ De hereticis. Cle.v.i. consi. Uien.

Ultoꝝ q̄rela sedis ap̄lice pulsauit auditū. ꝙ nōnulli iq̄sitores p sedē eādē ꝯtra prauitatē hereticā deputati: metas sibi traditas extēdētes: sic interdū excedūt sue ꝑtātis officiū: vt qđ in augmētū fidei p circūspectā eiusdē sedis vigilātiā salubriꝫ est ꝓuisū dū sub pietatis specie grauāꝫ inoxiū cedat i fideliū detrimentū. ¶ Propꝫ qđ ad dei gl'iam ꝛ augmētū eiusdem fidei: vt negociū inq̄sitiōis hmōi eo ꝓsperetꝫ felicius: quo deīceps eiusdē laboris idago solēnius diligētiꝰ: et cautius p̄geꝫ: ip̄sā tā p diocesanos ep̄os q̄ p iq̄sitores a sede ap̄lica deputatos: oī carnali amore/odio/vꝉ timore: ac cuiuslibꝫ cōmodi t̄palis affectiōe semotis: decernimꝰ exerceri. ¶ Sic ꝙ q̄libꝫ de p̄dictis sine alio citare possit ꝛ arrestare: siue capere ac tute custodire mācipare: ponēdo ēt in cōpedibꝰ vꝉ manicis ferreis si eis visū fuerit faciēdū: sup quo ip̄iꝰ conscientiā oneramꝰ: necnō inq̄rere cōtra illos de q̄bꝰ ꝓ hmōi negocijs b̄ꝫ deū et iusticiā viderit expedire. Durū tū tradē carceri siue arcto: q̄ magis ad penā q̄ ad custodiā videaꝫ vꝉ tormētis exponere illos: aut ad sentētiā ꝓcedere cōtra eos ep̄s sine inq̄sitore aut iq̄sitor sine ep̄o / diocesano/ aut eiꝰ officiali: vel ep̄ali sede. va. capituli sup hoc delegato. si sui adinicē copiā habere valeāt īfra octo dierū spaciū postq̄ se inicē req̄sierit nō valebit. ¶ Et si secꝰ p̄sūptū fuerit: nullū sit ꝛ irritū ip̄o iure. ¶ Uerū si episcopus vel eius capituli sede vacante delegatus cum inquisitore. aut inquisitor cū altero eorundem propꝫ premissa nequeat aut nolit personaliter conuenire possit episcopus vel eius seu capituli sede vacan. delegatus inquisitori. et inquisitore episcopo vel eiꝰ delegato seu sede vacante illi q̄ ad hoc p cap̄m fuerit deputatꝰ sup illis cōmittere vices suas vel suū significare p litteras cōsiliū ꝛ cōsensum. ¶ Sane q: circa custodiā carcerum hereticaliū q̄ muri in quibusdā ptibꝰ vulgariꝫ nūcupāꝫ mltas fraudes audiuī itelleximꝰ ꝑpetratas. Nos volētes sup hoc ꝓuidere statuimus vt quilibet talis carcer vel murꝰ quē de cetero ep̄o ꝛ inquisitori predictis volumꝰ fore cōmunē: duos custodes habeat p̄ncipales discretos: idustrios ꝛ fideles: vnū quē volet ep̄s et ꝓuidebit eidē: aliū de q̄ voluerit inq̄sitor cui etiā ꝓuidebit ꝛ quilibet predictoꝝ custodū sub se aliū bonū ꝛ fidū poterit habere ministrū. In quolibꝫ etiā cōclaui eiusdē carceris siue muri erunt due claues diuerse: q̄rū vnā vnus: aliā aliꝰ tenebit predictoꝝ custodū: ꝛ eā cū officio ministrādi que incarceratis fuerint ministrāda: suo poterit committere vel sub delegare ministro. ¶ Porro corā ep̄o vel capitulo sede vacāte ꝛ inquisitore p̄dictis vel substitutis ab eis custodes supradicti añq̄ suū officiū exequātur: iurabūt ad s̄ctā dei euāgelia corporaliter a se tacta ꝙ i custodia muratoꝝ ꝛ alioꝝ ꝓ crimie supradicto sua i custodia positoꝝ ꝛ ponēdoꝝ oēm diligētiā ꝛ sollicitudinē quā poteꝫ fidelit adhibebūt. Et ꝙ alicui icarcerato nihil vnꝰ in secreto loqueꝫ: quin hoc audiat alter custos. Et ꝙ ꝓuisionem quā incarcerati recipiūt ex ordinatione cōmuni: vt illud qđ a parētibꝰ ꝛ amicis vel alijs p̄sonis fidelibꝰ offereꝫ eisdē nisi ep̄i ꝛ inquisitores vel suoꝝ cōmissarioꝝ ordinatio refragetur ip̄is fideliter ꝛ absq̄ diminutiōe aliqua ministrabūt nec i his fraudē aliquā adhibebūt. Et idē iuramētū ꝛ corā eisdē personis ministri custodū ꝑ quos suū exerceant officiū exhibebūt. Et q: sepe cōtingit ep̄os ꝓprios habere carceres sibi ꝛ dictis inq̄sitoribus non cōmunes: volumꝰ ꝛ districte precipimꝰ vt custodes ad icarceratorū ꝓ dicto crimie custodiā per episcopos vel sede vacāte per capitu

lum deputandi. et eoꝝ ministri coram dictis inq̄sitorib⁹ vel substitutis ab eis p̄stēt siꝫe iuramētū. Notariū q̄ꝫ inq̄sitiōis corā ep̄o ꝛ iq̄sitore vł sub stitut⁊ ab eis iurabūt suū offm̄ fide liter exercere Et idē fiet de aliis p̄so nis necessariis ad p̄dictū offm̄ exe quendū. ¶ Uerū q̄ nimis est graue ad extermiatonē prauitatis p̄dicte nō agere qđ ipsius ꝯtagiosa enormi tas agendū req̄rit: graue q̄ꝫ ꝛ dāna tione dignissimū maliciose insonti bus eādē iponere prauitatē ep̄o ꝛ in q̄sitori p̄dictis ac aliis ad dicti exe cutionē officii substituendis ab eis in virtute scīe obedītie ꝛ sub inter minatiōe maledictionis eterne p̄cipi mus: vt sic discerete ac prōpte cōtra suspectos vel diffamatos de hmōi prauitate procedāt: ꝙ maliciose aut fraudulēter tātā labē seu ꝙ ipos in executione officii iq̄sitionis ipediat falso alicui nō iponāt. ꝙ si odii grā vel amoris lucri aut cōmodi tp̄alis obtētu ꝯtra iusticiā ꝛ cōsciētiā suā omiserit contra quēq̄ ꝓcedere vbi fuerit ꝓcedēdū sup hmōi prauitate aut obtētu eodē prauitatē ipsam vel ipedimentū officii sui alicui iponen do eū sup hoc p̄sumpserint quoquō vexare p̄ter alias penas ꝓ qualitate culpe iponēdas eisdē ep̄s aut superior suspensionis ab officio ꝑ triennium alii vero excōicationis s̄niās eo ip̄o incurrāt. A qua q̄dem excōicatiōis s̄nia q̄ eandē incurrerit: nisi ꝑ roma nū pōtificē nequeāt: p̄terq̄ i mortis articulo: et tūc satisfactione p̄missa absolutionis bn̄ficiū obtinere nullo in hac parte p̄uilegio suffragante.

¶ Alia sane que circa p̄missum iqui sitionis officiū a nostris sunt prede cessoribus istituta quatenus presen ti decreto non obuient sacri ap̄probatione cōcilii laborata in sua volu mus firmitate manere. ¶ Idē i eod

Nolētes splēdorē solitū nego cii fidei ꝑ actus idiscretos ꝛ i probos quorūuis inq̄sitoꝝ heretice prauitatis/quasi tenebrosi fumi cali gine obfuscari: hoc sacro cōcilio ap probante statuim⁹ nullis extūc nisi cap. ii qui quadragesimum etatis annum attigerint officiū inq̄sitionis p̄dicte cōmitti inq̄sitoribus. Et tā ipsoꝝ q̄ ep̄oꝝ seu capituloꝝ sede vacante su pra hoc deputatis cōmissariis quī buscūq̄ districti⁹ iniungētes: ne pre textu officii inq̄sitionis q̄buslibet mo dis illicitis ab aliq̄b⁹ pecuniā extor queant Nec scienter attētēt ecclīa rū bona ob clericorū delictū p̄dicti occasiōe officii fisco etiā ecclīe ap̄s plicare. Qđ si sec⁹ i his vel eorū al tero fecerit excōicatiōis sentētie es os subiacere decernim⁹ ipso facto. A qua nō possint absolui p̄terq̄ in mortis articulo donec illis a q̄b⁹ ex torserint plene satisfecerint de pecu nia sic extorta. Nullis p̄uilegiis: pa ctis aut remissiōib⁹ sup hoc valitu ris. ¶ Notarii vero ꝛ officiales dis cti officii: necnō fratres ꝛ socii inq̄ sitorū ꝛ cōmissarioꝝ ipsoꝝ q̄ dictos iq̄sitores aut commissarios secrete nouerint talia cōmisisse si indigna tionem dei ꝛ apostolice sedis vitare voluerit offensam ipos grauiter ar guere ꝛ corrigere studeāt in secreto ꝙ taliter ea sciuerit vt ea ꝓbare va leant si sit opus hec p̄latis inq̄sitoꝝ et cōmissarioꝝ eorūdē ad quos id ꝑ tinebit nunciare sollicite debeant. Quīquidē p̄lati inq̄sitores cōmissa rios p̄dictos reos inde repertos ab officiis amouere ꝛ amotos al's puni re debite seu corrigere teneāt. Pre latis aūt inq̄sitoꝝ id negligētibus: p̄missa oīa nūciari ꝑ p̄dictos locoꝝ ordinarios volum⁹: q̄bus vt ea i apo stolice sedis noticiā p̄ferant: i virtu te sancte obedītie districte precipi mus ꝛ mādamus. ¶ Porro inq̄sito ribus ipsis districtius ihibem⁹: vt nec abutant quō lib; cōcessione por tationis armoꝝ: nec officiales nisi si bi necessarios habeāt talesq̄ꝫ qui se conferāt ad sua cū inq̄sitorib⁹ ipsis officia exequenda. ¶ Idem i eodem ca. iii.

Ad nostrū q̄ desideranter i vo tis gerim⁹ vt fides catholica nr̄is prosperet̄ tp̄ibus: ꝛ prauitas he retica de finibus fideliū extirpet̄ nō sine displicētia grādi ꝑuenit auditū

q secta quedā abominabilis quorū dam hoīm malignoꝝ q̄ begnardi et quarundā infideliū mulierū que beguine vulgarit appellant in regno alemanie: pcurāte satore malorum operū dānabilit insurrexit tenens z asserēs ī doctrina sua sacrilega z puersa infertius designatos errores. Primo vcʒ q hō in vita pn̄ti tantū z talē pfectionis gradū pōt acq̄rere q reddet penitus ipeccabilis. z amplius ī grā pficere nō valebit. nā vt dicūt: si q̄s semp posset pficere posset aliq̄s xp̄o pfectior inueniri. Scd̄o q ieiunare nō oportʒ hoīem nec orare postq̄ gradū perfectionis hm̄ōi fuerit assecut⁹: q: tūc sensualitas est ita pfecte spiritui z rōni subiecta q hō pōt libere corpori ↄcedere q̄cq̄d placet. Tertio q illi q̄ sunt in p̄dicto gradu pfectionis z spū libertatꝫ nō sunt hūane subiecti obedientie nec ad aliqua p̄cepta eccl'ie obligant q: vt asserunt: vbi spūs dn̄i ibi libertas. Quarto q hō pōt ita finalē btitudinē: scd̄m oēm gradū pfectionis in pn̄ti asseq̄: sicut eā in vita obtinebit btā. Quinto q q̄libet itellectualis natura in seipsa naturalit ē btā: q q̄ aīa non īdiget lumīe glie ipsam eleuāte ad deū vidēdū z eo btē fruēdum. Sexto q se ī actibus exercere virtutū est hoīs ipfecti z pfecta aīa licentiat a se virtutes. Septimo q mulieris osculum cū ad hoc natura nō iclinet: est mortale peccatū. Act⁹ aūt carnalis cū ad hoc natura inclinet peccatū nō est maxie cū tentat. Octauo q in eleuatione corpis iesu xp̄i nō debēt assurgere: nec eidē reuerentiā exhibere: asserētes q esset ipfectionis eisdē si a puritate z altitudine sue cōtēplationis tm̄ descenderēt q circa ministeriū seu sacrm̄ eucharistie aut circa passionē hūanitatꝫ xp̄i aliqua cogitarēt. Nonulla etiā alia sub simulata quadā sctitātis specie dicūt: z faciūt/z ↄmittūt q̄ oculos diuine maiestatis offendūt et graue ī se cōtinent pīculū aīarū.

¶Cū aūt ex debito commissi nobis officij hm̄ōi sectā detestabilē: z presmissos ipsius execrādos errores ne ppagent vlteri⁹: z p eos corda fideliū dānabiliter corrūpant: extirpare ab eccl'ia catholica necessario habeamus. Nos sacro approbāte cōcilio sectā ipsam cū p̄missis errorib⁹ dānam⁹ z reprobamus oīno: inhibētes districti⁹: ne q̄s ipsos de cetero teneat: approbet/vel defendat. Eos aūt q̄ secus egerit aiadnersione canonica decernim⁹ puniēdos. ¶Porro diocesani z illarū partiū inq̄sitores heretice prauitatis in q̄b⁹ beguardi z beguine hm̄ōi cōmorant suū offm̄ circa eos diligēter exerceant inq̄rētes de vita z cōuersatione iporū: qualiter de sētiāt de articulis fidei z eccl'ie sacramētis. In illos ꝓo q̄s culpabiles repererit: nisi abiuratis spōte p̄dictis errorib⁹ penitearint z satisfactionē exhibuerit ↄpetentem: debitā exerceant vltionem.

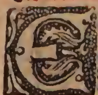
Capi. vnicū

¶De homicidio volūtario vel casuali. ¶Clemēs. v. in cōcilio Uieñ.

Si furiosus aut ifans seu dormiēs hoīem mutilet/vel occidat/nullam ex hoc irregularitatem incurrit. ¶Etidē de illo cēsemus q̄ mortē aliter vitare non valens suū occidit vel mutilat inuasorem.

¶De vsuris. Cle. v. ī conci. Uieñ.

Capm vnicū

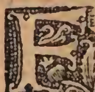

Ex graui ad nos insinuatione puenit q quorundam cōitates locoꝝ in offensā dei z primi: ac ↄtra iura diuina parit ethūana vsurariam approbātes quodāmō prauitatē p statuta sua iuramēto q̄nq̄ firmata vsuras exigi z solui nedū cōcedūt: sed ad soluēdas eas debitores scient cōpellūt ac iuxta ipsoꝝ cōtinētiā statutoꝝ grauia iponēdo plerūq̄ vsuras petentib⁹ onera: aliīsq̄ vtendo sup his diuersis colorib⁹ z fraudib⁹ exq̄sitis repetitionē ipediunt earūdē. ¶Nos igr̄ pnīciosis his ausib⁹ obuiare volētes sacro approbāte concilio statuimus vt q̄cūq̄ cōitatū ipsarū ptātes capitanei rectores cōsules/iudices/ↄsiliarij/aut alij quiuis officiales statuta hm̄ōi de cetero

facere: scribere vel dictare: aut q sol
uātur vsure vel q solute cū repetūt
nō restituant plene ac libere iciēt
iudicare p̄sumpserit: snīam excōica
tionis incurrāt. Eandē etiā snīam in
cursuri: nisi statuta hmōi hactenus
edita de libris cōmunitatū ipsarū si
sup hoc ptātē habuerit infra tres mē
ses deleuerint. aut si ipsa statuta si
ue ɔsuetudines effectū eoꝝ habētes
quoquomodo p̄sumpserit obseruare.
¶ Ceterū qꝛ feneratores sic vt pluri
mū ɔtractꝰ vsurarios occulte ineūt
et dolose q vix ɔuinci pōt de vsura
ria prauitate ad exhibendū cū de vsu
ris agetur suarū codices rōnū cēsura
ipos decernimꝰ ecclisiastica ɔpellen
dos. ¶ Sane si qs in illū errorē inci
derit vt ptinacit affirmare p̄sumat
exercere vsuras nō eē peccatū: decer
nimus eū velut hereticū puniendū
locoꝝ nihilominꝰ ordinariis ꝛ here
tice prauitatis inq̄sitoribus districtiꝰ
iniungētes: vt cōtra eos quos de er
rore hmōi diffamatos vel suspectos
de heresi procedere non omittant.

¶ De excessibus prelatorum.

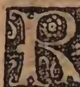
Cap. i. ¶ Clemens. v. in concilio Vienn.

Requēs ꝛ assidua nos
quoꝝdā religiosoꝝ q̄
rela circūstrepit q ple
risq3 exēpti ꝛ eoꝝ superiores
ac ceteri ecclisiarū plati
ipoꝝ religiosoꝝ quietē
iniuste i subsequētibꝰ multiplicit in
quietāt. ¶ Quidā ei exēptos capiunt
ꝛ incarcerant i casibus nō cōcessis a
iure. ¶ Quidā p grauiū intermissio
nē generū ipediūt ne debētes exem
ptis decimas seu redditus illos sol
uant eisdē. ¶ Ne ve aliq̄ missas eoꝝ
audiāt. ¶ Molētes i molēdinis ꝛ co
quētes i furnis eoꝝ. Seruiētes q̄q3
et vassalos ꝛ domesticos eorūdē vel
alios qualitercūq3 ɔ̄hentes ꝛ parti
cipātes cū ipsis suspēdūt iterdicūt
ꝛ excōicāt absq3 cā rōnabili p libi
to volūtatis Bona illoꝝ iterdū ni
hilominꝰ illicite occupātes. ¶ Et ap
pellationibꝰ q̄s p̄dicti exēpti ob pre
dicta vel alia grauamina rōnabiliter
iterponūt q̄n q3 minime deferētes ap
pellatos occasiōe appellationū hmōi
interdū capiūt ꝛ aut capi faciūt ꝛ car
ceri mācipari. ¶ Quidā p̄terea capel
lanos i ecclesiis pleno iure spectāti
bus ad eosdē lz nulla cā subsit legi
tima celebrare nō sinunt: nec ministra
re parrochianis ecclisiastica sacra.
¶ Nōnulli etiā idebite abbates mo
nachos ꝛ cōuersos exēptos necnon
ꝛ clericos ipis pleno iure subiectos
si eis nō pareāt i his etiā i q̄bus nō
tenent eisdē incōsulta facilitate sus
pendūt: excōicātes capiūt ꝛ incar
cerāt ac loca ꝛ ecclias iterdicūt ip
soꝝ. ¶ In exigēdo insuper ab ipsis
exemptis ipsoꝝq3 subditis subsidia
charitatis excedūt nimiū cōtra eos
¶ Et isolitas ꝛ idebitas ipsis cōtra
iura exactiones iponunt. ¶ Nouos
cēsus ꝛ idebita onera parrochialibꝰ
iponūt ecclesiis in q̄bus exēpti ius
obtinēt p̄sonatꝰ. ¶ Processus iuste
factos seu snīas iuste latas a delega
tis se. apo. vel cōseruatoribꝰ p exēpti
publicari seu executioni mandari a
suis subditis nō pmittūt. ¶ Tabellio
nibꝰ publicis ihibent ne instra cōfi
ciant. Et iudicibꝰ ne iusticiā faciāt
¶ Ac iurisptis ne ɔsiliū vel auxiliū
p̄beāt i causis seu negociis eorūdē.
¶ P̄ntatos p exemptos ad ordines
vel bn̄ficia quoꝝ p̄ntatio ad eos ptī
net nolunt admittere: nisi p̄ntantes
ponāt obedientiā i salutatione ltraꝝ
quas p hmōi p̄sentatiōe trāsmittūt
¶ Ecclesiis quoq3 vacātibꝰ i q̄bus
monasteria ius obtinent p̄sonatus:
repulsis p̄sonis idoneis p̄ntatis ad
eas p̄sonas istituūt ihabiles ꝛ indi
gnas. ¶ Quidā etiā ecclias curam
aiarū habētes ad mēsam abbatum
spectātes quarū fructꝰ q̄n clericis
secularibꝰ tradūt seu ɔcedūt ad fir
mā clericis ipis decedētibꝰ: fructꝰ cō
ferūt clericis q̄ꝗ ipē ppter hoc ec
clesie i p̄ntate nō vacēt. ¶ Nōnulli
quoq3 i ecclesiis mōachoꝝ iura ip
soꝝ iniuste sibi appropriāt. ꝛ de ipoꝝ
redditibꝰ vt volūt ordināt. ita q re
ctoribꝰ eaꝝ nō remanet vñ valeant
sustētari. ¶ Quidā cū armis et ere
cto vexillo molēdina et alia bona cō

tra iusticiā destruūt exēptor: q etiā tanto tēpore possederūt q de cōtrario memoria nō existit. ¶ Mittuntq freqnter ad monasteria suor ciuitatū et diocesum suos consanguineos et nepotes et iterdū alalis sua cū custodibus vt eis de bonis mōasterior debeat puideri. ¶ Abbates itaq et priores monasterior frequēter cōpellūt vt suis cōsanguineis et nepotibus monasterior suor seu priorat possessiones pcedant ipperpetuū vel ad tps: quas qdē concessiones vel pensiones nos nullas esse volumus ipso iure. ¶ Eosdē quoq abbates et priores qnq cōpellūt ad pñtandū sibi ad ecclias vacātes in qbus ius obtinēt pronatus et ad monachandū interdū suos familiares consanguineos vl nepotes ¶ Freqūēter etiā pmittūt et tacite cōsentiūt q in suo dñio tpali pmittentes vassalos et ipsor tpales officiales monasterior bona mobilia et immobilia p violentiā occupent in casibus nō pmissis a iure et alie varie iniurie psonis ecclesiasticis et monasteriorū hoībus irrogent. ¶ Preterea iterdū iniuste abbates priores ac alios bñficiatos bñficijs suis puant vt sic fructus beneficior illor pcipere valeant pro anno ptextu puilegij qd asserunt se habere: q vsq ad certū tps fructus bñficior vacātū possint pcipere primi anni. ¶ Quibus nō cōtenti equos boues: thesaurū et alia bona monasterior et beneficior vacantiū illicite occupāt: q essent futuris successoribus reseruāda. ¶ Quidā militibus et alijs potentibus digni tatū suarū redditus et puētus vēdūt ad tps vt p ipsos exēpti vicini fortius opprimant. ¶ Nōnulli etiā indebite monasteria dirimūt. ¶ Alij domos et hospitalia et alia bona monasteriorū mobilia et imobilia frequēter occupant et detinent occupata. ¶ Plures quoq sine cā iusta ipediūt ne exempti loca sua valeant reparare. ¶ Quidā statuta faciunt p q deroga tur puilegijs exēptor. ¶ Et gñalit qz plures plati religiosis pferri exēptis et puilegiat in psonis et rebus suis ac iuribus spūalibus et tpalibus graues inferūt cōtra iusticiā et eor puilegia iniurias et iacturas ¶ Verū qz vita est regulariū et seculariū platorum et subditor exēptor et nō exēptorū vnius eccliē: extra quā nullus oīno saluatur: quor oīm vnus est dñs: vna fides: et vnū baptisma: decet vt oēs q eiusdē sunt corporis vnius etiā sint volūtatis: et sicut fres adinuicē vinculo charitatis sint astricti. Decet igit vt et plati et alij tā exēpti q non exēpti suis iuribus sint ptenti et alter in alterius iniuriā nō psiliat seu iacturā. Uniuersis itaq platis ecclesiarum pñtis sanctionis edicto districte pcipiendo mādamus qten ipi a pdictis grauaminibus oīno cessantes et cessare suos subditos facientes viros religiosos puilegiatos et nō exemptos: mēdicātes charitatiue tractent et foueāt: et sua iura et puilegia inuiolabiliter eis seruēt ¶ Et qm plus solet timeri qd spāliter q qd gñaliter inhibet eisdē platis districtissime inhibemus vt abbates priores et alios religiosos ne ad sua gñalia et puincialia vadant capitula ipedire quomodolibet non presumant.

¶ De puilegijs et excessibus platorum
Clemens.v.in concilio Vien.

Religiosi q clerici aut laicis sacrm vnctiōis extreme vl eucharistie ministrare mrimoniave solēnizare: nō hita sup his parrochialis pbri licētia spāli aut q excōmunicatos a canone pterq in casibus a iure expssis vel p puilegia se.apo.cōcessis eisdē vel sentētijs p statuta puincialia aut synodalis pmulgatis: seu vt verbis eor vtamur: a pena et culpa absoluere quēquā psumpserint: excōicationis icurrant sniam ipso facto p sedem apostolicā dūtaxat absoluendi quos etiā locor ordinarij: postq de hoc eis constiterit excōmunicatos faciāt publice nūciari: donec de absolutiōe ipsor eis fuerit facta fides nullo religiosis eisdē su p hoc exemptionis vel alio puilegio suffragāte Capitulum primū

¶ Quibus etiā in virtute sancte obedientie ꝛ sub interminatione maledictionis eterne districtiꝰ inhibemus: ne i sermonibꝰ suis ecclesiarū prelatis detrahāt. Aut etiā retrahāt laicos ab ecclesiarū suarū frequētia vel assensu. Seu indulgentias pnūcient indiscretas. Ne ve: cū cōfectionibꝰ testamentorū intererūt: a restitutionibus debitis aut legatis matricibꝰ ecclesijs faciēdis retrahāt testatores. Nec legata vel debita: aut male ablata incerta sibi aut alijs singularibꝰ sui ordinis fratribꝰ vel cōuētibꝰ in aliorū p̄iudiciū fieri seu erogari pcurēt. Nec etiā in casibꝰ sedis apo. aut locorū ordinarijs reseruatꝫ quēq̄ absoluere. Aut personas ecclesiasticas p̄sertim corā iudicibꝰ delegatis a nobis suā contra eos iustitiā pseq̄ntes vexare indebite: aut ad loca plura ꝛ p̄sertim multū remota cōuenire p̄sumant. Si vero premissa vel aliqđ de p̄missis attentare p̄sumpserit: per duos mēses subiaceāt penis illis que secūdū eorū regulā vel statuta p grauibꝰ criminibꝰ seu culpis eis cōsueuerunt imponi. Sup quibꝰ absq̄ manifesta necessitate cum eis nō valeat dispensari. Ceterū prelati eorū nisi de his q̄ occasione p̄missorū excessū ad eos quoquomō puenerint ecclesijs aut psonis ecclasticis dānificatꝫ vel lesis satisfactionē plenariā exhibuerit infra mēsem postq̄ sup hoc fuerint requisiti: suspēsiōis sentētiā vsq̄ ad satisfactionē debitā eoipso incurrāt nō obstātibꝰ premissis statutꝫ/aut q̄buslibꝫ puilegijs cuiuscūq̄ tenoris existāt. ¶ Sane religiosis illis q̄bꝰ est ab apo. sede pcessum: vt familiaribꝰ suis domesticis aut pauperibꝰ in hospitalibꝰ suis degentibꝰ sacramēta possit ecclastica ministrare: nullū ex p̄missis volumꝰ quo ad hoc preiudicium generari.

m.ñ. ¶ Idem in eodem.

Archiepo p quęuis loca exempta siue puincie faciēti trāsitū aut ad ea forsan declināti vt crucem ante se libere portare faciat bñdicat pplo: diuina officia puatim vel publice ibidē audiat: ꝛ ea etiā in pōtificalibꝰ celebret: et faciat i sua p̄sentia sine pōtificalibꝰ celebrari: q̄uis puilegio cōtrario nō obstāte: sacro approbāte cōsilio p̄sentis cōstitutiōis serie ducimꝰ pcedēdū. ¶ Simili mō cōcedimꝰ epo vt in locis eisdem sue diocesis possit pplo bñdicere: audire diuina officia ꝛ ea etiā celebrare: et in sua presentia facere celebrari.

¶ Sic tamen q̄ pretextu cōcessiōis hmōi in locis ipsis exēptis vel circa hoc priuilegiatis: nullā aliā iurisdictionē idē archiepus vel epus exerceat: nec psonis exēptis vel priuilegiatis molestiā inferat vel grauamē nullūq̄ exēptionivel priuilegijs eorūdem aliud p̄iudiciū generet: nec ipse archiepo vel epo ius aliud quomodolibet acquiratur. ¶ De penis.

Clemens. v. in cōcilio viēn.

Si quis suadēte diabolo in hoc sacrilegij genꝰ proruperit: q̄ quēuis pōtificem iniuriose vel ipse percusserit: aut ceperit: seu banniuerit: vel hec mādauerit fieri aut fctā ab alijs rata habuerit vel socius in his fuerit faciētis: aut cōsiliū in his dederit: aut fauorē seu sciēter defensauerit eūdē: in illis casibꝰ de p̄dictis in quibꝰ excōicationē per iā editos canones nō subiret: sit huiꝰ nr̄e ꝯstitutionis auctoritate: nō obstāte q̄cūq̄ consuetudine: quā reputamꝰ approbāte sacro ꝯsilio potius corruptelā anathematꝫ mucrone percussus: a quo nequeat nisi per summū pōtificē: p̄terq̄ in articulo mortis absolui. Cap. j.

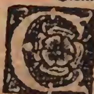
¶ A feudis insup locatiōibꝰ officijs et bñficijs spūalibꝰ siue tēporalibꝰ q̄ ab eccl'ia/cui ille offensus preest epus obtinet: cadat hoc ipso: ac ad eandē ecclesiā libere reuertāt. Ipsius filij per masculinā descēdētes lineā vsq̄ ad gñationē secūdā: omni spe dispēsatiōis adēpta: reddāt ipso facto inhabiles ad ecclesiastica bñficia in ciuitate ꝛ diocesi in q̄bꝰ idē epus presidet obtinēda. ¶ Terra q̄ꝫ ipsiꝰ dū tñ vltra vnā dioc. nō ptineat: vsq̄ ad ꝯdignā

satisfactionē eiusdē: necnō loc⁹/aut loca in q̄b⁹ sept⁹ eē s detinebit q̄diu detētio ip̄a i eisdē durauerit ecclasiastico subiaceāt īterdicto. ¶ Quod si terra eiusdē duas dioceses vel vltra cōtineat diocesis domiciliū p̄ncipalis ipsius ⁊ illa etiā i qua fuerit delictū cōmissum: si sua sit: et due alie q̄ sub ip̄o sint eidē loco magis vicine: interdicto subiaceāt supradicto. Et q̄ eo maior erit ipsius cōfusio q̄ sua fuerit culpa patētior: quousq̄ dignā satisfactionē p̄stiterit p̄ oēs illi⁹ loci in quo cōmissum ē facin⁹ necnō ciuitatū ⁊ dio. vicinarū ecclas q̄busilibȝ dieb⁹ dominicis et festiuis: pulsatis cāpanis: ⁊ cādelis accēsis excōicat⁹ publice nūcietᷣ. Et cū absoluēd⁹ fuerit sufficiēter ⁊ idonee caueat q̄ infe rende pene parebit: et auxiliāte dn̄o penitētiā peget iniūgēdam. Ciuitas aūt q̄ p̄missa vel eoꝝ aliquod in ep̄m suū cōmiserit interdicto (donec satisfecerit) subiaceat mēorato. ¶ Potestas vo: consiliarij: balliuus: scabini: aduocati: cōsules rectores ⁊ officiales ipsius quocūq̄ noīe censeantᷣ in p̄missis culpabiles existētes similitᷣ excōicationis sentētie a q̄ (nisi vt p̄mittitᷣ) nō valeāt absolutionis obtinere bn̄ficiū sint subiecti ¶ Que oia tātomagis in episcopoꝝ interfectoribus sunt seruāda quāto in eos seuerior q̄ꝫ i p̄fatos pena debet exurgere ⁊ grauior ia indignatiōis acule⁹ deseuire ¶ Hec super hec q̄s q̄ꝫ mireᷣ si p̄missa p̄petrātib⁹ penas nō iferim⁹ grauiores (lȝ ei: qd̄ dicē pudet) hec p̄ch dolor frequenter occurrāt multisq̄ crassantib⁹ opus esset exēplo ⁊ ex dignitate offensi penā mereri deceat offendētis. Episcopi eñ dicūᷣ sctissimi xp̄i legati existunt sp̄uales sunt patres nr̄iq̄ fratres ⁊ coep̄i: columne cōprobantᷣ ecclie. quare graue oporteret esse penā culpe violātꝫ dignitatē tāte p̄eminētie adde quātā. Volum⁹ tñ ad p̄ns in penaꝝ exaggeratione temperare rigorē: ad penas alias p̄cessuri si p̄teruitatē delinquētiū hoc exposcere videam⁹. ¶ Sane si q̄s in aliq̄ casuū p̄dictoꝝ fuerit excōicatiōis sentētie i mortꝫ articulo absolutus nisi post q̄ꝫ p̄stine restitutus fuerit sanitati: q̄ꝫcito ꝯmode poterit cōspectui romani p̄oti. se p̄sentare curauerit: ei⁹ mandatū humilitᷣ recepturꝰ p̄ut iusticia suadebit i eādem excōicatiōis sententiā recidat ip̄o facto q̄uis et sup̄ hoc satꝫ plene in iure alibi sit p̄uisum: nec tñ aliq̄s in hoc ex ignorantia iuris se satagat excusare hoc expresse p̄missis duximus annectendū. ¶ Idem. cap.v.

Multoꝝ ad nos grauis q̄rela deduxit q̄ nōnulli obtinētes tēporale dominiū viros sepe ecclasticos capere: captosq̄ donec sua resignēt bn̄ficia aut ne citati ad apostolicā sedē ab hoīe vl̄ a iure venire ab ip̄saꝫ valeāt ausu detinere sacrilego nō verētᷣ: citatos eosdē in exitu eoꝝ districtꝰ vt plurimū capiētes. ¶ Cōsiderātes igitᷣ q̄ꝫtū ex his tam nr̄o ⁊ ap̄lice sedis honoriq̄ p̄sonaꝝ ecclesiasticaꝝ q̄etoꝫ ⁊ p̄spero statui nō sine dānāda exēpli pernicie derogetᷣ: sacro approbāte cōsilio statuim⁹ vt p̄ter sentētiā canonis quā facientes et fieri p̄curātes p̄missas incurrere dinoscūtur: p̄curātes ipsi p̄sone ecclesiastice existētes: a p̄ceptiōe fructuū ecclesiaꝝ suaꝝ si fuerit p̄lati triēnio sint suspēsi. q̄ si inferiores extiterit: eoipso obtētis bn̄ficijs sint priuati. Illis penā incursuris eādē q̄ ne citati: vt p̄mittitᷣ ad sedē apostolicā veniāt: sed vt se sub obtētu hmōi a veniēdo excusēt a potestate seculari se capi vt interdū cōtigisse audiuimus p̄curarint. Sane resignatiōes bn̄ficioꝝ mō supradicto extortas: lȝ a resignātiū ipsoꝝ p̄latꝫ recepte/aut rate habite fuerit nulli⁹ olno decernimus esse firmitatꝫ. ¶ Locoꝝ ordinarijs iniūgētes: vt postq̄ꝫ eis p̄stiterit aliq̄s ibi subiectos penā ⁊ sententiā incurrisse p̄missas ip̄sas publicare nō differant: executioniq̄ debite p̄ut ad nos ptinuerit demādare. ¶ Idē. ca.iij.

Cupiētes eos quos ad obseruātiā iuriū statutū p̄mia nō inducūt: tā adiectaꝝ exaggeratiōe penaꝝ q̄ꝫ adijciēdaꝝ de nouo formidie a te

merarīis auſib9 refrenare trāſgreſ-
ſores conſtitutionis q̄ religioſis mē
dicantib9 domos ad habitādū vel lo
ca q̄cunq; de nouo recipere recepta
huiuſmodi mutare: vel ea transferre in
alios cuiuſuis alienationis titulo in
terdicit. ¶ Illos etiā religioſos qui
aliquos vt audiētes a decimaꝝ eccle-
ſiīs debitaꝝ ſolutiōe retrahāt i ser-
monib9 ſuis vel alibi pferre p̄ſumūt
excōicatiōis ſubiacere ſentētie de-
cernimus ipſo facto. Et quia niſi fiat
qđ bonū eſt: a malo abſtinere nō ſuf-
ficit: religioſis omnib9 iniūgim9 ſub
obteſtatiōe diuini iudicij ꝛ intermi-
natione maledictiōis eterne vt quo-
tiēs ppl'o p̄dicabūt in p̄ma dominica
q̄rta ꝛ vltima q̄dragesime ꝛ in feſtis
aſcēſionis dn̄ice: penthecoſtes beati
Johānis baptiſte: aſſumptiōis: ꝛ na
tiuitatis beatiſſime virginis Marie
matris dei: audiētes exp̄ſſe ſtudeāt
informare: ſi ab eccleſiarū rectorib9
vel vicariis: aut loca tenētib9 eorūdē
req̄ſiti fuerint. Necnō ꝛ his quoꝝ
cōfeſſiones audiēt cōſciētiā facere
q̄ decimas ſoluere nō omittāt. q̄ ſi
forte in p̄dicatiōib9 hoc ipſum ſupra
dictis dieb9 ſuadere ſciēter omiſerit
per ſuperiores eoꝝ grauiter arguāt
¶ Quib9 etiā ſuperiorib9 in virtute
ſancte obediētie diſtrictius p̄cipim9:
vt cōtra taliter omittētes ſtatuta pe
nalia faciāt ſecūdū q̄ ſic acriter pu
niāt trāſgreſſores q̄ pena eoꝝ ſit ce
teris in exemplū. Conſtitutiōe bone
memorie Gregorij pape decimi p̄de
ceſſo. no. circa hec edita in ſuo nihi-
lomin9 robore duratura. Qui vero ſciē
ter poſtpoſuerit cōfitentib9 cōſciētiā
facere ſoluēdis hmōi decimis ab of-
ficio p̄dicatiōis tādiu maneāt ipſo fa
cto ſuſpēſi donec cōfitētibus ipſis ſi
hoc ipſum ſibi dicēdi cōmodi facul-
tatē habuerint cōſciētiā fecerit. Ex-
inde excōicationis incurſuri ſenten-
tiā ipſo facto: ſi p̄dicare p̄ſumpſerit
p̄dicta negligētia vt p̄mittit nō pur-
gata. ¶ Ad religioſos tamē monaſte
rioꝝ vel rectores eccleſiaꝝ decimas
percipientiū nolumus hoc extendi.
¶ Sane temerarios violatores cōſti
tutiōis illi9 q̄ religioſis ꝛ clericis ſe-
cularib9 phibet ne aliq̄s ad vouēdū
iurādū/vel fide inter poſita ſeu aliq̄s
pmittēdū inducāt vt ſepulturā apd
eoꝝ eccleſias eligāt: vel iā electam
vlteri9 nō immutēt: ſimilē ſententiā
pena in dicta cōſtitutiōe cōtēta i ſuo
perdurāte robore incurrere volum9
ipſo facto ab alio q̄ a ſede apl'ica p̄-
terq̄ in mortis articulo nullatenus
abſoluēdos: nullis p̄uilegiis aut ſta
tutis cuiuſcūq; tenoris exiſtant ſup
his valituris. De penitētiis et remiſſio
nibus. Clemēs. v. in cōſilio viēnen.

Um ſecūdum ſtatuta ca
nonica vltio deputādis
ſupplicio: negari ſi pe-
tāt nō debeat penitētie
ſacramētū abuſum dā-
nabilē in q̄buſdā parti Cap. i.
bus cōtra hoc introductum aboleri
oīno volētes iuſticiarios oēs ꝛ domi
nos tēpales: vt ab hmōi deſiſtāt abu-
ſu: hortamur i dn̄o ꝛ obſecram9 p vi-
ſcera mie ieſu chriſti. Locoꝝ ordina-
riis nihilomin9 iniūgētes vt eos ad
hoc cū p̄mū cōmode poterit diligent
monere. ꝛ ſi neceſſe fuerit eccl'iaſtica
cēſura cōpellere nō omittāt. Idem.

Buſionib9 q̄s nōnulli elemoſy
narū q̄ſtores in ſuis pponunt
p̄dicationib9 vt ſimplices decipiāt: cap. ii.
aurū ſubtili vel fallaci potius inge-
nio extorqueāt ab eiſdē cū i animaꝝ
cedat periculum ꝛ ſcādalū plurimū
viā p̄ut eſt nobis poſſibile: p̄cludere
cupiētes iuxta ſtatutū cōcilij gn̄alis
duxim9 phibēdū diſtricte ne q̄ſtores
aliqui niſi apl'icas vel dioceſani ep̄i
litteras exhibuerit quomōlibet ad-
mittant nec pmittantur cū ſolū ipis
cōpetat indulgētias ſibi cōceſſas in
ſinuare ppl'o ꝛ charitatiua poſtulare
ſubſidia ſimpliciter ab eodē vllatenus
ipſi ppl'o p̄dicare nec aliud exponere
q̄ qđ in litteris ꝯtinebit ſupradictis.
Lr̄as q̄z apl'icas dioceſani ep̄i ne q̄d
fraudis ꝯmitti valeat p eaſdē anteq̄
admittāt q̄ſtores ipſos examinēt di-
ligēter. ¶ Ad hec cū aliqui ex hmōi
q̄ſtorib9 ſicut ad nr̄am audiētiā ē p-
latū nō ſine multa temeritate auda-

cis τ deceptiōe multiplici animarū:
indulgētias pplō motu suo pprio de
facto cōcedāt: sup votis dispēsent: a
periuris/homicidijs τ peccatis alijs
sibi cōfitētes absoluant: male ablata
incerta: data sibi aliq̄ pecunie q̄titas
te: remittāt: tertiā aut quartā partē
de penitētijs iniūctis relaxent: alas
tres vel plures parētū vel amicoꝝ il
loꝝ q̄ elemosynas eis cōferūt de pur
gatorio: vt asserūt mēdacitē extrahāt
et ad gaudia paradisi pducāt: bene
factorib⁹ locoꝝ quoꝝ q̄stores existūt
remissionē plenariā peccatoꝝ indul
geāt: τ aliqui ex ipsis eos a pena τ a
culpa: vt eoꝝ verbis vtamur absoluāt
Nos abusus hmōi p q̄s cēsura viles
cit ecclastica: τ clauiū eccl'ie aucto
ritas ducit in cōtēptū oīmodo abo
leri volentes. Ea p quoscūq̄ q̄stores
fieri vel attētari decetero districtius
inhibemus. Oīa τ singula puilegia si
q̄ sup pmissis vel eoꝝ aliquo sint ali
quib⁹ locis ordinib⁹ vel psonis q̄stoꝝ
hmōi quomōcūq̄ cōcessa ipsorum
ptextu sit eis materia talia vlterius
psumēdi: auctoritate aplica q̄tū ad
pmissa penit⁹ reuocātes. ¶ Questo
res aūt q̄ deīceps in aliq̄ pmissoꝝ deli
querint: vel alias etiā q̄buscūq̄ suis
puilegijs abusi fuerit: sic per locorū
epos puniri volumus: nullo prorsus
eisdē questorib⁹ in hac pte puilegio
suffragante: vt a suis temerarijs au
sibus: q̄ vbiq̄ vt cōmunis habet asser
tio nimiū excreuerit: pene formidīe
ppēsius cōpescātur. ¶ De sententia
excōicatiōis: suspēsiōis: τ iterdicti.
Clemens. v. in cōcilio vien.

cap. i. Ex frequētib⁹ platoꝝ q̄relis acce
cepim⁹ : τ nos ipsi experientia
certa pbauim⁹ in minorib⁹ ɔstituti: q̄
plerūq̄ religiosi nūc patēter excusa
tionib⁹ fucatis τ friuolis nitētes: nūc
latēter ecclesiaꝝ suaꝝ ianuis pforatis
aut in eis factis fenestris: seu modis
alijs exquisitis nō absq̄ dāno cathe
dralium τ parrochialiū ecclesiarū et
scādalo plurimoꝝ dirūpendo neruū
ecclesiastice discipline ciuitatū ter
rarū et alioꝝ locoꝝ generalia inter
dicta presumptione dānabili violare
presumūt. ¶ Nos igitur in sancta dei
ecclesia cui disponente dn̄o psidem⁹
que quidē vnica est et vnicū deū pdi
cat atq̄ colit vnā fidē firmiter τ sim
pliciter cōfitetur vniformitatē quā
tum cōmode possum⁹ cōseruare vo
lentes circa interdictoꝝ obseruātiā
predictoꝝ auctoritate sedis aposto
lice vel a locorū ordinarijs positorū
de fratrū nostrorū concilio districte
precipiendo mādamus quaten⁹ reli
giosi quicūq̄ tam exēpti q̄ nō exem
pti cuiuscūq̄ ordinis et conditionis
existāt cū cathedralē vel matricē seu
parrochialē loci ecclesiā illa viderīt
aut sciuerint obseruare non obstan
tibus quibuscūq̄ appellationibus
antea etiā ad eandē sedē vel aliū seu
alios interiectis τ obiectib⁹ quibus
cūq̄ absq̄ dolo τ fraude cū modera
tione tamē decretalis alma inuiola
biliter ea seruēt. Alioqn nō fuantes
excōicationis sententie hoc ipso volu
mus subiacere. Qd̄ etiā in interdictis
τ cessationib⁹ a diuinis iudiciis per
puincialiū cōsilioꝝ statuta vel ipsoꝝ
auctoritate: cum maius sit puinciale
conciliū q̄ singularis plati puincie
et iudiciū integrū qd̄ plurimoꝝ sen
tentijs cōprobat volum⁹ obseruari.
¶ In cessationib⁹ vero generalibus
a diuinis ciuitatū/terraꝝ/τ alioꝝ lo
corū quas aliq̄n ex consuetudine vel
alias capitula collegia vel cōuēt⁹ se
cularīū aut regulariū ecclesiaꝝ sibi
vēdicāt: q̄ ipsos hoc vnico iamse ad
repellēdas iniurias eis factas priua
re nolum⁹ nec debem⁹ idē itel'igim⁹
obseruādū. ¶ Ipsi vero sint diligēter
attēti vt statuta romanoꝝ pōtificū p
decessoꝝ nostrorū sup his edita dili
gēter obseruēt. Porro hāc sanctionē
ad pendētia trahim⁹: nō obstātibus
puilegijs cōuētionib⁹ statutis τ ɔsue
tudinib⁹ q̄buslibet q̄ ɔtra pmissa seu
aliquod pmissorū religiosis ipsis in
nullo volum⁹ suffragari. ¶ Idem.
Grauis ad nos platoꝝ querela pdu
xit q̄ nobiles quidā τ dn̄i tēporales cap. ii.
terris eoꝝ ecclesiastico suppositis inter
dicto nedū in locoꝝ suorum capellis
in collegiatis τ alijs insigniū locorū

ecclesiis missas ꝛ alia diuina officia publice ꝛ solēniter faciūt celebrari. Ad officia eadē celebrāda nūc hos: nūc illos vocātes ꝛ interdū qd ē de tertius ꝯpellētes his qꝫ nō cōtenti ex cessibus p cāpanarū nō solū pulsa tionē sed et voce preconia populos etiā iterdictos vt iterdicti nō obstā te sentētia ad audiēdas missas hmōi veniant faciūt euocari. ❡ Nonnulli quoqꝫ ipsoꝝ suis plerūqꝫ subiectis: ne lz excōicationis vl iterdicti snia publice sint nodati de ecclesiis dum in ipsis missarū celebrant solēnia in stantib9 etiā celebrātib9 exeant pci pere nō verent. Ex quo frequēter cō tingit ꝙ non sine dei offensa cleriqꝫ ac populi scādalo ipsa missarū solē nia remanent iexpleta. ❡ Ne igit ex cessus sic graues excedentiū ipuni tate trahātur ab aliis i exemplū pre sumptores pfatos q̄ in locis iterdi cto suppositis quēqꝫ de cetero diui na celebrare officia quolibet cogere Aut q̄ modo pdicto ad officia eadē audiēda aliquos excōicationis pre: ferti vel iterdicti ligatos snia euo: care. Seu q̄ ne excōicati publice aut interdicti de ecclesiis dū i ipsis mis sarū agūtur solēnia: a celebrantib9 moniti vt exeāt prohibere. Necnon excōicatos publice ꝛ iterdictos qui i ipsis ecclesiis nolatim celebranti bus vt exeāt moniti remanere psum pserint excōmunicatiōis sententia: a qua per sedem dūtaxat apostolicā possint absolui: sacro approbāte cō cilio innodamus. ❡ Idem.

co.iij. Cum ex eo ꝙ religiosi viri fres minores in suis recipiūt eccle siis ad audiēda diuina officia tpe in terdicti fratres ꝛ sorores de ordine tertio: quē beat9 Frācīscus istituit existentes q̄ continēt eū seu de pnia nuncupant scandalū alioꝝ q̄ ab his excludunt mentib9 gnetur: censura vilescat eccliastica: ꝛ minoris aucto ritatis interdicti snia reputet. Eisdē fratrib9 minorib9 districtius ihibe mus ne de cetero aliquē vl aliquos predictoꝝ: etiā si sup hoc hi vel illi puilegiis q̄buscūqꝫ muniti extite rint que ipsis in nullo ꝓsus quo ad hoc volum9 suffragari: ad diuina cu iusuis eccl'e tpe interdicti quoquō admittāt. ❡ Qd si fecerit eoipso ex cōicationis snie se nouerint subiace re: a qua p aliū q̄ per romanum pō tificē: vel satisfactiōe pmissa p loco rū epos quos auctoritate apo. func gi volum9 in hac parte absolutiōis bnficiū nequeant obtinere. ❡ Idem

Si summ9 pōtifex sciēter etiā excōicat9 participet lris vbo vel osculo seu alio quouis mō ipm p hoc absoluere nulla rōne cēset ni si se velle forsitā exprimat illū ex hoc p absoluto hri. ❡ Similit quoqꝫ si quē sub titulo cuiuslibet dignitatis ex certa etiā scientia vbo ꝯstitutiōe vel lris nomiet honoret seu quouis alio modo tractet p hoc i dignitate illa ipm approbare non itelligit aut quicqꝫ ei tribuere noui iuris. co.iiij.

❡ De verborum significatione

❡ Clemens v. in concilio Uienen.

Exiui de paradiso: dixi ri gabo hortum plātatio nū: ait ille celestis agri cola: q̄ vere fons sapie verbū dei a pre i patre manēs genitū ab etno nouissime dieb9 istis fabricāte scō spū: i vtero virgis caro factū exiuit hō ad opus arduū redēptionis hūa ni gnris peragendū: exēplar se dādo celestis vite pbēs hoib9 semetipm. Cap.i ❡ Uerū qꝛ plerumqꝫ mortalis vite sollicitudinib9 pssus hō mētis aspe ctu ab exēplaris hmōi intuitu diuer tebat: verus nr Salomon i solio mi litātis eccl'e hortū voluptatis iter ceteros quēdā fecit a ꝓcellosis mū di fluctib9 elongatū i quo q̄etius ac securius vacaret ꝯtēplandis seruan disqꝫ hmōi operib9 exēplaris i hūc mundū itroiuit ipse vt rigaret ipm fecūdis aqs spūalis gre ꝛ doctrine ❡ Hic ort9 siqdē est fratrū minorum sancta religio q̄ muris regularis ob seruātie firmit vndiqꝫ circūclusa in tra se solo cōtēta deo adornat abun de nouellis plātationibus filiorum. ❡ Ad hūc veniēs dilectus dei filius

mortificātis penitētie myrrhā metit cū aromatibus q̄ suauitate mire vniuersis odorē attrahentꝫ sanctimonie circūfundūt. ¶ Hec ē illa celestꝫ vite forma ⁊ regula quā descripsit ille cōfessor xp̄i eximi⁹ sāct⁹ Frācīscus: ac seruādā a suis filiis v̄bo docuit pariť ⁊ exēplo. Qꝛ v̄o dicte scīē regule professores ac emulatores deuoti: vt alūni eiꝰ veri filij tāti p̄ris affectabāt sicut frequēter affectāt ad purū ⁊ ad plenū p̄missam regulā firmiter obseruare. Attēdētes quedā q̄ dubiū poterāt afferre sēsū i ipsi⁹ regule serie ꝯtineri ꝓ ipsorū declaratiōe habēda recurrerūt prudēter oli ad apicē apostolice dignitatꝫ vt certificari ꝑ ipsā cui⁹ pedib⁹ etiā ꝑ ipsam regulā sunt subiecti: possent dn̄o pulsis cunctis dubiis: cū plena charitate cōsciētie deseruire. ¶ Horū aūt piis ac iustis supplicationib⁹ plures p̄decessores nr̄i rōani pōtifices successiue: sicut dignū erat: applicātes aures ⁊ animū declarauerūt ea q̄ dubia videbāť edideruntq̄ nōnulla ⁊ aliq̄ cōcesserūt sicut expedire videbāt fratrū ꝯsciētiis ac pure obseruātie stat⁹. Uerū qꝛ plerūq̄ vbi culpa non est eā timere solent ꝯsciētie timorate q̄ in via dei q̄cūq̄ deuiū expauescūt non sunt ad plenū ex dictis declarationib⁹ dictoꝝ olim fratrū ꝯscientie q̄etate q̄n circa aliq̄ ad regulā ipsorūq̄ statū ptinētia dubitationū i ipsis fluct⁹ aliq̄ generēt et oriātur: sicut ad aures nr̄as pluries et de q̄plurib⁹ i publicis ⁊ p̄uatis cōsistoriis est platū quapropť ⁊ ꝑ ipos f̄res nobꝫ extitit hūiliter supplicatū quaten⁹ p̄dictis dubiis q̄ occurrerūt ⁊ q̄ possūt occurrere in futurū adhibere oportuna declarationis remedia de benignitate sedis ap̄lice curarem⁹.

¶ Nos igiť cui⁹ anim⁹ ab etate tenera pia deuotione efferbuit ad hmōi ꝓfessores regule ⁊ ad ordinē ipsum totū: nunc aūt ex cōi cura pastoralis regiminis quā immeriti sustinem⁹: ad ipsos fouēdos dulci⁹ ⁊ attētius gratiosis fauorib⁹ ꝓsequēdos: ⁊ tāto p̄sinocamur ardenti⁹ quāto frequētius intēta mēte reuoluim⁹ fruct⁹ vberes quos ex eoꝝ exēplari vita ⁊ salutari doctrina toti vl'i eccl'e ꝯtinue cernim⁹ puenire tā pia supplicātiū itētōe cōmoti ad ꝑagēdū diligenť quod petiť studia nostra duximus cōuertēda: ipsaq̄ dubia ꝑ plures archiepiscopos et ep̄os ⁊ i theologia magistros ⁊ alios litteratos ꝓuidos et discretos examinari fecim⁹ diligenť. ¶ Cū igiť in p̄mis ex eo q̄ i dicte regule p̄ncipio habeť. Regula ⁊ vita f̄rm minoꝝ hec est: scꝫ dn̄i nr̄i iesu xp̄i scīm euāgeliū obseruare i obediētia viuēdo: sine ꝓprio ⁊ i castitate. Itē infra Finito vero āno ꝓbationis recipiāť ad obediētiā ꝓmittētes vitā ipsā semꝑ ⁊ regulā obseruare. Itē circa finē regule: paupꝑtatē ⁊ hūilitatē/ ⁊ sāctū euāgeliū dn̄i nr̄i iesu xp̄i/ qd̄ firmiť ꝓmisim⁹ obseruem⁹. Fuit hesitatū an f̄res eiusdē ordinis ad oīa tā p̄cepta: q̄ ꝯsilia euāgelii ex ꝓfessiōe sue regule teneanť. Quibusdā dicentib⁹ q̄ ad oīa aliis aūt asserētib⁹ q̄ ad sola illa tria cōsilia. vcꝫ viuere i obediētia/ i castitate/ ⁊ sine ꝓprio/ ⁊ ad ea q̄ sub v̄bꝫ obligatoriis ponūť: i regula obliganť. ¶ Nos circa hūc articulū p̄decessorū nr̄oꝝ vestigiis īherentes ipsūq̄ articulū: quo ad aliq̄d clarius ꝓsequētes dicte hesitationi duxim⁹ r̄ndendū q̄ cū votū determinatū cuiuslibꝫ habeat cadere sub certo vouens regulā non pōt dici teneri ex vi voti hmōi ad ea cōsilia euāgelica q̄ i regula nō ponunť. ¶ Et q̄ b̄ti frācisci cōditoris regule hec ꝓbať fuisse itētio ex hoc q̄ q̄dā euāgelica cōsilia in regula posuit aliis p̄termissis. Si eñ ꝑ illud verbū regula ⁊ vita f̄rm minorū hec est ⁊c. itēdissꝫ eos ad oīa cōsilia euāgelica obligare supflue ⁊ nugatorie quedā eoꝝ supp̄ssis ceteris i regula exp̄ssissꝫ. ¶ Cū aūt natura termini restrictiui hoc habeat: q̄ sic excludit: ab ip̄o extranea: q̄ cuncta ad ip̄m ꝑtinētia cōcludit. ¶ Declaram⁹ et dicim⁹ q̄ dicti f̄res non solū ad illa tria vota nude ⁊ absolute accepta ex ꝓfessiōe sue regule obliganť: sed etiā tenenť ad ea oīa iplenda q̄ sūt ꝑtinētia ad hec tria p̄dicta q̄ regula ip

sa ponit. Nã si ad hec tria pdicta tm̃
pcise ꝛ nude pmittẽtes se seruare re
gulã viuẽdo i obediẽtia: castitate: et
sine pprio: ꝛ nõ ẽt ad oĩa ↄtẽta i regu
la que hec tria modificant artarent:
p nihilominꝰ vane pferrent hec ṽba: pro
mitto sẽp hãc regulã obseruare: ex q̃
ex his verbis nulla obligatio nasce-
ret. Nec tñ putãdũ est ꝙ btũs Fran
ciscꝰ pfessores huiꝰ regule q̃tum ad
oĩa cõtẽta i regula modificãtia tria
vota seu ad alia i ipa expssa itẽderit
equalr̃ eẽ obligatos: qñ potiꝰ aperte
differuit: ꝙ q̃ ad q̃dã ipoꝝ ex vi ṽbi
trãsgressio est mortalis ꝛ q̃ ad q̃dam
alia nõ. Cũ ad q̃dã ipoꝝ verbũ appo
nat pcepti vl̃ eq̃pollẽtis eidẽ: ꝛ q̃ ad
aliq̃ verbis aliĩs sit cõtẽtꝰ. Itẽ q2 pre-
ter ea q̃ expsse ṽbo pcepti ac exhorta
tiõis seu monitiõis ponunt̃ i regula
nõnulla ṽbo ipatiui modi negatiue
vel affirmatiue apposito iserunt̃ ha-
ctenꝰ extitit dubitatũ: an tenerent̃ ad
illa vt ad habẽtia vi pcepti. ¶ Et q2
vt itellexĩmꝰ nõ minuit̃ hoc dubiũ: lʒ
auget̃ ex eo ꝙ felicis recordationis
Nico. pa. iiĩ. pdeces. nr̃ noscit̃ decla
rasse: ꝙ fr̃es ipi ex pfessiõe sue regu
le sũt astricti ad ea ↄsilia euãgelica q̃
in ipa regula pceptorie vl̃ ihibitorie
seu sub ṽbis eq̃pollẽtibꝰ exprimũt̃ et
nihilominꝰ ad eoꝝ oĩm obseruãtiã q̃
ipis i eadẽ regula sub verbis obliga
toriĩs iducunt̃: supplicauerũt pdicti
fr̃es vt ad ipoꝝ cõsciẽtias seruãdas
declarare: q̃ hoꝝ cẽseri debeãt pce-
ptis eq̃pollẽtia ac obligatoria digna
remur. ¶ Nos itaq̃ i syncerĩs horũ
cõsciẽtiĩs delectamur attẽdẽtes ꝙ i
his q̃ aĩe salutẽ respiciũt ad vitãdos
graues remorsus ↄsciẽtie pars secu
rior est tenẽda dicimꝰ ꝙ lʒ fr̃es nõ ad
oĩm q̃ sub verbis ipatiui modi ponũ
tur i regula sicut ad pceptoꝝ seu pce
ptis eq̃pollẽtiũ obseruãtiã teneant̃.
Expedit tñ ipis fr̃ibus ad obseruan-
dũ puritatẽ regule ꝛ rigorẽ: ꝙ ad ea
sicut ad equipollẽtia pceptis se noue
rint obligatos que hic iferius anno
tant̃. Ut autẽ hec que videri possint
eq̃pollentia preceptis ex vi verbi vel
saltem ratione materie de qua agit̃

seu ex vtroq̃ sub compendio habeat̃
declaramꝰ ꝙ illud quod ponit̃ i regu
la de nõ habendo plures tunicas q̃
vnã cũ caputio ꝛ aliam sine caputio.
Itẽ de nõ portãdis calciamẽtis ꝛ nõ
eq̃tãdo extra casũ necessitatis. Itẽ
ꝙ fr̃es vilibus iduãtur. Item ꝙ ie-
iunare a festo oĩm sctõꝝ vsq̃ ad na-
tale dñi ꝛ in sextis ferĩs teneantur.
Item ꝙ clerici faciãt diuinũ officiũ
scdm ordinem roma. ecc. Itẽ ꝙ mini
stri ꝛ custodes pro necessi atibus in-
firmoꝝ ꝛ fratribus iduẽdis sollicitã
curã gerãt. ¶ Item ꝙ si quis fratrũ
in infirmitatẽ ceciderit: aliĩ fratres
debent ei seruire. Item ꝙ fr̃es nõ pre-
dicent in episcopatu alicuiꝰ epi: cum
ab eo illis fuerit contradictum. Itẽ
ꝙ nullus audeat penitus populo pre
dicare: nisi a generali ministro vl̃ ali
is quibus secundum declarationem
predictam id competit fuerit exami-
natus approbatus/ et ad hec institu-
tus. Itẽ ꝙ fratres qui cognoscerent
se non posse premissã regulã specia-
liter obseruare: debeãt ꝛ possint ad
suos ministros recurrere. ¶ Item ꝙ
omnia que ponunt̃ in regula ad for-
mã habitus tam nouitiorũ q̃ etiã pro-
fessorum: necnõ ad receptionis mo-
dum ac professionẽ spectãtia nisi re
cipientibꝰ quo ad habitum nouicioꝝ
(sicut dicit regula) secundum deum
aliter videat̃. Hec iq̃ omnia sũt a fra
tribꝰ tanq̃ obligatoria obseruanda.
¶ Itẽ ordo cõmuniter sensit: tenet/
et tenuit ab antiquo: ꝙ vbicunq̃ po
nitur in regula hoc vocabulum te-
neantur/ obtinet vim precepti: ꝛ ob-
seruari debet a fratribus sicut tale.
¶ Ceterũ q2 xp̃i confessor predictus
agendoꝝ ac seruandoꝝ circa recipi-
endos ad ordinem ministris ꝛ fr̃ibꝰ
modũ prebens: dixit in regula ꝙ ca-
neãt fr̃es ꝛ eoꝝ ministri ne sint solli-
citi de rebus suis tp̃alibus vt libere
faciãt de eis q̃cquid ipis a dño fue-
rit ispiratum: licentiam tñ habeant
ipi ministri mittẽdi eos ad aliquos
deũ timẽtes si cõsiliũ requirat̃ quoꝝ
cõsilio sua bona paupibus erogent̃.
¶ Dubitauerũt ꝛ dubitãt multi fra-

trũ/an liceat ipsis de bonis ingredien
tiũ ꝗcꝙ̃ recipere si donent: ⁊ si ad dan
dũ ꝑsonis ⁊ cõuẽtib⁹ possint eos indu
cere sine culpa si etiã ad disponendũ
de distributione rerũ taliũ debẽt ipsi
ministri seu fr̃es dare cõsiliũ vbi ad
cõsulendũ aliĳ ꝙ̃ ex ipsis ad quos in⸗
gressuri mittant: possint idonei inue
niri. ¶ Nos aũt cõsiderãtes attente
intendisse sctm̃ Franciscũ sue regu⸗
le ꝓfessores quos fũdauerat ĩ maxi⸗
ma pauꝑtate ab affectu tp̃aliũ rerũ
ipsoꝝ ingredientium ꝑ dicta verba
specialit̃ ⁊ totaliter elongare: vt quã
tum est ex parte fratrum ipoꝝ rece⸗
ptio ad ordinẽ sctã ⁊ purissima appa
reret: ⁊ ne aliquo modo oculũ vide⸗
rent̃ habere ad bona eoꝝ tẽporalia:
sed ad ipos tm̃ diuino seruitio mãci
pãdos. dicim⁹ oĩno debere tã mĩstros
ꝙ̃ fratres ceteros a dictis inductiõi⸗
bus ad sibi dandũ ⁊ suasionib⁹/nec⸗
nõ et a dandis circa distributionem
consiliĳs abstinere. cũ ꝑ hoc ad timẽ
tes deũ status alteri⁹ mitti debeant
nõ ad fr̃es: vt vere cũctis pateãt esse
tam salubris ĩstituti paterni studiosi
zelatores seduli ⁊ ꝑfecti. Cũ vero fa⸗
cere de rebus suis quod dñs ĩspira⸗
bit ipsum et regula ingredientib⁹ li⸗
berum velit esse nõ videt̃ quin liceat
eis recipere consideratis scȝ eoꝝ ne⸗
cessitatib⁹ ⁊ moderaminib⁹ declara⸗
tionis iã dicte si ꝗd de bonis suis in⸗
trans sicut ⁊ ceteris pauꝑibus ꝑ mo
dũ elemosine libere velit dare. Caue
re tm̃ ĩ acceptiõe oblatoꝝ taliũ decet
fr̃es: nec ex receptoꝝ quãtitate no⸗
tabili ꝓsumi possit sinister ocul⁹ con
tra ipos. ¶ Preterea cũ dicat̃ ĩ regu
la ꝙ illi ꝗ iã ꝓmiserũt obedientiam
habeãt vnã tunicã cũ caputio/ ⁊ aliã
sine caputio: ꝗ habere voluerint. Itẽ
ꝙ fr̃es oẽs vestimẽtis vilib⁹ induant̃.
¶ Nosqȝ ꝓdicta verba declarauimus
equipollere ꝓceptis volẽtes hec deter
minari plení⁹ dicim⁹ quãtũ ad nume
rũ tunicarũ ꝙ pluribus vti nõ lȝ nisi
in necessitatib⁹ que haberi possunt/
ex regula scd̃m ꝙ hunc passũ memo
ratus predecessor noster plenius de⸗
clarauit. Vilitatem aũt vestium tam
habitus ꝙ̃ interioꝝ tunicarũ illam
intelligi debere dicimus: ꝗ scd̃m cõ
suetudinẽ vel cõditionẽ patrie debe
at quãtũ ad colorẽ pãni ⁊ preciũ vi⸗
litas merito reputari: nõ enĩ quo ad
regiones omnes potest determinat⁹
vnus modus in talib⁹ assignari. Hu⸗
iusmodi etiam vilitatis iudiciũ mi⸗
nistris ⁊ custodib⁹ seu guardianis du
ximus cõmittendum eoꝝ suꝑ hoc cõ
scientias onerantes: ita tamen ꝙ ser
uent in vestibus vilitatẽ. Quoꝝ etiã
ministroꝝ custodũ et guardianoꝝ
iudicio eodẽmodo relinquimus: pro
qua necessitate possit ipsi fr̃es calcia
menta portare. ¶ Deinde cũ duobus
temporibus annotatis in regula scȝ
festo oim̃ sanctoꝝ vsqȝ ad natiuita⸗
tem dñi: et maxime quadragesime in
quibus ieiunare tenent̃ inserat̃ in ea
dem regula. Aliĳs aũt tẽporib⁹ nõ te
neantur nisi feria sexta ieiunare/ ⁊ ex
hoc voluerũt aliq̃ dicere ꝙ dicti or⸗
dis fr̃es nõ tenent̃ nisi ex cõdecẽtia
ad alia ieiunia ꝙ̃ ad ista declaramus
debȝ ĩtelligi eos nõ teneri ad ieiuniũ
aliĳs tp̃ib⁹ ꝓterꝙ̃ ĩ ieiunĳs ab ecc̃lia
cõstitutis. Nõ est enĩ verisimile ꝙ eo
institutor regule vel etiã cõfirmator
absoluere ipos intẽderit a seruãdis
illis ieiunĳs ad ꝗ de cõi statuto ec⸗
clesie obligant̃ ceteri xp̃iani. Porro
cũ dict⁹ sãct⁹ volẽs fr̃es suos suꝑ om
nia a denarĳs seu pecunia esse tota
liter alienos: precipit firmiter fratrĩ
bus vniuersis vt nullo modo denari
os vel pecuniã recipiãt ꝑ se vel per
interpositam ꝑsonaȝ istũqȝ articulũ
declarans idem predecessor nr̃ casus
et modos posuerit: quib⁹ seruatis a
fr̃ibus nõ possint dici nec debẽt ꝑ se
vel ꝑ aliũ pecunie receptores contra
regulã vel sui ordis puritatẽ dicim⁹
fr̃es teneri cauere sũmopere ꝙ ꝓ aliĳs
causis / et sub modis aliĳs ꝙ̃ ponat
dicti ꝓdecessoꝝ nr̃i declaratio ad dã
tes pecunias siue deputatos nũcios
si recurrãt: ne si sec⁹ ab ipsis attẽtatũ
fuerit trãsgressores ꝓcepti / ⁊ regu
le merito possint dici. Nã vbi aliqd̃
alicui gñalit̃ ꝓhibet̃ quod expresse
nõ cõceditur intelligitur denegatũ.

Quocirca questus ois pecunie ac obla
tionū pecuniarū receptio i eccl'is vl'
alibi cippi seu trūci ordinati ad offe-
rētiū seu donātiū pecunias reponē-
das: necnō ꝛ q̄cūq3 recursus ali⁹ ad
pecunias seu habētes ip̄as q̄ p decla
rationē predictā nō cōcedit. Hec in-
q̄ oia sūt eis simpliciter interdicta.
Cū etiā recurs⁹ ad amicos speciales
expresse tm̄ i duobus casib⁹ scd̄m re
gulā cōcedat̄ vc3 p necessitatib⁹ in-
firmorū ꝛ fratrib⁹ induēdis: idq3 pie
et rationabiliter cōsiderata necessi-
tate vite ad alias necessitates fratrū
p tp̄e occurrētes cessātib⁹ elemosy-
nis seu etiā īgruētes sepedict⁹ pre-
decessor dixerit extendēdū. Attēdāt
fratres prefati q̄ p nullis causis ali-
is q̄ p̄dictis vel silib⁹ i via vel ali-
bi recurrere lic3 eis ad amicos hu-
iusmodi siue sint dantes pecunias
seu deputati p ip̄os siue nūcii vel de
positarii: seu alio quouis noie appel
lent: etiā si cōcessi p eandē declara-
tionē modi circa pecuniā itegre ser
uarent. ¶ Denic3 cū idē cōfessor sū-
me affectauerit sue regule pfessores
totalit̄ esse abstractos ab affectu et
desiderio terrenoꝝ ꝛ spāl'r a pecunia
et ei⁹ vsu totalit̄ iexptos sicut pbat
phibitio de recipiēda pecunia i re-
gula sepi⁹ repetita curare fr̄es vigi-
lāter necesse est q̄ cū ex causis p̄di-
ctis ꝛ modis ad habentes pecunias
deputatas p ip̄oꝝ necessitatibus re
currere oportebit ad tenentes ipsas
quicūq3 hi fuerit p̄ncipales vel nun
cii ex oibus sic se gerāt: q̄ se cūctis
ondāt i dictis pecuniis: sicut nec ha
bēt: penit⁹ nil habere. Quapropt̄ p̄ci
pere q̄ ꝛ qualr̄ pecunia expēdat̄ cō-
putūq3 exigere de expēsa: eā quoq3
repetere siue deponere aut deponi fa
cere capsulā pecunie: vel ei⁹ clauem
deferre: hos act⁹ ꝛ cōsimiles sibi fra
tres illicitos esse sciāt. Predicta eni
facere ad solos dominos ptinet: q̄ de
derūt et eos quos ipi deputauerunt
ad hoc ipsū. ¶ Proinde cū vir scūs
paupertatis p̄misse i regula modū ex-
primēs dixerit i eadē fr̄es nichil sibi
approprient: nec domū/nec locū/nec
aliquā rē: s3 tāq̄ pegrini ꝛ aduene in
hoc seculo i paupertate ꝛ hūilitate do
mino famulātes vadāt p elemosyna
cōfident. Sicq3 declaratū extitit per
nōnullos p̄decessores nr̄os romāos
pōtifices hāc approbationē itelligi
debere/tā i speciali q̄ etiā i cōi ppt̄
qd ꝛ rerū olim cōcessarū oblatarum
et donatarū fr̄ibus quas ꝛ quaꝝ vsū
facti sc3 ordini vel ip̄is fr̄ib⁹ i3 habe-
re ppietatē ꝛ dominiū i se. ꝛ ro. ec.
receperūt: dimisso ip̄is fr̄ibus i eis
tātūmodo vsu facti simplicis. Ad no
strū fuerūt deducta examen q̄ i ordie
fieri dicebant ꝛ videbāt p̄dicto voto
et puritati ordinis repugnare: vc3 vt
ea psequamur ex ip̄is q̄ remedio cre
dimus indigere q̄ se istitui heredes
nō solū sustinēt s3 pcurāt. Itē q̄ red
dit⁹ ānuos recipiūt iterdū tā notabi
li q̄titate q̄ cōuētus habētes totalr̄
inde viuūt. Itē cū ip̄oꝝ negocia etiā
p reb⁹ tpalib⁹ in curiis agitant̄: assi-
stūt aduocatis ꝛ pcuratorib⁹ ꝛ ad in
stigādū eosdē se ibidē psonalr̄ repre
sentāt. Item q̄ executiōes vltimarū
suscipiūt volūtatū ꝛ gerūt: seq3 itro
mittūt quādoq3 de vsurarū vel ma
le ablatorū dispositiōib⁹ seu restitu-
tionib⁹ faciēdis. Itē q̄ alicubi nō so
lū excessiuos hortos sed etiā vineas
magnas habent de q̄b⁹ tā de olerib⁹
q̄ de vino multū colligit̄ ad vēdēdū
Itē q̄ tp̄ibus messiū vel vindemiaꝝ
sic copiose granū et vinū mēdicādo
vel aliūde emendo colligunt a fr̄ib⁹
et i cellariis ꝛ granariis recōdūtur
q̄ p āni residuū ꝛ absq3 eoꝝ mēdica-
tione psit transigere vitā suā. Itē q̄
ecclias vel alia edificia faciunt vl' p
curāt fieri i q̄titate ꝛ curiositate fi-
gure ac forme/ac sūptuositate nota-
bilit̄ excessiua: sic q̄ nō videt̄ habita
cula pauperū s3 magnatū. Paramen
ta etiā eccl'iastica i plerisq3 locis tā
multa habēt ꝛ tā notabilit̄ p̄ciosa q̄
excedūt i his magnas eccl'ias cathe
drales. Equos isup ꝛ arma eis obla-
ta i funeralib⁹ recipiūt idistincte. Tū
cōmunitas fr̄m ꝛ spālit̄ rectores ip-
sius ordinis asserebāt q̄ p̄dicta seu
plura ex ip̄is i ordine nō fiebāt: qd ꝛ

ri q̄ reperiunt̄ rei ī talib⁹ rigide puni
unt̄: necnō cōtra talia ne fiāt sūt fa-
cta plures ab ātiquo statuta ī ordīe
multū stricta. ¶ Cupientes igit̄ nos
ipoꝝ frm pūidere cōsciētiis ⁊ cūcta
dubia: q̄tū possibile nobis est: de ip
soꝝ pectorib⁹ remouere: ad predicta
mō q̄ sequit̄ rn̄demus. ¶ Cū ei ad ve-
ritatē vite ptineat: vt id qd̄ exteri⁹ a-
git̄ īteriorē mētis dispositionē ⁊ ha-
bitū representet: necesse habēt fres
q̄ se ex ppriatōe tāta a tp̄alib⁹ abstra
xerūt: ab oī eo qd̄ dicte expropatiōi
eē̄ vel posset videri cōtrariū absti-
nere. Quia igit̄ ī successionib⁹ trāsit
nō solū vsus rei: s; ⁊ dominiū suo tē-
pore ī heredes. Fratres aūt p̄fati ni
hil sibi ī sp̄ali acq̄rere vel eoꝝ ordini
possūt etiā ī cōi. Declarādo dicim⁹
q̄ successionū hmōi q̄ etiā ex sui na-
tura indifferent̄ ad pecuniā ⁊ etiā ad
alia mobilia ⁊ imobilia se extendunt
cōsiderata sui puritate voti nullate-
nus sūt capaces. Nec licet eis valo-
rē hereditatū talium vel tantā earum
partē q̄ p̄sumi poss; hoc ī fraudē fie
ri quasi sub modo ⁊ forma legati di-
mitti sibi facere vel sic dimissa reci-
pere qui poti⁹ ista sic fieri ab ip̄is sim
plicit̄ phibem⁹. ¶ Cūq; ānui reddi-
dit⁹ int̄ imobilia a iure censeant̄: ac
hmōi reddit⁹ obtinere paupt̄ati ⁊ mē
dicitati repugnet nulla dubitatio est
q̄ p̄dictis frib⁹ reddit⁹ quosq; sicut
et possessiōes vel eoꝝ ēt vsū: cū eis
nō repiat̄ ɔcessus recipe vl̄ hr̄e ɔdi-
tiōe ɔsiderata ipoꝝ nō l; āpl'i⁹ cū nō
solū qd̄ malū esse dignoscit̄ s; oē qd̄
speciē h; mali sit a viris pfectis spe
cialit̄ vitandū. ¶ Ex talib⁹ aūt assistē-
tiis ī curiis ⁊ litigatōib⁹ cū de reb⁹
agit̄ ī ipoꝝ cōmoda cōuertēdis cre-
duntur verisimilit̄ ex his q̄ foris pa-
tent: de q̄b⁹ habēt hoīes iudicare in
ip̄is reb⁹ fres ⁊ assistentes alicui q̄re
re tanq̄ suū: nullo mō debent hmōi
voti ⁊ regule pfessores se talib⁹ cu-
riis ⁊ litigiosis actib⁹ immiscere: vt
et testioniū habeāt ab his q̄ foris sūt
et puritati satisfaciāt voti sui ac eui
tet̄ p hoc scādalū pximoꝝ. ¶ Uerū
etiā cū dicti ordis fratres nō solū a
receptione proprietate dominio siue
vsu ipius pecunie verūetiā a ɔtrecta
ctiōe q̄libȝ ipius ⁊ ab ea sint penitus
alieni: quēadmodū sepedict⁹ p̄deces-
sor nr̄ ī declaratiōe hmōi regule pla
ne dixit. Cūq; dicti ordinis pfessores
p nulla re tp̄ali possūt ī iudicio expe-
ri: p̄dictis fribus nō licȝ nec cōpetit
q̄n poti⁹ cōsiderata sui puritate stat⁹
dn̄t sibi scire īterdictū q̄ hmōi exe-
cutiōib⁹ ⁊ dispositiōib⁹ se exponant.
Cū hec sepius absq; litigio ⁊ ɔtrecta
ctiōe vel administratiōe pecunie ne-
queant expediri. Uerūtn̄ ī his exe-
quēdis dare cōsiliū ipoꝝ statui non
obsistit. cū ex hoc ip̄is circa bona tē-
poralia iurisdictio siue actio ī iudicio
siue dispēsatio nō tribuat̄. Iz ꝓ nō
solū sit licitū sed ⁊ multū cōuenieus
rōni q̄ fres q̄ ī laborib⁹ sp̄ualib⁹ oro-
nis ⁊ studiis sedule occupāt̄ hortos ⁊
areas habeāt cōpetētes ad recolle-
ctionē vel recreationē sui: interdū ad
seip̄os post labores hmōi corporalit̄
deducēdos: necnō ad habēda neces-
saria hortalicia p seip̄is: hr̄e tn̄ hor
tos aliquos vt colātur: ac olera ⁊ a-
lia hortalicia p̄cio distrahant̄ necnō
et vineas repugnat sue regule ⁊ ordi-
nis quiditati: scd̄; qd̄ dict⁹ p̄decessor
declarauit; ac etiā ordīauit q̄ si talia
ad vsus prime dictos vt puta agrū
vel vineā ad colēdū ⁊ ɔsimilia frib⁹
legarēt̄ p oē̄ modū fres a receptiōe
taliū abstinerent cū etiā p̄missa ha-
bere vt p̄ciū fructuū suis tp̄ib⁹ habe-
ant ad araturā ⁊ formā pūentuū ap-
propinquēt. ¶ Rursus cū predictus
sāct⁹ tam in exēplis vite q̄ verbis re-
gule ostēderit se velle q̄ fres sui ⁊ fi-
lii diuine pūidētie innitētes suos in
deū iacerēt cogitat⁹: q̄ volucres celi
pascit q̄ nō cōgregāt ī horrea: nec se-
mināt nec metūt: nō est verisimile vo
luisse ip̄; eos habere granaria vl̄ ce-
laria vbi quotidianis mēdicationib⁹
deberēt sperare posse trāsigere vitā
suā. Et idcirco nō ex timore leui lata
re se debēt ad cōgregatiōes ⁊ obser-
uatiōes hmōi faciendas: sed tūc tm̄
cū esset multū credibile ex iā expertis
q̄ nō possēt vite necessaria alit̄ inue-

ntre. Hoc aũt ministrorum et custodũ
simul ⁊ separati in suis administratio
nib⁹ ⁊ custodes cũ guardianꝫ ⁊ duoꝝ
de cõuẽtu loci discretoꝝ sacerdotũ
et antiquoꝝ in ordine fratrũ cõcilio
et assensu: duxim⁹ iudicio relinquen
dũ: eoꝝ sup hoc spãliter ꝯsciãs one
rantes. ¶ Hinc est etiã ꝙ cũ vir san
ctus fratres suos ĩ paupꝑtate summa
ac hũilitate fundare voluerit: q̃ ad
affectũ parit ⁊ effectũ: sicut fere re
gula tota clamat: conuenit ipsis ꝙ
nullo modo deinceps fieri faciãt vl'
fieri sustineãt ecclias vel alia q̃cũq;
edificia: q̃ cõsiderato fratrũ inhabi
tantiũ nũero excessiua ĩ multitudie
et magnitudine debeat reputari.
Ideoq; volum⁹ ꝙ vbiq; ĩ suo ordie
deinceps tẽperatis hũilib⁹ edificijs
sint cõtenti: ne huic tãte paupertati
ꝓmisse qd̃ patet oculis cõtrariũ fo
ris clamet. Quãuis etiã paramenta
et vasa ecclesiastica ad honorẽ diuini
nois ordinent propter quẽ oia fecit
ipse deus: tñ q̃ abscõditoꝝ est cogni
tor: ad animũ sibi ministrantiũ respi
cit ꝑncipaliter non ad manũ nec per
illa sibi vult seruiri: q̃ suoꝝ seruito
rum conditioni ⁊ statui dissonarent
ꝓpter qd̃ sufficere debent eis vasa ⁊
paramenta ecclesiastica decentia in nu
mero ⁊ ĩ magnitudine sufficiẽtia cõ
petenter. Supfluitas aũt aut nimia
preciositas vel q̃cunq; curiositas in
his seu alijs q̃buscũq; nõ põt ipsoꝝ
ꝓfessioni vel statui cõuenire cũ eni
hec sapiant thesaurizationẽ seu co
piã paupꝑtati tante: q̃ ad hũmanũ iu
diciũ derogant manifeste. Quapro
pter ꝑmissa seruari a fratrib⁹ volu
mus ⁊ mandam⁹. ¶ Circa equoꝝ ve
ro ⁊ armoꝝ oblationes illud decerni
mus ĩ oĩbus ⁊ p oia obseruandũ: qd̃
per declarationẽ predictã ĩ pecunia
rijs noscitur elemosinis diffinitum
¶ Ex ꝑmissis aũt succreuit nõ parũ
scrupulosa questio ĩter fratres: vʒ
vtrũ ex sue professione regule obli
gentur ad artũ ⁊ tenuẽ siue paupꝑẽ
vsum rerũ. Quibusdã ex ipsis credẽ
tibus ⁊ dicentib⁹ ꝙ sicut quo ad do
miniũ rerum habent ex voto abdica
tionem artissimam ita ipsis quo ad
vsum artitudo maxima ⁊ exilitas est
indicta. Alijs ĩ cõtrariũ asserentib⁹
ꝙ ex ꝓfessione sua ad nullum vsum
pauperẽ q̃ nõ exꝑmat ĩ regula obli
gantur. licʒ teneant ad vsum modera
tũ temperãtie: sicut ⁊ magis ex cõde
centi q̃ ceteri christiani. Uolentes
itaq; cõscientiarũ ꝑdictoꝝ fratrum
ꝓuidere q̃eti de his altercationib⁹
finẽ dare: declarãdo dicimus ꝙ fra
tres minores ex ꝓfessione sue regu
le spãliter obligant ad artos vsus
seu pauperes q̃ in ipsoꝝ regula con
tinent. ⁊ eo obligationis mõ sub q̃
ꝯtinet seu ponit regula dictos vsus
Dicere aũt sicut aliq̃ asserere prohi
bẽtur ꝙ hereticũ sit tenere vsũ pau
perẽ includi vel nõ ĩcludi sub voto
euãgelice paupꝑtatis: ꝑsumptuosum
et temerariũ iudicamus. ¶ Demũ
qr ex eo dicta regula p quos et vbi
fieri debeat ministri gñalis electio
tradẽs: nullã fecit de ministroꝝ ꝓuin
cialiũ electione vel ĩstitutione peni
tus mentionẽ oriri sup hoc poterat
dubitatio ĩter fratres. Nos volẽtes
posse ipsos clare ac secure ꝓcedere
in oĩbus factis suis declaramus sta
tuimus etiã ⁊ ordinam⁹ ĩ hac cõsti
tutione ꝑpetuo valituram vt cũ ali
cui ꝓuincie de ministro fuerit ꝓuidẽ
dum ipsius ministri electio penes ca
pitulũ ꝓuinciale resideat quã idem
capitulũ die sequẽti quo fuerit con
gregatũ facere teneat. Ipsius autẽ
electionis confirmatio ad ministrum
ꝑtineat gñalẽ. Et si q̃dẽ ad electionẽ
hmõi p formã scrutinij ꝓcedat vo
tis ĩ diuersa diuisis: electiões plu
res ĩ discordia celebrari ꝯtingat illa
q̃ a maiori parte capituli nũero nul
la zeli vel meriti collatione aut cõsi
deratiõe habita fuerit celebrata: ex
ceptiõe seu ꝯtradictione q̃cũq; alte
rius nõ obstãte p dictũ gñalẽ minis
strum de cõcilio discretoꝝ de ordie
pri⁹ tñ ex officio prout spectat ad ip
sum diligenti examinatione ꝑmissa
cõfirmetur vel etiã ĩfirmetur prout
eis scdm deũ visum fuerit expedire
et si fuerit ĩfirmata ad capitulũ pro

uinciale electio hmõi reuertatur.
¶ Ceterũ si capitulũ memoratũ die
pdicta ministrũ eligere ptermittat ex
tunc ministri puincialis puisio ad ge
neralẽ ministrum libere deuoluatur.
¶ Uerũ si ministro pdicto ⁊ capitu-
lo generalib⁹ ex certa manifesta ac
rõnabili cã videre aliquã i puincijs
vltr amarinis hybernie grecie seu
rome i qbus hacten⁹ alius puidẽdi
modus dicit ex cã certa ⁊ rõnabili
fuisse suatus expedire mistrũ proui
cialẽ p mistruum gñalẽ cũ probo℞
ordinis cõcilio potius q̃ p capituli
predicti electionẽ preffici i puincijs
hybernie etiã vltramarinis irrefra
gabiliter. In romana vero vel gre-
cia qñ minister dicte puincie more
retur vel absolueret citra mare illa
vice suetur absq; dolo partialitate
et fraude sup quo eo℞ conscientias
oneram⁹: qd sup hoc dict⁹ minister
cũ dicto℞ probo℞ concilio duxerit
ordinandũ. In destitutione vero di
cto℞ mistro℞ puincialiũ fratrivolu
mus qd sup hoc hacten⁹ de ipso or
dine extiterit obseruatũ ¶ Ceterũ si
cõtingeret eosdẽ mistro gñali care
re: p vicariũ ordis fiat sup hoc qd fa
ciendũ fuerit p eundẽ mistrũ vsq;q̃
puisum fuerit de generali ministro
¶ Porro si qd de hmõi mistro pui-
ciali secus attentari forte cõtigerit
illud ipso facto sit irritum ⁊ inane.
¶ Nulli igr oino hoim liceat hanc
paginã nostrarũ declarationum di-
cto℞ cõmissionis respõsionis prohi
bitionis/ordinationis/mãdati/cõsti
tutionũ/iudicationũ/⁊ volũtatũ in-
fringere/vel ei ausu temerario cõtre
¶ Si qs autẽ hoc attentare psumpse
rit: indignationẽ oipotentis dei ac
beato℞ Petri ⁊ Pauli apostolorum
eius se nouerit incursurũ. ¶ Idem.
Cap. ii.
Sepe cõtingit q causas cõmitti
timus ⁊ in earũ aliqbus sim-
pliciter ac de plano ac sine strepitu
et figura iudicij pcedi mãdam⁹: de
quo℞ significatione verbo℞ a multis
contẽdit/⁊ qualiter procedi debeat
dubitat Nos autẽ dubitationẽ hmõi
quantũ nobis est possibile decidere
cupientes hac iperpetuum valitura
cõstitutione sancimus: vt iudex cui
taliter cãm cõmittimus necessario
libellũ nõ exigat litis cõtestationẽ
non postulet tpe etiã feriarũ ob ne-
cessitates hoim indultarũ a iure p-
cedere valeat: amputet dilationum
materiam. Item qnto poterit faciat
breuiorẽ. exceptiones appellatiões
dilatorias ⁊ frustratorias repellẽdo
partiũ aduocato℞ ⁊ pcurato℞ cõtẽ
tiones ⁊ iurgia: testiũq; supfluã mul
titudinẽ refrenãdo. ¶ Non sic tñ iu
dex litẽ abbreuiet: qn pbationes ne
cessarie ⁊ defensiões legitime admit
tant. ¶ Citationẽ vo ac pstationem
iuramẽti de calũnia vel malicia siue
de vitate dicẽda: ne vitas occultet
p cõmissionẽ hmõi intelligim⁹ non
excludi. ¶ Uerũ qz iuxta petitionis
formã pnunciatio seq dz: pro parte
agentis ⁊ etiã rei si qd petere volue
rit: est i ipso litis exordio petitio fa
cienda: siue scriptis/ siue vero actis
tñ cõtinuis: vt sup qbus positiões
et articuli formari debeãt: possit ha
beri plenior certitudo: ⁊ vt fiat diffi
nitio clarior iserẽda ¶ Et qz positio
nes ad faciliorẽ expeditionẽ litium
pter partiũ cõfessiones et articu
los ad clariorẽ pbationẽ vsus lõge
uus i causis admisit Nos vsũ hmõi
obseruari volẽtes: statuimus vt iu-
dex sic deputat⁹ a nobis nisi aliud de
partiũ voluntate pcedat: ad dandũ
simul vtrisq; terminũ dare possit:
et ad exhibendũ oia acta ⁊ munimẽ
ta qbus partes vti volunt i cã post
dationẽ articulo℞ diẽ certã qñcũq;
sibi videbit valeat assignare eo sal-
uo q vbi remissionẽ fieri cõtigeret
p testib⁹ pducẽdis possint et testes
pduci assignatiõe hmõi nõ obstãte
Interrogabit etiã partes siue ad ea
rũ instãtiã siue ex officio vbicumq;
hoc eqtas suadebit. Sñiã etiã vo dif
finitiuã citatis ad id lz nõ pẽpto-
rie partib⁹: in scriptis: ⁊ put magis
sibi placuerit stans vel sedẽs pferat
etiã si ei videbit cõclusione non fa-
cta prout ex petitiõe ⁊ probatione et
plus actis in causa fuerit faciendũ.

¶ Que oia etiã in illis casib⁹ in qb⁹ per aliã constitutionẽ nostrã vel al's pcedi põt simpliciter et de plano ac sine strepitu ꝛ figura iudicij volum⁹ obseruari. ¶ Si tñ in pmissis casib⁹ solẽnis ordo iudiciarius i toto vel in parte nõ cõtradicẽtib⁹ obseruet: nõ erit pcessus ppt hoc irrit⁹ nec etiã irritãd⁹ Data auiniõe. xiiij. calẽ. Decẽbris põtificatus nři anno secũdo.

¶ Finis Laus deo.

Clemens quintus natione vasco: burdegalensis eps Bertrãdus Gotho ãtea vocatus. Perusij a collegio cardinaliũ absẽs: post lõgã cõtẽtionẽ põtifex tandem creat. Is aũt electioni cõsentiens ex Burdegala Lugdunũ pfectus: eo cardinales oẽs ad se vocat q sine mora põtifici obtẽperarẽt atq̃ i curia romana q i Gallias trãslata ẽ millesimo tricẽtesimoquĩto: vbi etiã ad septuaginta quattuor ãnos remãsit cũ magno xpianorũ incõmodo potissimũ vrbis Rome: cui⁹ tẽpla magna ex parte ob solitudinẽ et sitũ corruere: absentib⁹ his: ad quos quidẽ ea restituere pertinebat. Coronationi aũt põtificis iterfuere: ꝛ Phillippus Rex Francie eiusq̃ frater Karolus nup ex Italia reuersus. Johãnes britannie dux: q ruina muri oppressus moritur cũplerisq̃ aliis dũ põpa coronationis vt fit per vrbẽ ducit. Phillippus qz rex ea ruina aliq̃ ex parte debilitatus est põtifex autẽ in tãta trepidatiõe ex equo deturbatus solum carbũculũ ex tiara amisit: pciũ aureorũ sex miliũ: vt quidã scribũt. Peractis deinde solẽniis: sedatisq̃ reb⁹ oib⁹ Clemẽs multos cardinales gallicos creat ex italia nullũ licet iohãni et iacobo colũnẽsib⁹ cardinalat⁹ integrũ restituerit. Tres pterea cardinales cũ senatoris potestate Romã misit quorũ auspiciis vrbs ipsa atq̃ italia gubernaret. Atq̃ ho cũ cerneret genuẽses ac pisanos inter se grauissimo bello iplicitos interimq̃ Sardiniã a sarracenis occupatã esse Insulã hac cõditiõe Federico Sicilie regi pcessit: vt pmo qz tpe eã pulsis tñ hostib⁹ recuperaret. Ueneti autẽ cũ Karolo secũdo cõtra imperatorẽ cõstãtinopolitanũ fedus ineũtes: eo Rassianũ regẽ perpulere millesimo tercẽtesimoseptimo: vt ortodoxe fidei rationẽ a Romano põtifice peteret. Uerũ cũ postea veneti ac Karolus refrixissent Rassiani ipsi malo exẽplo sentẽtiã mutãt. Interim vo apud nouarienses noua heresis a dulcino et margareta inuẽta est q̃ mares et femie simul habitãtes i omnẽ libidinẽ plabebant. Fraticelli hi sunt appellati quos opprimere Clemens conat⁹ eo statim milites quosdã cũ aplico legato misit q eos in alpib⁹ positos parti inedia ꝛ frigore partim armis oppressit. Dulcin⁹ aũt et margareta viui capti mẽbratim lacerãtur eorũq̃ ossa cõbusta dissipantur. Rescitũ q̃q̃ eodẽ fere tpe est tẽplarios olim xpi milites a nřis ad sarracenos desecisse. Hac ob rẽ interfecti illi sunt. q cõprehẽdi potuere: eorumq̃ bona partim Rhodiis militib⁹ qui insulã paulo ante occupauerãt: partim vo nouis religionib⁹ sunt attributa Iudeos quoq̃ phillippus rex frãcie cũ singulis vestimẽtis expulsis sua deiecit direpti eo bonis ob maleficia quedã ꝛ auariciã. Uerũ cum non ita multo post Albertũ imperatorẽ Johãnes ex fratre nepos interfecisset oẽs fere ciuitatũ Cisalpine Gallie dominos sibi eos delegere quos antea capitaneos habuerãt. Capitaneos ei pfectos vrbiũ vocãt. vt verona scaligeros Mantua passerinos. Patauiũ cararienses. Estenses aũt iã pridem dñatu Ferrarie potiebãt sed tũc potissimũ mutinã in potestatẽ suã redegere. Nec idignat⁹ est Karolus secũdus neapolitan⁹ rex beatricẽ filiam Azoni marchioni estensi i vxorẽ tum collocare. Uerũ friscus eius fili⁹ nouercã sibi supinductã cernẽs patrẽ

in carcerē cōiectū necat Ferrariaq̄ʒ potit̄ īpetrato a venetꝭ auxilio ad expugnandū Thedaldū castellū ita accole vocāt pōti īpositū. Tū vo cardinalis cognomēto Pelagura Bononiā a Clemēte missus venetꝭ sub anathematꝭ pena īperat vt a ferrariēsi abstineant. Optabāt q̄dē ferrariēses ipsi ditioni ecclesiastice subesse. Hanc ob rē veneti maturādū rati castellū die noctuq̄ʒ oppugnādū tādē capiūt quo facto Friscus ipse vindicte cupidus dimidiā Ferrarie partē incēdit. potissimū vo eoꝝ domos q̄ reb⁹ nouis studere videbant. At ciues tātā iniuriā nō diuti⁹ laturi sumptis armis Frisco dn̄atu electo venetis sese dedūt cū cernerēt se ab his egregie defēdi posse q̄re Pelagura īdignat⁹ cruce signatos ī venetos ꝛ ferrariēses vndeq̄q̄ʒ ꝓspere ad se vocat Clemēs vo cognita venetoꝝ cōtumacia ꝛ regnādi cupiditate eis anathemate notatꝭ: sacra interdicit ꝑ seruisq̄ʒ diceptis eoꝝ bonis vbicūq̄ʒ locoꝝ reperirētur haberi iussit. Quāobrē gens ipsa mercature admodū dedita et in Anglia ꝛ ī gallia maxima incōmoda perpessa est Alios p̄terea cardinales ī hetrariā bellis tumultuātē pōtifex misit quo Roberto Calabrie duci Florētis ac Lucēsib⁹ reliq̄sq̄ʒ ꝓuincie populis mādarēt vt oppugnare Pistoriū desisterēt Paruere tum oēs p̄ter Florētinos ꝛ Lucēses quare his q̄q̄ʒ a sacris interdictū est. Uerū abeūte Roberto Auinionē salutādi pōtificꝭ cā Pistoriēses diutino bello fatigati deditionē tādē fecere Capte vrb' florētini ꝛ Lucēses menia euertunt fossas ꝯplēt agrū sibi diuidūt: a sāguīe tn̄ ciuiū tēperatū est. Solū vbi svt riq̄ʒ ꝑplo cōmune remanet Qd̄ quidē florētini nō ita multa post ꝯtra federa inter se ꝛ Lucēses inita occupat ꝯducto circūq̄q̄ʒ muro: eliminatisq̄ʒ fossis. Idē p̄terea vt oīa circūq̄q̄ʒ tutiora haberēt Acianū gētis Ubaldie castellum in agro Mugellano positum emptum pecunia diruūt in planoq̄ʒ haud lōge. Scarpariā vt paucis āte annis in vale arui Castel frācū ꝛ sctm̄ Johānē cōdūt Missus tn̄ q̄dē ī hetrariā Neapolio cardinalis vrsinus q̄ res ipsas ꝯponeret spretus a florētinis ꝛ Lucēsib⁹ eo ire ꝓrupit vt anathema ꝛ īterdictū publice ꝯtinuaret Hāc obrē Florētini clerū ihm grauissimis exactiōib⁹ diu multū vexarūt. Uiri preterea hac sentētia sunt nā Cursiū Donatū ciuē egregiū ꝛ de rep. bn̄ meritū interfecere: q2 Ugutiōis Fagiolā filiā ī vxore duxerat adeo nobilitatē odio habebat Uerū cū postea Pelagurā legatū ī recuperāda Ferraria castelloq̄ʒ thedaldo a venetꝭ occupato iuissent a pontifice in gratiā recipiūt millesimo tercētesimo nono Eodē vo anno Karolo secundo rege Neapolitano mortuo fili⁹ Robertus in regnū a pōtifice missus Bononiā ad pelagurā ꝓficiscit quē stati ecclesie nole tumultuāti Ferrarie p̄fecit/ Is antē neapolitā iturus Degū Catelanū virum in fine cū cohorte equitū in p̄sidio reliquit. Qui vbi cōtinere Ferrariēses verbis ꝛ minis in officio nō posset eq̄tes ex arce ī ciues dimisit quoꝝ de nūero multos certe trucidauit Ad octo. namq̄ʒ ꝛ viginti ex optimatib⁹ Estēsiū dn̄atū appetētes negauit. Eodē vo tp̄e Henricus Lucēburgēsis a Germanis īperatore electus hac q̄dē lege a pōtifice ꝯfirmat̄ vt inter biennium coronā rome habiturus ytaliā ingrediat̄ Hoc autē alio id egerat pōtifex vt īperatoris aduētu mot⁹ ytalici cōprimerēt. Imperator itaq̄ʒ oīa se facturū pollicit⁹ oratores statim ī italiā ad ꝑplos ꝛ p̄ncipes mittit maxime vo ad florētinos q̄ tū aretinos vexabāt: petitq̄ʒ vt sibi et exercitu suo hospitiū ī vrbe parēt/ ac vexare aretinos desināt Rn̄dere tūc florētini tn̄ q̄dē p̄ncipē ipudēter agere q̄ barbaros ī italiā ducere conat̄ quā ipse īperij causa a barbaris tueri debet Aretinis p̄terea īperatorem ipsum nō bn̄ cōsulere: q̄ɜ sciret guelphos q̄dē ciues suos expulisse exules em̄ ab īperatore institui consueuisse rectores retineri. Ferūt tn̄ Dātē florētinos cecos appellasse: q2 imperatori tā insulse respōdissent q̄

certe nō poterat esse magis a repu.
sua alienū maxime aūt tanto ꝑncipe
cum tāto exercitu hostili animo ad-
uentāte. Animos siquidē eis dabant
Roberti regis ꝓmissa q̄ in regnū ꝓ-
ficiscens factionis guelphe defenso-
rē acerrimū vbiqꝫ se futurū pollici-
tus erat Imperator aūt ad taurinos
alpes trāsgressus i plana descēdens
oēs fere ciuitatū principes honoris
causa obuios habuit Due tū preerāt
mediolani factiōes quarū altera tur
rianorū altera vicecomitū habebat
Guelphis ꝑerat Guido Turrianus ꝓpli
capitaneus vt gētis vocabulo vtar: gi
bellinis vo Mafeus vicecomes. Vecti
tus aūt Guido ne vicecomes henrici
gratiā ob factionē ꝑoccuparet ꝯtra-
cto exercitu in agro mediolanēsi ca-
stra ponit / visurus vt ipse dicebat:
quin ī vrbē se inuito īgrederētur. Tū
vo Mafeus nūcijs iperatorē ipsum
ꝓpere Mediolanū vocat ad vrbē: vt
ipe dicebat: iperij romani domiciliū
Henricus itaqꝫ copias vrbi admonēs:
magnos tū quidē tumultus īgresso
iā Guidone cōcitauit q̄s statim rebus
hoc modo ꝯpositis repressit. At Gui
do vercellis potiret Mafeus vo eq-
tum suoꝝ dux ꝛ ꝑfectus haberet Po
titus Mediolano iperator: oīs fere
ciuitates statim in deditionē accepit
preter alexādrinos. Coronā itaqꝫ fer
reā mediolani accipiēs quā mō etiā
de more capere debuerat tanta ciues
ipēsa vexauit vt grauata onere plebs
q̄ libertatē spectabat arma sumpse-
rit Tum vo germani cū ab vtraqꝫ fa
ctiōe suos cedi viderēt ex suburbijs
vrbem ingressi factionū capita ad se
vocāt. Galeacius aūt Mafei viceco-
mitis filius relicto domi genitore cuꝫ
magna cliētū manu ad imperatorē
ꝓficiscitur ostēditqꝫ turrianos tyrā
nidē vrbis affectātes tātū tumultus
cōcitasse Hāc ob rem germani cū gi
bellina factiōe in vnū ꝯuenientes: tur
rianos non nihil apud plateā sancte
Marie noue resistētes ab vrbe pellūt
qui Guidone suadēte vercellas popu
lariter petūt. Ex hac autē factiōe ad
trigita interfecti referūtur: quoꝝ de-

nūero quattuor turriani fuere. Mo-
uens deinde in cremonēses ꝛ cremo
nēses henricus: q̄ gibelli eiecerant
guelphos ad publicum vocati sed li
bera cremonēsiū deditio henricū mi
tiorē reddidit. In cremonēses aliquā
tulū seuitū est ꝛ eoꝝ menia funditus
euersa sunt. Parmenses autē timore
perculsi qui gilberto Corrigia suadēte
rubeos i vrbē acceperāt. pulsis guel
phis iperatoris vicariū recipiūt. Tu
tati sūt aliquādiu sebririani verū cū
acriter ab henrico oppugnarētur no
ctu ad montana ꝯfugientes. vacuam
cultoribus vrbē reliqre. Ingressi ita-
qꝫ germani vrbis menia confesti de-
moliunt. His aūt vicinoꝝ calamitati
bus ꝑterriti mātuani: veronēses vicē-
tini: patauini: taruicini / veneti: man-
data iperatoris statim fecere Placē
tini quoqꝫ pulso Alberto scoto. guel
phoꝝ duce iꝑatoris ꝑfectū suscipiūt
Cōpositis itaqꝫ hoc modo Cisalpine
Gallie rebus iperator Amadeo Sa-
baudie comite pisanorū genuēsiūqꝫ
oratoribus subsequētibus ꝑ placētios
iter faciēs Genuā ꝓficiscit. Quo et
nō ita multo post applicuere ꝛ legati
Roberti Neapolitani ꝛ Federici Sicu
li regis: illi simulatā: isti verā amici
tiā ꝑ se ferētes. Nā Robertus rex Ma
rescalū suū cū duobus milibus eqtū in
hetruriam miserat: q̄ Florētinis ꝛ lu
censibus si opus videret cōtra ipera-
torē auxilio essent. Verū Hēricus Pi-
sas classe delatus ꝑmissis terrestribus
copijs maximis incōmodis lucēses
afficit. Libuit hactenus commemorare
hec icōmoda ytalis illata: quoꝝ oīs
culpa a quibusdā i Clemētē trāsfert
q̄ Henricū ipulerit cū exercitu Ita-
lia ingredi. Sunt tū q̄ scribant id ex
vtilitate publice a Clemēte fcm̄ ob in
testina mala: q̄ quotidie cum magna
hoīm cede in vnaquaqꝫ ciuitate: imo
in quouis paruo etiā castello ꝯmitte
bant. Cedebāt ciues: necabant senes
allidebant īfantes: nec vnus crudelita
tis modus inerat: vnde Clemēti pla-
cuit quod scriptum apud Homerum
est vnus sit princeps ad quē oīa refe
rant Henricus autē Romam versus

Iter arripiens cū qngentis eqtibus
Ludouicū Sabaudiensē Amedei fi-
liū ꝓmittit q̄ certe apud Stephanū
Colūnā non lōge a lateranensi pala-
tio diuertens manū Ursine factio
ni timorē iiecit Hēric⁹ tū Uiterbiū
ꝓmo inde Romā veniens effuso ob
uiā honorato quoqꝫ cū vrbana mul
titudine ꝑbenigne suscipit. Corona
tus deinde a tribus cardinalib⁹: ro-
manos oēs in vrbe sua vt mos est in
rare cōpulit Edito īgenti cōuiuio:
cui oēs ciuitatis proceres exceptis
vrsinis interfuere. Ne tñ in
tanta celebritate q̄sq̄ tumult⁹ ob cō
citatas hoīm mētes oriret milites
suos ī theatris thermis locisqꝫ mu-
nitis ꝓ statione collocauit: q̄b⁹ presi
diis adeo cōfisus vt ausus sit etiam
tributū īsuetū a ppl'o exigere Qua
ex re oēs vtriusqꝫ factionis ciues ad
vrsinos cōfugiūt: q̄ edes suas prope
Tyberi ꝛ Adriani pontē sitas valid₃
presidiis cōmuni erāt. Tū vero īpera-
tor ira ꝑcitus sagittarios nouales
a pisanis missos in vrbē cōtra roma
nos vocat: quos certe nil tale metuē
tes Johānes Roberti regis frater
q̄ suas nauales copias sub Auētino
collocauerat (facile ī fugā vertit) ꝛ
intromisso eq̄tatu haud lōge in sta-
tiuis collocato populo romano ad-
iuuante īperatorē ipsum Tybur ab-
ire coegit Discessit ꝛ Johānes Ro
berti frater cardinaliū iussu vrbēqꝫ
pacatā reliq̄t Henric⁹ aūt Perusio
iter faciēs cū Aretiū ꝑuenisset Ro-
bertū regē maiestatis reū facit ci-
tatūqꝫ nec apparentē regno ꝓuauit
īprobante eā rē Clemēte: ꝙ ī loco ne
quaq̄ idoneo tantā rē nec ad se ꝑti
nentē ꝑegisset. Pontificis eīm ꝓpriū
esse dicebat regnum Sicilie vltra.
Farū dare ꝛ adimere mouens Are-
tio īperator in florētinos et lucēses
cū Roberto sentientes copias ducit
Uerū cū vrbē oppugnare nō posset
occupato Bonino eodēqꝫ munito se-
nensib⁹ bellū īdicit q̄ auare nimiū
ac maligne ꝯmeat⁹ ei subministrabāt
Ad vero cū egrotare cepisset ad Ma
ceretī balnea se cōtulit vnde multo
imbecillior q̄ antea ad Bon. cōuectū
redīt vbi post aliq̄t dies morit non
sine suspitiōe dati a florētinis vene-
ni subornato pollicitationib⁹ ꝛ pre-
miis monacho quodā: q̄ ei euchari-
stiā veneno illitā dederat vt nōnulli
scribūt. Pisani aūt, mortuo īpatore
florētinoꝝ potētiā veriti: Ugutionē
Fagiolanū ducē sibi ac tyrānū deli-
gūt q̄ paulop⁹ ab eq̄tatu cū Hērico
militare solito adiut⁹: lucēses agr₃
mulctatos ī ptātē suā redegit. Cle-
mēs vero ad certa mala q̄ italia pat.e
bat audito incēdio Basilice Cōstāti
niane vehemēt indoluit: pecuniasqꝫ
clero ac populo romano misit ad tē
pliū restituendū lꝫ eo anno tanta cha
ritate ꝛ penuria rerū laboratū in re
gno sit: vt vix ad cibū ꝛ potū̇ satis
pecuniarū haberet. Que q̄dē mala
et frequētes eclypses solis comete
qꝫ ꝓtendebāt: ꝛ ipsa pestis qua fere
vbiqꝫ tū laboratum est. Clemēs aūt
cū animū ad cōponēdū eccl'ie statū
adiecisset sacris ordinib⁹ ter habi-
tis: ꝛ plerosqꝫ cardinales viros opti
mos creauit et trib⁹ cōciliis diuer
sis in locis variisqꝫ tēpibus habitis
multa prudēter ꝛ mature egit. Nā ꝛ
Dulcini sectā eccl'iasticos īpugnā-
tē (vt dixi) ꝑdomuit ꝛ tēplarios sus-
tulit ī uarios errores ꝓlapsos: xp̄ꝫ
scꝫ abnegātes eorūqꝫ bona hieroso
limitanis militibus addixit: ꝛ Regi
francie ad Pictauiū quedā ī honesta
sta petenti quominus id īpetraret re-
stitit: nā et dānari Bonifaciū et ab-
solui Nogaretiū ac Sarrā petebat.
Primū certe nunq̄ obtinuit scd₃ po
stremo īpetrauit pollicēte Nogare
tio se iturū ꝑ uie g̃ra ꝯ sarracenos
quā expeditionē cle. ipse maxie qui
dē optabat vt ex eius cōciliis appa
ret Preterea vero ꝛ Celestinū q̄ntū
approbatis eius miraculis in san-
ctos retulit sub nōie Petri cōfesso
ris ꝛ librū Clemētinarum a se cōpo
sitū in vienensi cōcilio edidit. Dein
ceps vero variis egritudinib⁹ affli-
ctus: nūc eīm dysenteria nūc stoma
chi ac laterū dolore cruciabat octa
uo pōtificat⁹ sui āno mense decimo

die quintodecimo moritur. Vacat tn̄ sedes annis duobus mensibus trib⁹ diebus.vij.dum non satis inter cardinales constet quem potissimum di ligant. Nec minor quidem discordia inter electores imperij tum fuit mortuo Henrico cum alij Ludouicum bauarie alij Federicū austrie duces ꝓponerent quibus inter se prelio concurrentibus. superato Federico tanta superbia Ludouicus elatus est: vt absq; auctoritate romane sedis ⁊ imperatorem se appellauerit: ⁊ itavicecomitib⁹ in Cisalpina fauerit: ⁊ Mediolano potiti sint quo eis facili⁹ Romam proficisci liceret ad coronā auream vt mos est accipiendam. Tum vero hetrusci omnes ac maxime guielphi trepidare ceperunt ꝙ cernebant Ludouicum imperatorem omnia imperij iura adiuuantib⁹ vicecomitibus ⁊ Ugutione Fagiolano pisanorum et lucensium tyranno breui repetiturum. Hanc ob rem ⁊ Guidonem petramalam epm̄ aretinum ac dn̄m Philippū tarentinum principē Roberti regis fratrem in partes suas pollicitationibus ⁊ muneribus pellexere. Multum eni Philippus equitatu et disciplina rei militaris tum valebat.

¶ Finis.

¶ Clementinis cōstitutionibus cū vita Clementis quinti deo fauēte finis impositus est.

¶ Tabula rubricarū quiq; librorum Clementis quinti secūdum ordinem Alphabeti.

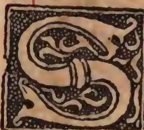
Tabula.

¶ Telos.

¶ Extrauagantes decretales que a diuersis Romanis pontificibus post sextum emanauerunt: incipiunt feliciter.

¶ De consuetudine. Johannes.xxij.

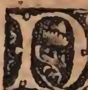
Capl. vnicū

Uper gentes et regna Roman⁹ pontifex a dño constitut⁹ cū psonaliter singulas regiōes circuire nō possit nec circa gregem sibi creditū curā pastoralis sollicitudinis exercere: necesse habet interdū ex debito īposite seruitutis suos ad diuersas mūdi partes put necessitates emerserūt destinare legatos q̄ vices ipius supplēdo errata corrigāt aspera ī plana cōuertāt. ꝛ commissis sibi populis salutis incremēta ministrent. Uerūtn̄ aliqui hmōi officiū ꝛ potestatē ipius romani pon. quā nō ab hoīe sed a deo recepit sub suo arbitrio redigere moliētes: legatos ipos nisi ab eis petiti fuerit vel de bn̄placito eoꝝ trāsmissi sibi t̄ras subiectas: dicētes hoc eis de consuetudine cōpetere īgredi nō pmittunt. Nos hmōi cōsuetudinē nō tam irrationabilē q̄ nonnūq̄ aiarū saluti cōtrariā: detrahentē q̄ aplice potestati: auctoritate apostolica penitus reprobantes: legatos ipos ab oīb⁹ cuiuscūq̄ p̄eminētie cōditiōis aut status fuerit debere admitti decreuim⁹ nec eos p̄textu cuiusuis cōsuetudis īpediri posse a quoq̄ xp̄iano nomie gloriāte: quominus regna / pūīcias / t̄ras / quaslibz ad q̄ ipos destinari cōtigerit / igrediant libere ac cōmisse sibi legatiōis officiū exerceāt ī eisdē. Qui vero deceto sup p̄dictis dictos legatos aut etiā nūcios quo ad quascūq̄ partes p causis q̄buslibz sedes ipsa trāsmiserit: p̄sūpserit īpedire ipso facto sniam excōicatiōis īcurrāt. Regna terre ꝛ loca quelibet subiecta eisdē tādiu sint eo ip̄o ecclīastico suppōita īterdicto: q̄diu ī hmōi cōtumacia duxerint psistendū. Nō obstātibus q̄buslibz īdulgētijs aut p̄uile giis īperatorib⁹ ac regib⁹ seu q̄buscūq̄ aliis sub q̄buscūq̄ modis: tenorib⁹ ꝛ formis a sede ip̄a cōcessis q̄ cōtra p̄missa nulli volumus suffragari.

¶ De postulatione prelatorum.

Capl. vnicū

Jspendijs ꝛ picculis varijs q̄ ex subscriptis postulatiōib⁹ post ēt ecclesiis euenire: ꝛ vacationū diuturnitatib⁹ q̄ cōsueuerūt nōnūq̄ ex postulationib⁹ irrationabilib⁹ puenire ac dispendijs q̄ īde frequent ecclīe īcurrūt: ad futurā rei mēoriā obsistere cupiētes. Illū q̄ vicesimū septimū non attigerit annū: ad cathedralē necnō pfessorē cuiusuis mēdicātiū ordinis ad īferiores cathedralib⁹ ecclīas ac monasteria extra suos ordines posita īsti edicto ppetuo phibem⁹: Q̄ō si secus postulatū fuerit ꝛ actētatū: irritū ac nulli⁹ penit⁹ sit momēti. Et qui sciēter pcesserit ad eādē ea vice postulādi ac eligēdi ptāte p̄uatos: ac beneficijs q̄ ī ip̄a obtinebunt ecclīa ad quā postulationē hmōi fecerit p triēniū nouerit se suspēsos. ¶ Postulatos vero q̄ postulatiōis de se facte negociū fuerit per se vel p aliū ī romana curia psecuti: illud ibi pponi ī publico vel p̄uato cōsistorio facientes: etiā se dūtaxat dispositiōi sedꝫ aplice cōmittēdo: si se annū vicesimū septimū nō attigisse sciuerit vt p̄fert: vsq̄ ad tricesimū quītū ānū. Ceteros vero seclāres ꝛ religiosos extra suaꝝ admīstratiōes ordinū ppetuo īeligibiles ac īpostulabiles eē decernim⁹: ac pris⁹ īhabiles ad q̄scūq̄ dignitates ecclesiasticas ꝛ bn̄ficia q̄libz obtinēda.

¶ De electione. Bonifacius.viij.

Ca.i.

Iniūcte nobis debitū seruitutis exposcit: vt q̄ ad reformādos in clero mores ꝛ actus put nobis ex alto pmittit: solertius ītēdim⁹ ibi p̄cipue reformatiōis ac cōmode remediū

ponamus: vbi maius respicim⁹ piculū īminere: sane ꝙ piculosum existat: cū aliqs ī officio dignitate vel gradu fore se asserat: ⁊ p tali etiā habeat: nisi prius qḋ asserit legitimis ostēderit documētis: tā ex ciuilib⁹ ꝙ ex canonicis īstitutis colligit̄ euidenter. ¶ Asserenti nāq cū mandatis p̄ncipis se venisse credēdū non est: nisi hec scriptis pbauerit. Nec sic̄r credit̄ se asserēti legatū. Nunꝙ eēn aplice sedis moris fuit absq signatis apicib⁹ vndecūq legationē suscipere. Sed nec dicēti se delegatū sedis eiusdē credit̄ vel itendit̄ nisi de mādato apostolico fide doceat oculata. Sic̄r clerici ad alienā diocesim sine suoꝝ ordinarioꝝ līis venietes nec ī suis recipiant̄ ordibus nec ad supiores ascēdāt. Clerici q et monachi q de suis ciuitatib⁹ ad alienā vrbē pficiscunt̄ nisi munitiue niāt suoꝝ līis platoꝝ nō sunt clerici vel monachi reputādi. Si qs preterea ī clerū electū se dicat si sacerdotē sese nolet hoc seruādū est q: nō sine piculo est ī talib⁹ cōmunicatio idiscussa. ¶ Nō aūt in illis q se epos vel supiores prelatos aut etiā abbates pores seu alios monasteriorū rectores quocūq noīe censeant̄ appellāt: sit discussio celebris ⁊ diligens facienda luculēter apparet: si scādala ⁊ picula grauia q ipsoꝝ parere posset cōicatio indiscussa diligētius attēdant̄ Hic nos euidēseno cat rō vt cū pmissis aliīs casibus q maioris existūt periculi: sit ex cōstitutionibus editis iā puisum hūc vltimū q pericula grauiora minat̄: neq̄ ꝙ sine puisionis oportune remedio relinquam⁹ ¶ Pn̄ti itaq ppetuo valitura pstitutione sancim⁹ vt epi et aliī plati superiores necnō abbates pores ⁊ ceteri monasterioꝝ regimia exercētes quocūq noīe censeant: q apud dictā sedē pmouent̄ aut cōfirmationis psecrationis vel bn̄dictionis mun⁹ recipiūt: ⁊ ad pmissas eis ecclesias et monasteria absq dicte sedis līis hmōi eoꝝ pmotionē/pfirmationē cōsecrationē seu bn̄dictionem continētibus accedere: vel bonoꝝ ecclesiasticoꝝ administrationem accipere nō psumāt: nullius eos absq dictarū līarū ostensione recipiāt aut eis pareāt vel intēdant. ¶ Nō si forsan contra psumptū fuerit: quod p epos platos abbates pores ⁊ alios monasterioꝝ regimina exercentes pdictos medio tēpore actū fuerit irritū habeatur: nec quicꝙ interim sidē epi vel prelati abbates priores vel regimina exercētes. de ecclesiarum vel monasterioꝝ pventib⁹ percipiāt eorūdem. ¶ Capitula vero et cōuentus ecclesiarū ⁊ monasterioꝝ ipsorum: ⁊ aliī qcumq ipsos absq hmōi dicte sedis līis recipiētes vel obedientes eisdē. tandiu sint a beneficioꝝ suoꝝ perceptione suspensi donec super hoc eiusdē sedis gratiam meruerint obtinere. ¶ Similit̄ q epi/prelati/abbates/pores ⁊ aliī mo monasterioꝝ regimina exercentes: predicti solito fidelitatis ⁊ obedientie iuramento non pstito. Illi etiam pontifices quos apd predictā sedem pallium contigeret recipere/ absq līis traditionis ipsius palliū neque ꝙ ab eadē discedāt: discedentes vero: quousq hmōi iuramentū presterint/et līas obtinuerit: nichil de ipsarū ecclīarū ⁊ monasterioꝝ puetibus pcipiāt: ⁊ qcquid interī p eos vt de aliīs predicit̄ actū fuerit viribus nō subsistant. ¶ Benedictus. xi.

Si religiosus q absq sui superioris licentia electioni de se facte consentire non potest illā post electionem sibi presentatā: vel eius electores infra tēpus pro eiusdē superioris presentia vel absentia moderandū: nequaꝙ obtineat: dat gn̄ale conciliū lugdun̄. electorib⁹ extūc ad electionē aliā pcedendi liberam facultatem. ¶ Uerum q: freqūēter dubitatū est, an etiā sit eo ipso iure si quod ei cōpetebat ex hmōi electione priuatus statuimus illo eum hoc ipso fore priuatum. ¶ Idem. ca. ii.

Sancta romana ecclesia que disponente dn̄o super oēs alias ordinarie potestatis obtinet pncipa ca. iii.

tum a deo vt pote mater vniuersorũ christifideliũ ⁊ magistra q̃tuor patriarchales sedes instituit inter quas post ipsam roma. eccl'iam cõstãtinopolitanam primum alexandrinã. secũdum antiochenã terciũ/⁊ hierosolimitanã quartũ locũ voluit obtinere ipsasq; multis ꝑrogatiuis ⁊ honoribus ac priuilegiis decorauit de quaꝝ prouisionib⁹ cũ eas vacare cõtingit: tãto est accuratius cogitandũ ⁊ attentius prouidendũ q̃nto maioris eminẽt altitudine dignitatis et ꝑiculose erraretur in prouisionibus earundem. Super hoc igit̃ cũ fratribus nostris habita deliberatiõe matura inter alia nostre considerationi occurrit ꝙ omnes prochdolor: ꝑdictarum sediũ patriarchaliũ ciuitates aut sũt destructe aut occupate ab infidelibus: vel a scismaticis detinentur. ipsarũ capitulis seu cõuẽtib⁹ ⁊ canonicis dispersis vndiq; extra ciuitates ipsas ꝑ alias regiones seu loca ciuitatib⁹ ipsis remota. Ex quo contingit sicut experientia nuper nos docuit: ꝙ vacante constantinopolitana ecclesia per mortem bone mẽorie Petri patriarche. solũ per vnũ dũtaxat eius canonicũ fuit de nouo pastore electio celebrata aliis canonicis suis agentib⁹ in remotis: dictus tñ electus iuri si qđ sibi ex electione hmõi competebat: in nostris manibus sponte ac libere resignauit. Ideoq; de eorũdem frm consilio ⁊ apostolice potestatis plenitudine statuimus. vt q̃diu ciuitates ipse scismaticorũ aut infidelium: subsunt aut suberũt ditioni: aut detinebunt̃ per eos: canonici dictarũ patriarchaliũ sediũ. cum eas vel ipsarũ aliquã seu aliquas vacare contigerit: ad electionem postulationem seu quãuis prouisionẽ de preficiendo sibi patriarcha vel pastore nullomodo ꝓcedãt quousq; ad apostolice sedis notitiam deputetur. Nos enĩ ad dataꝫ presentium decernimus irritum ⁊ inane: si secus per predicta capitula cõuentus vel canonicos aut quemuis alium vel alios scienter vel ignorant̃ fuerit attentatum non obstantibus quibuscũq; ipsarũ ecclesiaꝝ vel aliis cui⁹ earũ cõsuetudinib⁹ vel statutis iuramẽto/ cõfirmatione dicte sedis vel quacũq; alia firmitate vallatis: seu cõstitutionib⁹ priuilegiis vel indulgẽtiis sedis eiusdẽ per q̃ effect⁹ ꝑsentiũ impediri posset quõlibet vel differri/⁊ de q̃b⁹ quorũcũq; tot⁊ tenorib⁹ de verbo ad verbũ in nr̃is litteris habẽda esset mẽtio specialis.

¶ Nulli ergo ⁊c. ¶ Data lateran. x. Kal. Janua. põtificat⁹ nr̃i. Anno. vii.

¶ Johannis. xxii.

Ex debito pastoralis officii: nobis q̃q̃ immeritis superna dispositiõe cõmissi periculis aiaꝝ ⁊ ecclesiarũ ac monasteriorũ dispendiis q̃ ob ipsoꝝ vacatiões diutinas ipsis solẽt frequẽti⁹ prouenire cõgruis remediis quãtũ nobis ex alto cõcedit̃ salubriter occurrere intẽdẽtes pꝛecipue ⁊ vtili⁹ prouideat̃ ecclesiis ac monasteriis antedictis ⁊ vt romane ecclesie q̃ sup ipsas ecclias ac monasteria ex diuina prouisiõe obtinere digno scit̃ principatũ honor debit⁹ impẽdat̃ ꝑde. no. ro. põ. ꝑsertim felic⁊ re. Bonifa. viii. q̃ dignitates ꝑsonat⁹ ecclesias ⁊ alia eccl'ia bñ. ⁊ Cle. p. q̃. tã huiusmodi dignitates ꝑsonatus ecclesias beneficia: q̃ cardinales ecclias q̃slibet mõasteria priorat⁹ administratiões ⁊ officia q̃cũq; q̃ apud se. apo. vacarẽt prouisioni aplice sub certi⁊ tenorib⁹ reseruarũt vestigiis inherẽtes Nos ex causis rõabilib⁹ q̃ ad id nostrũ animũ induxerũt: de fratrũ nostrorũ cõsilio nonnulla detrahendo aliqua declarãdo: ⁊ quedã addendo de nouo. Episcopales ⁊ earũ superiores sedes: mõasteria ⁊ regulares ecclesias: ad q̃ hi q̃ eis ꝓ tempore bñficiãd sunt etiã ꝑ electionẽ canonicã assumũtur: prioratus officia vel administratiões eorũdẽ dignitates ꝑsonatus ꝑbẽdas aliaq; ec. bñfi. cum cura vel sine cura quocũq; nõie censeant̃ que apud predictã sedẽ vacant ad p̃ns ⁊ ex nunc in antea donec xp̃i dignatio nos dignabit̃ vniuersalis eccl'ie spõse sue regimini ꝑsidere vacare cõtigerit apud eã prouisioni nos ca. iiii.

ſtre de fratrū noſtroꝝ ꝯcilio auctorit.
apo. reſeruamꝰ. ¶ Hmōi aūt ſedes
monaſteria eccleſias ⁊ alia ꝑfata bñ
ficia eccleſiaſtica ꝑ mortē vel depo-
ſitionē ac ꝑuationē eoꝝ q̄ ea obtine
rent: ꝑ electionū caſſationē: poſtula
tionū repulſionē: renūciationē quo
rūlibet ꝓuiſionē: trāſlationē ſiue ꝑ
ſucceſſionē mūeris ꝯſecrationis aut
benedictiōis vndū a dicto Cle. pre.
no. ꝓmotis ipēſi: niſi de ipſis diſpo
ſuerit ꝑdeceſſor: et a nobis ſiue au-
ctoritate nr̄a ꝓmouēdis ſpendendi
apud ſedē ipſam: vel etiā vbicunqꝫ
aut quouis alio modo canonice va-
care apō ſedē intelligimꝰ ꝑlibatam
Epiſcopales iſup vel alias dignita-
tes; eccliās monaſteria ⁊ alia predi-
cta frm nr̄oꝝ ſācte ro. eccliē cardia
liū apō dictā ſedē ꝑ eoꝝ obitū vaca
re cēſemꝰ: ſiue ibi / ſiue alibi vbicū
qꝫ ipſos migrare contigerit de hac
luce. Et hoc idē i dignitatibꝰ ⁊ bñfi
cijs q̄buſlibet vt de alijs ꝑmittitur:
officialiū noſtroꝝ vcꝫ vicecancella
rij eiuſdē eccliē camerarij: notario
rū auditoꝝ ꝯtradictꝝūū: correctoꝝ
ſcriptoꝝ lrarū / ac pniarioꝝ nr̄oꝝ:
necnon abbreuiatoꝝ curie ro. locū
ſibi volumus vēdicare. Rurſus hu-
ius nr̄e reſeruationis edictū ad di-
gnitates ⁊ alia tā dicta capellanoꝝ
noſtroꝝ cōmēſaliū ⁊ quoꝝlibꝫ alio
rū ratione officij vel ex cā legitima
in dicta curia morantiū: qñ a nobis
ꝓ noſtris ⁊ eiuſdē ſedis negocijs ꝓ
ſequēdis de ipſa curia quocūqꝫ mō
premiſſi vel alij eoꝝ tranſmiſſi aut
legati vel nūcij fuerint: ⁊ eos vbili-
bet: añ ipſoꝝ ad prefatā curiā redi-
tū: durāte legatione ſeu ꝓſecutione
ipſoꝝ negocioꝝ (rebꝰ eximi cōtige-
rit ab hūanis) duximus extendēdū.
Et idipſum etiā eſſe volumꝰ i hmōi
capellanis cōmenſalibꝰ etiā ſi vt ꝑ-
mittitur: nūc tranſmiſſi fuerūt vbi-
cunqꝫ: ⁊ ipſos rebꝰ eximi cōtigerit
ab humanis ¶ Ceterū edictū ipſum
trahimꝰ ad ſedes monaſteria ⁊ alia
ſupradicta q̄ viuēte adhuc dicto Cle
men. ꝑde. no. vſqꝫ ad eius obitū niſi
de ipſis ꝑ eū fuerit ordinatū: ⁊ deinde

vſqꝫ ad datā ꝑñtiū apud ſedē vaca-
uerint eandē. illaqꝫ vacare decerni-
mus apō ipſā. dūmō in eis ius in re
lꝫ ad rē non ſit aliq̄bus acq̄ſitū. De
cernentes extūc irritū ⁊ inane ſi ſe-
cus in ꝑdictis ⁊ ſingulis eoꝝ ſciēter
vel ignoranter ꝑ quēcūqꝫ ſeu quoſ
cunqꝫ apoſtolica vel aliqua quauis
auctoritate attentatū fuerit: vel cō-
tigerit in poſterū attentari. Nō ob-
ſtantibus pie mēorie Greg. x. ac Bo
nifa. viij. ⁊ alioꝝ romanoꝝ pōtificū
ꝑdeceſſorū noſtroꝝ ꝯſtitutiōibꝰ ſup
hoc editis: quatenꝰ edicto eſſent et
ſunt ꝯtrarie mēorato. Ceteris i ipſis
cōſtitutiōibꝰ ꝯtētis i ſuo robore du
raturis. ¶ Pēſiōes iſup annuas ab
epīs et eoꝝ ſuꝑioribꝰ alijſqꝫ ꝑlatis
inferioribꝰ necnō q̄buſcūqꝫ capella
nis: cōuētibꝰ / Collegijs / vel ſingu-
laribꝰ ꝑſonis factas ⁊ faciēdas ꝑſo
naliter aliq̄bus ex eiſdē cardinalibꝰ
ſeu q̄buſuis alijs ex prenoīatis ꝑſo-
nis: ⁊ pēſiōes ꝑterea ſeu aſſignatio
nes quātitatū quarūlibꝫ ſup certis
ꝓuincijs diocelibꝰ eccleſijs: mona-
ſterijs / vel alijs eccliaſticis locis
aut ordinibꝰ etiā a q̄buſuis ꝑdeceſ-
ſoribꝰ nr̄is ro. pon. factas ꝑmiſſis ꝑ
ſonis: ſiue alicui earūdē: vel mona-
ſteria ꝑoratus adminiſtrationes q̄ſli-
bet bñficia regularia: vel alia q̄libꝫ
quocūqꝫ noīe cenſeant̄ nō cōſueta
ab olī clericis ſecularibꝰ aſſignari
hmōi ꝑſonis vel alicui earūdē colla
ta ſiue conceſſa in cōmenda vel alio
quouis titulo ab eiſdē ꝑdeceſſoribꝰ
ſeu alijs epīs vel ſuperioribꝰ prela-
tis capitulis aut cōuētibus vel col
legijs: ſub edicto ꝑdicto nolumꝰ alī
quatenus cōprehendi: quominꝰ eis
cedentibꝰ vel decedentibꝰ: ſiue illa
quouis alio mō dimittētibꝰ: mona-
ſteria ipſa ꝑoratus: adminiſtrationes
beneficia ac loca hmōi ad eccliās ⁊
monaſteria ſiue alia loca religioſa
vel alia eccliaſtica eorūqꝫ ꝑlatos ſi
ue ꝑſonas ad quas antea eoꝝ diſpo
ſitio ꝑtinebat: ſeu q̄bꝰ imediate ſub
eſſe noſcunt̄ libere reuertāt̄: niſi eis
q̄d canonicū obſtiterit. vel de ipſis
aliter duxerimus diſponendum.

Capm vnicū

¶ De aucte ꝛ vsu pallii. Johēs.xxij.

Alicuīs hoim quae sepe circa īpediendā palliū dationē cōmittunt: vo lētes salubriter obuia re hac in ꝑpetuū valitu ra cōstitutione sācim⁹ vt deinceps ꝑ obiectū cuiuſuis cri minis seu defect⁹: traditio palliū fa cienda his q̄ ad metropolitanarum ecclesiarum seu altarū regimē assu mūtur nō īpediatur ł aliquo nec re tardet: nisi obiiciētes firmēt corpo rali ꝓstito iuramēto se id maliciose nō agere: ʒ obiecta vera esse se cre dere ac de obiectis offerant facere ꝓ̄ptā fidē: et nichilomin⁹ ad penā talionis seu extraordinariā se obli gent arbitrio ꝓsidentis. Prōptā vō fidēītelligimus in hoc casu si infra bimestris tp̄is spaciū numerādū a die collationis ł antea ꝓbauerint le gitime quod opponūt Q̄d si nō fece rint: eoꝝ obiectibus nequaq̄ obstā tibus ad ipsius traditionē palliū pro cedat. Per traditionē aūt hmōi vie accusatiōis: denūciatiōis vł īq̄sitio nis nullū volumus ꝓiudiciū gñari.

Cap̄m. vnicū

¶ De officio custodis. Johēs.xxij.

Uia cunctos orthodoxe fidei ꝓfessores ꝛ viros ꝓserti ecclesiasticos sic hortamur adinuicē et quo ad alios etiā ꝓuer sari: q̄ ex ipsoꝝ gestis nulli⁹ offendatur iusticia nec cuiq̄ scādali materia preparet. Aduertē tes q̄ eo q̄ nōnulli mēdicantiū ordi num ꝓfessores ł nōnullis suis cōuē tibus plures cāpanas obtinēt: et in posterū satagūt obtinere cathedra les ac eccle alie sue q̄runt ꝓpterea iusticie detrahi. Et exīde ciuitatibus locoꝝ īterdū afferri diuinis officiīs īpedimentū: videt q̄ īter ipsos liti giis ꝛ scandalis via aperiri. Nos ꝑ missis obuiare cupiētes piculis: pa ceq̄ desiderātes īter ipsos sine qua bene pacis auctor nō colit obſuari De fratrū nr̄oꝝ cōcilio hoc edicto ꝑpetuo ordiamus: q̄ religiosi dicto rū ordinū mēdicātiū ł nullo cōuētu suo/seu loco plures cāpanas hēant sine se. apo. sīla spāli: ʒ vna tm̄mō ꝓ loco quolibet sint ɔtēti. Q̄d si for san cōitas vel vniuersitas aliq̄ ec clesiastica vel mūdana: seu q̄dē reli giosi ꝓ illis ł aliquo ipsoꝝ locorum cāpanā aliā habuerit vel nūc habēt nō illā sed aliā solā eoꝝ spāliter vsi bus deputatā pulsare valeāt: horis diurnis ꝛ nocturnis. missis et aliīs cōsuetꝭ. Ceterū religiosis eisdē per mittim⁹ q̄ vbi hacten⁹ plures cāpa nas sine lite ꝛ cōtradictione q̄libet ī vsus dūtarat ꝓprios habuerint: eas nūc habēt: illis etiā deīceps libere vti possint. Aliīs q̄buscūq̄ ꝓ eos ha bitis īfra triū mensiū spaciū de suis locis seu cāpanilib⁹ deponendis et nullaten⁹ iterū reponēdis. Uerū cā panulas q̄ ł refectoriīs: sacristiis ca pitulis ꝛ aliīs forsā officinis religio soꝝ ipsoꝝ ɔsueuerūt haberi: sub ista nostra ordinatione nolum⁹ cōp̄rehē di. ¶ Nulli ergo. ꝛc. Datū. ꝯ. nouem bris pon. nostri Anno. viij.

¶ De officio delegati.

Capm vnicū

¶ Johannes epūs.xxij. seruus ſuoꝝ dei ad ꝑpetuam rei memoriam. Se des aplica ł suis actib⁹ ve ritatē ꝓsequēs/ lucē amans libēter euitat nodose ābiguitatis in uolucrū. Illāq̄ sibi sp̄ ł suis ordina tionib⁹ reſuare cautelā itēdit vt de illis ita ꝓueniāt cōmoda q̄ aliīs nō īmineat detrimentū. ¶ Sane ꝓdem ad diuini cultus augmētū: ꝛ ad salu tē populi quē ł nōnullis ciuitatibus et diocesib⁹ sic multiplicarat altissi m⁹ q̄ ł earū singulis singuloꝝ vult⁹ neq̄bat vt deceret/ vnic⁹ pastor īspi cere: aut alias partes boni pastoris īplere salubrit̄ itēdētes ł ipsis dio cesib⁹ q̄rū nōnullas ł duas ꝛ aliq̄s plures dioceses duxim⁹ diuidēdas certas et ciuitates ac ecclias erexi mus cathedrales: quarū singulis ꝓ ꝓꝑs distictas ꝛ limitatas iussimus assignari. Uerū q̄m plures aū ordia tionē seu diuisionē nostrā hmōi tā a nobis q̄ a ꝓdecessorib⁹ nr̄is romas nis pōtificib⁹ apostolicas obtinue rūt līas: sup bñficiīs ecclesiasticis

in ipsis tunc integris dioce. vacatu ris quarū nōnulle restāt adhuc exe cutioni mādande. ¶ Nos amouere volētes cuiuscūis dubitationis scru pulū q̄ circa executionē grarū sup huiuscemodi bñficijs cōcessarū pos set forsā icidere: ꝯsiderātes attētiꝰ ꝙ p ordinationē seu diuisionē nr̄am p̄dictā ius ad rē expectantibꝰ dicta bñficia antea cōpetēs ex rōne imu tari non dꝫ: qn adeo efficax i diuisis dioce. maneat sicut i ipsis quōdā in tegris auctoritate p̄ntiū declaramꝰ ꝙ oēs ꝛ singule grē sup bñficijs va catur is sñ diuisionem hmōi in ipsis quondā itegris dioce. a nobis vel p̄ dictis p̄decessoribꝰ nr̄is psonis qui buscūqꝫ cōcesse: tā i ipis nūc diui sis q̄ȝ i alijs diocesibꝰ decisis ab il lis eisdē mō ꝛ forma possint suo ois diep executores demādatos: ꝛ alios ad quos id ptinebit ad debitā execu tionē adduci: qbꝰ añ diuisiōes sepe factas poterāt et debebāt. ¶ Idē ēt declaramꝰ quo ad lr̄as aplicas iu sticiā cōtinētes: vt videlicꝫ iudices dati p illas in causis quarūlibet p sonarū q̄ nūc de eisdē dioce. diuisis existūt: possint iuxta earū tenorē pl̄s de pcedere: acsi dicte dioce: de q̄bꝰ mētio in eisdē lr̄is habet itegre re mānsissent. Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nr̄e declaratiōis ifrin gere vel ei ausu temerario cōtraire. Si qs aūt hoc attētare p̄sūpserit in dignationē oipotētis dei ꝛ btōꝝ Pe tri ꝛ pauli aplōꝝ eiꝰ se nouerit icur surū. Datū Aui. iij. kal. nouē. pō. no. anno secōo. ¶ De officio iudicis or dinarij. ¶ Bonifacius octauus.

cap. i. Debēt supiōribꝰ suis reue rentiā subditi. ꝛ vō salu briter ab eis p̄o culpis correctionē velut curā tium medicamēta recu pitūt obediētiā exhibere tenent. ¶ Rursus opꝫ p̄positos cum caritate corrigere: decꝫ eos inferre hūiliter qd docēt: ꝛ p̄r̄na subiectos dilectione fouere. Sic debitor deli catus effugit: sic onerosus creditor minimū reperit. ¶ Sane ꝯdū vene

rabili fratri nr̄o. A. epo dulmen. ad visitandū capitulū sue ecclesie dul men. q̄ regularis ordis scil Bñdicti fore noscit descendēte: por ꝛ capitu lū ipsius eccle excipiētes ꝙ de con suetudine erat ecclesie supradicte: a tpe cuiꝰ non erat mēoria iconcusse huata. ꝙ epi dulmen. q̄ fuerunt p̄o tpe: p se solos atqꝫ alijs religiosis il lis adiunctis/vel clericis/vel laicis secularibꝰ q̄buscūqꝫ assumptis sibi loco notarij monacho seu mōachis capituli mēorati: visitationē suā has ctenꝰ p̄fato ipenderūt capitulo: sup plicarūt eidē epo vt oēs tā clericos q̄ȝ laicos religiosos ꝛ seculares: an teq̄ȝ visitationē actualit exerceret/a capitulo p̄ciperet amoueri/q̄bꝰ amo tis parati erāt ipsum admittere ad visitationē hmōi pagendā. ¶ Et q̄ dictus epꝰ eos sup hoc non audiuit q̄ȝ ptestaret se velle oēs clericos suos ꝛ alios/p̄ter tres vel quattuor et notariū remouere/ꝛ sic suā visita tionē icipere ꝛ ꝯplere: idē por et ca pitulū ad se. apo. appellarūt. ¶ Pro posito itaqꝫ hmōi negocio corā no bis: ꝛ auditis ꝛ intellectis q̄ partes dicere voluerunt: nos ꝯsiderātes ꝙ ꝯsuetudo p̄dicta ꝯtra cōmunē vtili tatē facultatē pbationū: q̄ nō est an gustanda ꝛ restrigit: propter qd etiā vt salua scꝫ sit rerū probatio: qd pu blice iterest: ne vitas occultet: cau tū est iure vt curēt magistratꝰ teila ri. i. testificari volentibus seipsos et alios testes vel signatores pzebere. Et si statuit gnāle ꝯciliū vt a iudici bus adhibeat psona publica: vl' duo viri ydonei q̄ acta cōscribāt. Quos q̄dē monachos ad p̄dicta: tū pter eoꝝ professionē q̄ illoꝝ vocē facit in nestā: ꝛ ipsos arcet a iudicijs et pu blicis siue ciuilibꝰ actibꝰ: nec patit pꝛout ꝯstitutio nouella declarat: nisi i inq̄sitione heretice prauitatꝭ cā ta bellionis: cuius vicē i hac parte duo viri p supradictū ꝯciliū obtinēt offi ciū exercere. tū q̄ suspecti nec ꝯtra p̄orē aut capitulū q̄bus subsūt q̄ cor rigenda inuenirent fideliter et recte ꝯscriberent: ꝯstat nō esse ydoneos.

Attendentes quoq3 q id ep̄ali non
modicū detrahit dignitati: si ab ep̄o
q̄ dignitatē ꝓpriā suo īgenio auge
re dz: comites honoris sui cū adhi
biti abducant: seq3 solū suspect9 q̄s
q3 forsitan quos visitat committere
ꝓpellat. Dictam ꝯsuetudinē p quā
prelibati poi et capitulū videntur ni
miū delicati/ tanq̄ non rōnabilē re
probamus Sed ne sit ep̄is onerosus:
decernimus nrōꝝ predecessoꝝ vesti
giis inherentes: vt cū ad visitationē
de cetero faciendā i ecclesia mēora
ta descēderit: i visitatiōis actu duas
vel tres honestas ꝑsonas clericali
charactere īsignitas: quarū vna ad
minus sit religiosa ordis supradicti
et vnū notariū clericū secū habeat et
nō plures. Cōsuetudīe aliqua obten
ta: et ꝯpositiōe q̄libet īter partes ip
sas sup hoc i ꝯtrariū facta hacten9
nō obstāte. Nulli. ergo li. hāc pa. nrarū
reprobatiōis ꝯstitutiōis et c. Datum
anag. x. Kalen. Augu. ponti. no. viij.

¶ Johannes xxij.

cap. ij. Et quos virtutis amor a vicio
ambitionis execrāde et auaritie
cecitate nō retrahit: saltē rigor coē
erceat discipline. Statuim9 vt q̄cū
q3 plures dignitates vel ꝑsonatus:
aut parrochiales ecclias: aut digni
tatē: vel ꝑsonatū cū alio bñficio cu
rā aiarū habēte simul sine dispēsa
tiōe canonica detinēs: illa oia et sin
gula illo dūtaxat excepto qd vltio re
ceperit: qd possit si tñ in eo ex colla
tione canonica ius sibi ꝯpetat reti
nere/ īfra duos mēses a die noticie
hmōi nostre ꝯstitutionis ꝯtinue nūe
rādos: efficaciter verbo et facto abs
q3 fraude aliqua i manu ordinarij di
mittere teneat. p eū vel p eos ad quē
vel ad quos eoꝝ dispositio spectabit
ea vice libere disponēda. Qd si non
fecerit etiā illo sit ipo iure ꝑuat9 in
quo ius ꝯpetebat eidē et ihabili ad q̄
cūq3 bñficia obtinēda penit9 cēseat
¶ Qui vo deiceps receperit digni
tatē vel ꝑsonatū aut bñficiū curam
hñs aiarū: i pus sīr bñficiū obtine
bat: pmū quo post h̄ scdi possessionē
habuerit vel p eū oi dolo et fraude
cessantibus q̄mīn9 hēat steterit pu
tus noscit ipso iure: absq3 more di
spēdio i manu ordinarij dino (?) sīr d
mittere teneat p eū vel eos ad quē
seu quos collatio: seu ordiatio spe
ctauerit disponendū. qd nisi fecerit
extūc scdo sit ipso iure ꝑuatus: et in
habilis ad sacros ordies et ad q̄dcūq3
bñficiū ecclīasticū obtinēdū. Ut aūt
pmissoꝝ fructus facilius subseq̄at
oibus et singulis ordiarijs i virtute
scte obediētie et sub pena suspēsiōis.
ab ingressu eccle: quē si i exequens
dis subsequentibus negligens fue
rit icurrere volum9 ipso facto distri
cte p̄cipimus et mādamus vt sub cer
ta et formidabili pena eoꝝ arbitrio in
fligēda: sub dictis suis plures digni
tates et ꝑsonatus, aut ecclias q̄b9 cu
ra iminet aiarū: aut dignitatē vel ꝑso
ne ꝑsonatū cū alio bñficio cui cura si
milis sit anneta obtinētib9 iniūgere
debeāt q dispēsationes auctoritate
q̄rū hmōi ecclias/ ꝑsonat9 aut digni
tates obtinēt si quas habeāt: necnō
et titulos ecclesiarū/ dignitatū: vel
ꝑsonatuū eorūdem īfra tēpus p fa
cti qualitate ipsoꝝ ordinarioꝝ mode
randū arbitrio: ordinarijs ipsis vel
his quē vel q̄s ad hoc duxerit depu
tādos exhibere ꝓcurent. De ꝓcessi
bus hñdis sup his ꝓhibitis ꝓpositis
et ꝓductis redditurī absq3 more di
spēdio p scripta publica ꝯficiēda sit
per his sedē apostolicam certiorem.

¶ De maioritate et obedientia.

¶ Bonifacius octauus.

Cap. i. Unā sanctā ecclesiā catholicā et
ipsam apostolicā vrgente fide
credere cogimur et tenere. Nosq3 hāc
firmiter credim9 et simpliciter ꝯfite
mur. extra quā nec salus est nec re
missio pctōꝝ. Spōso in cāticis pro
clamāte. Una est colūba mea: pfecta
mea. Una est mrī sue: electa genitri
ci sue: q̄ vnū corpus misticū repñtat
cui9 caput xp̄s xp̄i vero de9. In qua
vnus dñs: vna fides: vnū baptisma.
Una nempe fuit diluuij tpe Archa
Noe. vnā ecclesiā prefigurans: q̄ in
vno cubito cōsummata: vnum Noe
vcz gubernatorē habuit et rectorem

extra quā oīa subsistentia sup terrā legim⁹ fuisse deleta. hāc autē venes ramur et vnicā dicente dño i pphe: ta. Erue a framea deus animā meā: et de manu canis vnicā meam p aīa em idest p seipso capite simul orauit et corpore: qđ corpus vnicā scilicet ecclesiā nominauit: ppt sponsi fidei sacramentorū et charitatis ecclesie vnitat ē. Hec est tunica illa dñi incō sutilis q̄ scissa nō fuit sȝ sorte puenit Igitur ecclesie vni⁹ ⁊ vnice vnū cor: pus: vnū caput: nō duo capita: que si monstrū: christus videlicet et xp̄i vi: carius petrus/petriqȝ successor. Di cēte dño ipi petro. pasce oues meas meas inquit et gnaliter nō singula: riter has vel illas: per qđ cōmisisse sibi intelligit vniuersas. Siue ergo greci siue alij se dicant petro: eiusqȝ successorib⁹ nō esse cōmissos: fateāt necesse se de ouib⁹ xp̄i nō esse: dicē: te dño in Johan. Unū ouile et vnicū esse pastorē. In hac eiusqȝ potestate duos esse gladios: spiritualē videlȝ et tēporalē euāgelicis dictis istrui: mur. Nam dicentib⁹ apostolis. Ecce gladij duo hic in ecclesia: scilicet cū apostoli loquerētur nō rñdit dñs ni mis esse sȝ satis. Certe q̄ in ptāte pe: tri temporalē gladiū esse negat: male vbū attēdit dñi pferentis. Cōuerte gladiū tuū i vaginā. Uterqȝ ergo est in ptāte ecclesie spūalis. s. gladius ⁊ materialis. Sed is q̄dē p ecclia: ille vo ab ecclia exercēd⁹. Ille sacerdo: tis in suā regū ⁊ militū: sed ad nutū et patiētia sacerdotis. Oportet autē gladiū eē sub gladio ⁊ tēporalē aucto ritatē spirituali subijci potestati Nā cū dicat aplūs. Nō est ptās nisi a deo q̄ aūt a deo sunt ordinata sūt: nō aūt ordinata essēt: nisi gladius esset sub gladio: ⁊ tanq̄ inferior reduceret p er aliud i supremā. Nā secūdū beatum Dionisiuȝ: lex diuinitatis est infima p media in suprema reduci. Nō ergo secūdum ordinē vniuersi oīa eque ac immediate: sed infima per media: et inferiora p superiora ad ordinē redu cūtur. Spiritualē autem ⁊ dignitate ⁊ nobilitate trenā q̄libet pcellere potestatē oportet tāto clarius nos. Quod etiā ex decimarū datione: et bñdictione ⁊ sanctificatiōe: ex ipsius ptātis acceptione: ex ipsaꝝ rerū gu: bernatiōe claris oculis intuemur. Nā veritate testāte spūalis potestas ter renā potestatē istituere hȝ: ⁊ iudica: re si bona nō fuerit: si de ecclia ⁊ ec: clesiastica ptāte vificat vaticiniū hie remie. Ecce cōstitui te hodie sup gē tes ⁊ regna. ⁊c. q̄ sequūt. Ergo si de: uiat terrena ptās iudicabit a ptāte spūali: sȝ si deuiat spiritualis minor a suo supiori. Si vo suprema: a solo deo nō ab hoīe poterit iudicari: te: stante aplo. Spūalis hō iudicat oīa ipse aūt a nemie iudicat. Est aūt hec auctoritas ⁊ si data sit homini vt exer ceat p hominē nō humana sed poti⁹ diuina ore diuino petro data: sibiqȝ successorib⁹ in ipo quē cōfessus fuit petra firmata: dicente dño in petro. Qđcūqȝ ligaueris ⁊c. Quicūqȝ igit huic potestati a deo sic ordinate resi stit: dei ordinationi resistit nisi duo sicut maniche⁹ fingat esse principia: qđ falsum: ⁊ hereticū iudicam⁹ quia testāte moyse. Nō in pncipijs: sed in pncipio celū deus creauit et terrā. Q.

¶ Porro subesse roma. pōti. oī hūa: ne creature declaram⁹ dicim⁹/diffi: nimus pnūciam⁹ omnino esse de ne: cessitate salutis. ¶ Johannes. xxij.

Ut prelatorū inepta discursibus uitas: simplicitas simulatio: nib⁹ obuia: ⁊ ipsoꝝ ad xp̄i vicariū in: deuotio: religiositati q̄ppe cōtraria nō imerito arguēda: cū reuerēda il loꝝ sanctitas: luce puritas firmosqȝ maturitas poscat gressy. vt sint vita mundi. fama clari. p sicuiqȝ reddant exēplo. Uerū qr ipsorū q̄dā vt fide dignoꝝ hȝ assertio eo vana pcupit in terdū ne dixerim⁹ perniciosa temeri tas q vestib⁹ spiritualis sanctitatis abiectis dissimulato hitu ad remotas a suis edib⁹ partes se trāsferūt. Quis nimo ad sedē aplicā clāculo nobis nō dissnec insinuato q venerit: venisse latitasse: discessisseqȝ dicantur. Nos ne facietib⁹ nobis nō precisus hmōi morbus inualescat dū pnidū creditur cap. ū.

quod incautū licitū quod impune. Omnib⁹ ep̄is superioribusq; prelatꝭ sub obtestatione diuini iudicij inhibemus ne absq; rationabili causa timoris forte alia: extra suaꝝ ciuitatis et diocesis puinciaꝝ mutatis habitib⁹ limites idiscrete discurrāt Inhibem⁹ etiā ne q̄ ep̄oꝝ ꝛ superioꝝ ipsoꝝ latēter p̄sertim habitu trāsformato uenientes ad curiā de ip̄a romani pō tificis nō p̄sentati cōspectib⁹ vel saltē ab eo recedēdi licētia/nō obtēta recedāt. Si q̄ vero ep̄oꝝ ꝛ superioꝝ hmōi nr̄e inhibitiōis cōtradictores extiterint: ꝛ absq; ipsius roma.pon. recedendi licētia: concessa eoꝝ non viso recesserint ab eadē necnon si q̄ scienter receptauerit antedictos nisi id cōfestim eidē roma.pō. vel alicui per quē hoc ipsum ad ei⁹ crediderit deduci noticiā manifestare curauerint etiā si archiepiscopali patriarchali vel quauis alia dignitute p̄fulgeāt eos excōmunicationis sentētia

Ca.iii. innodamus. ¶ Johannes.xxii.

Et si deceat quoslibet subditorū curā exercere sollicitā vt per eis velut lucis filios ambulare. hoc tn̄ p̄cipue ab ipsis exigit: q̄ cōstituti p altitudinē dignitatis etiā specula circa cōmissas sibi plebes pastorum simul et custodū partes iplere tenēt et corā ipsis laudabiliū operū exemplo lucere. Ad nostrū sane puenit auditum q nōnulli pōtificali p̄diti dignitate gregū suorū custodiā negligētes ꝛ abhorrētes lucē tāq; filij tenebrarū nō verent se ab ouiū suarū cura mercēnarij more tēpore longo subducere: ꝛ pōtificali dignitate reiecta nō erubescūt vagari perdeuia sub habitib⁹ trāsformatis: ac ɔtēpto de exhibendo parētib⁹ ꝛ superiorib⁹ honore p̄cepto: sic abiecti ꝛ indecori interdū ad se. apostolicā clāculo declinare presumunt. vbi more noctue cuius intuitū nox illuminat lux excecat de die latētes horis tenebrarum suis arbitrātur ɔformari desiderijs vificāt suos eis euomētes cōceptus iniquos ꝛ cōspiratiōes forsan illicitas aduersus nos ꝛ alios pertractātes: ꝛ demū abinde nō absq; notabili sedis predicte ɔtēptu reuerētia tā cōsueta q̄ debita nō exhibita roma. pon. et nec ab ipso petita licētia nec obtenta recedūt. ¶ Nos igitur ꝛ ipsius sedis: honorem in hac parte pspicere: ac taliū insolētijs finem imponere cupiētes: de fratrū nostrorū ɔcilio hoc generali ꝓhibem⁹ edicto ne de cetero p̄sul aliq̄s sine superioris licētia nisi p negocijs eccl'ie sibi cōmisse extra suam diocesim audeat pernoctare firmiter statuētes vt quicūq; pōtifex ad romanā curiam veniēs papale palatiū p̄mitus visitet ad papā si hoc patiat tēporis opportunitas intraturus: ac reuerētiā cōsuetā ꝛ debitā exhibiturus eidē nullatenus recessur⁹ a curia nisi ab ipso sup hoc petita licentia ꝛ obtēta. Qd̄ si secus a quoq; sup his fuerit attentatū nos quoscūq; p̄latos p̄ntis etiā patriarchali dignitate sic ad sedem accedētes ꝛ ab illa vt predicit recedētes necnō quoslibet alios q̄ tales apud sedē ipsam receptare presumpserit: nisi āte receptionē hmōi eidē roma. pon. significauerint aduētum illorū decernim⁹ eoipso notā infidelitatꝭ incurrere ac excōicatiōis sententie subiacere. Nulli ergo ꝛc.

¶ De treuga ꝛ pace. titulus quartus.

cap.i.

AD vniuersalis eccl'ie regimen diuina dispon̄ete clementia uocatis inter alia p ɔmissoꝝ populoꝝ potius dilectiōe nil occurrit p̄stanti⁹ q̄ exorta iter p̄sonas ecclesiasticas p̄ncipis tenebrarū astutia discordiaꝝ fomēta p nr̄e sollicitudinis occursum ꝓtinus extinguere: vt cuiusuis altercationis salubrit euulsis seminib⁹ pacꝭ ꝛ trāquillitatis dulcedinē iter creditos nobis pplos diuina nobis assistēte gr̄a imponere ꝛ cōseruare valeam⁹. Cupiētes itaq; vt suscitata retro actis tēporib⁹ discordia ꝓchdolor i regno frācie dalphinatu aliisq; t'ris dn̄is charissimi i xp̄o filij nr̄i ludouici frācorū regis illustris: int̄ nōnullas ex eisdē p̄sonas occasiōe nec cuiusdā cō

ſtitutiōis:q̄ ī eodē regno diutiꝰ inos
leuit: quā ꝑſone ꝑdicte pragmaticā
ſanctionē vocāt:ne ſi qđ abſit maio
ra fomēta ſumeret: dānū pariť ⁊ gra
uiora ſcādala: periculaq; ſubſeque
rētur: ne debito claudat: ⁊ totaliter
ſecindatur Auctoritate apo. ex certa
ſciētia de fratrū. n. cōſilio omnibꝰ et
ſingulis ꝑlatis ⁊ alijs ꝑſonis eccle
ſi. regni dalphinatꝰ terrarū ⁊ domi
niorꝫ eorūdē ad quos dignitatū alio
rūq; bñficiorū eccſia. terrarū domi
niorū eorūdē collatio ꝓuiſio ꝑſenta
tio electio ſeu queuiſ alia diſpoſitio
pertinet: de q̄buſuis dignitatibꝰ ꝑſo
natibꝰ adminiſtrationibꝰ officijs ca
nonicatibꝰ ⁊ ꝑbēdis necnō alijs be
neficijs eccliaſticiſ cū cura ⁊ ſine cura
ſecularibꝰ ⁊ regularibꝰ ad eorꝫ colla
tionē ꝓuiſionē ꝑſentationē electionē
ſeu quāuis aliā diſpoſitionē pertinē
tibꝰ que deinceps. in februa. aprilis.
iunij. augu. octobris ⁊ decēb. mēſibꝰ
futuris ꝑpetuis tēporibꝰ vacare cō
tigerit dūmodo diſpoſitioni apo. ex
aliqua generali ꝛ̄uatione in corpore
iuriſ clauſa aut per alterā ex cōſtitu
tionibꝰ felicis recor. Benedicti. xij.
q̄ incipit ad regimē: aut Johis. xxij.
ro. pō. ꝑde. no. q̄ incipit. Execrabilis
ſeu cōſtitutiones ⁊ regulas cācella.
ap. per nos ſuꝑ hoc editas reſ̄uatas
gñaliter nō exiſtāt perinde ac ſi aliq̄
a ſede ap. vel eiꝰ legatis expectatiue
litte nō emanaſſent: litere diſponēdi
facultatē. cōcedimꝰ per preſentes. Et
q: iſti ſummi pōti. ꝑde. n. cōſueuerūt
ſe in cōceſſionibꝰ gratiarū expecta
tiuarū ꝑſoniſ benemeritis exhibere
liberales nr̄e intētionis exiſtit cōce
dere in regno dalphinatu terris ⁊ do
minijs regni hmōi vltra gr̄as expe
ctatiuas ꝑ nos ī eiſdē regno dalphi
natu t̄ris ⁊ dñijs cōceſſas q̄bꝰ in aliq̄
ꝑiudicare nō intēdimꝰ per ꝑſentes:
q̄ſq; in ſuo robore ꝑmanere volumꝰ
ſex perſonis idoneis regnicolis ſex
alias gratias expectatiuas ad quālī
bet collationē ꝓuiſionē ꝑſentationē
ſeu quāuis aliā diſpoſitionē ſingu
lorꝫ ex ꝑlatis ⁊ alijs ꝑſonis ꝑdictis.
Ex q̄bꝰ q̄dē ſex gratijs due gr̄e expe
ctatiue cōcedētur duobꝰ clericiſ re
gnicolis idoneis ꝑ quibꝰ rex ipſe et
chariſſima ī xp̄o filia nr̄a regina: ac
dilecti filij nobilis vir dalphinus viē.
necnō magiſtri ⁊ ꝑſidētes ac alij of
ficiarij: in aliq̄ ex parlamētis regnis
eiuſdē regni ſuꝑ hoc vnanimiť ſup
plicabūt. Qui duo nolati per regē ⁊
reginā delphinū magiſtros ꝑſidētes
et officiarios ꝑfatos gaudeāt ꝑero
gatiuis ad inſtar familiariū nr̄orum
cōtinuorū ꝯmēſaliū. Ipſiſq; ſex gra
tijs cōſumptis: alias ſex gr̄as ſimi
les alijs ſex gratijs ꝑſonis idoneis
modo et forma premiſſis concedere
intendimus.

¶ Volumus autem ac eiſdem aucto
ritate ⁊ tenore ꝑſentiū decernimꝰ et
declaramꝰ bñficia q̄ venerabiliū fra
trū. n. ſancte roma. eccle. Cardinaliū
familiares cōtinui cōmenſales eorꝫ
familiaritate durante in regno dal
phinatu terris ⁊ dominijs ꝑfatis ob
tinēt: ⁊ in poſterū obtinebūt diſpoſi
tioni ap. impoſterū cenſeri reſ̄uata:
q̄diu dūtaxat cardinales ꝑfati vitā
duxerit ī hūanis: ac pꝰ obitū eorūdē
cardinaliū ꝑ ſex ānos ꝯtinue ſequē
tes. Quibꝰ q̄dē ſex annis elapſis aliq̄
ad quos eorūdē bñficiorꝫ collatio ꝓ
uiſio/ꝑſentatio/electio ſeu q̄uis alia
diſpoſitio alias ꝑtinet: de bñficijs fa
miliarꝫ hmōi ī regno dalphinatu t̄riſ
bñficijs ꝑfatis ꝯſiſtentibꝰ in ꝑdictis
mēſibꝰ diſponere valeāt hmōi reſer
uatiōe nō obſtāte. ¶ Cōcedimꝰ etiā
ꝙ bñficiorꝫ q̄ ꝓmouendi ꝑ nos ad di
gnitates ſeu bñficia cōſiſtorialia ip
ſarū ꝓuiſionū ꝑ nos de eorū ꝑſonis
faciēdarū obtinebūt ac in quibꝰ ⁊ ad
q̄ ius eis quōlibet ꝯpetit ac ꝯpetere
poterit ꝑ ꝓmotiones ad dignitates
alia bñficia cōſiſtorialia predicta ac
munꝰ cōſecrationis eiſdē ꝓmouēdis
impēdēdū: ſeu lapſu temporis de cō
ſecrādis epīs a ſacris canonibꝰ diffi
niti vacaturorꝫ: ſi ꝓmotiones ipſe in
aliq̄ ex ſupradictis menſibꝰ fiant: niſi
bñficia ipſa eſſent alias diſpoſitioni
ap. vt ꝑfertur reſeruata ad ꝑlatos et
perſo. ſupradi. Si vo in alijs mēſibꝰ
ꝓmotionis eiſdē fieri contingat. ad

nos et roma. pōtl. succes. nost. colla-
tio prouisio et omnimoda dispositio
pertineat. Et quoniā sedis apo. no-
tarior̄ mag nus reperit numerus eo-
rundem notariorū q̄ habitū p eiusdē
sedis notario gestari solitū publice
et cōtinue gestāt et in posterū gesta-
būt: bñficia eisdē regno dalphinatu
et terris cōsistētia dūtaxat cēseātur
reseruata quodq3 oēs et singule cause be-
neficiales in partibus corā iudicibus
cōpetētibus usq3 ad diffinitiuā inclu-
siue: in prima dumtaxat instantia: in
q̄ nulli ante diffinitiuā liceat appel-
lare: nec appellatio / si fuerit emissa:
debeat admitti nisi ab īterlocutoria
vel a grauamine negociū principale
minime cōcernēte: qd nō possit per
appella. a diffinitiua sentētia repara-
ri. In aliis vero instātiis i ro. curia tra-
ctētur cognoscant: et fine debito ter-
minētur. Cause vero bñficiales pēdē-
tes in dicta curia inter nros aut di-
ctor̄. Cardi. familiares cōtinuos cō-
mēsales ipsis. Cardi. i eadē curia pre-
sentibus seu i aliqua legatione aut re-
creationis causa sedētibus: necnō p̄-
fate sedis officiales officia actu ex-
ercētes: aut alias in pmissis q̄ p sex
mēses curiā predictā secuti sint: et
sequūtur de p̄senti curiales et quos-
cūq3 alios earū aduersarios sup q̄-
buscis bñficiis eisdē aduersariis au-
ctoritate ordinaria collat̄ per illos
quibus cōmisse reperiūt seu alios per
nos ad id deputatos seu etiā depu-
tādos iudices audiātur: cognoscāt:
decidātur fineq3 debito terminēt: ac
executioni debite demādent. Cetere
vero similes cause bñficiales inter
quoscūq3 alios pēdētes: et que quibus-
uis iudici. seu audi. cōmisse reperiā-
tur: aliquibus iudici. cōpetentibus i re-
gno frāci e auctoritate apostolica cō-
mittant audiende: cognoscēde: deci-
dēde et fine debito termināde cū ne-
cessaria earūdē causarū aduocatiōe
¶ Preterea quia alique ex supradi-
ctis causis i eadē romana curia sup
petitorio et diuersis cursibus ipsius re-
gni sup possessorio tractātur: volu-
mus q in eisdē causis i diuersis cu-
riis sup petitorio et possessorio pndē-
tes et eodē cōtextu pendentibus suspenso
petitorio et censuris sup hoc latis in
possessorio i curiis eorūdem iudicū
corā quibus cause possessoriū pēdeant
de presenti pcedant causeq3 ipse sup
huiusmodi possessorio infra biennium
terminent et finiātur. Alioquin bien-
nio elapso liceat partibus ipsis proce-
dere sup petitorio et vlterius dictis
causis expetit̄ super possessorio aut
huiusmodi biēnio elapso altera par-
tiū litigantiū corā iudice cōpetenti
auctoritate apostolica deputato po-
terit ius suū psequi / ipseq3 aposto-
licus iudex īfra aliud biēniū cau-
sam in petitorio terminare teneatur
Quod si nō fecerit: causa ipsa ab eo
aduocatur et lis penitus extīcta cēseat.
¶ Et si forsitan aliq̄s eorūdē iudicū
cuiuscuis sibi cōmisse cause expedi-
tionē maliciose prorogare aut diffe-
re p̄sumpserit excōmunicationis. Et
omniū beneficior̄ suorū priuationis
penas ipso facto incurrat a qua q̄dē
excōmunicationis pena absolui ne-
queat nisi a nobis et successoribus no-
stris romanis pontificibus preterq̄ in
mortis articulo. quodq3 de cetero i lit-
ter̄ expediēdis in regno frācie dal-
phinatu et terris aliisq3 dñiis predict̄
seruētur taxe sup hoc edite p Iohā.
xxii. papā p̄fatū et excessus siqui fue-
rint corrigātur. Et quia pp̄ter assi-
duas guerras et nouitates q̄ cōtinue
vigent in dicto regno p̄tenditur ec-
clesias dum vacant grauatas i taxa
etiā reformata in cōsilio cōstatiensi:
q̄ reducta est ad medietatē antique
taxe: q grauatus in eadē taxa prelatus
pmouēdus soluat cōmunia et minuta
seruitia q̄ plures ex gallis annatā vo-
cant tātū p vera estimatiōe fructuū
ecclesie et monasterii ad que sit pmo-
tus eaq3 in dicta cācellaria et camera
aplica inuiolabilit̄ obseruari mādā-
uimus.
¶ Et quia in supradictis cōcessionis
bus regnū ac regē maxima summus cha-
ritate cōpleri credendum non imme-
rito vt se deuotos et obedientes sic er-
ga sanctā romanā ecclesiā exhibeāt

Quare volumus et eisdē auctoritate et tenore statuim⁹ q̄ p̄fatus rex infra quattuor mēses p̄missa acceptare et obseruare ac i regno dalphinatu et dn̄ūs hmōi obseruari facere necnō infra alios duos p̄fatos quattuor imediate sequētes mēses sup accepta tione et obseruatione aliisq̄ p̄missis oib⁹ et singulis p suas patētes lras nos et sedē p̄fatā certificare teneat. Alioquin p̄ntes lre et inde secuta q̄cūq̄ sint cassa et irrita nulliusq̄ roboris vel momenti. ¶ Nos enī extūc irritū decernimus et iane si sec⁹ sup his a quoquam quauis auctoritate sciēter vel ignorāter cōtigerit attētari. ¶ Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginā nostre cōcessionis intentionis volūtatis cōstitutionis declarationis: idulti mādati et statuti ifringere vel ei ausu temerario contraire. Si q̄s aūt hoc attētare p̄sum pserit idignationē oipotētis dei et beatoꝝ Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit icursurū. ¶ Datum Rome apud sanctū Petrū āno incarnationis dn̄ice. M.cccclxxij. septio ydus Augusti pon. no. anno. i.

¶ Sixtus quartus.

cap. ij Dices illius q̄ supra petrā edificauit ecclesiā suā immeritis lȝ insufficiētibus gerētes in terris: et p ei⁹ imaculata vestigia q̄tū nobis ex alto concedit incedere satagētes Inter x̄pifideles quoslibet/et p̄serti sub vno atq̄ eodē sacerdotū vexillo nobiscū deo militātes: pacē et charitatē iducere: et inductā cōfouere vigilāti solicitudie meditamur assidue et q̄ his cōtraria sunt falsē vigilantie pastoralis ad radicem posita sub mouere prout rerū et tp̄oꝝ circūstātie id nō imerito exposcere dinoscūtur. Nup siqdē pro parte tā venerabiliū frm nroꝝ Magūtineñ. et Treuereñ. archiepm ac Herbipoleñ. Uuormaceñ. et Spireñ. epoꝝ q̄ dilecti filij nobilis viri Philippi comitis palatini Reni et ducis Bauarie q̄ vnus ex electorib⁹ Romani iperij existit ad nostrū puenit auditū: q̄ inter dilectos filios p̄dicatoꝝ minoꝝ et Carmelitarū ordinū pro fessores: et nonnullos parrochialiū rectores et alios etiā ecclesiarū prelatos: instigante illo q̄ tanq̄ leo rugiens circuit: q̄rens quē deuoret: i partibus Germanie et p̄sertim i oppido Essingeñ. Cōstañ. dioce. suscitata sunt nō nulla dissensionū et scādaloꝝ fomenta ex certis causis tūc nobis expssis q̄ nisi p vigilantiā pastoralis officiū celeriter succidant: possent ad scandalū non modicū christifideliū illarū partiū faciliter puenire Nos igr attendentes q̄ sacrosancta Romana ecclesia ab eius fundatione p̄me na i ordine sacerdotali quē Petrus apostolus et ei⁹ successores obseruarūt istituta: et per viros pudos et sacerdotes virtuosos adaucta: et longissimis tp̄ibus feliciter cōseruata extiterit. Rursusq̄ aiaduertētes q̄ hodiernis tēporibus hoim crescente malicia: nisi ager dominic⁹ cultoribus idoneis: buccinatoribus spiritualis ancti: et preconibus verbi dei. ¶ Qui p̄ter ceteros in ordibus fratrū mēdicantiū gr̄a assistēte diuina in copioso nūero reperiant/assidue colerer: vepribꝫ maloꝝ et sentib⁹ vitiorū olim celeriter obrueret: nō possumus nō nisi ab itimis cordis nr̄i dolere: q̄ inter tales viros q̄ se mutua charitate diligere et alt alteri⁹ iuxta Aplm/onera portare debent: discordie semiariū excitaret. Un̄ cū vellem⁹ sup his: ea qua decȝ maturitate ꝯsulere Uenerabilib⁹ frīb⁹ nr̄is Guillermo Hostieñ et Angelo penestrineñ epis et dilectis filijs nostris Iuliano tituli sctī Petri ad vincula: ac Petro tituli sctī Sixti pbr̄is cardinalib⁹ viue vocis oraculo ꝯmisimus et mādauimus: vt a singulis partib⁹ p̄dictis vel eoꝝ pcuratoribus legittimis auditis: hincide ꝓpositis iter eas ꝯcordiā tractaret. Quiqdē epi et cardiales statuti loco et tp̄e cōuocatis: auditis et itellectis partibus p̄dictis (vt p̄fert) et i p̄missis grauit et ꝯsulte pcedētes: partes ipsas de cōmuni earūdē consensu ad cōcordiā infrascriptā perduxerunt.

¶ Videlicet ꝙ ipsi parrochiani sacer
dotes deceto nō dicāt mēdicātibus
hereses ꝓcessisse: cū ī veritate fides
nr̃a sit illuminata: et eccl'ia exaltata
per eosdē: ⁊ ꝑsertim p ordines ꝑdica
toꝝ ⁊ minoꝝ vt iura testant: ꝙq̃ fra-
tres mendicātes nō predicēt ꝓplos
parrochianos nō teneri audire mis-
sam in eoꝝ parrochijs dieb' festiuis
et dominicis: cū iure sit cautū: illis
diebus parrochianos teneri audire
missam ī eoꝝ parrochiali eccl'ia: nisi
forsā ex honesta causa ab ipsa eccl'ia
se absentarēt. ¶ ꝙq̃ etiā nec fratres
nec curati inducāt aliquo mō laicos
ad eligēdū sepulturā apud eos: ⁊ bn̄
caueāt: ꝓpter penas q̄s imponūt ca
nones: cū sit libera. ¶ ꝙ etiā ipsi mē-
dicātes desistant predicare ꝙ parro
chiani nō sint obligati: saltem ī pas-
chate ꝓprio cōfiteri sacerdoti: qui de
iure tenet parrochian': saltē in pas-
chate ꝓprio cōfiteri sacerdoti. Per
hoc tamē ipsi fratres mēdicātes nō
censeāt exclusi quominꝰ secūdū iur
cōmunis ⁊ ꝓuilegioꝝ eisdē ꝯcessoꝝ
dispositionē cōfessiōes audire ⁊ pe-
nitētias iniūgere valeāt. ¶ ꝙ etiā de
cetero inter ipsos fr̃es mēdicātes ⁊
curatos q̄ ad effectū ꝑdicādi horas
cātādi ⁊ cāpanas pulsandi seruet cō
suetudo antiq̄ q̄ tēporibꝰ antiq̄s ser-
uata fuit ī ipō oppido Eslingeñ. Et cū
q̄ venit aliq̄ occasio siue necessitas
nō fiat ꝯmutatio tp̄is vel hore ī ipsis
predicationibꝰ fiēdis nisi de cōsensu
partiū ꝙq̃ etiā ipi fr̃es ī sermonibꝰ
eoꝝ nō detrahāt ꝑlatis ⁊ rectoribus
parrochialiū ecclesiarū. Neq̄ etiā
ꝓplos a suaꝝ ecclesiarū parrochia-
liū frequētia ⁊ accessib' abstrahāt siue
retrahāt quoquomodo. Et vice uersa
ipsi rectores ac prelati aliquo mō nō
detrahant mendicantibꝰ. Sed illum
fauorem quem possint eis impendāt
et in omnibus ⁊ per omnia prestent.
Ita vt vera vnitas ⁊ perfecta chari
tas inter eos ostēdatur. ¶ Nos itaq̄
illiꝰ vices gerētes in terris q̄ apo-
stolis suis dixit. Pacem meā do vo-
bis pacē meā relinq̄ vob': cupiētes
super his oportune ꝓuideri motu ꝓ-
prio: nō ad alicuiꝰ sup hoc nobis ob-
late petitiōis instātiā: sꝫ de nostra cer
ta sciētia ⁊ mera voluntate: cōcordiā
dictam ac omnia et singula p ꝑfatos
episcopos ⁊ cardinales ordinata. ad
hoc vt ꝑpetuo icōcussa ꝑsistāt aucto
ritate ap'lica ⁊ ex certa nr̃a sciētia ap
probamꝰ ⁊ cōfirmamꝰ: ac viribꝰ ꝑpe
tuo subsistere debere decernimus.

Supplentes omnes ⁊ singulos
defectꝰ tam iuris q̄ facti: si q̄
forsan interuenerūt ī eisdem. ¶ Iniū
gentes nihilominus archiepiscopis
Episcopis. Plebanis. rectoribus. Cu
ratis necnon ꝑoribus. Gardianis. Et
singulis fratribus ordinū mendican
tium sub pena excōicationis late sen
tentie. Quā cōtra faciētes ⁊ quēlibꝫ
eoꝝ ꝯtra facientē incurrere volumꝰ.
¶ Eo ipso a qua absolui nequeant nisi
de expresso cōsensu partis lese ⁊ de-
bita satisfactiōe preuia. Inuiolabili-
ter obseruent. Et q̄tū in eis est ab a-
lijs obseruari faciāt. Et insup quascū
q̄ lites ⁊ causas corā q̄buscūq̄ cau-
sarum palatij apostolicis auditori-
bus seu alibi occasiōe premissoꝝ: iter
dictos filios decanū ⁊ capitulū eccl'e
Spireñ. ⁊ Curatum dicti oppidi: ac
fratres predictos idecisas pendētes
Illarum status tenores ⁊ formas ⁊ in
eis gesta ⁊ actitata: presentibus pro
expēsis hn̄tes: ad nos harū serie mo
tu scientia ⁊ auctoritate predictis ad
uocamꝰ ⁊ litem seu lites ipas penitꝰ
extinguimus. Et ambabꝰ partibꝰ pre
dictis litis hmōi consortibꝰ seu illis
adherētibus ꝑpetuū silentiū impon
mus. Nō obstātibus cōstitutiōibus
et ordinationibus apostolicis: ac ꝓui
legijs eisdem fr̃ibus in genere vel in
specie concessis: ceterisq̄ cōtrarijs
quibuscūq̄. Nulli ergo oīno hominū
liceat hanc paginā nr̃e approbatiōis
confirmationis: constitutionis: sup-
pletionis: iniunctionis: voluntatis:
aduocationis: extinctionis ⁊ imposi
tionis infringere vel ei ausu temera
rio contraire. Si quis autē hoc atten
tare ꝑsumpserit: idignationē oīpotē
tis dei ⁊ btōꝝ Petri ⁊ Pauli apostolorum
eius se nouerit īcursurū. Dat

tum Rome apud sanctū petrū: Anno incarnationis dñice M.cccc.lxxviii. quītodecimo Kalē. Julii pōtificat⁹ nři Anno septio. ¶ Sectiaus liber. ¶ De iudiciis. Johānes.xxii.

Thm. vnicū Requētes imo innumero se quodāmodo de diuersis mūdi partib⁹ venerabiliū fratrū nostrorum epōꝝ aliorūqꝫ superioꝝ prelatoꝝ: necnō dilectorū filiorū/rectorū/curatorū/⁊ parochialiū sacerdotū q̄rele contra dilectos filios fratres p̄dicatorū ⁊ minorū ordinū: nřm et se.apo. excitarunt auditū ⁊ clamorosis īsinuationib⁹ et vetare ⁊ fatigare non cessant: q̄ iidē ffes decretalē dudū editam a fe. re. Boni.pa.viii.pre.no.q̄ incipit super cathedram Ac p̄ pie me.Cle.pa.v. p̄decesso.no.i vienēn.cōcilio īnouatā temere obseruare nō curāt: sed ipsā trāsgredi nō timētes in eiusdē sedis cōtemptū: aīarū suarū p̄iculū: ⁊ eorūdē ⁊ eccl'iarū prochialiū preiudiciū ⁊ grauamē. Intelleximus quoqꝫ q̄ plerūqꝫ p̄fatis dictorū p̄dicatorū et minorū: necnō heremitarū scil Augustini ⁊ carmelitarū ordinū ffībus in cui⁹ ordinis dictorū heremitarū p̄sonis idē p̄de.Bo.constitutionē predictā: in qua tm̄ de ipsis p̄dicatorū et minorū cauebat ordinib⁹ p̄ oīa voluit postmodū itegralit̄ ⁊ icō cussesp̄ ꝯrī. Et ad quē p̄dictorū carmelitarum fratrū/ordinē nos subsequēter cōstitutionē eādē quo ad oīa i ea cōtenta duxim⁹ extēdēdā a p̄dictis epīs/p̄latis rectorib⁹ curatis ⁊ sacerdotibus contra tenorē constitutionis p̄dicte graues iniurie atqꝫ molestie i diuersis partib⁹ iferunt̄. Nup p̄ parte venēn. ffīs nři archiep̄i Burde. ⁊ dilectorū filiorū capitulorū maioris Burde. ⁊ aliarū eccl'iarū/prioratuū/conuētuū/rectorū/curatorū/sacerdotū/ et vicariorū parrochialiū/ac clericorū tā regulariū q̄ secularium ciuitatꝫ et dio.predictarū nobis extitit īťima tū q̄ p̄dicti eorundē p̄dicatorū/aliōs p̄dicatorū minorū heremitarū ⁊ carmelitarū ordinū ffes ꝯtra tenorē decretalis eiusdē: multa eisdē ⁊ eorum singulis grauamina ⁊ iniurias īferūt et iacturas Qz igit̄ parū essꝫ iura cōdere: nisi q̄ ea tueat̄ existat. Nos volētes de frm no. concilio decretalem predictā super cathedrā irrefragabilit̄ obseruari. Dis.v.p̄ ap̄lica scripta mandamus quaten⁹ vos vel duo aut vn⁹ vestrū p̄ vos seu alium vel alios: etiā si sint extra loca i. q̄bus estis cōseruatores seu iudices deputati tā eisdē archiep̄o: capitulis: priorib⁹ cōuentib⁹: rectoribus: curatis: sacerdotibus: vicariis ac clero ciuitatꝫ ⁊ diocę. predictarū ⁊ eoꝝ cuilibꝫ aduers⁹ p̄dictos q̄ ecōuerso eisdē fratribus aduersus archiep̄m capitula/p̄latos priores cōuentus/rectores/ sacerdotes vicarios/ac clerū prefatos ⁊ singulos eorūdē efficacib⁹ defēsionibus p̄sidio assistētes: ac facientes decretalē p̄dictā quo ad oīa eius cap̄l'a put iacet firmiter obseruari nō p̄mittatꝫ cōtra tenorē ipiusp memoratos ffes dictorū ordinū eisdē archiep̄is/ capitulis/p̄latis/priorib⁹/ cōuētibus/rectoribus/curatis/sacerdotibus/vicariis / ac clero vel alicui seu aliq̄b⁹ eorūdē: nec et p̄dictos archiep̄m capitula p̄latos ꝯuent⁹ rectores curatos sacerdotes vicarios ac clerū seu aliquē vel aliq̄s ipoꝝ eisdē ffib⁹ grauamina ac iniurias irrogari. Facturi ipis hicinde de q̄buscūqꝫ iniuriis molestationib⁹ grauaminib⁹ ⁊ dānis vicissim illatis hacten⁹: ⁊ etiā i posterū iferēdis eisdē cōtra tenorē ꝯstitutionis eiusdē in illis vez q̄ iudicialē requirūt idaginem sūmarie simpliciter ⁊ de plano sine strepitu iudicū et figura i aliis vero put qualitas ipsoꝝ exigit iusticie cōplemētū. Molestatores minores et maiores hm̄oi / necnō cōtradictores quoslibet ⁊ rebelles q̄ncūqꝫ ⁊ quotiēscūqꝫ expedierit p̄ censuram ecclesiasticā appellatione postposita cōpescēdo. Nō obstātibus q̄buscūqꝫ exēptionib⁹ spālibus vel ḡnalib⁹ tā ffib⁹ ⁊ ordinibus p̄dictis vel alicui seu aliq̄bus frm et ordinū eorūdē q̄ p̄fatis archiep̄o capitulis/p̄latis/priorbus/cōuētib⁹/re

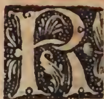
ctoribus / curatis / sacerdotib9 / vica-
riis / ac clero seu ip̄oꝝ alicui vel aliq̄-
bus cōiter vel diuisim sub quacūqꝫ
forma vel expressione verborū ab eas-
dē sede concessis ac eiusdē Bonifa.
quo cauet ne aliquis extra suā ciui-
tatē vel diocesim nisi i certis excep-
tis casib9 ⁊ i illis vltra dietā vnā a fi-
ne sue dioce. ad iudiciū euocetur.
Seu ne iudices ⁊ ꝯseruatores a sede
deputati p̄dicta extra ciuitatē ⁊ dio.
in q̄bus deputati fuerit ꝯtra quoscū-
qꝫ procedere: siue alij vel aliis vices
suas cōmittere: aut aliq̄s vltra vnā
dietā a fine dioc. eiusdē trahere p̄su-
mant: dūmodo vltra duas dietas ali-
quis extra suā ciuitatem auctoritate
presentiū nō trahat. Seu q̄ de mani-
festis iniuriis molestiis ⁊ aliis q̄ iudi-
cialē idaginē exigūt penis i eos si se-
cus egerint: ⁊ etiā in p̄curatores ad-
lectis cōseruatores se nullaten9 in-
tromittant: q̄ aliis q̄buscūqꝫ cōsti-
tutionibus a ro. pō. tā de iudicib9 de-
legatis ⁊ conseruatoribus q̄ p̄sonis
vltra certū numerū p lr̄as apo. ad iu-
dicem non vocandis aut aliis edictꝫ
que nr̄e possent iurisdictioni aut po-
testati eiusqꝫ exercitio libere q̄uoli-
bet obuiare. ¶ Seu si tam eisdē fr̄i-
bus vel eoꝝ ordinibus: aut alicui seu
aliquibus fr̄m ⁊ ordinum p̄dictorum
q̄ archiep̄o: capitulis: prelatis: prio-
ribus: cōuētibus: rectorib9: curatis:
sacerdotibus: vicariis: ac clero p̄di-
ctis vel aliq̄bus ip̄oꝝ seu q̄buscūq; a-
liis cōmuniter vel diuisim a p̄fata se-
de sit indultum q̄ excōmunicari: su-
spendi / vel iterdici: seu extra vel vl-
tra certa vel alio quocūqꝫ modo i iu-
dicium euocari non possint p lr̄as a-
postolicas non facientes plenā ⁊ ex-
pressam: ac de verbo ad verbū de in-
dulto huiusmodi ⁊ de eoꝝ personis
locis hominibus ordinibus ⁊ noib9
p̄priis mentionē. Et quibuslibꝫ aliis
indulgentiis seu p̄uilegiis dicte se-
dis gn̄alibus vel sp̄alib9 quorūcūqꝫ
tenorū existāt: p que presentibus nō
expressa vel totalit̄ nō iserta nr̄e iu-
risdictionis explicatio i hac parte va-
leat q̄uolibꝫ ipediri. Et de q̄bus quo-
rūcūqꝫ totis tenoribus de verbo ad
verbū sp̄alē oportet i nr̄is lr̄is fie-
ri mentionem. Ceterū iudicibus seu
conseruatoribus quibuscūqꝫ p lr̄as
apostolicas sub quacūqꝫ alia q̄ pre-
senti verborū forma vel expressione
confectas eisdem p̄dictorū predica-
torum minorum heremitarū ac car-
melitarum ordinum fr̄ibus seu ipsis
ordinibus cōmuniter vel diuisim su-
per damnis ⁊ iniuriis ⁊ aliis quibus-
cunqꝫ rebus seu negociis aliis depu-
tatis ⁊ subdelegatis eorum p̄sentib9
et futuris auctoritate presentium di-
strictius ihibem9: ne aliquē seu ali-
quos auctoritate lr̄arum papaliū p̄-
textu seu occasione quorūcūqꝫ dāno-
rū vel iniurieꝝ siue grauaminū cōtra
tenorē p̄dicte cōstitutiōis sup cathe-
dram ipsis fr̄ibus seu eoꝝ ordinibus
sup̄dictis cōiter vel diuisim a q̄bus-
cūqꝫ p̄sonis illatorū hactenus ⁊ etiā
inferendorū i posterū corā se alicubi
deiceps ad iudiciū: vel aliis quoquo
modo vocare: seu i causā aliquaten9
trahere presumant. Inhibitionē hu-
iusmodi nō solum ad futura sed etiā
ad quouismodo adhuc p̄dentia: ⁊ i-
cepta negocia volētes extendi: ac de-
cernentes prefatas lr̄as ⁊ processus
eorū auctoritate quacūqꝫ habitos ⁊
habendos: ad damna grauamina ⁊ i-
iurias hmōi cōtra tenorē dicte con-
stitutionis illata ⁊ iferenda vt dictū
est deinceps aliquatenus nō extēdi:
ac etiā irritū ⁊ inane si sec9 sup p̄mis-
sis p quoscūqꝫ scietēr vel ignorant̄
ꝯtigerit attētari. Uobis nihilomin9
iniūgētes vt ihibitionē nr̄am hmōi
ad dictoꝝ iudicū seu ꝯseruatorum et
subdelegatorū noticiā de quibus vo-
bis expedire videbitur deducere p̄-
curetis. Insuper volumus ⁊ auctori-
tate apo. decernimus q̄ quilibet ve-
strū p̄sequi valeat articulū etiam p
aliū ichoatum: q̄uis idē inchoās nul-
lo fuerit impedimento prepeditus ca-
nonico. q̄qꝫ a data presentium sit vo-
bis et vnicuiqꝫ vestrum in premissis
omnibus ⁊ eorū singulis ceptis ⁊ nō
ceptis p̄ntib9 ⁊ futuris ⁊ p̄teritis lice-
tum procedere ac si p̄dicta oīa ⁊ sin-

gula corā vobis cepta fuisset: et iuris dictio vr̄a et cuiuslibz vr̄m in p̄dictis oīb⁹ et singulis p citationē vel modū aliū legitimū ppetuata extitisset con stitutiōe p̄dicta sup cōseruatoribus et aliis quolibz in cōtrariū edita non obstāte. Datū auinio.x.Kal. Febru. pon.nr̄i ano.xi. ¶ De dilationibus.

¶ Johānes.xxii.

In delictorū diuersorū nexib⁹ ac tenebris inuolutos plerūqz trahit in maiorū scelerū p̄cipitiū moles p̄pōderās peccatorū. Nam et si diuer sos diuersa delicta colliqnēt: sūt tn̄ nō nulli q̄ ppe salutis imemores delictis cōib⁹ et vulgarib⁹ nō cōtēti ad pphana et vetita prosilientes sic damnata cupiditate lucrorū ac iexhausta eorū voragie deuoluūt: q dūmō suas iglunies ad quas ihiāt expleāt: se lucris illicitis imo iacturis sp̄ualib⁹ temere imergētes: honori dei et aiarū saluti: ac sacrorū canonū et ipialib⁹ edictis et iurib⁹ cōib⁹ capturas nefarias et lucra illicita anponūt. Sane tādudum ad nr̄i apl'at⁹ auditū multorū fide digna relatio sep⁹ et iā repetita pduxit et fama iam publica p facti euidētiā diuulgata effecit notarios nōnullos eē in lōbardie superioris: et marchie. Januen. partib⁹ q̄ licētie temerarie laxatis habenis: licere sibi p̄sumētes illicita: cudunt et fabricāt seu cudi et fabricari faciūt florenos auri secūdum formā et signū et coinū circūferētias illarū q̄ in ciuitate florētie: a tp̄e cuius nō extat mēoria: cudi et fabricari sūt soliti et cudunt et fabricant etiā in p̄nti Et q̄uis dicti florent adverā floreno rū de florētia silitudinē fabricati in vero et solito florenorū eiusdē ciuitatis pōdere cōiter et bōitate auri floreno rū avero valore deficiāt: ibi tn̄ simulata eorū effigie psonas vt plurimum simplices et qn̄qz etiā in hmōi reb⁹ expertas decipiūt: ipasqz dānis rerū et piculis psonarū exponūt: dū p veris florenis ipos recipiūt. Cū etiā p̄res in talib⁹ plurimi nō habeāt inter flo renos: et florenos tāte silitudis equitā discernēde. Nos itaqz tātis et p̄cipue aiarū picl'is affectu paterno occurrere cupiētes monem⁹ oēs et singulos taliū p̄sūptores: ip̄is nihilomin⁹ districti⁹ ihibētes: quatin⁹ deinceps a cussiōe et fabricatiōe florenorū hmōi cessēt realit: et effectualit' resipiscāt. ¶ Nihilomin⁹ p̄ntis edicti pemptorio auctoritate citātes eosdē ac eorū singulos sub pena puationis iuris si qd eis sup cudēdis florenis cōpetit: quā ipos cessāte iusto ipedimēto: si in exequēdis mādatis nr̄is hmōi remissi seu negligētes fuerit: icurrere volum⁹ ipo fctō: vt ifra triū mensiū spaciū a data p̄sentiū numerādū per se vel p pcuratorē idoneū apostolico cōspectui se p̄ntēt. ppositurī quo iure ip̄is florenos cōpetat ius cudēdi: ac exhibituri priuilegiū si qd super hoc habeāt: vel iusaliud si qd sibi credāt cōpetere ostēsuri. Et nihilomin⁹ sup p̄dictis facturi et recepturi quod iusticia suadebit. Intimātes eisdem q si nō venerit: nos cōtra ipsos sup pmissis et ea tāgētib⁹ pcedem⁹ put expedire viderim⁹ et suadebit iusticia ipōrū absētia nō obstāte. Ut aūt hmōi nr̄a nūciatio atqz citatio ad cōez omniū noticiā deducat: cartā siue membranā citationē atqz monitiōez hmōi cōtinētes in maioris eccl'ie Auinio. affigi hostiis faciem⁹. Que pcessū huiusmodi suo quasi sonoro p̄conio et patulo idicio publicabunt: vt p̄dicti moniti et citati et alii q̄cūqz q̄ sua crediderit iteresse: vl' ād pcessus ip̄e cōtingit: nullā possint excusationē p̄tēdere: q ad eos pcessus hmōi nō puenerit: vel q ignorauerit eūdē, cū nō sit verisil'e remanere quo ad ipos icognitū vel occultū: qd tā patēter oīb⁹ publicat. Datū Auinio.vi.Kal. Decembris p̄ti.no.āno.ii. ¶ De dolo et cōtumacia. Bonifacius octauus. Cap.i.

Em non nouā aggredimur: neqz vtā isolitam ambulam⁹ sz āteriorīs iuris calcatā vestigiis p̄ntis cōstitutionis indubitato roboram⁹ suffragio: et icō cusso mū imle stabilim⁹.

¶ Est siq̄dē iā factū ꝙ ꝓpositū publi
ce citatiōis edictū eū arcet q̄ ipedit/
aut facit etiā se celādo ne ad eū pos
sit puenire citatio. appareatq̈ cōtu=
max q̄ sic agit. ꝙq̈ i albo pretoris hu
iusmodi edicta ꝓposita sue iuriditio
ni subiectos arceāt et astringant ma=
gis q̄̄ si voce pconis q̄ inotescit pau
cis vl' lr̄is citarent. ¶ Jus eni q̄ ta
lem modū citatiōib⁹ posuit. violent
presumpsisse credēdū est vt q̄ eodem
albo tot ip̄ius albi publicū locū fre=
quentantiū oculis paterent legenda
ad citati noticiā deuenirēt. Unde ad
prebendā oībus eorum que sanciun=
tur plenā lectionē et notionē mandat
legē tabulis aut lapidib⁹ sculptā sā=
ctissime ecclesie describi porticib⁹ et
affigi. ¶ Premissis igit i debitā cōsi
deratiōnē deductis ac i lāce irrefra=
gabilis rationis appensis: nos q̄ vni
uersis disponēte dn̄o preesse dignos
scimur volētes p hanc nouellā cōsti
tutionem aliq̄d circa p̄dicta statutū
expressius inueniri declaram⁹ de frm
nr̄oꝝ cōsilio: et nichilomin⁹ hoc edi=
cto ꝑpetuo valituro firmam⁹ et statui
mus vt citationes auctoritate apo=
stolica: de q̄buscūq̈ ꝑsonis vndecūq̈
et vbicūq̈ sint cuiuscunq̈ status di=
gnitatis vel preeminētie eccl'iastice
vel mūdane etiā si iperiali vel regali
fulgeāt dignitate p̄sertim si ipediāt
vel faciāt per se vel p alios quoq̄uo
ne citatōes ip̄e ad eos ꝑueniāt et qua
cūq̈ cā faciēdo vt citandoꝝ domici=
lia siue loca tute vl' libere adiri n̄ pos
sint cū prout scriptū ē existimare de=
beam⁹ an eo ire liceat vbi est citatio
facienda ꝑinde ad istar edictoꝝ p̄fa
toꝝ ꝓpositoꝝ in albo p̄toris etiā ex=
tra solēnes dies i q̄bus roma. pōtifi=
ces suos facere cōsueuerūt genera=
les ꝓcessus publice: id nobis specia
lit et ex certa scīa iubētib⁹ facte i au=
diētia lr̄arum nostraꝝ aut in aula no
stri palatij postmodū affigēde ianuis
maioris eccl'ie loci i quo romana cō
munis oīm christiani populi natio=
nū residebit curia vt cūctis possint
patere: et ita deferre citatis sic valeāt
ac arceāt citatos post terminū lap=

sū. quē cōsiderata locoꝝ distātia vo=
lum⁹ citationib⁹ ip̄is cōpetentē ap=
poni: sicut si eos ꝑsonaliter apprehē=
dissent. ¶ Nō obstātib⁹ aliq̄bus ꝑui=
legijs idulgētijs et lr̄is ap'licis gn̄ali
bus aut specialib⁹ q̄buscūq̈ ꝑsonis
pōtificali/iperiali/regali/vel alia ec
clesiastica seu mūdana dignitate p̄di
tis aliisq̈ iferiorib⁹ ecclesiis mōaste
rijs locis collegijs et vniuersitatib⁹
in quacūq̈ forma v̄boꝝ cōcessis p q̄
taliū citationū effect⁹ possit q̄uolib3
ipediri: etiā si de ip̄is et eoꝝ totis te=
norib⁹ de verbo ad verbū aut de pro
prijs noīb⁹ ꝑsonarū monasterioꝝ ec=
clesiarū locoꝝ illoꝝ quib⁹ cōcedunt
vel eoꝝ ordinib⁹ aut dignitatib⁹ oporꝫ
teat i nr̄is lr̄is fieri mentionem.

¶ Liber Tertius. ¶ De vita et ho=
nestate clericoꝝ. Johānes. xxij.

Capi. vnicū

Docta sanctoꝝ patrū de
creuit auctoritas: vt in
diuine laudis officijs q̄
debite seruitutis officio
exhibent: cūctoꝝ mēs
vigilet sermo nō cespi=
tet et modesta psallentiū grauitas pla
cida modulatiōe decātet. Nam i ore
eoꝝ resonabat sonus dulcis q̄ppe dul
cio son⁹ i ore psallētiū resonat cū deū
corde suscipiūt. dū loquūtur verbis
in ip̄sū q̈ cātib⁹ deuotionē accēdūt
inde eteni in ecclesijs dei psalmodia
cantanda p̄cipit: vt fideliū deuotio
excitet i hoc nocturnū diurnūq̈ of=
ficiū et missarum celebritates assidue
clero ac ppl'o sub maturo tenore di=
stinctaq̈ gradatione cātent: vt eadem
distinctione collibeāt et maturitate de
lectēt. Sed nōnulli nouelle schole di
scipuli dū tp̄ibus mensurādis intēdū
lāt nouis notis itendūt fingere suas
q̄̄ atiquas cātare malūt: in semibre=
ues et minimas eccl'iastica cātant: no
tulis ꝑcutiūt. nā melodias hoquetis
intersecāt discātibus lubricāt triplis
et motetis vulgaribus nōnūq̄̄ incul
cāt: adeo vt iterdū ātiphonarij et gra
dualis fundamenta despiciāt igno=
rent sup quo edificāt. tonos nesciant
quos nō discernūt imo cōfundūt: cū
ex earum multitudine notarū ascen=

siones pndice descensionesq̄ tēpera te plani cantus qbus toni ipsi secer nūtur ab inicē obfuscent. currūt enī et nō qescunt: aures lebriant et non medent: gestibus simulāt qd depromunt. qbus deuotio qrenda ptēnit: vitāda lasciuia propalat. Nō enī iqt frustra ipse boetius. lasciu9 animus vel lasciuiorib9 delectat modis: vel eosdē sepe audiens emollit et frangit. Hoc ideo dudū nos et fres nri correctione idigere pcepimus. Hoc relegare imo prorsus abijcere et ab eadē ecclesia dei pfligare efficacius ppe ramus. Quocirca de ipsorū fratrum psilio districte pcipimus: vt nullus deinceps talia vel his similia i dictis officijs psertī horis canonicis vl cū missarū solēnia celebrant attentare psumat. Si qs vero ptrafecerit per ordinarios locorū vbi ista commissa fuerit: vel deputādos ab eis i nō exemptis vel i exēptis vero p prepositos seu plat os suos ad qs alias correctio et punitio culparū et excessuū hmōi vel similiū ptinere dinoscitur vel deputādos ab eisdē p suspensionem ab officio p viij. dies auctoritate huius canonis puniat. Per hoc aūt non itendim9 prohibere: qn interdum diebus festis et sollēnibus psatis diuinis officijs aliqne psonantie q̄ melodiā sapiūt. puta octaue quinte quarte et hmōi supra cantū ecclesiasticū simplicē proferant: sic tn̄ vt ipsius cantus itegritas illibata pmaneat et nihil ex hoc de benemorata musica immutet: maxie cū hmōi psonantie auditum demulceāt: deuotionē prouocent et psalterio deo alios torpere nō sinat. Actū et datū. ec. ℂ Ioh. viij.

ℂ De prebendis et dignitatibus.

cap. i.

Je sollicitudis studio ducimur vt dignitates psonatus pbende/alia q̄ bn̄ficia ecclesiastica cū cura vel sine cura q̄ apud sedē apostolicā vacare noscunt psonis pferātur idoneis p quas i eis debita ipendantur obsequia et diuinorū cultus exerceat sollicite i eisdē. Inde fit q nos hmōi dignitates/ personatus pbendas eccl'as et alia ecclesiastica bn̄ficia q̄ apud sedē eādē ifra vnū mensē a data pñtiū hactenꝰ i curia vacauerit ppetuadum et q̄ extunc apud eā vacauerint in futurū prouisioni sedis eiusdem auctoritate apostolica reseruamus. Decernentes exnunc irritū et inane si secus i hac parte scienter vel ignoranter p quēcūq̄ seu quoscūq̄ apostolica vel alia quauis auctoritate ptigerit attentari. Nulli ergo. ec. Datū la. iij. no. Maij. āno. i. ℂ Cle. v. ca. ij.

Ex superne puidentia maiestatis cuius vniuersa dispositiōe regunt: ad apostolice pheminentiam dignitatis/ lz isufficientibus meritis euocati: gregē dn̄icū nostre vigilātie creditū: vndiq̄ ptēplamur illūq̄ salubri studemus pastoris more vigilis q̄tum nobis ex alto pmittit obseruātia custodire vt de illo possimus ad ipsias laudē cui9 exercem9 vices i terris dignā i extremo iudicio reddere ratione. Ideoq̄ nos diligēs cura sollicitat ptinua pulsat instantia et curiosa sollicitudo purget: vt circa fideliū statū salubriter dirigendū: sic efficacib9 studijs et promptis opib9 itēdam9 q p nr̄e cooperationis misteriū erga sanctā matrē eccl'as deuotio filio pcrescat ipsorū cessent grauamina et tranquillitatis et prouentat icrementū. qd tunc recte agere credimus cū molestis euētibus viā pcludimus: idirecta dirigimus subtractam9 noxia et salubria pcuramus. Sane pdem nos lz isufficientibus merit:s ad summū apostolatus apicē sicut dn̄o placuit euocati ab ipso nr̄e pmotionis exordio antique noticie regū: prelatorū: magnatum: et aliorū nobiliū psonarū ecclesiasticarū et seculariū memores existētes ac ipsorū aliqbus tū q: in terris mēorantes eorū gradum hmōi pmotionis habuimus tum quia solite ad eos amicitie spālibus affectib9 ducebamur. Aliqbus vero ex assueta romanorū pontificū liberalitate quā in suis exercere sunt soliti nouitatibus. Uolētes honoris et liberalitatis

affluentia complacere: ad eorum im-
portunas tamen et multiplicatas pre-
cum instantias nonnullis clericis et
personis ecclesiasticis religiosis et
secularibus diversorum ordinum di-
gnitatis cōditionū et statuū patriar-
chales et archiepiscopales et episcopales eccle-
sias ac monasteria distincta pastori-
bus sub cōmende vel custodie: seu cu-
re vel guardie aut administrationis
titulo noīe de notabili duximus pro-
prio ad vitā seu ad certi tēporis spa-
ciū cōmittēda sup his an talia vide-
licet tātasq; gr̄as p nos fieri decuisset
variorum arduorū negociorū multi-
plicitate distracti vsq; ad tēpus quo
infirmitate satis periculosa nos his
diebus visitavit omnes nequivimus
cogitare plenarie. Verum in debili-
tate ipsius egritudinis cōstituti a ne-
gociorū vtcunq; discussione semoti
ad hoc sub diligenti examine duxi-
mus aciem nostre mentis demūq; p-
speximus evidenter q ecclesiarum et
monasteriorum eorumdem cura ne-
gligitur bona et iura dissipantur ip-
sorum ac subiectis eis personis et po-
pulis spiritualiter plurimum et tem-
poraliter derogatur eisq; redūdant
ad notam que videbātur cadere ad
profectum/ac nedum ipsis: sed etiā
romane matri ecclesie que disponē-
te domino ipsorum caput fore dino-
scitur et magistra: graviora inde fu-
tura timent pericula. Nolentes igit
his tot et tantis dispendiis vlterius
causam relinquere: sed volentes po-
tius oportunū et debitum in hac par
te remediū adhibere: omnes et sin-
gulas promissiones huiusmodi per
nos vt premittitur/factas quibuscū
q; cuiuscūq; ordinis dignitatis aut
status: sed etiam sancte Romane ec-
clesie Cardinalibus quocunq; modo
vel tempore facte noscantur auctori-
tate apostolica exnunc ex certa sciē-
tia revocamus cassamus et annulla-
mus et decernimus decetero nō ha-
bere aliquam roboris firmitatem.
Nulli ergo. etc. Datū apud pisatū
Burdegalen. dioce. x. Kalē. Marcij.
Anno. ij. Clemens. v.

Cum in temporaliū dispositiōe
bonorum habenda sit discretiōis
cautela: precipue vt ea digne et lauda- ca.iij.
biliter disponātur: in ecclesiasticis tn̄
rebus multo fortius invigilare nostra
debet intētio: vt iuxta personarum cōdi-
tiones et status: ad divini nois laudē
et ipsarum vtilitatem provideatur et me-
rito ecclesiastice psonis cū iuxta cano-
nicas sanctiōes nihil sit qd ecclesie
dei magis officiat q̄ q indigni assu-
mātur ad regimē animarū. Hac igit
cōsideratiōe moti specialit Burde-
galeñ. ec. de qua: licet immeriti: sumus
noviter ad hūc statū summi aposto-
latus assumpti et monasteriū sancte
Crucis Burdega. ordinis sancti Be-
nedicti etiā vacās per obitū quōdā
fratris Guillermi de bōblo abbatis
eiusdē. Et gn̄aliter patriarchales ar-
chiepiscopales episcopales ecclias: mōasteria
prioratus et quoslibet psonatus: digni-
tates vel officia cuiuscūq; ordis et cō-
ditionis existāt: necnō canonicatus
prebēdas ecclias cū cura vel sine cura
et alia q̄libet bn̄ficia ecclia. quocūq;
noie appellēt: q̄ apud sedē aplicam
vacare noscūtur ad presens et que toto
nostri pōtif. tempore vacare cōtige-
rit in futurū: provisioni: collationi et dis-
positioni nostre et sedis eiusdē hac
vice auctoritate apo. reservamus. De-
cernētes extūc irritū et inane si quid
cōtra hoc p quoscūq; quavis aucto-
ritate sciēter vel ignorāter attētatū
est hactenus/vel in posterū cōtigerit
attētari. Cōstitutiōe Clemē. iiij. et Bo-
nifa. viij. ro. pō. prede no. et alia quali-
bet in ptrariū edita nō obstāte. Et qr
plus dubitari solet qd specialit intel-
ligitur: q̄ quod gn̄aliter imperat: hac
reservatiōe nr̄a et decreto ligari vo-
lumus ignorātes. Et quia bullā no-
stram nō habemus ad presens ad cau-
telam presentiū et memoriam futuro-
rum huiusmodi reservatione cū pre-
missi interpositiōe decreti scribi et in
publicā formā redigi iussimus per ber-
nardū caprarij publicū notarium in-
frascriptū quā etiam sigilli quo vte-
bamur olim Burdeg. eccle. presidētes
fecimus appēsione muniri. Datū bur-

degal. ii. Kal. Augu. pon. no. anno. i.
¶ Johannes .xxii. ep̄s seruus seruo
rum dei ad perpetuã rei memoriã.

E Xecrabilis quorũdã tã religi
soꝝ ꝙ̃ secularium ãbitio q̄ sem
per plus ambiẽs eo magis ĩsatiabi
lis credit᷑: quo sibi ãplius indulget᷑: ⁊
ĩprobitas ĩportuna petentiũ a nobis
et predecessoribus nostris romanis
põtificibꝰ/ nõ tã obtinuisse ꝙ̃ extor
sisse plerũqꝫ noscunt᷑. vt vnꝰ ĩterdũ
etiã ad vnũ beneficiũ ecclesiasticũ mi
nus idoneus ĩ diuersis ecclesiis ne
dũ vicinis sed abinuicẽ lõge distan
tibus imo nõnũꝙ̃ ĩ diuersoꝝ regno
rum partibꝰ situatis plures ꝙ̃ duas
vel tres aut plures etiã dignitates
vel ꝑsonatꝰ officia seu ꝓoratus: aut
diuersa ecclesiastica bñficia curã aia
rum habẽtia possit dispẽsatiue cum
al̃s nõ liceret de iure cõmuni recipe
et simul licite retinere. ¶ Vñ ĩter ce
tera ĩconueniẽtia ĩfrascripta nascũ
tur ꝙ vcꝫ interdũ vnus q̃ vnũ ꝙ̃uis
modicũ vix officiũ ĩplere sufficeret
plurimoꝝ sibi vendicat stipendia q̄
multis lr̃atis viris vite puritate ac
testimonio bone fame pollentibusq̄
mendicãt possent abunde sufficere
equa distributione collata. Bñficibꝰ
ipsa parat᷑ vagandi materia. diuini
cultꝰ minuunt᷑. Hospitalitas ĩ ipsis
bñficiis debita non seruat᷑. ⁊ dũ non
sunt sua ĩvnaquaqꝫ regiõe rectores
ecclesiarũ detrahit᷑ cõmodis ⁊ hono
ri q̄ carẽtes defensoꝝ auxilio in iuri
bus suis: ⁊ libertatibus multiplicit᷑
collabunt᷑: ruinis patẽt edificia no
bilia q̄ magnificẽtia extruxerat de
cessoꝝ. Et qđ amariꝰ est dolẽdũ aia
rum cura negligit᷑: ⁊ vicioꝝ sentibꝰ
fomentũ periculose prebet᷑. ¶ Nos
itaqꝫ tot malis: tantisqꝫ discriminibꝰ
occurrere cupiẽtes: oẽs ⁊ singulas
dispẽsationes sup receptione: ac re
tẽtione pluriũ dignitatũ/ ꝑsonatuũ
officioꝝ prioratuũ: aut bñficioꝝ: qui
bus cura sit aiaꝝ annexa sub quacũ
qꝫ forme vel expressione verborum
a nobis vel dictis ꝑdecessoribꝰ nos
tris cuicũqꝫ ꝑsone cõcessas. Car
dinalibus tñ sancte ro. ecclesie: qui
circa nos vniuersali ecclesie seruiẽdo
singularũ ecclesiarũ cõmoditatibꝰ
se ĩpendunt: ac regũ filiis q̄ propter
sublimitatẽ eoꝝ: ac generis clarita
tem sunt potioris ꝑrogatiua gratie
attollendi: dũtaxat exceptis: delibe
ratione sup hoc cũ fratribꝰ nostris
habita diligenti de ipsoꝝ cõcilio: ⁊
ex certa nobis scientia ĩ forma sub
scripta duximus taliter moderãdas
ꝙ p moderamẽ nostrũ effrenatã cir
ca easdẽ ꝑsonas taliũ beneficiorum
multitudinẽ refrenemus: ipsiqꝫ ĩpe
trantes fructu dispensationũ hmõi
totaliter non frustrẽt᷑. ¶ Statuimꝰ
itaqꝫ ⁊ de fratrũ nostroꝝ cõcilio or
dinamus: ꝙ obtinẽtes nũc ex dispẽ
satione legitima pluralitatẽ hmõi
dignitatũ personatuũ officiorũ aut
prioratuũ seu beneficioꝝ q̄ al̃s absqꝫ
alia dispẽsatione legitima obtinere
neq̃bant: vnũ tm̃ ex dignitatibꝰ ꝑso
natibꝰ officiis prioratibus/ ecclesiis
et beneficiis hmõi q̃bus cura immi
neat aiarũ cũ dignitate ꝑsonatu vel
officio prioratu ecclesia vel bñficio
sine cura: q̄ habere maluerit ꝑtextu
dispẽsationis sufficiẽtis cura in eis
dem indulta possint licite retinere q̄
tñ teneãtur eligere ĩfra mẽsem nũe
randũ a tp̄e noticie ꝯstitutiõis istiꝰ
ceteris beneficiis cum cura vel sine
cura q̄ ipsius dispensationis ꝑtextu
tenebant: ⁊ q̄ aliter non poterant de
iure absqꝫ dispẽsatione aliqua licite
retinere que nos exnunc vacare de
cernimus: corã ordinariis sub testi
monio publico infra idẽ tp̄s verba
liter vel realiter cũ effectu dimissis
absqꝫ eo ꝙ ad illa nunꝙ̃ sine noua
collatione ab eo q̄ facere poterit fa
cienda redire aut eoꝝ administratiõi
se imiscere presumãt. Alioq̃n tã his
ꝙ̃ aliis oĩbꝰ bñficiis q̄ virtute hmõi
nostri moderaminis retinere pote
rant vt prefert᷑: sint ipso iure ꝑuati ⁊
prorsus inhabiles ad similia bñficia
obtinẽda. ¶ Per hoc aũt his qui di
gnitates ꝑsonatus officia prioratus
vel alia bñficia curã aiarũ habentia
ex dispensatione q̄ ius tribuat iuxta
nostrã dispẽsationẽ moderationem

prescriptam obtinent: ꝛ alia similia beneficia nrarū vel eorūdē pdecesso rū auctoritate lrarū expectantiū cū qbus est vt illa cū vacauerit recipe re ꝛ vnacū obtentis retinere licite valeāt dispensatū: nolum⁹ deroga ri: qn ea cū vacauerint īfra dicti tē poris spacium possint eligere: ꝛ di missis aliis recipe ī forma pscripta ac licite retinere: penas similes in cursuri si hmōi nre cōtraire pšūpse rint sanctioni. ¶ Porro qꝛ quorūdā oculos sic auare cupiditatis vitiū ex cecauit: q plura talia bñficia simul absqꝫ dispēsatione canonica retine re psumūt: nos de illis pñti decreto statuim⁹: vt oīa ꝛ singula bñficia sic detenta: illo tñ retento qđ vltio re ceperūt dūmō ī eo ex collatione ca nonica cōpetat ius eisdē īfra tēpus vt prescribit limitatū vbo et facto ac sine fraude corā ordiariis sub te stimonio similit publico dimittere teneant: qđ si nō fecerint: ꝛ illo sint ipso iure puati: ī quo ius eis al's cō petebat: ꝛ inhabiles penit⁹ ad qcūqꝫ obtinēda ecclīastica bñficia censeā tur. ¶ Qui vero deiceps receperit dignitatē vel psonatū seu officium: aut aliud bñficiū curā aiarū habēs annexā: si antea simile bñficiū obti neant: illđ quo ipso iure postq sciui possessionē habuerit vel p eos oñi dolo ꝛ fraude cessantib⁹ quominus habeant steterit priuati noscūt abſ qꝫ more dispendio: ī ordinarioꝝ ma nibus dimittere debeant parimodo Alioqn extūc sint ipso iure scdo pri uati: ꝛ nedū ad sacros suscipiendos ordines: qnetiā ad habendū qđcūqꝫ aliud ecclīasticū bñficiū ihabiles re putent. Que oīa ꝛ singula bñficia va care vt pmittit vel dimissa nre ꝛ se di aplice dispositioni de ipsoꝝ frm cōcilio reseruam⁹: ihibentes ne qs pter ro. pon. quacūqꝫ sup hoc au ctoritate munitus de hmōi bñficiis disponere vel circa p modū pmuta tionis vel al's innouare hoc quoquo modo presumat. ¶ Nos eñi si secus actū seu attentatū fuerit irritū de cernimus ꝛ inane. ¶ Ceterū ordina rios intelligimus ī casib⁹ supra scri ptis epos in quoꝝ ciuitatibus/ vel diocesib⁹ cōsistūt bñficia seu aliqđ eoꝝ q debent scdm premissa dimitti aut ipsi q ea debent dimittere pmo rantur: vel ecclesiis cathedralibus vacātibus capitula earundē. Et hij de bñficiis tā dimissis/ q vt pmitti tur pdictis nos vel apostolicā sedem certificare studeant q pximū cōmo de poterūt indilate: vt de illis salu briter disponere valeamus.

Q Uantū autē ad modificationē psonatuū attinet antefactam illa dūtaxat ꝛ non alia bñficia eccle siastica quocūqꝫ noīe nūcupentur: curā habere cēsemus q parrochias habent in qbus est aiarū cura anne xa: non p vicarios ppetuos: sed per rectores aut mīstros bñficioꝝ ipso rū vel illoꝝ tēporales vicarios exer cenda/ necnon etiā illa quoꝝ mini stris rōne beneficioꝝ hmōi cōpetit visitare: inqrere: pcurationes reci pere: suspēdere: excōmunicare: seu ab excōmunicationis ꝛ suspēsionis sentētiis absoluere de cōsuetudine vel de iure iuribus aliis de aiarum cura loquentib⁹ in suo robore quo ad cetera pmansuris. Nulli ergo oī no hoīm liceat hanc paginā nrorū moderationis statutoꝝ constitutio nū reseruationis inhibitionis ꝛ vo luntatis infringere: vel ei ausu te merario cōtraire. Si qs aūt hoc at tentare psumpserit: indignationem oīpotētis dei ꝛ btōꝝ Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ ei⁹ se nouerit icursurum Datū Auinio. xiij. Kal. Decēb. pon. no. Anno. ij. ¶ Johannes. xxij.

S Aluator noster cui⁹ nutui cū cta seruiūt: in agro mūdi hu ius messem multā aspiciens: ꝛ ope rarioꝝ charitatē attendēs: dominū messis rogandum esse vt in illam operarios mitteret censuit: et ipse idē ꝫ existens manevelut paterfami lias diligēs horis diuersis opera rios in vineam suā misit. Roma. ita qꝫ pon. sicut eodē dño disponēte vi carius eius in terris esse dinoscit: sic ꝛ ipsius actibus insistū sait hu

mana fragilitas se ꝯformare tenet. Ubi ergo superexcrescere messem populi vel multitudinē viderit operarios dz oportunos addūcere ⁊ iuxta propheticū verbū augere custodiā. custodes ⁊ cultores ydoneos i dñicam vineā destinare. Sane ꝯsiderātes attētius ⁊ itra pectoris claustra meditatione sollicita revoluētes ꝙ in tanta multitudine populi quāta fecūdauit altissimus ciuitatē ⁊ diocesim tholosanā singulorū vultus neq̄bat: vt ꝯdecet vnicus pastor ispicere aut alias partes boni pastoris iplere/ ꝙꝫ duriū erat atqꝫ difficile ꝑ tā latā ⁊ diffusam diocesim ad vnū tm̄ a ꝑsonis ecclesiasticis ⁊ mundanis recursum haberi. Attēdentes etiam ꝙ licz tholosanus epatus redditibus abūdaret imensis non tm̄ superaret hucusqꝫ mēoria ꝙ ex suorū opulētia copiosa reddituū aliqd i ecclesia ⁊ dio. tholosana ꝑuenisset i diuini cultus augmentū. Imo sic ex adipe prodierat ⁊ ꝑdibat iniqtas vt multo tā tpe luxus citra carnis desideria euectionū pompa: imensitas clientele: imoderata defluxio i parentes: sumptus enormes: aut vsus extraordiarū sibi vēdicassent ibidē: quasi totū ptimoniū crucifixi. ⁊ verecūdū erat ne ꝑsul vnicus tholosanus icrassatꝰ et dilatatꝰ ⁊ excessiuis hmōi opibus als supbus periculose recalcitrans deū factorē derelinqueret ⁊ a suo salutari recedēs pnicioso exēplo i subditos diriuaret. Pēsātes quoqꝫ ꝙ scte memorie Clemēs pa. v. ꝑdece. no. eo etiā tpe quo ciuitas ⁊ dio. antefate. longe minus i populo ac redditibꝰ affluebāt tm̄ extunc bñdicente dño i credibiliter creuerit i vtroqꝫ ⁊ iugiter crescere dinoscant: ipsa beate ꝯsiderationis iductus ad diuisionē epatus eiusdē firmiter dū viueret et itendebat: licz morte ꝑuentus suū i hac parte nequerit iplere ꝯceptū. Nos pium predecessorū nostrorū ꝓpositū in effectū volentes adducere: etiam dissipare malū qd ꝑdictorū reddituum copia excessiua produxit quā etiā cultū augere diuinum: spiritualem

animarum profectū q̄ si iuxta facultatis exigentiā ⁊ diffusam latitudinem dicte dio. sufficiēs nūerus i eadem vtilitate ꝑ suū deputet: i dubio ꝑuenire speramꝰ: ꝑmouere salubriter intēdentes. Premissis ⁊ aliis suādentibꝰ iustis causis ex certa nostra scientia de fratrū nr̄orū ꝯsilio ꝯcordi et apostolice plenitudine ptātis ad laudē dei: exaltationem ecclesie fideliumqꝫ salutē epatū ipsum dictamqꝫ dio. tholosanā apo. auctoritate diuidi i qnqꝫ dio. quas ꝑ certos distigui limites faciemus. Uolētes ac decernentes ꝙ ꝑter ciuitatē tholosanā q̄ suā ꝓpriā et distictā habebit dio. certis finibus limitandā subscripte quattuor ville quarū quālibet eisdē ꝯsilio et auctoritate i ciuitatē erigimus: ⁊ ciuitatis vocabulo isignimꝰ scz de monte albano ꝑdem de caturcen. dio. cui addūciet certa pars dicte quondā dio. tholosane: ac sci pauli de riuis ⁊ de lūberiis: de ipsa quōdā tholosana dio. existētes iiij. separatas dio. habeāt certis limitibꝰ distinguendas quā Beati martini de monte albano corpꝰ sancti theodorii ꝯfes. dr̄ esse reconditū ꝑdicte ciuitatis mōtis albani: ⁊ beati pauli dicte ciuitatis sancti pauli. marie de lūberiaco ciuitatis prefate lūberiaci: necnon beate marie de riuis ecclesie ipsius ciuitatis rimenēsis. Sint de cetero ⁊ habeant ꝑpetuo eccl'ie cathedrales. Et qz ecclesia tholosana sicut solenniori status ꝯditione potiori refulgꝫ sic ipsa ⁊ grandioris honoris titulis efferenda est. Hucusqꝫ suffraganeā ecclesie Narbo. ac totā quondā dio. tholosa. de frm nr̄orū ꝯsilio et ex certa nr̄a sciētia ⁊ apo. plenitudine ptātis ab omni iurisditione ptāte ac subiectione archiepi capituli. ⁊ eiusdē ecclesie narbo. penitꝰ eximentes eā ad laudē diuini nois ⁊ honorē ecclesie sancte sue in archiepalem seu metropolitanā erigimus eāqꝫ honoribus et isignūs sedis metropolite decoramꝰ aucto. apo. decernendo vt extūc ꝑ metropolitana eccl'ia ippetuū habeat. Et qz etiā dignum est vt

et quo de illis facta mr metropoli- ce dignitatis suscepit insignia suffraganeorum congruu nuerum filiarum ac decente puinciam habeat ut ad iudiciu archiepi tholosani qui pro tpe fuerit: oes cause suffraganeorum epor et psonarum ecclesiasticarum ac ciuitatum eius de prouicie iuxta sacrorum statuta canonum referant. ¶ Nos pfatas.iiii. ciuita.et ec.cathedrales cu earum dio. ut premittit distinguendis: necno ciuitate et ecclesiam appamiarum cu sua dio. exnuc ipsius eccle.tholo.suffraganeas ac de prouincia tho.iperpetuu fore decernimus: et iure metro. subiicimus et subiectas esse volum9 eas illi. Prenomiatas mo tis albani q de dio.caturce.et bituricen. puincia et appamiarum ciuitates et ec.q de pulcia narbo.hacten9 fuisse noscut Necno reliqs tres ciuita.et ec.sancti pauli remen.et lubertacen.q ab oli de dio.tho.fuerut cu earu dio.puetibus collegijs siue capitlis a iurisdictione ptate ac subiectioe qcuqz Bituri. et narbo.archiepor ac caturcen. et quonda tho.epor caplor et abbatu atqz puentuu et ordinarior quorulibz aliorum eccle.qb9 quolibz fuerat hucusqz subiecte: aucte pntium ppetuo eximetes de pdictorum cosilio et plenitudie ptatis. De bonis aut redditibus: puentib9 et iurib9 dicti quoda epatus tholo.ipsi tholo.dece milia et singulis alijs pdictis ecclesijs appamiaru excepta cui de ipsis bonis redditib9 et puentibus iurib9 ultra illa q hre dinoscit certa assignabimus portione nris alijs lris distinguenda: singula qnqz milia librarum turo.annui reddit9 et ppetui puet9.s. qde unicuiqz illaru suisqz potificibus: dignitate ac oneret circustantijs alijs attete pesatis debere sufficere vidim9 pter reddit9 puent9 et iura q ad pdictas ecclias et puentus earu antea ptinebat. de qbus ad honore dei et ipsaru ecclesiaru comodu itendim9 ordiare exnunc aucte pdi. de psilio ac plenitudie meoritatis pcedimus: donam9 ac etia deputamus pcipieda itegralit p ipsaru ecclian presules q pro tpe fuerit in rebus et locis cuilibet magis adiacetib9 et uicinis iuxta distictione seu limitatione dio.singularu p alias nras lras facienda. Interi tn distinctione seu limitatione pdicta pedete volumus q eorum qlibz summa eu ptigentem prorata accipiat annuatim de bonis redditib9 puentib9 et iurib9 andictis p man9 eorum quos ad hoc puiderimus deputados Residuu vero redditum puentuu et iuriu ipsorum qd facta de illis ut pmissum est assignatione supererit: necno iurisditione spualem et tpalem q ad dictu quonda epatu tho. usqz ad tps diuisionis hmoi ptinebat et q distictioe seu limitat: de post facta pendete: faciem9 p idoneas exerceri psonas Ac bnficia etia si dignitates psonat9 ac officia existant exceptis his ad q qs p electionem assumit et i qbus vel ad q auctoritate lraru apo.alicui seu aliqbus ius est aliqd acquisitu qbusp id nullum volumus piudiciu gnari nuc et i antea usqz ad distinctione dio.vacatura dispositioni nre ac se.apo.de fratru ipsorum psilio reseruam9. Hec igr p dicte sedis prudentiam circunspectam sic statuta salubriter et utiliter ordinata ppetuis esse valitura tpib9 et robur incomutabilis firmitatis obtinere voletes auctoritate pdicta districtius ihibemus ne aliqs cuiuscunqz preminentie ordis pditionis aut status: etia si archiepali vel epali seu regia pfulgeat dignitate hmoi ordinatione apo.reseruatione et alia supradicta quouismodo turbare seu quolibet ipedire presumat. Nos eni exnuc irritu decernimus et inane si secus sup his a quoqz quauis auctoritate ptigerit attentari. Et nichilominus in eos q ex certa scietia ptrariu psumpserint nisi infra octo dieru spaciu post publicatione pntium resipuerint cu effectu excoicatiois in psonas et interdicti in vniuersitates ac suspesionis i puent9 capitula siue collegia. de psilio et aucto. predictis snias pmulgam9 a qbus no nisi p ro. po.absolutiois beneficiu pre

terc I mortis articulo valeāt obtinere. Nulli ergo hominū liceat hāc paginā nostrā divisionis voluntatis cōstitutionū erectionū insignitionū exemptionū decorationis: subiectionis cōcessionis donationis: deputationis reservationis inhibitionis promulgationis infringere. vel ei ausu. &c. Datum avinion. vij. Kal. iulij. ponti. n. anno. i. ¶ Idem.

ca. vi. Nuper certis ex causis que nostrum & fratrū nostrorum animos ad id rationabiliter induxerūt quondā episcopatū Tholosanū in archiepiscopalem seu metropolitanā ereximus ecclesiā quattuor villas quarū quālibet insignivimus vocabulo civitatis quattuor cathedrales ecclesias creavimus vnā videlicet in villa montis albani quondam caturcen. dio. adiūciendo sibi certa parte quondā dio. Tholosane. alterā in villa lūberiaci: aliā in villa sancti pabuli: et aliā in villa de rivis: & de robestria quondā tholosane. dio. Quas quidem ecclesias vna cum appamia ecclesia tanq suffraganeas subiecimus ipsi metropolitane tholosane ecclesie De bonis quoque et redditibus dicti quondā episcopatus tholosa. tam ipsi tholosane: q predictis ecclesiis suffraganeis certā portionē quā vnicuique illorum debere sufficere vidimus: providimus assignandā. totali bonorum & redditū ipsorum residuo dispositioni nostre & sedis apo. reservato. Alia etiā circa premissa fecimus decrevimus et ordinavimus ex certa nostra scientia de ipsorum fratrū cōcordi cōsilio et apostolice plenitudine potestatis: districtius inhibentes ne quis cuiuscūque preeminentie ordinis cōditionis: aut status: etiā si archiepiscopali dignitate fulgeret: ipsā ordinationem nostrā impedire presumeret vel turbaret: ac decernētes ex nūc irritum et inane si secus sup his a quoquā quāvis auctoritate cōtigerit attētari. Et nihilominus in eos q ex certa scientia cōtrariū facerēt: nisi resipuerint cū effectu infra octo dierū spaciū post publicationē ordinationis ipsius: excommunicationis in personas: interdicti in universitates ac suspensionis sententias I capitula cōventus sive collegia duximus promulgādas: prout hec et alia in apl'icis litteris inde confectis plenius cōtinentur. Verū qr ipsa nostra ordinatio eo efficacius & inviolabilius sperat servari quo pluriū & graviorum vallata fuerit adiectione penarū. Nos ad observationē incōcussam ipsius eo amplius anhelātes quo evidentius in divini cultus augmētū: & salutē fidelīū animarū noscitur redūdare: presentis adiiciēdo sententiis oēs et singulos scienter turbātes aut impedientes ordinationē eandē: aut aliqua in illa cōtenta: seu turbātibus vel impedientibus dātes consiliū: auxiliū vel favorem directe vel indirecte: publice vel occulte cuiuscūque sint cōditionis: dignitatis: ordinis aut status ecclesiastici vel mundani etiā si archiepiscopali vel episcopali: aut maiori vel superiori preful geāt dignitate: nisi infra octo dierū spaciū post publicationē presentiū ab hmōi impedimēto seu turbatione ac impēsione cōsilij auxilij vel favoris resipuerit cū effectu. Feudis locationibus officiis & bnficiis qbuscūque spiritualibus & tēporalibus etiā si dignitates vel plature quevis fuerit que ab ecclesiis seu in ecclesiis quibuscunque obtinebūt seu obtinent ex certa nostra sciētia & de ipsorum fratrum consilio & apo. plenitudine potestatis privatos esse decernimus ipso facto. Et sic libere ipsa feuda locationes vel officia aut bnficia spiritualia et tēporalia dignitates & plature ad ipsas ad quos spectāt revertātur ecclesias devolvant ad rectores capitula seu collegia eorūdē q de illis pro sua voluntate disponāt. Et ad dignitates et platuras per electionē: aut alium modū idoneas personas assumāt. Personasque ecclasticas q culpabiles fuerint in premissis habilitamus ad qcūque ecclesiastica bnficia obtinēda. Nulli ergo omnino hominū. &c. Datū avinio. iiij. Nonas augusti. pō. nostri āno. i. ¶ Idē Bartholomeo electo narbo. dio. aguselmo de blanis. Engolimen. ecclesie. Archidiacono, & magistro Berengario

de legātis. Lemouicen. et narbocen. ecclesiarum canonico.

ca.vij. Nuper ex certis causis q̄ nostrū et fratrū nostroꝝ animos ad id rationabiliter induxerūt ⁊c. vsq̄. pri. vsq̄ ad bñficia ecclesiastica obtinēda. Quocirca discretioni vestre per apo. scripta mandam⁹ quatenus ꝓuationē ⁊ inhabilitationem nostrā hmōi vos oēs seu tres vel duo: siue vn⁹ ex vobis ꝑ vos vel aliū seu alios in ecclesijs ⁊ solēnib⁹ locis ⁊ aliīs de q̄b⁹ ⁊ q̄ciēs expedire videritꝭ: solēnit̄ publicet⁹ ne q̄sq̄ valeat circa id ignorātiā allegare. Da. Aui. ij. id⁹ Nouē. p̄s. no. āno. 8. Idē arnal. ele. Lūbañ.

c.viij. ¶ Nuper ex certis rationabilibus ⁊ manifestis causis q̄ ad hoc nostrum animū induxerūt ciuitatē. Lūbañ. oli villā de lūbanis īfra tholosane dio. limites cōstitutā: qui locis insignis ac multiplici cōmoditate dotat⁹ existit. de fratrū nostroꝝ cōsilio ⁊ apostolice plenitudine potestatis per litteras nostras sub certa forma ī ciuitatē erexim⁹ ciuitatisq̄ vocabulo duxim⁹ decorādā statuentes ac etiā decernētes vt ecclesia abbatie illi⁹ loci de lumbañ. ordinis sancti augustini extūc haberetur ⁊ existeret cathedralis: ac deinde volētes eidē eccl̄ie de pastore idoneo salubriter ꝓuidere: in te abbatē eiusdē ecclesie virū vtiq̄ litteratū ⁊ litterarū scientia preditū vite ac moꝝum honestate decorū: discretiōis ⁊ cōsilij maturitate cōspicuū. direxim⁹ oculos nostre mentis. teq̄ nō obstāte defectu etatis ⁊ ordinū quem pateris cū tōsuratis modo ncl tertiū ⁊ in. xxvij. etatis tue anno vel circa cōstitut⁹ esse dicaris super quo tecū gratiose duxim⁹ dispēsandū: de fratrū no. cō. ipsi ecclesie p̄fecim⁹ in ep̄m ⁊ pastorē: curā ⁊ administrationē ipsius eccl̄ie tibi in spiritualib⁹ et temporalib⁹ cōmittendo. Unde licet nōdū sit tibi mun⁹ cōsecrationis impēsum: nec aplicas litteras ꝓmotionē tuā hmōi cōtinētes: cū illas nō habeas possis ostēdere. Nos tibi vt cōstitutione fe. re. Greg. pape. viij. prede. no. ⁊ q̄libet alia sup hoc ī cōtrariū edita nequaq̄ obstāte: possis eiusdē ecclesie lūbañ. ⁊ quorūcūq̄ bonoꝝ ipsius administrationē accipere ipsamq̄ administrationem libere exercere auctoritate p̄sentiū indulgem⁹. Cōtradictis ⁊c. Datum. Anno. iiij. vt supra. Idē venerabili fratri Bertrādo episcopo mōtꝭ albani ad vniuersalis eccl̄ie regimē exercēdū diuina dispēsatiōe vocato.

Ad cuiuslibet status eccl̄ie actē sollicite cōsideratiōis extēdimus: pastorales partes officio vigilanti adhibentes vt earū singule pastorib⁹ gubernētur idoneis. ⁊ ꝓuidis rectorib⁹ disponātur. Quorū dispensatione ꝓuida ⁊ ꝓuidentia circūspecta illius coōperāte clemētia q̄ vere pastor ⁊ rector agnoscitur spiritualium ⁊ temporaliū ꝓficiant incremētis. Nuper siquidē ex certis ⁊ rationabilib⁹ causisque ad hoc nr̄m aīm induxerūt ciuitatē olim villā mōtis albani tunc infra limites caturceñ. dio. ꝯstitutā q̄ locus insignis existit ac vbertate multiplici hominū ⁊ rerū exuberat de fratrū no. cō. ⁊ apo. plenitudine potestatis ciuitatis vocabulo duxim⁹ decorādā: statuētes ac etiā decernētes vt eccl̄ia monasterij illi⁹ loci mōtꝭ albani monasterij casa dei ad ro. eccle. nullo medio ꝑtinentis ordinis sancti bñdicti claromōteñ. dio. tūc immediate subiecta: extūc haberet ⁊ existeret eccl̄ia cathedralis postmodū ṽo celebri ac salubri ꝓuisiōe ipsius ecclesie mōtis albani vt sponsi solatio letaretur sollicite cogitātes ac volētes illū idē p̄ficere ei pastorē de quo certā habere mus nūciū ꝙ eū clara moꝝū insignia redimirēt: nec eēt dubia ei⁹ caritas circa plebē suo regimini cōmittēdā et in cui⁹ fiducia ꝯsisteret et salubriter securitas subditoꝝ. Ad te tūc monasterij p̄dicti abbatē quē litteraꝝ sciētia preditū vite et moꝝū honestate decoꝝ discretionis ⁊ ꝯsilij maturitate cōspicuū. in tēporalib⁹ ꝓuidū ī spiritualib⁹ circūspectū. nob ⁊ fratribus nr̄is placida tua ꝯuersatio ꝯtinuata diu apud sedē apo. approbantis dires ca.ix.

timus oculos mētis nostre. Quib⁹ omnib⁹ debita meditatione pēsatis: de psona tua nobis: et eisdē fratrib⁹ ob tuoꝝ exigentiā meritoꝝ accepta de ipsoꝝ fratrū psilioꝝ aplice plenitudine potestatis eidē eccle mōtis albani puidim⁹ pficiētes eidē sancte eccle teipm: in pastorē tibiq; curā et administrationē illi⁹ in spiritualib⁹ et tēporalib⁹ pmittēdo: ac tibi postmodū faciēdo p venerabilē. F. n. Berengariū epm tusculaneñ. mun⁹ psecrationis impendi. Firma spe fiduciaq; tenētes q eadē ecclia mōasterū albani dñica assistēte clemētia p tue circūspectiōis et industrie studiū fructuosum pnabit a noxijs et aduersis et spiritualib⁹ et tēporalib⁹ pficiet incremētis. Tolle igit deī iugū tam leue collis humiliūq; suauet: ac dilectiōe pascēdū suscipe gregē ei⁹ sup quē noctis vigilias dilect⁹ sollicitus q; custodit vt liber nō pateat aditus inuasori et dñs insuspicabili hora ven tur⁹ si te inuenerit sic agētē cursu cōsūmato q tuo labori preponit: et horū fide seruata q tue sollicitudini pmittūtur: te repertū fidelē i modico sup pra multa cōstituat: ac i dilecta gaudioꝝ suoꝝ tabernacula introducat. Datum etc. anno quarto. ¶ Idē hugoni de mirabello canonico ebredunē. collectori fructuū primi anni etc.

cap. x. Postulasti p aplice declarationis euidētiā edoceri quid tibi sup dubijs infrascriptis circa cōmissam tue industrie recollectionē fructuū pdictoꝝ aliās pbēdaꝝ aut bñficioꝝ imminētib⁹ sic agēdū. Tue itaq; cōsultationi bre. rñdētes te scire volum⁹ bñplaciti nri esse sup fructib⁹ bñficioꝝ q ita reperies i solutiōe decime iuxta verū taxata colorē q illū neq; excedūt. cū obtinentib⁹ hmōi bñficia put meli⁹ vtili⁹ diocesanis locoꝝ: in quib⁹ hmōi bñficia fuerint quoꝝ consilia in hac parte requiras et tibi videbit: valeas cōuenire. Nos eī ipsoꝝ diocesanoꝝ et suā psciētiā sup his oneram⁹. Licet autē quotidiane distributiōes p nos fuerint a perceptione fructuum predictoꝝ excluse: hoc tamē volum⁹ de distributionib⁹ ipis intelligi q dātur eis q horis intersunt: sic q ille q soluuntur his q sunt in ciuitate vel loco pñtes q horis nō intersint eisdem nō sint ab onere dicte recollectiōis immunes. Porro declarationē illā factā p nos in deputatiōe seu reseruatiōe fructuū pdictoꝝ: vt videlicet nō extēdātur ad vicarias seu capellanias vt plurimū a decedētib⁹ institutas ad missas p ipsis decedentib⁹ celebrādas: certis cōstitutis redditib⁹ pbrtero inibi celebrāti locū habere volum⁹ in altarib⁹ dotatꝫ certis feudis vsuaticis seu censibus: vt capellan⁹ inibi celebrare debeat p dotātiū alabus certis vicib⁹: singulis septimanis et in ecclia/ cathedrali horis interesse diuinis dūmō valor annu⁹ ipsoꝝ altariū summā. xx. librarū turoneñ. nō excedat. Alioquin includant in deputatione seu reseruatione predictis. ¶ Ubi vero prebēda fuerit i decima p tanto taxata q parū posset canonico ebdomadario cui certum p illa seruitiū imminet in ecclia faciendū post perceptionē taxationis hmōi remanere volum⁹ q de taxatiōe ipsa p hmōi seruitiū onere portionē aliquā cōgruā pdicto ebdomadario dimittas: p iā dicta camera nra residuum perceptur⁹. Ceterū pbendas illoꝝ q taxationē decime soluere recusātes abesse velle se simulāt vt taxationē ipsam diminuere cōpellātur: ne per illoꝝ absentiā hui⁹ perceptiōe taxationis frauderis q si nil de prebenda percipere valeas de qua nō pcipiunt aliqd nisi saltē in loco vel in ciuitate pñtes. cū tamē eccle fabrica tales pbēdas ex integro percipere dignoscatur: declaram⁹ sub deputatiōe seu reseruatiōe cōprehendi pfata: vt videlicet eas iuxta deputatiōis nostre modū percipere valeas canonicoꝝ ipsoꝝ absentia nō obstāte. Ridiculū ei esset vt eadē fabrica potiori q nos puilegio in talib⁹ vteret. De illis denic; q licet per multos mēses tenuerint ecclesias vel prebendas: nihil tñ se percepisse asserūt ex eisdem: cum

iuxta cõsuetudinem patrie pdecesso res eorum testati fuerūt de bonis illarum ppter qd ipsi obtinētes tales eccle- sias tibi satisfacere nequeunt de fru ctibus antedictis nihilominus offeren- tes quod tādiu fruct⁹ ecclesiarū ipsarū percipias donec tibi fuerit inde ple- narie satisfactum. placet nobis et vo lum⁹ vt si est ita oblationi huiusmo- di cōdescendens per hoc tamē non intendimus consuetudinem appro- bare predictam. Datum avinio. v. idus. Octobris pon. nostri. anno. ij.

ca. xi. ¶ Idem.

Cum nonnulle ecclesiastice psone cathedralibus ecclesiis canoni- catus pbēdas dignitates: psonatus et officia ac alia bñficia ecclesiastica obtinētes reuocare conētur i dubiū an fruct⁹ reddit⁹ pvētus primi anni bñficiorū ecclesiasticorū etiā vacan- tium que in diuersis orbis partib⁹ vsque ad trienniū vacare contingeret quos p ec. ro. necessitatib⁹ per nras sub certa forma litteras duxim⁹ de- putādos iuxta tenorē litterarum ipsarum camere nostre soluere teneātur pre- sertim cū archiepiscopales et epales ecclesie ac regulares abbatie ab hu- iusmodi solutiōe fructuū vt dicūt in dictis litteris eximātur. ¶ Nos du bitationē hmōi amputare volentes: auctoritate apo. declaram⁹ quod cū sub appellatione archiepiscopalis eccle sie aut regularis abbatie hmōi pbē- de dignitates psonatus et officia ne- quaquam intelligātur nec etiā includāt pdictos necnō et pbēdarum et officiorū monachorū monasteriorum regulariū ac redditus abbatiarū seu abbatum earūdē que in bñficiis ecclesiasticis assignātur distinctos fruct⁹ reddit⁹ et pvētus includi in deputatiōe pdi cta et dicte camere iuxta predictarum litterarum tenorem debere persolui ac ibidem super solutione omnium fructuū: redditūū: et pventuū: com- mēdatariarū: curtuū: seu grangiarū monasteriorū: domorū: et locorum con- uentualiū quod p bñficiis ecclesiasticis vt predicit cōceduntur. nisi dumtaxat in fructib⁹ illorum que sunt forsan exce pta declaram⁹ et precipim⁹ obseruari. ¶ Preterea cum i aliquib⁹ ecclesiis tam cathedralib⁹ quam aliis panis et po tus p quotidianis distributionibus ipsarū ecclesiarū canonicis et psonis de prebendarū ipsarū corporib⁹ pro die quolibet deputetur: et etiā inter- dū certa quantitas bladi et quandoque certa pecunie summa: et aliquādo al- terū p altero p singulis mensib⁹ vel ebdomadis etiā canonicis studiorū causa: aut alias p eorum negociis de li centia capitulorum ecclesiarū ipsarum ab ecclesiis eisdē absentib⁹ exhibeātur et etiā persoluātur: declaram⁹ aucto ritate predicta illā bladi quātitatē et pecunie summā quod pro quolibet mēse vel ebdomada dictis canonicis vt p- dicit ministrātur nō debere p quoti dianis distributionib⁹ cōputari sed illa tantū que psatis canonicis quo- tidie p nocturnis diurnisque horis di stribuitur sine fraude.

¶ Adiicimus insuper declarationi predicte. Quod si obtinēti curatum beneficiū aliud sibi cōsimile collatū fuerit vel etiā in posterū cōferatur: post secūdi beneficii pacificā posses sionē adeptā et fructuū perceptionem ipsius nihil de fructib⁹ eiusdē primi beneficii nisi forsan sup hoc dispēsa- tiōe canonica sit munit⁹ pcipere pos sit. Sed p dicta camera nra iuxta for- mam dictarū litterarū recipiātur: et etiam exigātur. Ubi vero fructuum redditūū et pventuū beneficiorum eccle siasticorū nō reperiretur certa taxa- tio: declaram⁹ auctoritate pdicta quod fructus redditus et pventus benefi- ciorū huiusmodi cū vacare contige- rit: per mediū diuidātur: quorū me- dietas recipiatur p camera pdicta: re- liquā vero medietatē ille p sua suste- tatiōe percipiat: qui bñficiū hmōi di- gnoscitur obtinere. ¶ Grāgias autē et alia loca cisterciēn. ordinis: et aliorū locorū regulariū in quib⁹ guberna- tores seu custodes vel administrato- res ponūtur ad tempus: et remouētur ad volūtatem superiorū suorum eo- rumque fructus redditus pvētus au ctoritate declaram⁹ eadē in deputa-

tione predicta: ac lris nris hoc ↄfe ctis aliquatenus nō icludi. Nulli ḡ omnino. ꝛc. ¶ Datū Auinio. no. Ja nua. pon. no. Anno. iiij. ¶ Idem.

ca. xij. Cum nōnulle ecclesiastice ꝑsone reuocare conẽt i dubiū: an si obtinēti dignitatē vel aliud bñficiū ecclesiasticū cui cura imineat alarū aliud bñficiū conferat eo casu quo ambo bñficia ipsa successiue vacare contigit eorūdē amborū fruct⁹ ꝑmo anno quo vacant rōne deputatiōis fructuū redditū ꝛ ꝓuentuū ecclesiasticoꝝ tūc vacantium ꝛ q̄ vsq; ad certū tp̄s vacare contigeret: quos ꝑ eccl'ie romane necessitatib⁹ releuādis: p nostras lras duximus deputandos nostre camere debeantur ¶ Nos ambiguitatē hmōi remouere volētes auctoritate apo. declaramus āborū eorūdē bñficioꝝ fruct⁹ reddit⁹ ꝛ ꝓuent⁹ cū vtrūq; ipoꝝ vacaret p eadē camera debere ꝑcipi ꝛ haberi. Nulli ḡ. ꝛc. ¶ Benedict⁹. xij.

c. xiij. Ad regimen eccl'ie gñalis q̄q̄ imeriti supna dispositione vocati: gerimus i nostris desiderijs vt debemus: vt p nostre diligentie studiū ad quarūlibet ecclesiarū ꝛ monasterioꝝ regimina ꝛ bñficia ecclesiastica iuxta diuinū beneplacitū: et nostre itentionis affectū viri assumantur idonei q̄ presint ꝛ psint cōmittendis eis ecclesijs monasterijs ꝛ beneficijs prelibatis. ¶ Premissorū itaq; cōsideratione inducti: ꝛ suadentibus nobis alijs rationabilib⁹ causis: nōnulloꝝ predecessoꝝ nroꝝ romanoꝝ pōtificū vestigijs inherētes: oēs patriarchales/archiepales et epales ecclesias: et etiā monasteria/ꝑoratus/dignitates/ ꝑsonatus et officia: necnō canonicat⁹/ꝛ ꝑbendas ꝛ ecclesias: cetera q; bñficia ecclesiastica cū cura vel sine cura: secularia ꝛ regularia q̄cunq; et qualiacunq; fuerint: etiā si ad illa ꝑsone consueuerit seu debuerint p electionē seu quēuis aliū modum assumi: nunc apud sedē apostolicā quocūq; modo vacantia. ꝛ iposterū vacatura: necnon p dispositionem vel ꝓuationē seu translationē: aut mūeris cōsecrationis suspensionē: p felicis recordationis J. pa. xxij. predecessoꝛ nostri. seu eius auctoritate factas et p nos seu auctoritate nostra in antea faciendas vbilibet. Necnō si forsan tēpore iā dicti ꝑdecessoꝛis aliq̄ in cōcordia vel discordia electi vel postulati fuerint: quoꝝ electio cassata seu postulatio repulsa vel p eos facta renūciatio: ꝛ admissa per ipsum predecessorē vel auctoritate ipsius extiterint: seu quoꝝ electoꝝ vel postulatoꝝ ꝛ i antea eligendoꝝ seu postulādoꝝ ac renūciantiū electionē cassari: vel postulationem repelli. aut renunciationē admitti per nos vel auctoritate nra contigeret apud se. predi. vel alibi vbicūq;. Ac etiā p obitū cardinaliū eiusdem ec. ro. ac officialium dicte sedis vt; camerarij: vicecācellarij: notarioꝛum auditoꝝ lrarum contradictarum et apostolici pallatij causarū: auditoꝝ coꝛrectoꝝ: ꝛ scriptoꝝ lrarū apostolicarū: ac penitentiarij prefate sedis ac abbreuiatoꝝ necnō cōmēsaliū et alioꝝ quoꝛūlibet capellanoꝝ sedis eiusdē. Et etiā quoꝛūcūq; legatoꝝ siue nuncioꝝ ac i terris ec. ro. rectorū ꝛ thesaurarioꝝ p dictū Jo. ꝑdecessorē vel nos spāliter deputatoꝝ seu missoꝝ hactenus vel a nobis deputandoꝝ aut mittēdoꝝ iposterum nūc vacātia ꝛ i antea vacatura vbicūq; dictos legatos vel nūcios seu rectores aut thesaurarios añq̄ ad romanā curiā redierit seu venerint reb⁹ eximi ↄtigerit ab hūanis. Nec nō quoꝛūlibet p q̄buscūq; negocijs ad romanā curiā veniētiū seu ēt recedētiū ab eadē: si i locis a dicta curia vltra duas dietas legales nō distātib⁹ iā forsā abierit: vel eos i antea trāsire ↄtigerit de hac luce. Ac etiā similimō quoꝛūcūq; curialium ꝑegrinatiōis: ifirmitatis aut recreationis seu alia quacūq; cā ad q̄uis loca recedētiū: si eos āteq̄ ad dictā curiā redierit i locis vltra duas dietas ab eadē curia vt premittit nō remotis: dūmodo eoꝝ ꝓpꝛiū domiciliū

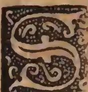
nō existat ibidē iā forsitan decesserit
vel ī posterū eos ptigerit de medio
submoveri nūc per habitū hmōi va-
cantia: et imposterū vacatura Rur-
sus monasteriis/p̄orat⁹/decanat⁹: di
gnitates: p̄sonatus administratiōes
officia canonicatus p̄bēdas: ⁊ eccle-
sias ceteraq̄ bñficia ecclesiastica se
cularia ⁊ regularia cum cura vel sine
cura que cūq̄ ⁊ qualiacūq̄ fuerint:
etiā si ad illa p̄sone cōsueverit ⁊ de-
buerint p electionē aut quēuis aliū
modū assumi: q̄ pmoti per dictū p̄-
decessorem vel ei⁹ auctoritate ad pa
triarchaliū: archiepiscopaliū: ⁊ epi-
scopaliū ecclesiarū: necnō monaste-
riorū regimina obtinebāt tp̄e pmo-
tionū de ipsis factarū nūc vacātia.
Et q̄ per nos seu auctoritate nostra ī
posterū ad eadē regimina pmovēdi:
tēpore pmotionis hmōi obtinebūt.
Necnō etiā q̄ per assecutionē pacifi
cam quorūcūq̄ p̄oratuū: dignitatū:
personatuū officiorū: canonicatuū: ⁊
p̄bēdarū ecclesiarū ⁊ bñficiorū aliorū
per nos vel per eūdē. Jo. p̄decessorē
seu auctoritate litterarū nostrarū: vl'
ipsius Johan. p̄decessoris collatorū:
et cōferēdorū in posterū: nūc vacā-
tia ⁊ in ante vacatura plena sup p̄re-
missis omnib⁹ ⁊ singulis cū fratrib⁹
nostris collatione p̄habita ⁊ matura
deliberatiōe secuta ordinationi/ di-
spositioni: ⁊ p̄visioni nr̄e donec mi-
serationis divine clemētia nos vni-
versalis eccl'ie regimini p̄sidere cō-
cesserit de ipsorū fratrū p̄silio aucto
ritate apostolica reservamus. decer
nentes ex nūc irritū: ⁊ inane si secus
sup p̄missis ⁊ quolibet eorū p quos-
cūq̄ quavis auctoritate scienter vel
ignorāter cōtigerit attētari. Nō ob
stātib⁹ q̄buscūq̄ cōstitutionib⁹ a p̄-
decessorib⁹ nr̄is romanis pōtificib⁹
editis quaten⁹ obsistere possent sup
enarratis articulis vel alicui seu ali
quib⁹ eorūdē. ¶ Nulli ergo oīno ho
minū liceat hāc paginā nostre reser
vationis ⁊ p̄stitutiōis infringere: vl'
ei ausu temerario cōtraire. ¶ Si q̄s
autē hoc attētare p̄sumpserit: indi-
gnationē oīpotētis dei et beatorum
petri ⁊ Pauli apostolorū eius se nō-
verit incursurū. Datū Avinione. iii.
id⁹ Janua. pō. no. āno. i. M.ccccxxv.

¶ Paulus venetus papa. ii. CXXIII

Ad romani pōtific̄ p̄vidētiā ⁊
circūspectionē p̄vidā specta-
re dignoscit: dubia iuris ex q̄b⁹ lites
graves oriunt̄ ī dies: sue declaratio-
nis oraculo t'minare: put negociorū
qualitate ⁊ tp̄m cōditiōe īspectis: cō
spexerit ī dn̄o salubrit' expedire. Cū
itaq̄ nōnulli romani pōtifices p̄de-
cessores nr̄i p diversas eorū cōstitu-
tiōes quas suo tp̄e duntaxat durare
voluerūt q̄cūq̄ beneficia ecclesiasti-
ca q̄ sui ⁊ sācte Romane eccl'ie viue
tiū: ⁊ tūc existētiū cardinaliū famili-
ares cōtinui cōmēsales obtinebant
et in posterū obtinerēt eorū familia-
ritate durāte: etiā si ab ip̄a familiari-
tate p obitū Cardinaliū eorūdem vel
alias recessissent: necnō illa q̄ etiam
fructuū ⁊ p̄vētuū camere ap̄lice de-
bitorū collectores: ⁊ q̄ ipsorū p̄deces-
sorū tēporibus sua officia exercerēt
vniti succollectores durātib⁹ eorū of
ficiis obtinebāt: ac ī quibuscūq̄ lo-
cis vacaverit: cū irritātis appositio
ne decreti. ⁊ deīde p̄decessorib⁹ ip̄is
sublatis de medio: ac eorū beneficio-
rū; occurrētib⁹ vacationib⁹: īter vtri
usq̄ iuris īterpretes etiā officiales
romane curie sepenumero hesitatū
extiterit: an bñficia hmōi pp̄ter re-
servationē ⁊ decretū predicta reser-
vata vl' affecta remāserint: ita q̄ nul
lus p̄ter romanū pōtificē de illis di-
ponere potuerit sive possit: reserva-
tiōe ⁊ decreto obsistētib⁹ supradict̄.
¶ Et cū propter ābiguitatem hmōi
varias quoq̄ iurisperitorū opinio-
nes ⁊ discrepationes ip̄as advertere
mus: plerūq̄ pro reservatione ⁊ af-
fectione premissis: interdū vero ecō
tra p̄nūciatū ⁊ diffinitū fore. Nos q̄
vigilis more pastoris sup his maturo
p̄vidēdo esse cōsilio nō indigne cē-
suimus. Et p̄pterea in singulis cau-
sis sup q̄buscūq̄ bñficiis ecclesiasti-
cis eādē ambiguitatē quomodolib3
cōcernētibus vsq̄ ad nostrū bñpla-
citū supsedere mādavim⁹ cupiētes

quēadmodū nr̄o incūbit officio du: bijs hmōi finē iponere subditoꝝ ob: uiare dispēdijs ꝛ ne lites fiāt penit⁹ imortales de oportuno remedio puī dere. ¶ Felicis recordationis vrba: ni.v.Gregorij.xi.ꝛ Bonifacij viij.ro manoꝝ pōtificum etiā predecessoꝝ nr̄oꝝ q̄ ad submouenda altercationū fomēta ꝛ ābiguitates huiusmodi lu cidandas declarationes similes per suas lr̄as ediderūt: vestigijs iheren do ac puide cōsiderātes effectū: p reseruationē manusq͡ꝫ appositionem eorūdē pdecessoꝝ i dictis bn̄ficijs i: esse pductū p obitū ipsoꝝ nequaq͡ꝫ cēseri debere reuocatū Romā̄i quo: q͡ꝫ pōtificis manꝰ appositionē p̄dictā tāte efficacie tāteq͡ꝫ virtutis existere vt ꝛ si lr̄e apostolice sup prouisionibꝰ beneficioꝝ:aut de prouidendo man datis i q̄bus decretum ꝛ reseruatio hmōi apponunt̄:ex aliqua cā suū de: bitū nō sortiant̄ effectū:facultatē tn̄ prouidēdi de bn̄ficijs taliter reserua tis quibuscūq͡ꝫ alijs fuisse adēptam huiꝰ ppetue ꝛ irrefragabilis cōstitu: tionis edicto de venerabiliū frm̄ no stroꝝ sctē roma.ec.cardinaliū cōsilio oīa ꝛ singula bn̄ficia ecclastica secu laria ꝛ cuiuslis ordinis regularia ēt si prepositatꝰ:canonicatꝰ p̄posituree: et p̄bende:dignitates psonatꝰ admi nistratiōes:vel officia fuerint etiā si ad illa consueuerit q̄ illis p̄ficiunt̄ p electionē assumi:etsiq͡ꝫ cura imineat alarū vt premittit̄ reseruata: ꝛ p ro: manos pontifices successores nr̄os canonice intrātes i posterū reseruā da:ac etiā quouis modo vacātia ꝛ i āntea vacatura p hmōi reseruationē et decretū remāsisse:ꝛ remanere sēp affecta:nulliq͡ꝫ de illis cū p̄mū vaca re cōtigerit:preē eundē ro.pon.eapl ce quouis mō disponere potuisse si: ue posse harū serie decernimꝰ ꝛ pari ter declaramus.Quod tā in pēdenti bus etiā p appellationē q͡ꝫ i futurum sup eisdē bn̄ficijs:vt p̄mittit̄ reserua tis:cōmittēdis causis p dilectos fili os magistros capellanos nr̄os caus sarū palatū aplici auditores:atq͡ꝫ a: lios quoscūq͡ꝫ legatos ꝛ iudices vbi: libet inuiolabiliter obseruari ꝛ scd̄m premissa taliter sententiari ꝛ diffiniri volumus atq͡ꝫ mādamus eis ꝛ eorū cuilibꝫ q̄uis alia sup premissis int̄ pretādi facultate sublata. Decernen tes exnūc irritū ꝛ iane si sec⁹ sup his a quoq͡ꝫ quauis auctoritate sciēt̄ vel ignorāter contigerit attētari. ¶ Nul li ergo oīno hominū liceat hāc pagi nā nr̄e cōnstitutionis:declarationis voluntatis mādati ꝛ decreti ifringe re vel ei ausu temerario contraire. Si quis aūt hoc attētare p̄sūpserit: idignationē oīpotentis dei beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ se nouerit incursurū. ¶ Datū Rome apud sctm̄ Marcū āno icarnationis dn̄ice.M. cccclxvij.Kal.septēb.pon.no.āno.3.

¶ Ne sede vacante aliq̄d innouetur. Johānes.xxij. Episcopus seruꝰ seruoꝝ dei ad ppetuā rei memoriā. Capl. vnicū

Uscepti regiminis nos cura sollicitat vt que in ecclesiis nō absq͡ꝫ dispē dio ministroꝝ ꝛ cultus detrimēto diuini fieri vidēamus / p apposi tionē cōgrui moderaminis i melius reformem⁹. ¶ Cū itaq͡ꝫ i nōnullis ec clesiis obseruet̄:ꝛ a longis retroactꝭ tēporibus fuerit obseruatū/ q͡ꝫ fructꝰ p̄mi vel secundi/aut alterius cuiusq͡ꝫ sequentis āni beneficioꝝ vacātium in eisdē defuncto vel fabrice aut ec clesijs ꝛ psonis habētibus ānalia de cōsuetudine puilegio vel statuto ap: plicet̄ i totū ita q͡ꝫ illi q̄ hmōi bn̄ficia canonice obtinēt:ꝛ ad quos alias de iure fructus ipsi spectare deberent: nihil pcipiūt. vnde illud icōueniens sequit̄ q͡ꝫ cōmode nequeūt ad ipēdēs dum suitum debitū residere i eccle: siis i quibꝰ bn̄ficia existūt. Nos dei lo sup his remedio puidere volētes p quod hi ꝛ illi i fructuū pceptiōe p̄: dictorum participēt ꝛ eccl̄ie debitis seruitijs nō fraudent̄. Presenti de: creto statuim⁹ de frm̄ nr̄oꝝ cōsilio q͡ꝫ illi qui fructus predictos sibi hacte: nus itegre vēdicabūt ex puilegio de consuetudine vel statuto:nihil extde vltra summā pro qua vnūquodq͡ꝫ be

neficiorum ipsorũ cõsueuit i decime solutione taxari ꝑtextu cuiusuis ꝑuilegij consuetudinis vel statuti quãs modo ꝑcipiãt: sed ipsius sũme ꝑceptione dũtaxat sint oĩo cõtenti: totali residuo ꝑdicta obtinẽtibus beneficia remãsuro: nisi forsã illi q̃ fruct⁹ eosdẽ soliti fuerit (vt ꝑfert) cũ integritate ꝑcipere/ ꝑ se malẽt ipsũ habere residuum: ⁊ obtinẽtib⁹ ipã bñficia sũmã dimittere memoratã: quo casu ꝑcipiẽdi quod maluerint illis reliq̃mus optionẽ sic ꝙ infra .x. dies postq̃ sciuerit bñficia ipsa vacare: hi quibus ãnalia ipa debent ex ꝑuilegio cõsuetudine vel statuto aut ipoꝝ ãnaliũ collectores quã partẽ habere voluerit an scʒ decime taxationem: vel illa dimissa residuũ: nulla subhastatione ꝑmissa: eligere teneãtur. Quã electionẽ si ĩfra dictos .x. dies nõ fecerint vt est dictũ extũc ad eũ cui⁹ est bñficiũ hmõi optio vel electio trãseat ipso iure. Et hoc i ecclesiis ⁊ partib⁹ illis i quib⁹ bñficia maiora ⁊ alia q̃tuʒ ad solutiones decime sũt taxata volumus obseruari. ¶ In illis vo partib⁹ ⁊ ecclesijs i q̃bus decimarũ taxatio nõ est facta seruet ꝙ fructus ⁊ obuẽtiones bñficiũ tũc vacãtis quos in decima soluere consueuit: ꝑ medium diuidant quoꝝ medietatũ habeat is cui ãnalium ꝑ alterum de ꝑdictis medij ꝑceptio est ꝯcessa. Reliquã vero medietatem ꝑcipiat ille cui bñficium est concessum ꝑ subsistẽtatiõe sua ⁊ alijs ecclesie oneribus supportãdis. ꝙ si alt de predictis predicta medietate voluerit esse cõtẽtus: altero cõtentari nolente pars volẽtis ipso iure trãseat ad volentẽ. ⁊ volens fructus ⁊ obuentiones illius bñficij ꝑcipiet vniuersos eideʒ beneficio cõgrue faciens deseruiri: ac eius supportãs onera consueta. ¶ Et si q̃cq̃ aliquis predictoꝝ vltra premissa ꝑceperit illudq̃ hijs ad quos pertinebit infra mensem nõ restituerit cũ effectu eo ipõ si epus vel supior ꝑlat⁹ fuerit: a põtificalib⁹ ⁊ ingressu ecc̃e nouerit se suspẽsũ. Si aũt capitulũ vniuersitas vel collegiũ ecc̃liastico interdicto se nouerit donec predicta cũ integritate restituerit subiacere. Si vero aliqua singularis ꝑsona ecc̃liastica vel mũdana id fecerit: excõicationis incurrat sentẽtiã ipo facto a qua restitutione premissa ꝑterq̃ i mortis articulo: minime absoluat. nõ obstãtib⁹ quibuscũq̃ ꝑuilegijs vel idulgẽtijs aut cõtrarijs consuetudinibus: aut contrarijs statutis iuramẽto/cõfirmatione sedis apostolice: aut alia quacunq̃ firmitate vallatis Que omnia quo ad hec auctoritate apostolica reuocam⁹/cassamus/⁊ irritamus et nullius deinceps esse volum⁹ firmitatis. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hãc paginam nostre constitutionis reuocationis cassationis ⁊ volũtatis infringere vel ei. ⁊c. Si qs ⁊c. Datũ amnione. Kal. nouembris: pontificatus nostri anno secundo.

¶ De rebus ecclesie non aliendãdis.

¶ Paulus venetus papa secundus. Ca. pm vnicũ

AMbitiose cupiditatis illorum precipue qui diuini et humani affectati damnatione postposita: immobilia ⁊ ꝑciosa mobilia deo dicata et quibus ecclesie monasteria et pia loca reguntur: illustranturq̃ ⁊ eorum ministri sibi alimoniam vendicant prophanis vsibus applicare aut cũ maximo illorum ac diuini cultus detrimento exquisitis medijs vsurpare ꝑsumũt occurrere cupiẽtes oĩʒ rerũ ⁊ bonorũ ecc̃liasticoꝝ alienationẽ oẽmq̃ pactũ ꝑ quod ipsorum dominium transfert: concessionem hypotecam locationem ⁊ conductionẽ vltra triẽniũ necnõ infeudationẽ vel cõtractũ ãphiteoticũ preterq̃ in casibus a iure permissis ac de rebus et bonis in amphiteosim ab antiquo concedi solitis et tunc ecclesiarũ euidẽti vtilitate ac de fructibus ⁊ bonis q̃ seruãdo seruari nõ possunt pro instantia temporis exigentia ac perpetuo valitura cõstitutiõe presenti fieri prohibemus predecessorũ nostroꝝ cõstitutionib⁹: ꝓhibitionib⁹: ⁊ decretis alis sup hoc editis: q̃ tenore presentiũ

innouam⁹ i suo nihilomin⁹ robore p̄ mãsuris. ¶ Si q̄s aūt ɔtra hui⁹ nr̄e ꝓhibitōis seriē de bonis ꝛ reb⁹ eisdē q̄cq̄ȝ alienare p̄sūpserit: alienatio hypoteca ɔcessio locatio ɔductio ꝛ infeudatio hmōi nullius oino sint roboris vel momenti. Et tā is q̄ alienat q̄ȝ is q̄ alienatas res ꝛ bōa p̄dicta recipit sētētiā excōicatōis icurrat. Alienāti vero bona eccl̄iarū mōasterioꝝ locorūq̧ pioꝝ q̄ꝛlibȝ icōsulto romāo pōtifice: aut ɔtra p̄ntis ɔstitutiōis tenorē si pōtificali vel abbatiali prefulgent dignitate ingressus eccl̄ie sit penit⁹ iterdict⁹. Et sic p̄ sex mēses imediate sequētes sub iterdicto hmōi aio: quod absit pseuerauerit idurato: lapsis mēsib⁹ eisdē e regimie ꝛ administratiōe seu eccl̄ie vel monasterij cui p̄sidet in spiritualib⁹ ꝛ tēporalib⁹ sit eoipso suspens⁹. Inferiores vō p̄lati cōmedatarij ꝛ aliaꝝ eccl̄aꝝ rectores bn̄ficia vł administrationē q̄alibȝ obtinētes p̄oratib⁹ p̄positurisdignitatibus: personatibus administrationib⁹ officijs canōicatib⁹ p̄bēdisaliisq̧ ecclesiasticis cū cura ꝛ sine cura secularib⁹ ꝛ regularib⁹ bn̄ficijs quoꝝ res et ꝛ bona alienarūt dūtaxat: ipso facto p̄uati existāt. illaq̧ absq̧ declaratione aliqua vacare cēseant. possitq̧ p̄ locoꝝ ordiarios vel alios ad q̄s eoꝝ collatio pertinet psonis idoneis: illis exceptis q̄ propterea priuate fuerint: libere de iure ɔferri nisi al's dispositioni apl̄ice sedis sit specialiter aut generaliter reseruata. Nihilomin⁹ alienate res ꝛ bona hmōi ad ecclesias: mōasteria. et loca pia ad que āte alienationē hmōi ptinebāt libere reuertāt. Nulli ergo oino hoim liceat hāc paginā nostre ꝓhibitionis ꝛ inouatiōis infrigere vel ei ausu temerario ɔtraire. Si q̄s hoc attētare p̄sūpserit idignationē oipotētis dei ꝛ btōꝝ petri ꝛ pauli apl̄oꝝ ei⁹ se nouerit icursurū. Datū rome apd̄ sctm̄ marcum anno dn̄ice icarnatiōis. M. cccclxvij. Kalēdas martij pōtificat⁹ n̄ri. Anno. iiij. ¶ De emptōe ꝛ vēditiōe. Martin⁹. v. venerabilib⁹ frīb⁹ Treuernē. ꝛ Lubiceñ. ac almiscēn̄ ep̄is

Regimini vniuersalis ecclesie q̄ȝq̄ȝ imeriti disponēte dn̄o p̄sidētes curis angimur assidue vt iuxta nobis crediti dispensationem officij subditorū quoꝝlibȝ paci ꝛ quieti quātū nobis ex alto cōcedit: intēdam⁹. Et dubia q̄ inter eos oriūtur p̄ t̄pe ne litis anfractū: seu scādaloꝝ parturiāt fomentū n̄ro moderamie declarentur. Sane petitio dilectoꝝ filioꝝ vniuersoꝝ cleri nobiliū icolarū ꝛ habitatorū ciuitatis ꝛ dioc. Uratislauien. nobis exhibita cōtinebat q̄ a centū ānis citra ꝛ supra ꝛ a tanto t̄pe ꝛ p̄ tātū t̄ps cui⁹ cōtrariū memoria hoim nō existit: i eisdē ciuitate ꝛ dioceś. ac partibus aliisvicinis: q̄dā cōsuetudo rationabilis obseruata p̄scripta: ac moribus vtētiū approbata ad cōem hominū vtilitatē itroducta fuisset. Pro quib⁹ pricepsbaro miles ciuis siue opidan⁹ partiū earūdē. cū hoc expedire videbat meli⁹ p̄ tūc nō valētes sibi cōsulere psone ecclastice. aut seculari collegio aut vniuersitati oppido vel ciuitati. sup bonis suis dn̄is oppidis terris agris p̄dijs domib⁹ ꝛ hereditatib⁹ vendere cōsueuit ꝛ vendidit ānuos cēsus vni⁹ vel plurium marcarū aut grossoꝝ pragētiū nūmi bolomei ꝛ pagamēti ɔsueti ad rōnē p̄ qualibet marca ānui cēs⁹ decē vndecīȝ. tredeci. q̄ttuordeci. marce. aut pl⁹ vel min⁹ scd̄m t̄pis qualitatē p̄ut ipi cōtrahētes tūc iter se cōuenerāt ipi vēditori tūc itegⁱr ipecunia nūerata solui cōsueuerāt bonis i ipo cōtractu tūc expressis: p̄ ipsi⁹ censusānui exolutione i ppetuū obligatis. Et sēp i ipis cōtractib⁹ expresse ipsis vēditorib⁹ data fuit facultas atq̧ grā q̄ ipsū ānuū censū i toto vel parte p̄ eadē sūma denarioꝝ q̄ȝ ab ipis emptorib⁹ receperūt q̄ncūq̧ vellent libere absq̧ alicui⁹ req̄sitiōe cōtradictiōe vel assensu possēt extinguere ꝛ redimere ac se ab ipi⁹ cens⁹ solutione extūc penit⁹ liberare. Sȝ ad hoc huiusmodi cēsus vēditores inuiti neq̄ȝ per emptores artari vel astrigi vales Cap. ii.

rent: etiā ipsis possessionib⁹ ꝛ bonis
obligatis penit⁹ īterempt᷑ seu destru
ctis. Fuitq; ꝛ est talis ꝯtract⁹ ēptio
nis ꝛ vēditiōis p ep̄os Uratislauieñ.
p tp̄e existētes ꝛ eoꝝ officiales nec-
nō p diuersos dn̄os tēporales locoꝝ
et terrarū in q̄b⁹ census hm̄ōi cōsti-
tuti existūt tā q̄ licitus ꝛ cōi vtilitati
deseruiēs sepi⁹ ꝯfirmatus parit᷑ ꝛ ap
probatus q̄q; etiā sup hm̄ōi cēsibus
plurima bn̄ficia ecclia̅stica: collegia
canonicat⁹ ꝛ p̄bende: dignitates ꝑso
nat⁹ ꝛ officia vicarie altaris numero
plusq̄ duo milia de expresso cōsensu
et volūtate dn̄oꝝ tp̄aliū sub quorum
territoriȷs dicta bona obligata cōsi
stūt extra dotata ꝛ fūdata autēticis
eorūdē dn̄orū tēporaliū lr̄is sigillis
sigillatis ꝛ roboratis fore noscuntur
quodq; etiā vēditores eorūdē cēsuū
se nōnūq̄ ad ipsorū cēsuū solutionē
penis et cēsuris eccliasticis ordina-
riorū locoꝝ spōte ꝛ libere submiser᷑t
sicuti etiā aliq̄ eoꝝ tractu tp̄is com-
pulsi fuerūt ꝛ cōpelli consueuerant.
Tn̄ nōnulli ex vēditorib⁹ tp̄is ī arcū
prauū cōuersi cupiētes cū alteri⁹ pe
cunia locupletari hm̄ōi cēsus hucus
q; p eos ātea libere ꝛ absq; vlla con
tradictione solutos eisdē emptorib⁹
tā eccliasticis q̄ secularibus soluere
cōtradicūt ꝛ recusāt cōfingētes hu-
iusmodi emptiōis ꝛ vēditiōis cōtra
ctus fore ꝛ esse vsurarios ꝛ illicitos
ipsos emptores eccliasticos ꝛ secula
res necnō collegia canonicat⁹ ꝛ p̄bē
das dignitates ꝑsonatus ꝛ officia: vi-
carias ꝛ altaria ac bn̄ficia hm̄ōi ip̄o
rū ānuorū cēsuū spoliāt ꝑceptiōe: et
detinēt spoliatos ī aīarū suarū pi͡cu-
lū eorūq; emptorū preiudiciū dānū
et grauamē. Et ꝓpterea an cōtract⁹
emptiōis ꝛ vēditiōis hm̄ōi liciti exi
stant: a nōnullis hesitat᷑. Quare pro
parte eorūdē clerici nobiliū īcolarū
et habitatorū ciuitat᷑ ꝛ diocesis Ura
tislauieñ. nobis fuit hūilit᷑ suppli-
catū vt an contractus hm̄ōi liciti vl᷑
illiciti censeri debeāt declarari: ꝛ a-
lias eis in p̄missis oportune ꝓuide-
re: de benignitate ap̄lica dignare-
mur. Nos igit᷑ huiusmodi supplica-
tionib⁹ īclinati. Qr etiā ex relatione
dilecti filiȷ n̄ri Guillermi tituli scti
marci presbyteri cardinalis cui ne-
gociū hm̄ōi cū peritorū cōsilio com
misimus examinādū: cōperimus cō
tractus huiusmodi iuridicos ꝛ iuxta
determinationē doctoꝝ licitos fore.
Ad huiusmodi ergo āmbiguitatis tol
lēdū dubiū ī premissis. Prefatos cō-
tractus licitos ꝛ iuri cōmuni cōfor-
mes: ac ipsorū cēsuum vēditores: ad
illorū solutiones remoto ꝯtradictio-
nis obstaculo: obligari auctoritate a
postolica tenore presentium ex certa
scientia declaramus. Nō obstātibus
premissis ceterisq; cōtrariis q̄buscū
q;. Nulli ergo oīno hominum liceat
hāc paginā n̄re declaratiōis īfringe
re vel ei ausu temerario contraire.
Si quis aūt hoc attentare p̄sumpse-
rit indignationē omnipotentis dei:
ac beatorū petri ꝛ pauli apostoloꝝ
ei⁹ se nouerit incursurū. ¶ Uolentes
q̄ predicte lr̄e debitū sortiātur effe-
ctū: fraternitati vr̄e p apostolica scri-
pta mandamus. Quatenus vel duo
aut vnus vestrum per vos vel alium
seu alios prefatis emptoribus in pre
missis oportuni fauoris presidium
efficaciter impendentes dictasq; lit
teras vbi quādo ꝛ quotiēs expedire
videritis auctoritate n̄ra solenniter
publicātes faciatis easdem auctorita
te eisdem emptorib⁹ vel ipsorū procu
ratoribus eorū nominib⁹ p vēditores
seu debitores censuum huiusmodi de
p̄fatis cēsibus: iuxta cōtractuū ꝛ cō
uētionū inter ip̄os habitorū formam
et tenorē plenā ꝛ debitā satisfactionē
impendi. Contradictores p censurā
ecclesiasticā: appellatione postposi-
ta compescendo. Nō ob. si aliq̄b⁹ cōi
ter vel diuisim a sede ap̄lica sit īdul-
tum: q̄ īterdici suspēdi vel excōica-
ri nō possint p lr̄as ap̄licas nō faciē-
tes plenā ꝛ expressā ac de verbo ad
verbum: de indulto huiusmodi men-
tionē. Datum Rome apud sctōs a-
postolos. vi. nonas Juliȷ pon. no. an-
no. viȷ. ¶ Calixtus. iȷ. ep̄is magde-
burgeñ Nuemburgeñ. ꝛ Halber-
stadeñ. ecclesiarum decanis.

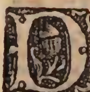
Ca. ii. Regimini universalis ecclesie/ quam immeriti disponente dno presidentes curis angimur assiduis ut iuxta nobis creditis dispensationem officiu subditorum quorumlibet paci et quieti quantu nobis ex alto conceditur: intendamus. Et dubia que inter eos oriuntur per que ne litigiu anfractus exinde seu scandala provenia(n)t. debito prout iusticia psuaserit: declarationis nostre ministerio sopiantur. Sane pro parte venerabilis fratris nostri Johannis epi Mesburgen. et dilectorum filiorum universi cleri civitatis et diocesis Mesburgen. nobis nuper exhibita petitio continebat. quod licet a tanto tempore cuius contrariu memoria non existit in diversis alemanie partibus pro communi hominum utilitate inter habitatores et incolas partium earundem talis soleverit: hactenus que observata fuerit legitime prescripta ac moribus utentium et ordinariorum permissione: et plerumque expressa ratificatione approbata consuetudo quod ipsi habitatores et incole: sive illi ex eis quibus id pro suis statu et indemnitatibus expedire visum fuerit. super eorum bonis domibus agris predijs/ possessionibus et hereditatibus annuos marcaru flo. seu grossorum monete in partibus illis currentis redditus seu census vendentes pro singulis ex marcis florenis sive gro. huiusmodi ab eis qui illas vel illos sive redditus sive census ipsos emerit certu competens precium numerata pecunia secundum rei qualitatem prout ipsi vendentes et ementes in contractibus super his inter se firmaverunt et recipere soliti fuere illa ex domibus terris agris predijs possessionibus et hereditatibus predictis que in huiusmodi contractibus expressi fuerit predictorum solutione redditu(um) et censum efficaciter obligantes in illorum vendentium favorem. Hoc adiecto: quod ipsi pro rata qua huiusmodi per eos receptam dictis ementibus restituerent in toto vel in parte pecuniam a solutione redditu(um) seu censu(um) huiusmodi restitutam pecuniam contingentium liberi forent penitus et immunes. Sed quidam ementes etiam si bona domus terre agri possessiones et hereditates huiusmodi processu temporis ad omnino destructionis sive desolationis reducerent opprobrium: pecuniam ipsam etiam agendo repetere non valerent. Apud aliquos tamen hesitationis versatur scrupulus an huiusmodi contractus liciti sint censendi. Unde nonnulli illos usurarios fore pretendentes occasionem querunt redditus et census huiusmodi ab eis debitos non solvendi. Quare pro parte epi et cleri predictorum asserentium quod in talibus hic emptis censibus et redditibus: fructus: redditus et proventus pluriu(m) ecclesiarum monasteriorum hospitalium ecclesiasticorum beneficiorum civitatis et diocesis: ac partium predictarum necnon fere omnes quotidiane distributiones que in plerisque ex ecclesijs ipsis divinis interessentibus ministrari solent consistere noscuntur nobis fuit humiliter supplicatu(m) ut super his apo. sedis declarationis oraculu(m) impartiri: et adijcere pfna dilectione curaremus Nos igitur huiusmodi in hac parte supplicationibus inclinati et factas ex commissione felicis recordationis martini pape. v. predecessoris nostri desuper examinationem et eiusdem predecessoris nostri declarationem attentius perstringentes suisque vestigijs inherentes ad omnem super his ambiguitatis tollendu(m) dubiu(m) prefatos contractus licitos/ iurisque conformes et vendentes eosdem ad ipsorum solutionem censuu(m) et redditu(um) iuxta dictorum contractuu(m) tenores remoto contradictionis obstaculo efficaciter teneri aucto. apo. presentiu(m) serie declaramus. ¶ Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre declarationis infringere vel ei ausu temerario contraire Si quis autem hoc attentare presumpserit: indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursuru(m). Datu(m) Rome apud sanctu(m) Petru(m) Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimoquinto. pridie Nonas maij. Pon. nostri anno. i.

Volentes itaque quod predicte litere debitu(m) sortiantur effectu(m) fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestru(m) per vos vel aliu(m) seu alios dictis

preposito decano capitulo ac aliis de
nefficiatis oportune defēsiōis ṗsidio
assistētes dictasq3 litteras: vbi & qn̄
ac quotiēs expedire videritis: aucto
ritate nr̄a solēniter publicātes facia
tis si eadē auctoritate p venditores
seu debitores reddituū & censuū hu
iusmodi dictis emptorib9 seu illis qui
bus ipsorū redditū seu censuū solu
tio prestāda fuerit eisdē de eisdē cen
sibus & redditibus iuxta cōtractū et
conuentionū sup his habitorū formā
et tenorē plenā & debitā satisfactionē
impēdi. Cōtradictores vero per cen
surā ecclesiasticā appellatione post
posita cōpescēdo. nō obstāte si aliqui
bus cōmuniter vel diuisim a sede a
postolica indultū existāt q interdici
suspendi vel excōicari non possint p
lr̄as apostolicas nō faciētes plenam
et expressā: ac de verbo ad verbū de
indulto hmōi mētionē. Datū vt supra

¶ De sepulturis. Bonifacius. viij.

Capi. vnicū

Etestāde feritatis abu
sum quē ex quodā mo
re horribili nōnulli fide
les iprouide ṗsequūtur
nos pie intentionis du
cti ṗposito ne abus9 pre
dicti seuitia vlterius corpora huma
na dilaceret mentesq3 fideliū horro
re cōmoueat: & perturbet auditū: di
gne decreuimus abolendū. ¶ Prefa
ti nāq3 fideles huius sue reprobande
vtiq3 consuetudinis vicio intēdētes
si quisq3 ex eis genere nobilis vel di
gnitatis titulo insignitus presertim
extra suarū partiū limites debitum
nature ṗsoluat i suis vel alienis re
motis partib9 sepultura electa defū
cti corp9 ex quodam impietatis affe
ctu truculēter exenterāt ac illud mē
bratim vel in frustra imaniter cōci
dentes ea subsequēter aquis imersa
exponūt ignibus decoquēda. Et tan
dē: ab ossibus tegumento carnis ex
cusso: eadē ad partes ṗdictas dimit
tūt seu deferūt tumulāda. Quod nō
solū diuine maiestatis cōspectui ab
ominabile plurimū reddit̄/sed etiā
humane cōsiderationis obtutib9 oc
currit vehemētius abhorrēdū. ¶ Volē
tes igit̄ ꝓut officiū nostri debitū exi
git illud in hac parte remediū adhi
bere per quod tāte abhominationis
tāteq3 immanitatis & impietatis abu
sus penitus deleat̄: nec extēdatur ad
alios aplica auctoritate statuimus &
ordinam9 vt cū quis cuiuscūq3 stat9
aut generis seu dignitatis extiterit
in ciuitatib9 terris seu locis i quib9
catholice fidei cultus viget diem de
cetero claudet extremū circa corpo
ra defunctorū hmōi abusus vel simi
lis nullaten9 obseruet̄ nec fideliū ma
nus tāta immanitate fedētur ¶ Sed
vt defunctorū corpora sic ipse ac cru
deliter nō tractētur deferāt̄ ad loca
in quib9 viuentes elegerint sepeliri:
aut in ciuitate castro vel loco vbi de
cesserint vel loco vicino ecclesiastice
sepulture tradātur ad tempus ita q
demū incineratis corporib9: aut alias
ad loca vbi sepulturā elegerit depor
tentur & sepeliātur in eis. ¶ Nos enī
si predicti defuncti executor vel exe
cutores: aut familiares ei9 seu quis
alius cuiuscūq3 ordinis/cōditionis/
status/aut gradus fuerint etiā si pō
tificali dignitate ṗfulgeāt: aliqd cō
tra hmōi nostri statuti & ordinatiōis
tenorem ṗsumpserint attentare: de
functorū corpora sic inhumaniter: et
crudeliter pertractādo: vel faciēdo
pertractari: excōmunicatiōis sentē
tiā: quā ex nūc in ipsos ṗferim9 ipso
facto se nouerint incursuros a qua
nō nisi per apostolicā sedē ṗterq3 in
mortis articulo possint absolutiōis
beneficiū obtinere. Et nichillominus
ille cuius corpus sic inhumane tra
ctatum fuerit ecclesiastica careat se
pultura. ¶ Nulli ergo omnino ho
minū liceat hanc paginā nostri sta
tuti ordinationis improbationis in
fringere vel ei ausu temerario con
traire. Datum lateranē. xij. Kalen.
Martij. pon. anno. vi.

¶ Bonifacius episcopus seruus ser
uorū dei ad perpetuā rei memoriā. Capi. vnicū

Super cathedrā ṗeminētie pa
storalis diuina disponēte cle
mētia ɔstituti: & si multis & arduis q
i aplīi romane curie alueū vndiq3 cō

fiunt quasi torrẽs ꝑgrauemur ne-
gocijs curis excitemur īnũeris co-
gitationibꝰ plurimis distrahamur:
circa id tñ feruẽtibus votis īcendi-
mus: pacamꝰ īstantiꝰ ac operose stu
diũ sollicitudīs īpartimur: vt ad di
uini noīs gloriã. exaltationẽ catho-
lice fidei: ⁊ ꝓfectũ fideliũ aīarũ ꝑci
sis radicitus dissidioꝝ vepribꝰ ⁊ liti
gioꝝ anfractibꝰ oīno subductis in-
ter ecclesiarũ antistites ad curã ⁊ re
gimen gregis dñici deputatos: cete
rasq3 ꝑsonas quas ordo clericalis ī
cludit: pacis tranq̃llitas vigeat: fer
uor charitatis exestuet īualescat cõ
cordie vnitas: aīoꝝ idẽtitas ꝑseuerꝫ
¶ Scimꝰ eñi ⁊ ex euidẽtia facti col-
ligimus ꝙ nõ nisi in pacis tp̃e bene
colit̃ pacis auctor: nec ignoramusꝙ
dissensiones ⁊ scãdala ꝑuis actibꝰ
aditũ preparãt: rãcores ⁊ odia susci
tant ⁊ illicitis moribꝰ ausum ꝑbẽt.
¶ Ab olī siq̃dem inter ꝑlatos recto
res seu sacerdotes ac clericos parro
chialiũ ecclesiarũ ꝑ diuersas mũdi
ꝓuincias ꝯstitutos ex vna parte: et
ꝑdicatoꝝ minoꝝ ordinũ ffes ex alte
ra pacis emulo satore zizanie ꝓcurã
te grauis ⁊ periculosa discordia ex-
titit suscitata sup ꝑdicationibꝰ fide-
liũ populis faciẽdis eoꝝ ꝯfessionibꝰ
audiẽdis penitẽtijs īiungẽdis eisdẽ
et tumulãdis defunctoꝝ corporibꝰ
q̃ apud fratrũ ipsoꝝ eccl'ias siue lo-
ca noscũt̃ eligere sepulturã. ¶ Nos
aũt pij patris more laudabili mole-
ste ferẽtes incõmoda filioꝝ reducẽ-
tes ad exacte ꝯsiderationis examen
ac infra pectoris claustra sollicite re
soluentes q̃3 sit plena ꝑiculis q̃3 onu
sta dispendijs: q̃3q3 ī diuine maiesta
tis ꝯspectu reddat̃ ex sua discordia
supradicta. Et ꝓpterea īcendẽtes pa
terne sollicitudinis studio illã proti-
nus euellere: ac oīmode submouere
nullis vnq̃3 futuris tp̃ibus fauente
dño suscitandã grãdi quoq3 deside-
rio cupientes: vt hmõi negociũ qd̃
potissime īsidet cordi nostro finem
salubrẽ ⁊ celerẽ ꝑ apostolice solertie
studiũ ꝯsequatur diligenti cũ frĩbꝰ
nostris deliberatione prehabita sup
eo: ad honorem dei ⁊ exaltationẽ ca
tholice fidei: q̃etum statũ partium
predictarũ ac salutis aīarũ fideliũ
incrementũ de ipsoꝝ fratrum ꝯsilio
aucto. apo. statuimus ⁊ ordinamus:
vt dictoꝝ ordinũ fratres ī ecclesijs
et locis eoꝝ ac ī plateis cõibus libe
re valeant clero ⁊ populo ꝑdicare
ac ꝓponere verbũ dei hora illa dũta
xat excepta ī qua locoꝝ prelati ꝑdi-
care voluerit vel corã se facere solen
niter predicari ī qua predicare cessa-
bunt: preterq̃3 si aliud de prelatorum
ipsoꝝ volũtate processerit ac licẽtia
spãli. In studijs autẽ gñalibus vbi
sermones ad clerũ ex more fieri so-
lent: diebꝰ illis q̃bus ꝑdicari solẽt
ter ꝯsueuit ad funera etiã mortuoꝝ
et in festis spãlibus siue peculiaribꝰ
eorũdẽ fratrũ possunt iidẽ fratres ⁊
liceat eis libere ꝑdicare. ¶ Nisi for-
te illa hora qua solet ad Clerũ ī pre-
dictis locis dei verbũ ꝓponi. Ep̃s/
vel prelatꝰ superior Clerũ ad se ge-
neraliter reuocaret. Aut ex aliqua
rõne vel cã vrgente clerũ ipsum du
ceret ꝯgregandum. ¶ In ecclesijs
aũt parrochialibꝰ ffes illi nullatenꝰ
audeant vel debeãt ꝑdicare vel pro
ponere verbũ dei nisi ffes predicti
a parrochialibꝰ sacerdotibꝰ inuita-
ti fuerit vel vocati ⁊ de ipsoꝝ bene
placito ⁊ assensu seu petita licentia
fuerit ⁊ obtẽta nisi ep̃s vel prelatus
superior ꝑ eosdẽ fratres predicari
mãdaret. ¶ Statuimꝰ etiã ⁊ ordina
mus aucte predicta vt in singulis ci-
uitatibus ⁊ dio. in q̃bus loca fratrũ
ipsoꝝ ꝯsistere dinoscunt̃. vel ī ciuita
tibus ⁊ dio. locis ipsis in q̃bus loca
hmõi nõ habent̃ magistri ꝑores pro
uinciales predicatorũ aut eoꝝ vica-
rij ⁊ gñales ꝓuinciales ministri ⁊ cu-
stodes minorũ ordinũ predictoꝝ ad
ꝑñtiã prelatoꝝ eorũdẽ locoꝝ se ꝯfe
rant ꝑ se vel per ffes q̃s ad hoc ido
neos fore putauerit hũilit̃ petituri
vt fratres q̃ ad hoc electi fuerint in
eoꝝ ciuitatibus ⁊ dio. ꝯfessiones sub
ditoꝝ suoꝝ ꝯfiteri sibi volẽtiũ audi-
re libere valeant ⁊ hmõi ꝯfitẽtibus
prout secundũ deũ expedire cognos

uerint penitētias iponere salutares
atq3 eisdē absolutionis bñficiū ipen
dere τ de licentia gr̃a τ beneplacito
eorūdē. Ac deinde p̄fati magistri p̄o
rea p̄uinciales τ ministri ordinū p̄re-
dictoꝝ eligere studeant p̄sonas suffi
cientes: idoneas vita p̄batas discre
tas modestas atq3 peritas ad tā sa-
lubre ministeriū τ officiū exequendū:
quas si ab ipsis electas rep̄ñtēt vel
faciāt p̄ñtari p̄latis vt de eoꝝ licen-
tia gr̃a et bñplacito in ciuita. τ dio.
eorūdē hmōi p̄sone sic electe ꝯfessio
nes cōfiteri sibi volentiū audiāt im
ponant p̄niās salutares et bñficium
absolutionis ipendāt: prout supius
est exp̄ssum extra ciuita. τ dio. i q̄b⁹
fuerint deputate p̄ quas eas volum⁹
et non p̄ prouīcias deputari ꝯfessio
nes nullatenus auditure. Numer⁹ aūt
personarū assumendarum ad hmōi
officiū exercendū esse d3 prout vni-
uersitas cleri τ populi ac multitudo
vel paucitas exigit eorūdē. Et si ijdē
prelati petitā licentiā cōfessionum
hmōi audiendarū ꝯcesserint: illam
prefatā magistri ministri τ alij cū gr̃a
rum recipiāt actione: dicteq3 p̄sone
sic electe ꝯmissum sibi officium exe
quant̃. q̄ si forte iā dicti prelati q̄cq̄
ex dictis fratrib⁹ p̄ñtatis eisdem ad
hmōi officiū nollent h̄re vel nō duce
rēt admittendū cōmisso vel subtra-
cto loco ipsius similit̃ eisdē p̄ñtād⁹
p̄latis possit τ debeat ali⁹ subrogari
¶ Si vero ijdē prelati prefatis fra-
tribus ad ꝯfessiones vt premittitur:
audiendas electis hmōi exhibere li
centiā recusarint nos ex nūc ipsis vt
ꝯfessiones sibi cōfiteri volentiū libe
re liciteq3 audire valeāt τ eisdē pe-
nitentias iponere salutares atq3 eis
dē beneficiū absolutionis impartiri
gratiose ꝯcedim⁹ de plenitudie apo
stolice ptātis. ¶ Per hmōi aūt con
cessionē nequaq̄ itendimus p̄sonis
siue fr̃ibus ipsis ad id taliter depu-
tatis ptātē in hoc ipendere āpliorē
q̄ in eo curatis vel parrochialibus
sacerdotib⁹ est a iure ꝯcessa nisi for
san eis ecclīarū p̄lati vberiorē i hac
parte gratiā sp̄alit̃ ducerēt faciēdā

¶ Hmōi quoq3 statuto τ ordinatio-
nibus nr̃is adiecimus vt fratres di
ctoꝝ ordinū i ecclesijs vel locis suis
vbilibet ꝯstitutis liberā (vt sequit̃)
habeāt sepulturā vel3 q̄ oēs ad eam
recipere valeant q̄ sepeliri elegerint
in locis τ ecclesijs mēoratis. ¶ Uerū
ne parrochiales ecclesie τ ipsarū cu
rati siue rectoresq̄ ministrare habēt
ecclesiastica sacramenta q̄bus nosci
tur de iure ꝯpetere predicare seu p̄
ponere verbū dei τ ꝯfessiones audi-
re fideliū debitis τ necessarijs bñfi
cijs defraudēt cū operarijs mercedis
exhibitio debeat̃ aucto. apo. ꝯstitui-
mus τ ordinam⁹ eadē vt dictoꝝ ordi
num fr̃es de obuentionib⁹ oībus tā
funeralibus q̄ q̄buscunq3 τ quomō
cunq3 relictis distincte vel idistin-
cte ad quoscūq3 certos vel determi
natos vsus de q̄bus etiā quarta siue
canonica portio dari siue exigi non
ꝯsueuit. Uel non d3 de iure necnō de
datis vel qualitercūq3 donatio i mor
te: seu mortis articulo i infirmitate
donantis vel dantis. De qua decesse
rit quocūq3 directe vel idirecte fr̃i-
bus ipsis vel alijs p̄ eisdē: quartam
partē quā aucto. apo. taxam⁹. τ etiā
limitam⁹: parrochialibus sacerdo
tibus τ ecclesiarū rectorib⁹ seu cu-
ratis largiri itegre teneant̃ facturi
et curaturi: q̄ nec aliū nec alijs a q̄
bus quarta hmōi minime deberet/
ad ipsoꝝ fr̃m vtilitatē vel cōmodū:
hmōi fiant relicta aut i eos taliter
data vel donata ꝯcedāt: seu quod in
morte vel ab infirmis eiusmodi dādū
vel donandū fr̃ibus ipsis existeret i
eorūdē dānū vel donantiū sanitate
sibi dari vel donari p̄curēt. In q̄b⁹
p̄ ipsos vitādis eoꝝ itendim⁹ ꝯsciās
onerare: vt si q̄d absit p̄ fr̃es i fos do
lo vel fraude q̄cq̄ in hac parte agi
forsasse cōtigerit p̄ter id q̄ eos pro
pterea dictis sacerdotib⁹ rectorib⁹
et curatis teneri volum⁹: etiā distri
cta rō in extremi iudicij examie red
datur ab eis. ¶ Ultra portionē aūt
hmōi nihil valeāt parrochiales re-
ctores curati τ p̄lati exigere supradi
cti neq3 illis dicti fratres amplius

impendere sint astricti: neqꝫ ob id a quoqꝫ possint alie lites coerceri.

¶ Nos etenim vt i cunctis equalit̃ ꝛ pacifice fauente dn̄o procedat̃: vniuersa p̄uilegia gr̄as idulgentias verbo seu scripto sub quacūqꝫ forma vl̃ expressione seu ꝯceptione verboꝝ a nobis vel p̄decessoribus nostris romanis pon. cuiuscūqꝫ ordinū p̄dictoꝝ cōcessa: necnon ꝯsuetudines/ ꝯuentiones/ statuta ꝛ pacta inquātū sunt premissis vel alicui premissoꝝ ꝯtraria: ea penitus reuocam⁹/ vacuam⁹ cassamus/ ꝛ irritam⁹ q̄nimmo cassa vel vacua ꝛ irrita nūciamus: ꝛ decernimus nulli⁹ prorsus existere firmitatis. ¶ Ceterū vniuersos ecclesiaꝝ p̄latos cuiuscūqꝫ preeminētie stat⁹ vel dignitatis existāt: ac sacerdotes parrochiales ꝛ curatos siue rectores p̄dictos p̄ n̄tiū tenore rogamus ꝛ hortamur attente: nichilominusqꝫ eis districte p̄cipiendo mādam⁹ quatenus p̄ diuina ꝛ apo. sedis reuerentia p̄dictos ordīes ꝛ professores eoꝝ habentes affectu beniuolo ꝯmendatos: fr̄ibus ipsis nō se difficiles graues/ duros/ aut asperos: sed potius fauorabiles ꝑpicios: ac benignos piaqꝫ munificētia liberales se studeant exhibere: sic eos i predicatiōis officio ꝛ ꝯpositionib⁹ v̄bi dei: ac in oībus aliīs supradictis tāq̄ cooperatores eoꝝ idoneos ꝛ laboꝝ suoꝝ participes prōpta benignitate recipiāt ac affectuose admittere nō omittāt vt p̄inde illis et̃ne btitudinis p̄miū augeat̃: ꝛ aiarū salutis icrementa felicia p̄curent̃. Nec ipsos lateat ꝙ si sec⁹ ab eis agi fortasse ꝯtigerit i hac parte apo. se. benignitas q̄ ordines ꝛ ꝓfessores eosdē vbere fauore ꝓseq̄t̃ et gerit i visceribus caritatis: ꝯ eos nō imerito turbaret̃: nec eadē equanimit̃ pati posset q̄n sup hoc ꝓuisionis oportune remediū adhiberet: ipsosqꝫ nihilomin⁹ celestis idignatio p̄ncipia digna ꝓ meritis repēdētis cui⁹ obseq̄a fr̃m ipsoꝝ sedulitas curiosa proseq̄t̃ minime p̄teriret. ¶ Nulli ergo. ꝛc.

¶ De decimis.

¶ Bonifa. viij. collectori decime.

Declarationes que s i negocio decime ꝑ nos nup īposite ꝓ ꝓsecutione guerre ac negocii regni sicilie ꝯ hostes de ecclesiīs ꝛ ꝑsonis ecclīasticis ꝑ totā italiā ꝛ cetera loca ꝯstitutis volumus obs̃uari cui⁹ q̄dē decime i illis partib⁹ te sup intēdentē seu collectorē duximus deputandū tales sunt. ¶ De redditib⁹ ꝛ ꝓuentib⁹ leprosariarū domoꝝ vel ꝛ hospitaliū pauperū q̄ in vsus leprosoꝝ īfirmoꝝ ꝛ pauperū ꝯuertant̃ decima non soluet̃. ¶ Montales etiam alieqꝫ regulares ꝑsone quarū redditus ꝛ ꝓuent⁹ ecclīastici adeo sunt tenues ꝛ exiles ꝙ de illis sustentari nō possunt: sꝫ ꝓ habēdo vite sue sustentatonē necesse h̄nt publice mendicare: ꝛ elemosinas publice petere dictā decimā nō ꝑsoluēt. ¶ Seculares quoqꝫ clerici quoꝝ ecclesiastici reddit⁹ ꝛ ꝓuent⁹ annui summā. vij. florenoꝝ auri nō excedūt eandē decimā nō p̄stabūt. ¶ Si vero vna ꝑsona plura habeat bn̄ficia: quoꝝ nullū ꝑ se acceptū dictā summā. vij. flore. auri annuati attigat: simul tn̄ collecta in mīmis ꝓuentib⁹ summā mēoratā excedāt: quotquot vel q̄ticūqꝫ modica fuerint de oībus ꝛ singulis decima ꝑsoluet̃. Sed non soluet̃ de pictantiis monachoꝝ. Silr̃ his q̄ a xp̄ifidelib⁹ relinquunt̃ ecclesiīs: vt ex eis ꝑpetui emant̃ reddit⁹. Itē de exēptis p̄latis ꝛ aliīs ꝑsonis ecclesiasticis liberalit̃ factis decima nō soluet̃ Soluētiū decimā electioni seu arbitrio ꝯmittit̃: vtrū ipsam velit soluere ꝑ totū tp̄s quo durabit decima: ꝑ rata ꝓuētuū quos singulis annis dicti tp̄is ipsos p̄cipere ꝯtigerit an ꝑ ipsum tp̄s ꝑ rata ꝯmunis estimationis ꝓuētuū eorūdē. Sed vna via electa nō licebit alicui variare ad aliā recurrēdo. Et fiat ꝛ redigat̃ ꝑ collectores i scriptis electio h̄mōi expresse in p̄ma solutione decime supradicte alioq̄n iuxta estimationē cōmunē ꝑ totū tēpus soluere tenebunt̃. ¶ Declaramus aūt ꝙ hi elegerit soluere decimā ꝑ rata eoꝝ q̄ p̄ceperit annuatim: vendāt ꝓuent⁹ bn̄ficioꝝ suoꝝ q̄

Capm pnicū

personalē residentiā non requirunt:ꝛ
soluant decimā ꝓ solo ꝑcio qđ rece
perint de eisdē, dū tñ ꝯtra hoc ī frau
dem decime nihil oīno agaꝛ. Sȝ ecc
clesiastica ꝑsona q̄ in ecclia sua vel
bñficio qđ residentiā ꝑsonalē reqrit
non residet:sed facit ī eodē ꝑ firma
riū vel vicariū deseruiri:deputādo
ipsi vicario vel firmario certā suoꝝ
ꝓuentuū portionē:non de vicariat⁹
seu firmarij portione:sed de vniuer-
sis ipsius eccle vel bñficij ꝓuētib⁹
decimā exhibebit. ¶ Declaram⁹ ēt
ꝙ de siluis seu nemorib⁹ q̄ nō ꝯsue-
uerunt vendi nihil soluetꝛ:nisi forte
aliqd de illis venditū fuerit durāte
decime:ꝛ tunc estimabitꝛ q̄ntū valere
debēt annui reddit⁹ partis vendite
scđm assisā q̄ ꝯsueuit fieri de nemo
ribus ī partib⁹ illis in qbus situatū
fuerit. ꝛ de sola estimatione decima
ꝑsoluetꝛ:ꝛ non de eo qđ ꝑciperetꝛ de
dictis siluis seu nemoribus q̄ vendi
non ꝯsueuerūt:nisi forte vendātꝛ du
rante decima:qꝛ tūc soluetꝛ ex vendi
tione pascuagij seu herbagij aut ali-
terius ꝯsimilis ꝓuēt⁹ eorūdē nēoꝝ
et siluarū. Et si nō vēdantꝛ hmōi pa-
scuagia ꝛ similia non soluetꝛ decima
de his:ita tñ ꝙ in fraudē decime ni
hil ꝯtra hoc attentetꝛ. Idēq; de pa-
scuis herbagijs ꝛ cōsilibus obuētio
nib⁹ siluarū volum⁹ obſuari. ¶ De
stagnis ꝛ piscarijs decima sic soluetꝛ
vcȝ ꝙ fiat relatio de nūero annoꝝ q̄
bus añ venditionē vltimā vēdita nō
fuerūt ad quātitatē ꝑcij ex ipsa ven
ditione vltis recepti:vt ꝑcio diuiso
in partes ꝑm annoꝝ tminū durante
decima seruatꝛ. decia ipsa de tot par
tibus ꝑcij ex ipsa vēditione recepti
quot fuerāt āni ꝑdicti:vt si forte fuīt
q̄nq; āni elapsi ex quo fuerat stagnū
venditū ꝛ tunc vendatꝛ ꝓ.c.flo. fiant
de ꝑcio.v.partes ꝛ ꝓ trib⁹ ānis qb⁹
durabit decima soluetꝛ ipsa decima
de trib⁹ partib⁹ ꝑcij tm̄:vcȝ.lx. flo.
ꝛ multiplicabuntꝛ ꝛ minuentꝛ partes
ꝑcij prout plures ꝛ pauciores fuerint
dicti anni. ¶ De piscarijs aūt flumi
nū ꝛ lacuū ꝛ vēditionib⁹ si vēdantꝛ ꝛ
siluis ceduis idē qđ de stagnis fiet

¶ De piscib⁹ stagnoꝝ vel beluis ga
renarū quos ꝓ vsu vel esu suo cōsu
mi vl' sine fraude donari ꝯtigerit de
cima nō soluetꝛ. Et qꝛ nōnulli obtinēt
a monasterijs ꝛ ecclesijs ꝑorat⁹ grā
gias:domos:reddit⁹:pēsiones:ꝛ cen
sus ī soluenda de his decima credi
mus distinguendū:vcȝ an talia in bñ
ficiū habeantꝛ:an ex contractu:an ex
mera grā. Si talia in beneficium ha
beantꝛ siue hoc sit ꝯcessum ꝑ se.apo.
siue ꝑ ipsoꝝ monasterioꝝ vel eccliaꝝ
rum ꝑsonas de illoꝝ ꝓuētib⁹ sol-
uetur decima. Cū aūt obtinentꝛ alia
ex contractu ad pēsionē vel firmam
annuā in qua non est facta grā obti
nenti:sed in hoc vterq; cōtrahētiū
studuit ꝯditionē suā facere meliorē
ꝑceptores pensionis vel firme de ip
sa pensione vel firma decimā exhibe
bunt. Si autē q̄s ante vel post con-
cessionē huius decime ad vitā ꝓo-
priā emit ꝓuentus ꝑoratuum vl' alio
rum predictoꝝ pro aliqua pecunia:
ita ꝙ ei scienter gratia nō est facta
considerabitꝛ quantū estimatione cō
muni valeant annui ꝓuentus ꝑorat⁹
grandi domus terrarū seu redditū
hmōi ꝛ secundū hoc ab illis quorū
est hoꝝ proprietas q̄ inde precium ꝓ
futuro tempore receperint per tres
annos decima exhibebitur. Si autē
in his grā facta sit obtinentibus:qꝛ
scienter ꝓ minori precio q̄ valeant
sunt talia vendita vel locata:ipsi ob
tinentes ꝛ non monasterium vel eccle
sia de illo in quo gratia facta est ip-
sis:ꝛ de reliquo illi quoꝝ est proprie
tas:decimā exhibebunt. Si aūt per
sonis aliqbus pro iusta mercede seu
remuneratione laboris vel obsequij
prestiti vel prestādi talia sunt ꝯcessa
hi quoꝝ est illoꝝ proprietas in deci
matione prouentuū suoꝝ etiam hoꝝ
prouentus merito numerabunt:ꝛ de
illis sicut de alijs quos pro certis
suis vtilitatib⁹ expēdunt:decimam
exhibebūt. ꝙ si hec ꝑ illos q̄ ea obti
nebāt. ī alios sūt trāslata:qꝛ res trā
sit cū onere suo:etiā circa illos q̄ ꝑ
diximus seruabuntꝛ. Nec deducentꝛ ex
pense q̄ pro monachis:q̄ in talibus

prioratibus:grangiis seu domibꝯ in
bñficiū seu ex mera gratia concessis
ex pacto teneri debēt:fieri dinoscūt
Expense autē illoꝝ monachorum vel
personarū que teneri debēt ex pacto
in prioratibꝯ grāgiis seu domibꝯ ad
istā firmā seu possessionē concessis:
siue determinate siue nō: estimabūt
estimatione cōmuni: ⁊ talem estima
tionem monasteriū vel ecclesia cuiꝯ
illoꝝ est ꝓprietas cū suis ꝓuentibus
decimabit. ¶ Prelati de ꝓcurationi
bus quas in victualibꝯ percipiūt de-
cimā nō persoluēt. sed q̄ eis prestant
huiusmodi victualia in decimatiōe
suoꝝ ꝓuentuum ⁊ redditū numera-
būt. ⁊ soluent decimā de eisdem. De
illis autē ꝓcurationibꝯ quas ꝑlati in
pecunia numerata rite percipiūt ab
antiquo. ⁊ quas perciperēt etiā si nō
visitarent. decimā prestare tenētur.
Prelatus autē q̄ ꝓcurationē: quam
sine visitatiōe potuit de iure ꝑcipere
in pecunia numerata: remittit: qꝛ re
mittit qđ sibi debet et de q̄ soluisset
decimā si recepisset illud. tenetur ex
tali ꝓcuratiōe decimā exhibere. Si
vero ꝓcurationē quā tantū in victua
libus licet percipi forsitasse remittit
ꝑsona ecclesiastica cui remissio facta
hmōi victualia cū aliis ꝓuētibꝯ suis
cū soluet decimā estimabit: cū etiā
si nō esset remissa hoc facere tenet.
¶ In soluēdo decimā supradictā so-
le expēse necessarie que fiūt in re ex
q̄ fructꝯ percipiūtur arādo colendo
et colligēdo fructꝯ sine quibꝯ nō pos
sunt inde fructꝯ percipi deducētur.
Expense autē que fiūt in castrorū cu
stodibꝯ cum fiunt extra rem. vel etiā
i edificiis cōstruēdis vel cōseruādis
nullatenus deducētur. sic vt nec ille
que in villis tuēdis fierēt in guerris
seu etiā caualcatis. ¶ De his quoqꝫ
q̄ cōsistūt in iurisdictione mero impe
rio: regalibꝯ: atqꝫ similibꝯ soluetur
decima deductis salariis moderatꝭ q̄
ante cōcessionē decime cōsueuerūt
solui iudicibꝯ ⁊ officialibꝯ similibusꝗ
qꝫ ꝑsonis sine q̄bꝯ iurisdictio ⁊ cetera
similia nequeūt expedimēta tamē ꝙ
in fraudem decime nihil contra hoc
penitꝯ attentet. Sed expresse officia-
liū iudicū: et cōsimiliū ꝑsonaꝝ facte
in vestibꝯ siue victualibꝯ minime de-
ducētur sicut nec alie expense simi-
les facte circa familiā ꝑlatoꝝ. ¶ Ra
tione autē eris alieni quo ꝑsona sol-
uens decimā obligata cōsistit nihil
de decima minuet etiam si certe res
ecclesiastice ꝓpt hoc a q̄cq̄ fuerint ob-
ligate. ¶ Itē de furnis ⁊ de molēdi-
nis decima ꝑstabit. ¶ Soluet aūt de
oblationibꝯ siue fiāt ꝓ bñdictiōe nu-
bentiū siue ꝓ exequiis mortuoꝝ: nec
nō de ꝓuentibꝯ singuloꝝ ꝑlatoꝝ: ⁊ de
emēdis q̄ ab excōicatis recipiūtur.
¶ De legatis q̄qꝫ sibi ⁊ aliis ꝑsonis
ecclesiasticis nō ꝑsonarū sed eccle-
siarū vel officioꝝ ratione relictꝭ de-
cima ꝑsoluet. ¶ Pro decima supra-
dicta non exhibebit pecunia nisi illa
cōmuniter curreret de mādato dñi
terre ⁊ q̄ est moneta in locis in quibꝯ
cōsistent fructus ⁊ redditus vnde de-
cima persoluet nec aliqui pecuniam
cambire cogent eādem. ¶ Sed si ex
ꝓbabilibus seu verisimilibꝫ presum-
ptionibꝯ apparuerit quisq̄ pensatis
eiꝯ ꝓuentibꝯ minus debito notabilit
de decima ꝑsoluisse: ita ꝙ super hoc
merito suspectꝯ debeat reputari: ex
officio nr̄o per viros idoneos depu-
tādos a nobis faciemꝯ inquiri ab il-
lis q̄ sup hoc scire valeāt veritatē vi
delicet de consilio diocesani epī vel
alicuiꝯ deputādi ab ipso si sit eiꝯ sub
ditꝯ ⁊ nō aliter: si epūs ipse vel depu-
tatus ab eo cōmode possit haberi et
tūc demū ⁊ nō priꝯ ille cuiꝯ ꝓuentus
fuerit taliter estimati ꝓ eo ꝙ minus
soluerit: etiā nominatim excōicabit
si eiꝯ cōtumacia exegerit: ⁊ visum fue
rit expedire. Epī aūt ⁊ abbates cete-
reqꝫ ꝑsone ecclesiastice honorabiles:
nō suspecte ꝓprie cōsciētie relinquāt
ita ꝙ sufficiat ad tales excōicatiōis
sentētias q̄ in nullo modo soluentes
vel sciēter adhibētes fraudē vel ma-
liciā circa ipsius decime solutionē
gñaliter ꝓferret. Sup his autē fiet
cōpulsio per censurā ecclesiasticam
ꝓut nobis et illi cui hoc cōmittēdū
duxerimus / visum fuerit expedire.

Proferatur autē ſi expediens viſum
fuerit excõicatio gñaliter vel ſpecia-
liter i eos q̄ cõtra ſolutionē decime
vel ſuorū eſtimationē ꝓuentuū cum
fuerit facienda: fraudem vel maliciā
ſcienter duxerint adhibēdā. ¶ Fiet
autē ſolutio decime nõ ex ipſis rebꝰ
que percipiuntur de ꝓuentibꝰ ſed in
pecunia numerata. ¶ Soluetur autē
decima illis quos ad hec cõtigerit
deputari. ¶ Rector ꝑrochialis q̄
vigēte neceſſitate eccl'ie puta: qꝛ ipſe
reſidendo ꝑſonaliter in eadē ꝑ ſe nõ
ſufficeret ipſi cure ꝓpt' multitudinē
parrochianorū vel diuiſionē parro-
chie ſue: ſed neceſſe habet vnum vel
duos vel plures capellanos ꝯducere
et eis ꝓpter victū ſalariū ꝯſtituere:
ſalariū huiuſmodi poterit in decime
ſolutiõe deducere: ſed ratiõe victus
capellanoꝝ ipſoꝝ aliq̄d nõ deducet.
¶ Quod ſi in diuerſis ciuitatibus et
dioceſibꝰ: diuerſa bñficia obtineant
de vnoq̄ꝫ bñficio in ciuitate vel dio-
ceſi in qua illud fuerit decima ꝑſol-
uetur. ¶ De elemoſinis vero ſeu ob-
lationibꝰ datis ad opus fabrice ma-
xime de his oblationibꝰ que in ciui-
tatibus ⁊ aliquibꝰ caſtris ⁊ locis di-
ctarū ꝓuinciarū in certis feſtiuitati-
bus in cādelis ⁊ aliis ꝯſueuerūt da-
ri ⁊ offerri ad opus fabrice deputa-
tis decima nõ ſoluet'. ¶ Similit' nec
de illis oblationibꝰ que colliguntur
interdū per laicos q̄ ꝯſortiales dicū-
tur: interdū per clericos: q̄ ad opus
conſortii reducūtur: ⁊ que offerūtur
vt luminaria in eccleſiis cruces ⁊ cali-
ces fiāt ⁊ reparēt': ⁊ etiā ex illis pau-
peribꝰ ſubueniatur ⁊ ſepeliātur cor-
pora pauperū defunctorū. ¶ Prelati
autē ⁊ clerici exules cuiuſcūqꝫ cõdi-
tionis aut dignitatis exiſtāt: de ſuis
ꝓuētibꝰ eccleſiaſticis decimā perſol-
uent. ¶ Ille quoqꝫ expenſe q̄ fiunt ꝓ
foſſatis ⁊ alias ꝓ terris edificādis vt
vberiores fructꝰ ꝓducāt: ⁊ ille q̄ fiūt
in ꝯſeruādis ⁊ reparādis edificiis a
molendinoꝝ: domorū: ſeu apotheca-
rū ⁊ ſimiliū: ⁊ ex q̄bꝰ fructꝰ ⁊ pēſiões
recipiūt ⁊ niſi repararētur fructꝰ ex
eis percipi nõ valerēt: de decima hu-
iuſmodi minime deducēt'. Nec etiā
ille q̄ fiunt ꝓ cuſtodia caſtrorū Pala-
tinat maiores ſolito. ¶ Inſuꝑ de obla-
tionibꝰ minutiſſimis q̄s ꝑcipiūt ec-
cleſiaſtice ꝑſone ratiõe eccleſiarum
ſuaꝝ ꝓ ſepulturis: ⁊ dandis ꝑſentiis
decima perſoluet'. Et qꝛ nõ occurrit
nobis q̄n quotidiane diſtributiones
ꝓuētus eccleſiaſtici ſint de diſtribu-
tionibꝰ q̄ dant' in horis canonicis ꝑ-
ſentibꝰ debere ſolui decimā declara-
mus. ¶ Illi qꝫ q̄ deputati fuerint ad
collectionē decime cum eis q̄ debēt
ſoluere decimā: de aliq̄ certa ſūma
ſoluēda ꝓ decima nequeūt cõuenire
¶ De fructibꝰ arborū ⁊ hortorū ſol-
uet' decima. ¶ De his aūt q̄ ꝯſumūt'
vſu vel eſu animaliū: ſi ſint eccleſiaꝝ
ſoluet' decima: deductis expēſis ne-
ceſſariis q̄ fiūt ꝓ cuſtodia: ſi vo ſant
ꝑſonaꝝ decima nõ ſoluet' ¶ Tu ergo
in his ſolū deū ⁊ iuſticiā ꝓ premiſſis
pre oculis hñs ex ꝑdictis declaratio-
nibꝰ in decidēdis hmõi dubitationi-
bus q̄ ꝓ parte leuiter decidi poteſt
cõfirmationē accipias ſuꝑ maioribꝰ
vo deciſionē apl'i oraculi expectes.
Volumꝰ q̄qꝫ ⁊ ꝑñtiū tibi auctoritate
mādamꝰ vt i vnāquāqꝫ ꝑſonā eccle-
ſiaſticā deputataꝝ tibi partiū cuiuſ-
cūqꝫ ordinis ꝯditionis vel dignitat'
exiſtat q̄ decimā ipſam nullo modo
vel nõ integre ſciēter: aut nõ ſecūdū
verū valorē fructuū ſuoꝝ ꝑceptorū:
ſiue nõ in terminis ꝯſtitutis exhibue-
rit: ſeu i illoꝝ exhibitione maliciam
cõmiſerit ſiue fraudē: excõicationis
ſententiā auctoritate nr̃a ꝓmulges.
Et etiā in ſingulos q̄ ſciēter impedi-
mētū ꝑſtiterint directe vel indirecte
publice vl' occulte quominꝰ decime
ꝑdicte ſoluāt'. Et oēs ⁊ ſingulos qui
hmõi ſentētias latas incurrerit: per
te ſingulis diebꝰ domicis et feſtiuis
campanis ⁊ cādelis accenſis vſqꝫ ad
ſatiſfactionē ꝯdignā excõicatos pu-
blice nūcies ⁊ facias ab oībꝰ publice
euitari. Aggrauaturꝰ alias manꝰ tuas
ꝯtra ipſos ꝓut ꝓteruiā ⁊ ꝯtumaciā
exigere videris eorūdē. Qd' ſi ſatiſfa-
cere decreuerit: poſt plenā ⁊ integrā
ſatiſfactionē ab hmõi excõicatiõibꝰ

iuxta eccl'ie formā absoluas eosdē et
dispēses cū eis sup irregularitate: ꝗ
taliter legati nō abstinuerint a diui-
nis. Prouiso hacten⁹ ꝙ ꝯtra decimā
hmōi nō soluētes nullaten⁹ sine spe-
ciali mādato ap.se. inuocet brachiū
seculare Quodq₃ ad vasa sacra. para
menta calices: cruces: ꝛ libros: alia-
q₃ bona mobilia ad cultum deputata
diuinū vel ad ꝓuilegia ecclesiaꝝ ꝛ mo
nasterioꝝ aliorūq₃ locoꝝ ecclesiasti-
corū ipsius occasione decime man⁹
nullaten⁹ extēdatur ¶ Data anagnie
Kal. octob. Pōtificat. nr̄i anno. vij.

¶ De regularib⁹ ꝛ trāseūtib⁹ ad reli
gionem Martinus quartus.

Cap.i.

Iam ābitiose cupiditatis religiosis potissime
mendicantib⁹ ꝓcludere
cupientes ad alios ordi
nes ꝓsertim mōasticos
fucatis tamē coloribus
asserētib⁹ ob frugem melioris vite:
aut arctioris obseruātie: tā sancti Be
nedicti ꝙ Cisterciēn. Camaldulēsis.
Vallis vmbrose canonicorū regula-
riū sancti Augustini: vel alioꝝ mona
sticorū ordinū cōuolare nitentibus:
licētiā a sede ap'lica seu legatis: aut
nūcijs eiusdē sedis ad trāsferēdū se
de mēdicātiū ordinib⁹ ad alios ordi-
nes presertim ea r̄ōe vt verisimile est
ꝑut facti euidētia docet vt liberius
degāt dignitatesq₃ b̄n̄ficia mōastica
cōseq̄ualeāt: ꝛ ex certis aliis causis
honestati nō cōsonis obtinētib⁹. Ac
volētes etiā ꝯseruationi ordinū mē-
dicantiū ꝓuidere auctoritate ap'lica
ex certa sc̄ia tenore ꝓ̄sentiū declara-
m⁹: ꝛ etiā decernim⁹ statuētes: ꝙ de
cetero null⁹ religiosus ordinū mēdi
cātiū quorūcūq₃ cuiuscūq₃ gradus
stat⁹: ꝯditionis vel religionis existat
ꝙtūcūq₃ ꝛ q̄litercūq₃ possit ꝛ debeat
virtute cuiuscūq₃ licētie etiā idulti
ap'lici: seu penitētiarij nr̄i curā gerē
tis vel alia q̄uis auctoritate hacten⁹
etiā ꝑ litteras ap'licas facultatū qua
rūuis tā legatorū vel nunciorꝝ sedis
ap'lice ꝙ alia auctoritate maxime de
trāsferēdis fratrib⁹ aut aliq̄b⁹ ꝓ̄serti
ordinū mēdicātiū ꝓfessorib⁹ in gn̄e /
vel in specie ab ordinib⁹ hmōi mēdi
cātiū sub q̄cūq₃ vboꝝ forma appa-
reāt admitti aut recipi ꝑ aliq̄s etiā
superiores ordis / seu mōasterij: aut
loci monasterij: seu alias i monachū
vel in fratrē alicui⁹ ex ordinib⁹ mōa
sticis supradictis vel aliqs expressis
ordine Cartusiensiū dūtaxat excepto
sub pena excōicatōis: quā tā recipiē
tes ꝙ recepti ipso facto incurrāt. Et
quā ex nūc ꝑut extunc ꝯtra quēlibet
trāsgressorē quolibs in ꝓmissis scis
et auctoritate a n̄ facts ꝓferim⁹ i his
scriptis Et a nemie nisi dūtaxat a ro
mano pōtifice ꝓterꝙ i mortꝭ articu
lo excōicati hmōi possint absolutio-
nis b̄n̄ficiū quomōlibet obtinere. Et
nihilomin⁹ sec⁹ nō teneāt ꝛ nulli⁹ exi
stāt efficacie vel momēti. Decernen-
tes ēt ꝛ volētes ꝙ si q̄s hacten⁹ ꝓtex-
te cuiusuis licētie seu mādati hmōi
fuisset recept⁹ ꝛ ad aliquē mōasticū
ordinē: ꝛ habitū cōsuetū gestari per
mōachos talis ordis suscepisset siue
ꝓfessionē emiserit nō sub dicta pe-
na teneāt i mōasterio i quo recept⁹
fuerit etiā si b̄n̄ficia hmōi ecclesiastica
seu rectorias eccliaꝝ quarūuis obti
neat stare in ei⁹ totali ordinatiōe: et
in hmōi ordine monastico altissimo
deseruire. ¶ Si q̄s aūt ꝓ̄textu hmōi
scientie vel sine habitu vel cū habitu
vagādo incederet monitiōe p̄uia te-
neāt ꝛ debeat īfra terminū q̄ndecim
dierū a die monitiōis hmōi cōputā
dorū ad ei⁹ religiōis vel ordinē vnde
cū licētia vel sine licentia recesserat
remeare ¶ Qđ si efficere neglexerit
post iꝑm t'minū tāꝙ notori⁹ aposta-
ta excōicat⁹ in oib⁹ ꝛ ꝑ oia debeat ꝑ
quēlibs reputari: ꝛ ab oib⁹ retractari
etiā ꝑ inuocatiōnē auxiliū brachij se-
cularis q̄tiēs fuerit oportunū. ¶ In
futurꝭ aūt null⁹ ex ꝓfessorib⁹ alicui⁹
ex ordinib⁹ mēdicātiū hmōi i aliquē
monasticū ordinē carthusiēsiū dūta
xat excepto possit aut debeat ꝑ quēs
cūq₃ recipi vel admitti ꝓtute alicui⁹
licētie vel idulti absq₃ sedis hmōi li-
cētia spāli sub dictꝭ pnis: ꝛ nihilomi
n⁹ sec⁹ fctā nō teneāt ipo iure hmōi
licētijs ꝛ indultis necnō ꝯstitutionis

bus aplicis: et mendicantiu ordinu pdi ctorum etiam si de illis specialis et expressa ac de vbo ad vbum in nris litteris mentio habita foret: et aliis contrariis non ob stantibus quibuscumque. ¶ Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nre declara tionis decreti statuti phibitionis et vo luntatis infringere vel ei ausu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare pre sumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. ¶ Datum Gebennis. iiij. Kal. Augusti. pontificatus nostri. Anno. i. Johannes. xxij.

cap. ij. Ad nrm nuper relatio fide digna pduxit auditum: quod nonnulli reli gionis gestantes habitum sed auctoritate re ligionis omnino vacui et modestia peni tus alieni ad ptes quasque transmarinas se transferant in quibus pauci fideles respe ctu infidelium pmorantur: ut ibi illi decipere facilius simplicium animos ac ipsorum et alios in errores pcipitare seu retinere valeant sub ouilli veste ac humilitatis ha bitu lupinum animum occultantes per do ctrinas suas reprobas et erroneas et fi delium mentes quantum in eis est corrumpere sa tagunt. In ipsis partibus piculum nimium spargere non omittunt necnon et os suum ponentes in celum lingua eorum fallidica transeunte super terram: sancte ro. ec. detrahe re constitutionibus: et alia multa a fide deuia in suis sermonibus et secretis collo quutionibus emouere infanis auribus non verentur ex quibus deus offenditur peri culosa suscitantur scandala. parantur sim plicibus laquea. Ipsique talium psumpto res de heresi vehementer arguunt se suspectos. ¶ Nos itaque tantis obuiare periculis pfine diligentie studiis cu pientes. Uniuersis et singulis religio sis cuiuscumque conditionis/ religionis/ ordinis/ vel status existentes: de fratrum nrorum consilio districtius auctoritate pre sentium inhibemus/ ne ipsorum aliquis abs que superioris ordinis sui licentia sibi per ipsius litteras patentes concessa: decetero ad ptes se transferat antedictas. Supe rioribus ipsis nihilominus iniungentes ne quibusuis sui ordinis fratribus: nisi dunta xat viris litteratis: puidis: et expertis huiusmodi licentiam ipartiri psumant. Nos enim quicumque contrarium psumentes contrarium quouis modo excoicationis subiacere sententie volumus ipso facto. A qua nullus ab alio quam a romano pon. possit nisi dumtaxat in mortis articulo absolutionis bnficium obtinere. Ceterum vniuersis eccliarum pre latis in virtute sancte obedientie districte pcipiendo psentium tenore mandamus quatenus nullos religiosos ad partes se transferentes pdictas nisi per patentes superioris sui ordinis litteras de lis centia specialiter illuc transferendi sibi concessa platis eisdem fecerint plenam fi dem in Ciuitatibus suis et diocesibus ac locis et terris aliis ad pdicationis of ficium vel diuinorum celebrationem admit tant: sed ipsos potius velut apostatas capiant: seu capi faciant eos carce rali custodie. Donec de dicta licentia speciali modo predicta sibi psiterit detinendo.

¶ Et nihilominus si quos religiosos approbare que sedes apostolica re probauit: vel que alias sunt fidei obuia in suis pdicationibus: seu secretis col locutionibus dogmatizare psenserint Ut tales Quibuscumque cessantibus puilegiis possit licite capere: et carcera li custodie sicut suos possent subdi tos mancipare licentiam ipartimur. Et insuper tenore psentium mandamus eisdem/ vt de pmissis summarie simpliciter: et de plano ac sine strepitu iudicii et figura per se: vel alium seu alios se solerter et fideliter studeant informare quosque de pdictis seu eorum aliquo repererint reos esse iuxta statuta canonum in aliorum exem plum castigare penis debitis non postponant. Non obstan. i. exemptionibus et aliis quibuscumque puilegiis: et litteris aplicis eisdem religiosis: vel eorum ordinibus ab eadem sede concessis: vel in posterum con cedendis: etiam si de illis plena et expres sa mentio: ac de vbo ad vbum in psen tibus sit habenda. Que quantum ad pdicta vel aliquod eorum de eisdem in nullo volu mus suffragari. Nulli ergo etc. Datum Auinioni. vi. id. Mar. pon. no. anno. ix.

¶ De religiosis domibus. Idem. Capl. vnicum

Ratio recta non patitur vt innocen tes ad paria cum nocentibus iudi centur. Sane fe. re. Clemens papa. v. pre

Decef. noster. Cū de mulierib9 q̄ be-
guine vulgariter nūcupant̄ nōnulla
et fuissent p̄cipue de alemanie parti
bus insinuata sinistra τ preferti φ ea
rū q̄dā de summa trinitate τ diuina
essentia disputarēt τ p̄dicarēt ac cir
ca articulos fidei τ ecclīastica sacrā
opiniones catholice fidei ɔ̄rias intro
ducerēt: τ multoꝝ simpliciū aīas in
diuersos errores inducerēt: ex his et
aliis frequēter de illis auditis habēs
eas nō indigna rōne suspectas i illas
q̄ statū hmōi nouit. assumptū sectā-
rētur vlteri9: aut q̄ illū de nouo assu
merent excōicationis snīam promul
gauit. Uerū q2 i multis mūdi parti-
bus plurime sunt mulieres q̄ similit
vulgo beguine vocate segregate q̄n
q3 i parentū aut suis: interdū vero in
aliis: aut ɔductis sibi cōibus domi-
bus simul habitātes vitas deducūt
honestas. ecclīas de nocte frequētāt
diocesanis locoꝝ τ parrochialiū ec
clesiarū rectorib9 reuerēter obediūt
curiositatē disputādi / aut auctorita
tē seu temeritatē poti9 p̄dicandi nul
lo mō sibi vsurpāt. nec se vel al's seu
alios quoslibet p̄missis opinionib9
erroribusq3 inuoluūt nec vlla sup his
est: aut fuit hactenus nota: seu suspi
tio ɔ̄ eas. q̄ ipsas dissimiles a luce
sua ɔstringeret: vt nullis earū q̄ ppe
tuā forte dn̄o ɔtinentiā deuouerint:
occasio prebeat̄ ad lapsū: τ ne peri-
culis dānis: τ scandalis plurimis q̄
proinde verisilr sequerent̄ pro ɔsilio
ne eccl'ie moderna occupent̄: begui-
nas hmōi iculpabiles: vt premittit̄:
ne suspectas sub ɔhibitione τ aboli
tione p̄missis: q2 de ipsis p̄de. noster
p̄fatus nullaten9 sensisse dinoscit̄ de
fratrū nr̄oꝝ ɔsilio declaramus τ vo
lumus non icludi. Locoꝝ ordinariis
nihilominus iniungētes vt eas sub p̄
textu hmōi nullaten9 molestari per
mittāt. Et si q̄d forsan ex hoc i bonis
aut iuribus a q̄buscūq3 ɔtra eas at-
tentatū est hacten9 vel attētari ɔti-
gerit i futurū p illos p̄dictos ordia
rios auctoritate nr̄a in statū reduci
debitū volum9. Inuocato si op9 fue
rit: auxilio brachii secularis. Ceterū
statū beguinarū hmōi quas esse per
mittimus nisi de eis p se. apo. aliter
ordinatū extiterit: nullatenus ex pre
missis intendim9 approbare. Locorū
aūt ordinarios et alios ad quos p̄di
cta spectabūt: curā puigilē τ sollici
tudinē debitā p̄cipim9 adhibere: ne
premissarū sequētes inis τ ipsarum
act9 temerarios imitandos p̄missis
erroribus τ disputationū τ p̄dicatio
nū temeritatib9 se inuoluāt. eas q̄ ɔ̄
predicta p̄sumpserit p censurā eccle
siasticā: appellatione postposita ɔpe
scēdo. Porro mulieres q̄ᵒcunq3 no-
men habētes: q̄ de illis ex q̄bus pro
hibitio ɔcessit culpabiles se reddi-
derit: aut merito notabiles vel suspe
ctas esse: si statū vel habitū quoquō
mutauerit vere sub p̄dicta decerni-
mus remanere cēsura τ alr ɔtra eas
p illos ad q̄s ɔtinuerit procedi volu
mus τ mādam9 φ ab errore de more
reuocate nō vltra licitāt sanas opes

¶ De censibus exactionib9: τ procurationibus.

¶ Bn̄di. xii. ep̄s seru9 seruo. dei ad perpetuā rei mēoriam Cap. i.

Vas electionis paulus
apl's egregi9 p̄dicator
se eos q̄ secū erant pro
priis manibus exhibe-
bat: vt pseudo τ subdo
lis opariis sub p̄dica-
tionis spe lucra sectātib9 locū p̄cis
deret: τ his q̄s ip̄e pascebat pabulo
vbi dei nō existeret oneros9. Sane
lz circa modestiā i exigēdis ɔcura-
tionib9 obseruandā a p̄decessoribus
nr̄is roma. pon. salubria emanauerit
instituta: q2 tn̄ sicut experiētia docet:
nonnulli p̄latoꝝ necnō dio. nuncioꝝ
vel legatoꝝ apo. se. de q̄bus nullā fa
ciunt mentionē expr'sse sic se reddide
runt τ reddūt i dictarū ɔcurationū
exactionib9 onerosos vt opp̄ssi [illegible]
dicti hmōi onera nequeāt supporta-
re: τ victū lōgis tp̄ibus breuis hora
ɔsumat. Nos attendētes φ parētes
dn̄t thesaurizare filiis non deliciis
fastidiosis eoꝝ subam absorbere: ac
cupiētes p diuersitate ɔditionū vari
tātū p̄latoꝝ τ ɔuiciarū ac ecclīasti
carū et facultatū certū modū susti

cienter visitantib⁹ ⁊ supportabilem
visitatis l pmissis fore de cetero obs
vādū de fratrū nostroꝝ ꝯsilio p̄ntis
cōstitutionis edicto. ¶ Statuim⁹ ꝗ
cū in frācie: navarre maioricarū re-
gnis ac t̄ris ꝓuinciis ⁊ partib⁹ adia-
centib⁹: ⁊ in vicinis eisdē necnon in
dalphinatu burgūdie sabaudie ꝓuin
cie ⁊ forcalquerii comitatib⁹ archiep̄i
et ep̄i ac alii p̄lati ⁊ ꝑsone ecclia̅stice
q̄b⁹ id de iure vel ꝯsuetudine ꝯpetit:
suos subditos ꝑsonaliter visitabūt.
Idē archiep̄i a suis vl' suffraganeoꝝ
suoꝝ cathedralib⁹ ecclesiis ꝓ ꝓcu-
ratione vni⁹ diei siue in victualibus:
siue a volētib⁹ in pecunia vltra trecē-
toꝝ: a mōasteriis v̄o ⁊ aliis ecclesiis
vel prioratib⁹ secularib⁹ vel regula-
rib⁹ habētib⁹ collegiū vel ꝯuētū .xii.
vel plurium ꝑsonarū vltra ducētoꝝ
ac q̄nquaginta. Ab habētib⁹ v̄o pau
carū ꝑsonaꝝ collegiū seu cōuētū: et
q̄buslis aliis ecclesiis p̄oratib⁹ ⁊ lo-
cis vltra ducētoꝝ. Ep̄i v̄o ab ecclesiis
cathedralib⁹ vltra ducētoꝝ. A mona
steriis v̄o ⁊ eccl'iis aliis ac p̄oratib⁹
secularib⁹ vel regularib⁹ habentib⁹
collegiū vel cōuētū .xii. vel plurium
ꝑsonarū vltra ducentoꝝ q̄nquagita.
Ab habētib⁹ vero paucarū ꝑsonarū
collegiū seu cōuētū ⁊ q̄buslis aliis
ecclesiis p̄oratib⁹ ⁊ locis vltra ducē
toꝝ. Ep̄i v̄o ab ecclesiis cathedra-
lib⁹ vltra ducentoꝝ. A monasteriis
v̄o ⁊ ecclesiis aliis ac p̄oratib⁹ secu-
larib⁹ vel regularib⁹ collegiū haben
tib⁹ .xii. vel plurium ꝑsonarū vltra
centū ⁊ .xl. Ab habentib⁹ v̄o ꝑsonaꝝ
collegiū paucioꝝ ⁊ quibuslibet aliis
ecclesiis p̄oratib⁹ ⁊ locis vltra cētū
et q̄draginta. Abbates q̄ꝫ a mōaste-
riis vel prioratib⁹ habētib⁹ collegiū
.xii. vel pluriū ꝑsonarū vltra centū.
¶ Ab aliis h̄ntib⁹ min⁹ collegiū ac
ecclesiis prioratib⁹ ⁊ locis q̄buscūq̄
vltra .lxxx. Archidiaconi q̄q̄ꝫ vltra
.xxxv. Archip̄sbyteri q̄ꝫ vltra .viii. tu-
ron. argēti valorē recipere nō presu-
māt. Si v̄o p̄fati archiep̄i p̄lati ⁊ ꝑso
ne ecclisiastice ex p̄uilegio ap̄lice per
alios visitare ⁊ ꝓcurationes recipere
valeant in pecunia nūerata: iidem
archiep̄i a suis et aliis cathedrali-
bus ecclesiis vltra cētū .xx. a mōaste
riis v̄o ⁊ ecclesiis aliis ac p̄oratibus
secularib⁹ ⁊ regularib⁹ habētib⁹ col-
legiū .xii. vel pluriū ꝑsonarū vltra cē
tū. Ab habentib⁹ vero min⁹ collegiū
et quibuslibꝫ aliis ecclesiis p̄oratib⁹
et locis vltra .lxxx. Ep̄i etiā ab eisdē
ecclesiis monasteriis p̄oratibus atq̄
locis vltra .lxxx. abbates vltra .lx. ar-
chidyaconi vltra .xxx. turonē. argēti
valorē nō recipiāt quoquomodo.
¶ In almanie quoq̄ āglie / hūgarie:
boemie / polonie / norwegie / dacie: sco
cie / ⁊ suetie regnis / terris / ac ꝓuin-
cie partib⁹ eisdē adiacētib⁹ archiep̄i
et ep̄i: alii quoq̄ p̄lati ⁊ ꝑsone eccle-
siastice cū vt premittit' ꝑsonalit' visi-
tabūt. Iidem archiep̄i ⁊ ep̄i etiā si p̄ri-
mates existāt: a suis vel suffraganeo-
rū suoꝝ ecclesiis cathedralib⁹ ⁊ ꝑso-
nis earū ꝓ ꝓcuratiōe vni⁹ diei: siue
in victualib⁹ siue a volētib⁹ in pecu-
nia vltra trecētū ⁊ viginti. ¶ A mo-
nasteriis v̄o ⁊ aliis eccl'iis p̄oratib⁹
secularib⁹ vel regularib⁹ habētibus
collegiū .xii. vel pluriū ꝑsonaꝝ vltra
cc. ⁊ lx. ab aliis vero monasteriis: ec-
clesiis: seu p̄oratib⁹ min⁹ collegiū ha-
bētib⁹. aliis q̄q̄ ecclesiis p̄oratib⁹ et
locis vltra ducentoꝝ ⁊ vigīti. Ep̄i āt
a cathedralib⁹ ecclesiis vltra ducēto-
rū ⁊ vigīti. A monasteriis v̄o ⁊ aliis
ecclesiis ⁊ p̄oratib⁹ secularib⁹ vel re-
gularib⁹ h̄ntib⁹ collegiū .xii. vel plu-
riū ꝑsonarū vltra .c. ⁊ .lxxx. ab h̄nti-
b⁹ vero collegiū min⁹ ⁊ q̄buslibꝫ ali-
is ecclesiis ⁊ p̄oratib⁹ atq̄ locis vl-
tra .c. ⁊ .l. abbates insup a monasteriis
p̄oratib⁹ seu ecclesiis h̄ntib⁹ collegiū
.xii. vel pluriū ꝑsonaꝝ vltra cētū. Ab
h̄ntib⁹ v̄o min⁹ collegiū ac ecclesiis
p̄oratib⁹ ⁊ aliis locis q̄buslibet vltra
.lxxx. archidiaconi v̄o vltra .l. archip̄s
byteri etiā vltra .x. turonē. argēti va-
lorē recipe nō p̄sumāt. Si v̄o iidem
archiep̄i / ep̄i / ⁊ p̄lati ac ꝑsone eccle-
siastice ex p̄uilegio ap̄lico p alios vi-
sitare ⁊ ꝓcuratiōes recipe valeāt in
pecunia nūerata dicti archiep̄i et si
p̄mates exist āt ab hm̄ōi eccl'iis mo-
nasteriis p̄oratib⁹ atq̄ locis vltra cētū

ep̄i vltra.lxxx. abbates vltra.lx. ar-
chidiacōi vltra.xxx. turonē. argētivo
lorē ꝓ ꝓcuratiōe qualibꝫ vniꝯ diei re
cipere nō presumāt. ¶ In castelle ꝗꝫ
regionis arragonie: ꝛ portugalie re
gnis ꝛ dn̄iis t̄ris ꝛ ꝓuīciis regn̄: ca
stelle arragonie ꝛ portugalie ꝛ parti
bus adiacentibꝯ etiā vicinis eisdem
excepto sardīe et corsice regno. Ar-
chiep̄i ep̄i ꝛ p̄lati ac ꝑsone eccl'iasti-
ce cū vt ꝑmittit̄: ꝑsonalit̄ visitabunt.
Idē archiep̄i a suis ꝛ suffraganeoꝝ
suoꝝ ecclesiis cathedralibꝯ ꝓ ꝓcura
tione vnius diei siue ī victualibꝯ siue
a volētibus ī pecunia vltra centū. et
xl. a monasteriis vero ꝛ ecclesiis aliis
ac p̄oratibus secularibus vel regula
ribꝯ h̄ntibus collegiū. xii. vel pluriū
ꝑsonarū vltra centū ꝛ viginti. Ab h̄n
tibus vero minus collegiū aliisq; ec
clesiis p̄oratibꝯ aliisq; locis vltra cē
tū. Ep̄i etiā a cathedralibus ecclesiis
vltra cētū, a monasteriis vero ꝛ p̄orati
bus sc'laribus vel regularibꝯ h̄ntibꝯ
collegiū. xii. vel pluriū ꝑsonarū vl-
tra. lxxx. Ab h̄ntibꝯ vero minus colle
giū aliisq; ecclesiis p̄oratibꝯ et locis
vltra. lx. Abbates etiā a monasteriis
vel p̄oratibus h̄ntibus collegiū. xii.
vel pluriū ꝑsonarū vltra quinquagīta
Ab habētibꝯ minꝯ collegiū ꝛ ꝗbuslꝫ
aliis ecclesiis p̄oratibꝯ ꝛ locis vltra
xl. archidiacōi vero vltra. xxv. archi
p̄sbyteri vero vltra ꝗnq; turonē. argē
ti valorē recipe nō attētēt. Si vero p-
xime noīati archiep̄i ep̄i ꝛ p̄lati ꝗ a-
lie ꝑsone eccl'iastice ex p̄uilegio apl'i
co ꝑ alios visitare: ꝛ ꝓcuratiōes re-
cipe possint ī pecunia nūerata, Idē
archiep̄i ab eisdē suis suffraganeoꝝ
suoꝝ ecclesiis vltra. lxxx. A mōasteri
is vero ꝛ ecclesiis aliis ac p̄oratibꝯ
secularibus vel regularibus h̄ntibꝯ
collegiū. xii. vel pluriū ꝑsonarū vl-
tra. lx. Ab habētibus vero minus col
legiū ꝛ ꝗbuslibꝫ al's ecclesiis p̄orati
bus siue locis vltra. l. Ep̄i etiā ab eis
dē ecclesiis monasteriis p̄oratibus si
ue locis vltra. xl. abbates vero ab eo
rū monasteriis p̄oratibus ecclesiis si
ue locis vltra. xxx. archidiaconi vero
vltra. xx. turonē. argēti valorē recipe
nō attētēt. ¶ In apulie vero calabrie
terre laboris sicilie/ lōbardie/ tuscie
sardinie/ corsice ꝛ ceteris aliis italie
partibꝯ: necnō sclauonie/ achaie/ cy-
pri/ ꝛ ceteris regnis insulisq; ꝛ aliis ꝓ
uinciis ꝛ partibus oībus vltramari
nis ꝛ etiā transmarinis: patriarche:
archiep̄i: ep̄i: ꝛ p̄lati alii ꝛ ꝑsōe eccle
siastice cōsistētes cū (vt ꝑmittit̄) per
sonaliter visitabūt. Idē patriarche
archiep̄i a suis vel suffraganeorū su
orū ecclesiis cathedralibus ꝓ ꝓcu-
ratiōe vnius diei: siue ī victualibus
siue a volētibus ī pecunia vltra. xl. a
monasteriis vero ꝛ ecclesiis aliis ac
p̄oratibꝯ secularibus vl' regularibus
habētibus collegiū. xii. vel plurium
ꝑsonarū vltra. l. ab habētibus vero
minus collegiū ꝛ ꝗbuslibet aliis ec-
clesiis p̄oratibus atq; locis vltra. xl.
Ep̄i etiā a cathedralibus ecclesiis vl
tra ꝗnquagīta a monasteriis vero alii-
isq; ecclesiis ꝛ p̄oratibꝯ secularibus
vel regularibus h̄ntibus colegiū. xii
vel pluriū ꝑsonarū vltra. xl. ab h̄nti-
bus vero minus collegiū ꝛ ecclesiis
aliis seu p̄oratibus vel locis ꝗbusli-
bet vltra. xxx. Abbates vero a suis
mōasteriis vel p̄oratibus simile col-
legiū vel maius habētibus vltra. xx.
Ab habētibus vero minus collegiū
et ꝗbuslibꝫ aliis ecclesiis p̄oratibus
atq; locis vltra. xvi. archidiacōi vl-
tra. x. turonen̄. argēti valorē nō aude
ant recipe quoquō. Si vero prelati
patriarche/ archiep̄i/ ep̄i/ ꝛ ꝑsone ec
clesiastice p̄xime noīati ex p̄uilegio
aplico ꝑ alios visitare: ꝛ ꝓcuratiōes
recipe valeāt in pecunia numerata:
dicti patriarche seu archiep̄i ab eis-
dē suis vel suffraganeorū suoꝝ eccle
siis cathedralibus vltra. xl. a mona-
steriis quoq; ꝛ ecclesiis aliis ac p̄o-
ratibus secularibus vel regularibus
habētibus collegiū. xii. vel plurium
ꝑsonarū vltra. xxx. Ab habētibus ve-
ro minus collegiū ꝛ ecclesiis aliis p̄
oratibus siue locis ꝛ subditis ꝗbus-
cunq; vltra. xxviii. Ep̄i quoq; a suis
cathedralibus ꝛ ꝗbuslibꝫ aliis eccle
siis monasteriis prioratibus atq; lo
cis vltra viginti. Abbates etiam vl-

tra.x.necnō archidiaconi vltra.v.tu
ronē. argēti valorē recipere nō psu
mant. Ita q̄ expense seu sūptus vni
uersi/seu taxatio pecuniaria hmōi p
curationis totius diei: vz i pecunia
vel victualibus et necessariis aliis p
dictā sūmā vel valorē aliquatenus nō
excedat nec vltra dictas sūmas vel
taxatiōes seu valores earū pretextu cu
iusuis ɔsuetudinis vl' alias vel ab ip
sis p̄latis vel familiaribus eorundē
q̄cq̄ exigere vel recipere liceat etiā
a volētibus qui ex cōuentiōe vel con
suetudine minus soluere cōsueuerit
q̄ ppter predicta non plus soluant.
Illud quoq̄ qd de archidiaconis su
perius diximus ordinādū locum ha
bere volumus etiā i decanis ppositis
et aliisq̄ psonis ecclesiasticis supius
nō expressis/qbus visitatōis officiū
et pcurationis receptio ex priuilegio
sedis aplice vel de iure seu cōsuetu
dine cōpetere dinoscūt. Decanis ru
ralibus dūtaxat exceptis q̄ i aliqbus
regionibus archipresbyteri noiant
circa quos i receptiōe hmōi pcura
tionis id qd supra statutū est de aliis
archipsbyteris volumus obseruari.
¶ Nostre tn̄ intētionis existit q̄ si ex
cōuentione vel cōsuetudie tā eccl'ie
cathedrales q̄ collegiate et alie qlibz
seculares ac etiā mōasteria prioratus
conuentuales et loca alia queuis ec
clesiastica earumq̄ capitula collegia
seu cōuentus rectores etiā et psone p
latis qbusuis suis visitantibus (vt p
fert) minus debeāt vel cōsueuerint
q̄ p nos superius est statutū: ad sol
uēdū vltra cōuentionē vel cōsuetu
dinē hmōi nullatenus astrigant: sed
sup his circa eos cōsuetudo et cōuē
tio hmōi obseruētur. Hmōi etiā mo
deratiōes et taxationes ad p̄latos q̄s
libet q̄ pretextu cuiusuis ɔsuetudinis i
mōasteriis siue locis aliis ecclesiasti
cis gratis recipiūt ad pabulū cari
tatis extendimus et etiā progamus
puiso nihilominus q̄ i locis qbusli
bet scd'm q̄ maior vel minor rerū co
pia fuerit i eisdē: necnō iuxta maiorē
vel minorē psonarū et electionū nūe
rū hmōi visitātiū expensarū maiorū
vel minorū debita moderatio teneat
ita tamen q̄ maiores expense nō ex
cedant sūmā superius limitatā. ¶ In
super predictis oībus archiepis/p
matibus: epis: et aliis supius noiatis
visitantibus nec vltra ɔuentionē vel
cōsuetudinē hmōi circa psonas et lo
ca vbi fuerit nec vltra moderatiōes
et taxatiōes p̄dictas q̄cq̄ presumāt
recipe districtius nihilominus inhibe
mus volētes etiā cōstitutionē p̄sen
tem pene adiectione iuuari. Statui
mus q̄ si dicti visitātes p se vel si ex
priuilegio eis cōpetatur p alios visi
tationis officiū exercuerit et pcura
tiones receperit vt p̄fertur ipsi vl' fa
miliares eorū vltra taxatiōes p̄dictas
aliqd scienter exegerit vel receperit
etiā a volēte: duplū eius qd ipsi q̄dē
prelati vel eis scientibus aut ratum
habētibus eorū familia taliter exege
rint vel receperint infra duos men
ses post receptionē seu scientiā hu
iusmodi ecclesiis monasteriis et aliis
locis a quibus illa receperit restitue
re teneantur. Si vero dictis p̄latis p
alios visitantibus hi q̄ p eis visita
tionis officiū exercebunt p se vl' per
alios vltra moderatiōes seu taxatio
nes predictas q̄cq̄ exegerit seu rece
perint etiam a volentibus duplū eius
quod vltra receperit ecclesiis et mōa
steriis vel locis al'is a qbus id rece
ptū fuerit infra p̄fatū terminū restit
uere teneant. Alioqn extūc dicti p̄la
ti qui vltra moderatōes et taxatiōes
predictas seu ɔuētionē vel cōsuetu
dinē hmōi receperit i pecunia nume
rata duplū ipsi eisdē ecclesiis mona
steriis siue locis vltra dictū tp̄s resti
tuere differētes ingressū eccl'ie sibi
nouerint iterdictū. Hi vero p dictis
p̄latis visitationē hmōi vt p̄mittit
exercētes ab officio et bn̄ficio nouē
rit se suspēsos quousq̄ grauatis eccl'iis
mōasteriis siue locis de hmōi duplo
plenariā satisfactionē ipēdāt. Adiici
entes ɔstitutiōi p̄nti q̄ si qs de fami
lia p̄lati p̄sōalr' visitātis aliqd vltra
moderatiōes et taxatiōes p̄fatas p se
vl' alios p̄lato ignorāte nec ratū hn̄te
recepit ab eccl'iis mōasteriis et locis

aliĩs visitatis dupl'eius q̃ vltra recepit
de suo ꝓprio infra duos mẽses post re-
ceptionẽ hmõi ecclesiĩs mõasteriĩs
et locis aliĩs a q̃b⁹ illa recepit redde
re teneat. Alioq̃n extũc recipiens si
cleric⁹ fuerit tã diu ab officio ꝛ bñfi
cio sit eo ip̃o suspẽs⁹. Si ꝟo laic⁹ tã
diu igressũ eccl'ie sibi nouerit iter-
dictũ ꝛ a cõione eucharistie ip̃o fctõ
nouerit se suspensũ: donec de duplo
hmõi grauatis ecclesiĩs mõasteriĩs
siue locis satisfecerit cũ effectu. Nlla
eisdẽ vltra moderatiões ꝛ taxatiões
p̃dictas recipiẽtib⁹ i his donãtiũ re
missionẽ liberalitate vel gr̃a valitu-
ra. Ceterũ moderatiões ꝛ taxatiões
hmõi i illis locis volum⁹ obseruari in
q̃b⁹ id fieri poterit s̃m eccl'ie mõaste
riĩ vel loci alteri⁹ facultates. In alii-
is aũt tãtã p̃cipim⁹ modestiã adhibe
ri: ꝙ ꝑ hec q̃ ad ꝯsecrationẽ locorũ
eccl'iarũ statuẽdã ꝓuidim⁹ nõ dole-
ant se grauari nec ꝑ hoc dicti prelati
exigẽdi ãpli⁹ q̃ ip̃i subditi pati pos-
sint idultã sibi existimẽt potestatem.
¶ Premissis quoq; adiĩciẽdo statui-
m⁹ ꝙ si dicti p̃lati vel aliq̃s eorũdem
ex apl'ica idulgẽtia vl' ꝯsuetudie seu
de iure petãt sibi ab ecclesiĩs mona-
sterĩs ꝛ locis aliĩs eorũq; capitulis
collegĩs vel ꝯuẽtib⁹ rectorib⁹ seu ꝑ-
sonis moderatiuũ seu charitatiuum
subsidiũ exhiberi nõ possint a singu
lis ecclesiis mõasteriĩs siue locis ꝓ
subsidio hmõi vltra petere vl' recipe
etiã a volẽtib⁹: nisi q̃tũ ascẽderẽt sin
gule ꝓcuratiões i pactũ ꝑ nos sup̃i⁹
moderatũ quas iĩdẽ p̃lati possẽt reci
pe q̃si ex ꝑuilegio ꝑ aliũ visitarent.
¶ Porro turonẽ. p̃dictos tales forte
intelligim⁹ ꝙ xĩj. ip̃orũ valẽt vnũ flo-
renũ auri boni puri ꝛ legalis ponde-
ris ac cunĩ florẽtini. ¶ Per cõstitu-
tionẽ aũt hmõi volum⁹ ꝙ p̃dicti p̃la
ti vel aliĩ q̃bus visitationis officiũ ꝛ
ꝓcurationũ receptio ex ꝑuilegio se-
dis apl'ice vel alias de ꝯsuetudie vel
de iure ꝯpetere dignoscũt ius visitã
di seu ꝓcuratiões recipiẽdi sibi va-
leãt vẽdicare. Nec ꝑ cõstitutionẽ eã
dẽ aliĩs cõstitutionib⁹ sup p̃missis ꝑ
predecessores nr̃os dudũ editis quo
ad alia ꝯtẽta i eis aliquatẽn⁹ deroge
tur. Insup abbates cistercieñ. ordis
sua mõasteria visitãtes sub p̃fata cõ
stitutiõe nr̃a nolum⁹ ꝯp̃hendi cũ su
ꝑ his ꝑ aliã ꝯstitutionẽ nr̃am duxeri
mus spãlit' ꝓuidendũ. ¶ Nulli ergo
oĩno hoĩm liceat hãc paginã nr̃arũ
cõstitutiõis: iẽtionis: ihibitiõis: ad
iectiõis: ꝛ p̃cepti ac volũtatis ifrin
gere vel ei ausu temerario cõtraire.
Si q̃s aũt hoc attẽtare p̃sũpserit: idi
gnationẽ oĩpotẽtis dei/ac btõrũ Pe-
tri ꝛ pauli aplo'rũ ei⁹ se nouerit icur
surũ. Datũ auini. xv. Kal' Januariĩ.
põ. ꝟo nostri. ãno. ĩj.

¶ De celebratione missarum.

Capl. vnicũ

Disciplulorũ xp̃i gesta nos
instruũt: vt i ꝓpaga hu-
ius mũdi ꝓcella surgen
te ad diuinũ cõfugiũ re
currere debeam⁹. Illi q̃
dem cõmotione maris a
deo grãdi satis vt fluctus i nauicu-
lã quã iesũ sequẽtes itrauerãt operi
rẽt: xp̃m dormientẽ vocib⁹ excitarũt
supplicib⁹ ꝛ aduersus igruẽtes tẽpe
statis ipet⁹ ab eo salutis p̃sidiũ postu
larũt. Cũ itaq; catholicã eccl'iaz q̃ cõ
gregationẽ fideliũ cõp̃hendit vides
m⁹ q̃d dolẽtes referim⁹ pacis emuli-
ꝫizaniorũq; satoris malicia ꝓcurãte
discordiarũ flatib⁹ cõcitatã earunq;
fluct⁹ adeo eleuatos ꝙ quasi operi-
ant ipsã totã. hereticos isup eccl'iaz
ipsã cernam⁹ vt scismaticos ipugna
re ferociter ac vt icõsutilẽ dñi tuni-
cã scindant multiplici labore. Cum
fr̃ib⁹ nr̃is deliberatione p̃habita dis
ligenti expediẽs: imo necessariũ po-
tius estimam⁹ vt ad illũ q̃ ad dexterã
p̃ris residet i excelsis q̃ caput est cõ
gregatiõis eiusdẽ cuiq; ptãs ois tã
in celo q̃ i terra noscit' tradita: eiq;
venti ꝛ maria obsecundant leuemus
cũ manib⁹ corda nr̃a. Ipsũq; deuot'
pulsãtes p̃cib⁹: apud eũ sedulis ofo
nib⁹ isistam⁹: vt isurgẽtes p̃misse fre
mit⁹ tẽpestatis: q̃ q̃si vniuersorũ chri
sticolarũ regna cõcutit: subditos cõ
tra dños violato federe erigit. here
ticis ꝛ scismaticis ac rebellib⁹ eccl'e
dei isurgẽdi contra ipsã eiusq; iura

vsurpādi insatia dānabili ausū pen-
dit: fiat9 cessare fluctusq; pdictos qe
scere sua faciat oipotēti virtute. Cor
daq; hereticorū scismaticorū aliorūq;
rebelliū ad dei eccl'e vnitatē ac deuo
tionē iclinet et habilitet vel forsā cuz
pmissis ptinacit itēdāt psistere ipsorū
elidat supbiā: eorūq; obstinatā mali-
ciā sue virtute dextere pterat/ et pro
sternat. Corda quoq; subditorū ad eorū
supiores et eorū supiorū conuertat ad
subditos ipsosq; dissidētes i cōcordie
veritate cōciliet/ et cōfirmet sicq; det
ipsis supiorib9 psidere q sic regnēt vt
dirigant eorūq; regimē sedat subdi-
Cap. vnicū tis ad salutē ppetuā qetē et pacē: no-
bisq; ipse cui9 puidētia i sui disposi-
tiōe nō fallit modos et vias apiat: per
quos hoc qd i votis gerim9 efficacit
pmouere possim9. Et qz i missarū so
lēnijs ad deū cōsueuerūt pces effun
di deuoti9: de eorūdē fra. cō. ordina-
mus q i singulis missarū celebratio
nib9 post dictū a celebrante Pat nr.
Rñsioneq; secuta añq; i missa vlteri
us pcedat illud Canticū Letat9 sū in
his q. totū cū Glia pri, a religiosis
clericis et alijs ifatis pñtib9 cū deuo
tiōe dicat. Et pmo dicat Kyrieleysō
Xpe eleyson. Kyrieleysō. Et pr nr. Et
post isti vsiculi subsequant. Dñe sal-
uos fac reges. Et exaudi nos i die q
inuocauerim9 te. Saluū fac ppl'z tuū
dñe. Et bñdic hereditati tue. Et rege
eos et extolle illos vsq; in eternū. Fi
at pax in virtute tua: et abūdātia i tur
rib9 tuis. Dñe exaudi orōnē meā. Et
clamor me9 ad te veniat. Dñs vobis-
cū. Et cū spū tuo. Oremus ¶ Eccl'ie tue
qs dñe pces placatus admitte. vt de
structis aduersitatib9 et errorib9 vni-
uersis secura tibi suiat libertate. p d
Hostiū nrorū qs dñe elide supbiā: eo
rūq; cōtumaciā dextere tue virtute
psterne. Per xpm dñm nostrū amē.
Bñdicat celebrās cōsequēt. Nos āt
xpi fideles ad exequendū supradicta
ppensius: donis volentes spualibus
animare: oib9 vere penitētib9 et con-
fessis tā his celebrātib9 q ipsis assi-
stētib9 obseruātibus supradicta: q a
lijs pces tūc deuotas deo fūdētib9

p pmissis diebus et remissis singulis
qbus hec fecerit. xx. dies de oipoten
tis dei mia et btorū Petri et Pau. apo
stolorū ei9 auctoritate cōfisi de iniūctis
sibi pñtijs relaxamus. Nulli ergo. et c.
Datū. xij. Kal. Julij. an. xij. Sixt9. 4.

¶ De reliqs et veneratiōe sctorum. Cap. I.

Cum pexcelsa meritorū i-
signia: qbus regina ce-
lorū virgo dei genitrix
gl'iosa sedib9 plata ethe
reis syderibus qsi stel-
la matutia ptutilās de-
uote cōsiderationis idagine pscruta-
mur: et intra pectoris archana reuolui
mus/ q ipa vt pote via mie mat gre
et pietatis amica: hūani gñis cōsola
trix p salute fideliū q delictorū one-
re grauant sedula oratrix et peruigil
ad regē quē genuit iterdicit. Dignū
quin potius debitū requiramus vni-
uersos xpi fideles vt oipotenti deo p
cui9 puidētia eiusdē virgis hūilita-
tē ab eterno respiciēs p recōcilians
da suo auctori hūana natura. lapsu p
mi hois eterne morti obnoxia tā sui
vnigeniti habitaculū sctī spūs pps-
ratiōe pstituit ex qua carnē nre mor
talitatis p redēptione ppl'i sui assūe
ret et imaculata virgo nihilominus
post partū remaneret. De ipi9 imacu
late virgis inita cōceptione gras et
laudes referāt et istituta ppterea in
dei eccl'ia missas et alia diua officia
dicāt et illis itersint idulgētijs et pec
catorū remissionibus lucrare. vt exin-
de fiāt eiusdē virgis meritis et iter-
cessiōe diuine gre aptiores. Hac igit
consideratiōe inducti: eiusdē oipotē
tis dei: ac btorū Petri et Pau. aplorū
eius auctoritate cōfisi: auctoritate a-
postolica hac i perpetuū valitura cō
stitutione statuimus et ordinamusq;
oēs et singuli christi fideles vtriusq;
sexus q missam et officiū cōceptiōis
eiusdē virginis gloriose iuxta piam
et deuotā et laudabilē ordinationē di
lecti filij magistri Leonardi de No-
garolis clerici veronēsis notarij nri
Et que desup a nobis emanauit mis-
se et officiū hmōi institutionē in die
festiuitatis cōceptionis eiusdez vir

ginis marie ꝛ p octauas ei⁹ deuote
celebrauerit ꝛ dixerit aut illis horis
canonicis interfuerit. Quotiens id fe
cerint eādē prorsus indulgētiā ꝛ pec
catoꝝ remissionē ꝯsequant͛: quā iux
ta felicis recordationis Urbani.iiij
in ꝯsilio Uien.approbate ac Marti
ni.v. ꝛ alioꝝ roma.pon.predecessoꝝ
nr̄oꝝ ꝯstitutiones consequunt͛ illi q̄
missā ꝛ horas canonicas i festo cor
poris ꝛ sanguinis dn̄i nostri Jesu xp̄i
a p̄mis vesperis ꝛ p illius octauas
iuxta rom.eccl.ꝯstitutionē celebrāt
dicūt aut misse officio ꝛ horis hm̄oi
intersunt i p̄ntibus ꝑpetuis tp̄ibus va
lituris. Datū Rome apō sctm̄ petrū
īcarnationis dn̄ice.M.cccclxvi.iiij.
kal.marcij.pon.nostri anno.vi.

ca.vi. Idem in eadem materia

Graue nimis gerim⁹ ꝛ molestū
cū sinistra nobis de q̄busdam
ecclasticis ꝑsonis referunt͛. Sed in
eoꝝ q̄ ad euāgelizādū verbū dei sūt
deputati excessib⁹ p̄dicādo ꝯmissis
eo grauius ꝓcuramur: quo illi peri
culosius remanēt icorrecti cū facile
deleri nequeant q̄ multoꝝ cordibus
sic publice p̄dicādo diffusius ꝛ dā
nabilius iprimunt͛ errores. Sane cū
sancta rom.ecclesia de itemerate sp
q; virginis marie ꝯceptione publi
ce festū solennit͛ celebret ꝛ spāle ac
ꝓpriū sup hoc officiū ordinauerit:
nōnulli: vt accepim⁹ diuersoꝝ ordi
nū p̄dicatores in suis sermonib⁹ ad
populū publice p diuersas ciuitates
ꝛ t͛ras affirmare hacten⁹ nō erubue
rūt quotidie p̄dicare nō cessant oēs
illos q̄ te ant asserūt eādē gliosam ꝛ
imaculatā dei genitricē absq; origi
nali pcti macula fuisse ꝯceptā mor
talit͛ peccare/vel eē h̄reticos: eiusdē
imaculate ꝯceptiōis officiū celebrā
tes: audiētesq; sermones illoꝝ q̄ eā
sine hm̄oi macula ꝯceptā esse affir
mant peccare grauit͛. Sed ꝛ p̄fatis
p̄dicationib⁹ nō cōtenti ꝯfectos sup
his suis assertionib⁹ libros i publi
cū ediderūt: ex quoꝝ assertionib⁹ ꝛ p̄
dicatiōib⁹ nō leuia scādala i menti
bus fideliū exorta sūt: ꝛ maiora me
rito exoriri formidant iudices. Nos
igr͛ hm̄oi temerarijs casib⁹ ac puer
sis assertionib⁹ ac scādalosis q̄ exin
i dei ecclia exoriri pn̄t quātū nobis
ex alto ꝯcedit obuiare volētes mo
tu ꝓprio nō ad alicui⁹ nobis sup hoc
oblate petitiōis instātiā: sed de nr̄a
mera deliberatiōe ꝛ certa scia hm̄oi
assertiōes p̄dicatoꝝ eorūdē ꝛ alioꝝ
quorūlibz q̄ affirmare p̄sumerēt eos
q̄ crederēt aut tenerēt: eādē dei geni
tricē ab originali pcti macula i sua
ꝯceptione p̄seruatā fuisse: ppterea
alicuius h̄resis labe pollutos fore vel
mortalit͛ peccare: aut hm̄oi offm̄ cō
ceptiōis celebrātes seu hm̄oi s͛mo
nes audiētes: alicui⁹ pcti reatū in
currere vt pote falsas ꝛ erroneas: ꝛ
a v͛itate penit⁹ alienas: editosq; desr̄
libros p̄dictos idꝑtinētes: q̄ ad hoc
aucto.apo.tenore p̄ntiū reprobam⁹
ꝛ dānam⁹. Ac motu scia ꝛ aucto.p̄dic
ctis statuim⁹ ꝛ ordinam⁹ q͛ p̄dicato
res v͛bi dei ꝛ q̄cūq; alij cuiuscunq;
status: grad⁹: aut ordis ac ꝯditiōis
fuerit: q̄ de cetero ausu temerario p̄sū
pserit i eoꝝ s͛monibus ad ppl̄m: seu
al͛s quōlibz affirmare hm̄oi sic per
nos iprobatas ꝛ dānatas assertiōes
v͛as eē aut dictos libros p veris le
gere: tenere vl͛ h͛re. postq̄ de p̄ntib⁹
sciaz habuerit excōicatiōis sn̄iaz eo
ipso icurrāt: a q̄ ab alio q̄ a ro.pō.
nisi i mortis articulo/nequeāt abso
lutiōis bn̄ficiū obtinere. Itē mo
tu scia ꝛ aucte siĺibus sitt pene ac cē
sure subijcientes eos q̄ ausi fuerint
asserere: ꝯriā opinionē tenētes: vcz
gliosā v͛ginē mariā cū origīali pctō
fuisse ꝯceptā h̄resis crimē vel pctm̄
icurrere mortale: cū nondū sit a ro.
ecclia ꝛ apo.sede decisum. Nō obstā
tibus ꝯstōnibus ꝛ ordiatiōnib⁹ apo
stolicis ꝯtrarijs q̄buscūq;: q̄b⁹ cōit͛
vel diuisim a sede apo. indultū exis
stat: q͛ iterdici suspēdi vel excōicari
nō possint p l̄ras aplicas nō facien
tes plenā ac exp̄ssā ac de v͛bo ad ver
bū de idulto hm̄oi mētionē. Et ne de
p̄missis aliq̄s valeāt ignorātiā alle
gare volum⁹ q͛ locoꝝ ordinarij red
diti p̄ntes l̄ras i ecclesijs ꝯsistētib⁹
in eoꝝ ciuitatib⁹ ꝛ suarū diocesum

Et locis insignibꝰ vbi maior sibi multi
tudo populi ad diua cōfluerit ꝑmo-
nibꝰ ad ppl'm mādēt ⁊ faciā: publi-
cari. Preterea qr difficile foret p̄ntes
lr̄as ad singula loca i qbꝰ expediens
fuerit deferre: et volumꝰ ⁊ dicta au-
ctoritate decernimꝰ: ꝙ earūdē lr̄arū
trāsūpto manu publici notarij cōfe-
cto ⁊ autētico alicuiꝰ p̄lati ecclesiastici
sigillo munito: vbiqꝫ stet ꝑut staret
eisdē originalibꝰ lr̄is si forēt exhibi-
te vel ostē̄se. ¶ Nulli ꝫ oīno hoīm li-
ceat hāc paginā nr̄e reprobationis/
dānationis/statuti/ordinationis/volū
tatis/ ⁊ decreti infringere vel ei ausu
temerario contraire. Si qs aūt hoc
attētare presūpserit: idignationē oī-
potētis dei ⁊ btōꝝ Petri ⁊ pauli apo
stolorū se nouerit icursurū. Datū ro
me apud sctm̄ Petrū āno icarnatio-
nis dn̄ice. m.cccc.lxxxiij. ꝑdie nonas
Septēbris pōtificatꝰ nr̄i āno. xiij.

¶ De imunitate eccl'aꝝ. Bn̄dictꝰ. xi.

Capi. vnicū

QUod olim p fe. re. Boni
faciū papā octauū ꝑde
cessorē nr̄m cōtra lay-
cos exigētes siue reci-
piētes a clericis ⁊ eccle
siasticis ꝑsonis tallias
decimā: vel aliā quotā seu q̄titatem
aliquā de ꝑuētibꝰ bonoꝝ suorū: aut
eccl'iarū necnō aduersus soluentes:
aut ꝑmittētes: vel cōsentiētes se so
luturos penis adiectis statutū ē: q̄s-
tū ad penas ipas ex causa de cōsilio
frm̄ nr̄oꝝ restringimꝰ ad exigentes
tm̄mō ad exigēdū dātes auxiliū ꝯsi-
liū vel fauorē nō aūt quo ad easdem
penas i soluētibꝰ aut recipiētibus a
sponte dātibꝰ deicepsvēdicet sibi lo
cū. ¶ Ceterū attēdāt sollicite eccl'ia
rū p̄lati ⁊ alij clerici lateranēn. cōci-
liū ꝙ i hmōi subuentiōibꝰ solū casuz
necessitatis aut cōis vtilitatꝫ vbi lay
coꝝ ad id nō suppetūt facultates de
libꝰratiōe ꝑuida noscit excepisse: et
deīde gn̄ale statuisse ꝯciliū pp quo-
rūdā iprudētiā ēt in hoc casu ro. pō.
cuiꝰ iterest cōibꝰ ꝑuider vtilitatibꝰ
ꝑmitꝰ cōsulēdū. Attēte igit̄ caueant
ne ꝑdictorū cōciliorū trāsgressores
existāt aliq̄d in casu ꝑdicto: ⁊ multo
magis si casꝰ ipe nō subsit: q̄quō vel
titulo: icōsulto ro. pō. occasiōe sub-
uētionū dictaꝝ ꝯcedēdo laicis vl' etiā
ꝑmittēdo. Alioqn tā q̄ canonū ⁊ tam
solēniū ꝯsilioꝝ temerarij trāsgresso
res: q̄s ꝑculdubio deo ꝓpicio idē in
fliget pōtifex grauissimas pēas poterit
merito formidare ¶ Nulli ꝫ oīno ⁊c.

PAstoralis cura sollicitudīs sup
ppl'i xp̄iani natōes: inuigilare
remedijs subiectorū: eorūdē ꝑiculis
obuiare: ac scādala remouere ꝯpel-
lite. ¶ Sane quoniā ex ꝯstitutōe feli
cis recor. boni. ⁊c. vt in cle. i. eodē. ti.

¶ Quartus liber vacat.

¶ Quintus liber de Symonia.

Urbanus. iiij. als. v.

Cap. i.

SAne ne in vinea dn̄i no-
stri: licꝫ insufficiētibus
meritis cōmissa custo-
die: nascentes vepres et
spine adeo cōualescāt/
ꝙ speratā fructiferatio
nem ipsius valeāt impedire: diligen
tie nr̄e incūbit officio: vt illas extir-
pare radicitus: solerti studio procu-
remꝰ. Sane multoꝝ fide dignorū re-
latione didicimꝰ ꝙ id nōnullis eccle
sijs: monasterijs: prioratibꝰ: et alijs
locis religiosis tā virorū q̄ mulierū
ordinū regionū: ⁊ partiū diuersarū
detestabilis: ⁊ a canonibꝰ reprobata
seruat̄ abusio: ꝙ cuꝫ persone alique
recipiūt ab eis ad obseruātiā regu-
larem: ipse temeritate ꝑsumptuosa
pastus seu prandia. Capitulis ⁊ con-
uentibus ipsarū ecclesiarū monaste
riorum prioratuū ⁊ locorū: aut pecu-
nias localia/ seu res alias ipis eccle
sijs mōasterijs/ prioratibus ⁊ locis/
seu presidētibꝰ eis ex statuto seu con
suetudine que corruptela est potius
dicēda: tribuere cōpellūtur. Ex qbꝰ
decori ecclesiastice ⁊ immaculate re
ligionis detrahit̄. q̄plures etiā tam
execratione hmōi criminis q̄ impe
saꝝ onere a sacre religionis ꝓposito
retrahūt̄. Ipseqꝫ eccl'ie mōasteria ⁊
loca famulātiū deo ꝯsuetis muneribꝰ
remanēt destituta: ⁊ i multoꝝ mētibꝰ
fideliū scādalū gn̄at̄. Nos igit̄ huic
morbo pestifero cupiētes ꝯgruā ad

hibere medelā ⁊ aliās penis in tali a pſumētes inflictis a iure ſuo robore duraturis: penā adijcere grauiorē: vniuerſis abbatibꝰ/ priorib9/ decanis/ ꝑpoſitꝫ ⁊ magiſtris: necnō abbatiſſis ⁊ ꝑoriſſis aliiſqꝫ ꝑfatis quouis noie nūcupatis. ⁊ eoꝝ officialibus: quarūcūqꝫ etiā eccleſiarū monaſterioꝝ ꝑoratuū domoꝝ ⁊ locoꝝ quoꝝlibꝫ religionū ordinū etiā militariū tā exēptoꝝ ꝙ non exēptoꝝ quocūqꝫ noie cēſeant: ac capitulis ⁊ ꝯuentibꝰ et ſingularibus pſonis eoꝝ: tenore pñtiū aucto apo. ꝗuis ſit eis a iure ꝓhibitū: diſtrictius ꝓhibemꝰ volētes ingredi eoꝝ religionē ecclias monaſteria ꝑoratus: domꝰ ſeu loca ꝓ earūdem perſonarū receptione: aut ante vel poſt illā quoſcunqꝫ paſtꝰ prādia ſeu cenas pecunias: aut res alias ēt ad vſum eccliaſticū ſeu quēuis ꝓ piū vſum aliū deputata vel deputāda directe vel idirecte petere vel exigere quoquō ꝑſumant. Sed eas potiꝰ cū oīmoda pietate recipiāt: ac in victu et veſtitu ſicut alias pſonas ſuarū eccleſiarū monaſterioꝝ ꝑoratuū domoꝝ ⁊ locoꝝ ſincera charitate ptractent. Illa dūtaxat q̄ pſone ipſe īgredientes pure ⁊ ſpōte ⁊ plena libertate: oīmqꝫ pactione ceſſante dare vel offerre eccleſijs: monaſterijs ꝑoratibus: domibꝰ: ⁊ locis hmōi voluerit cū gratiarū actione licite recepturi.

¶ Nos aūt q̄ ſecus egerit ſi ſint ſingulares pſone tā dantes ꝙ accipiētes hmōi excōicationis ſi capitulū vel ꝯuentus fuerit ſuſpēſionis ſentētijs eoipſo decernimus ſubiacere. A q̄bus ꝑterꝙ ī mortis articulo abſolui nequeant abſqꝫ ſedis apo. licētia ſpāli. Ceterū pſonis illis vtriuſqꝫ ſexus: que e tā labe hmōi ſunt fedate: earū ꝓuidētes ſaluti de benignitatꝫ grā eas liberātes ꝯcedimꝰ ꝙ p ſuos locoꝝ dioceſanos hac vice dūtaxat a crimine hmōi: ⁊ nota īfamie inde cōtracta auctoritate Apo. abſoluantur canonica proinde ipſis pnia ſalutari īpoſita: de qua ipſoꝝ diſcretioni videbitur expedire: ⁊ demū cum ipſis vt earū eccleſijs: monaſterijs: ꝑoratibus: dignitatibus: ⁊ locis licite valeant remanere miſericorditer diſpēſetur. Inſup erga pſonas illas q̄ in premiſſis recipiendo aliqua contra Canonicas ſanctiones peccaſſe noſcunt volentes nos reddere gratioſos: oīa recepta hmōi ſi ad cōmunē vſum monaſterioꝝ ſeu locoꝝ eoꝝ ſunt applicata ea ad dictū vſum licite concedimus retineri. Si vero ad ſpālem vſum abbatis ſeu abbatiſſe: prioris: aut priorſſe: aut alterius ſingularis pſone retineant illa venire precipimus ī cōmuni. Nulli ergo hoīm liceat hanc paginā noſtre ꝓhibitiōis ꝯſtitutionis: ꝯceſſionis: ⁊ cepti īfringere vel ei auſu temerario cōtraire Si q̄s aūt hoc attentare ꝑſumpſerit indignationē oīpotentis dei ⁊ btōꝝ Petri ⁊ Pauli apoſtoloꝝ eius ſe noſcerit incurſurū. Datū Rome apud ſanctū Petrū. ij. nonas mēſis aprilꝭ/ pontificatus noſtri anno primo.

¶ Paulus venetus papa ſecundus. Ca.ij.

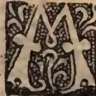
Cum deteſtabile ſcelꝰ ſymoniace prauitatis tā diuinoꝝ ꝙ ſacroꝝ canonū auctoritas abhorreat: atqꝫ dānet ¶ Nos ꝯſiderātes ꝙ plures penarū grauitas ꝙ dei timor arcere ſolet a volūtate peccādi ac ſummis deſiderijs affectantes: vt hoꝝ peſtiferū vitiū non expſū ſolū ſed ēt ex mentibꝰ hoīm ſaltē ꝑpter penaꝝ metū penitus euellat: ꝑdeceſſoꝝ noſtroꝝ romanoꝝ pontificū veſtigijs inherētes: ac etiā oēs ⁊ ſingulas excōicationis ſuſpēſionis ꝑuationis: ⁊ interdicti ſnīas: cenſuras ⁊ penas dudū a romanis pōtificibꝰ predictꝫ et ꝓ talibus reputatis ꝯtra ſymoniacos quomodolibꝫ latas: ⁊ illos qui cuiuſcūqꝫ ſtatus gradꝰ ordinis: ꝯditionis: vel preeminētie fuerit: etiā ſi cardinalibus patriarchali: epāli: regali ⁊ reginali: vel alia quauis eccleſiaſtica ſeu mūdana dignitatibꝰ prefulgeant: ⁊ eoꝝ quēlibꝫ tā manifeſtū ꝙ occultū. quas ipſo facto eos īcurrere volumus ꝯfirmantes ⁊ innouātes apo. aucto. declaramꝰ ꝙ oēs illi q̄ ſymoniace ordinati fuerint ſuoꝝ ſint ordinū executione ſuſpenſi.

¶ Per electiones vero postulatiões confirmationes: puisiões seu quasuis alias dispositiones quas symoniaca ptigerit labe feriri: ꝛ q̄ viribus oīno careant in ecclesiis monasteriis dignitatibꝰ: psonatibus: officiis ecclesiasticis: ꝛ q̄buscūꝗ beneficiis aut aliquo eoꝝ cuiqꝫ ius nullatenus acq̄ratur: nec inde faciat aliq̄s fructꝰ suos sed ad illoꝝ olim que percepit restitutionē sub ale sue periculo sit astrictus. ¶ Statuentes p̄terea ꝙ vniuersi ꝛ singuli etiā premissis dignitatibus prediti: q̄ quomodolibꝫ dando vel recipiendo symoniā ↄmiserint: aut ꝙ illa fiat/mediatores extiterit seu pcurauerit: sniam excōicatiōis incurrant a qua nisi a romano pon. pro tp̄e existente nō possint absolui p̄terqꝫ in mortis articulo constituti. ¶ Et vt hmōi labis ↄtagio frequentius reprimat: oībus et singulis ecclesiasticis secularibꝰ ꝗ psonis cuiuscunqꝫ status/gradus/ordinis vel cōditiōis fuerint: in virtute sancte obedientie iniūgimus: vt eos oēs quos symoniā hmōi ↄmisisse vel pcurasse aut in ea mediatores esse sciuerint: pontifici predicto vel cui idē pontifex duxerit ↄmittendū p se vel alios reuelare quantotius non omittat. ¶ Pro reuelatione hmōi etiā cōplices fuerint nō solū veniā a nobis sꝫ etiā gratiā ↄsecuturi: si eoꝝ iudicio participes tanti examinis valeāt coerceri. ¶ Qđ si non fuerint: absolui non valeāt donec p̄dicta reuelēt cōplices hmōi detecti arctius puniend. ¶ Nulli ergo. ꝛc. nostre cōfirmationis. inouationis: declarationis ꝛ voluntatis infrigere. Datū Rome apđ sanctū petrū anno īcarnationis dn̄i ce. M. ccccxiii. nono kalen. Decembris. pon. no. āno p̄mo publicata die xviii. Nouembris anno predicto.

Lu.h

cap.i.

¶ De iudeis. ¶ Clemens. v.

Ulta mētis amaritudie cōcitamur grauiusqꝫ dolioris aculeus pfodit in mentē nostrā intelligētes ꝙ renati fōte baptismatis in deuiū oberrantes: qui deberent opprobriū illatum dn̄o in terrā hereditatis sue totis viribus vidicare potius iniuriatoribus suis fauēt. Sarracenoꝝ vꝫ horribili ꝛ pfide nationi ꝛ degenerātes miserabiliter a statu fideliū fame p pↄle īmēores ꝛ salutis obliti inimicis crucis ↄtra ipsiu s negociū ferrum equos arma ꝛ alia petita necnon victualia ꝛ mercimonia in alexandriā et ad alia loca sarracenorum terre egypti deferre presumunt. Ex quo manifeste apparet: ꝙ christianos q̄ ad defensionem hereditatis domini ibidē pro fide remāserunt talibus adiuti subsidiis irreuerēter īpugnāt ppter quod fieri negociū ibidē quodāmodo noscit deperire. ¶ Nos igr̄ q̄ ad liberandā terrā ipsam operam dare intēdimꝰ: cū dei adiutorio efficacem: cū graues trāsgressus vlterius sustinere: nolētes fe. re. nicolai pape. iiij. pre. no. vestigiis inherētes p̄ntiū tenore statuimus vt nullus arma equos ferrū lignamina victualia et alia q̄cunqꝫ mercimonia in alexādriam vel alia loca sarracenoꝝ terre egypti: deferre mittere vel portare: seu de portibus eoꝝ vt eisdē deferātur extrahere: vel extrahi pmittere: modo p̄sumat. ¶ Nos vero illos q̄ cōtra hmōi ↄstōnē nostrā ausu temerario venire p̄sumpserit: eo ipso excōicationis snie decernimus subiacere a qua absolui nequeāt: nisi tm̄ de bonis ppriis in dicte terre subsidium ↄuertendū exoluerit quātū ad partes p̄dictas detulerint vel miserint: aut deferre vel de ipsoꝝ portibus extrahi pmiserit deferendū: nec tunc etiā ab eadē p̄terqꝫ in mortis articulo absoluāt snia: absqꝫ mādato sed. apo. spāli. ¶ Et nichilominus si psonas eoꝝ capi ↄtingat: in seruitutē ꝛ capturā illoꝝ esse volumꝰ in quoꝝ ceciderit captionē. Aucto. isup apo. statuentes vt q̄ ↄtra hmōi statutum nostrū quomodolibet venire p̄sumpserint pret penas predictas quas ipso facto incurrant: perpetuo sint infames: ꝛ intestabiles habeant: ita ꝙ nec testari nec legata eis seu relicta

Percipere valeant: et insup ad succes
siones tā ex testamento q̄ ab itesta-
to sint prorsus et reddant inhabiles
nec ad publica quelibz admittantur
officia: sintq̄ illis oēs actus legiti-
mi penitus interdicti: et tāq̄ excōicati
hostesq̄ catholice fidei postq̄ de ip
soꝝ hmōi temeritate cōstiterit dieb⁹
dñicis et festiuis publice nuncientur: et
in fiscum bona eorum ola deuoluant

cap. ii ¶ Johannes. xxii.

Dignū arbitrātes et iuri cōsonū
fonte renatos baptismatis iu
daica cecitate dimissa āplioribus fa-
uoribus aut gratijs q̄ antea abūda
re idecens et absurdū vt q̄ in pñdia
abūdarēt: cogantur mēdicare fideles:
vniuersis et singulis rectoribus et alijs
officialibus comitat⁹ venesini aliorū
q̄ comitatuū et terrarū ptinentiū ad
apo. sedē districte p̄cipimus et man-
damus quaten⁹ cōuersis hmōi et q̄
in posterū conuertentur: i possessioni-
bus et bonis alijs quocūq̄ nole cen
seantur que i cōmunitatib⁹ terris pre
dictis conuersionis tpe obtinebant
seu etiā obtinebūt: occasione p̄dicta
nullā molestiā iferāt nec ab alijs in-
ferri pmittāt: sed ipsis in his et alijs
se fauorabiles exhibentes ipsos ab
iniurijs molestijs ptegāt et defendāt
vt sic de seruitute ad libertatē se trās-
isse pcipiāt nec redire p̄textu mēdi
citatis odibilis ad dimissam pñdiaꝝ
cōpellant. ¶ Nulli ergo etc. nr̄oꝝ p̄ceptio
nis et mādati ifrīgere. Datū auin. x. kl.
Aug. anno. iiij. ¶ De hereticis.

Bñdi. xi. iqsitoribus hētice prauitatis.

Capitm primū

Ex eo q̄ quedā nouella
cōstitutio sup negocio
heretice prauitatis bo
ne mēorie Bonifa. papa
viij. p̄de. no. edita ptinēt
q̄ in ipso negocio p dio.
epos et inquisitores sup eodē facto
inqri valeat cōmuniter vel diuisim et si
diuisim pcesserit teneant sibi inuicē
cōmunicare pcessus. ¶ Nos cōsule
re voluistis qñ et quotiēs sit ista pro
cessuū cōmunicatio faciēda. ¶ Nos
aūt de fratrū nostroꝝ cōsilio intelli
gendo diocesanos et inqsitores tunc
demū diuisim pcedere cum hi et illi
separati nō qsi exi tm̄ vel inqsitores
tm̄ procedūt: cōsultationi vestre bre
uiter r̄ndemus q̄ qñ vtriq̄ pcedūs
se iuncti sibi debent i fine tm̄ dū nil
restat agendū nisi q̄ solū snia pro-
mulget cōicare pcessus. Et si eñ quī
busdā potuisset videri p legē ciuilē
q̄ sicut qñ aliq̄s ex actitatis coram
alio dz ferre sniam: vtputa qñ admi
strato delegat cām sibi snia refusa
ta saltē in p̄ncipio. i. cōtestatione: rur
sus in medio: et semel i fine q̄ sunt ex
aminata audire dz: ita et in casu p̄nti
vbi ex actis corā alio habitis alt' pro
fert sniaꝝ sic ter hmōi acta recēseat
qd fieri non pōt si eoꝝ denegetur edi-
tio: tñ id equitas canonū nō admittit
Unū sane casum excipim⁹ si alt' cō-
mode nō possit pcedere nisi alteri⁹
actis visis. Ex hac eñ cā semel tātū
vel fraudi locus nō fiat: in toto ne-
gocio copia tribuatur. ¶ Uerū qr non
nulli diocesani partē pratis puētuū
de hereticoꝝ bonis inqsitionis offi
cio deputate propter expēsas quas
dū inqrunt ense predicto negocio fa
ciunt a vobis exigere moliuntur: hoc
tanq̄ iuri absonū cū ordinarij sint:
ideoq̄ officiū tale qd eis incūbit p
proprijs eis oportet explere stipendijs:
fieri penit⁹ phibemus. ¶ Rōnē aūt
ijdē diocesani puentuū obuentionū
ex inqsitionis officio a vobis nō ob
stante aliqua cōstitutione/cōsuetudi
ne/vel mādato ptrarijs nō exposcāt
sed eā camere nostre vel alij cui nos
vel successores nostri romani pōtifi
ces mādaremus reddēdā: reddatis
Que generaliter obseruari iubem⁹

¶ Johannes. xxij. cap. iii

Vas electionis doctor exími⁹ et
egregi⁹ p̄dicator cuius p̄dica
tiōe mundū docuit vniuersū: p̄sum-
ptuosā illoꝝ audaciā refrenare sol-
licitus q̄ prudentie pprie intentes
in errores pprios plabuntur nō plus
sapere q̄ opz sapere: sed ad sobrieta
tem sapere salubri doctrina sugge-
scit: et iuxta sapiētis eloqū. Quisq̄
sne prudētie modū ponat. Sane dū
dū cū dilectū filiū magistrū Johan

nem de pollacho sacre theologie doctorē certis ex causis de fratrū nrorum cōsilio ad nostrā pñtiam vocauissemus: fide digna relatio ad nostrū pduxit auditū: q ipse in quibusdā articulis tāgentibus pnie sacramētum non sobrie sed pperam sapiebat Infra scriptos articulos periculosos ptinentes errores docens publice i suis predicationibus z i scholis Primo siquidem astruens q confessi fratribus habentibus licentiā generalē audiendi confessiones: teneant eadem peccata que cōfessi fuerant iterum confiteri proprio sacerdoti. Secundo q stante ois vtriusq sexus edicto i consilio generali Ro. pon. non potest facere q parrochiāi nō teneant ois peccata sua semel i anno pprio sacerdoti ofiteri quē dicit esse parrochialē curatū. Immo nec deus posset hoc facere quia dicebat iplicat cōtradictionē. Tertio q papa non potest dare ptātē generalem audiendi ofessionē Immo nec deus quin ofessus habenti licentiā teneat eadē confiteri proprio sacerdoti quē dicit esse vt premittit̃ propium curatum. Nos igr̃ scire volentes si suggestis nobis veritatē haberent articulorum premissorum copiā eidem magistro Johāni fecimus assignari: z ad sui defensionē plenā audientiā sibi prebuimus tā i nostra z fratrū nrorū pñtia i consistorio q̄ aliis corā aliquibus ex ipsis frībus p nos ad hmōi officiū deputatis. Uerū lz prefatus magister dictos articulos z cōtenta in ipsis defendere niteret̃ asserebat tn̄ se paratū credere: z tenere i premissis z aliis tenēda z credēda esse sedes apo. diffiniret. Nos igr̃ attendentes q predictorum articulorum assertio pdicatio z doctrina redūdare poterant in multarū pniciē aiarum ipsos p prelatos magistros i theologia examinari fecimus diligenter. Nosipsi etiā cū dictis fratib9 nris collationē solertem z examinationē habuimus sup his. Per quas qdem collationē z examinationē sup his habitas cōperimus premissos articulos doctrinam non sanā sed periculosam multū z veritati ptrariam ptinere: Quos etiā articulos oēs z singulos idē magister Johannes verbis sibi rationibus opinioni dudum sue habite contrariūs demonstratis in consistorio renocauit asserens se credere eos non veros sed ipsorum contrariū verum esse z dicens se nescire rōnibus sibi factis i contrariū respondere. Ideoq ne per assertionem predicationē z doctrinā hmōi in errorem qd absit anime simpliciū prolabātur oēs articulos z quēlibz eorum tāq̄ falsos z erroneos z a doctrina sacra devios auctoritate apostolica condēnamus z reprobamus de fratrū nostrorum consilio pdictorum doctrinā contrariā verā z ptrariā esse catholicū asserentes scilicet q illi q predictis fratribus confitētur non magis teneant eadē peccata cōfiteri iterum q̄ si ea alias confessi fuissent eorum proprio sacerdoti iuxta consiliū generale Optantesq3 veritatis vias notas esse fidelibus cunctis z predictis erroribus precludere aditum. ne subintrent errores fe. Alexan. iiij. z Cle. iiij. ro. predece. no. vestigiis innitendo. Uniuersis z singulis districtius ihibemus: ne qsq̄ premissos articulos p nos vt pmittit̃ dānatos z reprobatos z contēta i eis vel aliquo ipsorum vtpote a catholicis mentib9 respuenda tenere audeat seu defensare quolibet vel docere. ¶ Quocirca vniuersitati vestre p apostolica scripta precipiēdo mādamus quatenus vniuersis z singulis vestrū in ciuitatibus z dioce. vestris conuocato clero z populo cōmuniter ois premissa z singula per vos seu alios solenniter publicetis Nos etiā eidē magistro Johan. mādamus q i scholis z sermone parisius pdictos articulos z cōtenta in eis tāq̄ veritati ptraria pprie vocis oraculo assertione constanti publice debeat reuocare. Qd se facturū dict9 magister Joh. efficacit̃ repromisit. Datū Auinio. viij. kal. augusti ponti. no. anno. v. ¶ Idem.

cap. ii.

ca.iij. Um mattheus de pōtinian.or dinis p̄dicatorū inq̄sitor here tice prauitatis i regno cicilie aucto ritate apostolica deputatus friuola occasione quesita ac n̄ra apostolice reuerētia ⁊ honore postpositis: i di lectū filiū.B. de balsheo archidiaco nū forolituēsi capellanū nostrū cam panie maritī me q̄ rectores excōica tionis sentētiā incōsultis motib⁹ nō sine multa temeritate duxerit profe rendā. Nos volētes decetero talium p̄sumptorib⁹ obuiare vniuersis ⁊ sin gulis tam ordinarijs q̄ delegatis iu dicib⁹ ⁊ inq̄sitorib⁹ prauitatis eiusdē et alijs vniuersis ⁊ singulis quacūq̄ auctoritate fungāt: auctoritate apo stolica districti⁹ inhibem⁹ ⁊ manda mus expresse ne cōtra nostros ⁊ apo stolice sedis officiales: vel nuncios aut ipsorum aliquem quauis occa sione vel causa. absq̄ nostra et apo stolice sedis licētia speciali eis p̄ se dis ipsius litteras cōcedenda plenā facientē de tenore p̄sentiū mentionē ꝓcedere quoquomodo p̄sumant: aut in eos vel ipsoꝝ aliquē excōicatiōis vel suspēsiōis seu quasuis alias sen tentias ꝓmulgare. Nos eñi ex nunc decernim⁹ irritū ⁊ inane q̄cq̄d cōtra inhibitionē ⁊ mandatū hmōi cōtige rit attentari. Uolum⁹ tamē q̄ dioce sani ⁊ inquisitores predicti super his que negociū tangunt fide alijs v̄o sup eis que rem tangunt vel publicā vel priuatā: siue ordinarij: siue delegati quacūq̄ auctoritate fuerint put pos set ad eoꝝ officiū pertinere: si quod per officiales ⁊ nuncios ipsos inde bite forsan attentatum extitit se ple nius informare. idq̄ nobis significa re studeāt: vt ꝓuidere sup hoc de re medio oportuno valeam⁹ Nulli ergo ⁊c. Datum Auinione.xij. Kalen. Ja nuarij: pōtificatus nostri anno.xi.

Cap̄m vnicū ¶ De scismaticis. Benedictus.xij.

Udū bone memorie Bonifaci⁹ papa.viij.pre.no.ꝯtra Jacobū pāp ā.⁊ Johā. de sancto victo. odone quōdā egiptū stephanū/⁊ Ja. sciar ram nepotes memorati Jaco.⁊ filios olim Jo. de colūna.⁊ posteritatē eoꝝ nec nō circa Ricardū.pa.⁊ Johā. de mōte nigro ac adiutores fautores et receptatores eorū cuiuscūq̄ status: etiā si imperiali vel regali dignitate fulgerēt: circa ipsā insup p̄nesie: dū vixit varios fecit ꝓcessus sentētias graues penas litteras ⁊ mulctas put in eisdem ꝓcessib⁹ continetur ex quib⁹ sic paucas ex multis: ⁊ plures breues exp̄mim⁹ q̄ itelligi volum⁹ specialit̄ singulas numeratas ⁊ nominatim ex pressas. Inter cetera siquidē dispo suit dictos. Ja. atq̄. pe. a cardinali bus sancte ro. ecclesie: reddens eos et filios dicti. Jaco. et posteritatem eoꝝ inhabiles ad apostolice dignita tis apicem ⁊ cardinalatus honorem ipsos eosdemq̄ Ja. ⁊ odonē ⁊ Ricar. bñficijs ⁊ ecclesiasticis ⁊ ecclesijs cū ctis priuauit eosq̄ ⁊ agapitū stepha nū: ⁊ sciarrā p̄dictos bāniuit ab vrbe ita ecclesie supradicte ipsoꝝ cōfisca uit bona et iura pluriū excōmunica tionū sentētijs innodauit: addixit in famie capiendos exposuit iudicauit scismaticos ⁊ tāq̄ hereticos puniens dos: ab administrationib⁹ et officijs iurisdictionib⁹ exercitio ⁊ dignitatib⁹ in vrbe: ⁊ circa in romana ecclesia et curia ac ipsoꝝ posteros perpetuo et in terris romane eccl'ie vsq̄ in q̄rtā generationē per masculinū et femi ninū sexū coercuit eis incolatū ciui litatem ⁊ habitationē vrbis circūpo site regionis ⁊ terrarū subiectarum ecclesie iterdixit ⁊ intestabiles fecit ¶ Nos itaq̄ q̄ eius vices i terris ge rim⁹ cuius est ꝓpriū misereri ⁊ par cere eoꝝ miserijs ⁊ erūnis compati mur ad clementiā ꝑ eis ꝓmouemur ipsis pietatis nostre aperim⁹ viscera: et mansuetudinē nō negam⁹ miseris cordes ab eis nō auertim⁹ oculos sed illisq̄ piū animū exhibem⁹. Ideoq̄ oēs p̄dictas depositionis a cardina lib⁹ priuationis a bñficijs ⁊ eccle sijs inhabilitatis ad papatū romanū et honoꝝ ⁊ iuriū q̄ certis nobilibus romanis ciuib⁹ ⁊ alijs ꝯcessa sunt cō fiscationib⁹ exceptis in quibus nihil immutam⁹ ad p̄ns: sententias penas ⁊ mulctas alias q̄ in ꝓcessib⁹ memo

ratis siue alibi ptinenk°bo etiam in vita ipsius vel i morte l eos latas et inflictas seu pfirmatas τ innouatas p pde. eũdẽ sicut sic vt pdicti essent per nos specialiter numerate τ nominatim expresse tã ad pdictos Ja. τ fi. dicti Jo. de col. masculinã τ feminã ple eoꝝ dd. Jo. τ filioꝝ τ per vtrũq; sexũ posteritatẽ descẽdẽtẽ ab eis. p. τ Richardo τ Jo. de mõte nigro prefatos q̄ ad coadiutores fautores receptatores susceptores seq̄ces eoꝝ quolibꝫ alios penit⁹ tollim⁹ τ virib⁹ vacuam⁹. Itaq; nec etiã pro pterito tẽpore possint sup eis aliq̄ psone impeti q̄ incurrissent eas aut cõtra ipsas aliquez effectũ habere. Eisq; qd quens ia alia q̄ pfatarũ depositiõis a cardinalatib⁹ puationis bñficioꝝ τ ecclesiarũ cõfiscationis bonoꝝ et iurĩũ q: vt pmittit dictꝫ ciuib⁹ seu aliis sunt cõcessa: τ inhabilitatꝫ ad papatũ sentẽtiis siue pena abstulit reddimus. Et irregularitatẽ si quã q̄quomodo cõtraxerint remouem⁹ τ notã abolem⁹ ipsius. Inhibẽtes ne iamdicta penestre cũ monte reedificet vel muniat aut ciuitatis nomẽ siue episcopatũ recuperet absq; nr̃a licẽtia speciali. ¶ Nõ obstãtib⁹ quibuscũq; cõstitutionib⁹ pcessib⁹ inhibitionibus: decretis puilegiis indulgẽtiis et litteris apostolicis per que pñs: tib⁹ nõ expssa vel totaliter nõ inserta earũ effect⁹ possit quolibꝫ impediri τ de quib⁹ quoꝝcũq; totis tenorib⁹ de verbo ad verbũ debeat in nr̃is litteris fieri mentio specialis.

¶ De furtis. ¶ Johannes. xxii.

Capi. vnicũ

Infidelis τ insolide predicationis aliũ ille p culpe vitiũ idignos efficiũt vt matris eccl'e filii nũcupẽtur dum ad ipsius matris iniuriã se cõuertat quod graui nos cõmotiõe perturbate matris eiusdẽ pietatem offendũt: τ his i pernitiẽ miserabili cecitate dilapsis res pergũt infamie maculis loca pprie natiõis. Dudum siqdẽ nõnulli degeneres filii q̄ ad q̄q̄ nefaria currere sunt ausi pueriis ausib⁹ in matris eiusdẽ pfilitẽtes iniuriã τ offensam illã thesauri sui maximã partẽ q̄ de perusio ad ciuitatem lucanã de mãdato: fe. re. dñi clemẽtꝫ pape. v. pre. n. dũ adhuc viueret p dilectos filios Uitalẽ de cathenate clericũ burdegalen. dioce. τ Guillermũ de luna seruiẽtem pdecessoris eiusdem vna cũ dilecto filio Jacobo de casalib⁹ decano eccl'e sancti Seuerini burdega. dioc. capellano nr̃o extiterat deportata τ q̄ i sacristia monasterii sancti medria mitucan: tũc tẽporis seruabat deinde ac camerã ps decessoris eiusdẽ fideli deferẽdam tẽpore inuasiõis ciuitatꝫ lucan. direpserũt in pdã: τ pfata sacristia p violentiã asportarũt. Nos igit ad recuperationez thesauri pdicti sollicitis studiis ptẽdẽtes oẽs τ singulos asportãtes thesaurũ pdictũ τ alios penes quos aliqua de thesauro fuerũt vel adhuc existũt auctoritate aplica coram hac fideliũ multitudine copiosa monem⁹ vt ea nobꝫ: aut ei quẽ ad id duxim⁹ deputandũ infra. iiii. mensiũ spacia die date publicatiõis pñtiũ numerãdũ cũ integritate restituãt τ assignent: ac oẽs τ singulos scientes vbi vel penes quos aliq̄ de dicto thesauro extiterit vel existãt: vt īfra terminũ supradictũ nobꝫ aut ipsi deputato nr̃o indicare studeant / alioqn in oẽs et singulos monitionis hmõi ptemptores: cuiuscũq; dignitatꝫ status vel pditionis extiterint: etiam si patriarchali vel superiori aut aliqua quacũq; pemineãt dignitate: extunc auctoritate pdicta excõicatiõis sententiã pmulgam⁹. Mandãtes illos per diocesanos locoꝝ τ rectores parrochialiũ ecclesiarũ ciuitatũ τ diocesum earũdẽ singulis dieb⁹ dominicꝫ et festiuis pulsatꝫ cãpanis τ cãdelis extictis excõicatos publice nũciari. pcessuri ad grauiora nihilominꝰ cõtra ciuitates: cõitates vniuersitates τ singulares psonas quascũq; q̄ fuissent in pmissis culpabiles sicut proteruia ipsoꝝ exegerit τ viderim⁹ expedire. Non obstante si eis aut eoꝝ aliqb⁹ vel alicui sub quacũq; forma vel cõceptiõe verboꝝ a sede apo. sit indultũ q̄ excõmunicari nõ possint

per litteras sedis eiusdē nō facientes plenā & expressam ac de vbo ad vbū de indulto hmōi mētionē: & qualibet alia dicte sedis indulgētia gnali: vel speciali cuiuscūqз tenoꝛ existat per quā effect⁹ pñtiū impediri possit: vel quomodolibet retardari. Ut aūt hmōi nostra monitio verius ad communē oim noticiā deducatur cartas siue membranas monitionē ptinētes eādē: i ecclesia auinioñ. appendi: vel affigi seu superliminaribus eiusdē ecclesie facerem⁹: que monitionē ipsam sui q̄si sonoro preconio: & patulo iudicio publicabūt: ita q oēs et singuli quos monitio ipsa cōtingit: vel cōtingere potest nullā post eā possit excusationē pretēdere q ad eos talis monitio nō peruenerit vl q ignoꝛauerint ea nō est. Cū nō sit verisimile remanere quo ad ipsos incognitū vl occultū: qđ tam patenter omnib⁹ publicatur. Datum auinioñ. ij. Kalen. aprilis pōti. no. anno. i.

¶ De crimine falsi. Johannes. xxij.

Capl. vnicū

Spondēt quas nō exhibēt diuitias paupes alkymiste: pariter q se sapiētes existimāt: i foueā incidūt quā fecerūt. Nā haud dubie huius artis alkymie alterutrū se pfessores indificāt: cum sue ignoꝛātie cōscii eos q supra ipsos aliqđ i hmōi dixerint admirētur: quib⁹ cū veritas q̄sita non suppetat diē cernūt facultates exhauriūt idemqз verbis dissimulāt falsitatē vt tādē quod nō est i rerū natura esse verū aurū vel argentū sophistica trāsmutatiōe ꝓstagāt: eoqз interdū eorū temeritas dānata et damnāda pgreditur: vt fictis metallis cudāt publice monete caracteres fidis oculi: & non alias alkymitū fornacis ignē vulgum ignorantē eludāt. Hec itaqз perpetuis volētes exulare tempoꝛib⁹: hac edictali constitutione sancim⁹ vt quicūqз hmōi aurū vel argentū fecerint: vel fieri secuto facto mādauerit vel ad hoc scienter vū id fieret facientib⁹ ministrauerint aut sciēter vel auro vel argēto vsi fuerint vendēdo vel dāno in solutū verū tanti pōderis aurū: vel argētū pene nomie inferre cogant i publicū pauperib⁹ erogādū quāti alkymitū extistet circa quod eos aliquo pdictoꝝ modoꝝ legitime ꝯstiterit deliquisse facientib⁹ nihilomin⁹ aurū vel argētum alkymitū aūt ipso vt pmittitur: scienter vtentibus perpetue infamie nota respersisqз si ad pfatā penā pecuniariā exsoluēdā delinquētium ipsoꝝ facultates nō sufficiant poterit discreti moderatio iudicis penā hāc in aliā puta carceris vl alteram iuxta qualitatē negocii psonarū differentiā aliasqз attendēdo circūstātias cōmutare. Illos vero q in tante ignoꝛātiā infelicitatis proꝛuperit vt nedū nūmos vēdāt sed naturalis iuris precepta cōtēnant artis excedāt metas legūqз violēt interdicta sciēter videlz adulterinā ex auro & argēto alkymito cudendū seu fundendo: cudi seu fundi faciēdo monetā / hac animaduersione percelli iubem⁹: vt ipsoꝝ bonū deferatur carceri / ipsiqз ppetuo sint infames. Et si clerici fuerint delinquētes: pꝛsi vltra predictas penas priuētur beneficiis habitis: & prsus reddāt inhabiles ad habēda.

¶ De priuilegiis.

¶ Benedictus. xi.

Inter cūctas sollicitudines nřas quib⁹ nos pastoꝛale pmit officiū et debitū aplice seruitutis astringit: illa debet esse pcipua: vt gregi dominico nobis superna dispositione cōmisso animaꝝ cura nō desit ne illū lupus rapax antiquus serpēs humani generis inimicus inuadat: eiusqз sanguis de nřis qđ absit clamante ppheta manib⁹ requirat. Debem⁹ insup xp̄ū ex alto permittit pacem inserere: remouere scādala iurgioꝝ amputare materiā: & intelligere sup egenū & pauperē: qꝛ nō in fine obliuio erit pauperis: & patiētia pauperū nō peribit in finē. Sane dudū bone memorie Boni. pa. viii. pde. no. quādā specialē inter prelatos rectores seu sacerdotes & clericos parrochialiū ecclesiaꝝ ex parte vna & pre cap. i.

dicatoꝝ ac minoꝝ ordinū fratres ex
altera: sup faciendarū predicationū
audiēdarum cōfessionū per eosdem
fratres: ac de eis relictis et de fune-
ralib⁹ canonice portionis articulis
cōstitutionē edidit certū his modū
imponēs prout in eadē cōstitutione
plenius cōtinet. Sed ꝓ ea quā intē-
debat quiete turbatio nata est ꝓ cō-
cordia sunt suborta dissidia: ꝛ pullu-
late inquietudines per trāquillitatē
noscūtur sicq̧ dū causam soluisse se
credit nodū ligasse videt: ꝛ sepcēno
ydre āputato capite suscitasse. Nec
mirū qꝛ plerumq̧ pariunt nouitates
discordiā presertim dū ab eo qđ diu
equū visum est per nouā ꝯstitutionē
recedit nec quare recedatur vtilitas
euidēs vel alia causa subest. ¶ Ideo-
q̧ cupiētes vt ipsi gregi cura nostra
eo plenior impendat: quo amplior in
agro dñi operarioꝝ numer⁹ operet:
sup egenū intendentes ꝛ pauperē ac
nouitatē remouentes per eādem cō-
stitutionē inductā statuimus de fra
trum nostroꝝ cōsilio vt prioꝝ ordinū
fratres q̄ ad hoc deputati fuerint: in
ecclesijs ac locis ipsoꝝ que in p̄sen-
tiarū habent: ꝛ in posterū obtinebūt
ac in plateis cōmunib⁹ seu publicis
libere absq̧ diocesanoꝝ ꝛ alioꝝ pla-
torum petita licentia valeant clero ꝛ
ꝑplo predicare eisq̧ ꝓponere verbū
dei. Caueant tamen omnino: ne hora
in qua diocesani p̄dicti predicarent:
vel corā se facerent predicari: p̄dicēt
ijdem fratres putam⁹ etenim dignū
vt maiori minor: ꝛ superiori inferior
deferat in hac parte: nisi forsan aliud
circa hoc facerent de volūtate dioce
sanoꝝ ipsoꝝ / aut in studijs genera-
libus predicarent dieb⁹ illis dumta-
xat quib⁹ sermones ad clerū fieri so
lent ꝛ solenniter predicari: sem mor-
tuoꝝ funerib⁹: vel eorūdem fratrū
festis specialib⁹ seu peculiaribus: qꝛ
in his casibus cū diocesanis i predi-
catione cōcurrere poterūt.
¶ Ubi vero ijdem diocesani vocarēt
ḡnaliter se clerū aliqua ratione: vel
vrgente causa illū ducerent congre-
gandū: ea hora i studijs memoratis
dieb⁹ sepe dicti fratres ab hmōi p̄di
catione cessabūt. ¶ In ecclesijs aūt
parrochialib⁹ fratres ipsi inuit⁹ eoꝝ
rectoribus / seu sacerdotib⁹ nisi iussi
a superioribus eorūdem: nō audeāt
predicare. ¶ Sed quia multotiēs ꝓ-
positū verbū dei audientē a peccato
nō retrahit: idcirco post predicatio-
nem necessariū est penitentie sacra-
mentū circa qđ nisi articulis neces-
sitatis occurrat: sacerdoti facienda
oris cōfessio prout scriptū est Corde
ad iusticiā creditur: ore autē fit con-
fessio ad salutē exigit alias frustra
esset in sacramento eodē sacerdotis
q̄ inter lepram ꝛ lepram debet discer
nere ministeriū institutū. Electi igit
ab eisdem fratrib⁹ ad audiēdas con-
fessiones: ꝛ penitentias iniūgendas
libere auctoritate apostolica absq̧ li
centia diocesanoꝝ ꝛ alioꝝ prelatoꝝ
inferioꝝ exemptoꝝ ꝛ nō exemptoꝝ
quibus subsunt q̄ ad cōfitendū acce
dunt audiant: eis peccata sua confi-
teri volentes. Non religiosos qui se-
cundum statuta suoꝝ ordinū ꝓprijs
prelatis cōfiteri debēt aut ab eis ne
confiteantur alijs ꝓhibent absoluāt
ipsisq̧ penitentias salutares iniun-
gant infra sibi designatos terminos
ad huiusmodi exercendū officiū cō-
stitutos. ¶ Excōmunicationis vero
vel alias sententias per prelatos la-
tas contra hoc: vel in eius fraudem
denūciamus irritas ꝛ inanes: ne cō-
fessi ipsis fratribus peccata illa de
quib⁹ confessi sunt eis ꝛ absoluti pe-
nitentes. De illis sacerdotibus pro-
prijs teneantur. Sicut etiam non te-
nentur iterum cōfiteri non obstāte
constitutione generalis concilij que
sano intellectu / ne sequatur absur-
dum: q̧ per penitentiam dimissa pec
cata quis cōfiteri debeat: et q̧ libe-
ratus debitor adhuc ad soluendū re
maneat obligatus: intelligenda est:
vt ex ea patet de illis q̄ peccata sua
confiteri alijs neglexerunt. Sed sa-
cerdotes ipsis taliter cōfessis ꝛ abso
lutis astricti sint ministrare euchari
stie: et extreme vnctionis etiam sa-
cramentum.

Super cōfessione autē facta fratribus mēoratis cū de ꝓsitentis solius preiudicio si falsum dicat agat: in iudicio aīe seu pnīe foro stabitur simplici ꝟbo illius q̄ sacrū petit predicta: ⁊ dicit fratribus se confessum ¶ Duos tn̄ casus excipimus. s. si sacerdos asserat eū excōmunicatum: aut notorie peccatorē. Sʒ videat ne id dicat mēdaciter: aut i dolū vel in fraudē. q2 si hoc egerit a delicto tali nisi plene satisfecerit: ꝑterq̄ i morte absolui nequeat: nec de illo ad penitentiā aliter admittat. ¶ Ut aūt dio. honor debitus reseruet: ꝑcipim⁹: vt prouīciales priores predicatoꝝ ⁊ ministri minoꝝ ordinum predicatoꝝ ꝑ se vel alios ꝟbo vel scripto eis significent se fratres ad hmōi ꝯfessionum audiendarū ⁊ pnīarum iniungendaꝝ officiū elegisse: ⁊ nō nolando: aut coram ipsis sistendo eos nec illoꝝ nūerū exprimendo petāt hūiliter a dio. eisdē ꝙ iidē electi fratres de ipsoꝝ bnplacito ⁊ licentia dictū possint in eoꝝ ciuitatibus ⁊ dioce. infra eis determinatos fines officium exercere. Q̄d si denegent vel infra triduū non ꝯcedant: extūc iidē fratres nihilominus auctoritate eadē hmōi officium exequant. Datā vero licentiā ꝑ dio cesanoꝝ mortē nolumus terminari. Per hoc aūt non īteudimus: ꝙ sepe dicti fratres q̄ ad hoc eligent offm̄ exercendū plus habeāt i audiendis ꝯfessionibus ⁊ penitētijs iniūgendis: q̄ parrochiales sacerdotes noscunt habere. Sicqꝫ de casibus epīs: ⁊ superioribus quos iferius annotamus ac sedi apo. reseruatis se nullatenus intromittāt. ¶ Obseruent ergo sollicite dicti fratres ne ad ꝯfessiones recipiāt criminosos criminibus pro q̄bus solēnis est pnīa idicenda. Modo eodē excōicatos respuant ⁊ clericos q̄ propter delictū irregularitatem aliquā icurrerunt. Incōueniēs em̄ existimamus vt a pctō absoluat q̄ penitentiā ei debitā iponere: aut irregularitatis penā peccati sequelam: vel excōicationē q̄ infligitur maxime a iure q̄nqꝫ ꝑ crimine: q̄ve quē ab ecclesia ⁊ ꝑ cōsequēs a participatione ecclesiasticoꝝ sacramentoꝝ excludit: remouere nō pōt. ¶ Incēdiarios eosqꝫ q̄ tā enormib⁹ sunt irretiti peccatis: ꝙ ea rōnabilis ꝯsuetudo prescripta, canonice i epātibus aliq̄bus reseruauit epīs: similiter nō admittāt. quā ꝯsuetudinē ex eā q̄ iuste ad id animū nostrū monit solūmodo circa voluntarie homicidas falsarios ecclesiarū imunitatis ⁊ libertatꝭ ecclesiastice violatores ⁊ sortilegos approbam⁹. Q̄d si forsan anq̄ ab eo q̄ potestatē hʒ absolui possint mortaliū cōfiteri volentiū verisimiliter timeat etiā i predictis casibus sepe fati fratres eos ꝯfiteri volentes audiant: ipsiqꝫ bn̄ficiū absolutionis i pendāt. sed subeant iuramentū ꝙ liberati se suis epīs ⁊ excōicatoribus p̄ntabunt excōmunicātiū sup his ꝑ q̄bus ab eis excōicati erant ⁊ epoꝝ ꝑ peccato hmōi pariturī mādatis. ¶ Uerū q2 post baptismū iter cetera magis ad salutē necessaria est ꝓpositio verbi dei: quo audiētes illū q̄d est victoria nostra instruunt i fide: docētur fugiēda fugere: ⁊ sectanda sectari a quo ꝑ peccatū lapsi resurgūt pnīe sacramentū ꝑficiunt. Grandis nobis sollicitudo icūbit vt tales ad hoc ꝓmoueant fratres q̄ oleo dulcedinis verbi eiusdē nostros foueant subditos a peccatis ꝓhibeant: icrepationis vino pctōꝝ suoꝝ mordeāt vulnera: eosqꝫ ad illa pnīe acrimonia purgandū ⁊ tergendū ꝓuocēt ⁊ inducāt. Ad id vero exequendū snīa diuine legis exposcit: desiderat ordo: ⁊ vite iēgritas etiā postulatur. Scriptū est em̄. tu sentētiā repulisti et ego te repellā ne sacerdotio fungaris michi: q2 labia sacerdotis custodiūt sciam: ⁊ legē exq̄runt ex ore eius. al's prout ad eā ꝑtinet iter peccatū: ⁊ pctm̄ non posset discernere: nec pctōr existens: vel deberʒ narrare iusticias: ⁊ testamētū illi⁹ assumere ꝑ os suū. Nā cuius vita despicit: ꝯsequens est vt ei⁹ predicatio ꝯtēnatur. ¶ Quare decernimus. vt priores et ministri generales ⁊ prouīciales

pdicatoꝝ ⁊ minoꝝ ordinū prefatoꝝ vel eoꝝ vicariū de discretoꝝ ꝯsilio ad tam salubre officiū fr̄es diuina sciē=tia doctos: discretiōe vigentes: vita pbatos: ⁊ expertos moribꝰ alioquin districtā reddēt i futuro examine ra=tionē eligāt ⁊ assumāt: sic em̄ qđ pre=dicabūt faciēt: que arguent operari cessabūt: ⁊ in eis edificabit populus verbo pariter et exēplo. ¶ Ceterū lꝫ sicut predicitur de necessitate nō sit iterū eadē ꝯfiteri peccata tamē: quia ppter erubescentiā q̄ magna est pe=nitentie pars: vt eorundē peccatoꝝ iteretur ꝯfessio reputamꝰ salubre: di=stricto iniūgimꝰ: vt fratres ipi ꝯfitē=tes attente moneāt: ⁊ in suis pdica=tionibꝰ exhortēt: ꝙ suis sacerdotibꝰ saltē semel ꝯfiteātur in anno asserē=do id ad animarū pfectū pculdubio pertinere. ¶ Porro vt circa sepultu=ram apud loca eorūdē fratrū eligē=tium sepeliri ⁊ portionē canonicā de relictis eisdē fratribꝰ minime detra=hēdā nequeat i posterū dubitari, in=demꝰ vt corpora defunctoꝝ q̄ apud eorūdē fratrū loca elegerint diuine=rēt sepulturā. pcessionalit cū cruce thuribulo ⁊ aq̄ bn̄dicta: cantādo seu legēdo offm̄ mortuoꝝ: vel psalmos: ⁊ alienas igrediētes parrochias pos=sint assumere: ⁊ ad suas deferre eccle=sias tumulēda. ¶ De q̄buscūq; vero electis p fatis fratribꝰ i cōi: vel sin=gulis vltimis decedētiū volūtatibꝰ siue apud eos sepeliēdi sint siue ali=bi: nulla p parrochiales sacerdotes morientiū a q̄ fr̄es eꝑos liberos esse volumꝰ: canonica portio: vel multo minꝰ per eꝑos episcopalis q̄rta olno cū eis tā ꝙ exēpti nō subsint nec etiā debita iure parrochie si forsā cathe=dralis defunctoꝝ esset parrochialis ecclesia detrahat. De funeralibꝰ aūt medietatē si cōmode diuisionē reci=piāt: alias eiusdē medietatis estima=tionē soluāt ꝑrochiali eccl̄ie: ⁊ sacer=dotibꝰ antedictis. Funeralia vo itel=ligūtur hoc casu que cū funere defe=rūtur. De cādelis vero quas fratres portant portio nō petatur Moneant autē ijdem fratres ⁊ pro posse indu=cant cōfitentes sibi: vt de ppriis bo=nis suis parrochialibus ecclesiis eo=rūq; sacerdotibus competent relin=quāt ⁊ q̄ eis debēt parrochialia iura reddāt. ¶ Ad hoc nō murmuret que=sumus secularis clerus nō gerāt mo=leste plati circa pmissa sic duximus prouidendū. Attendāt q̄sita ex his q̄ in pmis duobꝰ articulis statuta sūt salus aīarū pueniat. Aduertāt q̄sita tollant iurgia: ⁊ patēter cōsiderent: ꝙ eoꝝ onera cū aliis nr̄o beneficio salubrit/ ⁊ quasi necessario patiunt. ¶ Circa terciū vero articulū diligē=ter itelligāt ꝙ fr̄es ipsi hoc p puile=gia romanoꝝ pontificū eis benigne cōcessa ante cōstitutionē eandē. ha=ctenus habuerūt. ꝙq; sūt pauperes nil habētes singuli: i cōi rustica pre=dia imo nec vrbana: vel mobilia: eoꝝ alteri vel etiā vnius vel mendicāt vi=ctū: querunt vestitū vt eatenus susti=nere possunt: quatenus vel viuorum pietas: aut moriētiū charitas eis ne=cessaria subministret. Quis ergo nō misereat eoꝝ q̄ oīa volūtatē habēdi etiā reliquerūt. Quis nō cōpatiatur eisdē opantibus tā vtiliter i agro pre=dicto? Certe nullus nisi q̄ triturantis bouis os ipse alligare velit: aut eos subtractis alimētis necare. Inopes patrimoniū onera ipsa nō habēdi ne=cessitate nō sustinēt ⁊ a curialibꝰ res ecclesiis vel piis locis donatas a q̄r=te prestatione seu lucratiuoꝝ inscri=ptionibus lex facit imunes. Relicta pauperibus nō patiunt falcidiā. Et legata ad fabricā vel p ornamētis ec=clesiis aut ad diuinū cultū ppetuū: so=lutioni nō subiacēt canonice portio=nis. Pauperes aūt (vt dictū est) sunt fr̄es ⁊ qđ eis relinq̄tur aut i sua ali=menta erogant aut in fabricā: siue in cultū diuinū ⁊ eccl̄ie ornamēta con=uertunt. Propter qđ nos q̄ debemus intelligere sup egenū ⁊ pauperē ⁊ nō obliuisci eoꝝ cū hūanitatis sit etiā secularis pricipis ꝑspicere egenis: ⁊ dare operā vt pauperibus alimenta nō desint: nō tā pie q̄ quodāmō iu=ste i eodē articulo egimus: egenos eosdē (vt premittit) reddēdo ab onea

re canonice portiōis exēptos. ¶ Hec aūt dicte cōstitutiōe que īcipit super cathedrā: quā penit⁹ reuocam⁹ aliis sq̄ quibuscūq; cōstitutiōib⁹ specialib⁹ et generalib⁹ statutis p̄uilegiis indulgētiis sub quacūq; forma verboꝝ cōcessis etiā si de ipis de verbo ad verbū vl' aliquoꝝ noībus in nr̄is lris oporteret fieri mētionē cōuentionib⁹ pactis: iuramētis: sentētiis: cōsuetudinibus cōtrariis nequaq̄ obstantibus: inuiolabilit' obs'uari sancimus. ¶ Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nostroꝝ statuti: denūciatiōis exēptiōis: p̄ceptoꝝ: approbatiōis: infōis: volūtatis: reuocatiōis: ⁊ sāctionis infrīgere. Si q̄s āt. ⁊c. Clemēs. v.

Ca. ii. Meruit charissimi filii nr̄i Philippi regis francorum illustris sincere affectiōis ad nos ⁊ eccl'iam Romanā integritas: ⁊ pgenitorū suorū p̄clara merita meruerūt. Meruit insup regnicolarū puritas: ac deuotiōis vt tā Regē q̄ regnū fauore beniuolo psequamur. Hinc est q̄ nos regi ⁊ regno p diffinitionem ⁊ declarationē bone mēorie Bonifacii pape viii. prede. nr̄i q̄ icipit vnam sanctā; nullū volumus vel intēdimus preiudicium generari. Nec per illā rex/regnū/regnicole prelibati āplius ecclesie sint subiecti romane q̄ ātea existebant. Sed oīa intelligant i eodē esse statu quo erāt ante diffinitionē p̄fatam tā q̄tum ad eccl'iam q̄ etiam ad regē: regnū: ⁊ regnicolas superius nominatos. ¶ Eugenius quartus.

Ca. iii. Diuina in eminenti sedis apostoli speculo disponēte clemētia cōstituti ad ea libēter itendimus per q̄ officiales predicte sedis obsequētes: ad quā velut fideliū oīū mr̄ē p aīarū salute querenda ⁊ iusticia psequenda de diuersis mundi partib⁹ cōfluit multitudo tutius ⁊ quetius se p̄optiores valeāt exhibere. Hinc est q̄ nos ex certis rationabilibus causis moti: etiā nōnulloꝝ predecessorū nostroꝝ vestigiis inherētes: districtius ihibemus locoꝝ ordinariis necnō cōmissariis ⁊ delegatis eoꝝ: ceterisq; vniuersis ⁊ singulis quacūq̄ potestate ⁊ auctoritate p̄fulgeāt ⁊ cuiuscūq; dignitatis gradus vel p̄eminentie fuerint: ne cōtra officiales prefatos quocūq; nomine nūcupantur: in nostris ⁊ dicte sedis obseqiis nunc et pro tempore existentes: necnon quoscūq; alios pro suis ⁊ eorum causis vel negociis prosequēdis ad sedem predictā veniētes: ac in ea durante negociorum ⁊ causarū hmōi psecutione moram trahentes ⁊ recedentes ab eadē procedere/ aut i eos excōmunicationis suspēsionis: vel interdicti/ aut priuationis officiorum/ aut beneficioꝝ seu quāuis aliam sentiam promulgare presumant. ¶ Nos enim omnes ⁊ singulos pcessus ⁊ sentētias contra tenorem ⁊ mētem nostre inhibitionis hmōi latas et habitas ⁊ in posterū habendas: ac etiam promulgādas: ⁊ quecūq; inde secuta declaramus nulla irrita: ⁊ inania: nulliusq; extitisse vel existere roboris vel momenti. Necnō quicqd in cōtrariū a quoq̄ quauis auctoritate scienter vel ignorāter attentatū forsan est hactenus vel in posterū contigerit attentari: etiā decernimus irritum ⁊ inane. Et nihilomin⁹ in oēs et singulos ordinarios officiales: commissarios ⁊ delegatos eorum q̄ se de dignitatibus ac beneficiis ecclesiasticis quibuscūq; officialiū aut negocia hmōi apud dictā sedem psequētium predictoꝝ eos illis forsan puādo atq; datos decernēdo seu declarādo: vel cuiuscūq; puatiōis p̄textu illa psonis aliis cōferēdo seu de illis in eos quomōlib; se itromittēdo tā in dātes q̄ i recipiētes excōicatiōis suspensionis ⁊ iterdicti latas sententias pmulgamus: quas volum⁹ eos ipso facto incurrere. A qua quidē excōicatiōis sentētia absolui nequeāt nisi a nobis vel p nos deputandis: p̄terq̄ in mortis articulo constituti. Premissa autem a die affictionis presentium ad valuas basilice principis apostoloꝝ de vrbe ex certa scientia quoscūq; ligare volumus ⁊ artare. Nō obstantib⁹ apostolicis ⁊ quibuscūq; generalibus aut puincialibus

aut synodalibus cōsilijs: edictis: cō-
stitutionibus: ordinationibus: et apl̄i
cis ꝓuilegijs: per q̄ effectus presen-
tium īpediri posset quomodolibꝫ vel
differri: etiā si de illis eorūqꝫ totis
tenoribus habenda esset in presenti-
bus mētio spālis: et q̄ p̄ntibus volu-
mus habere ꝓ sufficiēter exp̄ssis ce-
teris cōtrarijs q̄buscūqꝫ. ¶ Nulli er
go om̄o hoīm liceat hanc paginam
nr̄e inhibitionis: declarationis: cōsti
tutionis: et voluntatis infrīgere: vel ei
ausu temerario cōtraire. Si q̄s autē
hoc attētare presūpserit: indignatio-
nē oīpotētis dei: et btōꝝ Petri et Pau
li aplōꝝ eius se nouerit incursurū.
Datū Rome apud sctm̄ Petrū Anno
incarnationis dn̄ice. M. cccc. xxxij.
viij. Idus martij pon. no. āno. scdo.

¶ Johā. xxij. Magistro et fr̄ibꝰ hospi
talis scti Johānis hierosolimitani.

c. iiij.

Exhibita nobis ex parte vr̄a pe
titio ꝯtinebat q̄ dudū post cō
stitutionē per nos editā qua spālit̄ et
expresse cauetur/ q̄ habentes ānalia
in ecclesijs de cōsuetudine ꝓuilegio
vel statuto q̄ ratione dictoꝝ ānaliū
fructus primi vel secūdi vel alterius
cuiuscūqꝫ sequētis āni bn̄ficioꝝ va
cantiū sibi hactenꝰ ī totū vēdicaue-
rant nichil exinde vltra summā pro
qua vnūquodqꝫ beneficioꝝ ipoꝝ cō
sueuit ī decime solutiōe taxari ꝑtex-
tu cuiusuis ꝓuilegij ꝯsuetudis vl̄ sta
tuti quouis mō ꝑciperēt: sed ipsiꝰ sū
me perceptione dūtaxat deberēt eē
cōtenti: totali residuo ꝑdicta obtinē
tibus beneficia remāsuro. Nisi forsā
illi qui fructus illos soliti essent cū
integritate ꝑcipere mallent ipsū ha
bere residuū et obtinentibꝰ beneficia
dimittere summā memoratā quo ca
su percipiēdi quod mallent erat eis
optio derelicta. Quandam aliam de
claratoriam constitutionem fecimꝰ
in qua specialiter cauebatur q̄ si hu
iusmodi beneficium obtinentes ī ec
clesia in qua specialiter illud benefi-
cium existeret minime residerent ad
debitum seruicium impendendū ca-
pitulo eiusdem ecclesie nichil debe-
ret accrescere: cū cessante causa ces-
sare debeat pariter quod vigebat.
Quod ex verbis declarationis huiꝰ
satis innui videbatur q̄ fructus bn̄e
ficiorum non residentium accresce-
re debeant habitantibus annalia me
morata. Verū ex eo q̄ in declaratiōe
dicta non continetur expresse de pre
ceptione annalium beneficiorum va-
cantium vobis debitorum de predi-
ctis cōsuetudine: priuilegio: vel statu
to quo ad fructus non residentiū in
eisdem qui vobis accrescere debeāt
nullum adhuc cōmodum assequi po
tuistis. Licꝫ vt premittit̄ dicti fructꝰ
capitulo non accrescant. Quare no-
bis humilit̄ supplicastis vt quod in
huiusmodi declaratione nostra tacī
te innuit̄ declarare expressius digna
remur. Nos itaqꝫ petitionem vr̄am
iuri consonā estimantes: ac propter
in hac parte quieti et idemnitati vr̄e
prouidere volentes. Presenti oracu-
lo declaramus q̄ fructꝰ predicte ec-
clesie vel beneficij vacantis cuiꝰ an-
nalia in quibus consistunt vent vo-
bis ex priuilegio cōsuetudine vl̄ sta-
tuto etiā pro ea parte que obtinenti-
bus prebendam vel beneficiū hmōi
si in ecclesia vbi illa consistunt perso
nalem residentiam facerēt deberet:
si non resideant ibidē vere vel interpre
tatiue vt pote per speciale priuilegi
um apostolicū vel alias ex causa ra-
tionabili ab huiusmodi residentia le
gitime excusentur cū dicta pars/ vt
premittit̄ capitulo nō accrescat: vo-
bis accrescere debꝫ secundum inten
tionem et mentem declaratorie me-
moratā. ¶ Nulli ergo omnino hoīm
etc. vt supra. Si quis autem hoc attē
tare presumpserit. et cetera. vt supra.
Datum auinionen̄. Kal. Martij pon
tifica. nostri anno. v.

¶ De penis. Johannes. xxij.

Capi. vnicū.

Diuinis exēplis que nos
iniroꝝ debent esse actu
um regula patienter in
struimur: aures nr̄as
subditoꝝ a suis ꝑposi-
tis oppressiōꝝ īdebite et
aggrauatoꝝ iniuste nō obturare cla
moribus; sed ipsis ipsas potius com

passionis affectibus īclinare. vt si p
solertis inq̄sitionis idaginē clamo-
res hmōi opere cōpletos esse vide-
rimus liberatiōis oportūe remediū
sollicitis studijs apponamus. pena
nichilominus debita puniturī ī hāc
patratorꝫ qualitatē excessuū illicitos
oppressores. Omnipotens etenī dñs
audito clamore populi sui ppꝫ duri-
ciā eoꝝ q̄ operibus preerant dolen-
tis: ad liberandū eū descendit: ꝛ sū-
mi templi preposito q̄ iuxta nois in-
terpretationem in vias prauas sique
diuerterat cōminādo sic ait. Expellā
te de statiōe tua: et de tuo ministerio
te deponā. Dudū siquidē fama gra-
ui: clamore frequēti/ꝛ querela flebili
subditorū deferentibus nobis Hugo
nem geraldi olim Caturceñ. epm de
multiplicatis excessibus: oppressio-
nibus grauibus enormibusq; crimi-
nibus esse reū. Nos mala hmōi nolē-
tes ante credere q̄ pbare: sup illis ī
quisitionē p nos ꝛ p alios fieri feci-
mus diligentē. Et demū inq̄sitionis
ipius viso ꝛ examinato pcessu luci-
lenter inuenimus q̄ eiꝰ fuerat viciosꝰ
ingressus cū p ābitionē nimiā ꝛ p ab
rupta symoniace prauitatis ad pōtifi
calē ascendisset honorē. Progressus
aūt eiꝰ vt execrādo cōueniret litio li
turiosus extiterat quo ad tria. Priō
vcꝫ quo ad aplicā sedē cui licet ipsū
honorassꝫ ī multis ꝛ tandē ad epalis
dignitatis apicē promouisset: itegra
vertēs nō faciē: cōtēptū p grā male
ficiū p beneficio et vituperiū retulit
p honore. Appellationibus interdū
ad sedē ipsam ab eo vel officialibus
eius per subditos oppressos emissis
nedū deferre cōtēptibiliter renuēs
sed ea verbo vilipēdens ꝛ facto suis
precipiendo ministris q̄ de appellatio
nibus hmōi nō curarēt. ac nihilomi
nus appellātes: q̄bus cōtra oppres-
siōes debuerat appellatio ipa esse re
mediū nūc p captiōis iniuriā: nūc p
spoliationē beneficiorū/ꝛ alias ide-
bite affligēdo multipliciter nō abs-
q; vitio ingratitudis violās iuramē
tū fidelitatis ab ipo p̄stitū dicte se-
di nec ꝑinus mr̄is eccl'ie trāsgressio
nē aptam: nōnullis q̄nq; p suas patē
tes litteras de vacaturis mandauit
bñficijs puideri vias advocationem
eorū apertēs nimis illicitas ꝛ suspe
ctas pniciosas etiā fuit ꝛ frequēs lit
terarū aplicarū abusor. Secūdo ve-
ro q̄tū ad subditos erga quos non
pū prelati vel pastoris pegit officiū
qūimo tanq̄ fur iprobus crudelisq;
tyrāñꝰ sub pallio charitatiui subsidij
incussis terroribus violētis ꝛ iniu-
rijs illatis: dolosis iductionibus et
fraudibus exq̄sitis veluti recursor il
quus: extorsionibus eos intolerabili
bus pgrauādo. Nūc binas ī āno: nūc
plures ī die: nūc alias nimiū excessi-
uas et ecclesijs iportabiles vt pote
multiplicato electionū nūero cano-
nibus diffinito interdū p se: iterdū
per alios pcurationes exigēdo p li-
bito visitatiōis officio q̄nq; nullate-
nus ꝛ regulariter nō ad fructū corre
ctiōis: sed ad saturāde cupiditatis ef
fectū ipenso: ad alios q̄stus illicitos
et dānatos suū exercuit frequēter in
geniū nec de modo nec de causa cu-
rauit. Et cū inuenit subditos suis in
hoc reprobādis affectibus nō paren
tes nec alias ab eis exigere potuit cō
cupita: calūniosas dilatiōes fieri cō
tra eos lites moueri: et diuersa eis
grauamina subdole pcurauit pluri-
es īferri Preterea nō citatos legitime
nec cōuictos etiā aut confessos suis
p̄uauit bñficijs occasionē p causa cō
fingēs nō rationē ī his/sed tyrānidē
potius psequēs personalem. Multa
falsa scienter istrumēta dictauit per
suos illa faciens notarios publicari
et vt illis qualē ipe habuerat ad ec-
clesias p̄beret ingressū. instituere et
presentatos seu istitutōis sue eis cō
cedere litteras sepius renuit nisi pri
mitus certa sibi ꝛ magna pecunia p-
pter hoc exoluta. Multa eccl'iastica
bñficia nūc pmutatiōis p̄textu nunc
vero simpliciť ī suis manibꝰ resigna
ta. mō iure vt pretendebat ordinario
mō sup hoc vt dicebat aplico muniis
mine iconsulto: de facto scienter ptulit
interueniētibus fraude: pacto: ꝛ sy-
moniaca prauitate subiectas sibi ec-

clesias occupans: earū reddit⁹ vsur pauit ꝛ sic in suis fuit corrupt⁹ iudi ciis pcessū eorū ꝛ finē in pecuniariū cōmodū ordinādo q̄nq̃ iustificās i piū inoxiū iniuste cōdēnans. sic ꝛ a lios corrūpere iudices p obtinenda sup oppressionib⁹ ichoatis iniusta vi ctoria nisus fuit. Tercio q̄tū ad se vt q̄ sibi nequaq̄ existeret: nulli aliū bo nus esset sue nāq̃ fame pdigus: se z iurūs patiēter inolui: regularitatis q̃ laqis irretiuit: ꝛ qđ referre pudet in corpus suū fornicādo peccās per cōtinuatū incōtinētie vitium quo se dudū fedauerat pōtificali postea de corat⁹ honore i sua ponere gloria ma culā ꝛ femora sua nō erubuit mulie rib⁹ iclinare. In his q̄dē ei⁹ sint rep̄ hendēdi igress⁹: sit scandalosus/ pni ciosus exēplo pgressus: vt vicio hu iusmodi sine culpis nesci⁹ finē ipone re: ꝛ piculosus egressus cū adeo fo ret i ipo habituata malitia: q̄ rema nēte sibi ad solita facultate in iniq̄tat opere volūtas sibi deficere minime speraret. Propt̄ qđ ne peiorib⁹ peiora cōmitteret: illud solū estimam⁹ salu bre remediū: vt q̄ velle nō poteram⁹ auferre eriperem⁹ vel posse. Nos ita q̃ sup p̄missis ꝛ plurib⁹ aliis ei⁹ ne fādis excessibus cū frīb⁹ nr̄is ex sa no cōsilio deliberatiōe cohabita dili genti i p̄fatū Hugonē giraldi q̄ se oī honore ac dignitate reddidit tā indi gnū quiq̃ ob suas iniq̄tates ne presit est obiect⁹ a deo: suis ligatū peccat oīq̃ honore ac dignitate pontificali tā priuatū a dn̄o: de cōsilio oīm ꝛ sin gulorū frm ipoꝝ ppetue depositiōis sentētiā duxim⁹ pmulgādā pōtifica li eū ꝛ sacerdotali ꝛ alio quolibꝫ offi cio p̄uantes/ ꝛ ad perpetuū carcerē cōdēnātes: vt ibi cōmittendis cessā tibus agat penitentiam de cōmissis ¶ Nulli ergo hoīm liceat hāc pagi nā nr̄e pmulgationis/ ꝛ cōdēnatōis infringere: vel ei ausu temerario cō traire. Si qs aūt hoc attētare presū pserit indignationē oīpotētis dei/ et btōꝝ Petri ꝛ Pauli aplōꝝ ei⁹ se no uerit icursurū. Datū auin. xv. Kal. Junii pon. no. āno. ij. ¶ De penitentiis et remissiōib⁹. Bonifacius. viij.

Antiquoꝝ habet fida re latio q̄ accedētibus ad honorabilē basilicā p̄n cipis aplōꝝ de vrbe con cesse sunt magne remis siones ꝛ indulgentie pec catorum. Nos igit̄ q̄ iuxta officiū no stri debitū salutem appetim⁹ ꝛ pcu ramus libenti⁹ singuloꝝ: huiusmodi remissiones ꝛ indulgētias oēs ꝛ sin gulas ratas ꝛ gratas habētes: ipsas auctoritate ap̄lica confirmamus: et approbamus ꝛ etiā inouam⁹: ꝛ p̄sen tis scipti p̄rocinio communimus. Cap. i.

¶ Ut autem beatissimi Petri ꝛ Pau lus apo. eo amplius honorent: quo ip soꝝ basilice de vrbe deuotius fuerit a fidelibus frequentate ꝛ fideles ipi spiritualium largitiōe munerū ꝛ hu iusmodi frequētatione magis sense rint se refertos. ¶ Nos de oīpotētis dei mia ꝛ eoꝝdē apostoloꝝ ei⁹ meri tis ꝛ auctoritate cōfisi: de fra. no. cō. et apostolice plenitudine potestatis oībus i p̄nti āno. M. ccc. a festo nati uitatis dn̄i nr̄i Jesu xp̄i preterito p̄ rime inchoato: ꝛ i quolibet āno cēte simo sequuturo ad basilicas ipas ac cedētibus reuerenter vere penitētis bus ꝛ cōfessis: vel q̄ vere penitebūt et confitebūt in hmōi p̄nti ꝛ quolibꝫ cētesimo sequuturo ānis nō solū ple nā ꝛ largiorē/ imo plenissimā oīꝫ su orū cōcedemus ꝛ cōcedimus veniā peccatoꝝ. Statuentes vt q̄ voluerit hmōi idulgētie a nobis cōcesse fieri participes/ si fuerit romani admin⁹ xxx. dieb⁹ cōtinuis seu interpolatis ꝛ saltem semel in die. Si vero pegrini fuerit aut forēses simili modo dieb⁹ xv. ad basilicas easdē accedāt. Unus quisq̃ tn̄ plus merebit ꝛ idulgētias efficaci⁹ consequet̄ q̄ basilicas ipsas amplius et deuotius frequentabit. ¶ Nulli ergo omnino hominū liceat hāc paginam nr̄e confirmationis ap probationis inouationis/ cōcessiōis ꝛ cōstitutionis infringere. ꝛc̄. Datū Rome apud sanctum Petrum. viij. Kal. martii pontificatus nr̄i āno. vi. ¶ Clemens. vi. archiepiscopo terras

coñ. eiusqꝫ suffraganeis.

ca.ij. Unigenit⁹ dei fili⁹ de sinu pr̄is in vterū dignat⁹ est descēdere matris: ĩ qua ⁊ ex qua nr̄e mortalita tis substantiā diuinitati sue ĩ suppo siti vnitate ineffabili vnione cōiūxit id qđ fuit pmanēs ⁊ qđ nō erat assu mens vt haberet vñ hoīem lapsum redimeret: ⁊ ꝓ eo satisfacere deo pa tri. Ubi eñ venit plenitudo tꝑis: mi sit deus filiū suū factū sub lege: na tū ex muliere: vt eos q̄ sub lege erāt redimeret: ⁊ adoptionē recipet filio rū. Jp̄e nāqꝫ fact⁹ nobis a deo sapia iusticia sanctificatio ⁊ redēptio: non ꝑ sanguinē hyrcoꝝ aut vitulorū: sed ꝑ ꝓpriū sanguinē introiuit semel ĩ scā eťna redēptione inuēta. Nō eñ corru ptibilibus auro ⁊ argento: sed sui ꝑ sius agni incōtaminati ⁊ imaculati ꝑcioso sanguine nos redemit quē in ara crucis ĩnocēs imolatus nō gut tā sanguis modicā q̄ tñ ꝓpter vnio nem ad vbū ꝓ redēptione toti⁹ hūa ni gñris suffecisset: sed copiose velut qđdā ꝓfluuiū noscit effudisse ita vt a plāta pedis vsqꝫ ad verticē capiť nulla sanitas inueniret ĩ ipso. Quātū ergo exiñ vt nec supuacua inanis aut supflua tāte effusiōis miseratio red deret thesaurū militanti ecclesie ac q̄siuit: volēs suis thesaurizare filijs pius pr̄: vt sic sit ĩfinitus thesaurus hoībus. quo q̄ vsi sunt dei amicitie participes sunt effecti. Quē q̄dem thesaurū nō ĩ sudario repositū nō ĩ agro abscōditū: sed ꝑ beatū petrum celi clauigerū eiusqꝫ successores su os ĩ terris vicarios ꝯmisit fidelib⁹ salubrit dispēsandū. ⁊ ꝓ ꝓpͥis rōnali bus causis. nūc pro tali. nūc ꝓ par tiali remissione pene tpalis ꝓ pctis debite tā gñaliter q̄ ĩ pāliter prout cū deo expedire cognoscerent: vere penitētibus ⁊ ꝯfessis misericorditer applicandū. Ad cuius q̄dē thesauri cumulū beate dei genitricis ⁊ omniū electoꝝ a ꝑmo iusto vsqꝫ ad vltimū merita adminiculū prestare noscūtur de cuius cōsumptione seu minutio ne non est aliquatenus formidandū tā propter ĩfinita xp̄i (vt ꝑdictū est) merita: q̄ ꝓ eo q̄ q̄to plures ex ei⁹ applicatione trahunt ad iusticiam: tanto magis accrescit ipsoꝝ cumu lus meritorū. Quod fe. re. Bonifa. pa. viij. ꝑde. no. pie: sicut indubie cre dimus: cōsiderans: ⁊ attenta medi tatione reuoluens q̄tū apud hoīes gloriosi ꝑncipes terre Pe. ⁊ Pau. ꝑ quos nos euangelium xp̄i rome re splenduit. ⁊ ꝑ quos ecclesia religio nis sumpsit exordiū. q̄ facti chustia ni populi ꝑ euangeliū genitores egre gis dn̄ici pastores fidei lucerne/ ec clesiarū colūne pre ceteris aposto lis peculiari quadā prerogatiua in ipso saluatore fidei virtute ꝑcellūt. Quoꝝ vni. s. apostoloꝝ ꝑncipi sicut bono dispensatori claues regni ce lorū commisit. Alteri tanq̄ idoneo doctori magisteriū ecclesiastice eru ditionis iniunxit. Jn spāli veneratio ne haberi debeant: ⁊ debita honoris ficentia venerari. pro ipsoꝝ memo ris recolenda crebrius: ⁊ reuerētia cunctis xp̄ifidelibus his deuoti⁹ ad hibenda: ipsoꝝqꝫ patrocinio fauoris bilius assequendo: ĩconsumptibilē thesaurum hmōi pro excitanda ⁊ re muneranda deuotione fideliū voluit aperire decernens: de f. s. cō. vt oēs qui ĩ anno a natiuitate dn̄i. m. ccc. ⁊ quolibet anno centesimo extunc se cuturo ad dictorū apostoloꝝ basili cas de vrbe accederent reuerenter ipsasqꝫ si Romani ad min⁹. xxx. si ve ro peregrini aut forenses fuerit. xv diebus continuis vel interpolatis: saltem semel ĩ die dum tñ vere peni tentes ⁊ confessi existerent persona liter visitarent. suoꝝ omniū obtine rent plenissimā veniā peccatorum. Nos aūt attendentes q̄ annus quin quagesimus ĩ lege mosaica quā non venit dn̄s soluere sed spiritualiter adimplere: iubileus remissionis et gaudij sacerqꝫ dierū numerus quo lege fit remissio: censebat q̄qꝫ ipse quinquagenarius numerus ĩ testa mentis: veteris q̄dem ex legis dona tione: noua ex visibili Spiritussan cti in discipulos remissione ꝑ quem datur peccatoꝝ remissio: singulari

honoratur qꝙ huic plura ⁊ grādia diuinarū adaptātur ministeria scripturarū: et clamorem pecu liaris po puli nostri romani: videlicet hoc hu militer supplicantis ac nos ad instar moysi ⁊ aaron per proprios ⁊ solēnes nūcios ad hoc destinatos specialiter orātis ꝑ toto christiano populo/ ⁊ dicētis dn̄e aperi eis thesaurū tuū fōtē aque viue desiderātes benigne exaudiri nō quidē vt sicut filius israelitici populi idurati cesset murmuratio: sed vt istiꝰ ꝑdilecti populi ⁊ cunctorū fideliū augeat deuotio: fides splēdeat: spes vigeat: charitas vehemētiꝰ calescat. Uolētesqꝫ ꝙplurios hmōi īdulgētie fore participes cum pauci multoꝝ respectu ꝑpt vite hominū breuitatē valeant ad ānū cētesimū ꝑuenire de fra. no. cō ci. ꝑdictaꝝ cōcessionē īdulgētie ex suprascriptis et aliis iustis causis ad ānū quinquagesimū duximꝰ reducēdā. Statuen. de f. cō. ꝑdictarū ⁊ aplice plenitudīe potestatis vt vniuersi fideles q̄ vere penitētes ⁊ ꝯfessi ī anno a natiuitate eiusdē. M.ccc. quinquagesimo proxime futuro ⁊ deīceps ꝑpetuis futuris tēporibus de quinquagīta ī quinquagīta annis ꝑdictas eorūdē pe. ⁊ pau. apostolorū basilicas ⁊ lateranen. ecclesiā quā īclyte recordationis Constantinꝰ postꝙ ꝑ beatū Siluestrū sicut ꝑ eosdē apostolos deo reuelante cognouit regnatꝰ fonte baptismatis fuerat ⁊ a cōtagio lepre mūdatꝰ: ī honorē saluatoris cōstruxisse quāꝙ idē beatꝰ Siluester nouo sāctificatiōis crismationis genere dedicasse legūtur. ⁊ ī cuiꝰ eccl̄ie parietibus prefati saluatoris ymago depicta ꝑmū toti populo romano visibiliter apparuit deuotiꝰ venerāda: quā ex his ⁊ aliis certis ⁊ rōabilibus causis vt ipsa ecclesia pariter īdulgētie ꝑdicte ꝑuilegio decoret ⁊ deuotiꝰ ab eodē saluatore qui ī ꝑfatis aplis mirabilis ꝑdicatur eorū meritis ⁊ ꝑcibus īdulgētie mereat ꝑcipere largitatem ī hoc censuimus venerandam: causa deuotionis modo predicto visitauerint: plenissimā olm peccatorum suorum veniā consequantur: ita videlicet vt quicūqꝫ voluerint indulgētiā hmōi assequi. Si romani ad minꝰ. xxx. Si vero peregrini aut forēses modo sīmili. xxv. diebus ad predictas basilicas ⁊ ecclesiā accedere teneāt. Adiicientes vt hi etiā q̄ pro ea cōsequenda ad easdē basilicas ⁊ ecclesiā accedāt post iter arreptū īpedi legitime quominꝰ ad vrbem illo anno valeant peruenire: aut in via vel dierū prētaxato numero nō cōpleto ī dicta vrbe decesserint vere penitētes vt premittitur ⁊ cōfessi eandē indulgentiā cōsequātur. Omnes nihilominꝰ et singulas indulgētias per nos vel predecessores nostros roma. pō. tā ꝑ enominatis ꝙ alias basilicis ⁊ ecclesiis de dicta vrbe cōcessas ratas ⁊ gratas habentes: ipsas auctoritate apo. confirmamus ⁊ approbamꝰ ac etiā innouamꝰ ⁊ ꝑsentis scripti patrocinio cōmunimus. Nulli ergo omnino hoīm liceat hāc paginā nostre reductiōis cōstitutio. ⁊c. Si quis autē hoc attētare ꝑsumpserit indignationē omnipotentis dei ⁊ dictoꝝ petri ⁊ Pauli apo. se nouerit incursurū. Datū Auinio. vi. Kal. Februa. pon. no. Anno. i.

℄ Quocirca fraternitati vestre per apo. scripta mandamꝰ quatinꝰ singuli vestrū ī singulis vestris ciuitatibꝰ ⁊ diocesibꝰ ꝑdictas nostras litteras subditis vobis clero ⁊ populo publicetis: ⁊ intelligibiliter exponatis: vt annuente dn̄o ad ꝑmerendam huiusmodi īdulgentiā se disponāt. Ceterū quia presentes littere nequirēt forsitan ꝑpter viarū discrimina: vel alia legitima impedimenta singulis vrm cōmode ꝑsentari: volumꝰ qꝙ ꝑ te frater Archiepiscope dictarū litteraꝝ trāsumptū manu publica scriptū tuoqꝫ munito sigillo vobis fratres suffraganeis trāsmittatur. Cui velut originali tibuslitteris adhiberi volumus plenā fidem. Datum ⁊c.

℄ Paulus venetus papa secūdus. ca. iii.

Etsi dn̄ici gregis saluti semꝑ intenti singulis cū hūilitate po

scentibus ea benigne concedere stu
deamus: p q pctōꝝ mole deposita:
salus ipsa succedat: et ab hostis hūa
ni gñis seruitute ereptas ad salutē
faciamus altissimo: q nobis eas sua
bonitate cōmisit: id tñ ꝓpensiori stu
dio p̄cauendū esse censem⁹. ne cuiuſ
uis indulgentie remissiōis vel facul
tatis obtētu: xpifideles procliniores
ad illicita ꝑ posterū cōmittenda red
dant aut venie facilitas eis peccādi
tribuat incentiuū. Hac itaq cōsidera
tione habita olim emanauit a nobis
cōstitutio tenoris subsequentis: vcꝫ.
¶ Sanctissimus in xpo pr: et dñs nr/
dñs paulus diuina ꝓuidentia papa
scdꝰ q ꝓuidē sup plenariis remissio
nibus q semel in vita et semel in morti
articulo cōcedunt formā et normā in
stituit. Ne passim sine exceptiōe quo
rūcunq criminū ꝓcliuiores redde
rent hoies ad peccandū ꝑ regulā in
cācellaria aplica publicatā statuit:
et ordinauit q in quibuscūq cōcessio
nibus et facultatib⁹ absoluēdi: casus
infrascriptos tanq spāles sedi apo. re
seruati semꝑ intelligerent exceptos: vcꝫ
Offense ecclesiastice libertatis vio
lationis iterdicti ab eadē sede impo
siti: criminū hēsis cōspirationis in
ꝑsonā aut statū rom. pon. seu cuiuſ
uis offense inobediētie seu rebellio
nis eiusdem pōtificis vel sedis apo.
p̄sbytericidii: offense ꝑsonalis in epm
seu aliū prelatū inuasionis depreda
tionis occupationis aut deuastatio
nis terrarū romane ecclesie media
te vel imediate subiectarū ac etiam
inuasionis romipetarū seu quorūcū
q aliorū ad romanā curiā venientiū
prohibitionis deuolutionis cārū ad
dictā curiā delationis armorū et alio
rū prohibitorū ad partes infidelium im
positionis nouorū onerū realiū vel
ꝑsonaliū ecclesiis vel ecclesiasticis ꝑ
sonis symonie sup ordinibus vel bñ
ficiis assequēdis in eadē curia vel ex
tra cōtracte. Et gñaliter in casib⁹ cō
tentis in bulla que cōsueuit in die cene
dñi ꝑ predecessores suos romanos
pōtifices publicari. Considerans q
plerumq cōtingit suam sanctitatem
hmōi facultates et confessionalia tā
presentibus q absentibus etiā ora
culo viue vocis cōcedere: ne pretextu
concessionis hmōi vel penitentes/
vel cōfessores in suprascriptis casibus
fallant et fallāt: statuit et decreuit sue
intentionis fuisse et esse ꝑ quascunq
cōcessiones et facultates ꝑ suā sancti
tatem tā scripto q verbo factas: et
in posterū faciendas: nemini licere
irretitos dictis casibus absoluere ni
ne spāli sue sanctitatis licētia: quin
imo cōcessiones et indulta p̄dicta quo
ad casus exceptos hmōi nulli peni
tus suffragari. Ut aūt ipsa cōstitutio
que dudū. s. qnto kalē. Aprilis anni
ab incarnatione dñi nostri Jesu xpi
millesimi quadringētesimi sexagesi
mi sexti. pōtificatus nostri anno se
cundo publicata fuit: eisdē xpifide
libus plenius innotescat: nullusq illi⁹
ignorantiā pretēdere valeat in futu
rum presentibus inseri fecimus: vt
ad maiorem oim ꝑueniat notionem
¶ Nulli ergo oino hoim liceat hāc
paginam nostri statuti ordinationis
et decreti infringere vel ei ausu teme
rario cōtraire. Si qs aūt hoc attētare
p̄sumpserit indignationē oipotē
tis dei et btōꝝ Pe. et Pauli aplorum
eius se nouerit incursurū. Datū Ro
me apud sanctū petrū anno incarna
tionis dñice. M. cccclxxviij. qn. non.
Marcii. pon. no. an. v. ¶ Sixtus. iiij
Q Uēadmodū operosi vigilisq ca.iiij
pastoris solertia oues sue cu
stodie deputatas curat a ferarū pre
seruare incursibus: et ad statū ꝓsper
fetu multiplicato ꝓducere. Ita q
et nos: qbus dispositione supna vni
uersi gregis dñici sollicitudo com
missa est: et supmis desideram⁹ affe
ctib⁹: et studiis nitimur indefessis cū
ctos xpi fideles quos a iusticie semi
ta hostis hūani gñis dyabolica frau
de auertit: deposita pctōꝝ sarcina:
suo recōciliare auctori: vt eterne feli
citatis p̄mus nostri redēptoris ines
timabili caritate media potiant/ statq
nre operationis misterio vtilitate
publica suadēte: etiā ꝑ gratiā susce
ptionē qd eoꝝ saluti conueniat atq

nostras ⁊ p̄de. no. ordinatiōes salubres
debitis effectib⁹ mācipent. ¶ Olim
siqdē felicis recordatiōis Paul⁹ pa.
ii. p̄de. no. rōnabilib⁹ causis, tūc ex
p̄ssis iductus de venerabiliū fratrū
nr̄oꝝ tunc suoꝝ de quoꝝ nūero tūc
eramus ꝯsilio annū iubileum ad bre
uius tp̄s puida moderatione redu-
cens illū ad annū vigesimū qñtum
apo. aucto. restrixit: ac voluit statuit
⁊ decreuit ex causis predictis: ꝙ sin
gulis. xxv. annis iubile⁹ ann⁹ predi-
ctus celebrari deberet: ꝙq₃ āno dn̄i
M. cccclxxiiij. proxime futuro vc₃ a
vigilia natiuitatis dn̄i nr̄i Jesu xp̄i
idē ann⁹ iubile⁹ iciperet: ⁊ vt sequit
Intret ac vniuersi ⁊ singuli vtriusq₃
sexus fideles q̄ beatoꝝ ap̄loꝝ petri ⁊
pauli basilicas lateranēsis q̄q₃ ⁊ san
cte Marie maioris alme vrbis eccle
sias statutis dieb⁹ deuote visitarēt
oēs ⁊ singulas idulgentias ⁊ pctōꝝ
remissiones ꝯsequerent quas idem
pontifex suiq₃ p̄decessores anni iu-
bileo hmōi basilicas ⁊ ecclias predi
ctas visitantib⁹ deuote ꝯcesserāt p
quasdā p̄mo ⁊ deinde nos q̄ dicto p̄
decessore sicut dn̄o placuit sublato
de medio: fuim⁹ diuina disponente
clemētia ad apicē summi apostolat⁹
assūpti: ꝑ alias nostras lr̄as eiusdē
Pauli p̄decessoris ordinationē volū
tatē ⁊ statutū ac oīa ⁊ singula i eisdē
suis lr̄is cōtenta de fratrū eciūdem
ꝯsilio approbantes. Silr̄ statuim⁹ ⁊
ordinamus ꝙ ann⁹ iubile⁹ p̄dictus
cū eisdē idulgentijs remissionibus
plenarijs pctōꝝ anno proximo futu
ro a vigilia natiuitatis eiusdē icipe
⁊ vt sequitur ꝯtinuari deberet ꝓut in
singulis p̄dictis lr̄is quarū tenores
p̄ntibus haberi volum⁹ p expressis
plenius cōtinet. ¶ Uerū q₂ postmo
dū tā ad nos q̄₃ idē paul⁹ p̄decessor
noster dū in hūanis ageret aliarū sa
luti fideliū itenti: multoꝝ p̄ncipū ⁊
alioꝝ xp̄i fideliū ac deuotarū ꝑsona
rū pulsati p̄cibus: diuersas idulgen
tias ⁊ pctōꝝ remissiones plenarias
nōnullis ecclesijs monasterijs ⁊ pijs
locis duxim⁹ ꝯcedēdas: propter q̄s
populoꝝ forsā ꝯcursus ad basilicas
et ecclesias p̄dictas retardari: aut
ipsius anni iubilei celebritas minui
vel itermitti posset cū aliarū nō mo-
dico detrimento. Nos q̄ vniuersoꝝ
credentiū ꝓfectibus ⁊ saluti ꝓspice
re ex debito ministerij pastoralis astri
gimur: ne ꝓpter aliarū idulgentiaꝝ
hactenus a nobis seu eodē paulo vel
alijs p̄decessoribus nr̄is ꝯcessarum
hmōi effusionē. hoc sanctū opus ac
remissionis ⁊ grē annus iubileus in
termittat: aut fideles ipsi a tāto mu
nere reddāt expertes a remedijs opor
tunis ꝓuidere volentes oēs ⁊ singu
las plenarias etiā ad instar iubilei:
ac etiā cōmutandi vota aut sup eis
⁊ male ablatis incertis aut p vsura
riā prauitatē vel aliū illicitū modū
extortis: dispēsandi ⁊ componendi:
aut illa sub certo modo ⁊ forma re-
mittendi: ⁊ deputādi. Cōfessores cū
potestate absoluendi etiā in casibus
sedi Apostolice reseruatis: faculta-
tes cōcessiones ⁊ idulta a nobis ⁊ ea
dem Sede: vel illius auctoritate q̄-
buscūq₃ ecclesijs: monasterijs hospi
talibus: ⁊ pijs locis vniuersitatibus
fraternitatibus q̄buslibet: tā i perpe
tuum q̄₃ ad certū tp̄s: i vita seu i mor
tis articulo: quouis modo aut quas
uis cā quomōlib₃ ꝯcessas ⁊ cōcessa
⁊ i posteꝝ forsitan ꝯcedēdas vel cō
cedendas aucto. apo. tenoīe p̄ntiū de
apostolice p̄tātis plenitudie vsq₃ ad
nostrū ⁊ eiusdē sedis beneplacitum
suspēdimus: illasq₃ durante bn̄pla-
cito nr̄o ⁊ sedis predicte suspensas
esse volumus: nec iteri alicui suffra
gari: idulgentijs tn̄ basilicarū ⁊ ec-
clesiaru₃ dicte vrbis i suo plenario
robore durātibus. Districti⁹ ihibē
tes alias idulgentias p̄ter istas dū-
taxat: i locis publicis vel p̄uatis p̄-
dicari aut nūciari: earūq₃ p̄textu a
q̄storibus aliquid exigi quoquomō
¶ Quinimo q̄stores ⁊ predicatores
quoscūq₃ p locoꝝ ordinarios a p̄di-
cationibus ⁊ questib⁹ hmōi faciēdis
volumus ⁊ mādamus p̄ntiū auctori
tate arceri sub cēsuris ⁊ penis eccle-
siasticis de q̄bus visum fuerit opor
tunū. Nulli ergo oīno hominū liceat

hāc paginā nostroꝝ suspēsionis in-
hibitionis mandati ꝛ voluntatis in
fringere vel ei ausu temerario ꝯire
Si qs aūt hoc attentare presumpse
rit: indignationem oīpotentis dei ꝛ
beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apostolorum
eius se nouerit icursurū. Datū Ro-
bartie. Anno icarnationis dñice. M
cccclxxiiij. quarto kal. septē. pō. no.
an no. iij. ❡ Sixtus quartus.

cap. v Et si dñici gregis saluti semp
intenti singulis cum hūilitate
poscentib⁹ ea benigne ꝯcedere stu-
deamus: ꝑ q̄ peccatoꝝ mole depositi
ta sal⁹ ipsa succedat: ꝛ ab hostis hu
mani gn̄is ꝟuitute ereptas aīas in-
crifaciamus altissimo: q̄ nobis eas
sua bonitate ꝯmisit: id tñ propēsiori
studio ꝑcauendū esse cēsemus ne cu
iusuis idulgentie remissionis vel fa
cultatis obtētu: xp̄ifideles ꝓcliuio-
res ad illicita i posterū ꝯmittenda
reddant: aut venie facilitas eis pec
candi tribuat incētiuū. Cū itaq3: si-
cut multoꝝ fidedignoꝝ testimonio
accipimus ob multitudinē faculta-
tū ꝑ nos vel auctoritate nostra con-
cessarū tā verbo q̄3 i scriptis confe
ctis exinde lr̄is vel non prelatis ꝛ ꝑ
sonis ecclesiasticis etiā religiosis:
ꝛ secularibus vtriusq3 sexus capitu
lis: collegiīs: ꝯuentibus: hospitali-
bus ꝯfraternariīs: ꝛ vniuersitatib⁹
etā i genere q̄3 i specie sub electione
vel deputatione ꝯfessoꝝ q̄ eligētes
eosdē vel ꝓ idulgentiīs ꝑ nos ꝯces-
sis ꝯsequendis: ad ecclias ꝛ alia pia
loca ꝯfluētes: seu ad aliqua pia opa
manus porrigētes adiutrices earū
dēq3 ꝯfraternariaꝝ cōfratres ꝛ so-
rores ac i hospitalibus ꝑdictis dece
dentes: seu deseruiētes: aut eis pie
aliq̄d relinquentes vel aliqua alia me
ritoꝝ misteria exhibētes: ꝛ i ordini-
bus ꝓfitentes eoꝝ ꝯfessione diligē-
ter audita. i singulis etiā se. apo. re-
seruatis casibus semel in vita: ꝛ in aliīs
totiens quotiēs ac i morte plenarie
vel al's etiā ad effectum ꝯsequendi
quascūq3 idulgentias plenarias: vl'
nō plenarias absoluere ꝛ penitētiā
salutarē eis iniungere, emissa quoq3
vota ꝑ illos quacunq3: i alia pietatꝭ
opera commutare libere ꝛ licite va
leant fideles prefati ad peccādū: ad
alia illicita ꝯmittendū nōnunq̄3 pro
cliuiores existāt in nō paruū pericu
lum salutis aiarū suarū. ❡ Nos qui
deo ꝓpicio eiusdē gregis dñici: me
ritis lꝫ isufficientibus cūrā gerim⁹
et illū spūalis thesauri elargitione
cupimus ipsi deo reddere accepta-
bilē: nec exide clauiū auctoritas de
ducat i ꝯtemptū. ipsiq3 ad peccādū
ꝓcliuiores: vt dixim⁹: liberi⁹ ꝓlā-
bant. Ex ꝑmissis ꝛ aliīs rōnabilib⁹
caussis: aīm nostrū mouētibus motu
ꝓprio: non ad alicui⁹ nobis sup hoc
oblate petitionis istantiā: sed de no
stra mera volūtate ꝛ deliberatione:
aucto. apo. tenore pn̄tiū statuimus ꝛ
ordinam⁹. ꝙ de cetero ꝑtextu facul-
tatū hmōi ꝯcessarū a nobis: vel au
cto. nostra: ꝛ quas ꝯcedi quomōlibꝫ
ꝯtiget i posterū verbo. lr̄is. aut qua
uis alia scriptura: etiā cū clausula:
ꝙ sola signatura sufficiat: etiā in fa
uorē dei ꝛ cruciate. nullus ꝯfessorū
eorūdē quēptā cuiusuis stat⁹ grad⁹
ordinis vel ꝯditionis existat ꝛ quā-
cūq3 ecclīastica etiā epāli vel maio
ri: aut mūdana: etiā regali ꝛ maiori
dignitate ꝑfulgeat q̄ offense ecclīa-
stice libertatis violationis inēdicti
ab eadē sede iposit seu heresis post
q̄3 fuerit de ea finaliter cōdēnati de
lati seu publice diffamat. ꝯspiratio-
nis i personā aut statū rom. pō. seu
cuiusuis offense. iobedientie aut re-
bellionis eiusdē pon. vel dicte sedis
mutilationis mēbroꝝ vel occisiōis
cuiuscūq3 i sacris ordibus ꝯstituti:
offēse ꝑsonalis i epm̄ seu aliū ꝑlatū
inuasionis: depredationis: occupa-
tionis: aut deuastationis terrarum
ro. ecclesie mediate vl' imediate sub
iectarū: ac etiā inuasionis romipeta
rum: seu quorūcunq3 alioꝝ ad roma
nam curiam venientiū ꝓhibitionis
deuolutionū cārum ad dictā curiā
delationis ac moꝝ ꝛ alioꝝ prohibi-
torum ad partes ifidelium impositio-
nis nouoꝝ onerū realiū vel ꝑsona-
lium ecclesiīs vel ecclīasticis perso

nis symonie super ordinibus vel beneficiis ꝓsequendis i dicta curia vel extra eam ꝯtracte. criminũ quolibꝫ reus foret. Et gñaliter i casibus cõtentis i lr̃is que ꝯsueuerũt i die cene dñi publicari pretextu hmõi facultatẽ absoluere: ꝛ ꝑ eos emissa peregrinationis vltramarine: ꝛ visitationis liminũ apostoloꝝ Petri ꝛ Pauli i cõpostella. ꝛ castitatis ac religionis vota. Nisi ex spãli licentia nr̃a de qua demũ ꝯstare censeat: cũ i signatura nostra desup manu nostra scriptũ: aut i lr̃is nr̃is expressum fuerit: nos ex certa sciẽtia ꝛ de spãli gratia id ꝯcedere cũ derogatione pñtis ꝯstitutionis illius de verbo ad vbũ iserto tenore. non aũt ꝑ clausulas id iportantes. vel i articulo mortis cõstitutũ. ꝛ tunc i casibus in qbus satisfactio fuerit ipẽdẽda facta satisfactione. vel ydonee prestita cautione cõmutare presumat. Et si aliqͣ ꝯfessorum predictoꝝ ꝯtra pñtem ꝯstitutionem quẽqͣ absoluere aut exceptavota predicta ꝯmutare attentauerint: absolutio ꝛ ꝯmutatio hmõi nullius sit roboris vel momẽti. Et ꝯtra faciẽtes eoipso excõicationis sentẽtiam incurrãt a qua nisi i mortis articulo ꝯstituti ab aliqͦ a ro. põ. absolui nõ possint. Nõ obstãtibus lr̃is ꝛ ꝯstitutionibus hmõi ac ꝯstitutionibꝰ ꝛ ordinationibus. ꝛc. Et ne aliqs de presentibus ignorantiã valeat allegare mãdamus eos i cãcellaria apostolica ꝛ audientia lr̃arum ꝯtradictarum legi ꝛ publicari ac iter extrauagãtes alias apostolicas cõstitutiones i quaterno dicte cancellarie describi. ꝛc.

¶ Nulli ergo hoim liceat hãc paginam nr̃arum suspẽsionis ihibitiõis mãdati ꝛ volũtatis. ꝛc. Datũ Spire Anno dñi. M.cccc.lxxviij.

cap. i. ¶ De snia excõicationis. ¶ Bo. viij.

Excõmunicamus ꝛ anathematizamꝰ ex parte dei oĩpotentis p̃ris ꝛ filij ꝛ spũssancti auctoritate qͦqꝫ btõꝝ apostolorũ petri ꝛ pauli ꝛ nostra omnes clericos religiosos ꝛ laicos vtriusqꝫ sexus: siue sint familiares curie: siue alij vnicũqꝫ q̃ aliqd pactũ fecerit seu aliqd paruũ vl' magnũ ꝓmiserit vel ꝓmissionẽ receperint aut ex pacto siue ꝓmissione occulta vel manifesta facta sub gñalibꝰ ꝛ plenarie expressis siue sit sub spãlibus: et expressis aperte verbis qͦcqͦ dederit aut receperit magnuꝫ vel paruũ vel promissionẽ de quacunqꝫ re aut vtilitate propter hec ꝯsequẽda fecerit vel receperit pro aliqua iusticia siue gr̃a pro se aut pro alio i causis vel in dictis seu alijs per lr̃as apostolicas ꝛ qbuscunqꝫ modis apud sedẽ apo. obtinenda. Et hanc sententiã ad ꝓmittentes ꝛ acceptãtes dãtes ꝛ recipiẽtes duximus extendendam.

¶ Illos quoqꝫ q̃ aliquẽ sciuerit culpabilem i predictis: ꝛ nobis ifra dierum triũ spacium non retulerit: vel alicui per quẽ ad nos verbũ fideliter perferatur: simili decernimus snie subiacere. ¶ Decernimus etiã vt nullus hanc icurrens excõicationis sententiã pro predictꝭ vel aliquod predictoꝝ absqꝫ speciali mandato nostre absolutionis beneficiũ valeat obtinere: nisi forsan ad nos habere accessum non posset: i mortis articulo cõstitutus. Nec etiam ad absolutionis gratiã admittatur: nisi prius qͣtum dedit vel recepit itegraliter pauperibus largiat. ¶ Iusticiã vero siue grãm sic obtentã nullius prorsus eẽ momenti volumus oĩnqꝫ statuimꝰ carere effectu ꝛ robore firmitatis.

¶ Sed ꝛ sciẽter vtentes ipsis simili snia excõicationis astringimꝰ ꝛ reseruantes nobis absolutionẽ eorum cũ premissis i oĩbus ad penas simil eos obligamus. ¶ Idem.

Prouide attẽdẽtes ꝙ vt frequẽtiꝰ qͣuis nõ sine cã: sine culpa tñ multoꝝ iterdicti snie ꝓferunt: qͦ qꝫ sunt nõnulli iudices nimis promꝑti ad proferẽdas easdẽ etiã i negociis siue causis q̃ interdũ plus ex cupiditatis qͣ charitatis radice ꝓpiciis indiciis ꝓcedere arguunt eoqꝫ interdicti tꝑe diuina organa suspendunt ꝛ laudes nec ecclasiastica sacra:

menta ministrātur vt solent: tollunt mortuis seu minuūtur suffragia pre- fertim per oblationē sequētē hostie salutaris adolescētes ⁊ paruuli parti- cipātes rari⁹ sacramētis minus infla- māturr solidātur in fide fideliū tepe- scit deuotio: hereses pululāt ⁊ mul- tiplicātur pericula animaꝝ. Presen- tis cōstitutionis ꝓuidem⁹ edicto vt nulla ꝓuincia: ciuitas castrū vilIa/lo- cus/territoriū vel districtus/aucto- ritate ordinaria vel delegata suppo- nat ecclīastico iterdicto ꝓ pecuniario debito vel ꝓ cuiusuis monete vl' pe- cunie q̄titate quacūq; occasione vel causa seu quouis quesito colore ꝓ eo maxime ꝙ ipsoꝝ dn̄i rectores seu of- ficiales quocūq; noīe censeātur: aut singulares ꝑsone ipsorū statutis vel statuēdis ordinatꝫ vel ordinādis ter- minis huiusmodi debitū seu q̄titatē nō soluerūt hactenus aut ī antea nō persoluent. ¶ Nos eīm ex nūc decer- nim⁹ irritū ac inane/ si sec⁹ hacten⁹ extitit attētatū vel cōtigerit attētari illudq; reuocam⁹ omnino. ¶ Nō ob- stantib⁹ q̄buscūq; cōtractib⁹/ obli- gationib⁹/pactis/ cōuentionib⁹/cō- positionib⁹/submissiōib⁹ fideiussio- nib⁹: cōsensib⁹: ꝯcessib⁹ ⁊ sententijs sup hoc habitꝫ vel habēdis iuramen- toꝝ penarū spiritualiū ⁊ temporaliū seu multaꝝ appositione: vl' quacūq; alia firmitate vallatis. Nisi talis sup- positio interdicti hacten⁹ foret facta vel ī antea fieret de apostolice se. spi- rituali licētia ⁊ expressa ꝑ ipsi⁹ sedis patentes lr̄as apparente. Clemēs. v.

cap. ij. Ad certitudinē p̄sentiū ⁊ memo- riā futuroꝝ Andronicū pallo- logū q̄ grecorū imperatorē se nomi- nat tam eorūdē grecorū antiquatoꝝ scismaticorū: ⁊ in antiquato scismate cōstitutoꝝ: ⁊ per hoc hereticorū/ et heresis ipsoꝝ ac scismaticis antiqui fautorē de fratrū nostroꝝ ꝯsilio de- nūciam⁹: excōicatiōis sententiā latā a canōe incurrisse: ac ipsius fore sen- tētie vinculo inodatū. Ceterū vniuer- sis ⁊ singulis regib⁹: ꝓncipib⁹ ducib- bus: marchionib⁹: comitib⁹ baroni- bus ⁊ ceteris omnib⁹ cuiuscūq; p̄e- minētie cōditionis status necnō vni- uersitatis ciuitatū castrorū ⁊ aliorū locoꝝ districti⁹ inhibem⁹ ne cū eodē ādronico pallologo ī hmōi excōica- tione manēte societatē vel cōfedera- tionē aliquā contrahere sub quouis ingenio: vel machinatiōe p̄sumāt vel et alias ī his quib⁹ excōicat⁹ est de- nūciatus a nobis p̄stare cōsiliū: au- xiliū: vel fauorē publicū vel occultū. Et si secus presumptū fuerit oēs sin- gulares ꝑsonas cōtrariū p̄sumētes: nō obstā. qualibet idulgētia sub qua- cūq; forma verborū vel expressione ip- sis ab apostolica sede ꝯcessa vel ī po- sterū cōcedēda. quā quo ad hoc viri- bus volum⁹ oīno carere sententiā ex- cōicatiōis quā ex nūc ī ipsos ferim⁹ incurrere volum⁹ ipso facto. Terras ipsoꝝ ⁊ vniuersitates predictas que secus attētare p̄sumpserit ꝓut expe- dire videbim⁹ ecclīastico curabim⁹ subijcere interdicto. Ad priuationē omniū bonoꝝ q̄ a quibuslibet tenent ecclesijs: ⁊ ad penas alias spiritua- les ⁊ temporales ꝓut vtile ꝓutabim⁹ ꝓcessuri. Et nihilomin⁹ societatem ⁊ cōfederationē ipsas: etiā si penarū ⁊ iuramenti additiōe vel quacūq; fue- rit alia firmitate vallate: decernim⁹ irritas ⁊ inanes. Datū Pictauis. iij. nonas. Junij anno secundo. Idem.

Ca. iij. Quia nōnulli ꝓut accepim⁹ cō- tra doctrinā ap̄li sue prudētie q̄n poti⁹ imprudētie innitētes: ac di- sceptare sup his de q̄b⁹ eis nō expe- dit: satagētes: asserere non verentur ꝙ sūm⁹ pōtifex añ sue coronationis insignia se nō d; intromittere de ꝓui- sionib⁹: reseruatiōib⁹: dispēsatiōib⁹ ⁊ alijs gratijs faciēdis: nec se ī litterꝫ epm̄ simpliciť sꝫ electū epm̄ scribere Nec etiā vti bulla in q̄ nomē exp̄mat ipsi⁹ Nos taliū temeritates ꝯpescere cupiētes singulos q̄ occasiōe hmōi aliq̄s lr̄as nr̄as sup negocijs q̄buscū- cūq; ꝯfectas q̄ a nobis añ donatiōis nr̄e isignia emanarit ausi fuerit īpu- gnare excōicatiōis sn̄ia innodamus Datū apd̄ pesecū. Burde. dio. āno. ij.

¶ Extrauagantium communiū Finis.

Tabula rubricarum extrauagantiũ communium.

FINIS.

Extrauagãtes siue cõstitutiones.xx. Johannis pape.xxii.

De electione et electi potestate.

Ad onus apostolice serui-tutis supna dispositiõe vocati ambiguitates ex quibus possent ecclesijs dãnosa puenire dispendia tollere cupiẽtes de potestatis plenitudine a fra.no.con. ordinamus quod quibuscũqz electis q ad sedẽ apostolicã venire vel mittere tenebãt ac ipsorũ electionũ instructoribus q in tendẽdo sedem ipsam et se presentato ipa sede vacãte huauerint tempora a canonibus instituta: dũmodo psentialiter assint in ciuitate lugdu. vel fuerit auinioñ. ij. kal. octobris. vbicũqz sede vac. morã traxerit nullum ipsis seu eorũ iuri preiudiciũ ex mora interim facta vbilibet generet sed eorũ iura circa electiones huiusmodi hoc nõ obstante pinde seruet illesa acsi apud se. aplĩ. morã cõtraxissent. Non obstã. predecessorũ nostrorum cõstitutionibus quibuscũqz qbus tamẽ quo ad alia nullũ volumus preiudiciũ generari. Nulli ergo etc. nře ordinationis infringere etc. Datũ lugdu. viij. idus. Septemb. Anno. i. Cap.i.

Suscepti regiminis nos cura sollicitat vt q in ecclesijs non absqz dispendio ministrorum et cultus detrimento diuini seruari viderimus per appositionẽ cõgrui moderaminis in melius reformemus. Cum itaqz in nõnullis ecclesijs obseruet et longis retro tẽporibus fuerit obseruatum quod fructus primi vel secundi aut alterius cuiuscũqz sequẽtis anni beneficiorum vacãtiũ l eisdẽ defuncto vel fabrice vel ecclesijs vel psonis habẽtibus annalia de ɔsuetudine/ puilegio vel statuto applicant in totũ ita quod illi q huiusmodi bñficia canonice obtinens et ad quos alias de iure fructus ipsi spectare deberent nihil inde pcipiũt vnde illud incõuenies sequit: quod cõmode nequeũt ad impendẽdũ serui- cap.ij.

tium debitũ residere i ecclesijs qb⁹
bñficiati existũt. ¶ Nos de illo sup
his remedio puidere volẽtes per qd
hi ⁊ illi in fructuũ predictoꝝ perce-
ptione participent ⁊ ecclesie debitis
suitijs nõ fraudet. Presenti decreto
statuimus de fratrũ nostroꝝ cõsilio
q illi q fructus pdictos sibi hacten⁹
integre vendicabãt ex priuilegio cõ-
suetudine vel statuto nihil extinde vl-
tra summã pro quavnũquodq bene
ficiorũ ipsoꝝ cõsueuit in solutione
decime taxari ptextu cuiusuis priui-
legij cõsuetudinis vel statuti quouis
modo percipiant: sed ipsius summe
perceptione dũtaxat sint omnino cõ
tenti: totali residuo pdicta obtinẽti-
bus beneficia remansuro nisi forsan
illi q fructus eosdẽ soliti fuerant vt
prefertur cũ integritate percipere p
se malent ipsum habere residuũ ⁊ ob
tinẽtib⁹ ipsa beneficia summã dimit
tere memoratã quo casu percipiẽdi
quod maluerint illis relinquim⁹ op-
tionẽ: sic q īfra decẽ dies postq sci-
uerint bñficia ipsa vacare his quib⁹
annalia ipsa debent ex priuilegio cõ
suetudie: vel statuto: vel ipsoꝝ anna-
liũ collectores quã partẽ habere vo-
luerint: an scilicet decime taxationẽ
vel illa dimissa residuũ nulla sub has
statione premissa eligere teneantur.
Quã electionẽ si infra dictos decem
dies nõ fecerint vt est dictũ: extunc
ad eũ cuius est bñficiũ huiꝰ optio vl
electio trãseat ipso iure. Et hoc i ec-
clesijs ⁊ partib⁹ illis in quib⁹ bñficia
maiora ⁊ alia qtum ad solutionẽ de-
cime sunt taxata volum⁹ obseruari.
In illis vo ecclesijs ⁊ partib⁹ in qb⁹
decimarũ taxatio nõ est facta seruet
q fruct⁹ ⁊ obuẽtiones bñficij tũc va
cantis qd in decima soluere psueuit
per mediũ diuidãt: quoꝝ medietatẽ
habeat is cui annalium per alterum
de pdictis modis pceptio est pcessa
Reliquã vo medietatẽ percipiat ille
cui bñficiũ est cõcessum p sustenta-
tione sua ⁊ alijs ecclesie onerib⁹ sup
portãdis. Quod si alter de predictis
prefata medietate noluerit esse cõtẽ
tus: altero cõtentari volẽte pars no-
lentis trãseat ad volentẽ ⁊ volẽs fru
ctus ⁊ obuẽtiones illi⁹ bñficij perci-
piet vniuersos eidẽ beneficio pgrue
faciẽs deseruiri: ac eius supportans
onera cõsueta. Et si quicq aliqs pdi
ctorũ vltra pmissa perceperit: illud-
q his ad quos ptinebit īfra mẽsem
nõ restituerit cũ effectu eo ipo si eps
vel superior prelatus fuerit: a põtifi-
calibus ⁊ ingressu ecclesie sit suspẽ-
sus. Si autẽ capitulũ vniuersitas vel
collegiũ: interdicta se nouerit donec
pdicta cũ integritate restituerit sub
iacere. Si vero aliq singularis pso-
na ecclesiastica vel mundana id fece-
rit: excõicationis incurrat sentẽtiã
ipso facto a qua sine restitutione pre
missa pterq in mortis articulo mi-
nime absoluat. ¶ Nõ obstãtib⁹ qbus
cũq priuilegijs vel indulgẽtijs: aut
cõtrarijs cõsuetudinib⁹ ⁊ statutis iu
ramẽto cõfirmatiõe se. apo. aut alia
quacũq firmitate vallatis: que oĩa
quo ad hoc auctoritate aplica reuo-
camus ⁊ nulli⁹ deinceps esse volum⁹
firmitatis. ¶ Nulli ergo ⁊c. nr̃e con-
stitutionis reuocationis cassationis
irritationis et voluntatis ⁊c.

¶ De maioritate ⁊ obedientia.

Ecclesie romane suorũq fideliũ dispẽdia dissimulare nõ possu
mus q postq nobis cognita fuerint
aduersus ea oportunis remedijs oc
curram⁹. ¶ Attendẽtes igit grauia
documẽta q nõnullis ciuitatib⁹ ter-
ris castris infra patrimonium beati
Petri in tuscia comitatum sabine: ⁊
terrã arnolphoꝝ cõstitutis eidẽ ec-
clesie Romane subiectis ⁊ psonis sin
gularib⁹ eorũdẽ ex diuersoꝝ tam no
biliũ q etiã alioꝝ vsurpato regimi-
ne puenerũt ⁊ volẽtes sup hoc in po
sterũ eorum dispendijs precauere.
¶ Omnib⁹ ⁊ singulis cõitatibus seu
vniuersitatib⁹ ⁊ singulis psonis ciui
tatib⁹ terrarũ castroꝝ ⁊ locoꝝ infra
patrimoniũ comitatũ ⁊ terrã predi-
ctos cõstitutis in quib⁹ videlicet no
bis seu quibusuis officialib⁹ nostris
ius competit deputandi vel institue-
di aut eligendi seu ponendi potesta-
tes capitaneos dominos vl rectores

Capi. vnicũ

aut officiales quoslibʒ alios ne ipse potestatē capitaneū dñm rectorēvel defensorē: seu quēcūqʒ aliū officialē quocūqʒ nomie censeat in ciuitatibꝰ castris terris ⁊ locis p̄dictis aut eoꝝ aliq̄ eligere assumere vocare: vel recipere retinere aut tā electo vel assū pto vocato seu recepto tanq̄ ptāti: seu capitaneo rectori: seu defensori: vel officiali obedire quoquomō p̄su māt ne vt taliter electꝰ assumptꝰ receptus seu vocatus hmōi potestates capitaneatus dñi vel rectorie seu defensarie: aut quodcūqʒ aliud cuiuscūꝫ nois officiū recipere acceptare assumere: vel gerere nisi de nr̄a apostolice sedis licētia spirituali quōlibet audeat sed assumptū oīo dimittat. Ubi vero ad cōitates seu vniuersitates ⁊ singulares p̄sonas ciuitatū terrarū castrorū ⁊ locoꝝ predictorū: vel eorū aliquē ius cōpetit eligendi potestatē capitaneū dñm vel rectorē seu officialē quēlibet aliū q̄ per nos seu quosuis officiales nr̄os debeat: aut cōsueuerit cōfirmari: ne āte debitā cōfirmationem obtētā ipse: vel earū aliqꝫ sic electo tāq̄ potestati: seu capitaneo rectori vel defēsori seu officiali in q̄buscūꝫ obedīāt ne vt taliter electus quousqʒ cōfirmationē habuerit vt prefertur hmōi potestates capitaneatꝰ dñi vel rectorie seu defensarie aut cuiuscūꝫ alterꝰ nois officio se immiscere vel illud gerere aut exercere quouismodo presumat aucto. apo. districtius inhibemꝰ.

Capl. vnicū

¶ Decernentes ex tūc irritū ⁊ inane quicq̄d cōtra hmōi inhibitiōis tenorē ptigerit attētari. Nulli ergo ⁊c. nr̄e inhibitiōis ⁊ cōstitutiōis infringere. Datū auinion̄. iiij. nonas. Augusti. āno. ij. ¶ De p̄bēdis ⁊ dignita.

cap. i.

Execrabilis quorūdā tā religiosorum q̄ secularium ambitio que semp plus ambiēs eo magis fit isatiabilis quo libēalius indulget ⁊ iprobitas importuna petētiū a nobis ⁊ p̄de. nr̄is romanis pō. nō tam obtinuisse q̄ extorsisse plerūq̄ noscūt q̄ vnꝰ in terdū etiā ad vnū bn̄ficiū ecclesiasticū minꝰ idoneꝰ l diuersis ecclesiis nedū vicinis sed etiā ab inuicem lōge distantibꝰ immo nōnunq̄ in diuersorū regnorū partibus situatis duas / aut tres / aut plures dignitates p̄sonatꝰ officia: seu priorātus / aut diuersa ecclesiastica beneficia curā animarum habentia possit dispēsatiue cū alias nō liceret de iure cōmuni reciperet simul licite retinere. Unde inter cetera incōuenientia superscripta sequitur q̄ videlicet interdū vnus q̄ vnicū q̄uis modicū vix officiū implere sufficeret plurimorū sibi vendicet stipendia que multis litteratꝫ viris vite puritate ac testimonio bone fame pollentibꝰ qui mēdicāt possent abunde sufficere equa distributione collata: habentibꝰ ipsa paratur vagādi materia: diuinꝰ cultus minuit: hospitalitas in ipsis bn̄ficiis debita nō seruat. Et dū nō sunt sui i vnaquaqꝫ regiōe rectores ecclesiarū detrahit cōmodis ⁊ honori: que carentes defensoꝝ auxilio in iuribꝰ suis: ⁊ libertatibꝰ multipliciter collocabūtur: et ruinis patent edificia nobilia: q̄ magnificentia extruxerat decessoꝝ ⁊ qd̄ amarius est dolendū aiarū cura negligitur ⁊ viciorū sentibꝰ formētum periculose prebet. Nos itaqꝫ tot malis tātisqʒ discriminibus occurrere cupiētes oēs ⁊ singulas dispēsatiōes sup receptione aut retētione pluriū dignitatū personatuū: officioꝝ: prioratuū: aut bn̄ficioꝝ quibꝰ cura aiarū sit annexa sub q̄cūqꝫ forma vl' expressione verboꝝ a nobis vl' p̄dictis p̄decessoribꝰ cuicūqꝫ persone concessas. Cardinalibꝰ tamē scte romane eccl. q̄ circa nos vniuersali eccl'ie seruiendo singuloꝝ ecclesiarū pmoditatibꝰ se impēdant ac regū filiis qui ppter sublimitatē eorum: ac generis claritatem sunt potioris prerogatiua gratie attollendi dumtaxat exceptis: de liberatiōe super hoc cum fratribus nostris habita diligenti de ipsorum consilio et ex certa scientia nostra in forma suprascripta duximus taliter moderādas: q̄ per moderamen nr̄m

effrenatā circa easdē p̄sonas talium
beneficiorum multitudinē refrenemus
ipsiq̄ȝ īpetrātes fructu dispēsationū
hm̄oi totaliter nō frustenī. Statui-
mus itaq̄ȝ ⁊ de fratrū ipsorum cōsilio
ordinamusq̄ obtinētes nūc ex dispē
satione legitima pluralitatem hm̄oi
dignitatū p̄sonatuū officiorum aut ꝑso
ratuū seu bn̄ficiorum q̄ alias absq̄ȝ di-
spensatione obtinere neq̄bant: vnū
tm̄ ex dignitatib⁹: p̄sonatibus: offi-
ciis. ꝑsonatibus: ecclesiis vel bn̄ficiis
hm̄oi q̄bus cura īminet aīarū: cum
dignitate: p̄sonatu vel officio ꝑsona-
tu ecclesia vel beneficio sine cura q̄
habere maluerit ꝑtextu dispēsatio-
nis sufficientes circa id eisdē īdulte
possint licite retinere Que tn̄ teneā
tur eligere infra mensem nūerandū
a tp̄e noticie ꝯstitutionis istius cer-
tis bn̄ficiis cuȝ cura vel sine cura q̄
ipsius dispensationis pretextu tene-
bant ⁊ que aliter nō poterāt de iure
absq̄ȝ dispēsatione licite retinere: q̄
nos extunc vacare decernim⁹ corā
ordinario sub testionio publico īfra
idē tp̄s verbaliter ⁊ realit̄ cū effectu
dimissis absq̄ȝ eo q̄ ad illa nūq̄ȝ sine
noua collatione ab eo q̄ facere pote
rit faciēda redire aut eorum admistra
tioni se īmiscere ꝑsumāt Alioq̄n tā
his/q̄ȝ aliis oībus beneficiis q̄ virtu
te hm̄oi nostri moderaminis retine
re poterāt (vt prefert̄) sint ipso iure
ꝑuati: ⁊ prorsus īhabiles ad similia
bn̄ficia obtinenda. Per hoc aūt his
q̄ dignitates: p̄sonat⁹: officia vl̄ alia
beneficia curā aīarū habentia ex di
spensatione q̄ ius tribuat iuxta no-
strā moderationē ꝑscriptā obtinēt:
et alia similia bn̄ficia nostrarum vel
alias eorūdē predecessorum auctorita-
te īfarū expectāt: cū q̄bus est vt illa
cū vacauerit recipere: ⁊ vna cū obtē
tu retinere licite valeāt dispensatū
nolumus derogari: q̄n ea cū vaca-
bunt infra dicti tp̄is spaciū possint
eligere: ⁊ dimissis aliis recipere in
forma ꝑscripta ac licite retinere pe
nas similes īcursuri si huius nostre
contraire presumpserint sanctioni.
¶ Porro q̄ quorūdā oculos sic ama-
re cupiditatȝ viciū excecauit/q̄ plu
rima talia bn̄ficia simul absq̄ȝ dispē
satione canonica retinere ꝑsumunt.
Nos de illis p̄nti decreto statuim⁹
vt oīa ⁊ singula bn̄ficia sic detenta:
illo tm̄ retento q̄d vltio receperunt
dūmodo ī eo ex collatione canonica
ꝯpetat ius eisdē infra tp̄s vt ꝑscribi
tur limitatum: verbo ⁊ facto/ac sine
fraude corā ordinario sub testionio
simil̄r publico dimittere teneanī. Q̄d
si non fecerit etiā illo sint ipso iure
ꝑuati in quo ius eis alias ꝯpetebat
et īhabiles penitus ad q̄cūq̄ȝ obtinē
da ecclesiastica bn̄ficia censeantur.
¶ Qui vero deīceps receperint: di-
gnitatē vel p̄sonatū seu officiū/aut
aliud bn̄ficiū aīarū curā habēs an-
nexā: si antea simile bn̄ficiū obtine-
bant illud: post ipso iure postq̄ȝ scd̄i
possessionē habuerit: vel p eos oīm
dolo ⁊ fraude cessantib⁹ quominus
habeāt steterit ꝑuati noscanī absq̄ȝ
more dispēdio ī ordinariorum manib⁹
dimittere debeāt pari modo Alioq̄n
extunc sint ipso iure scd̄o ꝑuati ⁊ ne
dū ad sacros suscipiendos ordines:
q̄netiā ad hn̄dū q̄dcūq̄ȝ bn̄ficiū ec-
clesiasticū īhabiles reputenī. Que
oīa ⁊ singula bn̄ficia vacatura: vt ꝑ-
mittitur: vel dimissa nr̄e ⁊ sed. apo.
dispositioni de ipsorum frm ꝯsilio res
uamus. Inhibētes ne q̄s ꝑter rom.
pon. quacūq̄ȝ sit sup hoc auc̄te mu-
nitus de hm̄oi bn̄ficiis disponere vl̄
circa illa p viā ꝑmutationis vel al̄s
īnouare quomodo ꝑsumat. ¶ Nos
eñi si secus actū seu attētatū fuerit
irritū decernim⁹ ⁊ inane. ¶ Ceterū
ordinarios ītelligim⁹ ī casibus supra
scriptis ep̄os in quorum ciuitatib⁹ vel
diocesibus ꝯsistunt bn̄ficia seu aliq̄d
eorum q̄ debent scd̄m premissa dimitti
aut ipsi q̄ ea debent dimittere ꝯmo-
ranī: vel ecclesiis cathedralibus va-
cantib⁹ capl̄a earūdē. Et hi de bn̄fi-
ciis tā dimissis q̄ȝ vt ꝑmittiī p̄dictis
nos vel apo. sedē certificare studeāt
q̄ȝ ꝑmū cōmode poterūt iudicare: vt
de illis salubrit̄ disponere valeam⁹.

Quantū autē ad modificationē
p̄sonatuū attinet antefatam/

illa dumtaxat et nō alia beneficia ecclesiastica quocūq; nomine nūcupētur: curā habere censem⁹ que parrochias habent in quibus est animarū cura annexa: nō per vicarios perpetuos: sz per rectores/aut ministros beneficiorū ipsorū vel illorū tēporales vicarios exercēda: necnō etiā et illa: quorū ministris ratione beneficiorū huiusmodi cōpetit visitare inq̄rere: pcurationes recipere: suspendere: excōmunicare: seu ab excōicationis et suspensionis sentētijs absoluere: de consuetudine vel de iure iuribus alijs de animorū cura loquētib⁹ in suo robore quo ad certa permansuris.

¶ Nulli ergo oino hominum liceat hanc paginam nostre moderationis statutorū: cōstitutionū reseruationis inhibitionis: et volūtatū infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attētare p̄sumpserit: indignationem omnipotētis dei: ac beatorū Petri et Pauli apostolorū ei⁹ se nouerit incursurū. Datū auinioñ. xū. Kal. decembris. Anno. ij.

¶ De concessione prebende et eccl'e non vacantis.

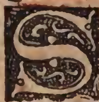
Cap.i. Sedes apostolica l suis actib⁹ ꝑitatē p̄sequēs lucē amans libēter euitat nodose ambiguitatis inuolucrū: illamq; sibi semꝑ l suis ordinationib⁹ reseruari cautelā intēdit: vt de illis ita pueniat cōmodū q̄ alijs nō immineat detrimentum. ¶ Sane nec pridē ac diuini cultus augmētū: et ad salutē populi quē l nōnullis ciuitatib⁹ ac dioce. sic multiplicauit altissimus q̄ i earū singulis singulorū vultus nequibat: vt eū decet: vnicus pastor inspicere/ aut alias ptes boni pastoris implere salubriter intendētes in ipsis dioce. quarū nōnullas in duas et aliquas l plures dio. ducim⁹ diuidēdas: certas ciuitates et ecclesias eregim⁹ cathedrales: quarū singulis ppias distinctas / et limitatas dioceses iussim⁹ assignari. ¶ Uerū quia plures ante ordinationē seu diuisionē nostrā huiusmodi tā a nob; q̄ a prede. nr̄i romani pontifici. apostolicas obtinuerūt lr̄as sup bn̄ficijs ecclesiasticis l ipsis tunc litegris dio. vacaturis quarū nōnulle restāt ad̄ huc executioni mandāde. Nos amouere volētes cuiuslibet dubitationis scrupulū q̄ circa executionē grāꝝ super hmōi bn̄ficijs concessarū posset forsan insidere et prouide considerātes attentius q̄ p ordinationē seu diuisionē nostram predictam ius ad rem expectantib⁹ dicta bn̄ficia ātea competens ex ratiōe mutari nō debet: quin adeo efficax l diuersis diocē. maneat sicut p̄us erat: auctoritate presentiū declaram⁹ q̄ oēs et singuli gratie sup bn̄ficijs vacaturis ante diuisionem hmōi in ipsis quōdā litegris dioce. a nobis vel p̄dictis p̄sonis quibuscūq; cōcesse tā l ipsis nūc diuisis q̄ l alijs diocesib⁹ decisis ab illis eisdē modo et forma possint suo ordie p executores ide datos et alios ad quos id ptinebit ad debitā executionē adduci: q̄bus āte diuisiones se pe fatas poterāt et debebāt. ¶ Idem etiā declaramus quo ad lr̄as apostolicas iusticiā cōtinētes: vt vez iudices dati p illas l causis querulātib; p̄sonarū q̄ nūc de hmōi dioce. diuisis exsistūt possint iuxta earū tenorē p̄ut de pcedere: acsi dicte dioceses de q̄bus mētio l lr̄is eisdē habet integre remansissent. ¶ Nulli. etc. ca.ij.

Ad apostolat⁹ nr̄i puenit audiētū q̄ aliquarū eccl'iarū p nos ab alijs ecclesiis ex certis causis: q̄ ad hoc nostrū animū iduxerūt auctoritate ap̄lica diuisarū: p̄lati et subditi capitulis/archidiaconis: et alijs p̄sonis ecclesiarū a q̄bus supradicte ecclesie sūt diuise multipliciter iniuriari presumūt nō pmittētes eos vti iurisdictionib⁹ et iuribus suis: sicut ante diuisionem huiusmodi vtebatur. ¶ Quia igit intētionis nostre nō extitit: nec existit per diuisionē episcopatuū ecclesiarū a q̄bus diuisiones facte sūt capitulis: archidiacōis: vel alijs p̄sonis velle aliquaten⁹ derogare nisi quaten⁹ l diuisione hmōi lr̄is apostolicis continetur expresse.

¶ Nos pñti auctoritate statutis vni-
uersis platis capitulis ꝛ aliis qbus-
cuq3 psonis ecclesiasticis ecclesiarū de
cimarū/ꝛ i cathedrales ecclesias per
nos auctoritate aplica erectarū pcis
pimus ꝛ mādam9 ne capitula archi-
diaconos ꝛ alios psonat9:vel digni-
tates officia seu bñficia in predictis
primariis ecclesiis detinentes:quo-
minus visitationes exerceāt: pcura
tiones recipiāt iurisditiones ꝛ iura
archidiaconalia ꝛ alia bona obtine-
ant i pdictis decisis diocesibus sicut
ante diuisionē hmōi obtinebant : nisi
qtū in diuisionū hmōi lris apostoli
cis caueat expresse:ipedtāt quoquo-
quousq3 p sedē aplicā aliud fuerit or
dinatū. ¶ Si eni aliqd contra pñs
pceptū agere vel facere psūpserint
nos presūptores tales digna curabi
m9 animaduersione punire. Nulli.ꝛc
nrop pcepti ꝛ mādati ifringere.ꝛc.
Datū auinioe.x. kal.octo. Anno.v.

¶ Ne sede vacāte aliqd innouetur.

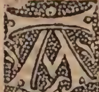
Capi. vnicū

I frm ꝛ coepiscopoꝝ
nroꝝ ꝛ alioꝝ qꝛūlibz iu
ra illibata seruari ꝛ ab
ol ore dispēdio dimi-
nutiōis extranea cupi
mus: ꝛ ad id illud libē
ter nre sollicitudis studium adhibe
mus multo fortius equidē nris ꝛ ro
mane ecclie spōse nre iuribus ꝛ ho-
noribus cōseruādis ex iniūcto nobis
officij debito apl'i prouisionis partes
tenemur impēdere:ne tēporibus no-
stris vsurpationis iniuriā subeāt aut
detrimētū cuiusuis derogatiōis in-
currāt. ¶ Sane i nostrā ꝛ frm nroꝝ
deductū est fama diuulgāte: noticiā
q licet de iure sit liqdū ꝛ ab olim fue
rit icōcusse seruatū q vacante impe
rio sicut ꝛ nūc p obitū quōdam Hen
rici romanoꝝ imperatoris vacasse
dignoscit cū in illo ad secularē iudi-
cem nequeat haberi recursus ad sū-
mum potificem cui in persona beati
Petri terreni simul ꝛ celestis impe-
rii iura deus ipse cōmisit imperii p-
dicti iurisditio:regimen ꝛ dispositio
deuoluūtur ꝛ ea ipse: durante ipsius
vacatiōe iperii:per se vel aliū seu ali
os exercuisse noscit iperio mēorato
nōnulli tamē i italie partib9 potesta
tis ꝛ dignitatis fastigiū illicite ābiē-
tes i nostrū ꝛ romane scte matris ec
clesie qtū i eis est: piudiciū euidens
ac diminutionē honoris ꝛ iuris vica
riatus seu alteri9 cuiuscūq3 nomē of
ficiū qd ipo iperatore viuente ex ipi9
cōmissione gerebāt i certis tris ter
ritorijs siue locis post decessū ipsius
atq3 nra vel aplice sedis petita vel
obtēta licētia retinere sibi:ꝛ nōnulli
etiā de nouo assumere qd nō gesse-
rant:aut gestū antea posteaq dimis
sum resumere temerarijs ausibus p-
sūpserūt:quo vel qbus adhuc nō ve
rerent abuti:ꝛ sub ei9 vel eoꝝ colo-
re multa facere ꝛ fecisse noscūt que
in nostrā ꝛ ecclie pdicte iniuriā aper
te redūdant:non abhorrentes per id
varijs inuolui criminib9: nec diuine
maiestatis formidantes offensam.
¶ Quia igitur error cui non resistit
approbari videtur:ꝛ latū pādit delin
quētib9 signū qui eoꝝ peruersis co-
natibus nō resistit. Nos volētes nos
tris ꝛ ecclie sponse nostre iurib9 et
honoribus in hac parte pspicere. et
malis ac scādalis q ex retētiōe:assū-
ptiōe seu resumptiōe hmōi orta sūt
hacten9 et q periculose possent i an-
tea suboriri celeriter obuiare:necnō
piculis aiarū hmōi retinētiū/seu re-
sumentiū nois ꝛ eis abutentiū vt p-
fertur salubriter occurrere cupiētes
pñtium auctoritate monem9 sub ex-
cōicationis pena oēs ꝛ singulos cu-
iuscūq3 status pemiētie dignitatis
aut conditionis existant: etiam si pa-
triarchali vel qūis alia superiori:si-
ue pōtificali vel regia seu alia quacū
q3 pfulgeant dignitate: q post vaca-
tionem iperii absq3 nra vel sedis pre
dicte licētia hmōi vicariū seu cuius-
uis alterius officij nomē vbilibet re
tinuerūt : assūpserūt:seu resūpserūt
ꝛ retinēt.ꝛ qui assument vel resumēt
fortassis i posterū:ꝛ sub talis vena-
tionis pallio abusi sūt ꝛ abutūtur vt
etiā abutent ptāte vel iurisditiōe q-
cūq3:seu ei9 exercitio publice vel oc
culte quatin9 decetero etiā a denola

tione hmõi seu cuiuscũq; assũptiõe
resũptiõe: ac retẽtione ꝓdictis: nec
nõ vsu ptãte ꝛ exercitio supradictis
prorsus abstineãt: ꝛ oĩno desistãt. In
hibẽtes insup sub pena ꝓdicta oĩbus
et singulis patriarchis: ꝓlatis: et ẽt
aliis supioribus ac regib⁹: ciuitatib⁹
cõitatibus: vniuersitatib⁹: capitane
is: potestatib⁹: rectorib⁹: comitibus
vicecomitib⁹: baronib⁹: ꝛ aliis oĩb⁹
cuiuscũq; sint dignitatis cõditiõis:
aut stat⁹ ne ꝓdictum hmõi nomẽ seu
aliud quodlibet i eodẽ iperio retinẽ
tes vt ꝓfert: aut assumẽtes vel eorũ
aliq̃ sub denoĩatõe vel titulo hmõi
nominũ seu ꝓcuratores: ꝯmissarios
iudices: aut vices eorũ gerẽtes q̃cũ=
q; colore q̃sito recipiãt vel admittãt
nec vt vicariis seu vicario aut offici
alib⁹ iperii pareãt vel itendant: aut
parari vel itendi faciãt vel ꝑmittant
nec i his eis vel ei q̃uolibet ꝓstẽt au
xiliũ cõsiliũ vel fauorẽ. Alioq̃n i oẽs
et singulos patriarchas: ꝓlatos: ꝛ su
periores ꝛ iferiores ꝛ ceteros denõ
minationẽ ꝓdictã vt premissũ est re=
tinẽtes: assumẽtes seu resumẽtes ac
illi⁹ ꝓtextu exercẽtes q̃cunq; officia
potestates iurisdictiones: ꝛ recipien=
tes eos vt vicarios vel officiales vi=
cariũ aut comissarios eorũ vt talium
et i parẽtes seu obediẽtes eis vt tali
bus aut ꝓstãtes i hoc sibi cõsiliũ: au
xiliũ vel fauorẽ: nisi infra duorũ men
siũ spaciũ: a die date ꝓsent. numerã=
dum penitus reliquerint: vel se licẽ=
tia se. apo. super hoc extenderint cõ=
munitos excõmunicationis i singu=
lares personas: ꝛ terras ꝛ loca ipõꝝ
et quaslibet cõmunitates: vniuersita
tes: ciuitates aut villas interdicti sẽ=
tentias de fratrum nostrorũ concilio
publice promulgamus. Cõtra eos ni
chilominus spiritualiter ꝛ tempora=
liter grauius ꝓcessuri put iobedien
tia eorum exigerit qualitas facti sua
serit: et viderimus expedire. ¶ Et vt
quibuslibet parendi talibus tollatur
occasio: omnes ꝛ singulos qui huius
modi vicariatus nomen retinentib⁹
assumentibus: seu resumentibus iu=
ramento fidelitatis tenẽtur astricti:
a iuramento huiusmodi quantum ad
hoc de potestatis plenitudine absol=
uentes: auctoritate aplica firmiter i=
hibemus eisdem ne talibus vt vica=
riis vel officialibus imperiis aliqua
tenus pareant vel intẽdant. Et super
omnes pactiones obligationes con
federationes ꝛ colligationes a qui=
buscũq; super hoc q̃uolibet initas ꝛ
iuramento vel quacũq; firmitate val
latas omnino dissoluem⁹: virib⁹ va=
cuamus irritamus: ꝛ quatenus de fa
cto: ꝓcesserint reuocam⁹. Ac huius=
modi ꝛ quelibet alia iuramẽta q̃bus=
libet super his prestita per que pos=
set in predictis nostris et ecclesie no
stre predicte iuribus derogari: ꝓser=
tim cum iuramentum vinculum ini=
quitatis esse non debeat relaxamus.
¶ Certum vt hmõi processus verius
ad communem omnium noticiam de
ducatur: cartas seu mẽbranas proces
sum cõtinentes eũdẽ i ecclesia aui=
nioñ. apponi vel affigi hostiis seu su
perliminaribus faciem⁹ q̃ processum
ipsũ suo quasi sonore preconio ꝛ pa=
tenti iudicio publicabunt Ita q̃ oẽs
et singuli quos ꝓcessus ipse contin=
git ꝛ cõtingere potest nullam postea
possint excusationem pretẽdere q̃ ad
eos talis processus nõ ꝑuenerit: vel
q̃ ignorauerit eũdẽ cũ nõ sit verisile
remanere quo ad ipsos icognitũ vel
occultũ qđ tã patent oĩbus publicat
Datũ auinioñ. i domo epali. ii. kal.
aprilis Anno. i.

¶ De voto ꝛ voti redemptione.

Ntique cõcertationi fi
nem cupientes iponere
ac animarum periculis
inde prouenientib⁹ salu=
briter ꝓuidere: de frm
nostrorum concilio pre
senti declaram⁹ edicto q̃ licet votũ
solẽnizatũ per sacri susceptionẽ ordi
nis q̃tũ ad impediendũ matrimoni=
um contrahendũ. ac ad dirimendũ si
post contractũ fuerit: secũdum statu
ta canonũ sit efficax reputandum ad
dissoluendum tamen prius cõtractũ
etiã si per carnis copulã non fuerit
cõsummatũ: cũ nec iure diuino, nec

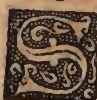
Capl. vnicũ

per sacros reperiamus canones hoc statutum: invalidum est censendum.

¶ Auctoritate apostolica districtius inhibentes: ne quispiam durāte matrimonio nondū etiam consummato aliquem de sacris ordinibus presumat suscipere nisi prout sacris canonibus noverit convenire. ¶ Quod si secus a quoq͂ forsitan attentatum fuerit. ordinam⁹ q͂ nec matrimonio soluto in sic suscepto ordīe ministrare. nec ad superiores ordines pueh͂i nec ad aliquod beneficium vel officium ecclesiasticum valeat promoveri Nisi aliquem de religionibus approbatis: quarum professio ad castitatis custodiam ⁊ abdicationem temporalium ⁊ sui superioris obediētiam suos professores astringat: ipsum canonice contigerit ingredi. ac eius regulam expresse vel tacite profiteri. quo casu diocesanus sup premissis ⁊ singulis premissorum cū eo dispensare valeat. nisi sit aliud canonicū qđ obsistat. Ad ingressū huiusmodi sic ordinatum: si matrimonium cōsūmatū non fuerit: per diocesanū instanter moneri precipimus ⁊ induci: quod si forsan renuerit adimplere: ipsum si sponsa eius institerit: per censurā ecclesiasticā compellēndū decernim⁹ contractū matrimoniū consūmare. Nulli. ⁊c. nostrarū declarationis/inhibitiōis/ordinatiōis/precepti/⁊ cōstitutionis infringere. Datū avinio. Kalen. Decembris. Anno. vii.

¶ De religiosis domibus.

Capi. unicū

Ancta romana atq; universalis eccl͂ia cui actore dn͂o licet imeriti p͂sidemus sicut religiosa ⁊ pia vota benigno favore prosequit͂: sic superstitiosos conat⁹ insolētiū hominum detestatur: videlicz ne sub ovina pelle gregē dn͂i truculētia lupi rapacis invadat: sub pietatis imagine virus heretice pravitatis obrepat ⁊ sub p͂textu cōversationis angelice icautis mētibus sp͂us malign⁹ illudat cui⁹ rei gr͂a sacris canonib⁹ est iterdictū ne aliquis novum ordinē aut religionem inveniat vel habitum nove religionis assumat: sed quicūq; ad religionem venire voluerit ingrediatur unam de religionibus approbatis.

¶ Nonnulli tamē prophane multitudinis viri qui vulgariter fratricelli seu ff͂es de paupere vita bizochi sive beguini vel aliīs noībus nuncupant͂ in partibus italie necnō īsula Sicilieñ. comitatu provicie Narboeñ. ⁊ Tholosaneñ. civitatibus ⁊ dioce. ⁊ p͂vinciīs aliīsq; diversis cismarinis et ultra marinis partibus cōtra dictos canones habitum nove religiōis assumere: cōgregatiōes ⁊ conventicula facere. et supiores sibiipsis eligere quos ministros seu custodes vel gardianos aut nominib⁹ aliīs appellant. plurimos ad eorū sectā recipe: et loca de novo cōstruere seu cōstructa recipere in quibus habitāt i cōmuni: publice mēdicare: quasi eorū secta foret una religionibus p sedem apostolicam approbatis: temeritate dānabili presumpserūt et presumunt etiam incessanter. Et ut ipsorū error veritas ⁊ impietas religio reputet͂: plurimi eorū regulā seu ordinē ff͂m minorū quē sanctus Franciscus istituit se profiteri ad litteram cōservare confingūt: q͂q͂ in obediētia generalis vel provicialiū ministrorū ipsius ordinis nō morētur p͂tēdentes se a sancte memorie Celestino papa. v. predecessore nr͂o huius status seu vite privilegiū habuisse: quod tamen si ostenderent non valeret: cum bone memorie Bonifacius papa. viiī. p͂decessor nr͂ ex certis causis rationabilibus oīa ab ipso Celestino papa p͂decessore nostro concessa: que p ipsum Bonifacius non contingeret approbari viribus penitus vacuaverit: dictūq; vite privilegiū nō inveniatur p eundē Bonifaciū approbatū. Quidā autē eorū dictū habitum et vivendi ritū a quibusdā ep͂is seu eoꝝ supioribus vel aliīs ecclesiarū p͂latis habuisse p͂ficentur: quos nec eis concedere licuit contra formā cōciliī generalis. Nōnulli etiā ex ipsis asserētes se esse de tertio ordine beati frās

eisci penitentiũ vocato predictũ sta
tũ ꝛ ritũ eoꝵ sub velamine talis no-
minis satagũt palliare: cũ tamẽ i re-
gula ipsius tercij ordis talis viuendi
rit⁹ nullaten⁹ sit cõcessus. Et qꝛ i er-
roꝵ baratrũ faciliter ruũt: ꝙ cõce-
ptus ꝓprios patrũ diffinitiõib⁹ ãte
ponũt ipsorum ꝙplurimi: sicut fidedi
gna relatiõe ꝑcipim⁹ a veritate catho
lica deuiãtes ecclesiastica sacramenta
despiciũt ac errores alios studẽt mi
tipliciter seminare. ¶ Cũ itaqꝫ taliũ
damnãda temeritas i eiusdẽ fidei de
trimentũ: fideliũ scãdalũ ꝓfati mino
rũ ꝛ aliorũ ordinũ opprobriũ: ꝛ etiaꝫ
suarũ ꝛ aliarũ animarũ ꝑniciẽ redũ
dare noscatur/sectã/ritũ ꝛ statũ hu-
iusmodi nõ obstãtibus premissis eo-
rũ excusationibus quas friuolas re-
putamus. ꝗcquid p eos cõmunit vel
diuisim sub religionis cõuẽt⁹ colle-
gij seu ꝯgregationis noie vel colore
attẽtatũ extitit vel existit de frm ipo
rũ cõsi. aucto. apo. nulli⁹ fuisse ꝛ esse
decernimus firmitatis ꝛ quaten⁹ de
facto processerũt de cõsilio ꝛ aucto-
ritate ꝓmissis reuocam⁹ oĩno ac ꝑpe
tue ꝓhibitioni subijcim⁹ ꝛ ab eccl'ia
dei penit⁹ abolemus: eisdem ꝑsonis
et alijs quibuscũqꝫ sub pena excõica
tionis quã eas si secus fecerit icurre
re volum⁹ ipo facto inhibẽtes expsse
ne statũ siue sectã ꝛ ritũ hmõi ab ipis
absũptũ sectant vlteri⁹ vel ipsum de
nouo assumere quoquomõ ꝑsumãt.
¶ Epos quoqꝫ ꝛ eoꝵ superiores ꝛ etiã
alios prelatos quoscunqꝫ qui predi-
ctis ꝑsonis vel alijs ritũ viuẽdi ꝛ ha
bitum supradictos preter specialem
apostã. sedis auctoritatẽ deinceps cõ
cesserint ꝓdicte excõicationis pene
ipso iure decernimus subiacere.
¶ Dignũ est eni vt adulterinas plã-
tationes quas non pater celestis sed
humane temeritatis audacia plãtat
apostolici culminis censura diuellant.
nec patiat in agro dñico ꝑuerse con
gregationis vepres excrescere cui ꝓ
priũ est diuina opitulante grã virtu-
tes serere ac vicia radicitus extirpa
re. Nulli ergo. ꝛc. Datum Auinion.
tercio Kal. Januarij. Anno. ij.

Extra.

¶ De iudeis ꝛ sarracenis. Capi. vnicũ

Copiosus in mia dñs de
sua abũdantia pietatis
corda fideliũ ad sua ma-
iestatis obseqa deuotio
nis ardore succẽdit pre-
cordijs di. fi. nobilis vi-
ris petri infãtis nati clare memorie
Sancij regis castelle adeo copiose
gratiã celestis ĩspiratiõis ĩfudit: ꝙ
sibi delectabile reputat ꝓpam expo-
nere i ipsorũ ꝓsecutiõe ꝑsonã pro qͥs
dẽ nobilissiꝑe duct⁹ ꝓposito tãꝗ strẽ
nuus athleta dñi negociũ ĩpugnatio
nis ꝑfidorũ agarenoꝵ a quib⁹ regnũ
Granate in dei cõtumeliã detinetur
tutario noie charissimi i christo filij
nr̃i Alphonsi Castelle regis illustris
ꝙ sub teneritudĩe puerilis etatis ad-
huc dinoscitur cõstitutus assumpsit
sub spe celestis auxilij feruenter ꝛ vi
riliter ꝓsequẽdũ. ¶ Cũ igit oĩa cupi
am⁹ obstacula remouere p ꝙ dicti ne
gocij ꝓsecutio posset quolibꝫ ĩpedi-
ri vniuersis ꝛ singulis cuiuscũqꝫ cõ-
ditionis ꝓeminẽtie vel stat⁹ existant
districti⁹ inhibemus ne arma equos
ferrũ lignamina victualia ꝛ alia ꝗcũ
qꝫ ꝓhibita p romanos põtifices ꝓde
cessores nostros ad terras egypti de
ferri: ad sarracenos dicti regni Gra
nate infra triennũ icipiendũ a Kalẽ
dis Aprilis proxime secuturum quo
modolibet deferre presumant.
¶ Nos enim omnes et singulos qui
ad dictũ regnũ arma: equos: ferrum
lignamina: ꝛ victualia supradicta ꝛ ꝗ
cũqꝫ prohibita contra tenorẽ huius
nostre prohibitionis deferre presum
pserit illis penis ꝛ sentẽtijs quas de
ferentes huiusmodi prohibita i ale-
xandria vel ad egypti partes icurrit
decernim⁹ subiacere. Et nihilomin⁹
oẽs ꝛ singl'os ꝗ sarracenis granate ꝓ
stabũt: dicti negocij ꝓsecutione du-
rãte: auxiliũ: consiliũ: vel fauorẽ/aut
prosecutionem dicti negocij directe
vel indirecte secrete vel publice im-
pediri vel turbare forte presũpserit
excõmunicationis sentẽtiam incur-
rere volum⁹ ipo facto. ¶ Nulli ergo
nostre inhibitionis: cõstitutionis: et

K.i.

volũtati &c. Datum Auin. v. Kal. Martii. Anno primo.

¶ De torneamentis.

Cap. unicũ

Quia in futurorum euentibus sic humani fallitur incertitudo iudicii vt quod coniectura probabili ex tunc interdum attenta consideratione vtile possidetur reperiri dãnosum quãdoque contingat: nonnunquam quod consulte statuitur ex sanioris inspectione iudicii consultius reuocatur. ¶ Sane felicis recordationis Cle. pa. v. predecessor noster attente considerans generale passagium in concilio Uienensi pro terre sancte subsidio salubriter ordinatum quod torneamenta et hastiludia siue iuxtas non leuiter impediri. tum quia frequenter sic ipsum passagium negocium prosecuturos extinguunt, quod ad eius executionem efficiũtur impotentes: tum quia interdum quamplures a crucis assumptione retrahũt dum ab illis abstinere: aliis ea exercentibus erubescũt torneamenta ipsa et hastiludia siue iuxtas in regnis Frãcie, Anglie et Alemanie: et aliis nonnullis prouinciis in quibus ea consueuere frequentius exerceri: specialiter interdixit in facientium ea vel ad id eis prestantium operam: consilium: vel consensum: et illorum etiam in quorum locis vel districtibus fierent non prohibentium hoc cum possent et illorum procedentes ad illa in domibus suis recipientium vel cõmercium quomodolibet exercentium cum eisdem personas excõicationis et in terras interdicti sententias promulgãdo: absolutiõe ab excõicatione huiusmodi preterquam in mortis articulo sedi apostolice reseruata.

¶ Uerum quoniam vt intelleximus per sententiam huiusmodi periculum animabus ingeritur, et pro eo maxime negocio dicti passagii derogatur qui nonnulli militari cingulo abstinent et qui pacere militie metu preferri in ipsos sententie non presumũt. propter quod ydoneos et voluntarios ad terre predicte subsidium in regnis eisdem contingit pauciores solito reperiri. ¶ Nos a dil. fil. nobili viri Philippi clare me. regentis frãcie et nauarre regis et aliorum de domo regia necnon quampluriũ magnatum et nobilium tam in regno frãcie quam aliunde considerantium premissa discrimina repetite supplicationis instantiã sententias excõicationis et interdicti prefatas predictorum supplicationibus inclinati ducti cõsiderationibus antedictis et ex causis etiam rõnabilibus aliis in fauorem sepe fati negocii de fratrum nostrorum cõsilio reuocamus eos qui propter exercitium torneamentorum seu hastiludiorum ipsorum huiusmodi sententias incurrerũt absoluentes ab illis et cum eis qui sic legati: vel in locis propter ea interdictis diuina celebrarũt officia super irregularitate inde cõtracta: auctoritate apostolica dispẽsantes. Datum Lug. xvi. Kal. octo. Anno. i.

¶ De crimine falsi.

Cap. unicũ

Prodeũtes quasi ex adipe iniquitatis multorum scelestorum funesta cupiditas eos impingit precipitare conatur dũ sequi miserabilẽ eius ingluuiẽ saturietatis nescientẽ moderamina non verentur. ipsi etenim turpium lucrorum se fecibus imergentes ãbitiosis nexibus inuoluuntur. vel timore dãnabili cecitate postponũt. et quasi ãbulãtes in tenebris nõ vitãt excidia personarum. ¶ Nam per fidedignos ad nostri apostolatus auditum multarum relatio fide digna perduxit quod nonnulli nullã habẽtes auctoritatem iuris vel cõsuetudinẽ seu priuilegium faciẽdi monetã falsam ostendãt. et fabricãt in regno Frãcie et locis circumuicinis. aliqui vero monetã falsam sub vero signo charissimi in christo filii nostri Karoli regis Frãcorum et nauarre illustris studio se deprauãt et ex hoc cadit a suo recto põdere quamplures etiam in locis circumuicinis quibus de iure aut cõsuetudine seu priuilegio ius cõpetit fabricãdi monetã signum propriũ monete regie monete sue: quã fabricãt Imprimere seu insculpere moliũtur eiusdẽ quãtitatis et iocũditatis infra figure quã habet moneta regia monete sue quã fabricãt quantum possũt similius speciem informãt insculpunt cõstituunt et imponunt: et quamuis moneta predicta eorum ad vsurpatã similitudinẽ producta

deficiat a iusto pondere argẽti ⁊ solli
to in regia moneta ⁊ more ⁊ cõsuetu
dine obseruato: simplices tñ ⁊ popu
lares persone non habentes īter mo
netas tãte similitudĩs peritiã discer
nendi fallũtur quotidie ea occasione
in vsu monetaꝝ/recipiẽtes monetas
falso assimilatas pro veris. Sũt ⁊ a-
liĩ q̃ sciẽter falsas monetas extra re
gnũ predictũ emunt ⁊ post infra re-
gnũ ipsũ eas portãt vendũt ⁊ expen
dũt. ¶ Nos igit̃ attẽdẽtes ꝙ idẽ fal-
sarĩ ⁊ fabricatores monetarũ taliũ ⁊
emptores predicti per hoc se dignos
maledictione cõstituũt eos q̃ vt pre-
mittit̃ premissa moliri aut fabricare
aut emere vel portare ad regnũ ꝑdi-
ctũ sciẽter presũpserint fe.re. Clemẽ
tis pape.v. ꝑdeces.nr̃i vestigĩs ĩhe-
rentes excõicatiõis sñia ĩnodamus.
absolutiõe ꝑdictoꝝ nobis ⁊ successo
ribus nostris ꝑterq̃ ĩ mortis articu-
lo reseruata. Nulli.⁊c.nostre innoua
tionis infringere.⁊c. Datũ auinioni.
v.nonas.Iulĩ.Anno septimo.

¶ De priuilegĩs. Capi. vnicũ

D nostri apostolatus ꝑ
uenit auditũ ꝙ nõnul-
li nobiles ⁊ cõitates in
fra nostras cãpanie ma
ritimeq̃ prouicias con
stituti asserẽtes per pri
uilegia sedis apostolice sibi fore con
cessum ꝙ de ꝓuincĩs ipsis per recto
rem eoꝝ qui est pro tẽpore vel officia
les curie rectoris eiusdẽ bãniti ĩ ter
ris ciuitatibus: castris: ⁊ locis eoruʒ
morari libere possint nec ĩ illis idem
rector bãnitos ipsos capere valeat
eosdẽ bãnitos ĩ dictis terris ciuita-
tibus castris et locis non absq̃ dero
gatiõe sedis aplice manifesta recipi
unt ⁊ receptant. ¶ Nos igitur qui be
niuoli more patris in prouinciarum
ipsarũ tranquillitatis ⁊ pacis cõmo
dis delectamur sup hoc ꝓut ad nr̃m
spectat officium ꝓ cõi bono ꝓuiciaꝝ
ipsarũ de congruo volẽtes remedio
ꝓuidere: ꝑuilegia supradicta cuius-
cũq̃ tenoris existãt maxime cũ ꝑ hoꝝ
ꝑtextu maleficia remaneãt ĩ eisdẽ ꝓ-
uinciis ĩpunita pãdat̃ ausus excelli-
bus crimus ledat̃ iusticie dictiq̃ re-
ctoris multipliciter impediatur offi
cium ac ꝓuinciã ipsarũ status pacis
federe violato: nõ absq̃ graui reipu
blice detrimẽto subuerti posset scã-
dalis scissuraq̃ ex nũc auctoritate apo
stolica ex certa scientia reuocamus
annullam⁹ ⁊ etiã irritam⁹ ac nullam
habere decernim⁹ roboris firmitatẽ
¶ Nulli ⁊c. nostre reuocationis ⁊ an-
nullationis: cassationis irritationis
⁊ cõstitutiõis infringere. Data Aui-
nioni.vĩ.idus Augusti.anno.vi.

¶ De penis. Capi. vnicũ

Jmirũ crescẽte malicia
videm⁹ mũdũ in dete-
riora iugiter ꝓlabi/ sic
hominũ mẽtes assueta
deprauante nequitia ma-
lis passim cumulũ sup
addi vt ⁊ boni q̃ alios odirẽt virtutũ
amore delinquere interdũ cũ ꝑuer-
sis admixti: concurrere cũ illis in il-
licitis habeãt et in apertã maliciam
ꝓsilire. Est eñ compescenda maloꝝ
audacia vt saltẽ pene formidĩe retra
hantur a noxĩs sicq̃ boni sectando
virtutẽ meliores effecti non cogant̃
cũ illis perire. ¶ Sane vulgaris fa-
ma notoriũ publicat: ⁊ longe lateq̃
ipsa iniuriosa trãsgressus euidentia
manifestat: ꝙ nonnulli de marchia
anchonitana ꝓuincia nobis ⁊ ro.ecc.
subiecta ne dũ olim tẽporib⁹ diuer-
sorũ ꝑde.me.romanoꝝ põtificũ gres-
sus fidelitatis egressi declinauerũt ad
infidelitatis reprobe deuiũ: sʒ in die
bus nõ lõge ꝑteritis cõtra nos ⁊ ec-
clesiã eandẽ ⁊ dilectũ filiũ Amelium
ꝑpositum bellimontis capellanũ no
strum ꝓuincie memorate rectorem
ceruicem rebellionis erigere ꝑsum-
pserũt: ⁊ in quosdã officiales: ⁊ fami
liares suos crudeliter seuiẽtes: post
graues illatas iniurias ⁊ reprobatas
cõtumelias irrogatas eisdem: ⁊ post
bona ipsorum/ violenta predatione
subtracta eos cruẽte Mortis suppli
cĩs ĩ ore gladĩ tradiderũt: int̃ q̃s ꝓ
dict̃ fuisse nõ modica: cui mens sa-
nior inerat: ⁊ tante temeritatis excess⁹
nõ leuiter displicebat: sʒ habuerũt vt

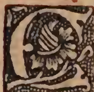
inuiti furōri confuse multitudīs cedere dn̄i illius neq̄uerūt conatib⁹ obuiare. ¶ Nos igr̄ vt mali penarū iposītionib⁹ grauiū territi vereant̄ i antea l cōsimilis erroris inuiū relabi: ac boni ꝑsistentes i sua fidelitate cōstāter non habeāt propter illoꝝ claudicare ꝑsidiā: remediis q̄bus possumus precauere volētes: ⁊ aiarū suarū saluti dicteq̄ ꝓuīcie pacifico statui paternis affectib⁹ prospicere cupiētes: de fratrū nr̄oꝝ ꝯsilio ac ipetuū valitura ꝯstitutione sancim⁹: vt q̄cunq̄ de ꝓuincia ipsa vel aliūde in eā prouinciā morā trahens clericus vel laicus fame sue ꝓdigus ipsi⁹ ecclesie calcata reuerentia i hoc sceleris gen⁹ irrepserit q̄ rectorē seu Rectores q̄ pro tp̄e regimini dicteq̄ ꝓuincie i sp̄ualib⁹ ⁊ tp̄alibus auctoritate aplica prefuerit vel ipsoꝝ aliquē aut eoꝝ vel alicuius ipsoꝝ vicarium aut iudicē vel iudices vel ipsius ꝓuincie thesaurariū aut locū tenentē eiusdē qd̄ absit occiderit: aut ad offendēdū illuꝫ vel illos isecutus extiterit: ceperit: captiuauerit: detinuerit, percusserit: aut etiā vulnerauerit: aut ipsoꝝ aliq̄d vel al's in locū vbi morā traxerit insultū fecerit: aut ipsum vl' ipsos obsederit siue de suo regimine vel officio forsan expulerit vel fugauerit vel socius fuerit facientis: aut illū vel illos bonis aliq̄bus spoliauerit: vel ꝓuīcie supradicte alicui⁹ ciuitatis castri vel loci de ꝓuīcia ipsa populū cōitatē vel vniuersitatē/aut aliquos ex eis vel quosuis alios de ꝓuīcia ipsa directe vel idirecte ꝯtra nos ⁊ ꝑfatā ecclesiā seu rectores officiales ⁊ locū tenētes ꝑdictos vel ipsoꝝ aliquē ad seditionē quōlibet excitabit ad rebellionē seu cōspirationem p se vel p aliū seu alios facere vl' ꝓcurare ꝑsumpserit vel ad ea siue ipsoꝝ aliq̄d dederit auxiliū cōsiliū vel fauorē: directe vel idirecte: publice vel occulte: cuiuscūq̄ ꝯditiōis ordinis/dignitatis/aut stat⁹ ecclīastici: vel mūdani fuerit: ēt si patriarchali vel archiep̄ali seu ep̄ali vel superiori ꝑfulgeat dignitate ꝑpetuo sit isamis vt nec ad testimoniū vel alios actus legitimos admittat̄. Sit itestabil' vt nec testādi liberā habeat factionem vel ad alicuius bona ex testamēto vl' ab itestato vocet̄. Nullus et sup quocunq̄ negocio r̄ndere: sed ipse aliis respōdere teneat̄. Nec q̄uis cause ad audientiā ꝑferent̄ illius. Nec valeāt eius snīe vel processus. Nullus et in quacunq̄ cā vel negocio patrociniū ꝑstare presumat. Nec ipse ad patrocinandū aliis admittat̄. Instrumenta cōfecta p eū si forte officiū tabellionatus exerceat nullā habeāt firmitatem sed potius cū actore dānato dānent̄. Dignitatib⁹ officiis ⁊ bn̄ficiis ecclesiasticis vel mūdanis q̄ obtinet q̄cunq̄ sint: ⁊ quocūq̄ noīe cēseant̄ sit eoipso ꝑuatus. Ac ihabilis ⁊ indignus ad ea ⁊ q̄lib3 alia iposterū obtinenda. Filii eius ad nullos honores ecclesiasticos: vel mūdanos: ad nullas dignitates vel bn̄ficia ecclesiastica aut officia publica quomodolibet admittant̄. Libertatib⁹ ⁊ etiam imunitatibus realib⁹ ⁊ ꝑsonalib⁹ p̄uiuilegiis ⁊ idulgentiis q̄buscūq̄ sub quacūq̄ forma verboꝝ ab apo. se. cōcessis extūc penit⁹ careāt. Uassali ⁊ hoīes a iuramēto fidelitatis ⁊ alia q̄uis obligatione q̄b⁹ tenerent̄ eidem sint penitus absoluti. Feuda quoq̄ iura honores ac officia ⁊ alia quecūq̄ bona imobilia q̄ in dicta ꝓuīcia Marchie ⁊ alibi vbicūq̄ a predicta romana obtinēt ecclesia sint eoipso penitus ꝯfiscata. Aliis vero feudis: iuribus: honorib⁹: officiis ⁊ bonis imobilibus q̄ a q̄buscūq̄ aliis tenent ecclesiis sint eoipso ꝑuati q̄ sic ad easdem ecclesias libere reuertant̄: q̄ de illis earū rectores pro sua voluntate disponāt. Mobilia vero bona ipsius concedimus fidelibus occupanda.

¶ Illud nihilomin⁹ adiicientes nr̄e hm̄oi sanctioni vt sic delinquēs excōicationis snīe. Uniuersitas vō seu cōmunitas que deliquerit i ꝑdictis eiusq̄ territoriū ⁊ districtus iterdicto ecclesiastico subiaceāt ipo facto. A qua q̄dē excōicationis snīa null⁹ ab alio q̄ a roma. pon. possit absolui

tionis bn̄ficiū obtinere: nisi dū taxat
in mortꝫ articulo ꝯstitutꝰ ¶ Per hoc
aūt nō admittimꝰ secularibꝰ ptātibꝰ
facultatē ptendi legibꝰ cōtra talem:
quas aduersus sic delinquentē catho
lici p̄ncipes ediderunt. Dignū etenī
est, vt quos timor dei a malo non re
uocat: penarū moles i eos exaggera
ta ꝯpescat. Nulli. ⁊c. nr̄e functionis ⁊
sanctionis īsup. ⁊c. Datū Auiñ. viij.
kal. Septembris. Anno tertio.

¶ De sententiis excommunicationis suspensionis ⁊ interdicti.

Capm vnicū

Um ad sacrosancte ro
mane eccl'ie signū velut
ad m̄ris vbera referta
dulcedine: ac rom. pon.
ꝑhi vicarū successoribꝰ
petri clementiā tāq̄ ad
patris plenā ꝓuidentiā pietatē orbꝭ
terrarū ꝗ habitāt i eo gratiarū spe
assidue ꝯfluāt vniuersi: idignū credi
mus nostris fore t̄pibus vt q̄bꝰ nos
et ecclesia ipsa exuberamꝰ in gratijs
beneficiamus i donis: ne murmurandi
inde prestet occasio: vn̄ gratitudinꝭ
necessitas aderat collocandi, ne ve
scriptura reddat onustū: qd̄ liberali
tas fecerat gratiosum. ¶ Qua de re
circa lr̄arū nr̄aꝝ scripturas registri
quoq̄ nr̄i: necnō abbreuiatoꝝ roma
ne curie notas illā i taxādo volumꝰ
moderationē apponi: qua ꝑsone q̄bꝰ
gr̄e hmōi ꝯcedunt̄ se gr̄as ipsas ab
apo. se. liberaliter sentiāt cōsecutas
ac lr̄arū ipsaꝝ scriptoribus registri
etiā nostri notariūq̄ abbreuiatoribꝰ
an̄dictis: q̄ interdū i eis etiā multo
labore desudāt de suo labore ꝯgrue
satisfiat. Ad tollendos igr̄ excessus
difficultates circuitus ⁊ anfractus
q̄ possent ex varijs lr̄arū apostolica
rū taxationibus ꝓuenire sancimꝰ vt
modus subscriptꝰ i hmōi taxationi
bus obseruet̄: vcꝫ ꝙ lr̄a gr̄e cū clau
sulis cōsuetis sup canonicatu ⁊ p̄bē
da ⁊ alio bn̄ficio ecclesiastico: cū cu
ra vel sine cura vacāte vel vacaturo
etiā si dignitas officium vel ꝑsona
tus existat: decē turoneñ. grossis et
non vltra taxet̄: executio vero eiusdē
duodecim turoñ. ⁊ vltra nō taxetur.
et idem in similibus lr̄is bn̄ficialibꝰ
gratiosis: puta sup p̄oratu aliquo
administratione ⁊ hmōi: ac executorijs
earundē seruari debebit. ¶ Si vero
eiusdē lr̄is gratie ⁊ executorijs earū
dē vt supra alique clausule non ꝯmu
nes vel isolite apponātur circa ta
xationem clausularū hmōi congrue
poterit sic distigui vcꝫ ꝙ nō habeat
consideratio i eisdē maioris vel mi
noris gratie eius qd̄ cōcedit: nec q
ipsius sint maiores vel pauciores fru
ctus redditus vel ꝓuentꝰ. Et ex hoc
plus minusve taxet̄: sed habeatur in
taxando illa cōsideratio ad laborem
vt. s. longior scriptura magis ⁊ minꝰ
breuior estimet̄: hoc tn̄ circa hmōi
clausulas apponendas addito mode
ramine i taxando vt si scriptura clau
sule apposite non faciat lineā: nec de
ipsa clausula lr̄e taxationē augmen
tet. ¶ Si vero ꝑ se vel saltē alijs ad
dita clausulis faciat lineā: i quarta
parte turoneñ. gros. taxet̄. Et sic pro
qualibet linea hmōi addite clausule
in taxando: quarta pars gros. turoñ.
addatur. ⁊ si quid supfuerit ⁊ minus
linea: illud superfluū nec taxationē
imutet. Lineā aūt que centū ⁊ q̄nqua
ginta lr̄as seu. xxv. cōtinet dictiōes
itelligi volumus i hoc casu. ⁊ vt ta
xatio hmōi dū exempla ponunt̄ quo
dāmodo procedat icerta illa clausu
la verū ne sub eo pretextu. ⁊c. q̄ quat
tuor cōtinet lineas vno turoñ. gros.
taxet̄. Illa etiā clausula p̄bendā ve
ro ac dignitatē que cū acceptatione
reseruat: q̄ quattuor ⁊ pauloplus cō
tinet lr̄as vno turoñ. gros. taxetur ⁊
similibus clausulis additis scd̄m li
nearū numerū idem fiat. Eandē taxa
tionem cū moderamine antedicto q̄
ad prefatas lr̄as in registro nr̄o ser
uari volumus cū fuerint registrāde
Eandē etiā taxationē quo ad p̄fataꝝ
lr̄aꝝ notas. s. gratie cū antedicto nu
mero abbreuiatores obseruēt. De ex
ecutorijs vero hmōi gr̄arum abbre
uiatores ipsi etiā si clausule non cō
munes vel insolite apponantur eis
dem duos tm̄ recipiant turoneñ.
¶ Hoc licet sic in taxatiōe p̄dictarū

litterarum obseruari velim⁹ formā pauperū deferri volumus paup tati. & nostrā taxationē in illa vcz octo turoneñ. gro. inuiolabiliter obseruari nā beatū fore virū q̄ sup pauperem & egenū itelligit verbis ppheticis edocemur. ¶ Circa taxationē aūt lrāȝ q̄ p audientiā trāseunt nihil ad pñs aliud ducimus ordinandū: sed rōnabilis modus obseruet in illis q̄ solit⁹ est hactenus obseruari maxime pm taxationē lrārum ipsarum q̄ in libro prouinciali inuenit esse conscripta. In quarū taxationibus lrāȝ ex causis rōnabilibus sustinemus: vt turoneñ. gros. q̄diu. s. Romana curia extiterit citra mōtes romaninos succedat. ¶ Ceterū vbicūq; de turoneñ. gros. in taxationibus ɔ̄libatis fit mentio itelligi volumus: q̄diu curia fuerit citra montes. Si vero vltra montes rome: scz vel in aliis locis/ vel ytalie partibus curia ipsa ɔ̄stiterit in taxationib⁹ antedictis romaninus p turoneñ. ponat. ¶ Ad hec p̄dicte nostre adijcimus sanctioni: vt si forsan qd̄ qn̄q; contigit eueniat: vcz q̄ non culpa negligentia / vel defectu scriptoris: vel ex ignorātie cecitate: aut torpore desidie: vel ex occupatione: distractione: aut alia quauis occasione abbreuiatoris q̄ notam ex qua lrā grossa pcedit inepte formauerat eadē grossa lris gratis fuerit rescribēda: hoc ipsi scriptori vel illi cui⁹ lrā hmōi fuerit rescribenda nō noceat sed abbreuiatori debeat iputari: intātum vt eidē scriptori abbreuiator ipse satisfaciat itegre iuxta taxationē eiusdē grosse lrē rescribende. ¶ Ceterū vt predicta q̄ a nobis pro vtilitate publica sunt istituta salubiliter eo diligentiores sui obseruatores inueniāt: quo trāsgressores ipsoȝ maiori nouerint pena pcelli: statuimus vt prefati omnes & singuli tam litterarum nostrarum q̄ registri nostri scriptores q̄ abbreuiatores notarum ipsarum: quibus etiam abbreuiatoribus spāliter vltra infra scriptas penas: quaten⁹ p̄dictas taxationes obseruēt sub excōicationis pena māda mus. Qui contra premissa fecerint plus. s. prefatas nr̄as bñficiales lrās vel notas ipsarū vel earūdē in dicto registro scripturas taxādo/ exigēdo vel recipiēdo p ipsis q̄ superius sit taxatū: vsq; ad semestre tp̄s officio in quo sic deliq̄rint sint eoipso suspēsi. Et si scdo deliq̄rint in eodē ipso facto eodē officio: qd̄ q̄tum in ipsis fuerat maculare conati sunt ppetuo se priuatos agnoscāt. Nulli ergo liceat &c. Datum Auin. iij. idus Decembris. pontificatus nostri anno. i.

¶ De verborum significatione.

Quorundam exigit cece scrupulositatis ābiguū ac ipsoȝ quodāmodo in docta scīa ne dixerim⁹ q̄ religiosa hoȝ sit vanat in hoc supstitiosa religio: vt dū iuris manuūt temere sub conscīe velamēto cōceptus q̄ prelatoȝ ordinis sui cū obedientie merito prouide inherere sententijs. ¶ Nos post predecessoȝ nostroȝ & presertiȝ feli. recorda. Nicolai. iiij. ac pie mēorie Cle. v. roma. pon. sup intellectu & obseruantia regule ordinis frm minoȝ declarationes salubiliter editas solidas q̄dē & claras & lucidas: multaq; maturitate digestas: nr̄as dn̄o fauente indubias ipsoȝ predecessoȝ declarationibus declarationes adiūgamus: sicq; dies diei eructet verbū et nox nocti scientiā manifestet. ne p perā paucoȝ dicti ordinis frm quod absit in scientia recta ipsarū declarationū verba conuertens in deuiū: illaq; suis eis profecto ɔ̄traria accōmodans sensibus igrata deo superioribus ɔ̄tumax: prefato ordini detrahēs odiosa cōfratribus vnionē scindēs si valeat reddat. ac graue in populos scandalū allatura: q̄n potius vt nr̄a vehement flagitat itentio an̄dictis ɔ̄fagatis icōmodis. Hec sancta minoȝ frm religio ad quē iādudū cum minor nos grad⁹ haberet dilectiōis et deuotionis feruor icanduit. Nūc vero post susceptū a nobis apostolice seruitutis iugū ad illius religionis gubernationem protectionē dei

Capitulum primū

fensionēq̧ interiꝰ exteriusq̧ ꝑpiciā
pastoralꝭ cure sollicitudo nos āgit pa
terne cogit prouidentie debitū ac in
certe caritatis zelus accendit: q̄ eta
pace gaudeat sanctio proficiat octo
in numero ac merito ⁊ q̄ꝫ plurimum
augeaẗ. blandeq̧ i redeuntiū filiorū
sue scꝫ profectionis ruat oscula ma
ctet vitulū: eorūq̧ liberis et sedula
corruat in amplexus: profecto cū ip
sius religionis odor trahat: caritas
attrahat: scientia lucidet. o quo merea
tur q̄ i conualle lachrymarū huiꝰ scꝫ
mundi miseria vel cordis contritio
ne ⁊ hūiliatione puritissima ascensio
nes i corde suo disposuit vt nō soluꝫ
in virtutē de virtute proficiat: sed in
eisdem virtutibus ꝑmanens quasi q̄
busdā harū ad profectionē tendenti
bus gradibꝰ de die i diē facta se me
lior ascendat i altius: terrena despi
ciat ac ecclesia ꝯplectaẗ. Sicq̧ tan
dem diuino numine collocata in pa
tria tanto deum scdm̄ huius sancte
ascensionis gradus cognoscat aper
tius: quanto nunc i huius peregri
tionis angustijs illos conscenderit
altiores. nā ſm dauid eximiū ꝓphe
tā dn̄ sanctā ecclesiā deꝰ suscipiet i
eius gradibus dinosceẗ. ¶ Quapro
pter tātis i commodis tantisq̧ eius
ordinis excitati periculis / ac ad il
la salubribus ⁊ oportunis ꝑ eiusdem
sedis prouidentiā circunspectā ad
hibendis submouenda remedijs no
stre sollicitudinis studiū conuerten
tes ad dei laudē ⁊ beati Frācisci ꝯ
conium eiusq̧ prefati ordinis paceꝫ
ꝯsolationemq̧ fideliū necnon minꝰ
cautis minusq̧ habentibus i obediē
di vel euagandi occasionis subducē
dam materiā ad tepidandum vbi ti
mor non aderat: scrupulosam caligi
nem detergendā eosq̧ suauiter redu
cendos vt filios ad ipsius religiōis
gremium velut matris diligēti sup
his ꝯscrutatione ⁊ matura delibera
tione prehabitis de fratrum nr̄orꝫ
consilio infra scriptas declaratiōes
commissiones: ordinationes: ⁊ prece
pta: que i sertus inseruntẗ duximꝰ ad
iungenda. In primis cū dicaẗ in re
gula ꝙ illi qui promiserunt obedien
tiam habeant vnā tunicā cū capucio
⁊ aliā sine caputio q̄ habere voluerīt
¶ Itē ꝙ fr̄es oēs ꝯ vestimētis vilibus
induantur. ⁊ super predictor̄ verbor̄
sensu prefatis predecessoribus nr̄is
Nicolao ⁊ Clemente declarationes
vt premittitur limpide emanarunt:
dictusq̧ Clemens huius vilitatis iu
dicium ministris custodibꝰ seu gardia
nis ordinis predicti duxerit cōmittē
dum eor̄ sup hoc ꝯscientias oneran
do: nec ob hoc in q̄busdam ex fr̄ibus
antedicti ordinis volētibus plus sa
pere q̄ꝫ oportet sapere: nouarū adin
uentiones ambiguitatū cessauere q̄ꝫ
plurime. vel non oīno non vetustarū
explicatio questionum: tā deꝫ super
longitudie ⁊ latitudine q̄ꝫ grossicie
et subtilitate / forma ⁊ figura vestimē
torum ipsor̄ q̄nimmo adeo hm̄oi ad
inuentiones ⁊ questiones. priora ex
creuere licentia: vt ex eisdē fratribꝰ
aliqui habitus propterea curtos: stri
ctos inusitatos ⁊ squalidos: nouita
te plenos ac dissidij nō ignaros: cū
a communitate ordis discreparent:
assumerent: nec ad ministrorum custo
dum gardianorum eorūdem manda
tum requisiti deponerent: nec alios
prout eiusdem ordinis communitas
deferebat habitus iuxta eorundem
ministrorum custodū ⁊ gardianoruꝫ
arbitrium ducerent resumendos: di
centes in hoc eorundem prelatorum
suor̄ non parcendum fore arbitrio:
cum ⁊ suum sic despectū regularem
et cruci formam assererent: ceteror̄
vero supfluum habitum irregularē:
q̧ censerent. Nec huic eorū opinioni
prefati Clemen. declarationē sepius
repetitam obesse.
¶ Nam licet ministris custodibus ⁊
gardianis prefatis vestium vilitatꝭ
detur in illa iudiciū tamen tribi cō
sequenter adiungitur ita tn̄ ꝙ vilita
tem in vestibus seruent prefertī cuꝫ
et in declaratione predicti Nico. di
caẗ ꝙ semp in eisdem fratribꝰ ⁊ eor̄
actibus paupertas sancta reluceat pro
ut ipsis ex eor̄ regula inueniẗ iuxdi
cta ac ꝯstitutionibꝰ eiusdē ordis ge

neralibus caueatur vt asserunt q in omnib9 q̄ ad habitū fratrū spectant reluceat sēper asperitas: vtilitas: et paupertas. vnde cū nec paupertatis vel vtilitatis oblate per ministros/custodes/ꝛ gardianos vestes existerēt: nec ipsoꝝ superioꝝ ordinis sui in deponēdo vestes quas gererēt: nec i reassumēdo quas darent sequi iudiciū ullaten9 tenebant generali ministro et ceteris fratrib9 qui ꝑ cōmunitate eiusdē ordinis aderāt sui rationib9 quas breuitatis causa omittim9 cōtrariū asserētib9 ex aduerse ꝑut hec et alia. Hinc inde corā nobis ꝛ eisdē fratrib9 nostris scripto: lecta ꝓboq; fuere ꝓposita: ac etiā corā aliquibus ex fratrib9 nostris predictis sup hoc deputatis a nobis: ꝑsertim per aliquos ex fratrib9 acti ordinis q̄ predictis cōmunitatib9 aduersabat eisdē fuerūt pluries repetita ¶ Quo circa nos certis rōnib9 ꝑdictꝫ auditꝫ ꝛ aliis q; plenius intellectis volētes perpetuū prefato finē dare negocio de predictoꝝ fratrū nostroꝝ ꝯsilio declaramus dicim9 q cū sicut pretāgit: dicat in regula q fratres oēs vestimētis vilib9 induāt: ꝛ vilitatē hmōi vestiū tā habitus/q̄ interioꝝ tunicarū illā prefatus clemēs intelligi debere decreuerit: que ſm cōsuetudinē vel ꝯditionē patrie debeat quātū ad colorē pāni ꝛ ꝑciū vilitas merito reputari atq; cōsequēter huius vtilitatꝫ iudiciū ministris custodib9 seu gardianis ꝑdictis ipsoꝝ sup hoc cōsciētias onerādo duxerit ꝓmittēdū: ꝑut in eiusdē clementis litteris sup hoc cōfectis plenius cōtinent in eorūdē ministroꝝ custodū: seu gardianoꝝ eorūdē iudicio est relictū. Nosq; nihilominꝰ ꝑfatoꝝ ministroꝝ custodū: et gardianoꝝ iudicio ꝑsentiū auctoritate cōmittimus determinare: decꝫ arbitrari atq; ꝑcipere cui9 lōgitudinis ꝛ latitudinis grossiciei. ꝛ subtilitatis forme siue figure: atq; similiū accidētiū esse debeāt tā habitus ipsorumq; caputia q̄ interiores tunice q̄b9 fratres oēs minores dicti ordis induūtur: ac insup cui9 quātecq; vtilitatꝫ indui eos ipsos vestimētꝫ oporteat: ꝛ an investimētis hmōi secūdū regulā ꝛ declarationes eorūdē ꝑdecessorū nostroꝝ ꝛ ꝑfatas ordinis cōstitutiones reluceat asperitas: vtilitas: ꝛ paupertas vtrū ne q̄tū ad colorem: vtilitatē paupertatē q; ac cetera accidētia supradicta fratres vestimētis induātur: vt debēt sup quib9 eorūdē ministrorū custodū: ꝛ gardianorū cōsciētias oneram9. Statuētes vt districte ꝑcipiēdo mādātes q in predictis ꝛ his similib9 eoꝝ arbitriū determinationē siue iudiciū generalis quidē i totius ordinis ꝑuincialiū vero i ꝑuinciarū ministroꝝ ac custodū ꝛ gardianoꝝ administrationibus custodijs ac gardianis siue cōsimilibus ordinis memorati cōmissis eisdem fratres oēs ꝛ singuli sequi omnimode illisq; parere per oia teneāt Ac insup q illoꝝ sequendo arbitriū determinationē siue iudiciū: illisq; parēdo nec sit nec dici possit ipi debeant: nec ipsi seipsos autument sue rle vel cōstitutionū sui ordinis trāsgressores maxime nūc expresse vel determinate in ꝑdicta fratrū minoꝝ dicat regula vel declarationib9 antedictis quāte lōgitudinis quāte latitudis: quāte grossiciei vel subtilitatis: q̄lis forme qualis ve figure hmōi debeāt esse vestes: sicut nec qualis quāteq; vilitatis eas esse oporteat exꝓmitur in eadē: sicq; quodāmodo eadem vrgente necessitate: eq̄tate nō impari vero sensu vtroq; id regule suadentib9 intellectu: eiusdē clemētis inherentes vestigijs p̄fatoꝝ ministroꝝ: custodū ꝛ gardianoꝝ in predicta: horūq; similib9 fore iudiciū declarare cōpellim9: illaq; eis vt predicit committere inuitamur. Nō em̄ particularū omniū certa potest dari sciencia: neq; eorū: cū infinita sint: cōtingit fieri disciplinā nō ars/nō regula circūstātias singulas: acciden tiaq; cūcta cōplectit habēt in illis minores maiorib9 obsequi: illisq; intendere nō in certꝫ solū verū etiā i dubijs et in certis ꝑsunt artib9 q̄b9 obediāt presunt regulis singulis q̄b9 obtem

perẽt disciplinis:vt illarũ finis egre
gius debitis obsequẽtiũ ministerijs
subsequaꝛ. Sic iudicãs cũcta rimaꝛ
et discutit:leges casibꝰ applicat: ca-
nonũ decreta secernit sic morbꝫ ag-
grauatus medicũ:sic virtus cõstans
in medio sapientẽ prudẽtemqꝫ depo
scit:ne si quisqꝫ regaꝛ:vt appetit:cõ
festim corruat vt nõ q̃rit:neqꝫ taliter
cõuiuentibꝰ nõ ordo sed horror inha
bitet:assit qd absit discordia religãs
religio relegeꝛ: sẽtẽtie nãqꝫ varianꝛ
vt capita:ꝛ crescit in stolidis opinio
nibꝰ fantasia. ¶ Eodẽ modo eisdẽqꝫ
quadãmodo rationibꝰ inuitati cũ p̃-
fatorum ministrorũ vel custodũ sub
certa forma:simul scilicz ꝛ separatim
in suis administratiõibꝰ ꝛ custodijs
cũ gardiani ꝛ duorũ de cõuentu loci
discretorũ sacerdotũ:ꝛ antiquorũ in
ordine fratrũ cõsilio ꝛ assensu prefa-
tus. Clemẽs iudicio duxerit relinquẽ
dũm: an sit multũ credibile ex iã ex-
pertis ꝙ fratres ipi absqꝫ granarijs
ꝛ cellarijs nõ possint vite necessaria
inuenire:q̃ casu granaria et cellaria
cõgregationes ꝛ cõseruatiões hmõi
eis ipse cõcessit put i p̃dictis eiusdẽ
clemẽtis litteris pleniꝰ cõtineꝛ. Nos
de predictorũ fratrũ nostroꝝ cõsilio
eorũdem ministrorum ꝛ costodũ sub
eadẽ forma iudicio presentiũ auctori
tate cõmittimꝰ determinare: videlꝫ
arbitrari atqꝫ percipere eo casu qua
liter vbi ꝛ quãdo:ꝛ quotiẽs granũ ꝛ
panẽ ꝛ vinũ pro vite fratrũ necessarijs
fratres ipsi querere debeãt ꝓseruare
siue reponere etiã si reponẽda sint i
predictis granarijs ꝛ cellarijs cõser
uanda. Statuentes ꝛ districte perci-
piendo mãdantes ꝙ in predictis: et
his similibꝰ eorumdẽ arbitriũ deter
minationem: siue iudiciũ generalis
quidem in totius:puincialiũ vero in
puinciarũ ministrorũ ac custodũ si-
mul ꝛ separatũ administrationibꝰ et
custodijs ordinis memorati pmissis
eisdẽ cũ gardiani cũ vt supra p̃dicꝛ
et duoꝝ de cõuẽtu loci discretoꝝ sa-
cerdotũ ꝛ antiquoꝝ in ordine fratrũ
cõsilio ꝛ assensu fratres oẽs ꝛ singu-
li obsequi oĩmode/illisqꝫ parere per
oĩa teneãꝛ. Ac insup ꝙ illorũ sequẽs
do arbitriũ determinationẽ siue iu-
diciũ illisqꝫ parẽdo:nec dici possint
vel debeãt:neqꝫ ipi seipsos autumẽt
siue regule vel cõstitutionũ sui ordi-
nis trãsgressores. Ideoqꝫ oẽs ꝛ sin-
gulos fratres antedicti ordinis mi-
noꝝ qui strictos:curtos ꝛ difformes
habitus ab ipsius generalis ministri
et alioꝝ de dicta cõmunitate habitꝰ
corã nobis ꝛ fratribꝰ nostris et alijs
in romana curia detulerũt vel defe-
runt monemꝰ et hortamur i dño eis:
nihilominꝰ in virtute sancte obedien
tie ꝛ sub excõmunicationis pena per
apostolica scripta mandãtes quate-
nus ad mãdatũ ipsius generalis de-
ponãt q̃s fecerũt habitꝰ ꝛ alijs iuxta
eiusdẽ g̃nalis arbitrium determina-
tionẽ siue iudiciũ vt supra p̃dicꝛ in-
duantur. Ipsiqꝫ generali in omnibꝰ
istis ꝛ alijs ꝛ p oĩa secũdũ beati Frã-
cisci regulã ꝛ predictas predec. nost.
declarationes/cõcessiones:ꝛ cõmis-
siones in ipsis declarationibꝰ cõpre-
hensas/ꝛ nostras cõtentas in presen
tibꝰ humiliter obediãt: pareãt:ꝛ in-
tendãt. Nõ obstantibus quibuscũqꝫ
priuilegijs:indulgẽtijs: libertatibꝰ
vel exemptionibꝰ eis:vꝛ alicui ipsoꝝ
a prefato Clemẽte cõcessis vel appel
lationibꝰ ab eis: vel ipsoꝝ aliquo ad
se. apost. interiectisqꝫ inq̃tũ possent
derogare p̃sentibꝰ viribꝰ vacuamꝰ.
Religio nãqꝫ perimiꝛ si a meritoria
subditi obediẽtia subtrahãtur: ma-
gna quidẽ paupertas: sꝫ maior inte-
gritas horũ est obediẽtia maximũ si
custodiꝛ illesa. Nam prima rebꝰ/ se-
cũda carni/tertia menti donaꝛ ꝛ ani-
mo:quos vero effrenes ꝛ liberos di-
tioni alterius humilis iugo ppriꝫ vo
luntatis astrigit. ¶ Ad hãc itaqꝫ fra
tres predicti nõ inuiti ac sponte re-
deant:hãc velint ꝛ appetãt: hãc ma-
gnis desiderijs cõcupiscant:illudqꝫ
notis canonicoꝝ ingeminẽt Osculeꝛ
me osculo oris sui caritatis vtiqꝫ ꝛ di
lectionis religionis huiꝰ obedientia
sanctã participãs. Nam meliora sunt
vbera tua preceptoꝝ siquidẽ ꝛ consi-
lioꝝ quedam nutrientia pocula vino

angustijs optimis scꝫ vbe fame: fragrātia suauitatis odorē. Nec formidēt hi ad obediētiā ordinis deo auctore dū redeūt. Nā prelatos suos ꝟe firmiter speramꝰ: eisq; iniūgimꝰ sibi benignos ꝛ mites inueniēt: ceterosꝫ q; dulces atq; palpabiles: cū sint et esse debeant oēs: ꝛ singuli fratres in xpo ꝛ clamitēt quis mihi det te fratrem meū cōmuni scilicet p̄re beato frācisco cōgenitū suggētē ꝟbera matris mee: religionis ꝟtiq; ꝛ pfessionis eiꝰ veluti matris contēplationis et lectiōis suauia ꝛ dulcia pocula: ꝟt inueniā te foris ab eiusdem obseruātijs quodāmodo dispare ꝛ deosculer blande: videlicet intra caritati visceᷓ te complexus etiā me immo et te nemo despicat pfecto quos forꝫs positis multi acū diuisos ꝛ desides forꝫ tasse desperexāt ꝟicūs puta infra dilectionis interne precordia: ꝛ cō formis obseruātie claustra repositos iā nemo despiciat: sꝫ suscipiētes eosdē dulcedine quisq; digne laudibꝰ efferet ꝛ susceptos. Nulli ergo. ⁊c.

ca.ij. Quia nōnūq; qđ cōiectura p futurū credidit subsequēs experiētia nociuū ostēdit nō debet reprehensibile iudicari si canonū cōditor canones a se: vel suis predecessoribꝰ editos vel aliqua in eisdē cōtēta canonibus reuocare modificare vel suspēdere studeat: si ea obesse potiꝰ viderit q; pdesse. ❡ Sane dudū feli. re. Nicolaus papa. iiij. p̄decessor noster quādā cōstitutionē declaratiuā que incipit exijt sup regula dilectorū filiorū fratrū ordinis minoꝝ quā beatus Frāciscus almus cōfessor instituit pmulgauit sub certis penis arctius interdicēs ne cōcordātie contrarietates seu aduerse: vel diuerse opiniones ab ipsius cōstitutionis lectoribus seu expositoribꝰ aliquatenꝰ inducātur nec sup cōstitutiōe glose fiant ab aliquibꝰ nisi forsan per quas verbū vel sensus ipsi vel ipsa cōstitutio q̄si grāmaticalit ꝛ ad litterā exponatur nec intellectꝰ ipsius p legentē distorqueat ad aliud q; cōstitutiōis eiusdem littera ipsa sonat glosantes antē in scriptis cōstitutionē eādem aliter q; superiꝰ est expressum facientes q̄s cōmentari/ scripturas seu libros: ꝛ ex certa sciētia ꝛ deliberatione determinātes in scholis seu p̄dicantes cōtra cōtenta in cōstitutiōe p̄dicta: vel aliqua seu aliquod predictorū nō obstantibꝰ aliquibꝰ priuilegiis seu indulgētijs aut litteris apostolicis quibuscūq; psonis dignitatibꝰ/ ordinibus/ aut locis religiosis vel secularibꝰ generaliter vel singulariter sub quacūq; forma: vel exp̄ssione verboꝝ ↄcessis que noluit aliquibꝰ in predictis quomodolibet suffragari: ipso facto excōmunicatiōis sentētie voluit subiacere. ❡ Nos autē attendētes q; argumētis frequēter ꝛ collationibꝰ latens veritas aperitur q; q; sub eadē littera sepe latet multiplex intellectꝰ: necnō esse difficile volentibꝰ cōstitutionē predictā p̄fecte legere ac intelligere penas adiectas in cōstitutione hmōi deuitare viā veritati aperire volentes: ꝛ periculis q̄ ex predictis possent litterate psone: precipue scolastice incurrere salubriter obuiare: presertim cum de nouo suborta sint aliqua dubia circa que posset periclitari veritas ꝛ erroribus via pandi: nisi liceret conferre sup cōtentis in cōstitutione hmōi: ꝛ disputare p̄hibitiones ꝛ penas p̄dictas tam latas q; cōminatas et earū effectus ī fratrū nostroꝝ ac multorū archiepiscopoꝝ/ episcoporū ꝛ alioꝝ prelatorū/ necnō multoꝝ pfessorum vtriusq; iuris ꝛ multorū sacre theologie magistroꝝ presentia: dum cōsiliorū teneremus auctoritate apostolica auximꝰ vsq; ad sedis apostolice beneplacitū suspendēdas. ❡ Per suspēsionem antē huiusmodi nequaq; licentiā cuiq; intendimus impartiri q; cōtra fratrū regulam predictorū dogmatizare: scribere: seu determinare: p̄dicare: seu praue loqui liceat publice vel occulte quinimmo hec omnibus ꝛ singulis auctoritate predicta districtius inhibemus. ❡ Ne autē in posterum premissarū p̄hibitionū: et penarum suspēsio in dubiū reuocari a.iij.

valeat: aut alicui ꝓpter defectū ꝓba-tionis impingi: ꝙ velut trāsgressor ꝓhibitionū ipsarū in penam seu penas inciderit antedictas.

¶ Nos volentes super hoc de oportuno remedio prouidere cartas/seu membranas suspensionem cōtinentes eandem appēdi: seu affigi in maioris ecclesie auinionen̄. ostijs seu superliminaribus faciemus que suspēsionem predictam suo: quasi sonoro preconio iudicio publicabunt. Datum auinion̄. vij. Kalendas aprilis. Anno sexto.

ca.iij. AD cōditorē canonū nō est dubiū pertinere cum statuta a se vel ꝑdecessoribꝰ suis edita obesse ꝑcipit pot: usq̄ ꝓdesse ne ulterius obesse valeant ꝓuidere.

¶ Dudū siquidē fe. re. Nicolaus. iiij. predeces. noster attente ꝑspiciens in almi cōfessoris beati videlicet frācisci regula contineri ꝙ nichil sibi appropiient: neq̄ domū: neq̄ locū: neq̄ rem aliquā aliā sui ordinis ꝓfessores: ac cōsiderās diligēter qđ per pie recordationis Grego pape. ix. et nōnullos alios ꝑdecessores eiusdem fuerat declaratū: hec debere seruari tam in speciali q̄ȝ in cōmuni: necnō et cōsiderāter attendēs nōnullos fratribꝰ ipsis detrahere impingētes eisdem ꝙ regulā et declarationes huiusmodi nō obseruabant: pieq̄ȝ cōsiderās ora cōtra premissos fratres oblatrantiū claudere: ac ꝓfessoꝝ ipsoꝝ cōsciētijs ꝓuidere inter alia ordinauit et sancit omniū vtensiliū et librorū rerūq̄ȝ mobiliū et presentiū et etiā futurorū ecclesiarū q̄q̄ȝ. et oratorioꝝ ac cimiteriorū necnō et altariū emptarū et elemosynis diuinis oblatarū: seu cōcessarū dictis fratribꝰ in quibus tamē offerentes: seu cōcedētes ipsa nihil in ipsis sibi ducerēt reseruādū ꝓprietatē et dn̄m plene ac libere et ad romanā ecclesiā pertinere: ipsa in se recipiens ac antedictā ecclesiā simplici vsu facti dumtaxat in rebus: et bonis huiusmodi reseruatis fratribus antedictis. Et quia nōnunq̄ȝ libros: et alia mobilia supradicta vendi expedi: seu etiam commutari a fratribus ipsis in eadē ordinatione cōcessit vt res ipsas cū rebꝰ alijs quarum vsum habere licȝ ipsis fratribꝰ dummodo generalis et ꝓuincialium ministrorū coniūctim vel diuisim auctoritas intercederet possent libere cōmutare. Sed et quia fratribꝰ ipsis pecuniā per se vel per aliū recipere ipsorū regula districtius interdicit: voluit et concessit ꝙ si vendi contingeret res mobiles ātedictas precio estimato ꝙ huiusmodi preciū per ꝓcuratorē deberet recipi a ꝑfata sede vel cardinali gubernatore eiusdē ordinis deputandum per ꝓcuratorem eundē in rem licitā cuius vsus esset permissus eiusdem ordinis fratribꝰ expendendū. Hoc adiecto ꝙ possent de vilibus rebus mobilibꝰ vel parū valentibus fratres ipsi pietatis: seu deuotionis intuitu vel ꝓ alia honesta causa et rationabili obtēta tamen super hoc superiorū suorum licentia intra vel extra dictum ordinem ordinare. ¶ Quanq̄ȝ autem pia cōsideratione motus predecessor noster ordinauit supradicta illa dicto ordini existimans ꝓfutura: ipsa tamen attento modo vtendi fratrū ipsorūȝ ac dicte ecclesie subsecuta patientia circa ipsum nō ꝓfuisse sed potius tam ipsis fratribꝰ q̄ȝ multis alijs obfuisse subsequens magistra rerum experiētia noscitur declarasse. Ipsis quidē fratribus q̄ȝtum ad statum perfectiōis nequaq̄ȝ ꝓfuit reseruatio domini supradicta: cū enim perfectio vite christiane principaliter: et essentialiter in charitate cōsistat q̄ ab apostolo perfectionis vinculū et que vnit seu iungit aliqualiter in via hominē suo fini: ad quam per cōtemptū bonorum temporaliū: et ipsorum exprobationē via disponit per hoc precipue ꝙ sollicitudo quam temporalia in acquirendo conseruando: et dispensando exigūt: que plerumq̄ȝ ab actu charitatis retrahit amputetur: restat ꝙ si sollicitudo eadem post exprobrationem huiusmodi q̄ ante ipsam inerat ꝑseueret; ad perfectionē huiusmodi

talis exprobratio valeat nisi conferre ꝯstat aūt ꝙ post ordinationē p̄dictā nō fuerint in acq̄rendis ac ꝯseruādis bonis p̄dictis i iudicio ⁊ extra min⁹ sollicitti ꝙ̄ an̄ illā fuerant ffes ipsi ꝙ̄ ꝙ̄ sint religiosi mēdicātes aliq̄ habē tes aliqua i cōi. Adhuc nec vtiq̄ pro fuit dictis ffibus ordinatio supradi cta ꝙ̄tū ad hoc ꝙ pp̄ter carentiā ta les ppriū se paupiores dicere valeāt ꝙ̄ si res ipsas cū illo: quo carere se dicūt dn̄io obtinerēt. Iȝ etiā p̄de. nr̄ p̄dictus dn̄m earū rerū q̄ ipsis ffib⁹ offerri seu conferri aut al's obuenire cōtigerit quarū tn̄ vsum facti dūta xat habere iȝ ordini vel fratrib⁹ ante dictis: vsufacti simplici p̄dictis fra tribus reseruato i se romanāq̄ eccle siam recipiendū duxerit ac libere ꝯ tineri decreuerit vt superius est ex pressum attento tn̄ ipsoꝝ fratrūvten di modo ⁊ eius effectu ac patientia circa modū ipsum romane ecclesie subsecuta non ipse vsus fratrū dict oȝ sed potius romane ecclesie dn̄iū esse simplex. Quis em̄ simplicē vsua riū dicere poterit cui rē vsuariā: iȝ ꝯmutare vēdere ac donare? ꝓculdu bio hec nature repugnare noscūtur nec ad vsuariū ꝑtinere q̄ tn̄ de reb⁹ mobilib⁹ an̄dictis faciūt fratres ipsi ꝙ aūt dn̄iū rom̄. ecclesie reseruatuȝ simplex censeri debeat ex hoc pȝ: ꝙ ex illo nullū eidē eccl'ie tēporale ob uenit hactenus cōmodū nec sperat. ꝙ obuenire debeat i futurū cū nec i tentio reseruātis nec fratrū ipsoꝝ fuerit. ꝙ ad quēcūq̄ aliū ꝙ̄ ad ffes dictarū rerū ꝑueniret ꝯpendiū qd̄ ꝓ culdubio mod⁹ vtendi ffm ipsoꝝ ⁊ rom̄. ecclesie subsecuta patiētia eui dentia declarauit. Et ꝙ talis itentio fuerit ordinātis ⁊ ex hoc pȝ ꝙ illaꝝ rerū sibi ⁊ ecclesie. roma. dn̄iū dūta xat retinuit: quaꝝ vsum facti liceret hr̄e ordini vel ffibus antedictis. ta lis autē dn̄ij carentia/in p̄nti ac spe i futurū oīmodo denudari q̄ ad pau pertatē tp̄alē quā altiorē ꝑmendicā tibus aliās i cōi habentib⁹ sibi vēdi cant dicti fratres pauperiorē nō effi cit nō habētē. ¶ Qd̄ aūt quo ad res

que vsu consumunt̄ non sint cēsendi vsuarij ffes ipsi ex sequentib⁹ liquet satis dicere siq̄dē ꝙ i talibus rebus vsus iuris vel facti separat⁹ a ꝓprie tate rei seu dn̄io possit ꝯstitui repu gnat iuri ⁊ obuiat rationi: nec p̄de cessoris nr̄i p̄dicta fuisse vid̄r inten tio romane eccl'ie taliū bonoꝝ dn̄iū reseruare. Quis ei sane mētis crede re poterit ꝙ itentio fuerit tāti p̄ris vnius oui: seu casei: aut frusti panis et alioꝝ vsu ꝯsumptibiliū q̄ sepe fra tribus ipsis ad ꝯsumendū ⁊ vestigio cōferunt̄: dn̄iū romane ecclesie et vsū ffibus retinere: ꝑfecto ꝓbabile non videt̄: presertī cū illoꝝ bonoꝝ dūta xat dn̄iū p̄fate ecclesie reseruauerit quoꝝ simplex vsus facti ꝑtinere po test ad fratres dicti ordis: qd̄ neq̄ꝙ̄ potest i rebus vsu ꝯsumptibilib⁹ re periri. i q̄bus nec ius vtendi nec vs⁹ facti separat a rei proprietate seu do minio possunt cōstitui vel haberi Et ꝙ de talibus reb⁹ non itellexerit eui denter ostendit dū r̄ndet legi dicen ti non posse vsumfructū a dn̄io ꝑpe tuo separari: ne dn̄iū dn̄io: semꝑ ab scedente vsu inutile redderet̄. que q̄dē lex de rebus illis itelligitur: quaruȝ penes vnū vsus rei: ⁊ penes aliū do miniū possit. iȝ inutile remanere qd̄ nequaꝙ̄ i rebus vsu cōsumptibilib⁹ potest esse cum illis ꝑ vsum vel ausū vsuarij substantia talis rei esse desi gnat ꝑ cōsequēs ꝓꝑetas etiā inutilis non subsistat. Cū em̄ vsufructus pro ut est i re constitutus: q̄ seruitus d̄r personalis. ⁊ pro quo reales cōpetūt actiones. nihil sit aliud ꝙ̄ ius vtēdi. nec vsus q̄ etiā personalis est serui tus: sit aliud ꝙ̄ ius tn̄ vtendi rebus alienis salua rei substātia. id est ius ꝑcipiendi fructus ⁊ vtilitatē aliā in totū vel pro parte suo nole q̄ possūt ex re i qua vsufructus: seu vsus con stituit̄ prouenire. propter qd̄ proprie tas reputat̄ inutilis a qua ꝑpetuo ab scedit vsufructus seu vsus ꝯstitutus rebus ex q̄bus ipsis stātibus vsufru ctuario seu vsuario: nulla possit vti litas ꝑuenire: pȝ: ꝙ ad hoc qd̄ tal' vsufructus vel vsus i re aliqua con

stitui valeat: requiritur ꝙ ex re illa possint fructus vel vtilitas salua ipsius rei substãtia ad fructuarium vel vsurarium prouenire ꝙ similis ad ipsos posset ex re ipsa vtilitas salua rei substãtia peruenire quales res ꝯstat esse vsu cõsumptibiles: nequaꝗ̃ posset in rebꝰ ipsis cuiꝗ̃ vsu fructus vel vsus constitui vel a quoꝗ̃ haberi.

Adhuc nec ius vtendi: qđ nec est ius in re: nec seruitus ꝑsonalis sed mere ius personale ex quo reales actiones nõ cõpetũt in rebꝰ talibus vel rebus ipsis vtẽdi potest cõstitui vel haberi cũ et ius tale exigat ꝙ re ex ipsa qua ad vtendum cõceditur tali modo ad vsurarium peruenire posset vtilitas aliqua: ac cũ vsu permanere vsurarij substãtia salua rei quod nequaꝗ̃ potest sicut ad sensum potest percipi in rebus vsu cõsũptibilibꝰ reperiri. Rursus nec simplex vsus q̃ nec ẽ seruitus nec ꝑ illo cõpetit ius vtẽdi in talibꝰ rebꝰ potest cõstitui vel haberi: cũ eñ vti re aliqua nihil sit aliud ꝓprie ꝗ̃ fructus rei seu vtilitatẽ aliam in solidũ vel ꝑ parte recipere q̃ ex ea possunt salua rei substãtia: ꝑuenire: restat ꝙ re illa vti quis nequeat: ex qua: eiꝰ salua substãtia. Nulla sibi ꝓuenire potest vtilitas: quales res vsu cõsumptibiles esse cõstat. Ex quibꝰ patet ꝙ nec vsus q̃ est seruitus ꝑsonalis: nec ius vtendi qđ nõ est seruitus sed mere ius personale: nec actꝰ ipse vtendi: sine iure aliquo possunt in rebus vsu cõsumptibilibꝰ cõstitui vel haberi cũ quodlibet ꝓmissoꝝ exigat ꝙ ex re ipsa salua rei substantia: possit habẽti ius vtendi seu vtenti ex re ipsa vtilitas aliqua ꝑuenire: quod vtiqꝫ ĩ rebꝰ nequit vsu ꝯsũptibilibꝰ reperiri. ¶ Nec obstat supradictis ꝙ idẽ ꝓde. no. in ordinatiõe ꝓdicta etiã illoꝝ q̃ ad vite sustẽtationẽ pertinent sibi ⁊ romane ecclesie dominiũ reseruari. hoc eñ de rebꝰ illis dumtaxat debet intelligi q̃ vsu nõ sunt cõsumptibiles: sine q̃bꝰ humana vita nõ est sustẽtabilis q̃ vtiqꝫ nõ sunt pauca.

¶ Licet aũt in rebꝰ vsu ꝯsumptibilibꝰ nec ius vtendi nec ipso vti possint constitui vel haberi ipsis tñ poterit ius abuti. Abuti aũt dũ tractat de rebꝰ vsu cõsũptibilibꝰ: pro rei cõsumptiõe sumit: qđ ei opponit qđ est vti. Uti q̃dẽ ꝓsupponit ꝙ cum vsu: salua rei substãtia maneat sed abuti exigit ꝙ cũ actu hmõi rei substãtia cõsumat cũ abuti nihil aliud ꝗ̃ cõtra naturã vsus vti ĩ hac materia ꝓprie possit dici. Licꝫ aũt q̃ re vsibili absqꝫ iure vtẽdi aliquo vti possit: ipsũ tñ vti etiã ĩ re tali absqꝫ iure vtẽdi separato a dño vel coniũcto nec ab aliquo põt cõstitui: nec a quoꝗ̃ haberi. Et ꝙ talis vsꝰ cõstitui neq̃at ex hoc ptꝫ ꝙ dare vel cõstituere qđ suũ nõ est nec ad se ꝑtinet: nemo põt licꝫ ꝯcedũ illud dare possit aliter ꝗ̃ sit suũ. Actꝰ aũt iꝓe vtẽdi ad vtẽtẽ ꝑtinet inꝗ̃tum quis suoꝝ actuũ ꝑ liberũ arbitrium et voluntatem dñs dicitur. cum per hoc illos non exercere valeat vel etiam exercere. non autẽ actus iꝓe vtẽdi ad eum pertinet qui concedit aliꝗ̃ quod in re sua actũ illũ valeat exercere. qđ vtiqꝫ nihil ẽ aliud ꝗ̃ ꝙ actũ suũ ad rẽ ꝯcedẽtis ad actũ suũ vtẽs valeat applicare. Sicut q̃ equũ suũ alicui cõmodat nõ actũ equitãdi cõcedit cõmodatario: sed actũ illũ in equo suo valeat exercere: qđ nõ est vtiqꝫ actũ vtendi simplicẽ cõcedere sine iure cũ hec cõcedere nihil sit aliud ꝗ̃ cõcedere ius vtendi. qđ quidẽ ius vtendi separatũ a ꝓprietate seu dominio ĩ rebus q̃ vsu cõsumunt neq̃t constitui. Ut patet manifestius ex ꝓdictis. Preterea ꝙ sint ex vsu. i. sine iure vtẽdi a ꝓprietate seu dominio separatꝰ etiã in re vsibili haberi neq̃at sic ꝓbatur. Si eñi possit haberi vsus talis aut ante actũ ipsũ aut in iꝓo actu: aut post cõpletũ actũ hmõi haberetur. ꝙ autẽ hoc nequeat fieri ex hoc patet. qđ non est nequaꝗ̃ haberi potest. patet aũt ꝙ actꝰ ipse anteꝗ̃ exerceat: aut etiã dũ exercetur: aut postꝗ̃ perfectus est ĩ rerũ natura nõ est ex quo sequitur: ꝙ haberi minime potest licet eñi ⁊ ante actũ ipsũ quis facultatem illam habeat exercendi ꝑ hoc tamen actus ipse in rerum natura

ra nisi ī potētia nō existit. cū aūt actꝰ
est in fieri nec adhuc ꝙ ipē actꝰ ī rex
natura sit pōt dici. Licꝫ ꝓ eo ꝙ sit in
fieri dici possit qd̄ eni de actu q̄ est in
fieri ꝑterijt vel futuꝝ ū est iā nō est in
reꝝ natura: sed ī mēoria vel apꝑhen
sione tm̄ est: quare nisi put ī mēoria
vel apꝑhensiōe tm̄ est haberi neq̄ꝗ
potest. Quod aūt ī pn̄ti fit momēta-
neū vel istātaneū est qd̄ vtiqꝫ magis
intellectu ꝙ̄ sēsu ꝑcipi pōt. vnde nec
potest haberi ꝓ tūc: nisi ꝓ momento
illo seu instanti quo cū fit potest dici
actū post actū cōpletū licꝫ si ex fctō
ipso ꝓducta res aliqua fuerit: res ip
sa aliqua facta haberi valeat: factum
tn̄ ipsū qd̄ iā trāsit: nisi ī mēoria ꝓut
supra dictū est nō habet̄. Preterea si
simplex vsus absqꝫ iure vtendi habe
ri possit ab aliquo cōstat ꝙ nō iustꝰ
esset actꝰ vtēdi hmōi reputādus. cuꝫ
ille vsus nō fuerit cuiꝰ nō cōpetebat
vtendi talis aūt vsus nō iustus ad ꝑ
fectionis statū nequaꝗ ꝑtinet: nec ꝑ
fectioni aliq̄d adiicit: sed sibi repu-
gnare potiꝰ ac detrahere noscit̄ ma-
nifeste. ꝙ aūt vsū nō iustū cōditor ca
nonis fratribꝰ ipis itellexerit reser-
uare nequaꝗ debꝫ aliq̄s sapiens esti
mare: imo ꝙ de iusto itellexerit ex eo
pōt euidētiꝰ apparere ꝙ in eadē or-
dinatione curauit adijcere ꝙ illaruꝫ
reꝝ dūtaxat in se ⁊ eccl̄iam romanā
recipiebat dn̄iū quaꝝ vsum facti li-
ceret habere fratribꝰ seu ordini ante
dictis subiūgēs nihilominꝰ ꝙ nō re-
rū oīm vsum habere debeāt fratres
ipsi. Qn̄tum aūt ad vsum facti simpli-
cem absqꝫ oīm iure vtēdi attinet nul
la reꝝ quo ad fratres differentia est
censenda. sic eni vti de facto possunt
prohibitis vt ꝑmissis. quare ꝑmissa
reꝝ distinctio ad illū vsū facti poti
us est referenda. ꝓ quo ipsis cōpetit
fratribus ius vtendi: quarūdā enim
reꝝ vsus fratribꝰ ipsis ꝓhibitus no
scitur: ⁊ quarundā permissus ex quo
sequit̄ ꝙ de tali itelligi debeat qui iu
stus sit: id est pro quo cōpetat ius vtē
di et hoc cōditor ipse canonis expri-
mit euidenter: cū in eadē ordinatiōe
adiecerit ꝙ moderatus vsus ī exp̄si-
sis prius rebꝰ ipsis fratribus est cō-
cessus. Preterea si ī rebꝰ cōsūptibili
bus possit vsus constitui vel haberi
nequaꝗ simplex nec a rei substātia:
ꝓprietate seu dominio separatꝰ vsus
hmōi posset dici: cū per talem vsum
id est vtendi actū ⁊ ī ipso actu ⁊ cum
ipso actu res cōsūmato hmōi. ac ī ip
sius rei exerceatur substātia nec sine
rei ipsiꝰ cōsūptiōe esse valeat vsus ta
lis. ex quo ptꝫ ꝙ vsus talis nec sim-
plex nec separatꝰ a dominio pōt dici
¶ Rursus nedū fratribꝰ ipsis ordina
tio ꝑdicta nō ꝓfuit sed etiā occasio-
naliter bonoꝝ sacrosctē romane ec-
clesie nō leuiter detrahit ⁊ detraxit.
Nūq̄d non ꝑfate eccl̄ie derogat̄ ho-
nori si ipsū oporteat nūc in foro eccle
siastico nūc ī seculari: interdū quoqꝫ
corā pedaneis iudicibꝰ: ⁊ plerūqꝫ ꝓ
rebꝰ paruis ⁊ vilibꝰ cōtinue litigare?
Hoc aūt notū est fieri cū occasiōe re
tentiōis dicti dubij oēs cause occur
rentes agendo vt deferēdo ꝓ bonis
hmōi noīe romane eccl̄ie virtute eo
iusdem ꝑuilegij felicis recordatio-
nis Martino papa. iiij. predecessore
nostro cōcessi super hoc agitent̄ ⁊ qd̄
grauius est censendū / procuratores
causaꝝ hmōi multos vexare dicunt̄
indebite licꝫ potestas attributa pro
curatoribus talibus ꝑ priuilegiū an-
tedictum quo ad administrationem
bonorum premissoꝝ dudum seruata
nō fuerit nec seruetur. que oīa in no-
tam ⁊ iniuriā sācte romane eccl̄ie nō
est dubium redundare. Adhuc ordi-
natio antedicta ecclesiaꝝ prelatis ⁊
rectoribus grauis existere nimium ⁊
molesta monstrat̄. Nūq̄d non graue
premissis potest existere ꝙ ipsos opor
teat se opponere sctē romane eccl̄ie
que ipsorum caput noscit̄ ⁊ magistra
ac cū ea agēdo vel defendēdo litiga-
re assidue vel cedere iuri suo: hoc tn̄
oportet illos facere cū ī multis dicti
fr̄es predictis existere dicant̄ iniurij:
sicut multorum prelatorum ⁊ rectoꝝ
diuersaꝝ prouinciaꝝ adhuc in cu-
ria existentium habet insinuatio. qui
quidem fratres facta sua per procu-
ratores nitūtur defendere ātedictos

¶ Nos itaq3 qui veritatem tenemur
colere velut ille qui illius q̄ veritas
noscitur licet imeriti vicē teneamus
in terris. illa volētes in sancta dei ec-
clesia que nō verbo obtinenti tantū:
sed quere potius obseruari p̄missis in
scrutinio recte cōsiderationis addu-
ctis: ac deliberatione cū fratribus no-
stris ⁊ multis aliis p̄habita diligenti
dignū arbitrantes ⁊ congruū profes-
sores dicti ordinis nō verbis tantū:
nō simulatis actibus: sed operibus cla-
ris: veritate suffultis pfectioris sta-
tus: ac altioris paupertatis sibi p̄ro-
gatiuam pre aliis mendicantibus vēdi-
care: ac nichilominus honori sacro-
sancte romane ecclesie cuius obnubila-
ri posset gloria si tam peruerse simu-
lationi que profecto ⁊ ipsis simulatio-
nibus officit et aliis scādali materiam
subministrat: dissimulādo illi occur-
rere cōsentiret: ac insuper volentes in-
dem nitati prelatorum ⁊ rectorū salu-
briter super hoc puidere. Nolentes
in posterum sub pretextu seu pallio ta-
lis dominii tp̄alis verbalis nudi ac
enigmatici tāta bona q̄nta dicti fr̄es
faciūt inficī: ac fomentū tantis ma-
lis q̄nta procedunt ex simulatiōe hu-
iusmodi ministrare. De fratrū nr̄orū
cōsilio hoc edicto imperpetuū vali-
turo sancimus q̄ in bonis que in po-
sterū cōferentur: vel offerent aut ali-
asqūolibet obuenire cōtiget fr̄ibus
seu ordini supradictis: exceptis eccle-
siis oratoriis officinis ⁊ habitationi-
bus ac vasis libris ac vestimētis di-
uinis officiis dedicatis vel dedican-
dis q̄ ad ip̄os obuenirēt i futurum ad
que se nō extendūt adeo icōuenien-
tia supradicta ppter qd̄ constitutio-
nem istā ad illa extēdi nolumus nullū
ius seu dominiū aliquod occasiōe or-
dinationis predicte seu cuiusuis alte-
rius a quocūq3 p̄decessorū nr̄orū super
hoc specialiter edite romane eccl'ie
acquiratur. sed quo ad hoc habeant
prorsus ordinatiōes hm̄ōi p non fa-
ctis per hoc aūt in his que absq3 di-
ctis ordinationibus in bonis p̄dictis
ad dictam ecclesiā puenire vel ptine-
re quomodolibet poterāt vel debeāt
nullū eidē pari p̄iudiciū volumus: sed
illa sibi expressius intacta et inuiola-
ta seruamus. Et quia prefatum Mar-
tini pape predecess. nostri priuilegiū
dudum seruatum quo ad administra-
tionem bonorum premissorum nō ex-
titit nec seruatur: ac ipsorum procu-
ratorum officium qui nominantur a-
ministris ⁊ custodibus dicti ordinis
ecclesie romane iniuriosum: ac mul-
tis aliis molestum noscitur et etiam
onerosum: districtius inhibemus ne
deinceps pro recipiēdis petendis ex-
torquendis defendendis seu admini-
strandis bonis que in posterum fra-
tribus vel ordini predictis offerri vel
conferri seu alia obuenire contiget
quisq3 nominetur a quoq3 seu consti-
tuatur a modo nomine sancte romāe
ecclesie procurator. Nec occasiōe cu-
iusuis priuilegii quicūq3 administra-
tionem quorūcūq3 bonorum: que ob-
uenire fratribus ip̄is vel ordini con-
tinget in posterū in iudicio vel extra
agēdo vel defendendo: supplicando
vel alias quomodolibet assumere vel
exercere dicte ecclesie nomīe audeat
nisi de sedis ap̄l'i. licentia speciali de-
cernētes irritū et inane si secus a quo-
q3 in posterū cōtigerit: attētari. Non
obstantibus quibuscūq3 priuilegiis
a Martino papa predicto vel aliis p̄-
decessoribus nostris ipsi fratribus vel
ordini sub quacunq3 forma/vel exp̄s-
sione verborum cōcessis. ¶ Per hoc
autem dicti ordinis regule in aliquo
non intendimus derogare. nec priui-
legiis fratribus ipsis seu eorum ordi-
ni ab apostolica sede cōcessis nisi dū-
taxat quod ad premissa et ipsa tangē-
tia preiudicium aliquod generare.
¶ Nulli ergo hominum liceat hanc
paginam nostre sanctionis: inhibiti-
onis: constitutionis: et intentionis/
infringere vel ei ausu temerario con-
traire. ¶ Si quis autem hoc atten-
tare presumpserit. ⁊ cetera. Datum
Auinion. vi. idus. Decembris ponti.
no. Anno septimo.
Cum inter nōnullos viros scola- Ca. iiii.
sticos sepe ptigat i dubiū reuo-
cari vtrū ptiacit affirmare redēptorē

nostrū ac dn̄m iesum xp̄m eiusq; apo
stolos in sp̄ali nō habuisse aliq̄ nec ī
cōi etiā hereticū sit censendū diuer
sa ⁊ aduersa etiā sentiētibus circa il
lud. Nos huic concertationi finē im-
ponere cupiētes: assertionem huius-
modi pertinacē: cum scriptura sacra
que in plerisq; locis ip̄os nonnulla
habuisse asserit: cōtradicat expresse
ipsamq; scripturā sacrā ꝑ quā vtiq;
fidei ortodoxe ꝓbantur articuli quo
ad premissa fermētū aperte suppōat
cōtinere mēdaciū ac per cōsequēs q̄
tum ī ea est eius in totū fidem euacu
ans fidem catholicam reddat eius ꝓ
bationē adimēs dubiam et incertam
deinceps erroneā fore censendam et
hereticam de fratrum nostroꝝ con-
silio hoc ꝑpetuo declaramus edicto.

¶ Rursus in posterū pertinaciter af
firmare q redēptori nr̄o ꝑdicto eius
dem apostolis his que ipsos habuis-
se scriptura sacra testat̄ nequaq̄ ius
ipsis vtendi cōpetierit. nec illa vēdē
di seu donandi ius habuerint aut ex
ipsis alia acquirēdi: q̄ t̄n ipsos de ꝑ-
missis fecisse scriptura sacra testatur
seu ip̄os potuisse facere supponit ex
presse cū talis assertio ip̄oꝝ vsū ⁊ ge
sta euidēter īcludat: ī premissis nō iu
sta qd̄ vtiq; de vsu gestis seu factis
redēptoris nr̄i filij sentire nephas ē
sacre scripture cōtrariū: et doctrine
catholice inimicū: assertionē ipsā per
tinacem de fratrū nostrorum cōsilio
deīceps erroneam fore censendā me
rito ac hereticam declaram9. Nulli
ergo oīno hoīm liceat hāc paginam
nostrarū declarationū infringere: vl'
ausu et temerario cōtraire. Si quis
aūt hoc attentare presūpserit: indi-
gnationē oīpotētis dei/ ⁊ btōꝝ Pe-
tri ⁊ pauli aploꝝ ei9 se nouerit īcur-
surum. Datum Auinioñ. ii. idus no-
uembris Anno septimo.

Cap. v

QUia quorūdā mentes sic pater
mēdaciū dr̄ excecasse q nostris
cōstitutionib9: quarū vna īcipit. Ad
conditorē canonū alia vero. Cū īter
nōnullos. vtiq; tā cū fratrib9 nr̄is sā
cte romane eccl'ie cardinalib9: q̄ cū
multis archiepis/ epis/ aliisq; eccle
siarū p̄latis: necnō et cū plurib9 sacre
theologie magistris ac vtriusq; iuris
ꝓfessoribus deliberatiōe ꝑhabita di
ligēti digestis: ac de ꝑmissorū fratrū
nostroꝝ cōsilio promulgatis: nō abs
q; multa temeritate ꝑceptibili/ nisi sῑ
detrahere: ⁊ nitūtur veritatē quā ꝯ
tinēt per falsas insanias obfuscare.
Nam tam perniciosis ausibus ne eo-
rum doctrina pestifera simpliciū ani
mos labefacere/ ac in sui erroris de-
uium deducere valeat: de eorumdem
fratrum consilio decernimus super
hoc salubriter vt sequitur prouidere

¶ Ad īpugnandas aūt cōstitutiōes
predicta subscripta ratione: tā verbo
q̄ scripto visi sunt publice sicut fert̄
illud inquiūt: qd̄ per clauē sciētie in
fide ac morib9 semel diffinierunt ro-
mani pōtifices adeo īmutabile ꝑse-
uerat: q illud successori reuocare nō
licet ī dubiū: nec cōtrariū affirmare
licet de his q̄ ꝑ clauē potestatis ordī
nauerint asserūt secus esse in confir-
matione aūt regule ordinis fratrum
minorū/ Honorij. iij. Grego. ix. Inno
cen. iiij. Alexan. iiij. Nicola. iiij. pre-
deces. nr̄oꝝ summorū pōtificū ⁊ hec
verba asserūt cōtineri: hec est regu-
la euangelica christi ⁊ aploꝝ imita-
trix: que nichil in hoc mūdo hab3 ꝓ-
priū vel cōmune: sed in reb9 q̄b9 vtū
tur habent simplicem vsū facti: his
addere presumentes ꝑfatos summos
ponti. ⁊ multa consilia generalia per
clauē sciencie diffinisse paupertatem
christi ⁊ ap'lorū constitisse ꝑfecte ī ex
probratione cuiuslibet t̄p̄alis domi-
nij ciuilis ⁊ mūdani: ⁊ sustētationem
eoꝝ in solo ⁊ nudo vsu facti etiā con
stitisse: ex quibus nitūtur cōcludere
nō licuisse nec licere ip̄orū successo-
ribus cōtra premissa aliq̄d īmutare.
Ideoq; cū cōstitutio nr̄a Cū īter ꝑ-
dicta: cōtra diffinitiones ꝑdictorum
predecessorū nostrorū sicut asserunt
diffinierit christū ⁊ ap'los in his que
habuerūt habuisse nō t̄m simplicem
vsū facti: sed ius faciēdi de ipsis: eos
q; ipsos fecisse scriptura sacra testa
tur pertinacem assertionē dicentiū
hmōi minime habuisse cū act9 illoꝝ

fuisse cōcludant nō iustos qd̄ de xp̄o
nephas est dicere hereticā declaran
do ꝯcludere satagūt licet falso nobꝫ
non licuisse declarare vel statuere su
pradicta. Item q2 constitutio Ad cō
ditorem canonum: contra diffinitio-
nes predictas ea tres minores asserit
nō posse habere in re aliqua simplis
cem vsū facti nitantur similiter con-
cludere contra ipsam. ¶ Quod autē
qd̄ in ratiōe p̄dicta p̄mittit: vcz ꝙ il-
la que per clauem sciencie in fide et
moribus a sūmis pontificibus semel
sunt diffinita eoꝝ successorib9 reuo-
care nō licet dubiū nec cōtrariū af-
firmare lic3 secus sit sicut dicūt ibis
que p clauē potestatis p sūmos pon
tifices ordinātur: prorsus sit cōtrari
um veritati: patet ex sequentib9 eui-
denter primo quidē secūdū illos q̄ te
nent clauem spūalem nequaꝙ eē sci-
entiā: sed ligandi atq3 soluendi pote
statē patet assertores predictos po-
nendo esse scientiā: errauisse p q̄bus
facit clauis diffinitio q̄ a doctoribus
datur. Clauis est specialis potestas
ligandi atq3 soluendi: qua iudex ec-
clesiasticus dignos recipere: ⁊ indi-
gnos excudere debet a regno. Item
q2 claues de quibus agimus ī colla-
tione sacerdotalis ordis conferūtur
cōstat aūt ꝙ ordinatio ī sacerdotem
sciētia cōiter nō cōfert quare scd̄m
illos videtur ꝙ in sciencia nō est cla
uis sed potentia tm̄ ligandi atq3 sol
uendi debeat dici clauis Adhuc secū
dum illos qui ponūt vnā clauē spiri
tualem esse scientiam ⁊ scd̄m illos q̄
auctoritatē discernēdi inter leprā et
leprā esse asserūt clauē ⁊ aliā pote-
statē ligandi atq3 soluendi noscūtur
euidēter errasse. Supponūt eni cla-
ues hmōi circa ea que fidei sūt ⁊ alia
posse per cōstitutionē aliquā diffini
ri: claues aūt q̄ ī sacerdotali conferū
tur ordie ad talia minime se extēdūt
alias sequeret ꝙ circa p̄missa possēt
cōstitutiōes sacerdotes simplices fa
cere. qd̄ falsū est euidēter. Si aūt itē
dant claues istas extēdere ad ḡnalez
potestatē attributā btō petro suisq3
successorib9 ī psonā eiusdē ī ꝓmissio
ne officii pastoralis: per quā vtiq3 vi
det euidēter ip̄is oīa cōcessisse sine
quib9 pastoris vniuersalis cōuenien
ter cura nequit seu officiū expediri
adhuc claret ip̄os etiā errasse dicūt
eni aliū effectū habere illa que p cla
uē sciētie: ⁊ aliū illa q̄ p clauē potens
tie statuūtur: supponētes clauē scie
et alia p clauē potētie statu seu etiā
diffiniri alia qd̄ euidenter est falsū: p
clauē eni sciētie sine per auctoritatē
discernēdi seu cognoscendi inter le-
prā ⁊ leprā si ipsā dixerimus esse cla
uem nil aliud p ip̄m illi cui datur tri
buit nisi auctoritas cognoscendi. Et
autē cui dat auctoritas de re aliqua
cognoscēdi: ⁊ de illa diffiniēdi nō in
telligit esse data. Quare restat ꝙ ad
cōueniēter statuēdū seu aliquod dif-
finiēdū vtraq3 clauis sc3 cognoscēdi
et diffiniendi necessario reqratur: vt
ꝙ soli claui potētie statuere cōpetat
et etiā diffinire: sed sicut lumen ma-
teriale dirigit. ⁊ quasi q̄tum ad hoc
obtineat sciētia vicem lucis. Et hoc
saluator noster in promissiōe clauiū
facta btō petro sensisse videt expres-
se: cū post illā imediate subiūxerit: ⁊
quodcūq3 ligaueris sup terrā/erit li
gatum ⁊ in celis: ⁊ quodcūq3 solue-
ris super terram erit solutum ⁊ ī ce-
lis: nulla de sciencia habita mētione.
¶ Quod aūt subsequenter proponit
in ratione predicta videlicet: ꝙ ī con
summatione et declaratione regule
fratrum minorum: nonnullorum pre
decessorum nostrorum: videlicet Ho
norii.iii. Gregorii.ix. Innocen. Ale-
xandri.iiii. Nicolai.iiii. verba huius-
modi cōtinentur: hec est regula Euā
gelica et cetera suprapostita vsq3 ibi
in nudo vsu facti: etiam constitisset
pater prorsus obuiat veritati.

¶ Honorius quidem prefatam regu
lam absq3 declaratione aliqua cōfir-
mauit: in cuius cōfirmatione de ver
bis predictis mentio aliqua nō habe
tur/vt liquere potest cuilibet confir-
mationē huiusmodi intuēti nisi qua-
tenus de vita euāgelica habet men-
tio in ipsa regula cōfirmata ibi: cum
dicit hec est regula fratrum minorū

videlicet dñi nostri Jesu xpi sanctū euāgelium obseruare viuendo i obedientia sine ꝓprio: ⁊ i castitate. Ex q̄bus verbis ↄcludi non potest ꝙ per ipsum predecessorē nostrū ea q̄ ipsi i verbis p̄dictis asserunt fuerit diffinita: imo potest cōcludi potius ꝙ vita euangelica quā xps ⁊ apl'i tenuerūt habere i cōmuni aliqua nō excludat cū sine ꝓprio viuere nō exigat: ꝙ sic viuētes nihil habeant i cōmuni. In declarationib⁹ quoq; Grego. Inno. ⁊ Alexā. ⁊ predictoꝝ q̄ eandē regulā absq; confirmatione alia declarant similit̄ nulla prorsus fit mētio de predictis imo p eas euidenter ostendit̄ eoꝝ q̄ habere lꝫ ipsis fr̄ibus vsum iuris ad ipsum ordinē ptinere. Grego. q̄dem i sua declaratione q̄tū ad hoc iterseruit q̄ sequūtur dicim⁹ ꝙ nec i spāli nec i communi debent habere ꝓprietatē: sed vtensiliū libroꝝ ⁊ reꝝ mobiliū: quas lꝫ habere ordo vsum habeat: ⁊ fratres scdm ꝙ generalis minister ⁊ prouinciales ordinandū duxerit his vtant̄. Innocentius autē ⁊ alexāder prefati i suis declarationibus sic dixerunt. dicimus isup ꝙ cū in ipsa regula ↄtineatur expresse ꝙ fr̄es nihil sibi appropriēt neq; domū neq; locū: neq; aliquā rē: ꝙ nec i cōmuni nec i spāli debent ꝓprietatem habere sed locoꝝ ⁊ domoꝝ ⁊ vtensilium ⁊ libroꝝ eoꝝ que lꝫ habere ordo vsum habeat: ⁊ fr̄es scdm ꝙ generalis ⁊ prouinciales ministri ordinādū duxerint his vtantur. Cum eīn dicat̄ in declarationib⁹ supradictis ꝙ ordo vsum rerū habeat premissarū ad vsum iuris necesse est hoc referri. facta q̄dem q̄ singuloꝝ sunt ꝑsonā veram exigunt ⁊ req̄runt. ordo aūt vera ꝑsona nō est: sed representata: ⁊ imaginaria poti⁹ est cēsenda: quare que sunt facti sibi vere ↄuenire nequeūt: lꝫ, et possint congruere q̄ sunt iuris.

¶ Adhuc lꝫ declaratio Nico. iiij. predicti cōtineat q̄ sequunt̄. hi sunt illi sancte regule professores q̄ euangelico fundant̄ eloquio: vite xpi roborātur exemplo: fundatoꝝq; militantis ecclesie apostolorum ei⁹ sermonibus ⁊ actibus firmant̄: post in eadem declaratione subiunxit dicens: ꝙ abdicatio proprietatis omniū rerum: tā in spāli q̄ i communi ꝓpter deū meritoria est ⁊ sancta: quā ⁊ xps viā pfectiōis oñdēs v̄bo docuit ⁊ exemplo firmauit/ quāq; primi fundatores militantis ecclesie prout ab ipso fonte hauserant i volentes pfecte viuere p doctrine ac vite ipsorū alueos direxerunt: ex verbis tamen predictis nequaq̄ potest colligi: ꝙ prefati p̄decessoris Nicolai intentio fuerit dicere: ꝙ dicta regula quo ad omnia que ↄtinent̄ in ea: euangelico fundat̄ eloquio: ac vite xpi roborat̄ exemplo. nec ꝙ apostoloꝝ vita ⁊ actibus sit firmata. Constat enim multa contineri i dicta regula que nec xps verbo docuit/ nec exemplo firmauit vtpote quod precepit ↄditor regule fratribus vniuersis: vt nullo modo denariū vel pecuniā recipiāt per se vel p interpositā personā: necnon et de multis aliis contentis i dicta regula/ que vtiq; nec xps nec apostoli verbo docuerunt. nec firmauerūt exēplo. Nec obstat ꝙ christus portare pecuniā apostolis ⁊ discipulis dum ipsos ad predicādum mitteret iterdixit quod tñ anteq̄ eos mitteret ipsis fuisse legim⁹ iterdictū. ꝙq; post reditum pecuniā portauerunt: i pluribusq; locis euāgelica veritas ⁊ apostolica dicta testant̄. Preterea Augustinus dicit expresse ꝙ illud non fuit p̄ceptum: sed potestas recipiendi necessaria ab his q̄bus predicabāt euāgelium quā seruare apostolis licuit vel etiā non seruare. Sed hoc romani pon. prede. no. Nico. quo ad p̄ncipalia tria vota: scꝫ in obedientia viuere ⁊ sine proprio: ⁊ in castitate: ac alia si qua i euangelio reperiant̄ expressa in dicta regula videt̄ intellexisse dicere in declaratione p̄dicta: quod vtiq; declarationibus nostris i nullo obuiat supradictis: adhuc nō apparet ipsum dixisse sustentationē xpi ⁊ apostolorum eius in solo ⁊ nudo simplici consistere vsufacti cum quo ad christū et apostolos nullam

prefatus predecess. noster Nicolaus
in sua declaratione fecerit mentionē
immo sensisse satis videtur expresse
ꝙ ius aliud a proprietate habuisse po
tuerit cū de sola abdicatione ꝓprie
tatis non iuris alterius in prefata de
claratione q̄tum ad ipos attinet mē
tio habetur. Adhuc idem Nicolaus
predecessor noster videtur sensisse ꝙ
christus et apostoli etiam quo ad ꝓ
prietatem habuerint aliquid in com
muni. cum enim in sua declaratione
predicta verba de abdicatione pro
prietatis dixisset respondens obiecti
oni tacite que sibi de loculis quos
christus habuisse in euangelio legi
tur poterat fieri: statim que sequun
tur subiūxit: nec his quisq̄ putet ob
sistere ꝙ interdum dicitur christum
loculos habuisse: nam sic ipse chri
stus cuius perfecta sunt opera in su
is actibus viam perfectionis exercu
it: ꝙ interdum infirmorum imperfe
ctioni condescendentes in viam per
fectionis extolleret. et imperfectorū
infirmitas semitas non damnaret:
sic et infirmorum per spinam christū
asserit in loculis suscepisse. Aliasim
pertinens de loculis fuisset obiectio
nisi intellexisset christum etiam quo
ad proprietatem loculos habuisse.
Preterea si diceretur christum in lo
culis habuisse tantummodo simpli
cem vsum facti: frustra diceretur ꝙ
in personam infirmorum ipsos chri
stus habuit loculos. cum secundum
eum perfectis etiam conueniat habe
re simplicem vsum facti. Et si quera
tur propter quos infirmos istos lo
culos habuerit Augustinus cuius di
ctum insertum est in decretis respō
det dicens. habebat dominus locu
los a fidelibus oblata conseruans: et
suorum necessitatibus et aliis indi
gentibus tribuebat. vnde constat ip
sum de suis discipulis hoc sensisse.
Nec hoc scilicet in communi et quo
ad proprietatem aliqua habere dero
gat: iuxta dictum Grego. ix. predicti
altissime paupertati. qui in quadam
sua decretali dicit expresse fratres
predicatores et minores in altissima
paupertate xp̄o pauperi famulari: et
tamē ꝯstat ipsos p̄dicatores habere
in cōmuni etiam quo ad ꝓprietatem
aliqua qđ eorū regulez statui nō re
pugnat. Hoc etiā alex. p̄decessor no
ster prefatus in cōdemnatiōe libelli
contra statum predicatorū et minorū
editi videtur sensisse in qua aliquā
do de dictis fratribꝰ que sequuntur
subiūxit insup respōdet eū idē fra
tres omnia ꝓpter deū dereliquerint
exilia vite subsidia mendicātes: chri
stumq̄ imitētur pauperē perfectio
nem euāgelicā amplexando: ꝓpt qđ
euidēter apparet eos nō solū i statu
saluandorum existere: sed etiā perfe
ctorū et per sue religionis obseruā
tiam: que quidē ipsius perfectionis
euāgelice tenet formā: in eterne re
tributionis premio precellētē gloriā
ꝓmereri: vbi quidē expresse dicit p̄
dicatores xp̄m pauperē imitari: ip
sosq̄ perfectionē euāgelicā imple
xari: et in statu existere perfectorum
ꝙq̄ ipsorum religionis obseruantia
perfectionis euangelice tenet formā
et tamen constat ipsos habere posse
etiam quo ad ꝓprietatem aliqua: iu
xta eorum regulam in cōmuni. Nec
obstat ꝙ dicunt Innocen. alias Ce
lestinū. v. predece. nostrū dixisse altiā
paupertatē esse habere pauca ꝓpria
ꝓpter deū altiorē que nulla habet ꝓ
pria. tū habet in cōmuni altissimā q̄
nihil habet in hoc mūdo: nec ī ꝓprio
nec in cōmuni: dicimꝰ quidē ꝙ hoc
dixerit: nō vt papa: sed vt frater. Pe
trus de caramosia in quadā postilla
sua: quare dicta premissorū summo
rum pontificū sunt ex merito prefe
renda. Dicunt etiā ꝙ apostolꝰ de ta
li altissima loquitur paupertate di
cens: et altissima paupertas eorū abū
dauit in diuitias simplicitatis eorū:
quod euidēter est falsum: quia ibi lo
quitur de paupertate Macedonū q̄
in speciali bona temporalia obtine
bāt. De quibus Apostolus asserit ꝙ
supra vires suas miserāt elemosinas
sanctis. ¶ Quod autem dicit in de
claratiōe Nico. predeces. nostri cō
tineri ꝙ fratres minores in rebus q̄

eis obueniant. Habēt tm̄ simplicem
vsum facti: dicimus φ si ipse itelle-
xerit simplicē vsum facti denudatū
oī iure. Ita φ fratres ipsi seu ordo
nullū ius habeāt vtendi: hoc est ex-
presse ↄtra declaratione Grego. In-
no. Alexan. summoꝝ pontificū predi
ctorū q̄bus expresse Quod taliū bo-
norū ordo vsum habeat cōtinet. Qḋ
de vsu iuris est itelligendū necessa-
rio: vt superius est probatū. Adhuc
dicimus φ est cū hoc ipossibile: scꝫ
vsum facti simplicem absq̧ iure ali-
quo quod nihil aliud ꝙ ipsum vti ꝑ
ꝑte potest dici posse i re aliqua vsu
non consumptibili ab aliquo etiam
vsu non ↄsumptibili ab aliquo obti-
neri: prout i decre. Ad conditorē ca
nonū est probatū ⁊ Augu. i lib. xi. de
actu tenere expresse. Preterea si sim
plicit̄ vsus denudatus ab oī iure ha
beri posset ab aliquo ↄstat φ actus
vtendi hmōi esset reputādus nō iu
stus: cū ille vsus fuerit cui ius non
ↄpetebat vtendi: vsus aūt non iust⁹
ad ꝑfectionis statū nequaꝙ ꝑtinet:
nec ꝑfectioni aliq̄d adijcit sꝫ sibi re-
pugnare poti⁹ noscit̄ manifeste. Qḋ
aūt vsum talē non iustū conditor ca
nonis fratribus ipsis itellexerit re-
seruare probabile nō vr̄ immo φ de
iusto intellexerit ex eo potest euiden
tius apparere: quod i eadē ordinatio
ne adijcit φ illarū rerū dumtaxat in
se ⁊ etiam rom. eccle. recipiebāt do-
minium. quarū vsum facti liceret ha
bere fratribus: seu ordini antedict{
subiungens: φ non rerū oīm vsum
habere debeāt fr̄es ipsi. Quantū ad
vsum facti simplicē absq̧ omni iure
vtendi attinet nulla rerū potest cen-
seri differentia quo ad fratres sic ei
vti de facto possunt prohibitis vt ꝑ
missis. Ex quo sequit̄ φ vsus facti
de quo ordinatio loq̄t de tali intelli
gi debeat q̄ iustus sit ⁊ pro quo ↄpe-
tat ius vtendi: ⁊ ipse videt̄ cōditor
canonis ex eo etiā sensisse φ i eadē
ordinatione subiunxerit φ modera-
tus vsus i expensis ꝑus rebus ipsis
fratribus est ↄcessus. ¶ Rursus im
pugnatores cōstitutionū hmōi asse-

rere publice ꝓhibent̄: φ libellum ⁊
dicta magistroꝝ asserentiū dictam
paupertatem ⁊ vitā dictoꝝ frm̄ non
esse euangelicā ⁊ apostolicā summi
pontifices dānauerūt districtius ꝑ
apostolicas lr̄as inhibentes ne q̄sꝙ
premissa vel aliq̄d premissoꝝ ꝑtina
citer astruere seu quomodolibꝫ pre-
sumeret: ⁊ defensare statuentes φ ꝑ
sumens ↄtrariū tanꝙ contumax ec-
cle. roma. rebellis ac vt heretic⁹ ha
beret̄. Ad quod dicim⁹ assertionem
hmōi falsam esse. non eni cōtinet in
snīa supradicta φ contra faciens vt
heretic⁹ haberet̄. que q̄dem quo ad
hoc ꝑtinet que seq̄t̄. Nos eni nihilo
minus auctoritate p̄ntiū districti⁹
ihibemus: ne q̄sꝙ premissa vel aliqḋ
premissoꝝ pertinaciter asserere/vel
quomodolibꝫ defensare presumat q̄
cunq̧ vero hoc ꝑsumpserit: tāꝙ cō-
tumax: ⁊ ec. rom. rebellis ab oibus
fidelibus habeat̄. non fuit adiectum
φ vt hereticus haberet̄: vt ꝑꝫ in se
rie snīe condēnationis ꝑdicte. ¶ Rur
sus asseruisse dicunt̄ publice hmōi
assertores φ abdicatio iuris in cu-
iuscūq̧ rei proprietate ⁊ i vsu eius est
sancta ⁊ meritoria ꝓpter deū: ⁊ a xp̄o
in seipso seruata aplis iposita: ⁊ ab
ipsis sub voto assumpta nec propter
hoc vsus facti ad sustentationē na-
ture i xp̄o ⁊ aplis cōuincit̄ esse non
iust⁹. sed tāto iustior atq̧ ꝑfectior ⁊
deo acceptior. ⁊ mūdo exēplarior: ꝙ
to plenius renūciatū fuerit oī iuri ꝑ
qḋ pōt sic vtens ꝓ vsu hmōi quodli-
bet cōtendere vel i iudicio litigare.
Que q̄dē assertio ↄtinet multa falsa
cū neq̧ xp̄m exprobrationē ꝑdictas
omī iuri i cuiuscūq̧ rei ꝓprietate ⁊
in eius vsu i se seruasse: nec eam ipo
suisse aplis: neq̧ sub voto ab ipsis
fuisse receptā euāgelica seu aposto
lica doceat hystoria/sed ↄtrariū eui
dentius manifestat. Quod aūt i pre-
dicta assertione adijcit̄ φ ꝑ abdica-
tionem iuris predicti vtꝫ proprietat{
eius vsus facti ad sustentationē na-
ture i xp̄o ⁊ apostolis non conuincit̄
esse non iustus: sed tāto iustior. ⁊ ce.
ipossibilitatem includit et errorem

dictum hmōi euidenter. Impossibi
le est em̄ actum humanū extrinsecū
esse iustū si exercens actū ih3 nullu3
ius habeat illud exercendi: imo non
iustus seu iniustus necessario conuin
citur talis vsus. Idē est absurdum ⁊
erroneū ꝙ actus alicuius non habē
tis ius actū hmōi faciēdi sit iustioꝛ
⁊ deo acceptioꝛ q̄ħ hītis: cū ꝯcludat
actum iniustū iustiorē ⁊ deo acceptio
rem existere q̄ħ iste iustꝰ. ¶ Ex ꝓmissis
autē inferre nitunt vt fert: ꝙ predi
ctoꝝ sum. pō. diffinitio quā diffinie
runt de paupertate xp̄i ⁊ apostoloꝝ ac
fratrū minoꝝ predictoꝝ regula ꝓut
superius expresserunt: ꝑ nos non po
tuit mutari proculdubio falsa assert
dicēdo prede. nostros diffininisse ta
lia vt superius est ꝓbatū ⁊ adhuc sic
loquentes dum ꝑ talia ꝯstitutiones
nostras īpugnare satagūt ꝯstitutio
nes illas q̄bus se adiuuāt ostendūt
si eoꝝ false assertiones vere existerēt
fore inualidas erroneas ⁊ infirmas.
Si em̄ nobis non licuit cōtra cōsti
tutionē Nico. iiij. prede. no. in qua se
fundant precipue aliq̄d statuere cō
mune: nec sibi licuit contra statuta
Grego. Inno. ⁊ Alexan. predictorum
statuere: aut aliq̄d declarare qd̄ tm̄
ipsum fecisse secūdū eoꝝ assertionē
noscit euidenter. cū em̄ illi declara
uerint ꝙ ordo minoꝝ h3 vsum earu3
rerum quas li3 eis habere: quod ad
vsum iuris est referendū necessario
vt superius est probatū. ipse vero se
cundū ipsos statuit ꝙ nec ordo: nec
fr̄es ius vtendi habeant: sed tm̄ mo
do simplicē vsum facti: ⁊ insuꝑ ordi
nauit: decreuit ⁊ statuit hmō consti
tutionē ordinationē: ⁊ declarationē
suā dūtaxat a fr̄ibus ipsis precise et
inuiolabiliter ꝑpetuis tp̄ibus obser
uandā. Constat non solū ꝙ cōtra de
clarationē prede. predictoꝝ ordina
uerit: sed ipsum illas quātum ad ea
q̄ sua declaratio continet etiā reuo
casse. Ipse quoq3 prede. no. ī sua de
claratione subiūxit ad sedis apo. de
clarationē ⁊ ordinationē eoꝝ ⁊ circa
ea q̄ ipse declarauerat ꝑtinere: sic di
cens, si q̄d ī predictis ambiguitatis
emerserit: hoc ad culmen sedis apo.
deducat. vt ex auctoritate apostoli
ca sua in hoc manifestet ītentio cui
solū concessum est in his statuta cō
dere ⁊ condita declarare. cuiꝰ tamē
contrariū asserunt hmōi assertores
Adhuc ꝑ3 quod asserunt eē falsum
li3 em̄ Inno. iū. predi. in generali cō
cilio īterdixisset nouas religiones ī
stitui: tm̄ succes. ipsius non obstante
īterdicto hmōi/ plures legunt ordi
nes confirmasse q̄ etiā aliq̄bus exce
ptis/ fuerunt postea ꝑ Greg. ix. ꝓde.
no. dissoluti certo modo in concilio
generali. Si igr̄ post interdictū ge
neralis concilij licuit summis pōti
ficibus non ꝯfirmatos ordies cōfir
mare: ⁊ eoꝝ successoribus sic ꝯfirma
tos in totū dissoluere: nō est mirū si
qd̄ declarat circa regulas ordinū so
lus summꝰ pōtifex vel ordiat: liceat
eiꝰ successoribus declarasse seu alis
īmutare. Pꝫ aūt ꝙ neq3 honorij cō
firmatio: neq3 Greg. neq3 Alex. neq3
Nico. predictoꝝ facta fuerit ī ꝯsilio
generali. cū ꝑ nullū ipsoꝝ fuerit ge
nera. cōci. celebratū: li3 Inno. iiij. ce
lebrauit ꝯci. gene. tm̄ in illo / nec au
ctoritate alicuius ꝯcilij facta fuit ip
sius declaratio supradicta. Nico. aūt
iiij. nec celebrauit gene. ꝯci. nec ali
q̄d circa dictā regulam declarauit
Greg. aūt. ix. ꝓdictus nec ꝯfirmauit
nec declarauit dictā regulā: sed ī ge
ne. ꝯci. vbi cassati fuerūt nōnulli mē
dicātiū ordines: dictoꝝ fr̄m minoꝝ ⁊
predicatoꝝ ordines nō cassauit: sed
asseruit approbatos sic dicēs: quos
euidens ex eis vtilitas ecclesie vni
uersali prouenient ꝓhibet approba
tos: ꝓhtem non patimur ꝯstitutionē
extendi. ¶ Preterea dicāt nobis vbi
legunt assertiones hmōi ꝙ ad fide3
vel mores pertineat christum ⁊ apo
stolos non habuisse in his que ha
buerunt nisi simplicem vsum facti.
profecto directe hoc ad fidem non ꝑ
tinet: cum de hoc articulus non sit
aliquis nec sub quo valeat compre
hendi: vt ꝑ3 in symbolis in quibus
articuli fidei continentur. Nec etia3
reducte ne quasi hoc sacra scriptura

contineat. quo negato tota scriptura de sacra reddit dubia et p ꝯsequēs articuli fidei q̄ habent p scripturam sacrā probari reddunt dubij et incerti. hoc est i scriptura sacra nō poterit inueniri: sed cōtrariū repperi De fratribus aūt minoribus predictis constat q̄ de ipsorum paupertate et simplici vsu facti seu de dominio eorum que ipsis offerunt q̄ summus pontifex illud sibi et ro. ec reseruauerit/ vel potuerit reseruare. nec q̄ illud reseruatum successori. abijcere non liceat si hoc expedire viderit: seu q̄ procuratores constitutos auctoritate sum. pon. per negocia ordinis s. dic. succes. reuocare non valeat: i predictis simbolis euangelio neq3 actibus apostolorum et epistolis mentio aliqua non habet. Unde non possunt ex predictis cōcludere nisi falso q̄n contra ordinata per summos ponti. circa talia valeat successor aliud ordinare. quod Nico. prefatus exp̄sse in sua declaratione inseruit vt superius plenius continetur.

¶ Nos itaq3 ne fabricatores mendaciorum hmōi ac etiam assertores de tā pestifera erronea et dānata doctrina: confutatione: ac confusione vtiq3 omni digna gloriari valeant et alios trahere i errorē: cum ausu arreptādo ac petulantia iprobа ausi defendere publice fuerit dānatā p ꝯstitutionē predictā heresim: ac etiā pbare vez q̄ xp̄s et ei9 aplī in his q̄ habuisse leguntur tm̄ habuerint absq3 iure aliquo simplicem vsum facti: ex quo si verum esset. sequeretur vsum xp̄i fuisse non iustum: quod profecto blasphemiā continet et est catholice fidei inimicū cum de ptinaci animositate ac erronea non sit dubiuz processisse: omnes et singulos qui verbo ac scripto per se vel alium seu alios talia publice presumpserunt: ipsos quoq3 qui eos docuerunt in talibus et vt premissa facerent in dānatā incidisse heresim ac vt hereticos euitandos fore de fratrum nostrorū cō silio declaramus. Si quis aūt dānatus per constitutionem cū inter predictam heres vel ipsarum alteram deinceps scienter verbo vel scripto defendere vel approbare presumpserit: de fratrum eorumdem consilio decernimus vt tanq̄ hereticus ab omnibus euidenter habeatur. Adhuc q̄ constitutionem nostrā ad cōditorem canonum/ supradictam insano ausu ipugnare nisi sunt sicut fertur: districtius de eorūdem fratrum consilio inhibemus ne quisq̄ contra diffinita ordinata seu sancta per ipsam verbo vel scripto sciēter approbet aliquid vel defendat. Si quis vero contra presumpserit: tanq̄ contumax et rebellis romane ecclesie ab omnibus habeatur. Nulli ergo. &c. Datū Auinione. iiij. idus nouēbris. ponti. nostri Anno. ix.

¶ Telos. xx. constitutionum Johannis pape. xxij. deo fauente hic impositus.

¶ Diuini ac hūani iurisconsulti et sacri palatii causarū auditoris. D. Jo. F. de pauinis apostille ad suprascriptas extrauagantes quas idem dominus cum glo. Guil. de Monte lauduno in suo tractatu: quem de visitatione intitulauit: inseruit. hic vero ei9 industria cum glo. zenzelini fuere descripte.

Prima.

D omnis Electi sede vacãte vbicunqz morã traxerint sibi non preiudicant

ii

Suscepit Diuinitio fructuũ inter bñfites annalis: τ bñficiatos hãc allegat Joh. An in ver. nemo põt ad fi: nẽ de regula. iur. libro .vi. eãdẽ alle. glo. in cle. cũ quem in ver. nota erit de concessio. p̃ben. adde consilium calderi. in titu. de senten. excõ. qđ incipit collector papalis. Itẽ ꝯsilium eiusdẽ. xi. in .tit. de priuile. qđ incipit hʒ ordo sancte Clare adde decisionẽ in antiquis q̃ incipit Urban⁹. Hanc etiã decretalẽ allegat glo. i cle. ij. de deci. τ decisio. in antiq̃s lxxxvij. q̃ incipit itẽ nota ꝙ vbi alicui fit grã. τc. τ glo. i c. pñti de offi. ordi. lib. vi. i fi. sup ver. supesse τ ibi. Johan. and. in nouella. τ idẽ i addi. ad spe. in titu. de locato. §. nũc tractem⁹ Et p hãc decre. tota curia romana hodie interpretat τ tenet ꝙ grã expectatiua ad summã. lxxx. duca. extendãt se ad bñficiũ veri valoris centũ ducatoꝝ vbi bñficiũ non est taxatum/ τ in grã dr secũm taxationẽ decime: alias attenditur verus valor iuxta ea q̃ habẽtur p Johã. and. in addi. spe. i rubrica de conces. p̃ben. viij. colũ. τ p Pe. de anca. in cle. i. de conces. p̃ben. i penulti. carta. τ oldra. in ꝯsilio. CC. xxxij. τ decisio i antiq̃s q̃ incipit itẽ nota ꝙ vbi alicui fit grã. Et vẽdicat locũ ista decre. i prestimonijs τ p̃stimonialibus portionib⁹ q: sunt bñficia ecclesiastica τ ꝑpetua vt ꝯcludit oldra. ꝯsilio ra. xxiij. qđ icipit i ecclesia calogoritana. τ ibi pulchre declarat istã ꝯstitutionẽ: τ de his p̃stimonijs facit mentionẽ tex. i con. si. de. ꝯces. p̃bende libro. vi. ꝯfert ad materiã huius text⁹ consi. pe. de anca. CCCxxix. qđ icipit circa istã ꝑceptionẽ τ ꝯsiliũ. cviij. qđ incipit ꝯ fratres itẽ cõsilium Ludo. CCCCxcviij. An aũt p istã ꝯstitutionem reuocet statutũ ecclesie disponens ꝙ nouus canonicus nihil pcipiat vsqz ad quadrienniũ vide oldra in ꝯsi. Clxxi. qđ incipit supposita cõsuetudine iurata: τ an legatus possit mutare taxã ꝓcurationis facte cum clerico ꝓuincie τ sic obseruare Calderi. ꝙ sic i consi. vi. in titu. de. officio. leg. τ vidẽda est decisio i antiq̃s lxvi. q̃ incipit. itẽ no. ꝙ vbi bñficium est semel taxatũ: alr̃ est sub titu. de p̃ben. cũ sequen. In textu ibi sciuerit scire aũt dicunt ex quo ipsoꝝ vacatio in loco vel ecclesia publice nota erat. ar. in cle. cũ ei quẽ in fide. de cõces. preben. τ ibi sub hastatione: id ẽ preconizatione q̃ fit publice in loco publico. de qua no. spe. in titu. de empto. τ ven. §. nunc dicendũ. ver. his quoqz τ host. in lib. licitatio. ff. de publi. τ in lib. i. C. de fide instru. τ iure haste fisca. lib. x. In. §. si vero. ibi absoluat q: iste tex. dat formã absoluẽdi vt scʒ prius precedat satisfactio. si non seruet forma tradita nõ valebit absolutio p. no. in. c. ꝓuideae. de elec. lib. vi. Nã non tribuit hic ordinario simplicit potestatẽ absoluẽdi sed sub certo modo τ forma. Clausula sequẽs tollit iura disponẽtia i cõtrariũ premis. qđ nõ obstat. c. venerabilibus in ꝯtrariũ allegatũ vt dr hic zenzelinus: hec clausula ad oĩa supradicta extenditur. Johan. fran.

iij

Ecclesie romane Cõtra officiales dominium assumentes in patrimonio ecclesie romane.

iiij.

Execrabilis: Hec ꝯstitutio practicabilis est. τ addit ad decre. de multa. de preben. in antiquis.

v.

Sedes apostolica. Diuisio dio. potestatẽ non tollit executoribus τ iudicibus. Hanc constitutionem allegat decisio in antiquis Joh. de mol. sub titu. de priuile. qui incipit supposito. τc. reperitur etiam in alijs decisionib⁹ antiquis sub ti. de sepul. τ vi de calde. ꝯsilio. viij. sub titu. de priuileg. qđ incipit concessum est priuilegiũ. Adde decisionẽ in antiquis que

incipit supposito de anthonianis. Et ad materiã huius decre. vide no. per Archi. xiij. q. i. c. ipn. vide. i. c. signifi cauit: et. c. radulphus. de rescript. et debet in ordinnẽ scripture pcedere constitutionẽ execrabilis vt patet ex eax dictis. Ad psentis extrauagãtis declarationẽ idẽ põtifex fecit vnam aliã extrauagãtem declaratoriã quã reperies hic glosatã per zenzelinũ q incipit ad apostalat⁹ nri: per quã de clarat sue intẽtionis nõ fuisse p diui sionẽ episcopatũ & ecclesiax a quib⁹ diuisiões erãt facte capitulis & archi diaconis vel aliis psonis velle aliq; ten⁹ derogare: nisi qten⁹ in diuisionẽ hmõi litteris apostolicis continetur expsse vnde vniuersis platis & aliis qi buscũq; psonis ecclesiasticis & eccle siarũ decisarũ & in cathedrales ere ctax/mãdauit ne capitula archidia conat⁹ & alios psonat⁹ vel dignitates officia seu bñficia i pdictis pmariis ecclesiis obtinẽtes quomin⁹ visita tiões exerceãt: pcuratiões recipiãt ac alia bona: & iura archidiaconalia obtineãt in pdictis decisis diocesib⁹ sicut ante diuisionẽ hmõi obtineant nisi qtũ i diuisionẽ hmõi lris aplis cis caueat expsse impediãt quoqmõ quousq; p sedẽ apostolicã aliud fue rit ordinatũ alias cõminat cõtra fa ciẽtib⁹ animaduersionẽ cõdignã. &c. Et hec sumpta est ex textu in aũt. de admi. offi. in sac. apo. circa fi. ij. colũ. & in. §. illud tamẽ sancim⁹. col. iij. pro diuersis administrationib⁹ ab antiq seruatis administrabãt officiales p mení sicut prius Adde ad materiã q si eps Tholosan⁹ deputat cõseruator alicui⁹ postea erecta eccl'ia Tholosa na i metropolitanã poterit exercere iurisdictionẽ cõseruatorie secũdũ ol dra. in cõsi. cc. xxij. quod incipit bone memorie. Et si erigat prioratus i eccle siã cathedralẽ an tollãtur priuilegia que ante erectionẽ habebat prioratus vide eũdem Oldra. in ꝯsilio. cc. xiiij. quod incipit dño episcopo: ad eũdẽ in ꝯsilio quod incipit similiter bone memorie adde decis. in antiquis. cc. xciij. que icipit superposito q ex pri uilegio antonianorum in quo allegatur ista cõstitutio. In glosa in vbo ordi nationẽ. ibi. dic. cõtra. immo cõsiliũ tenet Jo. de lignano & Johã. fran. & Jo. de immola. & alij plures in capi tulo cũ in illis hic allegato vbi vide domi. licet alias calixtus in publico cõsistorio declarauit glo. istam: nos autẽ trãsimus cũ opinione cõtraria tanq cõmuni. Johan. fran.

vi

❡ Ad apostolat⁹. In bñficiis diuisis habet qs ea iura q habebat i integris

vij

❡ Si fratrũ. Imperio vacãte null⁹ nomen vicarij imperatoris retineat, assumat vel presu.

viij

❡ Antique. Notabilis valde ẽ ista in hibens ne cõiugati assumãt ordines sacros quox susceptione nõ possunt matrimoniũ etiã nõdũ cõsummatũ dissoluere. hanc allega. io. an. in ca. i. de voto lib. vi. in glo. super verbo sacri ordinis.

ix.

❡ Sancta ro. atq; vniuersalis. Cõtra fratricellos. Adde extrauagãtẽ eius dem que incipit gloriosam ecclesiã. in qua singulariter cõfundit omnes errores istorum fratricellorũ.

x.

❡ Copiosus. Cõtra portãtes infideli bus arma vetita: & alia phibita.

xi.

❡ Qua in futurorũ. Hec extrauagãs loquit de duellis & torneamẽtis. hãc allegat hẽricus boic. i. c. canonũ sta tuta ad fi. ppt glo. zenze. super ver. tor neamẽta. adde Jo. an. in addi. spe. in titu. de rescrip. puta. §. itẽ rõne. ver. item qd obtẽtũ ẽ ab imperatore nõ dũ coronato. & in. c. i. de cleri. pegris

xij.

❡ Prodiẽs qũ ex adipe. Cõtra cudẽ tes falsam. monetã. Adde extrauagã tem eiusdẽ que incipit spõdent quas nõ habẽt. cõtra alchimistas & consi. oldra. qd incipit. & ꝯsiliũ. bal. in ꝯsib⁹ feu. in titu. q sint regalia. adde decis. in antiqs q incipit casus talis est.

xiij.

¶ Ad nostri apostolatus. Circa bannitos campanie et maritine.

xiiij.

¶ Dierū crescēte. Cōtra hoīes marchie q̄ suos rectores et officiales occidebāt hāc allegat henricus boic. in c. canonū statuta. de consti. ꝑpt glo. zenze. in ver. mūdanis.

xv.

¶ Cū ad sacrosancte. Sup taxis. hāc extrauagātē allegat Jo. an. in. c. statutū. §. notariū de rescrip. l. vi. in nouellas l addi. spe. l ti. ꝓhemū ad lectū algorismi Adde extrauagātem Martini q̄ icipit. l aplice dignitatis specula. l q̄ ponūt oēs taxe officialiū curie ro. Silr vide extrauagātē Bñdicti. xij. q̄ icipit ratio iuris exigit. §. ceterū in q̄ taxā facit eoꝝ q̄ pñt recipere notarij rote et cardinaliū et auditoꝝ camere et merastalli rom. curie et alioꝝ quorūcūq; audiētiū causas in romana curia auctori. aplica Adde extrauagātē Bñdicti. xij. q̄ icipit / decēs et necessariū l. §. l salariis. Datū auinione. vi. Kal. Nouēbris pōti. sui anno. vi. in. qua taxauit salaria aduocatoꝝ et ꝓcuratorū roma. curie q̄ oīa ꝯfirmauit Greg. ix. l sua extrauagan. que incipit / in apostolice ꝙuis a felicis et Martinꝰ. v. in dicta extrauagāti que incipit in apostolice et in alia q̄ incipit Romani ponti. ꝓuidentia.

xvi.

¶ Quorūdā. ¶ An fres minores idumētaprilia: curtā et astricta ꝑ arbitrio ferre possit. xvij. Q: nōnūq̄. Suspēdit excōicatio quā icurrebāt glosātes decretalē exijt q̄ seminat de v̄bo. signi. lib. vi. xviij. ¶ Ad cōditorē. Refutat papa dominiū rerū fratribꝰ minoribꝰ obueniētiū. xix. ¶ Cū inter nōnullos. Cōtra errorē hoīmoꝝ: q̄ dicebāt xp̄m et eiꝰ discipulos nihil habuisse ꝓpriū. et c. xx. ¶ Q: quorūdā mētes ¶ Cōtra detractores extrauagātiū ad cōditorē / et cū inter nōnullos hāc cōstitutionē allegat Jo. an. l. c. i. de sum. trini. super ver. clauē. ad declarationē potestatis clauiū et Bal. l au cto. ingressi. C. de sacrosanc. eccle. in vi. colū. et idem Jo. and. in. c. cū satis de offi. archidi. ad declarādū q̄d importet cura animarū. Deo gratias.

¶ TELOS.

¶ Vita Johannis vigesimisecundi pape (si platine in vita pontificū creditur) talis est.

Johānes vigesimus secūdus Jacobus Caturcēsis āntea vocatꝰ ep̄s portuēsis pꝰ lōgā vigiti triū cardinaliū altercationē. Lugduni pontifex creatꝰ nonis septēbris in ecclia cathedrali coronā pontificatꝰ accepit. Inde vero Auinionē. cū curia ꝓfectus / octo cardinales in ieiuniis q̄ttuor tēporū aduentus dn̄i creauit quoꝝ de numero fuit Jacobꝰ caturcensis eiꝰ ex sorore nepos et Johānes caietani tituli scti Theodori diaconꝰ cardinalis e gēte vrsina Preterea ꝟo in sāctos ꝯfessores retulit Ludouicū ep̄m tholosanū quondā Karoli regis Sicilie filiū. Sunt tñ q̄ hoc Bonifa. viij. ascribūt Abdicare āt se ep̄atu et sacerdotio ꝯpulit hugonē caturcēsē ep̄m priuatū omnibꝰ pōtificalibꝰ insignibꝰ annullo / mittra: capa: pileo camillaq; romana. Priuatū aūt degradatūq;: vt istorum vocabulo vtar: ac curie seculari traditū oībꝰ cruciatibus coactū esse vitā cū morte cōmutare q̄ in pōtificē cōiurasset. Ecclesiā ꝟo tholosanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū trāstulit cuiꝰ q̄dē castella sex i ciuitates erexit vt haberet archiep̄s tholosanꝰ quibꝰ cū dignitate preesset. Dioceses ā q̄s archiep̄atu. Narbonēsi ascripsit: limosam et abbatiā sancti ꝑ pōtij Adeo p̄terea rebus nouis pōtifex ipse studuit vt et simplices ep̄atus bifariā diuiserit: ac diuisos in vnum redegerit: et abbates et episcopatus et episcopatꝰ i abbatias vicissim trāstulerit: ac cōstituta ꝓus in aliā formā trāstulit. hac tñ gratitudine vsus est: q̄ clementinarū edi-

tionē cōfirmauit: mādauitq̄ docto-
rib9 omnib9 publicoꝝ gymnasioꝝ vt
librū ip̄z publice legerēt. Ordinē aūt
grādimōtēsem quorūdā improboꝝ
factionib9 labe factatū: in meliorem
formā redegit: amputatis his q̄ or-
dini obessent: additisq̄ institutioni-
bus quibusdā: quib9 tāta religio cō-
staret cū xp̄o Cesar augustanā eccle-
siā admodū diligeret: eā i metropo-
litanā erexit: qnq̄ cathedralib9 ec-
clesijs exvndecim q̄ terraconēsi sub
sunt huic assignatis. Instituit ꝛ nouū
ordinē militū q̄ militare sub christo
dicerēt in lusitania que Portugalia
dicit q̄ sarracenis resisterēt: beticā ꝛ
aphricā incolētib9. Betica apud an-
tiquos ea pars hyspanie dicebat: q̄
ad mare mediterraneū vergit nr̄is
temporibus grate nomē obtinens a
cocco: vt arbitror: q̄ ea pars hyspa-
nie maxime abūdat. Coccū autē nūc
granā vocant: vnde lane inficiuntur.
Huis autē ordinis: quē diximus a pō-
tifice cōstitutū: caput in marino sil-
uensis diocesis oppido repositū est:
militibusq̄ oīa bona templariorum
annuēte rege Portugalie ꝯcessa sūt:
quo liberi9 militie xp̄i vacarēt. Cui9
censor ꝛ moderator est abbas alcoba-
siani monasterij cisterciēsis ordinis
vlixibonēsis diocesis q̄ ꝛ cōscribēdi
ꝛ exauctorādi militē facultates hab;
Deinceps xp̄o duas thomas in sctōs
retulit: thomā scilicet episcopū her-
fodēsem virū nobilē genere: ꝓbatū
morib9: doctrina insignē: miraculis
clarū ꝛ thomā Aquinatē ordinis san-
cti dominici doctorē precellentem:
cuius vita et scripta multis sunt co-
gnita. Creatis deinde septē cardina-
libus secūda ordinatione millesimo
trecētesimo vigesimo secūdo statim
edictum ꝓposuit quo eos declarauit
pertinaces ꝛ hereticos: q̄ affirmarēt
xp̄m eiusq̄ discipulos nihil priuatū
vel in cōmuni habuisse qd̄ certe non
multū cū sacra scriptura cōuenit q̄
multis in locis testatur xp̄m/eiusq̄
discipulos ac veros imitatores nil ꝓ
prio habuisse: vt illud euāgelij: q̄ nō
vendiderit oīa q̄ h; paup̄ib9 dederit
nō pōt eē me9 discipul9. Preterea xp̄o
hereticū putauit eē: si q̄s affirmaret
ipsis discipulis vēdēdi donādi: testā-
di: acq̄rēdi suopte igenio ius nō ꝯpe-
tere: q̄ ad religionē eūtes in alteri9
arbitriū trāseāt: vñ sitvt dñi manci-
pio nō sibi: s; dño acq̄rāt: vel acq̄sita
prius ex arbitrio ꝛ mādato ei9 paupe-
rib9 distribuāt. Harū aūt istitutionū
lr̄as ap̄licas ad Gymnasia publica
trāsmisit ne āplius scholastici ea de
re disputare auderēt. Dānauit prete-
rea glosulā quādā fratris petri ordi-
nis minorū: qui cōuentū quēdā ter-
tij ordinis ad imitādā xp̄i pauperta
tem animauerat quorum de numero
multi damnati ꝛ exusti fuere. Habita
p̄terea cōstitutione vt eorū vocabulo
vtar: decē cardinales creauit: inter
quos Johānis colūne ꝛ fratris Mat-
thei e gētevrsina ordinis predicatoꝝ
ratio est habita. Dum hec a pōtifice
agerētur: florinus exercitus ingenti
clade nō lōge a mōte Catino ab vgu-
tione fagiolano superatus est. Verū
lucenses nō diutius tyrānidem vgu-
tionis laturi capta occasiōe. Nei tam
ei9 filiū vrbe eijciūt dum Castrucium
virum nobilem: ꝛ manu promptum:
quē in carcerē cōiecerat ob predam
ex hostib9 captā ad supplicium duci
Pulsus / itaq̄ luca Nerius patrē in
lutenses cōcitat cui quidē ex vrbe in
hostē ꝓdeunti pisani statim clausere
portas. Is autē cū filio ad molaspi-
nas cōfugiēs tentato sepius ac fru-
stra ad tyrānidem reditu tandē i fla-
miniā solū paternū pōti. iubente re-
dijt. Atq̄ castructius ab extrema ca-
lamitate ad summā felicitatē perdu-
citur: e carcere em̄ ad dominatū ci-
uitatis lucēsis traductus est. At xp̄o
pōtifex intelligēs ꝛ estēses pulso p̄si-
dio ecclesiastico omnino. Ferrariā ꝛ
vicecomites adiuuāte lodouico ba-
uaro Mediolano potitos esse Omis-
sis: vt ipse dicebat: ab ipsis eīs cēlib9
vicecomites iterdictis: notauit ma-
gis i lodouicū q̄ titulos imperij sibi
vsurpabat: q̄ in vicecomites inuect9
Eodē q̄; tēpore gibellini genuēses a
cōciuib9 suis guelphis pulsi adiuuā

te Roberto rege: cuiꝰ poteſtati ciui-
tatē commiſerant. Sanonā popula-
ri migrauere hoc poſtea etiā extor-
res bello īſequēs Robertꝰ: dū ī gal
lias traūcitvna cū ſauonēſibꝰ in po-
teſtatē ſuā redactis aliquādiu male
habuit. Pōtifex autē intelligēs diſ-
ceſſu Roberti guelphos vbiqꝫ oppri
mi. Karolū Valeſiū comitem Frācie
regis Philippi filiuꝫ italiā mittit: q̄
guelphis pſidio eſſet: et his potiſſi-
mum q̄ apud Vercellas cū turrianis
erāt vrbis ditione pulſis. Verū ſuo
ꝑueniēte Ludouici īperatoris iuſſu
Galeatio vicecomite añ aduētū Ka-
roli turriani Vercellis pelluntꝰ: eaqꝫ
vrbs ī poteſtatē vicecomitū redigit
Potitꝰ ⁊ Caſtrucius nō ita multo poſt
Piſtorio: vt Guido Petramala para-
loāte Typherno florētinis aduerſan
tibus Sed Caſtrucius Galeatii vice
comitis auxilio fretꝰ: nā Acciū filiū
cū mille ⁊ q̄ngētis militibꝰ ei auxilio
miſerat: florētinos magna clade ſu-
peratos ad menia vſqꝫ perſequitꝰ. Tū
vo pōtifex vidēs in Bauaro tbandi
oīa principima ineſſe: ei ſacra inter-
dicit more ſolēni vt fieri ꝯſueuit Gui-
donēqꝫ Petramalū poſt occupatum
typhernum ſacerdotio exauctorauit
Cortonā q̄ꝫ a dioceſi aretina ſepara-
tam ī ciuitatē erexit creato Johāne
viterbiēſi cortoniēſiū epō. Interim
autē Nicolaus eſtēſis Ferrarie dn̄s
Argentē argēnatis eccleſie oppidū
vi occupat adiuuāte Paſſarino Bo-
nacoſſio vrbis Mātue tyrāno q̄ ſoro
rē Nico. paulo āte ī vxorē duxerat. Hi
etiā īuictis ſimul copiis Bonitēſes ag
gredi ſunt auſi ſꝫ a Betrādo eccleſie
copiarū duce ſuperati cū magno in-
cōmodo abiere: non tn̄ multo poſt a
pōtifice anathemate notati ferrarie
pterea īterdictū ſacris donec Argē-
ta redderētꝰ. Caſtrucius vo adeo flo-
rētinos tū vexabat capto oppido ſi-
gna: vnde frequētes īcurſiōes ī eos
faciebat vt deſperatiōe rerū adducti
Karolū Robertū filiū in dn̄m voca-
uerit. Tū vo Johānes pōtifex Johā
nem vrſinū in italiā ꝓpere mittit: q̄
florētinos ⁊ guelphos oīs in Bauaꝝ
cōfirmaret iā alpes cū magnis exer
citibꝰ trāſeūtē Is aūt Romā iter fa
cturꝰ primo Mediolanū pficiſcitur
gibellinoꝝ pcibꝰ motꝰ. Verū cū ac-
cepta ferrea corona pecuniis indige
ret atqꝫ eas a ppl̄o exigere quē Ga-
leatius tuebatꝰ oībꝰ vicecomitibꝰ in
carcerē cōiectis q̄ttuor ⁊ viginti ci-
ues delegit: q̄ rempu. adminiſtrarēt
addito pfecto quē ex gēte ſua vrbe p
fecit Bauarꝰ tn̄ poſtea Caſtrucij pre
cibus motꝰ vicecomites oēs incolu-
mes dimiſit dū Luce eſſent vbi impe
rator a lucēſibꝰ magna cū benigni-
tate ſuſceptꝰ eſt Inde vo abiēs comi
tāte cū mille ⁊ q̄ngētis equitibꝰ Ca-
ſtrucio Romā ꝑuenit vbi apud edes
laterani iuſſu cleri populiqꝫ romani
a Stephana colūna coronatꝰ Preerāt
tū vrbi duo ex nobilitate romana q̄s
romani īperatoris vicarios appella-
bāt. Tū vo cū Nicolaus comes alter
collega abeſſet. Stephāo ea ſors ob
tigit coronatꝰ imperator Petrū Cor-
bariēſem ordinis minoꝝ ex Reatino
agro oriūdū pōtificem ſtatim creat.
Johannis. xxii. emulū futurū hoīem
quidē humili loco natū ſed doctū: ⁊
ad res agēdas aptiſſimū. Habuit hic
primo vxorem qua renuēte ac recla-
māte: religionē ⁊ habitū ſancti Frā
ciſci ſuſcepit Creatus itaqꝫ Pſeudo
pōtifex ac Nicolaus q̄ntus appella-
tus ab imperatore ⁊ his q̄ tum cū eo
aderāt: vt verus xp̄i vicarius cōſal-
uatꝰ. Creauit is q̄ꝫ cardinales ⁊ epōs
hoīes ſui ipſius conſimiles Interea
vo cū equites galli in pſidio florēti
norū relicti noctu inſidiis Piſtoriuꝫ
occupaſſent. Caſtruciuꝫ roma abire
cōfeſtim coegit: q̄ primo īuictis cū vi
cecomitibꝰ copiis piſas Lucāqꝫ ꝑue
nit inde vo ī piſtoriū mouēs ciuitatē
diu obſeſſam fame ad deditionē tan
dem cōpulit. Subſequēs aūt Caſtru
ciū cū exercitu Bauarꝰ Viterbū anti
papā reliquit florētiā oppugnaturꝰ
quā fortaſſe occupaſſet ni Caſtrucio
graui morbo ex īmenſis laboribꝰ cō-
tracto mori cōtigiſſet. Bauarꝰ tamē
tanti accepti bn̄ficij immemor eiꝰ fi-
lios piſis ac Luca expulit dū ī ciuita

tibus presidia disponerēt: vrbibusq;
ipse potit⁹ est. Mortuo quoq; eodē
tpe Galeatio vicecomite eius filiū ad
Bauarū ꝯfugiunt hoiem rogātes vt
accepta grādi pecunia quā ipsi polli
cebant se in patriā remittat. Tū ille
pecunie admodū cupidus Acciū i pa
triam remittens Marcū fratrē tan
diu obsidē apud se detinuit q̄diu ei
pecunie redderent. Verū bauar⁹ re
licto pisis antipapa. Marcoq; vice
comite Mediolanū profecto: in ger
maniā iturus neq̄q̄ ab Accio i vr
bem recipit paternarū iniuriarū me
mor. Germani aūt milites q̄ in hetru
ria Marcū vicecomitē obsidē retine
bant cognita hois virtute in ei⁹ ver
ba iurauere ex captiuo ducē creātes
q̄ statī dedentibus arcē castrucianis
militib⁹ Luca potitus est. Verū non
ita multo post absente Marco ger
mani milites mutata sñia Lucā vrbē
cuidā genuensi ex gente spinola: qui
multū classe valebat vēdidere. Abeū
te preterea in germaniā Bauaro: re
bꝫ infecta ad iperium spectante Bo
nifacius pisanus oēs rē gratā Jo
hanni pontifici facturus antipapam
Auinionē ꝑducit vbi i carcerē conie
ctus vitā cū morte ꝑmutauit. Tū ve
ro pontifex duabus maximis curis
liberat⁹ q̄ Antipapā e medio abstu
lerat q̄q; Bauarus i Germaniā reli
cta Italia abierat: istante Frācie re
ge expeditionē i sarracenos promul
gat ipositis decimis que Philippo
ipsi ad expeditionē ituro darent. Ce
perant tum Lucā Florentini vnde a
militibus boemicis statī expellunt:
quos antea brixiani ꝯtra Berginates
in italiā accersi erāt quorūcūq; au
xilio fretus pōtificis legat⁹ Parmā
Rhegiū Mutināq; ceperat. Jus aūt
inita cū Johanne rege Boemie ami
citia oēm rōnem factionū italicarū
repente commutauit. Nā q̄bus pon
tifex ꝛ Bomie rex amici ac socij erāt
Illis Robertus ac Florentini repē
te aduersabant / nullo guelphoꝝ aut
gibellinoꝝ discrimine habito Masti
nus enī Scala Verone Philippinus
Gonzaga Mātue carrarienses pata
uij Estenses ferrarie dñi amicitiā ꝛ
societatē cum Roberto ineunt cuius
etiā auxilio Florentini adiuti pistoꝝ
capiunt dedentibus tñ vrbē i q̄busdā
ciuibus nemineq; aduersante. Inte
rea vero marchiones estenses non
ꝑius ab iterdicto ecclesiastico abso
luti sunt q̄ꝫ ferrariensiū ꝑcibus fati
gati argētem a se occupatā ecclesie
rauennati reddidere. Hi tñ auxilio
scaligeroꝝ freti castellū sancti felic
agri mutinensis obsidere incipiunt.
Verum Karolo Boemio regis filio
Mārfredoq; cognomento pio carpi
dño q̄ societatē simul interāt estens
ses fundunt fugātq; et eoꝝ militib⁹
ad octigentos cecidisse ea pugna cō
stat: multosq; ex nobilitate captos:
maxime vero Nicolaū estēsem Ra
maldi marchiōis fratrē. Hec aūt op
portunitate motus legatus bononiē
si cōparato satis iusto exercitu cui ꝛ
Baleotus Malatesta ariminensis: ꝛ
Frācisceus Ordelaphus forliuiensis
et Ricardus Manfredus fauētinus
ꝛ Hostasius Polētanus Rauennas
prefuere: ferrariā obsidēt. Nā hi oēs
suaꝝ ciuitatū dñatum pauloante oc
cupauerāt cū ꝑius earūdē capitanei
haberent. Oppugnabat tum acriter
Ferraria capto sancti Antonij sub
urbio cū auxiliares copie a Philip
pino Gonzaga: a Mastino Scala ab
vbertino carrariensi misse aim ad e
rumpendū ferrariensibus dedidere
q̄ ꝛ hostes fundunt: ꝛ oēs fere duces
capiunt. Captus aūt Romādiole co
mes cū Nicolao Estensi cōmutatur:
reliqui deinceps incolumes ad suos
remittunt: hac cōditione tñ ne arma
amplius cōtra Estenses capiāt. Ela
tus vero tāta victoria Rainald⁹ Estē
sis i agrum bononiensem mouens:
longe oia populatus a capiēda vrbe
paululū affuit. Venturū q̄dem i au
xilium legati regē Boemie bononiē
ses sperabāt. et iā esse i itinere dice
batur. cū subito ei nunciatū ꝛ Masti
num Scalā brixiā ac bergomū i dei
ditionem accepisse. ꝛ Accium vice
comitem Papiā igressum arcem op
pugnare. Hāc ob rem ab instituto iti

nere discedens relicto. Parme filio: cū aliquot cohortib⁹ Papiā ipse pfectus: cū superare munitiōes vicecomites nō possēt vastato Mediolanē. sium agro Parmā deinceps infecta redijt: vbi quoq3 intellexit Americū Castruchij filiū Lucam amicoꝝ opera recepisse. Oppugnabatur tamen arx quā etiā rex accepta grandi pecunia lucensib⁹ ꝛ americo reliquit breui in germaniā iturus italicas factiones pertesus. Nā vicecomites capta iam arce papiensi longe ꝛ lateviresi suas diffundebāt. Mutine itaq3 ꝛ Regij imposito germanoꝝ presidio cōmendataq3 Parma marsilio ꝛ Petro rubeo in Germaniā abijt: celerē reditum cu3 maiorib⁹ copijs pollicitus. Abeūte autem rege bononiēses ipsi adiuuātib⁹ florentinis ꝛ Marchiōe. Esten. pulso legato/ in libertatem se vēdicāt: ceso tum in vrbe tū in agris ecclesiastico presidio. Hāc ob rem legatus omni ope destitutus. Auinionem pficiscitur. Anno dn̄i millesimo trecentesimoquartotrigesimo quo tempore eodē in loco Johānes pōtifex morit etatis sue anno nonagesimo pontificatus vo decimonono mense quarto: relicta in thesauris tanta vi auri quātam nullus ante se pōtifex. Sepelitur aūt in ecclesia cathedrali cū magna funeris pōpa. Sūt q̄ scribūt petrū marronē quondā pōtificem a Johanne in sanctos relatum. Gentileq3 fulginatē ꝛ Dynū Florentinū medicos insignes magnis hōrib⁹ et honorib⁹ tum ab eo affectos Amator em̄ doctorū virorū est habitus.

¶ Finis vite Johannis xxij. qui Clemētinas publicauit ꝛ multas edidit extrauagantes.

¶ Tabula extrauagātiū xx. Johānis vigesimiscdi.

¶ Tabula rubricarum.

TELOS

¶ Clemẽtinarũ cõstitutionũ tituli breuiusculis suppletionib⁹ ⁊ apostillis luculenter declarati cũ capitulorũ nũero. ¶ Liber pm⁹.

Capitulum primum.

¶ De sũma trinitate ⁊ fide catholica

Firmiter credenda p fũdamẽto circa articulos hũanitat' xpi iuxta euã. Jo. vij. q virtutes per baptismũ infundantur infantibus in habitu.

Capitulum quintum.

¶ De rescriptis.

Subaudi regulariter exequendis et fallit in quinq casibus de quib⁹ hic.

Capitulum octauum.

¶ De electione.

Subaudi formaliter faciẽda ⁊ etiam cõfirmãda canonice aliter cassanda. fallit i qnq casib⁹ ⁊ qualit' cause bñficiales q ad curiã romanã deuoluũtur p appellationes psequi debeant.

Capitulum primum.

¶ De renũciatione.

Subaudi vt fctã canonice admittat et teneat nisi cũ pcuratoris ad renũciãdũ reuocatio intimat suplori. ⁊c.

Capitulum primum.

¶ De supplẽda negligentia platorũ.

Subaudi auctoritate aplica p suplores ⁊ ordiarios circa collatiões prelatuũ regulariũ vt non appliceẽ mẽse.

Capitulum tercium.

¶ De etate et qualitate ordinandoꝝ.

Subaudi necessario requisita et ad conseruanda beneficia iuxta canões et de pmotione canonicorum ad sacros ordines obseruandos iuxta ecclesie cõsuetudinẽ generalẽ.

Capitulum primum.

¶ De officio vicarij.

Subaudi ppetui vt etiã assimiletur aliis sacerdotibus curatis in iure.

Capitulum primum.

¶ De officio delegati.

Subaudi et executoris aplici cũ potestate subdelegandi certũ articulũ.

Capitulum secundum.

¶ De officio ordinarij.

Subaudi ⁊ eius ptãte ⁊ iurisdictiõe plena sibi cõpetente ⁊ collatiõe beneficioꝝ etiam per legatos facta.

Capitulum quartum.

¶ De procurationibus.

Subaudi vt eoꝝ mandata generalia vel specialia ad iudicia vel negocia exeq debeant et pbat p lras. fallit in quattuor casibus de quibus hic.

Capitulum primum.

¶ De in integrũ restitutiõe.

Subaudi cõcedẽda eccłie lesionẽ pbãt lra qdriennũ cõtinuũ. ⁊c.

¶ Liber secundus.

¶ De iudiciis.

Subaudi ordinariis ⁊ qñcũq sũmariis ⁊ citatiõe: ⁊ aliis eoꝝ partibus ⁊ toto iudiciali processu canonice perficiendo et citatione per edictum.

Capitulum primum.

¶ De foro competenti.

Subaudi vt scz forũ rei actor qlibet sequatur. fallit in casu de quo ibi.

Capitulum primum.

¶ De causa possessiõis et pprietatis.

Subaudi scz simul eodẽ iudicio tractanda nisi suspẽdat possessoriũ etiã in secunda instantia alterius partis.

Capitulum primum.

¶ De dolo ⁊ contumacia.

Subaudi scz canonice puniẽda vt scz absq alia citatione pcedi possit ad diffinitiuã cõtra friuole appellantẽ.

Capitulum secundum.

¶ Ut lite pendente nihil innouetur.

Subaudi scz neq p iudicẽ atq actorẽ neq reũ neq aliũ quẽcũq ẽt p⁹ citationẽ itimatã ptẽ plẽe iformatẽ.

Capitulum primum.

¶ De seqstratiõe possessio. ⁊ fructuũ

Subaudi quãdoq permissa scz post primam sententiam latã i romana curia in possessorio vel petitorio.

Capitulum primum.

¶ De probationibus.

Subaudi quibuscũq regulariter admittendis scz ex verbis pape enunciatiuis de facto pprio vel alieno in quo fundat intentionem.

Capitulum secundum.

¶ De testibus.

Subaudi ⁊ attestatiõib⁹ regularit ad

mittēdis et xp̄ianis cōtra iudeos et sarracenos et i crimialib⁹ nō tñ post publicationē ⁊ i cā appellatiōis sup eisdē vł directo cōtrariis articulis.

Capitulum primum.

¶ De iureiurando.

Subaudi regulariter prestando ⁊ obligatorio: ⁊ obseruādo: ⁊ per imperatores: et reges romane fidelitatis in forma de qua hic.

Capitulum primum.

¶ De exceptionibus.

Subaudi excōicationis ⁊ aliis regulariſ admittēdis tā dilatat. q̄. pēpt.

Capitulum secundum.

¶ De iuis ⁊ re iudicata.

Subaudi ferēds canonice ⁊ exeq̄nds et confirmanda.

Capitulum septimum.

¶ De appellationibus.

Subaudi iudicialiſ ⁊ extraiudicialiſ regulariter admittēdis ⁊ t̄pib⁹ eaꝝ.

¶ Liber tercius.

Capitulum secundum.

¶ De vita, ⁊ honestate clericoꝝ.

Subaudi moraliter obseruanda iuxta canones.

Capitulum sextum.

¶ De prebendis.

Subaudi canōice ipetrādis p quarū ipetrationē et motu ꝓprio vacāt ꝑora bñficia icōpatibilia: nec i ea veniunt dignitates curate elemosinarie: nec hospitalia.

Capitulum primum.

¶ De ꝯcessiōe ꝑbende ecclie nō vacantis.

Subaudi ⁊ mādato de ꝓuidēdo cū afficiēte decreto ne ad id ꝯpellāt alias puniātř ordinarii aū ꝯditiōis inserte euētū sine t̄pis adiectiōe currētis ex quo publice in loco est nota vacatio.

Capitulum secundum.

¶ De rebus ecclie non alienandis.

Subaudi nisi ex necessitate seruatis seruandis: ⁊ vnione earum mense episcopi non facienda.

Capitulum primum.

¶ De rerū permutatione.

Subaudi et beneficiorum aliasq̄ per mutantibus non conferendorum.

Capitulum primum.

¶ De testamentis ⁊ vltis volūtatib⁹

Subaudi et eorum executione ad cuius rationem reddendam religiosi etiam exempti sunt compellendi.

Capitulum secundum.

¶ De sepulturis.

Subaudi eccłiasticis regulariſ ꝓhibit⁊ t̄pe iterdicti eccłiastici alias exēpti ꝯtra faciētes eoipo sūt excōicati

Capitulum secundum.

¶ De decimis.

Subaudi nō vsurpādis ⁊ approbandis per religiosos: ⁊ de decimis bñficioꝝ scđm taxam ⁊ monetā loci exigendi absq̄ occupatione ornamētorum ecclesiasticorum.

Capitulum secundum.

¶ De regularibus.

Subaudi mendicātib⁹ scilicet licite ad non mendicantes translatis nō assumendis regulariter ad locū nec vocem in capitulo: nec ad prioratus: et tacite per annum professis cum habitu professorum.

Capitulum secundum.

¶ De statu monachorum.

Subaudi nigroꝝ ⁊ alborū moderādo in vestibus: cibo: potu: ⁊ sacramētis: vagatiōe: ⁊ armis ⁊ monasteriis monialium visitandis annis singulis.

Capitulum secundum.

¶ De religiosis domibus vt episcopo sint subiecte.

Subaudi beguinis abolitis. ⁊ cetera. et piis locis: vt eorum cura non postponatur.

Capitulum secundum.

¶ De iure patronatus.

Subaudi vt patroni per diocesanū cōpellantur ad assignandū congruā portionem presentatis. ⁊c. et vt eorū plures heredes vocem vnius tantū habeant.

Capitulum tercium.

¶ De censibus.

Subaudi ⁊ pcuratiōib⁹ per religiosos regulariter soluēdis visitantib⁹ in t̄porib⁹ a iure statutis ⁊ pedagiorum ⁊ guidagiorū non exigendis ab ecclesiasticis vel ecclesiis. i.

Capitulum secundum.

¶ De celebratiōe missaꝝ.

Subaudi ꝛ diuinis officiis debite cele brãdis i cathedralibus ꝛ collegiatis ꝛc. i quibꝰ cõmẽsales cardinalium et episcopoꝝ possũt se illis coaptare.

Capitulum primum.

¶ De baptismo.

Subaudi i eccl'ijs ꝛ fõtibꝰ deputatꝫ faciẽdo salua necessitate ꝛ ptãte defe rẽdi pncipibꝰ: alias psũmtes castigẽt

Capitulum primũ.

¶ De reliqͥs ꝛ veneratiõe sctõꝝ

Subaudi in qͣbꝰ dñs laudari iubet: ꝛ de festo sacri corpis xp̃i cũ idulgẽtia

Capitulum primum.

¶ De imunitate ecclesiarũ.

Subaudi regulariter seruãda iuxta consiliũ generale ꝛ lateranẽse reuo cato capitulo clericis eo titu. i. vi.

¶ Liber quartus.

Capitulum primum.

¶ De ɔsãguinitate ꝛ affinitate.

Subaudi regulariter nõ cõtrahẽ. in gradibꝰ ꝓhibitis neqꝫ alias p cleri cos vel religiosos alias eo ip̃o sunt excõmunicati sepius nũciandi.

¶ Liber quintus.

Capitulum secundum.

¶ De magistris.

Subaudi deputandis ad linguã he braicã ꝛ chaldeã docẽdã ꝛ de mode ratione expensarũ circa doctoratũ.

Capitulum primum.

¶ De iudeis et sarracenis

Subaudi quibus machometi nõis p hibetur inuocatio: ꝛ ad venerãda cor pora sctõꝝ deuotorũ pegrinatio.

Capitulum tercium.

¶ De hereticis.

Subaudi p diocesa. et iqͥsitorẽ simul cõdimentis: ꝛc. ꝛ de octo erroribus beguinarum vel beguinorum.

Capitulum primum.

¶ De homicidio voluntario ꝛ casuali

Subaudi ɔmisso p furiosũ istãtẽ vel artatũ vt nõ iducat irregularitatem

Capitulum primum.

¶ De vsuris.

Subaudi sup qͣbꝰ statuẽtes aut statu ta nõ reuocãtes aut iudicãtes ꝙ sol uãt aut solute nõ repetãt: si excõica ri ꝛ ꝙ eoꝝ libri edãt: ꝛ p hereticꝫ ha beãt negãtes eas exigẽ nõ ẽẽ pctm̃.

Capitulum primum.

¶ De excessibꝰ platoꝝ.

Subaudi nõ cõmittẽdis ꝛ puniẽdis scꝫ ñ suis iuribꝰ ñ cõtẽti alijs iuriãt

Capitulum secundum.

¶ De priuilegijs.

Subaudi ministrãdi sacramẽta ꝓhibi tꝫ religiosis alias ip̃o fctõ sint excõi cati ꝛ ꝙ liceat archiep̃is crucẽ añ se deferre etiam per loca exempta.

Capitulum tercium.

¶ De penis.

Subaudi offendẽtiũ ep̃os et filioꝝ et capientiũ ecclˀiasticos vt ppterea renũciẽt bñficũs ꝛ excõicant etiam religiosi ꝓhibentes decimas solui.

Capitulum secundum.

¶ De penitentijs.

Subaudi nõ indulgendis p'questores alias puniũtur per ordinarium.

Capitulum tercium.

¶ De snia excõicatiõis.

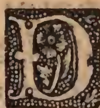
Subaudi ip̃o fctõ icurrẽda a religio sis ꝛ dñis tp̃alibꝰ ꝛ eoꝝ subditis vio lãtibꝰ iterdictũ: ꝛ vt sorores scꝫ ter tĳ ordis tũc ad diuina nõ admittant

Capitulum sextum.

¶ De verboꝝ significatione

Subaudi videlicet illiꝰ clausule sim pliciter ꝛ de plano sine strepitu ꝛ fi gura et regule mendicantium.

¶ Finis Clementinarum omniumqꝫ Extrauaganti um deo duce arte quadaꝫ ppulchra Rothomagi im pressarum. Anno dñi mil lesimo quingentesimo de cimo nono. Die vero. viii. Mensis nouembris.

Decreti totius canones hic secundum ordinem alphabeti imprimũtur quod preter ceteras vtilitates multimode correctiõi est adiumento nõ mediocri.

Tabula capitulorũ decreti

Secundum ordinē alphabeti.

D I.

D O

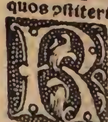
D U

E A

E B.

E C

Secundum ordinē alphabeti.

Tabula ɔcilioꝝ decreti cū cano. ī eis ɔtētis.

Tabule capitulorum Decreti finis.

Consilia in quibus canones multiplicantur hic ordinatim collocantur. Et quot canones vnumquodqꝫ contineat: ista clarissime tabella manifestat.

Cum canonibus in eis contentis.

Tabula conciliorũ decreti cũ canonibus in eis cõtentis.

¶Finis tabule conciliorum.